Quidam vir maleficijs impeditus vxori ſue debitū reddere nō potuit · alius interi clāculo eā cōrupit · a viro ſuo ſeparata corruptori ſuo nubit publice · crimē qḋ admiſerat corde tātū deo cōfitet̄ · redditur huic facultas cognoſcēdi eā repetit vxorem ſuā q̄ recepta vt expeditius oratōni vacaret ⁊ ad carnes agni purus accederet cōtinentiā ſe ſuaturū pmiſit · vxor vero cōſenſum nō adhibuit · ¶ Hic primū querit̄ · an pter impoſſibilitatē coeūdi a viro ſuo aliq̄ ſit ſeparāda · ¶ Secūdo · an poſt ſepatōȝ ei nubē valeat cū quo prius fornicata eſt · ¶ Tercio · ſi ſola cōfeſſiōe cordis crimē poſſit deleri · ¶ Quarto · ſi tempore orationis quis valeat reddere coniugij debitum ¶ Quinto an vir ſine cōſenſu vxoris continentiam vouere poſſit · vel ſi minis ⁊ terrorib9 licentiam vouendi ab ea extorquere valeat · Q I

Quod autez propter impoſſibilitatem reddendi debitum mulier a viro ſuo ſeparari non poſſit auctoritate euangelica et apoſtolica probatur · Sic enim criſtus ait in euangelio · Nulli licet dimittere vxorem ſuam niſi cauſa fornicatōnis · vel qua alter eorū ſicut auguſtinus exponit fornicatus fuerit · vel ad quam alter alterum pertrahere voluerit · Item apoſtolus · Mulier q̄nto tempore viuit vir ei9 alligata eſt legi ipſius · non legi ſibi reddēdi debitum ſed non transferendi ſe ad alium · Item hijs qui matrimonio iuncti ſunt precipio non ego ſed dominus vxorem a viro ſuo non diſcedere niſi cauſa fornicationis · euāgelica itaq̄ȝ et apoſtolica auctoritate probibetur mulier a viro ſuo diſcedere niſi ob cauſam illam fornicatōnis cunctis notiſſimam · qua niteruemente ſi diſceſſerit oportet eā manere innuptam aut reconciliari viro ſuo · vnde dat̄ intelligi q̄ impoſſibilitas reddendi debitum non facit diſcidium coniugij · Hijs ita reſpondetur · coniugium confirmatur officio vt ſupra pbatum eſt · Poſtq̄ȝ vero officio cōfirmatū fuerit niſi cauſa fornicatōnis nō licet vxorē viro dimittere vel vxori a viro diſcedē · verū antequā confirmetur · impoſſibilitas officij ſoluit vinculū coniugij · ¶ Vnde ſcribit gregorius iohanni rauennati archiepiſcopo ·

Licet mulieri alteri nubē quā ob frigiditatē vir cognoſcere nō potuit

Quod autem interrogaſti de hijs qui matrimonio iuncti ſunt et nubere non poſſunt · ſi ille aliam vel illa alium ducere poſſit · de quibus ſcriptum eſt · vir et mulier ſi ſe coniunxerint et dixerit poſtea mulier de viro q̄ coire non poſſit cū ea · ſi poteſt pbare qḋ verum ſit p iuſtū iudiciū accipiat alium · ſi autem ille aliam acceperit ſepentur · ¶ Item ex epiſtola eiuſdem auguſtino anglorū epō · ¶ De eodem ·

Requiſiſti de hijs qui ob cauſam frigide nature dicūt ſe nō poſſe

Quidam · tractauit · G · ſupra de impedimento matrimonij quod pcedit ex animo · et etiam de eo qḋ procedit tam ex animo q̄ȝ ex corpe cōiunctim · nunc tractat in cauſa iſta de eo qḋ pcedit tantū ex corpore · tractat etiam de quibuſdā alijs impedimentis vt de frigiditate et maleficio · vt · c · i · et · iij · et de enormitate delicti · ut · ȝ · q · ij · ḋ hijs · ⁊ ſequētibus · et de tempore feriarum · vt · ȝ · q · iiij · p totum Cauſa · xxxiij · b ¶ Agni · i · xpi · de quo dicitur · ecce agn9 dei · de cō · di · iiij · nemo · c ¶ Confeſſione · idest cōtritōne ·

Queſtio prima

Quod autez · hic depingit̄ pma queſtio · an ſcilicet impoſſibilitas coeundi ſeparet matrimonium Et nota q̄ eſt triplex impoſſibilitas · impoſſibilitas coeūdi ex animo vt in furioſo · ·s· xxx · q · viij · neq̄ȝ furioſus · ex cōpore · vt in frigido et in maleficiato · ȝ · e · c · i · ij · et · iij · ex vtroq̄ȝ · vt in puero · vt · xxx · q · ij · vbi · vel ſic diſtinguas · alia eſt naturalis impotentia vt frigiditas · alia accidental̄ v̄t maleficium · ⁊ quecūq̄ȝ ſit impotentia ſi matrimoniū preceſſit illaȝ ita q̄ effecti ſunt vna caro propter nullam cauſam ſupuenientē pñt ſeparari · vt · s · xxx · q · vij · hij qui matrimoniū · niſi pter fornicatōnem · vt · s · xxx · q · i · dixit · vbi vero impedimentuȝ pceſſit matrimoniū r̄fert vtrū ſit ppetuū et tunc ſepari pñt · ar ȝ · e · ſi p ſortiarias · ſi tpale nequaq̄ȝ · et nota q̄ licet iura emanauerint diuſa ſuper hoc ſcilicȝ vſq̄ȝ ad qḋ tēpus deberent manere ſimul ad hoc vt maleficium videatur ppetuuȝ · vt extra ḋ frigi · et malefi · c · i · et · C · ḋ repudijs cauſis · tamen p celeſtinum tēpus determinatum eſt trienniū · vt · e · t · laudabilē · et idem dicit aut̄ · ḋ nup · § · p occaſionem · colla · iiij · hoc tñ exaudi cū ante trienniū nō pt̄ cōſtare de impedimento naturali · vt colligit̄ in p̄dicta dec̄ · laudabilē · et hoc dico tam in frigido q̄ȝ in maleficiato · et hoc triennium currit a tpe quo temptauerūt coire · vt colligitur in aut̄ · p̄dicta · vbi aūt dubitabatur an preceſſerit maleficiū an ſecutū ſit · pſumendū ē qḋ ſecutum ſit poſt matrimoniū · ar · C · de edil̄ · edic · l · iij · et hoc fauore mr̄imonij · xxxv · q · vi · videtur · palea eſt · e ¶ Et apoſtolica · ſcꝫ cōpliſtice inducit gratianus omnia iſta quia de conſūmato matrimonio intelliguntur · f ¶ Vel qua · corporali · g ¶ Non legi · tantum · h ¶ Officio carnis · xxvij · q · ij · § · ecce · i ¶ Officio · i · carnali commixtione ·

Quod autem · nubere · id ē q̄ nō pñt ſibi reddere debitum propter naturalem frigiditatem ·

k ¶ Scriptū · id ē in primo libro capitularij caroli ſcilicet in lumbarda l ¶ Probare · ar · q̄ q̄nq̄ȝ mulieri defertur pbatio cū de mixtōne carnis cōtrouerſia ē ar · ·s· xxvij · q · i · nec aliqua · ſed cōtra ȝ · e · ſi quis acceperit · ſed illḋ ſolutū eſt · · xxvij · q · ij · quod autem · m ¶ Per iuſtum · · s · ij · q · v · cōſuluiſti · contra · ſed hic appellat verū iudiciū non candentis ferri vel feruētis aque vel huiuſmodi ſed legitimoꝝ teſtium n ¶ Iudiciuȝ · id ē p aſpectuȝ corporis ſi virgo eſt · q: aliud ē in corrupta · vt ȝ · c · xx · et quid iuris ſit noſtaui · s · xxvij · q · ij · q9 autem · melius enim ppenditur oculis aliquid · inſti · de grad · cōgna · · § · hactenus · que tñ inſpiciūt debēt eſſe pite · ff · ḋ vē · inſpi · l · i · q: viſus ſepe fallit̄ · xxvij · · q · i · nec aliqua

o ¶ Requiſiſti · p vxore · conſilium eſt · vt extra · e · accepiſti · p ¶ Innupti · preceptū eſt quantuȝ ad virū quantum ad illam cōſilium · ⁊ ita verbū ſemel poſitum tenet̄ e quocꝫ · xxviij · di · preſbiteruȝ · et ibi ouidi9 de moſoon ventis et verba ⁊ vela dediſti · q ¶ Naturalit̄ · i · naturali frigiditate impediente · et eſt · ar · q̄ frigiditas eſt ppetuum impedimentum · ar ȝ · e · q · v · qui ſitit · s · xx · q · v · ſic · licet quidā dicāt q̄ nullum impedimentū ē perpetuū null9 enī ē ita frigidus vt dicunt quin ope medicoꝝ ei poſſit ſubueniri · qḋ non credo · cū frigiditas que eſt naturalis pprietas p accidentia no immutetur · ex̄ de cele · miſ · cum marthe · § · queſiuiſti · ſimiliter quidā dicunt q̄ nullū maleficium eſt perpetuum quin ſaltem p ipſum actorem poſſit ſanari ·

r ¶ Patet · nota q̄ p ſequētia pbantur p̄cedentia ȝ · xxxiij · q · i · c · i · in

fine·liiij·di·Fraternitatem·et·C·de adul·hij·qui·Itē hic expoſt facto· patet retro fuiſſe matrimoniũ·vt extra de fri·et male·Fraternitatis· et eſt hꝫ notabile ꝙ coipſo ꝙ alia vel alius ſupducit̃ preſumitur hoc ex odio fieri·et eſt p̃ſumptio iuris ꝯtra quã nõ audit̃ ꝓbatõ·imo ſtatim ius ſentenciat·ar·ad hꝫ·ꝫ·e·q·ij·ſeculares·

a ¶ Idcirco·quaſi diceret ſi vir petat diuorcium vt pater fiat nõ audiret̃·ſi aũt petat vt exoneret̃ oneribus matrimonij audiretur·ſed mulier audiretur vt fiat mat̃ ſi vult·nõ dico virũ quo ad hꝫ audiendũ ſi ſe frigidum ſciret cũ cõtraxit·extra de eo qui duxit in ma·c·i·

b ¶ Septima·hꝫ intellige cum hec nõ erat virgo·q̃a ſi eſſet virgo tunc ſufficeret verum iudiciũ p obſtetrices·vt·c·p̃cedēti·cũ ſacramento tñ vtriuſqʒ·ꝫ·xxxv·q·vi·extraordinaria·Et nota ꝙ ſufficerent in caſibꝰ huius capituli duo ſi ſeptē hr̃e ñ poſſent·Item eis ſolis crederetur ſi d̃ hoc fama eſſet·ar·xxxv·q·vi·ſi duo·

c ¶ Fuiſſent·ꝛ ꝙ operam dederunt alias nõ ſufficeret vt hꝫ i p̃nci·capĩi·notatur·

d ¶ Humanũ·ea humanitate qua apl'us pmiſit ſecũdas nupcias·xxxi·q·i·hac ratõne·

e ¶ Accepit·pone ꝙ mulier dixit eũ impotentē ad reddenduʒ debitũ nõ ꝓponēdo cauſã impotentie coeundi·et hoc ꝓbauit et lata ē ſentētia·nũq̃d ſi ꝯtraxit reſtituerentur poſtea priora ꝯnubia·nõ·q: totum ius ſuum videtur i iudicium deduxiſſe·vñ idē eſſet ac ſi p frigiditatē vl' maleficiũ ſeparēt̃·ar·ex̃·d̃ cauſa·poſ·ꝛ ꝓprie·cũ ſup electõe·C·de an·ex·l·vl·ſecꝰ tñ ē i actõe pſonali·ff·de ex·rei iudic·et an eadem·§·actões· ꝗd ē vir et vxor nõ conſanguinei teſtes qui ſecum

f ¶ Qui iurauerãt·= iurauerũt·illi enĩ nõ iurauerũt ſic eſſe verũ ʒ ſe credere ſic eſſe verũ ſic illi·ſcʒ vir et vxor dicebãt·ar·xxxv·q·vi·de parentela·et ex̃ de teſti·quotiens· ꝗm culpa·alias quod in fine dicitur

g ¶ Periurij·et ita vterqʒ fuit= iniquum eſſet·

h ¶ Priora·et hꝫ cũ vterqʒ ꝯtraxit·alias excipetur ꝯtra adulterãteʒ de adulterio·ex̃ de diuoꝛ·ſignificaſti·vel hꝫ cũ innocēs excipe nõ vult·

Si quis·tpe·i·plus q̃ p duos menſes·q: enĩ ſtatim nõ ꝓclamauit virũ eſſe impotenteʒ poſtea non creditur ei ʒ viro q̃ ꝯtrariũ dixit·vt ex̃ de fri·et malefi·c·i·naʒ etiam ex tpe p̃ſumit̃ aliquã eſſe nõ coactã·vt·ex̃ de ſpon·ad id·i·q·i·cõſtat· ar·xxviij·q·i·ydolatria·

inuicem operam carni dantes commiſceri·iſte vero ſi non poteſt ea vti pro vxore habeat eam quaſi ſororem·quod ſi retinaculum cõiugale voluerint reſcindere maneant vtriqʒ innupti·Nam ſi huic non poterit cõcordare naturaliter quomodo alteri conueniet·Si igitur vir aliam vult vxorem accipere manifeſta patet ratio·quia ſuggerente diabolo odij fomite exoſam eam habuit·et idcirco eam dimittere mendacij falſitate molitur·quod ſi mulier cauſatur et dicit·volo eſſe mater et filios procreare·vterqʒ eoꝝ ſeptima manu ꝓpinquoꝝ tactis ſacroſanctis reliquijs iureiurando dicat·vt nunquam per commixtionem carnis cõiuncti vna caro effecti fuiſſent·tunc videtur mulierem ſecundas nupcias contrahere poſſe·humanum dico ꝓpter infirmitatem carnis eorum·vir autem qui frigide nature ē maneat ſine ꝯiuge·quod et ſi ille aliam acceperit tunc hij qui iurauerant ꝑiurij crimine rei teneãtur·et penitentia peracta priora cogantur recipe cõnubia·¶ Hoc autem fuari precipitur cum vterqʒ idem fatet̃·Ceterũ ſi vir aſſeuerat ſe reddidiſſe debitum vxori et illa diffitetur cui potius fides adhibenda ſit merito queritur·¶ De hijs in ꝯcilio apud cõpendium habito ita ſtatutum eſt·

In veritate viri cõſiſtat ſi mulier negat ſe cognitam ab eo

SI quis acceperit vxoreʒ ꝛ habuerit eam aliquo tempore ꝛ ipſa femia dicit ꝙ nunq̃ coiſſet cuʒ ea·et ille vir dicit q̃d ſic fecit·in veritate viri cõſiſtat q: vir caput eſt mulieris·¶ Ecce ꝙ impoſſibilitas reddendi debitum vinculum ſoluit·

cõiugij·ſed hoc de naturali impoſſibilitate ſtatutũ eſt·hec aũt maleficij impedimento non frigiditate naturali debitum coniugale prohibente a viro ſuo ſeparata eſt·Vnde queritur ſi liceat ei etiam in hoc caſu a viro ſuo diſcedere et alij ſe copulare·¶ De hijs ita ſcribit igmarus remenſis archiepiſcopus·De hijs q̃ maleficijs impediti coire nõ p̃nt·

SI p ſorciarias atqʒ maleficas artes occulto ſed nunquaʒ iniuſto dei iudicio pmittente et diabolo preparante ꝯcubitꝰ nõ ſequitur·hortandi ſunt quibus iſta eueniunt vt corde contrito et ſpiritu humiliato deo et ſacerdoti de omnibus peccatis ſuis purã confeſſioneʒ faciãt·et ꝓfuſis lacrimis et largioribꝰ eliſmoſinis et orationibus atqʒ ieiunijs domino ſatiſfaciant·ꝛ p exorciſmos ac cetera eccleſiaſtice medicine munia miniſtri eccleſie tales quantum dominꝰ annuerit qui abimalech ac domum eius abrahe orationibus ſanauit ſanare procurēt·ꝙ ſi forte ſanare non potuerint ſeparari valebũt·ſed poſtq̃ alias nupcias expetierint illis in carne viuentibꝰ quibꝰ iũcte fuerant prioribus quos reliquerũt etiam ſi poſſibilitas cõcumbendi eis reddita fuerit reconciliari nequibunt·¶ Sed in hoc videtur contrarius premiſſo capitulo gregorij·ibi enim poſt impoſſibilitatem redditã iubet̃ ſeparari ab eo cui ſecũdo nupſerat et redire ad primum·hec autē viuente eo cui ſecundo copulata fuerat p̃mo reconciliari non poterit·

Q II

QVod autem ei cum quo prius fornicata fuerat poſt ſeparationem nubere poſſit ſuperius

Itē vel ideo potius creditur viro q̃ vxori·q: vix aliquis inuenitur impotens ad coeundum·vt·l·di·q: tua·hanc credo eſſe cauſã quare viro creditur in hꝫ caſu·ʒ petrus hiſpanus alias aſſignauit ratõnes·q: vir ſtat ꝓ matrimonio q̃d fauorabile ē·Itē q: fuit ſola cum ſolo credit̃ cognita ab ipſo·vt·xxxij·q·i·dixit·xxvij·q·i·nec aliq̃·iuxta illd̃ ouidij a iuuene cupido credatur reddita virgo·et hꝫ p̃t intelligi de illa que prius fuit corrupta ʒ ſi fuit virgo qñ iũcta fuit ei potius credetur probatõni ſue quam facit per aſpectuʒ corpis·vt·s·e·c·i et ex̃·de ꝓba·ꝓpoſuiſti·tñ niſi mulieres eſſēt pitiſſime potiꝰ eſſet credendum viri ſacramento q: res illa occulta ē et nõ puia viſui et oculꝰ plerumqʒ fallitur vt·xxvij·q·i·nec aliqua·et in talibus ſepe ſacramēto viniꝰ ſtatur·vt dum queſtio eſt d̃ ſũptibꝰ factis·vt·C·de iudi·ſancimus·ij·q·i·in primis·vel dum eſt queſtio de damno dato ſacramento vnius credit̃·C·vnde vi·ſi qñ·hec aũt que dixi vera ſũt qñ vnꝰ fatet̃ et alt̃ negat·ſed ſi vterqʒ fateretur ꝙ non interceſſit ꝯmixtio tunc expectabitur p trienium·ſi antea non p̃t conſtare·vt ex̃ d̃ frigi·et malefi·laudabilem·ſed quid ſi muler ſciebat virum eſſe frigidum ab inicio ſatis videtur ꝙ tũc non poſſit petere ſepationem·ar·extra de frig·et male·c·i·et·C·de ſpon·l·vl·vbi dicit̃ ꝙ imputet ſibi ſi ſcienter coniuncta ſit turpi pſone vel impotēti coire·et q: ſero accuſat mores quos ducendo eã in mr̃imoio ꝯprobauit·vt·ff·de adulte·ſi vxor in ſi·de viro autem potius videtur ꝙ ille non poſſit recedere a muliere ſi ipſa vult cohabitare ei cuʒ

Si ipſe ſciuerit ſe frigidum·ar·extra de eo qui duxit in ma·c·i·

SI p ſorciarias atqʒ maleficas·s·xxxiij·q·iij·de tirijs·

l ¶ Abimalech·regē geraris·vt·s·xxxij·q·iiij·nemo·

m ¶ Separi·ñ ipſa vxor dicat̃ ꝓcuraſſe maleficiũ cũ ſua culpa ad hoc deuenerit·vt·lv·di·ſi euãgelica·ff·ꝙ me cã·ſi mulier·xv·q·i·ſi q̃s inſa

n ¶ Cõcũbendi·cũ alijs nõ cũ p̃oribꝰ·tũc enĩ nõ eſſet ꝓpetuũ maleficium· miens·

¶ Neq̃būt hꝫ potiꝰ ignarus dicēdꝰ eſt q̃ igmarus·naʒ dixit cardinalis ꝙ iſte finis non tenet·quia vt dixit

Q nullum maleficium eſt ꝓpetuum quin ſaltem p ipm̃ auctorem tolli p̃t·Alij dicũt ꝯt̃·vt·s·e·req̃ſiſti·vel itellige poſt trienniũ·

Quod autem·ſuperius·s·xxxi·q·i·in principio·

a ¶ Sed queritur · quia ſecunda queſtio non habebat dubitationem · ſtēo ponit aliam incidentem queſtionem que ſimiliter queſtionem non habet · quia ſemp eſt reſtituenda niſi in tribus caſib9 ſi publice ſit adulterata · vel niſi timeatur de viri ſeuicia .ſ.e · ſiue · et extra de diuor · ſignificaſti · vel niſi dicātur ɔſanguinei in gradu indiſpēſabili et incōtinē ti probet9 exceptō · extra de reſti · ſpo · litteras · et tamen in eodē caſu fit reſtitutio quo ad oīa niſi quo ad carnale ɔmerciuȝ · vt ibi dicitur in fine · quartus caſus poteſt eſſe quādo vxoꝛ ꝓpria voluntate recedit · a viro · vt · xxvij · q · ij · agathoſa · vel cū vir de licētia vxoris recedit ab ipſa · vt ibidem ·

Seculares · probabilit · nota quare dicit probabiliter · hoc enim forte dicit quia ꝓpter fornicatōis ſuſpitionē probatam eccleſie licebit ei vxorē dimittere · vt · s · · xxxij · q · i · c · dixit · Johannes ·

e ¶ Prouinciales · diſtributiue · ſcȝ ipſe apud ſuum et ille apud ſuuȝ · nō enim ꝓpter tales cauſas ipſi prouinciales ɔuocantur · vel melius ſ olim obtinuit q cauſā matrimonij tractabatur apud epiſcopos prouincie · xxxv · q · vi · multorum · hodie etiā archipreſbiter cauſam huius tractare poteſt · ar · extra de ɔſang · et affi · c · i · ſed certe et hodie ad epiſcopalē iuriſdictōnē cognitō matrimonial9 cauſe ſpectat · vnde nec abbates nec alij poſſūt de matrimonio ɔgnoſcere niſi ex ɔceſſione vel alia cauſa legittima id habeāt · vt eſt de exceſ · prela · accedētib9 · pſcribi pt tal9 iuriſdictio · vt eſt de pſcp · auditis · in fine · Johannes ·

Nam qd · in ſubditos · ſcȝ renunciare epiſcopatui · extra de renuncia · niſi · et eſt de regul9 · licet vl9 ſicut ſubditi non poſſūt deferre prelatum · xi · q · i · molita · vel ſicut prelatus nō poteſt ſine cauſa punire ſubditos · lxxxvi · di · ſi quis ·

e ¶ In ɔparem · ſcȝ vt vir dimittat vxoreȝ ſine cauſa · vel ɔdēnet preter ordinē iudiciariū · xxvij · q · ij · ſūt · in auten · vt liceat matri ⁊ auie

f ¶ Sed ꝓhibet · s · · ſ · cauſas · lex enim humana admittit diuorciū in alijs caſibus ꝑter fornicatōnem · vt · C · de repudi · conſenſu ·

Hiſtoria · vt primo · exquo ergo mulieri primo reſtituunē res ſue

probatum eſt · mortuus ē enim vir eius ſibi exquo iudicio eccleſie ab eo ſeparata et ab eius lege ſoluta eſt · Vnd iuxta apoſtolum nubat cui vult tantum in domino · Sed queritur ſi ſine eccleſiaſtico iudicio nulla cauſa diſcidij rationabiliter ꝓbata ab ea diſceſſiſſet an eſſet cogendus redire ad eam · ¶ De hoc ita ſtatutum eſt in concilio carthaginenſi cui interfuit aug · caplo · xxx ·

Nō licȝ alicui vxorē dimittere niſi cauſa diſcidij prius eccīe probetur

Seculares qui coniugale conſorcium nulla grauiori culpa dimittunt vel etiam dimiſerūt ⁊ nullas cauſas diſcidij ꝓbabiliter ꝓponentes ꝓpterea ſua matrimonia dimittunt vt aut ad illicita accedere aut aliena preſumant · ſi antequam apud epiſcopos ɔprouinciales diſcidij cauſas dixerint · et pꝰquam in iudicio damnentur vxores ſuas abiecerint a communione eccleſie et ſancto populi cetu pro eo q fidem ⁊ coniugia maculant excludantur

¶ Item ambroſius ſuper lucam

Lex diuina ꝓhibet virū vxorem dimittē niſi certa cauſa fornicatōis

An quod nephas eſt in ſubditos in comparem fas eſt · dimittis ergo vxorem quaſi iure ſine crimine · et putas hoc tibi licere qd lex humana non prohibet · ſed prohibet lex diuina qui hominibus obſequeris deum verere · audi legem domini cui obſequuntur etiam qui leges fecerunt · quos deus coniunxit homo non ſeparet · ¶ Item nicolaus papa carolo imperatori ·

Abſq cauſe ɔgnitōe a viro ſuo dimiſſa ad omnia reſtituatur ·

Hiſtoria eccleſiaſtica ab euſebio ceſarienſi epiſcopo confecta de muliere quadam que de caſtitate a marito · accuſabatur · ait

preceptum eſt ab imperatore lege lata vt primo permitteretur ei rem familiarem libere diutius ordinare · tunc demum reſponderet obiectis ſ omnes leges tam eccleſiaſtice quā vulgares publiceq precipiunt · ſi autem de mulieribus et ſecularibus viris hec conſtituta ſunt · multomagis eccleſiaſticis hominibus et ſacerdotibus ſunt conceſſa · ¶ Item nicolaus papa · Niſi poſt reſtōnem neq de coniugij fide neq de adulterij crimine inter viros et vxores iudicium eſt agitandum ·

Siue de coniugij federe ſiue de adulterij crimine iudicium agitandum ſit · nulla ratio patitur te tergam cum lothario poſſe inire certamen · niſi prius ad tempus fuerit reddita ſue poteſtati et conſanguineis proprijs libere ſociata · itaq etiam locus prouidendus eſt in quo nulla vis multitudinis formidetur ne ſit difficile teſtes producere vel ceteras perſonas que tam a ſanctis canonibus q̄ꝫ a venerandis romanis legibus in huiuſmodi controuerſijs requiruntur · ¶ In hoc capitulo quamuis videatur cauſa expoſita eſſe quare ſua auctoritate non licet alicui vxorem dimittere · q ceſſante ipſa quoq ꝓhibitio ceſſare videtur · tamen quia ipſa ſeparatio pena eſt · et pena nulli eſt inferenda niſi per iudicem · generaliter hoc intelligendum eſt · vt ſiue ob cauſam premiſſam ſiue nulla cauſa exiſtente non liceat alicui ſua auctoritate vxorem dimittere · quod etiaȝ de pena homicidij vel qualibet alia intelligendum eſt · ¶ Vnde nicolaus ſcribit radulpho bituricenſi archiepiſcopo · Coniugia penitus interdicantur hijs qui occidunt ſuas vxores ·

Interfectores ſuarū ɔiugium ſine iudicio cū

multo potius vir eſt ei reſtituendus · et ſic facit ad ꝓpoſitum gratiani · Alij ponunt caſum ſic · querebatur an mulieri accuſate de adulterio dāde ſunt inducie · Reſpondetis q ſic · ſed hoc non videtur poſſe ſtare q: in crimine adulterij nulli datur dilatio · vt · ff · de adul · in crimine ſ poteſt dici q hoc verum eſt cum agitur criminaliter ·

h ¶ Familiarē · et hoc intelligūt quidā de ꝑparatorijs inducijs · alij de reſtitutorijs ·

i ¶ Hoc · ſcȝ reſtitutionem fieri ·

k ¶ Oīs leges · de hac materia loquentes ·

Siue · videt9 q hoc capitulum faciat ɔt ꝓpoſitū · G · q intēdit probare q vxor debeat rſtitui · at ſ nō reſtituitur viro ſ eius poteſtati ſubtrahitur et cōſanguineis ſociatur · Rn · in ſ facit q: iſta ſpoliata erat quadam libertate q: cōpulſā fuerat cōtra ſe confiteri · · xxxi · q · ij · lotharius · vel i ſ facit ad ꝓpoſitū · q: ponit quādaȝ exceptōnem quando nō debet fieri reſtitutio · ſcȝ cū timetur de ſeuicia viri ·

m ¶ Reddita · ſ habes q q̄m cito accuſatur mrīmonium pt vxor petere vt det9 libertati ſue ne cogat9 aliquid ɔfiteri cōtra ſe · hoc poteſt intelligi cum tanta eſt ſeuicia viri q nulla ei pt ſufficere cautio · vt extra de reſti · ſpo · lras · in ſi · de hoc no · xxxij · q · i · de benedicto ·

n ¶ Et locus · ar · q iudex etiā tenetur de loco iudicij ꝓuidere ptib9 vt in eo loco debeat de cauſa cognoſcere vbi partes libere et ſecure valeant cōuenire · s · · iij · q · ix · hortamī · · s · xxiij · q · i · pudēda · ff · de re · dubi · s · ij · q · ij · c · vl · quod ſi non fecerit licite a ꝑpellatur · extra de ap · ex parte · i ·

o ¶ Sit difficile · ſimile · ff · qui ſatiſda · co · ſi fideiuſſor · ſ · i · quia cū difficile eſt alicui ſatiſdare in vna ciuitate mittitur in aliam · vt ibi ·

p ¶ Perſonas · id eſt aduocatos ·

q ¶ In hoc capitulo · s · e · ſeculares ·

r ¶ Expoſita · ibi · nulla grauiori culpa

s ¶ Vel qlibet · nā leuē vir imponit · vt no · vij · q · i · ſic alteri9 ·

Interfectores · adulterarū · maxime · q: nec tūc licet vt ſ · c · prox ·

u ¶ Huiuſmodi · hoc dixit ideo q: ſm leges ex cauſis pluribus ſeparatur matrimonium ·

x ¶ Adoleſcentib9 ſ · e · in adoleſcentia ·

y ¶ Indulgentia · videt ergo q indulgentia nō eſt regula · et q nulla

diſpenſatio ſit ius quod· M· et· h· concedit· ar· i· q· vij· exigunt· et· c· ſi quis omnem· et notaui· l· di· de hijs· Alij vero dicunt ꝙ omnis indulgentia eſt ius· ſed tale quo ſuperior vti poteſt ⁊ inferior non poteſt petere· ergo hoc dicendo retulit ſe ad cauſam conſtitutionis et originē· nam per indulgentiam fuit hoc ſtatutum licet modo ſit ius·

a ¶ Mittere· id eſt confederare cum vicijs homines· vel mittere pacem inter homies et vicia·

b ¶ Sed gladiū· id eſt diſcordiam et ſepatōnē a malis· id eſt caritatē que ſeparat vicia

Inter hec· liceat· hoc licet ſm lumbardā ſed non ſecundū romanam· pater tamē eam poteſt occidere in ipſo actu ſed non maritus et pater vtrūqȝ interficiat vno ictu· vt· ff· ad· l· iuli· de adul· l· nec in eo· et· l· ſequenti· ignoſcitur tamen marito ſi vxorem in adulterio depſ̄henſam occiderit quo ad pene mitigationem· C· ad· l· iuli· de adulter· gracus· Et nota ꝙ licet lex antiq̄ pmittat viro occidere adulterum depſ̄henſū cum adultera i domo ſua non tamen in domo ſoceri· vt· ff· de adul· marito· nouo iure tamen vbicūqȝ fere poteſt occidere eum poſt tres denunciationes factas· vt in auten· vt liceat ma· et auie· §· penul· et vlti· colla· viij· nec illd̄ enim corrigitꝰ p auten· que ē coll· ix· vt nulli iudi· §· ſi quando· quia in alio caſu loquitur· Itē licet patri ſimiliter detur ſecundū legem licentia occidendi· vt· ff· de adul· nec in ea· ſi tamen interficiat non excuſatur a culpa vel a peccato· licet a pena ciuili excuſetur in criminibus enim dico ſpecialem conceſſionem canonis neceſſariam quo ad culpe immunitatem· vnde cum dicatur non occides· xxiij· q· v· ſi non licet· nec ſpecialiē iſti excipiantur a canone· ergo occidendo peccant· imo viro hoc interdicitur· vt· ꝯ· e· ammonere· vnde non excuſatur auctoritate iuris ciuilis ſed et dotem amictit vir quam lucrifaceret· alias enim ſolus iudex excipitur a canone vt occidat· xxiij· q· v· cum homo· et· q· iij· ſi homicidium

b ¶ Gladium· quo ad executionem· hoc ideo dico q: imperator habet illud a papa· extra de elec· venerabilem·

Quicunqȝ armis· ꝯ· de pe· di· v· falſas·

non addis adulteraȝ vel aliquid huiuſmodi quid aliud habendi ſunt ꝙ̄ homicide· ac per hoc ad penitentiam redigendi ſunt· quibus penitus confugium denegatur· exceptis adoleſcentibus de quibus eſt beati leonis pape· xxv· regula decretalium· imo indulgentia obſeruanda· ¶ In hoc capitulo videtur nicolaus permittere maritis cauſa adulterij vel alterius huiuſmodi criminis vxores ſuas interficere· ſed eccleſiaſtica diſciplina ſpirituali gladio non materiali criminoſos feriri iubet· illo videlicet gladio quo petrꝰ iubetur mactare et manducare· de quo etiam criſtus ait in euangelio· non veni pacem mittere in terram ſed gladium· ¶ Unde idem nicolaus ſcribit alumo epiſcopo· Non licet alicui vxorem ſuam adulteram occidere·

Inter hec ſanctitas veſtra addere ſtuduit vt ſi cuius vxor adulterium ppetrauerit vtrum marito illius liceat ſecundum mundanam legem eam interficere· ſed ſancta dei eccleſia mundanis nunquam conſtringitur legibus· gladium nō habet niſi ſpiritualem quo non occidit ſed viuificat· ¶ Itē pius papa· Penitentia eius qui propriaȝ vxorem abſqȝ cauſa peremit·

Quicunqȝ ꝓpriā vxorem abſqȝ lege et ſine cauſa et certa probatione interfecerit aliamqȝ duxerit vxorem armis depoſitis publicā agat penitentiam· et ſi contumax fuerit et epiſcopo ſuo inobediens extiterit anathematizetur quouſqȝ cōentia t· eadem lex erit illi qui ſeniorem ſuum interfecerit· ¶ Item ſtephanus· v· aſtulpho· Penitētia aſtulphi qui vxorē ſuā interfecerat·

Admonere te cum lacrimis et multo gemitu cordis curamꝰ fili aſtulphe ſed nō filiꝰ debeas dici· qui tam crudeliter homicidium ppetraſti· Nam occidiſti vxorem tuam ptē corporis tui legittimo mrīmonio tibi ſociatā ſine cauſa mortis nō tibi reſiſtentem nō inſidiantēȝ quocūqȝ modo vite tue· nō inueniſti eam cū alio viro nephariaȝ rem facientem ſed concitatꝰ a diabolo et impio furore inflammatus latronū more atrocius eam gladio tuo crudelior omni beſtia intereniſti· ⁊ nunc poſt mortem eius addis iniquitateȝ ſup iniquitatem filioꝝ tuoꝝ improbe predo qui matri non pepciſti· filios tuos orphanos feciſti inducere ſup eam vis mortis cauſaȝ· poſt morteȝ p vnū hominē homicidam et reprobum teſtem incuſare vis mortuaȝ· qm̄ nec euangelium nec vlla diuina humanaqȝ lex vnius teſtimonio etiam idoneo quempiam odemnat vel iuſtificat quātomagis p ipm flagicioſiſſimum ⁊ ſceleſtū· nec illa viua debuit cōdemnari nec a te poſt eius mortē accuſari· prius eni cauſa criminis ſubtiliter erat inueſtiganda· et tūc ſi ita fuiſſet inuēta ſcdȝ legis tramitem debuit accipere vltionis vindictam· nam ſi verū quod abſit fuiſſet ſicut ille adulter mētitus eſt poſt ſeptem annos penitētia pacta dimittere eam p approbatā cauſaȝ

f ¶ Agat· ar· quem poſſe compelli ad penitentiam· ſed hoc in publicis et enormibus· ar· xxij· q· i· c· vlti·

g ¶ Seniorem· i· epiſcopum vel alium prelatum vel dominum ſuū· ar· iij· q· iiij· c· iiij· xxv· q· ij· ita nos

Admonere· dici· ar· quē priuari nomine ratōne criminis· Iuxta illud· ſi re priueris nec nomē habere mereris· ar· xiij· q· ij· poſtquam· ij· q· vij· §· quibus ergo· ij· q· i· ſcelꝰ· et· C· de fer· a nullo· ar· otra· de pe· di· iiij· ſi ex bona· nam filij dei dicuntur qui nō errant in eccleſia·

i ¶ Partem· ſi· s· xxxi· q· ij· de nepotis· et· xxvij· q· ij· agathoſa· et eſt ar· ꝙ qui accepit alimenta ſibi videtur excipere vxori cū ambo ſint vnū corpus· et etiam filijs ⁊ ſeruientibꝰ· ar· l· di· ſtudeat· ff· d̄ vſu· et hab· l· ij· Johannes·

k ¶ Reſiſtentē· ſupple maxime· q: ſi etiam reſiſteret vel inſidiaretꝰ nō ideo deberet eam interficere·

l ¶ Non inſidiantem· nō eſt hic argumentandum a otrario ſenſu ꝓpē capitulū· xxxij· q· v· quicquid·

m ¶ Predo· non ꝙ eos ꝓuare poſſit· licet enim vxō ꝓpter adulteriū interficiatꝰ dos tamen ad eius filios deuoluitur· i auē· vt liceat matri et auie· §· ſi de adulterio· ſed q̄a eos ſolatō et ꝓtectione materna ꝓuat· licet alias lucrifaceret vir doteȝ ob adulterium vxoris· extra de dona inter vi· et vxo· c· plerūqȝ· hoc autē caſu nō lucrifacit cum eā interficit· etiā ſi pactū fecit de ea lucrāda priꝰ· ff· ſolu· ma· ſi ab hoſtibus· §· i·

n ¶ Poſt mortē· cum crimina extinguantur morte· xxiij· di· quorundam· C· ſi reus vel accuſa· l· i· niſi ratione bonorum quis agere velit· C· e· l· vlti· C· ſi pendente ap· mors interue· l· ij· ff· de rei vendi· vtiqȝ·

o ¶ Vel iuſtificat· vnde non tenet· xi· q· i· quicūqȝ· creditur tn̄ vni tanquam recitatori vel tanq̄ ſocio· vt· viij· q· iij· talia· lxxxvi· di· tanta

p ¶ Penitentia· ar· ꝙ poſt pactam penitentiam et crimine purgato poteſt quis accuſari de crimine illo· vt· xv· q· v· preſbiter et· xxv· di· c· vlti· et extra de ſciſma· fraternitatis· nam ꝓferens memorādi criminis labem ꝯ· di· lxi· in ſacerdotibꝰ· et· i· q· vij· ſi quis omnē· nam p penitentiam nō deſinit quis eſſe nocens· ff· d̄ edil· edic· q̄d ſit fugitiuꝰ·

poteras ſi voluiſſes· occidere tamen eam nullatenus debuiſti · non enim vult deus mortem peccatoris ſed vt conuertatur ad penitentiam et viuat· Ideirco placeat tibi conſilium noſtrum vt facias hoc quod melius tibi leuiuſque videri poterit · miſerere anime tue vt non ſis tu9 tibimet ipſi homicida relinque·qua propter te rogamus hoc malum ſeculum qđ te traxit ad tam immaniſſimum peccati facinus· ingredere monaſterium humiliare ſub manu abbatis et multorum fratrum precibus adiutus·obſerua cuncta ſimplici animo que tibi fuerint imperata ſi forte ignoſcat infinita dei bonitas peccatis tuis et refrigeret animam tuaz priuſquam crucieris perpetuis flammis·hoc leuius et meli9 tibi eſſe certiſſime ſcias·ſin autem publicaz penitentiam permanens in domo tua vel in hoc mundo vis agere quod peius tibi et durius et grauius eſſe nō dubites ita vt agere debeas exhortamur vt omnibus diebus quibus penitere debes·vinum et ſiceram nō bibas·carnem nunquam vllo tempore comedas preterquam in paſca et in die natalis domini · in pane et aqua et ſale penitentiam age· in ieiunijs in vigilijs et orationibus et elimoſinis omni tempore perſeuera· armis nunquam cingere nec in quolibet loco litigare preſumas vxorez nunquam ducere concubinam nunquā habere nec adulteriū committere audeas·in balneo nunquam laueris in conuiuijs letantium nunquaz te miſceas·in eccleſia ſegregat9 ab alijs xp̄ianis poſt oſtij poſtes humiliter te repone·ingredientium et egredientium ſuppliciter oratōnib9 cōmendare·communione corporis et ſanguinis domini cunctis diebus vite tue indignum te exiſtimes · In vltimo tamen exitus vite tue die ſi merueris pro viatico ſi ſit qui tibi tribuat tantummodo venialiter vt accipias tibi concedimus·Sunt et alia multa que tibi nimis durius ⁊ ſatis acrius erant iuxta magnum pondus peccati o infelix adicienda · ſed ſi hec omnia que tibi miſericorditer dicta ſunt perfecto corde domino auxiliante feceris et cuſtodieris · confidimus de immenſa dei clementia remiſſionem habiturum te tuorum peccatorum·et ſecundum dictum iuſti boniqȝ paſtoris reſoluet te ſancta eccleſia ab hoc vinculo peccati in terris vt per ipſius gratiam qui eaz ſuo ſanguine acquiſiuit ſolutus ſis in celis·ſi autem aliter feceris ⁊ ſancte matris eccleſie tam ſalubrez ammonitionem deſpexeris· ipſe tibi ſis iudex et in laqueo diaboli quo irretitus teneris permanebis · et ſanguis tuus ſuper caput tuum nos alieni a conſortio tuo pro aliorum fidelium ſalute deo opitulante omni ſollicitudine nitimur deſudare et domini miſericordiam attentius quotidie implorare· ¶ Item auguſtinus de adulterinis coniugijs libro ·ij·

Potius vxore viuente quis aliā ducat q̄ humanū ſanguinē fundat

SI quod verius dicitur nō licz

imo etiam poſt baptiſma poteſt de hoc accuſari·vt extra de diuor·gaudemus·in fine·ar·contra·xxiij·q·iiij·ſi illic·et·xxxij·q·i·quod autem·in ſi·et·c·non erit·et·c·apud·et·l·di·ferrum·et extra de accu·de hijs·ff·de edil'·edic·quod ita·de hoc dixi·vi·q·i·qui crimen·⁊·c·illi qui·ſed nonne preiudicat ſibi maritus tacendo per ſeptenniū cum vltra quiquennium non audiatur accuſatio adulterij·vt·C·de adul·adulter·§ illud obtinet quo ad penam legalez non quo ad petendum diuorciū·ex de procur·tue·nunquid ergo in infinitū poteſt eam accuſare·dicūt quidam ꝙ non vltra·xx·ānos·vt·C·de fal·querelaz·h·dicit ꝙ vſqȝ ad milleſimum·et qñcunqȝ claruerint crimina·vt·lxxxi·di·q̄cunqȝ·et di·viij·qui contempta·xxiiij·q·iij·ecce·et ꝙ dicit penitentia peracta ſed et ante latam tamē ſententiam·ſ·xx·q·v·c·xp̄iana·

a ¶ Monaſteriū·ex hoc loco videtur ꝙ quantamcunqȝ penitentiam quis teneatur finire ſi intret religionez ad illam non tenetur·quia religio ſoluit vinculum iuramenti·vt extra de iureiur·peruenit·Itez ſoluit votum·vt extra de voto·et vo·redēp·ſcripture·Item ſoluit vinculuz obedientie·xix·q·ij·due·licet ergo a papa ſit alicui iniunctum i penitentia vt eat romam vel aliqđ huiuſmodi faciat et intret religionem non dicitur tranſgreſſor·Ille enim dicitur trāſgredi qui deſerit maius pro minori vt·xx·q·iij·propoſitum·et·xvij·q·i·qui bona·ar·ad idem·ij·de pe·di·i·§·hijs auctoritatibus·et hoc hugo concedit·alij dicunt ꝙ tenetur adimplere quod promiſit et quod iniunctū ē ei in penitentia niſi abbas diſpenſet ſecū·xviij·q·ij·c·nullaz·

b ¶ Si forte·non ponitur dubitatiue·imo nota eſt penitus aſſertionis·et ē·ſi·de pe·di·i·quamobrem

c ¶ Et grauius·viſum enim fuit maioris pene conuerſari inter homines et hominum carere ſuffragijs q̄ procul ab hominibus ſolaciū hominum non ſentire·C·de apoſta·hij qui·

d ¶ Siceram·per ſiceram intellige omnem potum qui inebriat·vt·xxxv·di·in palea·vinolentum·

e ¶ Carnem·ſed nunquid oua cum ouum ſit caro liquida vel lac cum lac non ſit niſi ſanguis colore mutato·dicimus ꝙ non·et hoc vult littera illa que ſequitur·in pane et aqua·ſed tamen poteſt intelligi ꝙ hoc debeat facere in certis diebus·id eſt legittimis ferijs·ſed nunquid de lardo vtetur·nunquid nomine carnis eſt prohibitum·videtur ꝙ non·ar·lxxxij·di·preſbiter·ibi enim ſagimen permittitur qñ oua permittuntur·

f ¶ Nunquā cingere·niſi conſilio epiſcopi pro iuſticia defendenda·et ē ſimile·ij·de pe·di·v·falſas·

g ¶ Litigare·hoc ideo dicit quia apud ſeculare tribunal nō debet ſuā querimoniam diſceptādo proponere quiſquam publice penitens ſed eccleſiaſticū iudiciū debet adire·vt·ſ·xi·q·i·aliud·Supple ergo hoc niſi i propria cauſa et coram eccleſiaſticis·

h ¶ Nunqȝ ducere·ſi tñ duxerit tenet matrimoniū·ar·ſ·e·quicunqȝ·ibi aliam duxerit·alij dicūt contra·vt no·ij·e·§·de penitentibus·

i ¶ Nunquā laueris·niſi in neceſſitate·de con·di·iij·peruenit·

k ¶ Exiſtimes·ergo videtur ꝙ magis peccat qui vxorez interficit q̄ qui matrem·quia maior penitentia imponitur huic vxoricide q̄ matricide·ij·in illo capitulo·latorem·qđ eſt·ij·e·q·et ſic maius ē crimen·ar·xxiij·q·i·nō afferamus·qđ concedit hug·nam dicit ꝙ magis peccat qui ſeipſum interficit q̄ alium·xxiij·q·v·ſi non licet·vñ magis peccat qui parentē corporis interficit q̄ qui matrem·probat hoc etiam per illaz auctoritatem·propter hoc relinquet homo patrem et matrem et adherebit vxori ſue·extra de biga·debitum Alij dicūt ꝙ magis peccat qui matrem interficit q̄ qui vxorem·ſed quia homines promiores ſūt ad interficiendum vxores·ideo magis ob hoc puniuntur vt ſic retrahantur a tali facinore·vnde non valet hec argumentatio·grauius puniuntur ergo grauius peccant·et ē ſimile in fornicatōe notoria·licz enim multa crimina ſint grauiora tñ quia facilius delinquitur i hoc crimine q̄ i alijs ideo durior pena in eo ſtatuit·ar·xxxij·di·§·verum·

l ¶ Venialiter·ar·ꝙ eccleſia poteſt corpus et ſanguinem domini quibuſdam etiam in fine prohibere·ar·xxvij·q·i·impudicas·ar·di·l·penitētes·contra·ſ·xxvi·q·vi·de hijs·contra·ſ·ij·q·iij·ſi quis epm̄ aut preſbiterum·ſ·xiij·q·vl·q̄ſitū ē·ibi·ſm̄ precepta canonū·ad hoc dic ꝙ quicunqȝ

illud quod de iure communi competit· dicitur concedi reſpectu miſericordie et pietatis · ar·s ·xi·q·iij·quoniam ·ff·de vſufru · ſi extraneo · et in certis capitulis hic ſignatis·nam vniuerſe vie domini miſericordia et veritas· Johannes ·

a ℂ Sanguis· id eſt peccatum· vnde illud· ſanguis ſanguinez tetigit id eſt peccatum·xliij·di·ephesijs· Johannes ·

b ℂ Alieni· ar· q̄ non imputatur p̄lato ſubditorum malicia · ex quo p eum non ſtat quo minus corrigant̄· ar·vij·q·i ·§· cum autem ·s·di·xliij· ephesijs ·s· di·xlvij·c·vltimo·

SI quod verius· non licet· nam dicit lex q vnum delictum propter aliud delictum nō minuit penam ·vt· ff· de priua·delict ·l·ij· et eſt ar· q in delictis compenſatio non admittitur ·: ar ·xxiij·di·c·i ·

d ℂ Quod non licet ·ſcilicet occidere vxorem ſuam

e ℂ Quod non licet ·ſcilicet aliam ducere ea viuēte·

f ℂ Adulterium· ſic ergo permittitur minus malum vt vitetur maius ·s· xxvi· q ·ij· hij qui ·s·xxij·q·i·c· vl·s·di·lxxxij·preſbiter ·s· xx·q· ·vij·quid·contra· ſolutō ·grauius ē homicidiū q̄ adulterium· ſed ibi exponas grauius·id eſt generalius ·l· di · quia tua · vel turpius ratōne iniquitatōnis·xxxij· ·q·i·in coniugio· et non eſt conſilium vel preceptū quod hic dicitur ſed eſt comparatiua permiſſio que non excuſat a peccato· ſic intellige· ·xxxi·q ·i· hac ratione ·

homini xp̄iano adulteram cōiugem occidere ſed tantuz dimittere· quis eſt tam demens qui dicat ei fac qđ non licet vt liceat tibi quod non licet cū eni vtrumq̄ ſecundū legē criſti illicitum fit ſiue adulteram occidere ſiue alteram ducere ea viuente ab vtroq̄ eſt abſtinendum· non illicitum pro illicito faciendum· ſi eni facturus eſt quod non licet iam faciat adulterium et non faciat homicidium· vt viuente vxore ſua alteram ducat non humanum ſanguinem fundat· quod ſi eſt vtrumq̄ nepharium non debet alterum per alterum ꝑpetrare ſed vtrumq̄ vitare · ℂ In premiſſis auctoritatib9 quiq̄ prohibentur adulteras coniuges ſuas occidere · ſed permittitur poſt ſeptem annorum penitentiam illas eis dimittere· ſin autem illas interfecerint iubent̄ ſine ſpe coniugij perpetuo manere ·niſi forte ꝓpter lapſum iuuenilis incontinentie ad matrimonia contrahenda eis miſericordia impendatur· Clericis autem cōceditur ſi vxores eorum peccauerint ſine mortis acerbitate habere eas in cuſtodia et ad ieiunia eas cogere· non tamen vſq̄ ad necem affligere· ℂ Vnde in toletano ɔcilio legitur· Clerici ſi vxores eoꝝ peccauerint eas domi cuſtodiant et ad ſalutaria eas cogant ieiunia ·

PLacuit vt ſi quorumcunq̄ clericorum vxores peccauerint

3 ℂ Impendatur· s ·e·interfectores·

Placuit· licentiam· id eſt impunitatem· ſi·xlv·di·qui ſincera·

i ℂ Poteſtatem · nam ſi eam male etiam verberauerit niſi pro cauſis lege expreſſis punitur in pecunia· quia dabit ei terciam partem donationis quam dedit propter nupcias· vt i auten· vt liceat matri et auie· ·§· ſi quis autem· ſi autem non dedit donatōnes propter nupcias punitur in quarta parte tocius ſue ſubſtancie ſi eius ſubſtancia non excedit trecētos aureos· ſi excedit dabit centum aureos· C· đ repud·l·vl·

Jtem non dico q ipſi met debeant eis penitentiam iniungere ſed compellere vt accipiant ab alijs· Sed nunquid laicus idem poteſt de vxore ſua· dico q non· quia non inuenio expreſſum· caſtigare tamen poteſt eam· vt notaui·s·vij·q·i·ſicut alterius· Sed quare dicit q pauperes clerici ſeruiant ſibi· dic q reſpondet tacite obiectioni · quaſi diceret· et ſi mulieres ligate non poſſunt eis ſeruire pauperes clerici qui non poſſunt alios ſeruientes habere ſeruiant ſibi inuicem mutuo· Jtez ſecundum hugonem ·non poterūt iſtas reconciliare ſibi niſi nollent ꝓmoueri· ar·xxxiij· di· ſi cui9· Alij autem dicunt illum non impediri cuius vxor cognoſcitur ab alio ſi ipſe non conſentiat eius adulterio· vn̄ bene poſſunt eas reconciliare etiaz quo ad carnis cōmercium · nec eis in aliquo preiudicatur· quod tamē intelligas ſecundum q dixi·s ·xxxiij·di·ſi cuius

k ℂ Jta vt inuicem· ar·xij·q·i·dilectiſſimis ·ar·xi· ·q·i · ſicut enim · ar·di·xc· precipimus·

l ℂ Si ſeruicia· id eſt ſeruientes ·

m ℂ Non cibos · et eſt hoc propter enormitatem delicti· tamen ipſam excommunicatam non debet vitare· ·xi·q·iij·quoniam multos Johānes· quod forte falſuz eſt·barth·

ne forte licentiam peccandi plus habeant accipiant mariti earum hanc poteſtatem preter necem cuſtodiendi et ligandi in domo ſua ad ieiunia ſalutaria non mortifera eas cogentes· ita vt inuicem ſibi clerici pauperes auxilium ferant ſi ſeruicia non habeant· cum vxoribus autem ipſis que peccauerant non cibos ſumant niſi forte ad timorez dei acta penitentia reuertātur· ℂ Nūc autem queritur quare ſacris canonibus ſit inſtitutum vt poſt ſeptem annos penitentes in priſtinum ſtatum reuocentur· ℂ De hijs ita ſcribit iſidorus ad maſonem epiſcopum Quare ſit inſtitutum poſt ſeptez annos i priſtinū ſtatū pnītētes redire·

HOc ipſum quod canonum cēſura poſt ſeptem annos penitentem remeare in priſtinum ſtatuz precepit ⁊ cetera· vt in tractatu ordinandorum de lapſis· non electione ꝓprij arbitrij ſancti patres ſed potius ex ſententia diuini iudicij ſanxerunt· Nam legitur q maria ſoror aaron prophetiſſa dum detractōnis aduerſus moyſen incurriſſet delictum illico ſtigmate lepre percuſſa eſt· cunq̄ peteret moyſes vt emundaretur precepit eam dominus extra caſtra ſeptem diebus egredi· et poſt emundatōnem rurſus eaz in caſtra admitti· maria ergo ſoror aaron caro itelligitur ſacerdotis· que dum ſuperbie dedita ſordidiſſimis

HOc ipſum · precepit· id eſt permiſit · Johannes·

n ℂ Poſt ſeptez annos · s·di· lxxxij·preſbiter· contra · ſed varietas eſt canonum in penis infligendis et penitentie ſunt arbitrarie ·vt·xxvi· ·q·vij· tempora· et in hijs minor penitentia eſt amplectenda· ff·de arbi· diem proferre· §· ſi plures ·et ·l· non diſtinguemus· in princi ·et di · ·l·eos vero ·

o ℂ Nam legitur· licet olim peccatum murmuratōnis non mulctaretur morte· hodie tamen repellit a promotōne vt dicit hug· ar·xc·di·alienus · quia nec omnia nec ſola ⁊c̄· vt notaui·liiij·di·multos· Hic aſſeritur vna ratō quare ſeptennis penitentia imponatur· q: maria ⁊c̄ · theologi aliam ratōnem aſſignant· vt ſicut propter peccatum ſeptiformis

ſpiritus ſancti gratiam amiſit· ita per penitentiā ſeptēnē eam recupet

a ¶ Cuius antiquior·ſi·s·l·di·domino ſancto·in ſi·vbi de hoc dixi·
b ¶ Vſurpatum·id eſt vſu habitum·
c ¶ Vt maiorum·s·xxij·q·i·predicandum·
d ¶ Excellentia ·vt·s ·lxxxij·di·preſbiter·et·xxvij·q·i·deuotam ·s·
·xxxiij·q·i·ſi quis dederit·tamen omnia iſta ſunt in arbitrio ſacerdo=
tis·xxvi·q·vij· tē
pora · vnde cano=
nes non ponūt mē
ſuram penitentie·
ſed omnia hꝫ arbi/
trio ſacerdotis re
linquuntur · vt ꝯ.
de pe·di·i·menſu/
ram·

e ¶ De penitenti
b9·hic mouet ma
giſter quandaꝫ in
cidentem queſtio=
nem·an poſt ſolē=
nem penitentiam
poſſit cōtrahi ma
trimoniuꝫ· ⁊ tres
ſunt opiniones de
ſolemniter penitē
tibus· quidam di
cunt ꝙ nullus ſo=
lemniter penitens
poteſt contrahere
niſi ex diſpenſatio
ne ꝯ· e · antiqui ·
quia intelligitur
vouiſſe · et ſic in=
telligunt capitu=
lum ꝯ· e·de hijs ·
penitens eniꝫ ſem
per viuet ſub re=
gula eccleſiaſtica·
vt de pe·di·v·con
trarium·hugo ve
ro dicit ꝙ quili=
bet penitens po=
teſt contrahere ni
ſi tantum in trib9
caſibus· puta vel
vxoricidio vel ni/
ſi iniunctum hꝫ ſit
ei nomine peniten
tie· vel pro raptu
ſponſe alteri9 vel
pro īceſtu·adhuc
tamen excipit ado
leſcētes qui vt di
cit de iure com=
muni poſſunt con
trahere· Ideo au=
tem in hijs trib9
caſibus prohibe=
tur·quia in hijs ꝯ
tamminatur ma=
trimonium· Alij tantum ponunt quinqꝫ caſus in quibus poſt ſolemnē
penitentiam non licet contrahere·vnus eſt pro inceſtu·vt·xxxij·q·vij·
ſi quis viduam· Item pro vxoricidio·s·e·interfectores· Item pro rap
tu ſponſe alterius·xxvij·q·ij·ſtatutū·nec contradicit·xxxvi·q·ij·tria·
nam ibi illa non erat ſponſa· Item pro concubitu cum moniali·xxvij·
·q·i·vt lex· Item pro homicidio preſbiteri · vt extra de pe · et remiſ·
qui preſbiterum· Item pro eo qui doloſe ſuſcepit filium de ſacro fon=
te·xxx·q·i·de eo·et dicunt quidam ꝙ ſi iſti contrahant non tenet ma
trimonium·ar·s·e·interfectores·ſi tales tamen ſint qui non poſſunt ꝯ

cogitatōnum maculatur contagijs extra caſtra ſeptem diebus ·hoc eſt extra collegium eccleſie ſeptem an=nis proiciatur · vt poſt emundatio=nem vicioꝝ loci vel priſtine digni=tatis recipiat meritum· et poſt pau ca· In fine autem epiſtole hoc adi=ciendum putaui · vt quocienſcunqꝫ in geſtis conciliorum diſcors ſentē tia inuenitur·illius ſententia magis teneatur cui9 antiquior et potior ex tat auctoritas· ¶ Hoc autem quā quam de ſacerdotibus videatur ſpe=cialiter dictum· generaliter tamen de omnibus penitentibus oportet in telligi· Ad imitationem namqꝫ illi=us dominice ſententie dauid de ad=ulterio et homicidio reprehenſus v=nius ebdomade ieiunium in ſatiſfa=ctionem admiſſi ſceleris deo legitur obtuliſſe· Hinc etiam eccleſiaſtica conſuetudine eſt vſurpatum vt ma iorum criminum penitentia ſeptem annorum ſpacio concludatur· niſi vel officij excellentia vel criminum magnitudo vulgarem conſuetudi=nem excedens veluti dum contra na turam humane ſocietatis parenti=bus vel liberis vel alijs eiuſmodi per ſonis impudice adheremus · vel re=licto naturali vſu contra naturam more ſodomitico fornicamur· vel vſ qꝫ ad coitum brutorum animalium prolabimur premiſſum ſpaciū trāſ=cendere cogat· ¶ De penitentibus quoqꝫ queritur an eis generaliter

tinere de licentia epiſcopi poſſūt contrahere· et conſenſus epiſcopi fa
cit matrimonium talium tenere· vt·ꝯ·e·c·vlti· Alij dicunt matrimoni
um talium tenere licet prohibeantur contrahi niſi apponatur in con/
ſtitutōne ꝙ ſi contraxerint ſeparentur ·quod credo verum · ad hoc fa/
cit extra de preben·dilecto·
De hijs· hoc capitulum poteſt intelligi de penitente ſolemniter ꝓ
aliquo predicto=
rum criminum· et
tūc dic improfeſſā
id eſt ꝯtinentiam
male ꝓfeſſaꝫ · id
eſt non ſeruatam·
et ꝙ poſtea dicit
non habent ſuffu/
gium penitendi·
verum eſt iterum
quia ſolemnis pe/
nitentia non itera
tur·l·di·§·poteſt·
licet gratianus in
nuat ꝯtrarium ꝯ·
d pe·di·iij·§· ex p
ſona·poteſt etiam
hoc capitulum in=
telligi de hijs qui
votum emiſerunt
et poſt contraxe=
rūt nec tenuit ma
trimonium·et tūc
dicit improfeſſaꝫ
id eſt male profeſ
ſam·Et dic ꝙ non
habent ſuffugiuꝫ
penitendi · id eſt
contra profeſſio=
nem ſuam venien
di·omnia alia pla
na ſunt·

g ¶ Et militie· ſꝫ
nūquid ita gene/
raliter verum eſt
ꝙ ſolemniter pe=
nitens non debeat
redire ad cingu
lum militie·dicūt
quidaꝫ hoc eſſe ꝯ
ſilij· et ita intelli=
gunt de pe·di ·v·
falſas· hoc alij in/
telligunt in eo ca
ſu tantum cuꝫ eis
hoc iniungitur in
penitentia· Alij di
cunt tantum illō
eſſe intelligenduꝫ
quando egit peni
tentiam ſolemneꝫ
pro crimine in mi
litia ꝯmiſſo·et hꝫ i
nuit illō·c·falſas·

poſt penitentiam peractā coniugia concedantur· generaliter enim ca=nonica auctoritate prohibentur pe nitentes ad ſecularem militiam re=dire vel matrimonia contrahere·
¶ Vnde ſiricius papa·

Penitentes matrimonia contrahe=re prohibentur·

De hijs vero non incongrue dilectio tua ſe dem apoſtolicam credidit conſulen dam qui acta penitentia tanquam canes et ſues ad vomitus priſtinos et volutabra redeuntes · et militie cingulum et ludicras voluptates et noua coniugia et inhibitos denuo appetiuere concubitus quorum ꝓ=fecto improfeſſam continentiam ge nerati poſt abſolutionem filij pro=diderunt· de quibus quia iam ſuffu=gium non habent penitendi· id duxi mus decernendum vt ſola intra ec=cleſiam fidelibus oratione iungan=tur et ſacris miniſteriorum ſolemni tatibus quamuis non mereantur in terſint· A dominice autem menſe cō uiuio ſegregentur vt hac ſaltem di ſtrictione correcti et ipſi in ſe ſua er rata caſtigent ⁊ alijs exemplum tri buant· quatinus ab obſcenis cupi=ditatibus retrahantur quibus ta=men quoniaꝫ carnali fragilitate ce ciderunt· viatico munere cum ad do minum ceperint proficiſci per com=munionis gratiam volumus ſubue=niri· quam formam et circa mulie=res que ſe poſt penitentiam talibus

h ¶ Prodiderunt·ſimile·lxxxij·di· ꝓpoſuiſti ·s·di·xxviij· priuſquam ·
·C· de epiſcopali·audi·nemo·
i ¶ Iungantur· de pe·di·v·ſi qui vero·
k ¶ Et circa mulieres·ar·ꝙ ſolemnis penitentia ita iniungitur femi=
nis ſicut et viris·ar·l·di·penitentes ꝯ·e·q·antiqua·et·q·v· penitentiā
·s·xxvij·q·i·virginibus·et·c·ſi quis ſacro ꝯ·e·c·i·
l ¶ Sed quia·retinere · quantum ad hoc vt vtatur matrimonio iam
contracto nō eſt permiſſio·licet forte ita intellexit gratianus·
Adiuimus· ſi hoc capitulum intelligas de priuata penitentia·

planum eſt· ſi de publica tunc loquitur de matrimonio iam contracto·
In adoleſcentia conſtitutus· hoc capitulum dupliciter poteſt in-
telligi· primo de eo ſoluto qui egit ſolemnem penitentiam pro
aliquo dictorum criminum· poſt contrahit· et ſecundum hoc facit gra-
tianus mentionem de hoc· s· e· interfectores· nec fit mentio de hoc ·ſ· e·
antiqui· ſed de alia conſtitutione leonis quam non habemus cum illud
antiqui · de con=
iuncto matrimo=
nio intelligatur·
qui tale quid cō=
miſit ꝓpter quod
egit ſolemnem pe
nitentiam pro a=
liquo predictoꝝ
crimmum· de quo
ibi dicitur ꝙ debꝫ
vti vxore ſua quo
uſqꝫ poſſit ſerua=
re continentiam·
vel poteſt intelli=
gi de iam coniun/
cto· et ſecundum
hoc fit de hoc mē=
tio ·ſ·e· antiqui· ſꝫ
de qua fit mentio
·s·e· iterfectores·
neſcimus· ſed hic
ſecundus caſus re
pugnat illi litere·
copulam vxoris·
elegerit· ſed expo
ne ibi id eſt exege
rit carnale debi=
tum· poſſet tamē
intelligi illud ca=
pitulum· antiqui·
⁊ illud· interfecto
res· ꝙ faceret am
bo mentionem de
hoc capitulo· in a/
doleſcentia· ita ſci/
licet ꝙ illud ·an=
tiqui· intelligatꝰ
de coniungēdo· et
ſecundum hoc lit
tera poſita in capi
tulo· antiqui· ita
debet exponi· con
iugatus id eſt cō
iungendꝰ redeat
ad priſtinum con
iugium· id eſt cō/
trahat coniugiū
quod ante contra
here potuiſſet iu/
re ſi nō peccaſſet·
ſed nunc ex diſpē=
ſatione·

In adoleſcen
tia· ar· ꝙ ratione
etatis facilius di=
ſpenſatur· l· di· pe
nitentes ·xxxv· q·
·vi· ſi duo·

e Mortis· cum
nolebat eſſe i bel=
lo nō intellige ꝓ
infirmitate· ar· x=
xvi· q· vij· c· i·

pollutionibus deiunxerunt eſſe ſer=
uandam cenſemus· ¶ Sed quia ti
more ſoluendi coniugij nonnulli ad
penitentiam accedere differunt· vel
propter lapſum adoleſcentie quem
formidant penitentie remedium
ſuſcipere negligunt· ideo canonica
auctoritate premittitur eis vel con
tracta matrimonia retinere vel alia
contrahere· ¶ Unde leo papa· ga=
lerio epiſcopo tripolitano ſcribit·

Ex indulgentia poſt penitentiam le
gittimam nō negētur matrimonia

Audiuimus a quibuſdam ꝙ in
veſtris dioceſibus ac finibus
xpianorum cetus leui occaſione ſe
ſubtrahunt penitentie iugo dicen=
tes· quia ſi penitentiam agimus cō
iugij debemus relinquere copulam·
in quo errant et a veritatis calle diſ
cedunt· quia pro omnibus illicitis
penitentiam vnuſquiſqꝫ xpi nomi=
nis cultor ſuſtinere ac ꝑagere ſum
mopere debet· dicente domino· pe=
nitentiam agite appropinq̄bit eniꝫ
regnum celorum· Coniugium vero
legitimum nulli ortodoxorum peni=
tentiam ſuſtinenti ſoluere licet· et
infra· Sacris enim eos vos expedit
alloquijs edocere vt ab erroris eri=
piantur caligine· et licitis copula=
tionibus iuncti de omnibus illicitis
penitentiam agere curent· ¶ Iteꝫ
leo quartus· Propt̄ lapſum iuue=
nilis incōtinentie non negentur pe=
nitentibus legittima coniugia·

In adoleſcentia conſtitutus ſi
vrgēte aut metu mortis aut
captiuitatis periculo penitētiā geſ
ſerit· et poſtea timens lapſum incon
tinentie iuuenilis copulam vxoris
elegerit ne crimen fornicationis in=
curreret rem videtur feciſſe venia=
lem· ſi preter coniugem· nullam om
nino cognouerit· in quo tamen non

regulā ꝯſtituimus· ſed q̄d ſit tolera
biliꝰ extimamꝰ· ¶ Itē nicolaꝰ pa
pa radulpho epō ſancte eccleſie ar=
gentee retenſis· Hec penitentia eſt
imponenda ei qui matrem occidit·

Latorem preſentiū matricidā
eſſe cognouimꝰ cui p̄cipimus
vt ſub penitētie iugo ꝑmaneat· ita
vt per vnum annuꝫ integrum eccle
ſiam non ingrediatur· ſed ante fo=
res baſilice ſtans orans et dep̄cans
deum ꝑſeueret qualiter tanto eripi
atur piaculo· cōpleto vero anni cir=
culo introeundi licentiam in eccleſi
am habeat· tantū int̄ audiētes ſtet
ſed nondum cōmunicet· Comple=
tis autem trium annorum circulis
ſacre cōmunionis ei gratia conce=
datur· oblatōnes vero non offerat·
niſi prius aliorum ſeptem annorum
curricula expleantur· Hijs autem
omnibus annis atqꝫ temporibus
carnem non manducet nec vinum
bibere preſumat· exceptis feſtis di=
ebus atqꝫ dominicis· et a paſca vſqꝫ
ad pētecoſten· ⁊ quocūqꝫ ire volue=
rit nullo vehiculo deducatur ſed pe=
dibus ꝓficiſcatur· arma nō ſumat
niſi contra paganos· Ieiunet autē
tribus diebus per ebdomodaꝫ vſqꝫ
ad veſperā· a propria ac legittima
ꝯiuge nō ſeparet̄ ne in fornicatōnis
voraginem corruat quod ne fiat op
tamus· Si autem ante annorum tri
um curſum finis vite illius appro=
pinquauerit corporis et ſanguinis
domini noſtri iheſu criſti particeps
fiat· Si autem vt ſupra ſtatuimus
efficiatur· tamen ſi illius ꝯuerſioneꝫ
et lacrimarum fontem in omnibus
videritis floridis actionibus et op=
timis operibus pullulare humanius
circa eum ſolicitudo peruigil appa=
reat mitiſqꝫ in omnibus demonſtre
tur· ¶ Item·

d ¶ Penitentiam· id eſt niſi expleantur ſeptem anni computato ꝓmo
ex quo penitens incipit agere penitentiam·
e ¶ Penitentiam· ar· contra· s· l· di· penitentes· ibi enim dicitur ꝙ ſo=
lemnis penitentia non de facili iuuenibus imponenda eſt· non eſt ꝯtra·
quia illud bene concedo· Iohannes·
f ¶ Non regulam· finis huius capituli facit pro hijs qui dicūt ꝙ nec
etiam iuuenis con
trahere poteſt ·s·
·e· interfectores·
·hu· vero et · M·
qui dicunt ꝙ iu=
uenis de iure com
muni poteſt con/
trahere· exponunt
litteram· nō regu
lam conſtituimus
id eſt non dicimꝰ
aliquid quia erat
ius cōmune ante
hoc· imo contra
ius cōmune· quia
de iure communi
nec adoleſcens po
terat ꝯtrahere an
te hoc·

g ¶ Sed extima=
mus· ꝯſtituēdo ſcꝫ
qd̄ nō tolerabiliꝰ
eſt q̄ contrarium
eius ꝯſtituēdo ta/
men ius ꝯmune

Latorem· ob/
latōnes· niſi
prius· ar· conceſ=
ſo maiori inhibe=
ri minus ·ar· l· di·
placuit ·ar· xvij·
·q· iiij· miror· ⁊ ex
de torneа· c· i· ar·
cōtra· xcv· di· illd·
et qui indignus
eſt in more et ma=
iori· ff· d̄ ſen a· qui
indignus· et cui
interdicitur po=
merium ciuitatis
et ipſa ciuitas· ff·
de ſeruis expor·
cui· Io·

i ¶ Arma· amit=
tet ꝗ feudum cuꝫ
dominum iuuare
non poſſit et ſibi
hoc imputet q: ex
culpa ſua hꝰ dam
num incurrit· xv·
·q· i· ſane· ar· xvij·
·q· iiij· vxor· ff· de
re· iur̄· ſi quis ex
culpa· et hꝰ ē verū
niſi tale ſit feudūꝫ
in quo ꝑ alium ſer
uire poſſit· tunc
enim ſuiat ꝑ ſub
ſtitutū· C· d̄ epiſ·
et cler̄· quiſquis·
et· xciij· di· valde·

k ¶ Ad veſperaꝫ·
ſ· de conſec· di· i·

ſolent · Jo · a ¶ Conuerſionem · poteſt ergo epiſcopus cauſa cognita relaxare de penitentia quam papa impoſuit · eadem ratione et clericus de ea quam epiſcopus imponit · ſed dic ꝙ papa licentiam dedit de hoc · Item nunquid iſte cui papa penitentiam impoſuit poteſt ingredi monaſterium · ſic · ar · s · e · ammonere · et de pe · di · v · ſi qui ·

quentem ac ſi eſſet alia cauſa preter fornicationem propter quã quis ab vxore valeat ſeparari · vt deportatio ·

g ¶ Hoc aliter · non eſt verum quod aliter · ſed hoc dicit vt inducat ſequens capitulum · Johannes ·

Quos deus · abſqȝ ratione · per hoc capitulum ſolue generale illud · xxxi · q · i · quid ſi dormierit · et · ij · q · v · conſuluiſti ·

SI quis · continentiam · hec eſt opinio quorundam ꝙ quilibet inceſtus niſi in adoleſcente ĩpedit matrimonium · xxxiij · q · ij · c · penul · poteſt tamẽ epiſcopus dare licẽtiam inceſtuoſo vt contrahat diſpenſatiue · alias contrahẽdo nihil agit · verumtamen videat epiſcopus cũ quo diſpenſet · quia cũ eo tantum debet diſpenſare qui cõtinere non poteſt · ſed qualiter conſtabit hoc epiſcopo · per famam vicinorum · extra qui clerici · vel vo · ſignificauit ·

e ¶ Vxorem · s · xxvij · q · ij · qui dormierit · contra · s · prox · q · vij · concubuiſti · contra · ſolu · h ignorans ibi ſciens fuit · vel hic loquitur de illis quarum neutra fuit vxor vel ſponſa · h · Sed hec ſolutio reprobatur per illud · ĩ · xxxv · q · iij · ſi quis cum matre · quia illud de ſimplici fornicatione intelligitur qđ patet · xxxiij · q · ij · §· de ſimplici ter · vel hic de diſpenſatione eccleſie vel lenitate miſericordie · ibi de rigore ·

SI quis · percutitur · niſi ammonitus penitteret · xi · q · iij · certum ·

¶ Similiter · s · xxx · q · i · omnis · ar · l · di · ponderet ·

f ¶ Quos enim · gratianus non intelligens capitulum ſequens et deceptus ar · illius · c · xxxiij · q · ij · ſi quis neceſſitate · et · C · de repudi · l · i · ſubuertit hꝰ capitulum · et · §· ſe=

Poſt dignam penitẽtiam adoleſcẽtibus ꝑmittũtur licita coniugia

SI quis cum duabus ſororibꝰ fuerit fornicatus aut cũ hijs perſonis de quibus ſancta ſcriptura prohibet ſi dignam egerit penitentiam et caſtitatis non valuerit continentiam ſuſtinere liceat ei legitimam in coniugio vxorem accipere · ſimiliter et mulier que tali fuerit ſcelere lapſa vt fornicatõnis nõ perducatur ad chaos · ſed hoc de laicis viris ac mulieribus ſolummodo ſtatuimus · ¶ Itẽ

Puniatꝛ qui hec crimina committit · non tamen legitimã dimittat vxorẽ

SI quis cum matre fornicatus fuerit ſpirituali anathematis vt ſcitis percutitur ictibus · ſimiliter autẽ ⁊ illũ percutere promulgamus qui cum ea quam ꝺ ſacro fonte baptiſmatis ſuſceperit · aut cum illa quam ante epiſcopum tenuerit cum ſacro criſmate fuerit vncta fornicatõnis perpetrauerit ſcelus · legitimã tamen ſi habuit nõ dimittat vxorẽ ¶ Quos enim deus cõiunxit iudex ſua auctoritate ſepare non debet quanquam iſidorus hoc aliter intelligat dicẽs ·

Non homo ſeparet quos pena condemnat ·

QVos deus coniunxit homo non ſeparet · queris qumodo · ſubaudi violenter ſine lege abſqȝ ratione · quos deus coniunxit homo non ſeparet · non enim homo ſeparat quos pena condemnat · quos reatus accuſat · quos maleficium coartat · ¶ Verum hoc ꝑ hijs dictum intelligitur · quos iudices ſeculi pro ſuis ſceleribus leguȝ ſeueritate percellũt · quos vel morte puniunt vel deportari iubent ·

¶ Item ex concilio toletano · viij ·

¶ De eodem ·

ANtiqui ⁊ ſanctiſſimi leonis pape eſt ſententia vt is qui in etatis adoleſcentia poſitus dum mortis formidat caſum ſi peruenerit ad penitẽtie remedium ſi coniugatus fuerit forte incontinens ne poſtea adulterij lapſum incurrat redeat ad coniugium priſtinum quouſqȝ poſſit adipiſci temporis maturitate continentie ſtatũ · quod nos vt de viris ⁊ ita de feminis equo modo cenſemus · nõ ꝙ de hoc generaliter et canonice eſt preceptum ſed conſtat nobis ꝑ humana fragilitate indultum ea dumtaxat ratione vt ſi is qui penitentie non ẽ legibus deditus antea ab hac vita diſceſſerit ꝙ̃ ex communi ꝯſenſu ad continentiam vnus eorum fuerit regreſſus ſuperſtiti non liceat denuo tranſire ad vxoris amplexus · ſi autem illius vita ſuperſtes extiterit qui non acceperit abſolutõnem penitentis nubat ſi ſe continere non poteſt et alterius conſorcio fruatꝛ vxoris · quod in vtroqȝ ſexu pari modo a nobis manifeſtum eſt eſſe decretũ ita videlicet vt in hijs omnibus ſacerdotis expectetur ordinatio · vt iuxta quod etatem aptam proſpexerit penitentie abſolutionis tribuat legem ·

Q III

i ¶ Non enim homo ſeparat · ſed lex · ſimile · xxiij · q · v · ſi homicidium · imo et ꝑ maleficium corpus viri efficitur principis · ar · ff · de capi · di · ꝑ totum ·

ANtiqui · Johannes ſi intelligas hoc capitulum de matrimonio contracto · tunc eſt hic ar · ꝑ illis qui dicunt ꝙ ſolemniter penitens intelligitur vouere · ſi intelligas de matrimonio ꝯtrahendo tũc expone redeat ad priſtinum coniugium · id eſt quod contraxit poſt penitentiaȝ a quo ꝑ ſuggeſtionem aliquorum receſſerat · Item habes hic ꝙ quãqȝ diſpẽſatur in vno matrimonio nõ tamẽ in ſecundo ſicut diſpenſatur ĩ vno ordine nõ tamẽ in ſecundo · vt · xij · di · nos ꝯſuetudinem

l ¶ Sententia · id eſt conſtitutõ · ſed vbi ſit dixi · ĩ · in · c · adoleſcentia ·

m ¶ Generaliter · id eſt non qđ ante hoc eſſet ius commune ꝓut dixi in · c · in adoleſcentia ·

n ¶ Indultum · a leone ·
o ¶ Vnus eorum · penitens ſcilicet ·
p ¶ Superſtiti · id eſt penitenti · Johannes ·
q ¶ Tranſire ar · ꝙ ſublato impedimẽto id debet fieri quod eo impediebatur ne fieret
r ¶ Abſolutionem · id eſt penitentiam per quã habet abſolutionem · id eſt quaſi non peccauerit ·
s ¶ Ita videlicet · id eſt in adoleſcentibus ·
t ¶ Ordinario · nota ꝙ ordinatio iſta attenditur circa hoc vtrum adoleſcentibus debeatur indici penitentia ſolemnis · non · vtrum debeant cõtrahere · quia de iure communi poſſunt · vt · s · c · in adoleſcentia ·

Is D III breuiter decurſis in quibus extra negocij quidem finem aliquantulum euagati ſumus ad propoſite cauſe terciam queſtionem pertractandam qua queritur· vtrum ſola contricione cordis et ſecreta ſatiſfactiōe abſq; oris ꝯfeſſiōe quiſq; deo poſſit facē ſatis redeam9·

S D I Vnt enim qui dicūt quamlibet criminis veniam ſine confeſſione facta eccleſie ⁊ ſacerdotali iudicō poſſe ꝓmereri· Juxta illud ambroſij ſuper lucam·

Hijs breuiter·aliquantulū·q; formauit quandam inciden tem q̄ſtionē ⁊ ſoluit In q̄ mencōez fecerat de penitēcia· ·ſ·e·q·ij·āmonē·ideo hic tractat de ea·uel ſic·quia mē cōnē fecerat grānus de penitēcia·s·e·q·ij·āmonere·ido hic tractat de ea·vel ita·cuz matrimonium ſit principa liter ſacramentum laicorum·xij·q·i·duo·licet in minoribus ordinibus licite cōtrahatur q; tam laicis ſolē- nis pñia debz im- poni·vt·l·di·ꝯſir/ mādū·ideo h̄ trac tatuz inſerit de ea p9 tractatus ma- trimonij· cū et ip ſa ſit ſacramentuz Nam in veteri te/ ſtamento incepit penitentia ab a- dā·vt·ꝭ·e·ſerpēs Videndum eſt ḡ quid ipa ſit et vn̄ dicatur·q̄ ſit ſatiſ/ factio·q̄ attendā tur in ea· q̄ ſūt in ea neceſſaria·⁊ de mō agendi in iſto tractatu·Quid ip ſa ſit habes ꝭ·di· ·iij·pñia·dr autez pñia a penitendo· ꝭ·e·di· tres ſunt act9·et ꝭ·di·iij·in tm̄· Que ſit ſatiſ- factō·hēs ꝭ·di·iij· ſatiſfcō· attēdūt᷑ aūt· vij·in ea pſo na ſiue digtas ·xl· di·hō·xli·di·ii cogāt·cā·xxxiij·q·v·exↄdicatoꝝ Itē loc9·tps· q̄litas· et quātitas ꝭ· di·v·ꝯſideret· Itē euentus·vt·xv·q·i·illa·In pñia tria ſūt nccr̄ia·ſ·cord contricō·oris ꝯfeſſio·opis ſatiſfactō ꝭ·di·iij·pfecta· ſi tamen facultas nō ſuppetit·ſuffic cordis ꝯtricō·ar·xlv·di·due·Mo/ d9 agendi tal' eſt ·In pma di· tractat᷑ an ſola cordis contricō deleat pc̄ta·vl' ꝯfeſſio poſt contricōez·haz·dixit ꝙ ſola ꝯtricō cordis nō de- leat pc̄m vbi copia ſac̄dotis habetur ·ar ꝭ·e·c·vlti·et in hoc videtur declinare grānus inducēdo illud·c·vlti·licz in precedenti ·§· dicat hoc eſſe lcōris arbitrio relinquendum· Sz q̄cq̄d dicat·h· dic ꝙ nec cordis ꝯtricōne nec oris ꝯfeſſiōe pc̄ta dimittūtur q̄ ad culpam ·ſed tm̄ grā dei·de·ꝯ·di·iiij·nemo tollit·ſz iſta cordis contricō ſignū eſt pc̄ta eſſe di miſſa·ſic exterior ſatiſfactō eſt ſignū cordis contricōis·grā em̄ ꝑcedit ꝯtricōez ·ar ꝭ· e·non pt̄ quis·ꝯtricō remiſſionē·vn̄ remiſſio ē attribu enda gracie q̄ eſt cauſa cauſe·Alij dicūt pc̄ta ꝑ ꝯtricōnez dimitti quo ad culpam non quo ad penā·ut in glo· utiq; ꝭ·e· ſicut primi· et· c· ſi pc̄m·Tercij dicūt ꝯdicōnalē fieri remiſſionē per cōtricionem cordis · In ſecunda di·tractat·an caritas ſemel habita poſſit amitti· In tercia an penitēcia reiterari poſſit·In q̄rta an pc̄ta ſemel dimiſſa redeant In q̄nta quis mod9 debeat obſeruari in imponēda ea ⁊ accipiēda·In ſex- ta cui debeat quis confiteri · In vij·an pñia timore mortis accepta ſit fructuoſa·ideo aūt in·vij·di·hunc tractatū dimiſit quia ſeptenarius nūs pfcūs ē·ar·xxxij·q·i·nuptie·in fi·

b Secreta·utiq; ſola cordis ꝯtricōne- ·ꝯ·c·ſaclegij·ſz pena debetur vt·l·di· ſi q̄s ꝑpoſtera·et h̄ verum eſt ſi ꝯfeſſio nō ꝯtēnat᷑ cū adhiberi pt̄ alias ꝑmum pc̄m iputatur ꝭ· e·di·agite·imo ꝯtrit9 nō ē ſi cōſiteri ꝯtēnit·vt·xxij·q·i·c·ul·ꝺ·ꝯ·di·iiij·non dubito·

-dlet peccatum ꝭ·e·mag̃· al'eſt -modis deū offendim9 Sunt·alij aūt negāt·dicūt em̄ ꝙ ſic t' ho- ſcilicz corde ore ⁊ ope ·s·di·vi·ſz pēſādū·⁊ ita trib9 mod ei ſatiſfaciendū ē ·ꝭ·di·iij· pfcā·vn̄ dic tria h̄ nccr̄ia eſſe·cordis ꝯtricōe· oris ꝯfeſſionē·⁊ opis ſatiſfactōez·Auctes q̄ dicūt pc̄m dimitti ſola cord ꝯtricōe aſſe/ runt ipas intelligēdas eſſe cū articulus neceſſitatis excludit oris con feſſionē ſcz cū aliq̄s ꝯterit᷑ ⁊ morte preuenitur·vel aliquo alio certo impedimēto h̄ facere impedit᷑·vnde ei nō ē imputandum·Alij dicunt inter quos ē·p·manducator ꝯdicōnalem fieri remiſſionē ꝑ cordis con tricōz ꝭ·di·iij·ſane cauēdū·h·dic ſola cordis ꝯtricōe peccatum dimitti adulto cuilz ꝭ·e·magna·Si vero ꝯteritur ⁊ ꝓponit ab alijs abſtinere· et illud ꝯfiteri et de illo ſatiſfacē ſ'm iudiciū eccīe·et ſi nunq̄ ſequitur oris cōfeſſio vl' opis ſatiſfactio pc̄m tm̄ iam dimiſſuz nō redit·ſz pec/ cat mōtalit' ſi pt̄ iuxta ꝑceptum eccīe ꝯfiteri ⁊ ope ſatiſfacē ⁊ non fa/ ciat·ar ꝭ· de ꝯ·di·iiij· nō dubito · Auctes q̄ dicūt ſine ꝯfeſſiōe et opis ſatiſfactiōe pc̄m nō dimitti·intelligūtur de interiori cōfeſſione que eſt recognicō pc̄i·uel propoſitū cōfitendi· uel grā qua ſit hō diſponitur

P Etrus doluit et fleuit· q; errauit vt homo·non iuenio q̄d dixerit·ſcio ꝙ fleuit·lacrimas eius lego·ſatiſfactionem non lego

Item iohannes criſoſtimus· L Acrime lauāt delictū q̄d pudor ē ꝯfiteri · Item ꝓpha· S Acrificium deo ſpiritus contribulatus ⁊c· Item D Ixi confitebor aduerſum me iniuſticiam meam dn̄o · et tu remiſiſti impietatem peccati mei · Quod autez auguſti·exponēs ait· M Agna pietas dn̄i ut ad ſolam ꝓmiſſionē pc̄ca dimiſerit non dū ꝓnūtiat ore ⁊ tm̄ deus iam audit in corde q; ipm̄ dicē q̄ſi q̄dā ꝓnun tiare ē· votum em̄ ꝓ ope reputat᷑

vt recognoſcat pc̄m ſuū·⁊ velit ꝯfiteri ſi locus et tempus affuerint et de interiori ſatiſfactōne q̄ ē interior dolor et amaritudo anime·de q̄ habes ꝭ·di·iij·ſatiſfactō·⁊ ꝭ·e·§·hijs auctatib9· h̄ autem agit᷑ de exte riori·q; et ipa neceſſaria eſt ſi adhiberi pt̄· Sz ad quid ſit oris ꝯfeſſio cū iam pc̄m dimiſſum ſit ꝑ ꝯtricōz preter ꝯfeſſionem·So·h̄ ſit ad hu militatem ⁊ iuſticiā exercendā ꝭ·di·iij·ꝓductior·⁊ vt ſatiſfaciat eccīe quā leſit ⁊ vt ipſe et alij reddantur cautiores·ſi autez ſubtiliter intuea/ mur gratie dei nō cōtritioni ē attri/ buēda pc̄orū re miſſio · vt dixi in pñ·⁊ no ꝭ·e·c·di· ij·cōfitebor ·et·c· hijs ptātis

b Sūt·n·ꝓ ꝑa pte allegat·g·ul/ q; ad ·§·alij ecōt

P Etr9·quia peccauit·naz ideo quia fragili/ tate nature poti/ us ꝙ peccati libi dine homo facile corruit ꝭ·di·iij·il/ le rex·

e Quid dixerit· et forte confeſſus ē uel cui ꝯfiteret᷑ forte non inuenit cum omnes a fide receſſiſſent·ul' for te tūc non erat fcā inſtitucō cōfeſſio nis q̄ nūc ē· Aliaz rōnem aſſignat grānus ꝭ·e·§·hijs auctatib9·et fa·ex·de el'c·ſigficaſti·

f Satiſfactionē·exteriorē·alias contra·s·l·di· vt conſtitueretur·

g Non lego·et ita intelligit᷑ omiſſum q̄d non inuenit᷑ expreſſum · xxiiij·q·ij·legat᷑·ff de·ꝺ·ob·quicq̄d·ar·de·ꝯ·di·iiij· quādo a ieroſoli- mis·Illud fcm̄ q̄d baptizabant apl̄i includebat in ſe illd quod vide/ batur omiſſum· q; ex quo baptizabant preſumunt᷑ baptizati · L Acrime·i·interiores ·i· in quo habet tantam erubeſcentiam vt ad lacrimas veniat occulte et tantum coram ſacerdote·ſz illud factū includit ipſum omiſſum· alias ſecus·

-quia pars eſt penitentie eru- beſcētia vt ibi vl' ad literam·

i Quod·i·quia ꝭ·e·quem penitet-

k Confiteri·in publico cum ſit occultum·vl' q; cū pudore i verecū dia ꝯfitet᷑ quis q̄d ſemp debet fieri·quia ps ē penitēcie erubeſcencia· ut ꝭ·e·quem penitet·

-tritum·nō eſt ꝯtritū ſi ꝯfiteri cōtemnit·xxij· ·q·i·c·ul ꝭ·de con·di·iiij ·non dubito·

S Acrificium·con-

m Nō deſpicies·imo·i·acceptabis ſicut ſacri nō cēſēt canones ·i·prohibent·ij·q·v·conſuluiſti·

-ceditur niſi penitenti·xxiij· q·ij· li D Ixi ꝯfitebor·venia em̄ nō cō- gat· ſicut nec iuramentū remitti tur niſi iurare volenti·ff·de iureiurā·remittit· nec ei imputaretur licz ꝯtrarium acciderit·ff·ꝺ annuis lega·l·in euia·ar·xliiij·di·ephesijs·

o Impietatē·hoc exponit gra ꝭ·e·§ ſil'r·

-dit cordis ꝯtricōnem non M Agna·ꝓmiſſioz i·volūtatē ꝯfitēdi·h· em̄ pt̄ quiſq; vere con-

q Dimiſerit·remiſſio tm̄ pc̄orū ꝑce- teri niſi prius habeat fidem ꝑ dilectōnē cooperantem·dicunt᷑ ḡ pc̄ta dimitti ꝑ ꝯtricōnem hoc eſt ꝑ id quod facit cordis ꝯtricōnem id ē ꝑ caritatē·Et nota ꝙ h̄ oīa ſimul ſūt tempe·iuſtificacō ꝯtricō dilectō remiſſio·ſed quedam tamen ex hijs naturaliter precedūt et ꝑora ſunt natura·neceſſarie enī habeo intelligere ꝙ prius quis habeat grām q̄ꝫ ꝯteratur · precedit ḡ gra/ tia·ſequitur dilectio qm̄ qui grām habet diligit ꝭ·e·omnis q̄ non·dile ctionem ſequit᷑ ꝯtricō·qui enī diligit ꝯterit·ſequit remiſſio· qui em̄ conteritur ei remittitur·

r Ipſum·quod vult confiteri·

s Pronunciare·s·xvij·q·ij·nos nouimus

t Votū enī pro opere reputat᷑·ut h̄·et ꝭ·di·vj·in·pñci·et·i·q·v·ꝙ deo·ꝺ·ſi·hoc tm̄ nō ē ſimplicit' verū·nā i q̄buſdam caſib9 etiam in bo/ no plus eſt ad factum ꝑuenire ut in baptiſmo ꝭ·ꝺ·ꝯ·di·iiij·ſine pñia· nā illi pl9 valz baptiſmus q̄ꝫ cordis ꝯtricō·Itē in eucharistia q; ꝑ aſ ſūpcōnē eucharistie delent᷑ venialia q̄d nō ſit ꝑ voluntatē accipien/ tis·ut ꝭ·de·ꝯ·di·ij·iterat᷑·Item in ꝯfeſſione ipi ſacerdoti facienda cū ipa erubeſcēcia in pñtia ſacerdotis ps ſit pñie ꝭ·e·quem penitēt·Item in martirio·ar ꝭ·di·vij·null9·dic ut no ꝭ·in glo· illa h̄ tantū q̄ ſtatim ſequit᷑·

-ope·vbi deſt tēpus opāndi ita remuneratur quis pro ſola

u Pro- volūtate ſicut pro ope· et idem eſt in cōtricōne cum deeſt temp9 ꝯfitēdi·et ad hoc ſcz ut ſola voluntas et contricō ſufficiat ſine

confeſſione oris introducũtur leges in quibꝫ oſtenditur ꝙ ſola volun taſ ſufficit ad damnacõnem. et eſt ſimile per contrarium.

a ¶ Pro ope reputatur. hoc tantum in bonis. licet ſit. ar. cõtra ꝭ. e. di. ſi cui. et vbi facultas deeſt vt ꝭ. e. §. ſimiliter. alias plus facit qui operatur. fallit tñ hec regula in voto ɔſitẽdi. qꝛ nõ ita cito abſoluitᵃ quantumcunqꝫ doleat ſicut abſolueretur a ſacerdote ꝭ. e. quem peni/ tet. in ſi. i voto vir gimitatis quo ad aureolã. ar. xxxij. q. v. e. ſinge. ⁊. c. ſi paulus. Itẽ in caũ ſcꝫ in caucõne iudicõ ſiſti. extra de eo qui mittitur in poſ. c. i. Itẽ fal lit hꝰ in malis. qꝛ aliud ĩ via aliud in inicio. i. in bene ficijs ⁊ maleficijs. C. de inſti. et ſub ſti. reꝑhendenda. ar. ɔtra ꝭ. e. ſi cui. ſed dic ĩ malis vo lens et non perpe trãs nichilominꝰ reus eſt. i. culpa bilis. ſed tamen ñ in tantum. G. ⁊ in alijs opibus que voluntatẽ ꝓmo uent ⁊ actũ requi runt vt ſũt marti riũ et predicacõ. Itẽ hoc itelligas in pñtibus nõ in ꝑteritis. ſi eñi vo lo me mala feciſſe nõ pinde ẽ ac ſi fe ciſſeꝫ. ar. xxvi. di. deinde oppoñitᵃ. nec in futuris. naꝫ ſi ꝓpono poſt an nũ me iturũ ierlin non pinde ẽ ac ſi mõ irem ꝭ. di. vij. c. ij. Item in hoc mundo nõ in futu ro. ar. xiij. q. ij. in preſenti. d. cõ. di. i. hꝰ ergo. ⁊ ẽ. ar. ꝓ aduocatis. non enim diminui dꝫ ꝑmiũ vel ſolariũ aduocare volenti nec valenti. ut. ff. de var. et ex ordi. cog. l. i. §. i. ar. xl vij. di. ꝙ ad nos. ar. cõtra ꝑdicta. ex de eo. q mittiẽ in poſ. cã rei. ſuã. c. i. ff. locaci. ex cõducto. §. ſed et ſi. Itẽ ſi. di. lxxxvi. nõ ſatis. et eſt ſi mile huic. quia ſufficit ꝙ ſeruus bona fide rõnes reddat et ſi non ad plenum. ff. de condi. et demon. l. quamuis.

¶ Impator iuſtinianꝰ. Codice li bro ꝑmo titulo de epis et clericis.

Si quis non dicam rapere ſed attemptare tantummõ ma trimonij iungendi cauſa ſacratiſſi mas virgines auſus fuerit capitali ferietur pena. ¶ Eodem libro titu lo d̃ poſtulãdo impator leo antho nicoſtrato pfcõ pto. ¶ De eodem.

Nemo vel in foro magnitudi nis tue vel in prouinciali iudi cio. vel apud quemꝙ̃ iudicem acce dat ad togatorum conſortium. niſi ſacroſanctis catholice religionis fu erit imbutus miſterijs. Sin autem aliud aliquid quoquo modo vł qua dam machinacõne factũ vel attẽp tatũ fuerit. officiũ quidem ſublimi tatis tue centũ librarũ auri iacturã ꝑ ɔdẽnacõne ſuſtineat. ¶ Idẽ vero

Qvicũqꝫ auſus fuerit ɔtra ꝓui dum nr̃e ſerenitatis decretuꝫ. officiũ aduocacõis ꝑ ſurrepcõnem eripe. et ꝓhibitũ patrociniũ ꝑſtite rit aduocationis officio remotus ſti lum ꝓſcripcõnis atqꝫ ꝑpetui exilij ſpecialiter ſuſtinebit. Sciturus etiaꝫ prouinciarum rectoribus ꝙ is ſub cuiꝰ adminaſtratione aliquid huiuſ modi fuerit attẽptatuꝫ ꝑtis bono rum dimi die ꝓſcripcõnem et penaꝫ exilij ꝑ qñquẽniũ ſuſtinebit. ¶ Itẽ li. ix. t. ad legẽ iuliam maieſtatis.

Qviſquis cũ militibꝰ cogitaue rit eadem enim ſeueritate vo luntatem ſceleris qua effectum pu niri iura voluerunt. ¶ Itẽ ad legẽ

ꝓbat a ſimili ꝑ con trarium peccata ſola vo luntate contrita deleri et votum pro opere reputari. nam ſi cut in bono remuneratur ſola voluntas. ita in malo dampnaẽ quis ꝓ ſola volũtate vel voto. et ſic inducuntur hee leges.

Si quis. per hanc legem et ſequentes

c ¶ Sed attemptare. attemptacõ aũt nõ ſit ſine actu ꝭ. e. ſi quis tam maſculum. vnde hee leges et ſequentes ſunt argumẽta etiam ꝓ con traria parte et oppinione. ſimile eſt qđ dicit canon. ꝙ ſi quis appel lat ad iudicem nõ catholicum debet excomu nicari. ij. q. vi. catholicus. Sed quare hic infidelibꝫ prohibetur cũ et iudei pro ſe poſtulare poſſunt. ar. xvij. q. iiij. iudas. et extra de iude is. iudei. Reſpondeo non ꝓhibetur hic alicui ꝓ ſe poſtulare. ſed dici tur ꝙ infideles non poſſunt poſtulare vt gerant hoc officium. quaſi ex officio publico. ne facultas ledendi criſtianos eis tribuatur. xvij. q. iiij. conſtituit. vel quia ſunt infames infamia canonica. ut. vi. q. i. omnes.

Nemo catholice. ſi

e ¶ Officiũ. i. officialis. ſed quare ꝓ pccõ iudicis punitur officialis. quia voluit ei repugnare et reſiſtere. ar. C. de ap. quoniam. ar. C. de magiſtris ſcrineorum. l. vna in ſi. lib. xij. ar. lxxiiij. di. honoratus.

Qvicũqꝫ. ꝑ

contra. nam ibi dr̃ q relagãtur non amittũt ꝑtẽ bono rũ. ſꝫ hꝰ lex codicis corrigit illã. vel hic ẽ ſpãle. g ¶ Exilij. im ꝑpe tuis. ff. de interdcis et relig. relegatoꝝ. §. ad tps con nã exiliũ ꝑpe ꝑpetuũ ẽ. ar. ff. depu. iud. l. ij. Dicitur tñ exilium triplex. ff. de interdict. ⁊ relig. exilium.

Qviſqs. s. vi. q. i. §. verũ.

i ¶ Voluerunt. hoc caſu alias ſe cꝰ ꝭ. e. cogitacõ nis. vel hoc cum voluntas ſuis ſini bus nõ ẽ contẽta ꝓcedẽs ad actuꝫ exteriorem. hꝰ lex iulia. punit volun tatẽ. cornelia etiã cõſiderat eã. ff. ad. l. cor. diuus.

Si quis. telũ gñale nomẽ ẽ cuiuſlibꝫ rei que nocere pt̃. ar. in ſti. de publi. iudi. §. Itẽ lex cornel.

l ¶ Ambulauerit. et ita voluntas ꝓ facto reputabitᵃ in delictis. ut. s. di. l. ſi quis poſt acceptum. extra d̃ cleri. pug. in duel lo. c. i. ⁊ ij. ⁊ ff. ad. l. cornel. de ſicca. l. diuus.

m ¶ Pena. ſ. vl timo ſupplicõ. ff. ad. l. corne. d̃ ſic. li. Et dr̃ ſicca q̃i ſeca a ſecando ⁊ ẽ cultellus ferreꝰ. Inde ſiccarius qui cultellũ hmõi por tat ad interficien dum.

Si forte fami liaſ. q̃ inſidias non ꝑſenſit. et ideo do minũ piclitantem non adiuuit. alia vltimo ſupplicio dberẽt puniri. C. ad ſilł. l. vi. vł ex audi hoc de ſuis tũc tpis infirmis. ff. ad ſilli. ſi quis in graui. i princi.

o ¶ Domi. quãdo hec admiſſa ſũt. nã iſtos veriſile eſt ſcire factum. s. xvi. di. ꝙ dicitis ex tra de preſump. quanto.

p ¶ Defenſione. i. excepcõe. non enim poterit excipi quia ſit ſeruus vel ancilla. vt xij. q. ij. §. in patro nos. ſub illo. §. qui manumittitur. Item ꝓpter hanc cauſam licitum ẽ viro dare libellũ repudij vxori. C. de repudi. l. conſenſu. ſecus ſcd̃m cano. xxxij. q. v. ſi vxorẽ.

Si quis. attempta uerit. punitur quantocqꝫ ſola attemptacõ ut hic. et xxxvi. q. ij. ſi quis. non dicam ſo lus conatus. vt xiiij. q. iiij. qm̃ multi. ſola voluntas vt. xxvij. q. i. nuptiarum. ſola expectatio mercedis. xiiij. q. iij. ſi feneraueris. ſola cogitatio. vi. q. i. ſi quis. ſola intentio. ut. s. e. ſi quis cuꝫ telo. ſola ag greſſio. vt. s. e. ſi quis necandi. ſolus auſus. vt de pe. di. i. ſi quis pul ſatus. ſola ſollicitacõ. vt ꝭ. e. ſollicitatores.

q ¶ Tenebitur. ſed etiã teneẽ ſerui corrupti. ff. de ſuo cor. l. i. §. vlti. C. de furẽ. ſi quis ſeruo. exigitur vt volũtas puniatur. alias qua ſi liter ꝓbaretur de voluntate.

s ¶ Agitur. ergo actus.

t ¶ Curauit. ar. extra de ſententia excommunicationis. c. mulieres.

Si quis pulſatus. iniuriarũ. leuate ſunt manus. hic argui poteſt inſecutorem clerici in canonem incidere licet non pcuſſerit. ar.

corneliam de ſiccarijs.

Si quis cum telo ambulauerit hominis necandi cauſa ſicut is qui hominem occiderit. vel cuius dolo malo factũ fuerit ɔmiſſuꝫ legis cornelie de ſiccarijs pena cohercea tur. ¶ Impator valẽtinianꝰ valeri us et gratianus.

Si quis necandi infantis pia culum aggreſſꝰ aggreſſa ue fuerit ſciat ſe capitali ſupplicio eẽ puniẽd. ¶ Itẽ impatoꝛ valerius et gr̃anꝰ.

Si forte mulier marito mortis paraſſe inſidias vel quolibet alio gñe volũtatẽ occidẽdi habue iſſe inueniatur. vel forte maritus eo modo inſequitur vxorem in eadem queſtione ab omni familia nõ ſolum mariti ſꝫ etiam vxoris q̃ tñ tũc tem poris domi fuerit querendũ ẽ ſine cu iuſꝙ̃ defenſione. ¶ Iteꝫ dig. t. de in iurijs. ſed et queſtionis.

Si quis tã maſculuꝫ ꝙ̃ feminã ſiue ingenuos ſiue libtinos impudi cos facẽ attẽptauerit. iniuriarum tenebitur. Sꝫ ſi ſui pudicicia attẽ ptata ſit iniuria habꝫ locũ. Attem ptari pudicicia dicitur cũ id agitur vt ex pudico impudicus fiat. ſꝫ non ſolum is iniuriaꝝ tenetur qui fecit iniuriam. hoc eſt qui pcuſſit. verum ille quoqꝫ teneẽ qui dolo fecit vel qui curauit. ut cui mala pugno pcuteẽ. ¶ Itẽ apud labeonem.

Si q̃s pulſatꝰ quidẽ nõ ẽ veꝝ manꝰ adũſus eũ leuatẽ. et ſepe ter ritus quaſi vapulaturus non tamen

·ſ·e·quiſquis·ꝟ·e·omiſſ et ꝟ·e·ſi ꝓpterea·et·c·ſi cui·ſed qd non incidit ·ar·ꝟ·e·§·hec aūt v̉ba·ar·ↄtra·ex̄·de ſen·ex·nup·et·c·cum deſideres· ·s·Iſta cōtraria ſūt in odiū laicoꝝ·ut·ij·q·vij·laici·et·c·laicos·Sed quid de eo qui manum inicit in veſtem clerici vel in rem ab eo deten tam·videtur ꝙ incidat in canonem·ar·ij·q·vij·§·Itē oppomitur de da uid·qui precidit horam clamidis ſaulis·Item de oza qui manum ad hibens ad archaꝫ percuſſus eſt·ar·xvij·q·iiij·ſi quis contumax·qꝛ res eccleſie coherens eius gaudet p̄ui legio ꝟ·e·q·quiſ/ quis·v̉·ſilr·et·ff· de iniurijs·ſ3 ē qo nis·quod verū eſt ex̄·de ſen·ex nup·

b ¶ Contra·pre dictis legibꝫ oſtē ditur ꝙ quis pu nitur ꝓ ſola volū tate·modo ꝓbat contrarium ſcꝫ ꝙ ſola volūtate non puniť quis·

c Cogitaciōis·patiatur·ab hōie ſ3 a deo hn̄·ꝟ·e·oiſ· cogitacōꝫ·n·ſi ad conſenſum puenit mortalem ⁊ puni endaꝫ eſſe omnino fatendū eſt·ſi enī in corde ↄſentitur libidini mors inē uenit·ꝟ·di·ij·ſicut tribꝫ·et in palea ·s·di·vj·teſtamē tū·§·ſ3 penſandū ſūt etiā caſus ſpe ciales vbi volun tas puniť·nā ſola voluntate incidit quis i hereſim·ar· ex̄·de hereticis·ad abolendam·circa pn̄·nā et eo ipſo qd qs credit he reticis incidit i ex cōmunicacōeꝫ·vt ex̄ de heret·excō municamus·§·credentes·p̄terea·in·v̉·receptatores·⁊ ſic non ſūt ↄt̄· ·s·di·xix·nulli·anaſtaſius·alias aūt homo nō punit maleficia niſi cōg nita·vj·q·i·ſi omia niſi inueneris ſpālia·imo canon ⁊ lex bene punit vo luntatis peccatum·vnde et repellit a promocione ponderoſus id eſt q̄ mente peccat·nec ad actum procedit·s·xlix·di·hinc etenī·v̉·pōderoſ9

percuſſus iniuriaꝝ actione tenetur· Econtra libro eodem ti·de penis·

Cogitacionis penaꝫ nemo pa tiať·¶ Itē de extra ordina rijs criminibus·

Sollicitatores alienaꝝ nupti arum·itemqꝫ matrimonioꝝ interpellatores·et ſi effectus ſcele ris potiri non poſſint·ꝓpter volunta tem pernicioſe libidinis extra ordi nem puniūtur·Qui puero ſtuprum abducto vel corrupto comite perſua ſerit·aut mulierem aut puellam in terpellauerit quid ve ipudicicie gra tia fecerit domum prebuerit preciuꝫ ve quo is perſuadeat dederit·perfec to flagitio punitur capite·imperfe cto in inſulam deportatur·corrupti autem comites ſummo ſupplicio af ficiuntur·¶ Item de furtis·

Vulgaris eſt queſtio an is q̄ ex aceruo frumēti modiuꝫ ſu ſtulit totius rei furtū faciat·an vero eius tantummodo quod abſtulit of filius totius aceruí furem eſſe putat Nam et qui aurem alicuius tetigit inquit trebatius totum videtur eū tetigiſſe·Proinde et qui dolium ape ruit et exinde parum vini abſtulit

Sollicitatores extra ordinem·et ita non tantum quantum· ſi effectus eſſet ſecutus·in hoc facit lex iſta·ꝓ·G·quia ſicut pro volūtate aliter puniť quā ꝓ ipo facto·ita et cordis cōtricio aliter de let peccata q̄ꝫ exterior ſatiſfactio·alias lex iſta eſſet ↄtra·G·⁊ male eā induceret· b ¶ Domum·ff·de adul·qui domum·

c ¶ Impfecto·et ita non ſic punitur affectus vt effectus licet ar·cō tra ſit·ꝟ·e·§·pene·et·l·aut facta·in fine·ſed in remuneracōne ſecus ē· eque enī remuneratur affectus vt effectus·ut·s·e·magna·in ſi·et ita a liud eſt in via aliud in inuio·s·xxxj·q·vl·c·vl·

Vulgaris·totū·ar·iniuriā factam canonico redundare in collegi um·ar·cōtra·xij·q·ij·q̄ manumittitur·hoc verū eſt ſi officium col legij exercebat·ij·q·vij·accuſacō·in fine·Item ſi aqua infundatur ſu pra caput baptizati baptizatus eſt·ff·de religioſis·ſi ex diuerſis·Iteꝫ ar·ꝙ baptizatus reputatur cui quātalibet ps aque infunditur·ar·de· ↄ·di·iiij·nec q̄cq̄·ar·ↄt̄·de cō·di·iiij·p̄ma vbi dic de toto corpore·ar· pro prima parte·quia ſi ingredior partem fundi vel predij toci9 nan ciſcor poſſeſſionem·ff·de acquiſi·poſ·poſſideri·§·i·

g ¶ Videtur·ſtricta racōne ſcd̄m rigorem·de equitate ſecus·vt·e·l· vulgaris·§·ſed et ſi de naui·vel hoc vbi totū tollere potuit·ſecus ſi to tum auferre nō poſſet ut in predicto·§·ſed ↄtra hāc ſolucōnem eſt·ff· de fur·l·i·ubi dicitur ꝙ ſola cogitacō furti faciendi non facit furem ſ3 et hic actus interueniť·ſ3 illud ē ↄtra qd hic ſequitur v̉ armario·ſed di ſtingui poteſt quo animo fuit contractio·ut·ꝟ·in glo·animo·

h ¶ Sed verū eſt licet tocius rei furtum ↄmiſerit tamen verū ē intm̄ teneri inquantum abſtulit·ſepe enī furtū ↄmittitur non enī furti actio naſcitur·ff·re·amo·l·i·ar·ↄtra·C·de noxal·l·i·ſic ecōuerſo agit furti q̄nq3 licꝫ furtū non ↄmittit·ff·de vſuca·ſequit·§·ſi rē pig·C·de fur· ſi quis ſuo i ¶ Cōtractauerit·aīo furandi·ſecus ſi animo temptādi quā rem poſſet cicius et leuius ferre·eo enī caſu non fecit furtū n̄ ei9 ptis quā abſtulit ·ff·e·vulgaris·§· ſed et ſi de naui·

k ¶ Deſtinaue rat·i·q̄ d̄ſtinaue rit eo die cū furto manere·ff·de fur· quo deſtinauerit·

l ¶ Manifeſtus· quo ad dep̄henſio nem·et ita nō ſūt hec duo cōtraria·

m ¶ Nec manife ſtus·ſ3 quō pt̄ eſſe ꝙ p̄mo conpetat actio furti nō ma/ nifeſti·poſtea ma nifeſti·cū lex di cat·ꝙ q̄ntūcūq3 rē ↄtractet poſtea nō orit alia actō furti·ff·d̉ furt·ei qui·in pn̄ ſ3·ex p̄ma ↄtractōe agi tur tn̄·nec ex dep̄ henſiōe alia actio orit furti·ſ3 p̄ma modificatur·ſicut et per liberā perſo naꝫ ꝓcuratorē·ſ· meū non acquiri tur michi actio·ſi tamen ipe prohi bet ne aliqs edifi cet et edificatur datur actō michi ex delicto edificā tis et ita modifica tur·ar·ff·qd vi·aut clam·l·iij·

n ¶ Nec manife ſtus·quo ad p̄mā ↄtractōeꝫ·tūc enī de ſtricto iure fur tum ↄmiſit nō tn̄ actione furti tunc ↄueniri pt̄ niſi animo furandi tūc cōtractauerit·

o ¶ Segetē·ſed nunquid iudex ecc̄iaſticus iniūget ei penam q̄ oliuam meam vel ſegetem ſecuit tempore oportuno·animo tamen ſurripien di et diſceſſit videť ꝙ nō·quia ↄdicōnē meā meliorē fecit cū michi im penſas dedit vnde locum non habet aquil·ff·ad·l·a quil·ſi ſuus ſer/ uum·§·ſi oliuā·ego ei tamē penitentiā iniungerē·mala enim voluntas nichilomin9 ē puniēda licet ex ea bonū ſit ſecutū·xxiij·q·v·relegētes·

p ¶ Et contractat·et poſtea in luce deprehenditur in factione vel in itinere cum ſegete antequam perueniat ad locum deſtinatum·

totius furtum videtur feciſſe·Sed verum eſt intantum furti eum actio ne teneri quantum abſtulit·Nam et ſi quis armarium qd tollere non po tuerat aperuerit·et omnes res q̄ in eo erant contrectauerit atqꝫ diſceſ ſerit ita·Deinde reuerſus vnam ex hijs abſtulerit et antequā ſe recipe ret quo deſtinauerat deprehenſus fu erit·eiſdē rei manifeſtus et nec ma nifeſtus fur erit·Sꝫ et ſi quis ſege tem ante luceꝫ ſecat et ↄtractat ei9 quod ſecat manifeſtus fur eſt·nec manifeſtus·¶ Item libro·ij·titulo quo quiſqꝫ iuris lege·i·et·ij·

Hec auteꝫ verba que ſtatuerit qui iuriſdictioni p̄eſt cū effcū accipimus·non verbotenus·Et ideo ſi cuꝫ vellet ſtatuere prohibitus ſit· nec effectum decretum habuerit ceſ ſat edictum·Nam ſtatuit verbū·reꝫ perfectam ſignificat ⁊ conſummatā iniuriam non ceptam·

Bene ſic i digeſtis·t·d̉ penis· legis interpretatione mollien de ſunt potius q̄ꝫ nimis exaſperande· atqꝫ ideo ꝓprium caſuꝫ nō excedūt· ¶ Sed que de raptu virginum vel aduocatis ſeu de crimine maieſtatis

Hec aūt·que ſtatuerit·ar·ꝙ rubrice ſunt autētice·nam ex verb rubrice argumentatur·et loquitur hec lex in hoc caſu cum iudex decreuerit ius iniquum contra aliquem quo iure poterit ille vti contᷓ illum poſt depoſitam adminiſtractionem et h̄ ꝓpter maliciam conſti tuentis·nec enī lex equior vlla eſt q̄ꝫ necis ātifices arte perire ſua ⁊c· poteſt etiam poni caſus in lr̄is dn̄i pape·ex̄ de mutu·pet prudentiam ·C·d̉ iudeis·die ſabbati· ·verba eſſe accipienda·ar·xvij·q·iiij·ſi

r ¶ Accipimus·ar·cū effectu· quis ſuadente·ar·non obeſſe ali/ cui malum niſi ad finem perducatur·ar·voluntatem ſiue conatum nō puniri ſine effectu·ꝟ·e·§·cogitatio·s·e·cogitationis·

Bene·ſicut·poſita ↄtrarietate legū de voluntate puniēda vl non puniēda ſubdit duas ſolucōnes·vnam·ꝟ·e·§·cogitatio·aliaꝫ h̄· vel quia regulare eſt pro ſola voluntate quem non debere puniri niſi in caſibus ſpecialibꝫ·dic q̄ pene voluntatem punientes in quibꝫ caſibꝫ inueniuntur determinate aliqua lege ſunt molliende·i·tolerande ⁊ nō ad alios caſus extendende·et hoc eſt potius quam nimis exaſperande niſi ex cā ꝓpter multitudinem·ff·de pe·l·aut fcā·§·vl·et ꝓpt racōꝫ pſo naꝝ·ut·ff·d̉·pe·l·capitaliū·§·vl· ·ſūt ad legē iſtā·ex̄ d̉ ꝓba·ex lr̄ſ

s ¶ Atqꝫ ideo nō excedūt·ſilia· ·l·di·eos·ff·de re iudi·inter pes·

·§·i· Itē vbi lex mencõnem facit de pena et dubitatur an ꝺ maiori an de minori cogitauerit ꝑſumendum ē ꝙ minori· ff· de penis ſi preſes·
a ¶ Siccarioꝝ· et ideo pene voluntatis in eis ſtatute ꝓpriū caſum non excedūt· ꝯarū· quia in crimine iniuriaꝝ non ita aſſignetur certa pe-
b ¶ Iniuri- na ſicut in priuatis criminib⁹ ſupponit· quia ꝓ varie- tate iniuriaꝝ ē multiplex varietas penaꝝ· ut oſtenditur et ꝓbatᷣ in lege ſequenti·

Aut facta· C· in hac lege primo ponit· iiij· gñã iniuriarū pu mēdaꝝ· ſedo dicᷣ illa· iiij· gñã eē ꝯ- ſidrãnda· vij· mo- diſ ad hꝰ ut pūian tur· q ñqꝫ magis· qñqꝫ min⁹· qñqꝫ nullo modo et de ci b⁹ exemplificat
d ¶ Aut ꝯuicia· ar· ꝓ ꝯuicio ꝺpoiē cticus· s· xi· q· i· ſi quis ſacdotū· qd ſit ꝯuiciū hēs· ff· de iniuᷣ· Itē apꝺ labeonē· § ij·
e ¶ Perfid aduo cacões· i· ſine fi- de vt tñ aduoca- tus ꝑuaricatur· s· ij· q· iij· § notan- dū· ꝟ· ꝑuaricator·
f ¶ Latronū· ve lut cū q̄s ſciēſ re- cipit eos q̄ ita pu nitur ut ipi latro nes· ff· de recepta torib⁹· peſſimū·
g ¶ Quouſqꝫ· hꝰ ſupra punitur·
h ¶ Sꝫ hec· iiij· di cta fcã ſcꝑta ꝯſilia
i ¶ Impunita s· xxiij· q· iiij· ea vin dicta ff· ad· l· aqꝉ· ſed et ſi· in fi·
k ¶ Vel pēte· C· de emēdacõe lib· ·l· vna· s· xxxiij· q· iij· duo iſta no
l ¶ Per irã mia vꝉ ludū noxiū· ff· de furē· in furti ac tione· § vlti·
m ¶ Ei9· aliᷣ· ñ· pūitur nobilis ꝙ ignobilis· ſuus ꝙ liber· ut· xxiiij· q· i· qui ꝯtra pacem· ff· de penis· l· ca pitaliū· § vlti. ꝯtalis inſuitur ſacco de coreo cū gallo gallinatio et
n ¶ Parētē· nã- ſerpente et vipera ⁊c· ff· ad· l· pomꝑ· de parici· l· pena· C· de hijs qui parentes· vel li· occi· l· vna multo fortius q̄ contra prēm ſpūalem· ar· vi· q· i· infames· xxx· q· iij· pietacium·
o ¶ Et magiſtratū· ar· C· de iniuᷣ· atrocem· nã in hijs eſt ius publicū ar· s· di· i· ius publicū· et q̄ ꝓpoſito manus intulit capite plectendus ē· ff· de re· mili· omne delictū· p ¶ Etatis· xv· q· i· c· illud·
q ¶ Locuſqꝫ· ꝯ· di· v· c· i· r ¶ Furtum· ff· ad· l· iuli· pe· diuus· ꝯᷣ· ſꝫ ibi ſubaudiᷣ tm̄ ſcꝫ furti· s ¶ Vel ſacrilegiū· ſcꝫ tantū· ibi eīn ꝺr· ſi res ꝑuati de ſacro loco ſubripiatur· actõeꝫ furti non ſacrilegiū eē· et quot modis dicatur ſacrilegiū habetis· s· xvij· q· iiij· quiſquis·
t ¶ Emanſorē· emanſor eſt ille qui diu euagatus ad caſtra reuertitᵃ ut· ff· de re· mili· l· iij· § i· iſtud tps decnit a furtiuo qui latenter moratᷣ in aliquo buſco cã maleficij exercendi et cito reuertitᵃ ad caſtra·
u ¶ Et effractorē· effractores dicunᷣ qui fragunt carcerē vel aliud ut euadãt vel ut inde aliquid ſubripiãt· ſꝫ aliter ſunt pūiendi noctur ni aliter diurni· ut· ff· de effractorib⁹ et ex pila· l· i· ⁊ ij·
x ¶ Diurnū· diſtinguitur eīn fur nocturnus a diurno· q: nocturni a- trotiores ſunt et acerbius puniūtur ut eꝭ de homicid· ſi quis ꝑfodiēs ·ff· ad· l· aquiꝉ· itaqꝫ· y ¶ Diſcerni· xiiij· q· v· penale·
z ¶ Manifeſta· hec pena quadrupli· illa dupli puniri ſolent·
y ¶ Rixa· rixa inter altricantes et ꝓpe inter duos·

vel de ſiccarijs dicta ſunt· Fauore re- ligionis ⁊ fidei atqꝫ principali odio ſiccarioꝝ introducta ſunt· Iniuria rū vero pro earum varietate multi- pliciter quis reus fieri pt· Varietas itaqꝫ criminū varietatē inducit pe- narū· Vnde in digeſtis ti· de penis·

Aut facta puniuntur vt furta cedeſqꝫ· ā dicta ut ꝯuicia ⁊ pſi de aduocacões· aut ſcripta· vt fal ſa et famoſi libelli· aut ꝯſilia vt ꝯiu- rationes· et ꝯſcia latronum quoſqꝫ alios ſuadendo monuiſſe ſceleris eſt inſtar Sed hec quatuor genera cō ſideranda ſunt ſeptem modis cau- ſa· perſona· loco· tempoē· qualitate· quantitate· euentu· Cauſa vt in ver beribus· que impunita ſunt a magi ſtro illata· vel parente· quoniã emē dacõis animo non iniurie gratia videtur adhiberi· puniuntur autem cum quis per iram ab extraneo pul- ſatur· Perſona dupliciter ſpecta- tur eius qui fecit et eius qui paſſus eſt· aliter enim puniuntur ex eiſdem facinoribus ſerui quam liberi· et ali ter qui i dominū parētem ue auſus eſt ꝙ qui in extraneū· ⁊ in magiſtra tum· ꝙ qui in priuatum· In huius rei conſideracõne etatiſqꝫ ratio ha- betur Locus facit vt idem vel furtū vel ſacrilegiū fit· et capite luendum vel miore ſupplicō Tēp9 diſcernit· emanſorē a furtiuo· et effractorem vel furem diurnum ac nocturnum· Qualitate factū vel atrotius vel le- uius eſt vt furta manifeſta a non manifeſtis diſcerni ſolent· Rixa a graſſaturis· expilacões a furtis· pe tulantia a violantia· qua de re maxi mus apud grecos orator demoſte- nes ſic ait· Quantitas diſcernit fu- rem ab abigeo· nã qui ſuē vnū ſur- ripuerit vt fur cohercebitur· q̄ gre- gem vt abigeus· Euētus ſpectatur vt a demētiſſimo quoqꝫ fca ꝙꝙ lex non minus eū qui occidēdi hominis cauſa cū telo fuerit inuētus ꝙ eū q̄ occiderit puniat· Et ideo apud gre cos exilio voluntario fortuiti caſ9 lu ebantur· ut apd ꝑcipuū poetaꝝ ſcri ptum eſt grecum·

Cogitacõ non meretᷣ penã le- ge ciuili· cū ſuis termis cõtenta eſt· Diſcernūtur tñ a maleficijs ea que de iure effectū deſiderant· in hijs eīn non niſi animi iudiciū cõſideratᷣ· Vñ in digeſtis· ti· de repudijs·

Diuortiū nõ ē veꝝ niſi qd ani mo ꝑpetuã ꝯſtituēdi diſſēſio nem· fit· Itaqꝫ quicquid calore ira cūdie fit vel dicitur· non aliter ratū eſt ꝙ ſi pſeuerãtia apparuerit iudi- cium animi fuiſſe· Ideoqꝫ per eum calore miſſo repudio ſi breui vxor reuerſa eſt· nec diuertiſſe videtur·

a ¶ Et a graſſaturis· q̄ ſiūt a latronib⁹ in nemore· ⁊ dicitur a graſſor graſſaris quod eſt ſeuire id ē ꝑimere· s· xxiij· q· v· relegētes·
b ¶ Expilacões· expilare eſt res iacentis hereditatis ſubtrahē· ff· de cri· expila· hereꝺ· l· ſi hēditate· nec ē hꝰ furtū· q: nõ ꝯtractat res aliq̄s inuito dño· q: nõdū aliquis dñs eſt· ff· de fur· rei· hereditarie· ff· ꝺ ef- fractori· et expila· l· i· et· ij·
c ¶ Petulãtia· i· laſciuia· aliter eniꝫ puni- tur qꝺ ſit ꝑ laſci- uiã· et aliter ſi ſit ꝑ violentiã eꝭ de ſen· ex· ſup eo·
d ¶ Vnum· et ita numerus diſcer- nit eos· ut· ff· de a bigeis· o ues·
e ¶ Abige9· ff· de abige· l· i·
f ¶ Puniat hꝰ ñ ſpectatur euētuſ·
g ¶ Voluntario· i· ꝓprio motu iudi- cis· ſꝫ ſcꝺm volun- tatē iudicis dura turo· non eīn erit tempus determi- natū in exilio· vel voluntario· i· pro motu et volūtatē rei quãtū ad lo- cū in quo eſſꝫ i exi lio eligendum·
h ¶ Fortuiti· ar· ꝯᷣ hãc eãdē· l· ff· ꝺ officō ꝑſi· diu9· ſed hoc apud gre cos cū nõ erat tã- tus furor ꝙ excu ſaret· alꝉ ſatis ipo furore puitur· ff· de offi· ꝑſi· diuus et· iij· q· ix· indicaſ

Cogitacõ· ec ce ſupponit aliam ſolucõꝫ me liorē ꝓdicte ꝯtri- etatis legū· ꝙ ſci licet volūtas non punitur ab hoīe cū ſuis finib⁹ ē ꝯ- tenta· et hꝰ caū in telligūtur auctes q̄ dicūt volūtateꝫ nõ pūiri· ſ· ab ho- mine· et ſubaudi- tur hic· vel ſic co gitacõ· et cetera
k ¶ Nõ meretᵃ· quo ad hominez· alias ſecus· ar· xlix· di· hinc· ꝟ· ponderoſus·
l ¶ Decernūtur· hoc reſpicit illud quãꝙ lex· ⁊c· s· proxi·
m ¶ Tamē a maleficijs licet in maleficijs magis attendatur volun tas ꝙ animus id eſt pſeuerantia· ſecus eſt in illis que ſortiūtur effcm de iuᷣ· in quib⁹ magis animus· i· pſeuerantia attendiᷣ ꝙ volūtas ſo- la· et ad hoc inducit oīa vſqꝫ ad· §· Alij ecõtra· nõ ſꝑ eīn in cõtractibus cõſideratur ſola volūtas ſed animi declinatio· i· pſeuerantia· ar· ꝯᷣ· C· de ſi· inſtru· cõtractus· ſꝫ ibi de ꝯtractu celebrãdo in ſcꝑtis agitur· vnde et ſoluitur emptio re integra· et pinde eſt ac ſi non eſſet de cõſenſu v- triuſqꝫ ptis celebrata· ꝑ ãras hoc ſit· C· qñ licet ab empcõe diſ· l· i· et li cet millies velit ꝯtrahē ſi hꝰ nõ declararet nõ tenebit ꝯtractus· A male ficijs· in maleficijs volūtas expectatur nõ exitus· ff· ad· l· cor· de ſicca· diuus· C· de excuſa· tu· ampliſſimi·
n ¶ Deſiderãt· ut ſūt ꝯtractus· ut mrĩmoniū· diuortiū empcõ· vēdi- tio· et huiuſmõdi q̄ de iure ſortiūtur effectū· ſed maleficia ꝺ iure non ſortiūtur effectum· imo tm̄ ex corde procedunt· xv· q vi· c· i·
o ¶ Sed in hijs id ē i contractib⁹·
Diuortiū· nõ aliter ratū· ar· non dici factū qꝺ non pſeuerauerit eꝭ· de· ꝟ· ſig· nam et ego· ff· de· no· opis nūci· ſi opus· ff· ad· l· cor· de fal· qui falſaꝫ· xxxij· q· i· apud· ar· ꝯᷣ· ff· ꝺ ediꝉ· edic· quid ſit fugitiu9· § celſus eqꝫ ſcribit· So· ſemel fca nõ pñt nõ fieri ut· ff· de cap· l· i· bel- lo· § fce· ꝯtraria caſualia ſūt· vel nõ ē plena mutacõ voluntatis·
q ¶ Iudiciū· i· perſeuerantia effectus deliberacõ· ſed in maleficijs non

conſideratur perſeuerantia vel iudicium animi· ℥ ſufficit ſi affuit volū
tas· et ſi in cōtinēti peniteat· ff· de furt· ſi ea· xxi· q· v· ꝗ piurare· in pñ·
a ¶ Calorem· excuſat hoc caſu calor feminam ꝫ grauiſſime peccet·
ita etiam ꝙ ſi minor eſſet non reſtitueret· ff· de min· ſi ex cauſa· §· ſi
mlier· et ita excuſat ira· ar· ij· q· iij· ſi quis iratus· qñqꝫ reſcindit cōtrac
tum· ff· de publi· licitatio· qñqꝫ minuit delictum· C· de adult· gratus·
ſit ira ſiue ſemuſ/
culū facit donaci
onē perire ñ mui=
cē amor ſit recōci
liat⁹ ut· ff· de do=
na· int̄ virū ⁊ vx=
orē· cū ħ ſtat⁹ §·
ſi diuortiū· in ſi· §·
b ¶ Si qs· s· ij· q·
· iij· ſi quis iratus·
c ¶ Ex ɔſilio· q·
diceret· nō tm̄ ex
voluntate tenet᷑
quis ſed ex ɔſilio
conſiliū autē pluſ
eſt ꝙ volūtas· q̄
in eo proceditur
ad actum

Peiculoſe· ca
ſus· qui ɔſi=
lium dat ad occi/
dendū· homicida
eſt vnde iudei ꝓ/
bātur fuiſſe homi
cide xp̄i· qui illum
et ſi non manibuſ
tamē lingua occi
dūt et magis pec
cauerūt ꝙ pilat⁹
uel milites qui eū
crucifixerant·
e ¶ Cōſiliū· ex̄ ꝺ
homici· ſic dignū·
· s· di· l· ſi qs vidua
f ¶ Licꝫ ħ dicūt
ꝓpter diē feſtum·
lex eī̄ p̄cepit ne
parcatur malefac
toribꝫ· et licebat
eis interficē nō tm̄
in die feſto· xxiij·
· q· v· quid ergo· i
ſi· p̄ſertim ſeducē
tes ꝓplm et a deo
retrahētes qualē
iſtū eſſe dicebāt·
ſed ꝓpt̄ diem fe=
ſtū nō licebat eis
tūc interficē quē=
quā· g ¶ vel non
licet interficē quē
ꝙ· i· hūc· ꝓpter qđ
ſcriptū ē· tradetur
enim gētibꝫ ad il
ludendū ⁊ ɔſpuen
dum ⁊ crucifigen
dum ⁊c̄· ſic adim/
pletus ē ſermo iħu quo ſe p̄dixit a gentibꝫ occidendum· ipi tm̄ contra
ſe hoc dicūt· cū eū interfecerūt lingua et ſi non manibꝫ·
h ¶ Ipi· s· xxiij· q· iij· c· ul· Et alia racō ibi aſſignatur·
i ¶ Tercia· j· de con· di· i· nocte ɔdicētes ſibi in tempore ɔcordātos·
k ¶ hora ſexta· ar· ad teſtes ɔt= ex· de teſtibꝫ· cum tu fili· ar· contra
iij· q· ix· nichilominus· Sed hic nulla eſt contrarietas· quia ſup diuerſ
factis teſtificatur· vnus ſup crucifixione facta liguis hora tercia ali/
us ſup crucifixione in cruce facta a militibꝫ hora ſexta l ¶ Maius· s·
xxiij· q· iij· qui aliorꝫ· m ¶ Vñ pſalmiſta· Miſerere mei deus·
n ¶ Filij hoīm· pauerūt laqueū pedibꝫ meis· o ¶ Dentes· i· corroſio=
nes· i· ɔuicia· p ¶ Et ſagitte· quātū ad ɔſilia· q ¶ Gladius· quantū
ad verbera· r ¶ Acutus· dū clamarent crucifige· etiam voces ille in
citatiue fecerunt mortem ut gladius acutus· s ¶ Se pñie· ⁊ irregula
res ſūt l· di· ſi quis viduā· et ē· ar· contra clericos qui fures iudicandos
potantibꝫ tradūt· xxiij· q· v· vnum ſolum ē· dic vt ex̄ de homici· tua Sed
nunquid dices irregularem clericum qui homicidium noluit facē nec

¶ Hinc etiā i canonibus ſi quis ira
tus crimē alicui obiecerit· ⁊c̄· ¶ Ex
conſilio autem velut ex facto aliquē
teneri aug· ita probat dicens·

Non ſolum qui manibus occidunt ſed et quorum conſilio et fraude alij occiduntur homicide probantur·

Periculoſe ſe decipiūt qui exi=
ſtimāt eos tm̄ homicidas eſſe
qui manibus hominem occidunt· et
non potius eos per quorꝫ conſiliū ⁊
fraudem et exhortacōnem homines
extinguntur· Nā iudei nequaquā do
minum ꝓprijs manibus interfecerūt·
Scriptum eſt enim· Nobis nō licet
interficere quenquā· Sed tamē illis
dñi mors imputaē· quia ipi eum lin=
gua interfecerūt· dicentes· crucifi=
ge crucifige eum· Vnde vnus euan=
geliſta dicit dñm crucifixū eſſe hora
tercia· alius ſexta· quia iudei cruci=
fixerūt eū hora tercia lingua· mili=
tes hora ſexta manibus· Qui ergo
hominē tradiderit· ille interfecit eū
dño dicente· Maius peccatū habet
qui tradidit me tibi· Vnde pſalmi=
ſta filij hoim dentes· e· ar· et ſagitte·
et lingua· e· gla· acutus· Subiciant
ergo ſe penitentie quorum conſilio
ſanguis funditur· ſi veniaꝫ ꝓmereri
voluerit· ¶ Itē ex epl'a clementis·

Interfectoēs fratrū detractores eoſqꝫ odiētes homicide ꝓbantur·

Homicidiorum tria genera
dicebat eſſe beatus petrus·
et penam eorum parilēꝫ fore dice=
bat· Sicut enim homicidas inter=
fectores fratꝝ· ita detractores eorꝫ
eoſqꝫ odientes homicidas eſſe mani

feſtabat quia et qui occidit· et qui
odit frēm ſuū· et q̄ ei detrahit homi
cide pit̄er eſſe demonſtrātur· ¶ Itē
Jeronimus i yſaia

In maleficijs voluntas ꝓ opere computatur·

Omnis iniquitas et oppreſſio·
⁊ iiuſticia· iudiciū ſanguinis
eſt· et licet gladio non occidat· vo=
luntate tm̄ interficit· ¶ Itē cipri
anus· ¶ De eodem

Nunquid cayn cum dño mu=
nus offerret· peremerat fratrem· et
tamen fratricidiū mente conceptuꝫ
deus prouidus ante damnauit· Vt
illi cogitacō mala et pernicōſa con
ceptio· deo prouidente proſpecta ē·
ita et iudei ſeruis apud quos cogi=
tatur· et martirium mente concipit᷑·
animus ad bonum deditus deo iudi
ce coronatur· aliud ē martirio ani=
muꝫ deeſſe· aliud aīo defuiſſe marti=
riū· qualēꝫ te inuenit dñs cū vocat·
talem pariter et iudicat· quoniam
ipe teſtatur et dicit· et ſciēt omnes
eccleſie· quia ego ſcrutator renum ⁊
cordis· ¶ Item auguſtinus

Homicida eſt qui fratri ſuo mala ſuadet·

Noli putare te
non eſſe homicidam· quando
fratri tuo mala perſuades· Si fratri
tuo mala perſuades occidis ⁊ vt ſci
as quia occidas· audi pſalmum· Fi=
lij hominum dentes· eorum ar· et ſa=
gitte et lingue· e· gladius acutus·
vel machera acuta· ¶ Idem·

Occidit qui ad nocendum mouet·

Homicidium lege vetitum pu
tabatur non aliud eſſe niſi cō
poris peremptio· Aperuit ergo

fecit quia nō potuit· non credo ꝙ ſit irregularis tanquā ꝺ homicidio ꝫ
ſit volūtarius homicida· q: lex ꝓmodōis potius opus conſiderat quam
volūtatem· xv· q· i· ſi qs iratus· xxxij· q· ij· ſicuti· licꝫ ſit homicida quo
Homicidiorꝫ· ad deū· j· e· ſi cui· vbi tm̄ frēm ſeqt᷑ ꝗui⁹ ē pcc̄m·
tria gña p̄cipua· nā large homicidiū d: quilibꝫ illicitus motus
aduocēdū· j· e· homicidiū· t ¶ Parilē· i· cōſimilem quantum ad deuꝫ
alias enim aſpior
pñia imponitur i=
ſectori· v ¶ Et
qui· s· lxxxvi· di·
paſce· x ¶ Pari
ter· non quia eq̄/
liter peccent· ſed
quia dignus eſt
pena eterna vter
y ¶ Detra= qꝫ
hit· detractoēs di
cuntur homicide
ꝗa quātū in eis ē
p̄uāt vita aīam·
quia melior pars
hoīs ē vita dum
negant v̄tutes q̄/
bus anima viuit
eſſem in aīa· Nā ꝺ
trahere eſt bona q̄
alicui ſunt a deo
collata negare uł
inuertere· ut ſi qs
dicat ſapientē ſa=
pientiam non ha/
bere· vel caſtū ca=
ſtitatem· vel ea q̄
bono zelo ſiunt in
uertendo aſſerat
malo zelo· vel ſpi
ritu fieri· ſic iudei
xp̄m dicebant in
belzebub ꝺmonia
eicere· xxi· di· ſi· i·
Et qđ ē pcc̄m in
ſpm̄ſcm̄· quia qđ
eſt in ſpm̄· ſ· mali
gno ſpiritui attri
buūt Vñ in euan=
gelio qui dixerat
fratri ſuo fatue re
us erit gehenne·
· lv· di· ſi euāgeli
ca· xxxij· q· v· qui
viderit·

Omnis oppſ
ſio· C· qđ metus
cā· ſi p impſſionē·
a ¶ Iudiciū· i· ita
punitur· et eſt di=
gna puniri vt ho
micidiū· ꝗa vtrū=
qꝫ ſufficit ad dā=
nationem eternā·
xxv· di· criminis·
Nunqđ· caſ⁹·
d: ꝙ deus in
ſpicit volūtatē anteꝙ pducaē ad actū· tā bonā vt eā coronet· ꝙ malā
vt eū dānet· de mala ꝓbat p caim· de bona p eū q̄ vult pati martirium
q̄ remuneratur ⁊ ſi martiriū nō ſequaē· c ¶ Caim· s· iij· q· vij· i ꝗuibꝫ·
ħ legitur in geneſi· c· iiij· d ¶ Dānauit· ſi dānauit ꝗ omiſſū fuit·
nam deus nulli immeritam ingerit penā· xj· q· iij· illud· Sed expone dam
nauit id eſt dānabile oſtēdit· eius victimā reſpuēdo· vel dannabile p̄
ſciuit e ¶ Aio· ut in beato martino q̄ nō defuit martirio ſed martiri
um ſibi· ſufficit enim affectus· ar· j· e· importuna ɔꝙ prepoſterum·
f ¶ Qualē· s· di· xxv· q̄l· g ¶ Vocat· xiij· q· ij· ɔ h ¶ Teſtaē· ut
in apocalipſi· i ¶ Renū· i· ꝺlectacōnū· k ¶ Cordis· i· cogitacōnū·
vnđ aug· ſup illū locū ſcrutans corda· ⁊c̄· Cordis· i· qđ qs cogitat·
Noli· pſuades· s· di· xlv· l ¶ Renes id ē qđ quecūqꝫ delectat
ſane· plus ē enim pſuadere ꝙ facere· ar· ff· ꝺ ſeruo corrup· l· i·
· §· pſuadere· q̄ eī̄ pſuadꝫ corrūpit nō q̄ cogit vt ibi m ¶ Machera·
id ē gladi⁹· alia traſlacōe d: gladius acutus· s· e· periculoſe·
Homicidiū· putabaē· male intelligentibꝫ· nā prohibitum erat· ⁊

oīe vī malū oritur. ex̃. de ↄſti. nā ↄcupiſcentiā. a ¶ Aperuit. in euangelio vbi dicit qui dixerit fratri ſuo fatue reus erit mortis. ſi quis dixerit fratri ſuo racha reus erit ↄcilio. lv. di. ſi euangelica.
b ¶ Motū. poſt ꝑmum qui in ꝑtāte nr̃a nõ eſt. ſ. di. ij. inter h̃ ſciendū
Si proterea. in corde. ſ. xxiiij. q. vlti. c. vlti. d ¶ Teneris. quo ad deum nõ quo ad hominē cū rem non ↄtractauerit. ff. de acq̃. poſ. poſſidōri. §. ſi rem. q̄a ſolo aīo furtū nõ ↄmittit̃. ſcd̄m leges vt ibi
Si cui. n̄ minꝰ. ſ. xxxij. q. v. ſicut enī. vi. q. i. §. verū h̃. xv. q. vi. c. i. in ſi. viij. q. i. ſciendū. xiiij. q. v. ſi id. xxxij. q. v. qui viderit. ↄtra. ſ. di. ij. ſic tribꝰ ↄtra. ſo. reuera magis reꝰ eſt. ſi opus adhibeat̃. ſed h̃ quo ad ſufficientiā et in interitus accipe. et dic reus. i. nilominus reus ē q̃uis ad fēm non ꝑueniat. non quin plus peccet ut dixi ſi opus ſeq̃tur. qđ patet ex eo q̃ ꝓhibitū ē malā volūtatē in opꝰ ꝓducē. Sic ergo ↄtra ꝓhibicōnē illā faciens plus peccat. qui ergo adicit opꝰ voluntati iniquitatem adicit iniquitati. f ¶ Volūtas non opus. tm̄ vel non facit ut opus ſit remuneratorium. ſ; voluntas. ſic et alibi dicit. ſcilicet q̃ ſufficit elemoſina cordis nõ corporiſ. xlv. di. due. q̄nq; tn̄ ec̄ opus minus bonū in bonū ↄuertit diligētibꝰ deum ſ. e. di. nullus eorū. v̄. talibꝰ. alias ē. v̄. c. q̃cūq; ar. ex̃. d̄ reg. iur. eſtote. Illud autē nota q̃ peccata q̄ ſola voluntate cõtrahuntur ſola voluntate dimittuntur. ſcd̄m baz. ar. ff. de pac. ab emptione. S; contrariū credo ſ; ad conſenſum voluntas ꝑuenit. ar. ſ. vi. di. teſtamentum. §. h̃ penſans
g ¶ Cõtricōne. ſ. c. ꝓxi. §. non ita illa ſcz que eſt vir- dū. palea eſt.
tus non illa que eſt paſſio. ſcilicet afflictio qua punitur quis interius pro peccato. nec illa que eſt actio qua ſe punit aliquis. h.
Porro. caſus. inuitat proſper quemlibet hominem ad penitētiam. qui enī noluerit emendare delictum. eterno ſupplicio damnabit̃ quia noluit ſubire temporale ſuppliciū. melius eſt ergo q̃ quis confiteatur peccatum occulte vel etiam in iudicō. cū pt̃ inde ↄuinci et penitentiam agere vt ſic ↄmutet penam eternam in temporalem.
i ¶ Vltores. quaſi ſine ↄfeſſione et in hoc facit ad ꝓpoſitū. Sed tamē hoc non eſt verū quia ↄfiteri tenentur ſacerdoti. ſed hoc vult dicere q̃ deberet recognoſcere peccata ſua. et inde ſe damnare et redarguere ſe et dicere tali pena ſū dignꝰ. et ſic ſūt ſui iudices. ſ. e. tres vltra mediū k ¶ Tēporalibꝰ. id ē ſuſtinēdo tꝑales ſcz penas euadent eter-
nas. ſ. xiij. q. vlti. c. vlti. ↄdenter. ibi allegatur h̃ ꝓ capitulo
Facilius. ſ. xi. q. iij. §. eui- l ¶ S; vltro. l. di. ꝑſbiterū. ar ꝓ ſpō
te ↄfeſſo. m ¶ Neſciētibꝰ. ſ. e. §. ſi h̃r. n ¶ Sententiā. qđ ſit cū ī ſecre-

dominus omnem iniquum motū ad nocendum fratri in homicidij genere deputari. ¶ Item augu.

Furti tenet̃ q̃ ꝓpt̃ timore nõ furat̃.

Si ꝓpterea nõ facis furtū q̃ times ne videaris. intus in cõde feciſti. furti teneris et nil tuliſti. Idem de libro arbitrio.

Non ideo minus deliquit cui ſola deeſt facultas.

Si cui etiam non ↄtingat facultas concumbendi cum coniuge aliena. planum tamen ſit aliquo modo eum cupere. et ſi poteſtas detur eſſe facturū non minus reus eſt q̃ſi in ipſo facto deprehenderetur. Itē. ¶ Sicut auctoritas teſtatur. voluntas remuneratur non opus. voluntas enim in cordis ↄtritione eſt. opus vero in oris confeſſione. luce clarius conſtat cordis contritione. non oris confeſſione peccata dimitti. ¶ Itē ꝓſper

Porro illi quorū peccata hūanam notitiam latent. non ab ipſis ↄfeſſa. nec ab alijs publicata. ſi ea confiteri vel emendare noluerint. deum quem habent teſtem. ipſm habituri ſunt et vltorem. Et quid eis prodeſt humanum iudicium vitare. Cum ſi in malo ſuo permanſerint ituri ſunt in eternum deo retribuēte ſuppliciū. Quod ſi ipſi ſui iudices fiant et veluti ſue iniquitatis vltores hic in ſe volūtariā penam ſeueriſſime animaduerſionis exerceant. temporalibus penis mutabunt eterna ſupplicia. et lacrimis ex vera cordis conpū-

ctione fluentibus reſtringēt eterni ignis incendia Et infra.

Facilius deum ſibi placabunt illi qui non humano ↄuicti iudicio ſed vltro crimen agnoſcunt. qui autē ꝓprijs illud confeſſionibus ꝓdūt. aut neſcientibꝰ alijs q̃les ipſi occulti ſunt. ipſi in ſe volūtarie excōmunicacōnis ſententiā ferunt ⁊ ab altari cui miniſtrabant non animo ſed officio ſeparati vitam ſuam tanquam mortuam plangūt. certi q̃ recōciliati ſibi efficacis penitentie fructibus a deo non ſolum amiſſa recipiant. ſed etiam ciues ſuperne ciuitatis effecti ad gaudia ſempiterna ꝑueniāt. ¶ Hoc idem probatur auctoritate illa ꝓphetica

In q̃cūq; hora peccator ↄuerſus fuerit ⁊ ingemuerit vita viuet ⁊ nõ morietur. Nõ enī dicit ore cõfeſſus fuerit ſed tantum conūſus fuerit et ingemuerit. vita viuet et non morietur ¶ Hinc etiā idē ꝓpheta ait.

Scindite corda vr̃a ⁊ nõ veſtimēta vr̃a. oſtēdens contritionem cordis que in eiuſdem ſciſſiōe intelligitur nõ confeſſione oris q̄ pars eſt exterioris ſatiſfactionis quā ſciſſuram veſtium nominat aperte totum intelligens peccata dimitti.

¶ Hinc etiā per eundem ꝓphetam

Conuertimini ad me dominꝰ ait. et ego conuertar ad vos. Conuerſio autem dicitur quaſi cordis vndiq; verſio. Si autem cor veſtrum vndiq; a malo ad deū vertit̃

to interius ↄpūguntur et ↄfitent̃ ſacerdoti. ut ſ. e. di. vide benignum. et. c. iudicet. nõ tn̄ ſibi penitentiam imponēdo vel ſe ligando. ſcd̄m q̃. g̃. inducit. capſin. ſed ſup voto et ꝓpoſito quo ſe damnent ad talē penitentiā ſubeundā iudicō ſacerdotis. o ¶ Nõ animo. in perpetuum. p ¶ S; officio. ſ. ad tēpus vel nõ animo tm̄. S; officio. id eſt iudicō ſuperioris ab officij execucōe abſtineāt. ut ſ. e. di. i actōe. h. q ¶ Tanq̃ ſ. e. di. in actōne. ſ. l. di. et purgabit. et. c. de his r ¶ Amiſſa. vero id ē ꝑtermiſſa et dimiſſa ad tēpꝰ. ꝓpoſitum qui ꝓpe hn̄t pacta penitētia. ad priſtinum altaris officium vnde ſponte receſſerant remeare. h. ut. l. di. domino ſancto. et. c. purgabit. s ¶ Recipiant. i. iudicet̃ digni recipe. h. i. iterū ſiunt digni ſic fuerunt ꝑ ꝑora bona. non q̃ ea recipiant que amiſerūt ꝑ mala.
In quacunq; hora. ab iſto loco inducit. g̃. auctes euidentiores ad probandū ſuum ꝓpoſitū. et ſuſpendit ↄcluſiōē ſuā vſq; ad. §. Itē ſi. et ibi infert concluſiōē. ab eodem. §. ſuſpendit iterū ↄcluſiōē vſq; ad. §. cū ergo. et ita ꝑueit ad. §. alij ↄtra. et hec videb ꝑ decē auctoritates q̃s ponit in ipa lr̄a
Scindite. ap̄te. oris ↄfeſſio eſt pars exterioris ſatiſfactōis q̄ hic totū dicit̃ ⁊ ſ. e. quem penitet vel dic ſuperius infinitatum efficitur pars inferioris infinitatis. cū enim hec vera ſit oīs hō eſt animal vtroq; ēmino infinitato. recte ↄūtitur. ergo omne nõ animal ē nõ homo. ⁊ ſic n̄ ſcindere corda ē inferiꝰ ad nõ ſcindere veſtimenta. planius dixiſſet a toto ad ꝑtem. ⁊c.
Conuertimini. S; nunq̃d ſtandū eſt huic ordini ut ꝑma ſit nr̄a ↄuerſio. ſequēs dei. videtur. ar. xliij. di. ſit rector. ex̃. de vi. et ho. cleri. c. vlti. in. ſi. ar. ↄtra. ſ. di. iiij. dic̄ dn̄s. ff. de ſolucōnibꝰ nec enī. et ꝑterea nemo meretur ꝑmam grām. q̄uo ergo ꝑcipitur alicui cōuertimini. ⁊c. So. tale eſt iſtud quale illud. ſurge qui dormis et exſurge a mõtuis ⁊ illuminabit te xp̄s. l. di. qđ ē. vel reſpicit hic ordinē iuſtificationis. quia ↄtritio qua ↄterimur. cauſaliter ꝑcedit remiſſionem pene eterne ↄmutate in tꝑalem. ſ. e. ſi pcc̄m. nõ reatus qui per grām dei remittitur. et ſic ↄtricō que ex libero arbitrio ꝓcedit meretur remiſſionem. q̄ tn̄ grē que omia ꝑcedit erit tribuenda tāq̃ cāe. quidā tamē ꝑus ponūt remiſſionē. Vel ↄuertimini. i. oſtendite vos ad ↄuerſionē humiles. et ego ↄuertar ad vos. i. ꝑmā grām vobꝭ infundā. ar. ſ. di. [illegible] falſas. vel dic ↄuertimini ꝑ omiſſionē culpe ad quā quilibet tenetur. non ꝑ gratiam hn̄dam quā nemo meretur vel demeretur. ſic vides in radio ſolis. ſi. n. aperio feneſtrā intrabit ſol ſi clauſero non intrabit. tamen nõ poſſum eum cogere q̃ intret. vnde dictū eſt de homie q̃ ē ſpūs

vadens et non rediēs p ſe ſi tñ habeat grām pt̄ mereri vitam eter/nam· vnde non valet h̄ ·ar· iſte non pt̄ mereri qd̄ minus eſt ergo nec qd̄ maius· Item nec hoc· iſte eſt mag̃ malus hodie q̄ heri· ergo minus abilis ad ſuſcipiendū grām q̄ heri· inſtantia eſt in cepha· i· in petro· ·l· di· fidelior·

a Couerſio ar· q̄ non tm̄ valet verbum ſimplex quantuz cōpoſitū· ar· contra· ff· ad l· aquil'· ſi ſeruus· §· inq̄t ·ſo· p̄m dcm̄ ē verꝫ loquēdo ꝓprie oṫria impro p̄e· xxxvj· q· i· c· i·

b Sue conuerſionis· ar· cōtra· xj· ·q· iij· q̄ iubēte· ſed h̄ d̄ fructu remiſ/ſiōis dn̄e ibi humane · vel verius h̄ de fructu reat⁹ ibi pene exterioris·

c Leproſi· ſ· de cē· de quib⁹ i euāgelio luce qui d̄ſignāt peccatores·

d Sacerdotib⁹· p̄mo ḡ eſt deo cōfitendū poſtea ſacerdoti ·ꝗ· e ·§· ex his omnibus·

e Etiā lazar⁹· peccator ɔſuetudine peccādi dep̄ſſ⁹ ar· ꝗ· di· ij ·ſicut tribus· Iohēs·

f Lapid̄· onere peccati·

g In ſepulcro· in cordis ɔtricōe

h Mūdauit· in euāgelio mathei·

mox ſue conuerſionis fructum meretur vt deus ab ira ad miſcdiam conuerſus peccati preſtet indulgentiaz cuius p̄mo p̄parabat vindictā· Vñ datur intelligi q̄ etiam ore tacente veniā cōſequi poſſumus· Hinc etiaz leproſi illi quibus dominus precepit vt oſtenderēt ſe ſacēdotibus in itinē· anteq̄ ad ſacēdotes venirēt mundati ſunt· Ex quo facto nimirum datur intelligi q̄ anteq̄ ſacerdotibus ora nr̄a oſtendamus id eſt peccata confiteamur a lepra pcc̄i emundamur· Hinc etiam lazarus de monumento viuus prodijt · non prius de monumento eſt eductus et poſtea a domino ſuſcitatus· ſed lapid̄ remoto quo monumentum claudebatur in ſepulcro reuixit et foras viuus prodijt· Hinc etiam ut dominus oſtēderet q̄ non ſacerdotali iudicio ſed largitate diuine gratie peccator emundatur ·leproſum tangendo mundauit et poſtea vt ſacerdoti ſacrificium ex lege offerret precepit· Leproſus em̄ tangitur cū reſpectu diuine pietatis mens peccatoris illuſtrata compungitur· Vnde poſt trinam negationem petrus dn̄o eum reſpiciente ꝓfudit amaras lacrimas· quibus culpam ſue negacōis diluit· leproſus ſemetip̄m ſacerdoti repreſentat dum peccatum ſuum ſacerdoti penitens confitetur· Sacrificium offert ex lege dum ſatiſfactōnem eccleſie iudicio ſibi impoſitaz factis exequitur· Sed antequam ad ſacerdotes p̄ueniat emundatur· dum per contricōnem cordis ante ɔfeſſionē oris peccati venia indulgetur· Hinc etiā medici negantur ſuſcitaē aliquē vt reſuſcitatus ɔfiteatur dum p ꝓphetam dicitur· Nūquid medici reſuſcitabunt ⁊ cōfitebuntur tibi· Item a mortuo vt ait auctoritas velut ab eo qui non eſt perit confeſſio· Vnde penitens ille qui timore octaue reſurrectōis territus exclamauit· domine ne in furore tuo arguas me· Poſtea ſupplicans aiebat· ſaluum me fac ꝓpter miſcdiam tuā qm̄ non eſt in morte qui memor ſit tui in inferno autē nullus confitebitur tibi· Si ergo nullus niſi ſuſcitatus confitetur· nemo aūt viuit eterne iehen ne filius et p̄petua damnatione dignus· patet q̄ anteq̄ quiſq̄ confiteatur peccatū a reatu ſue preuaricacōnis quo eterna ſibi debebanť ſupplicia p gratiam interne ɔpunctionis abſoluitur· Itez ſi antequaz quiſq̄ cōfiteatur a dn̄o reſuſcitatur vel reſuſcitatus viuit dum confiteť vel poſt reſurrectionem iterum mortuus eſt et confitetur· Sed ſicut antequā reſuſcitaretur mortuus cōfiteri nō poterat· ſic mortu⁹ poſt reſurrectionem confiteri non valet· Reſtat ergo vt reſuſcitatus viuat duz peccatum ɔfitetur· Habet itaq̄ reſuſcitatorē ſuū ſibi preſentē ſeq̄ inhabitantem· Vt enim auguſ· ait in pſalmo ſexageſimo ſecundo· Reſuſcitatus corpore viuit abſente ſuſcitatore· nō aūt ſic reſuſcitatus in anima· Cum enim deus ſit vita anime· anima vero vita corporis· et ſicut corpus viuere non poteſt anima abſente· ita non niſi deo preſente anima viuere valet· habet itaq̄ anima deum ſibi preſentē p gratiaz que viuens peccatū ſuū ɔfitetur eaz q̄ vita q̄ deus eſt inhabitat ·quam inhabitando viuere facit· Si autem illam inhabitat ergo templum ſancti ſpūs eſt facta · ergo illuminata eſt· ergo a tenebris peccatoꝝ expiata eſt· ergo templum diaboli eſſe deſijt· que ad lucez venit reſpect⁹ cuius tenebras fugat· nulla eñi vt ait apoſtolus conuentio criſti ad belial· nulla p̄ticipatio lucis ad tenebras nulla communicatio iuſticie et iniq̄tatis · nullus conſenſus templo dei cum ydolis· Item vt xp̄us ait· Omis qui odit malum in luce agit· Qui aūt in luce agit cū deo operať· ſicut auguſtinus ait · qui autem in xp̄o operatur eius filius probatur· cuius enim opera quiſq̄ facit eius

i Sacrificiū· id eſt ſatiſfactōnez·

k Precepit ·s· xciij· di· dn̄s· et ita ex p̄cepto tenet̄ quis ɔfiteri· ex̄ de pe· c· omnis vtriuſq̄· Io·

l Medici· i ·ſacerdotes q̄ medicinā anime p̄ſtant· ſed et de⁹ dicitur medicus· vt ꝗ· di· iij· adhuc inſtāt· xxiij· q· iiij· nabuchodonoſor· et· xj· q· iij· qūo·

m A mortuo· i· p̄manentem in peccatis·

n Auctoritas· in libro ihefu filij ſirach· ſcꝫ eccleſiaſtico·

o Velut· qui enim peccat nullus eſt· quia pcc̄m ducit ad non eſſe cum nichil ſit iuxta illud et ſine ip̄o factum ē nichil · et eſt velut ſimilitudinariū· ſed ad l'iam pt̄ hoc intelligi· quia poſt mortem non valet confiteri vt de illo diuite in euangelio·

p Perit· id ē non eſt quia non penitet talis· ut ꝗ· di· iij· iudas· et ita perit hic quod non eſt· ar· ·ff· de conſti ·pec· id qd̄ ·vel ſic· non eſt vtilis quo ad vitā· ar· q̄ reſcp̄tū ab excōmunicato impetratuz ſit nullum ip̄o iure· ar· cōtra ꝗ· de cons· di· ij· et dixit·

q Qui memō· quantū ad gratie ſuſceptionem duz eſt in peccato·

r Si ergo· quaſi diceret nullus ad ſui ſalutem·

s Dānacōe· ex de bap· et eius effectu ·maiores·

t Patet· ecce ergo cōcluſio magiſtri·

u Itē ſi anq̄· habito q̄ ante cōfeſſionem pecca/tor reſuſcitatur · probat q̄ quando ɔfitetur nō eſt in peccato· ſi enim poſt reſurrectōez ſuā anq̄uā ɔfiteatur incipiat mori ·i· peccato obligari ſequeretur q̄ mortuus· id eſt in peccato exiſtens confiteret̄· quod cum no poſſit eſſe ante reſurrectōez nec p⁹· a mortuo enim et cetera· perit confeſſio· s· e· a mortuo· concludit ergo q̄ viuēs id eſt reatu pcc̄i abſolutus ɔfiteť· et ita in ɔfeſſione nō dimittiť pcc̄m

x Reſuſcitat⁹· aīa· nota animā alio modo ſuſcitari q̄ corpus·

y Si autem· verba magiſtri·

z Apoſtolus· in epl'a ſua ad corinthios·

a Belial · apoſtata interp̄tatur·

b Lucis· i· illuminatoꝝ· et eſt ar· q̄ contraria ſeſe non patiuntur· ar· xvj· q· vij· noua· ꝗ· e· § cum ergo·

a ℭ Dñs ait in euãgelio Ioh b ℭ Abrahe·s·xxij·q·ij·§·Itē opponit·
c ℭ Duobus·exigētibꝫ ɔtraria·duobꝫ diuerſis puta in eo ꝙ ſunt diuerſa·alias ſecus·ff·de ope·lib·duoꝝ eſt·
Qui natus ē·ex deo·operante p grãz vl' p baptiſmū· e ℭ Peccat· ɔiunctim intellige dū moratꝰ in ſanctitate pfecta ⁊ regñacõne dei·ꝙ ſic debeat intelligi habetꝰ ꝭ·di·ij··§·Itē ſecūdum ⁊·c·ſi em̄ inquit·

f ℭ Diaboli·⁊ ita ex pccõ vel ex vꝫ tute nomē amitti mus·ſic et dic lex ꝙ adoptatus a ſenatore in filiū ſi liꝰ ſenatoris dꝛ·ff· de ſenato· ſenato ris·filiꝰ·et nupta clariſſimo ꝙ diu ⁊ nubit alij iferio ris ordinis clariſ ſima dicitꝰ·ut·ff· de ſenato· femie·
g ℭ Solo·mag/ nū aūt pccm ē nõ agere penitētiā ⁊ ſuo ſibi ɔplacē d licto ꝭ·e·di·ſup t
Omnis· bus· viuit·p grãz
i ℭ Alienꝰ·a cari tate·ſ·ad mortē ꝭ· ·c·in actõne·ex de regu· et trãſe·ad reli·licet·in fine·
k ℭ Teſtãtꝰ·ab hoc loco vſqꝫ ad ·§·Hijs auctorita tibꝫ·ꝓ alia pte al legat ꝙ ſ·adul to pccm nõ dimitti tur ſine oris ɔfeſſi one qð tñ falſum eſt ·bñ tñ dicimꝰ ꝙ licet cordis cõ tricõne dimittatꝰ pccm· cõfeſſio tñ mūdat ⁊ ſatiſfac tio mundat· et ſic mag ac mag mū dat hõ· ſic magis ac magis innoua tur hõ·ꝭ·de cõ·di· ·iiij non ex quo· Auctoritates hic inducte parū vr gent ſi diligenter exponantur·
l ℭ Sine oris ɔfeſ ſione·i·ea ɔtēpta vt pmã opinionē defēdas iux vbuꝫ illð dñicū· vade ⁊ aplꝰ noli peccare ꝭ·di·iij·ſi aplus·
m ℭ Propheta; dic duplex ē ɔtri tio et ɔfeſſio·ſ·in terior et exterior de interiori·ſ·q̄ fit deo dꝛ ꝙ ſine ɔfeſ ſione nõ dimittū tur pcca· vel dic

filius eſſe phibetur·Vnde quibuſdã dominꝰ ait· Si filij abrahe eſtis ope ra abrahe facite· Itez vos ex patre dyabolo eſtis·qꝛ opera pris vri vul tis facere·Nemo aūt filius dei ⁊ dia boli ſimul eſſe pt· Nemo em̄ vt ipſe ait duobꝰ dñis pt ſuire·ℭ Itē io hannes vt ait in epla ſua·
Qui natus ē ex deo non peccat ergo nõ eſt dyaboli filius· Solo em̄ peccato dyaboli filij ſumus·ergo de eius regno trãſlati ſumus in regnū claritatis filij·ſumus erepti de pote ſtate tenebrarum et facti ſumus fi lij lucis·Cū ergo ante ɔfeſſionez vt pbatū eſt reſuſcitati ſumus per gra tiã et facti filij lucis ſumus·euiden tiſſime apparet ꝙ ſola ɔtricõne cor dis ſine ɔfeſſione oris pccm remitti tur vel repmitur· ℭ Itē iohãnes·
Omnis q̄ nõ diligit deū manet in morte· Si ergo viuit et di ligit·ſi diligit dilectio eſt in eo·dile ctio autem in malo nõ eſt· Eſt enim fons ꝓprius bonoꝝ in quo non con municat alienus·Ergo bonus eſt i ſte factus p grãm ante confeſſionē peccati·nõ itaqꝫ malus eſt·bonꝰ em̄ et malus aliquis ſimul eſſe non pt· Qð ſi malus nõ eſt menbrum dyabo li non eſſe probatur·Nec ergo ē di gnus iehenna que dyabolo et men bris eius ſolummodo debetur· ſicut eterna beatitudo ſolūmodo menbris xpi paratur· Nõ ergo in confeſſiõe pccm remittitur qð remiſſum ēē p batur·Fit itaqꝫ cõfeſſio ad oſtenſio nem pñie non ad impetracõnem ve nie· Et ſic circūciſio data eſt abrahe in ſignū iuſticie nõ cauſa iuſtificacõ nis· ſic confeſſio offertur ſacerdoti in ſignū venie accepte nõ in cauſam remiſſionis accipiende· Alij econ tra teſtantur dicētes· ſine ɔfeſſione

id ē ꝓpoſitū habes dicēdi ore· n ℭ Iuſtificeris·i·a peccato mūderis· et bonis opibꝫ replearis·vel vt ɔſecutiuū eſt·ff·ad·l·acquil'·ſed et ſi quacunqꝫ·§·ſi·vel vt iuſtus alijs videaris exemplo tui proficiſcentibꝫ vel intelligitur de exteriori vt iuſtificeris quo ad alios non quo ad de
Num apud quē iam iuſtificatus eſt·ar·ꝭ·e·iudicet·
Non pt·confeſſus·deo·ut·ꝭ·e·ſufficiat·confeſſio oris ſit ſacerdoti· cordis ſit deo· Itē opis ꝓximo·xi· q·iij·eſtimant· p ℭ Ecce vera ē·ꝗ ſufficiens·melius ꝗ ꝓbat auctoritas ſ pmam opinionem quã ſedaz·
q ℭ plangere·non eſt deſcripcõ·quia habuit ſ iudas ex timore ſer uili·ꝭ·di·iij·iudas·ſed eſt qualiſcunqꝫ aſſignatio·

Perfecta·hoc capitulū habes ꝭ·di·iij·circa pri· r ℭ Cogit· ſ in tellige quãtū ad ſenſualitatem que ſemp repugnat racõni·vnde aplus·caro ɔcupiſcit aduerſus ſpm̄·et econuerſo· t ℭ Tota·i·omnis eius gradus· u ℭ humilitas· ne ſupbia efferatur·ut phariſeus videt approbare eoꝝ ſententiã·qui dicūt ꝙ remiſſio ꝓponēda eſt iuſtificati oni·Sed contra dicta ſūt de gratia iuſtificãte·vel grãz·i·grē augmē tū ut non intelli gas ſ d grã iuſti ficãte·vel non pt inoteſcere gratie acceptio· naz res tūc fieri dꝛ qñ in noteſcit· vel hec dictio purgatus ponit in vim no minis non partici pij·omña em̄ hec ſimul ſūt tpe non natura vel cauſa·

oris et ſatiſfactõne opis neminem a pccõ poſſe mūdari ſi tempus ſatiſ faciendi habuerit· Vñ dñs p ꝓphaz ait Dic tu iniquitates tuas ut iuſti· ℭ Itē ambroſius in libro de para diſo·
Non poteſt a pccõ· iuſtificari quiſquaz niſi pccm fuerit añ confeſſus· ℭ Idē in ſmõe
Ecce nūc tps q̄dragefime· acceptabile adeſt in quo con feſſio a morte animã liberat· ɔfeſſio aperit paradiſum· ɔfeſſio ſpem ſal uandi tribuit· Vnde ſcriptura dicit dic tu iniquitates tuas vt iuſtifice ris· Hijs verbis oſtēditur quia non meretur iuſtificari qui i vita ſua pec cata noluerit cõfiteri· Illa confeſſio vos liberat que fit cū penitētia·peni tentia vera eſt dolor cordis et ama ritudo anime per mala que quiſque vel ɔmiſit vel ɔſenſit· Pñia eſt mala pterita plãgere et plangēda iteruz nõ ɔmittere· ℭ Item iohannes os aureū·
Perfecta pñia cogit peccatorē oĩa libēter ſuffer re·in corde eius cõtritio·in ore con feſſio·in ope tota humilitas·hec eſt fructifera penitentia· ℭ Idem
Non pt quis grãm dei celeſtis accipe niſi purgatus fuẽit ab oĩi ſorde pcci·p penitētie ɔfeſſionez p donū baptiſmi ſalutaris· ℭ Itez auguſtinus·
Nullus debite· grauioris pene accipit veniaz niſi qualemcūqꝫ·et ſi lõge minorem ꝙ debeat ſoluerit penam· Ita enim impartitur a deo largitas miſericor die vt non relinquatur iuſticia diſci pline· ℭ Idem vincentio·
Nemminez putes ab errore ad veritatē et a quocūqꝫ ſeu ma gno ſeu paruo pccõ ad correptionē ſine penitentia tranſire poſſe·
ℭ Item de penitentia·

x ℭ Fructifera·no ta ꝙ i pccõ mõta li·tria attendūtur impudentia·delec tatio·et perpetra tio· contra ſ tria triplici remedio opus eſt· ɔtra im pudentiã cõfeſſio in qua eſt verecū dia·ꝭ·e·quē peni tet·delectacõi op ponitur amaritu do ɔtricõnis· per petracõni oppo ni tur operis ſatiſfa ctio·ꝭ·di·ij·c·ij·Sz nūquid de venia libꝫ tenetur quis ɔfiteri·vidēt ꝙ nõ quia res pene cõ tra naturã eſt ⁊c· ut·xxv·di·res pe ne·§·criminis·di co ꝙ de veniali bus maioribus te netꝰ quis ɔfiteri· de quibꝫ dicit au ctoritas· vitaſtis grãndia caue ne ob ruaris in arena· ꝭ·e·tres ſūt·ſed ē gñalis cõfeſſio et ſpecialis·ſpeciali indigēt mõtalia· Vnð pſal·lauabo p ſinglãs noctes lectū meū id ē cõ ſciētiã meã emun dabo diſcurrēs p ſingulas noctes· ·i·p ſingula mor talia· de ſingulis ·ſ·cõterendo et ſa tiſfaciendo ſigilla tim non ɔfuſe· In gñali vero ſuffi cit cõfiteri venia lia ut ſit in miſſa cum dicit ſacer dos·ɔfiteor dð ⁊c·

Illð non credo exiſtenti in mortali pccõ dimitti venialia ꝭ·di·iij·coti dianis·
Non pt q̄s·ꝭ·de cõ·di·iiij·nõ pt· b ℭ Purgatꝰ· ſorde·ꝭ·de cõ·di·iij·§·hijs auctoritatibꝫ·et·c·ſunt plures·
a ℭ Confeſſionem· interiorē·i·cordis dolorē ⁊ amaritudinē quo ad adultos· b ℭ Baptiſmi·quo ad infantes ·vel p baptiſmum pmo· ſe cundo p penitentiã que eſt ſecunda tabula·ꝭ·e·ꝙobrem·et·c·ij·
Nullus·veniam·quãtū ad eccĩam· c ℭ Penam·non videtꝰ hoc eſ ſe verum nec de interiori penitētia nec exteriori·nam ſi de iterio ri q̄ peccata delet ergo caritas affuit·quia aliter non delentꝰ peccata niſi p caritatē·tanta ergo ē hec pena ex quo caritas abeſt quãta eſſet

maior que excogitari poſſet. et h̄ dicit qualecunq̄ ſ̄ nec ꝺ exteriori. quia quanq̄ ſine omni pena exteriori dimittitur pcc̄m. iuxta illud vade et amplius noli peccare. ꝫ. di. iij. ſi apl'ſ. ſed tn̄ exaudi h̄ de interiori. ꝙ ergo dicit et ſi longe minor ē. dic ꝙ ad acerbitatem ſcʒ pene. nam pena interior ⁊ ſi tāta ſit nō tn̄ ita acerbe affligit. ⁊ ita nō ē ꝯꝫ. ꝫ. di. iij. ꝓductior. q2 illd̄ de exteriori. vł' illd̄ de pcc̄o origenali vt ibi dicā. Itē cōtra. s. di. xlvij. omnis. vbi eſt verbū apli. ſic exhibuiſtis mēbra veſtra ⁊c. h̄ autē dr ꝙ non ſic. ſʒ ſufficit qualitercūq̄. ſo. nō attēditur ibi paritas ſcd̄m radices motuū. ſʒ ſcd̄m modū penitēdi. quaſi diceret ſi manibꝫ peccauimus extendamus eas ad opa bona. Si lingua loquamur bonū. et ita de alijs menbris. ut in quibꝫ plus deum offendimꝰ plus in illis peniteamus. vnde legitꝰ ꝙ rane intrauerūt alias intere merūt reliquias pharaonis h̄ eſt vaniloquia. non aūt poſſʒ attendi ſcd̄m radices motuum.

a ¶ Lāgitas. q2 in infinitum magis extēditur bonitas ꝙ iniq̄tas. Cum eñ caritas creſcit non habet obicē. ſʒ in infinitū creſcere pt. nā ratio naturalis eſt illi cōſona que eſt ꝯtraria iniq̄tati. vnde iuſtorum ſemita q̄ſi lux ſplendens creſcit vſq̄ in pfc̄m diez. ꝫ. di. ij. non reuertebātur. ſed iniquitas habet obicez vel ſupiorē ptem racōnis que ſemper remurmurat male agēti ⁊ etiā offenſio creatoris. s. di. vi. ſ. ſed penſandū.

Agite penitentiā qualis agi in ecc̄ia ut oret ꝓ vobis ecc̄ia nemo dicat ſibi occulte ago apud deū ago. nouit deus q̄ michi ignoſcit que in corde ago. ergo ſine cauſa dictū eſt. que ſolueritis i terra ſoluta erunt ⁊ in celo. Ergo ſine cauſa claues date ſunt ecc̄ie dei. Fruſtramus euāgeliū dei. fruſtramus verbū xp̄i ſi ꝓmittimꝰ verbis qd̄ ille negat. Nonne nos decipimus. Iob dicit. Si erubui in conſpectu populi pcc̄a mea ꝯfiteri atq̄ ideo ſi non potuiſtis habere. vel noluiſtis pudiciciā ꝯiugalē ſeu ꝯtinentiā. et deuiaſtis a ꝓpoſito vel vinculo coniugali vel duocōne continentie. ſit in vobis dolor et humilitas penitētie. A pertius dico nemo dicat nō intellexi. q2 poſt vxores vr̄as illicito concubitu vos maculaſtis. Si pter vr̄as vxores cum aliqua cōcubuiſtis agite penitentiam ⁊c. ¶ Itē iero. ſup exodum.

Et venit inquit aaron et omnes preſbiteri de iſrahel māducare panē cum ſocero moyſi in cōſpectu dn̄i. Omīa ergo que faciūt ſancti in ꝯſpectu dn̄i faciunt. peccator aūt a ꝯſpectu dei fugit. Deniq̄ ſcriptū ē. q2 adam poſt ꝙ peccauit fugit a ꝯſpectu dei. et interrogatus eſt. rn̄dit. audiui inq̄t vocem tuam et abſcondi me q2 eraʒ nudꝰ. Sʒ ⁊ caim de fratricidio condemnatus a deo. Exijt ergo a facie dei inquit et habitauit in terra naim. Exijt ergo a facie dei qui indignus eſt eius conſpectu. Sancti autem manducāt et bibūt in cōſpectu dei. et omīa que agūt i conſpectu dei agunt. Ego āplius adhuc locū preſentē diſcutiens video ꝙ qui pleniorē dei ſcientiaʒ accipiūt et plenius diuinis imbuti ſunt diſciplinis. iſti etiā ſi malū faciūt coraʒ dn̄o faciunt et in ꝯſpectu eius faciunt. Sicut ille qui dixit. tibi ſoli peccaui et maluʒ corā te feci cōtinuo penitet et dicit peccaui. qui aūt diſcedit a cōſpectu dei neſcit cōuerti et pcc̄m penitendo purgari. Hoc ergo inter eſt malum coram dn̄o facere ⁊ a cōſpectu eius diſceſſiſſe peccantem. ¶ Iteʒ aug.

Sed et cōtinuo qui dixerat ſic adamā faciam te. et ſic ſeboi que due vrbes ex vicinia ſodomorum parilis excidij traxerūt ꝯſortiū. ꝯuerſum ē inquit cor meū in memet ipſo. ꝯturbata eſt aīa mea. nō faciam ſecundū iracundiā furoris mei. Nonne ergo apparet ꝙ ideo nobis peccātibus indignatur dominꝰ iheſus vt indignationis ſue nos terrore conuertat. Indignatio eius ergo nō vlcōnis executio ſed magis abſolucōis opatio ē. ¶ Itē amb.

Serpēs. in libro de padiſo decepit me et manducaui.

ſiuſtꝰ q2 nullūʒ pcc̄m preterit impunituʒ.

b ¶ Relinquatur. ita eſt miſericors ꝙ et q̄ſi diceret. licet ita ſit miſericors non tn̄ ita eſt ꝺ eius miſedia confidēdum vt euaneſcamus p ſpem. imo miſediaʒ et iudicium cātabo tibi domine. territi ergo iuſticia ꝯfidamus de miſedia. cōfiſi de miſericordia timeamus de iuſticia. miſericors eſt quia quēlibet punit citra demeritum. et remunerat vltra meritū. Iuſtus q2 nullū pcc̄m pterit impunitum. xxij. q. ul. quotiēs. ſꝺ venialibꝫ h̄ intelligas ponit' pn̄ia ꝓ pe

Nemineʒ. magno. ſimitudine. ar. ꝫ. de ꝯ. di. ij. iteratē. ar. ꝫ. e. tres

b ¶ Trāſire. vt magis iuſtificemini ꝫ. de cō. di. iiij. omnes qui iam. s. xxiij. q. iiij. quid faciet. ⁊. q. vij. quemadmodum

Agite. alloquitur ꝯtēnentes vel negligentes cōfiteri et ſatiſfacē ſcd̄m pceptum ecc̄ie vt intelligatur de penitentia exteriori referēda. eſt h̄ auctas et quedā ſequētes. vel h̄ auctas intelligitur de interiori pn̄ia et ſatiſfactōne ſicut magiſter dicit. ꝫ. e. ſ. hijs auctibus.

f ¶ In corde. ſupple. et ideo non indiget ſacerdotali iudicō. et ſic de

g ¶ Ergo ſine cauſa. ſi extra. de. ſen. ex a nobis. ij. ne ſequitur.

h ¶ Claues. ſi eñ ſine arbitrio ſacerdotis pn̄ia ageretur fruſtra ſacerdotibꝫ claues eſſent ꝯmiſſe. ſeuāgelij agite penitētiā. et ſalomō

i ¶ Euangeliū ē ergo pceptū. qui abſcondit pcc̄ā ſua non videbit lumen ineternum. et iacobus ꝯfitemini alterutrum ⁊c.

k ¶ Verbis. id eſt inutiliter. ff. ſi cer. pe. certi. ſ. quoniam igitur.

l ¶ In conſpectu pcc̄ā. apoſiapaſis. id eſt defectus orationis pro indignatione vel alio ſimili. ſfūt ſtatꝰ ſaluātorꝝ. ꝯiugātorꝝ. ꝯtinētiū ⁊ virginū. s. xiij. q. iij. in pn̄ti

m ¶ Pret' vxores. tres eñ tm̄ ſ. xiij. di. nerui. ſillꝺ tangit quod legitur in exodo. ſcilicet ꝙ cū ietro

Et venit. ſocer moyſi veniſſʒ ad eū in deſertū. venerūt aaron et ſeniores oēs iſrahel vt ꝯmederēt panē cū eo coram deo. Ietro pr̄ fuit ethiopiſſe vxoris moyſi. ij. q. vij. ſ. Item opponit' ethiopiſſa.

n ¶ In conſpcū. quia ſtatim punient cum forte malum faciunt.

o ¶ Fugiunt. q2 penitere contempnūt. et vt dicit. ꝫ.

p ¶ Et abſcōdi. fruſtra h̄ q2 ſi aſcēdero i celū tu illic es. vnde ſuper illo verſu poſuit magiſter anſhel. hos verſus. Quo fugis enchalade quacūq̄ acceſſeris hora. Sub iove ſemp eris. ꝫ. di. ij. ſ. vltimo.

q ¶ Nudꝰ. nō ſolū amictu corporis ſed etiam meritis. quia etiam plus nudus erat veſte ꝫ. di. ij. c. vt ꝯgnouerūt. ſed erat nudꝰ hijs virtutibꝫ ꝫ. di. ij. ſ. romanos. in fi. nec tamē erubeſcebat adā. imo ſic et pueri ꝙ diu nō peccāt nō erubeſcunt ire nudi. ſed poſt ꝙ pruritum ſenſerunt in membris naturaliter ſtatim erubeſcunt ire nudi. Iohannes.

r ¶ Amplīꝰ. modus loquendi eſt iſtius ier. ut. viij. q. i. licet. et ē. ar. pro veritate examināda. ut. xxxv. q. ix. graue.

s ¶ Pleniorē. ſēſus ē. peccat corā deo qui tanq̄ dei pſentiam erubeſcens cōtinuo penitet. non enim diuertit qui in breui reuertitur. et a conſpectu dei diſcedit qui penitere contemnit. ar. s. e. diuortium.

t ¶ In ꝯſpcū. s. xvij. q. i. ꝙ bona.

u ¶ Soli. regum delicta ſolum deum habēt vltorem. nam alium non timent. ꝫ. di. iij. totam. hic tamen alia videtur expoſitio.

x ¶ Plus habet. ꝙ ille qui a conſpectu dei fugit et malum agit nō coram deo. ſid ē contemnit. ar. xxv. q. i. hac cōſona. redibit tamen

y ¶ Neſcit. ſi predeſtinatus eſt ꝫ. di. ij. ſ. hec quippe itaq̄ ⁊. c. firmum. ꝺ. ſi. et. e. quicunq̄.

Sed cōtinuo. ſebo ym. ſexſfuerūt ciuitates quas deſtruxit dominꝰ iuxta iordanen ſodoma gomorra. adoſma. ſeboym ſegor. elcade que eſt bale. vnde effectus eſt locus aſpalia qui dicitur mare mortuum. aqua illa nec eſt natabilis nec potabilis. ibi ferrum natat et pluma mergitur. ibi eſt ſpuma pulcerrima exterius. interius autem plena fauilla et cinere. hijs verbis deſcribit' luxuria. xxxv. di. luxurioſa. ſſepe. ſ. vl. ar. ex vicinitate ꝯtrahi vicium. xliiij. di. ſ. cū aūt. ar. cōtra. quia lupanaria non infamant caſtitatem. xxxij. q. v. tolerabilīꝰ eſt. et eſt ar. ad queſtionem de duobꝫ fratribus domum communem habētibus. vnus habet partem inferiorem alius ſuperiorem. an vno peccante tota ſit dirimenda. hoc autem capitulum non multum facit ad propoſitum. quia nec ꝺ interiori nec ꝺ exteriori penitentia tractat. b.

z ¶ Ex vicinia. ff. de ꝯtrh̄. ēp. q.

Serpens. cauſa. qui non vult in futuro puniri ꝓ pcc̄o agat hic pn̄iam et cōfiteatur. quod quia fecit eua ſaluteʒ obtinuit Caim enim quia noluit reſeruatū eſt eius peccatum eternaliter puniendū

a ¶ Venialis· ſed quō eſt venialis culpa eue qua totus mūdus ligatur· di· v· ad eius· dic quo ad vitam eternā non tpalem· veniale eſt ꝙ peccatum quod ſequitur ɔfeſſio vt hic· veniale etiam dicitur quod in veteri lege morte non puniebatᷣ ſed ꝑ ceremonias purgabatur nec aliam penam eis lex imponebat· vt ꝭ· di· vi· §· i· v̄· nam venialia· Item dicitur veniale cauſam venie habēs annexam· ut quod fit per ignorantiam vel impotentiā qᷝ ē peccare in patrem ⁊ filium· vnde apl̃us· veniam merui qꝛ ignorans feci ·s· viij· di· ɔſuetudo· ſed ei qui peccat in ſpm̄ ſcm̄ ·ſ· qꝺ fit ꝑ maliciā non remittitur ·xxv· di· qualis ɔſuetudo ꝭ·e· poteſt·

b ¶ Non deſperata· non enī̄ debemus dſperarē imo debemꝰ moli inter duas molas ſcilicet ſpei et timoris · vnde dictum eſt noli pignorare ſupiorem molam nec inferiorem· Ille ſupiorē pignorat qui nō timet· ille inferiorem qui ita timet ꝙ in deſperacōnē cadit ſic cain· xc· di· neqꝫ·

c ¶ Mulier · fuit ergo eua cōfeſſa et etiam adam ſimiliter ꝭ· e· di· ſic primi · et ɔfeſſā ē cū dixit manducaui· dicitur tamen in hyſtorijs petri manducatoris· in illo· c· tūc fecerūt· ꝙ eua non penituit imo pccm̄ retorſit in ſerpentē et ſerpentis auctorem· alias actōez· ſꝫ ideo dic petrus mādue ator eā nō fuiſſe ɔfeſſam· qꝛ non pure cōfeſſa ē· dixit enim ſerpens decepit me· ɔfeſſa ē tn̄ cū dixit manducaui·

d ¶ Medicinalis· ſcꝫ confeſſio·

venialis culpa quā ſequitur ꝓfeſſio delictoꝝ· Ideo non deſperata muliē que non reticuit deo ſꝫ magis confeſſa pccm̄ eſt quā medicabilis ſententia ſecuta eſt· Bonū eſt ɔdemnari peccato et flagellari in delicto· vt cum hominibꝰ flagellemur· Deniqꝫ caīm qui voluit crimen negare indignus iudicatus eſt qui puniretur in peccato ſed remiſſus eſt ſine preſcripcōne pene· Fortaſſe non tam maiori crimine parricidij· illud enī̄ commiſſum in fratrem ꝙ̄ ſacrilegij qui domino credidit mentiendū dicens· Neſcio· nunquid ego cuſtos fratris ſuꝫ· Et ideo accuſatori dyabolo eius accuſacō reſeruata eſt ut cū eo ⁊ eiꝰ angelis flagelletur qui cū hominibus noluit flagellari · Nam paſtor ille euāgelicus ouem lapſam vexiſſe legitur non abieciſſe· Et ſalomō ait noli eſſe nimis iuſtus· debet enī̄ iuſticiam temperare moderatio· Nā quē admodū curādus tibi ꝓbeatur quē faſtidio habeas qui cōtēptui ſe nō ɔpaſſioni medico ſuo putet futuruꝫ

Libenter ignoſco· ¶ Idem· ꝓmpte indulgeo· miſc̄diam malo quā ſacrificiū· Quia ꝑꝑ̄t ſacrificiū iuſtus ɔmendatur· ꝑ miſc̄diam pccōr redimitur· nō veni vocare iuſtos ſed pccōres ad pñiam In lege ſacrificiū· in euangelio miſericordia ē· Lex ꝑ moyſen data eſt· grā ꝑ me

¶ Item leo epus theodoro phorolumienſi epiſcopo·

Multiplex miſericordia dei ita

e ¶ Secuta· cū ei dixit deus · multiplicabo erumnas tuas et ɔceptus tuos paries in dolore ⁊c̄ ɔvilitatez ſuam· ſicut de ea que miniſtrat in

f ¶ Indignus· ꝓpter ɔcaupona dicit lex ꝙ nō poteſt accuſari de adulterio propter ſui vilitatem · C · ð adul· ꝗ adulteriū· et ē ſenſus huiꝰ littere· licet hic punitus fuerit tamē eiꝰ pena tpalis nō fuit ſꝫ eterna que hic incipit· ar ꝭ· di· iij· §· auctoritas in fi·

g ¶ Puniretur· tēporaliter certa pena que imponitur ꝓ fratricidio·

h ¶ Preſcriptione· i· ſine certa pena ſibi ꝑſcripta vel prefixa·

i ¶ Cū deo· ar· ꝙ ſacrilegiū committit qui pape mentitur· ipe eniꝫ obtinet vicē dei in terris ꝭ· di· iij· inter hᷓ hircū· augeretur hoc ſacrilegium ex pſona i quam cōmittitur· s· c· aut facta· circa prin·

k ¶ Paſtor· bene dico ꝙ noluit flagellari· ſed qui cum hominibꝯ flagellari vult recipiendus eſt et non abiciendus· nam ⁊c̄·

l ¶ Iuſtus· ⁊ alibi ꝗ multū emūgit elicit ſangnē vt· s· di· iiij· deniqꝫ·

m ¶ Libenter· in perſona xp̄i loquiꝛ· ɔdabilis redditur · nō autem ꝑ

n ¶ Commendatur· i· commē ſacrificiū iuſtus fit aliquis·

o ¶ Iuſtos· i· qui ſe putant iuſtos et confiteri nolunt·

p ¶ Sed peccatores id eſt peccata ſua recognoſcentes·

q ¶ In lege· s· xij· q· ij· glia epi· r ¶ Per moyſen · tanꝙ miniſtꝝ·

Multiplex· i· multipliciter ſubueniēs· alias natura ſimplex ē· caſus· dicitur in hoc capitulo ꝙ duo ſunt remedia que deus adhibet peccatori· baptiſmus· et penitētia quā quis debet accipe ab eccleſia hanc enī̄ poteſtatem deus dedit ꝑlatis eccīe vt ɔfitentibꝯ ɔgruam ſatiſfactionem iniungāt · Si vero aliquis ſine baptiſmo vel penitentia deceſſerit remiſſionem quā in hac vita non habuerit in alia· non conſequetur · in fine autem vite reconciliationem petentibus et penitentibus neutrum eſt denegandum· duꝫ tamen ſi heretici ſunt recipiantur cum ſcriptura et iuramento·

t ¶ Per baptiſmi grām· pueris· nā ꝙ baptiſmus dicitur prima tabula ad pueros refertur qui penitere non poſſunt· adultis enim niſi peniteāt baptiſmus tabula non ē ꝭ· e· ſecunda·

u ¶ Proprio· nō ꝙ ipſimet ſibiipſis iniūgant penitentiam · qꝛ ſi ita intelligatur pro nichilo date eſſent claues eccīe ſacerdotibꝯ· ut · s· e· di· §· alij e con tra· et · c· agite · Sed ꝙ ꝓprio motu confiteātur ſacerdoti· vt · s· e· c· non pꝛ· et· c· ecce nunc· et · c· porro· et· c· facilius·

x ¶ Supplicacōibus · ſi contenatꝰ ɔfeſſio oris · alias ſecus ꝭ· de con· di · iiij· baptiſmi vicem· vel niſi adminiſtratiom inuiſibili dei ꝭ· e· c· in fine·

y ¶ Eoꝝ · i· inpenitētiū· ꝓ oibꝯ enim viuis orat eccleſia neſciēs ꝗs ad numerū ꝑdeſtinatoꝝ ꝑtineat · vt· s· xxiiij· q· iij· corripiātᷣ ·xiij· q· · ij· nō eſtimemus·

lapſibus humanis ſubuenit vt non ſolum per baptiſmi grām ſed etiam penitētie medicinā ſpes vite repare tur eterne· vt qui regenerationis dona violaſſent proprio ſe iudicio cōdemnantes ad remiſſionem criminū peruenirēt· Sic diuine volūtatis ordinatis preſidijs vt indulgentiam dei nō niſi ſupplicacōne ſacdotū neqꝛant obtineri· Mediator enī̄ dei et hominum hō dn̄s iħus xp̄s hanc ꝑpoſitis eccīe tradidit poteſtatē vt cōfitentibus penitentie ſatiſfactionē darēt et eadē ſalubri ſatiſfactōne purgatos ad ɔmunionē ſacramētoꝝ ꝑ ianuam reconciliacōnis admitterent· Et poſt pauca · Si aūt aliquis eoꝝ ꝓ quibꝰ dn̄o ſupplicamus quocūqꝫ intercep tus obſtaculo a munere indulgentie ꝑſentis exceſſerit prius ꝙ̄ ad conſtituta perueniat remedia tēporalem vitam humana cōdicōne finierit ꝙ manēs in corpore nō recepit ɔſequi exutus carne non poterit Et poſt aliqua· His autēꝫ qui tēpe neceſſitatis et ꝑiculi vrgētis inſtantia ꝑſidium pñie et mox recōciliationis implorāt· nec ſatiſfactio interdicenda eſt nec reconciliatio deneganda· qꝛ miſc̄die dei nec menſuras poſſumus ponere nec tpa diffinire apud quē nullas patitur conuerſio venie moras· Et iteꝫ· Ita ergo neceſſitati auxilianduꝫ ē· vt nec actō illis pñie nec ɔmunionis grā denegetur· ſi eā etiaꝫ amiſſo vocis officio ꝑ indicia integri ſenſus querere ɔprobēt·

z ¶ Non poterit· s· xxv· di· qualis· contra· ſolu· hic de mortali ibi ð veniali ñ ſigna pñie ⁊c̄· ex̄ de ſen· ex· a nobis· qᷝ dic ut no· xxvi· q· vi· ſi aliquis·

a ¶ His aūt· s· xxvi· q· vi· his·

b ¶ Deneganda· ita ꝙ nec appellatio valeat· ex̄ ð ap· qua fronte·

c ¶ Venie· ſcriptum eſt enim ſpūs ſancti gratia tarda neſcit habere molimina· ar· xxvi· q· vi· cognouimꝰ·

d ¶ Per indicia· ar· ff· de lega· iij· nutu· ff· de nouaꝛ· delegare·

e ¶ Teſtimonia· s· xxvi· q· vi· qui recedūt ꝭ· de· ɔ· di· iiij· egrotātes·

f ¶ Fideliū· maxime quia etiam infidelis teſtimonium ꝓ catholico dare poteſt· s· ij· q· vij· ſi hereticus·

g ¶ Regula· ex̄ de here· ſicut· i· s· i· q· vij· quotiens et· c· conuenientibus· et· c· ſaluberrimum·

Nemo· adhuc probatᷣ ꝙ oris ɔfeſſio ⁊ operis ſatiſfactio neceſſaria eſt cum ſolis ſacerdotibꝯ ſit tradita poteſtas ligandi et ſoluēdi· oſtendit etiam ꝙ omni petenti datur venia·

i ¶ Indulgentiam· que obtineri nō poteſt niſi ſupplicacōnibus ſacerdotum· ut· s· c· ꝓximo

k ¶ Si negant· quidam heretici vt nouatiani ꝭ· di· iij· §· Item qᷝ· c· adhuc inſtant· xxiiij· q· iij· quidam· v̄· nouatiani

a ¶ Per ꝑuaricationē·apoſtaſie vel poſt primam penitentiam·
b ¶ Excipit·cū dixit in q̄cūq; hora ↄuerſus p̄ctor fuerit·de·xix·di·ſi
romanoꝝ· ↄtra·i·e·§·ꝙ autem·ſed ibi ſoluitur ꝙ non ita defacili
c ¶ Pccā·ar·ↄ remittitur peccatum in ſpiritum ſanctum·
Verbum id eſt filius dei·qui dr̄ verbū·quia ſic ꝑ verbum manifeſtatur voluntas alicuius ita per filium voluntas patris·ar·xxij·q·ij·is autē·vel verbū·i·p̄dicacō·q̄ q̄nq; eſt cā ↄtricionis·⁊ ita p ↄſequētiā remiſſionis·Et no·ꝙ licet dicat v̄bū non tñ ꝓpter hoc excluditur ſpūs ſcā per quē ⁊ dicūtur peccata dimitti·i·q·i·remiſſioēz·nec pater·q: inſepebilia ſūt opa trinitatis de cō·di·ij·oēs·xxviij·q·i·ſic eni·q̄nq; etiā eccleſie caritas dicitur pccā dimittē ut d̄ ɔ·di·iiij·eccle caritas·
e ¶ Iudex·i·miniſter·miniſterio enim non auctē hz dimittē·d̄ cō·di·iiij·aliud·
f ¶ Officiū·s·xx/iij·q·v·remittun/tur·s·xi·q·iij·quomō·et·c·audi·
g ¶ Officiū·i·oꝛationē·i·q·i·remiſſionem·
h ¶ Exhibz·i·moderāda ſatiſfactōne·i·e·menſurā·
i ¶ Poteſtatis·i·nulla ſua potāte·
k ¶ Pari illa·ſ ſi diligis me paſce·z̄c·vt ex̄ de elec·ſignificaſti·
l ¶ Nec ligandi ff·d̄ regul·iur·l·nemo·q̄ ↄdēnare non poteſt abſol/uere poteſt·xxi·di·inferioꝛ·ff·de iudi·q̄ ↄdemnare habes tñ quatuor excepcōnes ·i·de·ɔ·di·iiij·ſactū·ex̄·de ſen·ex tua·C·v̄·ſena·quotiens·§·a do·C·de off·ꝓ cōſul·l·ij·
Poteſt fieri·caſus·p̄mo dr·ꝙ licz aliquis bonus inter ſupplitia neget deū nō minus coronatur a deo et hoc probat quadam ſimilitudine·Secundo dicit ꝙ q̄ recedit ab vnitate eccleſie·dicens claues eccleſie non habere ius ligandi vel ſoluendi·ipe veniam de ſuis peccatis non conſequetur·Tercio dicitur ꝙ q̄nq; ptās datur dyabolo ut iuſtum affligat·et in eo plus ipe dyabolus affligitur·Quarto dicitur ꝙ licet ſemel xp̄s paſſus ſit pro nobis·quotidie tñ imolatur in ecc̄ia·cū corpus et ſanguinem eius ſummimus·Quinto dicitur ꝙ omni petenti et penitentiam agenti·dimittitur peccatum·
n ¶ Neget·et ita peccat mortaliter qui nulla cōdicōne debet ad hoc adduci·ut xxij·q·ij·primum et xi·q·iij·nolite·xxxij·q·ij·ita·vnde et in epiſtola ad roma·peccatum fuit petro ore negare cū corde adoraret·l·di·fidelior·
o ¶ Adoret·id ↄeſt credat et diligat vt prius licet non habeat caritatem·reputat tamen eum dominum ſuum·
p ¶ Indignū·s·di·l·preſbiteros·argumentum·
q ¶ Valere·non tñ valet quo ad vitā eternam niſi fiat cum caritate

ꝙ ſi ita aliqua egritudine fuerit aggrauati ut qd̄ paulo ante poſcebant ſub p̄nti ſignificaē nō valeāt·teſtiomia eīs fideliū circūſtantiū ꝓdeſſe debēt·Simul tñ et p̄nie et recōciliacōnis remediū cōſequant·ſeruata tñ canonū regula paternoꝝ circa eorū ꝑſonas·q̄ in dn̄ica fide diſcedēdo peccauerūt· ¶ Itē Amb·
Nemo pt̄ bene agē penitētiā·niſi qui ſperauerit indulgentiā·Sz negant hijs oportere ↄmuiōne reddi qui ꝑuaricatione lapſi ſunt·Deꝰ aūt nullius crimē excipit qui peccata omnia donauit· ¶ Itē Ambro·
Verbū dei dimittit pccā·ſacerdos eſt iudex ſacerdos exhibet officium·et nullius ptātis iura exercet·Et paulo poſt·Dominus par ius et ſoluendi eſſe voluit et ligandi·qui vtrūq; pari ↄdicōne permiſit·ergo qui ſoluendi ius non hz nec ligandi ⁊ infra·Certū eſt ꝙ eccleſie vtrūq; licet·hereſis vtrūq; nō habet·Ius enim hoc ſolis ꝑmiſſum eſt ſacerdotibus·Recte igitur ecc̄ia h̄ vēdicat que veros habet ſacerdotes·hereſis vēdicare non pt̄·que ſacerdotes dei non habet· ¶ Item
Poteſt fieri vt aliquis victus ſupplicijs ſermone neget deū et corde adoret·Nunquid eadem eſt cauſa eius qui ſponte negat·et eius quē tormenta inclinauerunt ad ſacrilegiū·Nō·Quā indignū eſt autē cū apud homines valeat certaminis gratia vt apd̄ deum non valere aſſeratur·Nā ſepe in hoc atlethaꝝ ſeculari certamine·etiā victos quorū fuerūt certamina ꝓbata hominū vulgus cū victoribus coronare cōſueuit maxime quos viderit aut dolo forte aut fraude excuſſos victoria·et xp̄us atlethas ſuos quos viderit grauibus pauliſper ceſſiſſe ſupplicijs ſine venia patietur manere·Nunquid nō habebit remunerationē laboris q̄ etiā aliquos ꝓiecit·Et infra dicit petro excuſāti ne eius pedes lauaret·niſi lauero pedes tibi nō habebis ptem mecū·Quid ergo iſti poſſunt conſortiū tecū hr̄e qui claues regni non ſuſcipiunt·negantes qd̄ pccā dimittere debeant qd̄ recte quidē de ſe fatētur·non habēt eni petri hēditatē·qui petri ſedē nō habēt·quā impia diuiſione diſcerpūt·et paulo poſt·Egritudo carnis peccatum repellit·luxuria autē carnis culpā adolet·Illuditur ergo diabolus ut ſeipm̄ morſu ſuo vulneret ⁊ ↄtra ſe armet·quē debilitādum eſſe putauit et infra·Nō nocet corpori iuuat ſpm̄·Et paulo poſt·Sicut ſemel immolatus ꝓ omnibꝰ eſt xp̄s·ita quotienſcūq; pccā donātur corporis eius ſacramentū ſumimus·ut per ſaguinem eius remiſſio pccoꝝ detur·ergo euidētiſſime dominī p̄dicacōne mandatum eſt etiā grauiſſimi criminis reis ſi ex toto corde ⁊ manifeſta ↄfeſſione pcc̄i penitētiā gerunt ſacri celeſtis perfundendam gratiam· ¶ Idem·
Quantuſlibet ergo mortui fetor ſit·abolet omīs·vbi ſacrum redoleuerit vnguentū et ſurgit defunctus·et ſolui iubentur eius vincula

Si enim tradidero corpus meū ita vt ardeam·z̄c·i·q·i·vide·vel loquitur hic de eo qui poſtea penitet·ar·i·di·iij·ſepties et ita eſt ar·hic ꝙ deus remunerat opera mortificata per peccatum·i·di·ij·§·h̄ itaq;·z̄·c· ↄ non eſt tam iniuſtus· ↄille rex·v̄·cū ſancti·et·c·eiuſdem·
r ¶ Vulgus·i·di·iij·ↄ s ¶ Patietur quaſi diceret n̄ ſi poſtea penituerit·vel dic ſine venia·id eſt pene alleuiamento·i·di·iij·pium·per hoc datur intelligi ꝙ petenti peccata dimittitunt·
t ¶ Pedes·id ē affectus interioēs ſcā venialia·
u ¶ Nō recte·ſ·ꝙ claues n̄ hēant
x ¶ Petri hereditatē·i·inocētiā·s·di·xl·nō nos·vel petri hereditatem id eſt ptātem diſmittendi peccata
y ¶ Sedē·i·ecc̄iā a qua ſūt alieni ꝑ ſciſma·
z ¶ Impia·xciij·di·qui cathedrā·
a ¶ Debilitādū·i·deuicēdū ꝑ debilitatē vel īfirmitatē vel aliud incomodū·ſepe eñ dyabolꝰ mitiē vt hō patiatur egritudinē vel afflictionē ut ſic iraſcatꝰ ⁊ deū offendat·h̄ ſepe ꝑ talia recognoſcit pcc̄m ſuū et conpungitur ⁊ armatꝰ contra diabolum ut i ob·et ſic dyabolus illuditur·fortioꝛ enim reſurgit poſt lapſū·ut·l·di·ferrū·et·c·fidelior·
b ¶ Pro oīmbꝰ·quo ad ſufficientiā·nō quo ad efficatiā·q: nō niſi ꝓ ſaluādis·i·de cō·di·ij·ſemel·et·c·iteratur·
c ¶ Corpis·h·ↄuertit·hanc lrām ſic·i·quotiēs ſumimus ſacrum corpus eius·pccā dimittūtur·h̄ tu dic vt·i·ꝑx·ſequenti glo·quātūcunq; eñ interius ↄterimur ore·cord̄ corpus xp̄i ſumimus·i·d̄·ɔ·di·ij·q̄d ſit ſanguis·in p̄ni·h̄ pccā adulto ſine ↄtricōne nō dimittūtur·i·e·di·tres·vnd̄ cū dimittuntur corpus xp̄i ſumitur· ↄcit·c·ad ꝓpoſitum
d ¶ Et manifeſta·in hoc fa ↄ
e ¶ Sacri·i·ecc̄iaſtice vnitatis·ut·xx/xij·q·iiij·nemo ſibi blādicatur·in fi·de qua quilibet vere penitēs efficitur vt·i·di·vi·c·qui vult·v̄·laborat·Vel ſacri·i·corporis et ſanguinis xp̄i·quia ex quo quis vere penitet digne poteſt ſuſcipere corpꝰ xp̄i ⁊ ſanguinem xp̄i·et ſecundum hoc eſt rectus ordo in ſupiori lrā·⁊ ē ſenſus ſumimus digne id ē poſſumus ſumere digne
Quātuſlibz·caſus·inuehitur·amb·cōtra predcōs hereticos dicēs ꝙ illi qui dicūt aliquē iteꝝ penitere nō poſſe volūt eos qui ꝑ ↄtricō/nem ſuſcitati ſūt iteꝝ interficere·ſicut iudei voluerunt interficere lazarū a dn̄o ſuſcitatū· ↄgit de lazaro et de ſorore martha q̄ dn̄o p̄ci ↄpienti ſibi·tolle lapidē·dixit dn̄e iam fetet·
g ¶ Mortui·tan
h ¶ Redoleuerit vnguentū·i·v̄tutes vel bona opa·vel xp̄i miraculum vel grā·Illud eſt vnguentū de quo dicit euangelium quo fracto

alabaſtro·i·xp̄o lanceato et clauis pforato· repleuit totam domū·id eſt vniuerſalem eccliam·de quo vnguento dr·ſicut vnguentum ī capite·7c·in barbā·7c· ꝑxima barba in quam deſcendit fuerūt apl̄i·et ab eis deſcendit in barbam aaron·i·ep̄os et alios ꝑlatos·Vel vnguentū ·i·penitentia fructifera·Iſtud vnguentum oficit tribꝰ modis cōtritione cordis·et ofeſſione oris·et ſatiſfactione operis·

a ¶ In pecō ·i· in pena pecī ſcilicet ſatiſfactione· nō enī lazarus ſuſcitatꝰ fuit ī pecō dic ergo in pecō eſt quo ad eccliā· licet de eo iam cō tritꝰ ſit ꝗ ad deum·

b ¶ Velamē ·qd impediebat eum ne videri poſſet· vnde yſaias · oppoſuiſti nubem ne tranſeat oratio·

c ¶ Erubeſcant· ar·ꝑ penitentiā ꝟ leri infamiā ·ar· oꝫ·ij·q·iij··ꝫ· hic et colligimus ꝙ peccā ſanctoꝝ nō reuelabūtur ī die iudicij·ar ꝫ·e·ꝫ· n̄ itaqꝫ·

d ¶ Cui pecm̄ qd cōfitetur tribꝰ modis oris cōfeſſione cordis otrine opis ſatiffactione·

e ¶ Lazarū · iſte fuit p̄mꝰ ꝑditor inferni ·et ideo diabolus ſuggerebāt iudeis ut ipꝫ interficerent·

f ¶ Volebāt·ſtulta voluntas quaſi non poſſet ſuſcitare occiſum qui ſuſcitauit defunctum·

g ¶ Eorum· id ē impiorū·ſ·iudorū

h ¶ Succeſſoēs · ·i· imitatores·vt ·i·q·i·cito turpē·

i ¶ Itaqꝫ·de·o· di·iiij·queris·

k ¶ Nō ſuocat· ·s·xxij·q·ij·ꝫ·qn̄qꝫ·s·xvi·q·ij·vi

l ¶ Amplifi ſicat·quia dimittit pecm̄ 7 poſt ſeipſum confert·ut·l· di·penitentes·de con·di·iiij·nemo

qui adhuc in pecō eſt tollitur velamen a facie eius qui veritatem gratie quam accepat obumbrauit·Sꝫ qꝛ venie donatus ē reuelare faciem· apire vultū iubetur·Non enī habet ꝙ erubeſcat·cui peccatum dimiſſu eſt In tāta enī dñi gratia tātoqꝫ diuini numeris miraculo cū oporteret vniuerſos letari cōmouebantur im pij·et aduerſus xp̄m cōciliū cōgregabāt·lazarū quoqꝫ interficere volebāt nonne merito eoꝝ ſucceſſores vos fore ognoſcitis· quoꝝ duritie eſtis heredes·Nā 7 vos idignamini 7 otra eccliam ogregatis ociliū quia videtis in eccia mortuos reuiuiſcere et peccatoꝝ indulgentia reſuſcitari· Itaqꝫ qd in vobis ē ꝑ inuidiam vultis iterficere reſuſcitatos·ſꝫ ihs nō reuocat beneficia imo cumulo libertatis amplificat·Reuiuiſcit ſolliſcite ſuſcitatus·7 celebrata reſurrectionis gratia letus ad cenam venit·

IS ꝑtātis ſue grām ·¶ Item negat ꝗ in remiſſione peccatorū eſt·qui celeſtem eius ꝑtātem dyabolico ſpū ſeparat ab eccia domini· vt omniū tēpoꝝ hereticos et ſciſmaticos ophenderet quibus indulgentiā negat·et ꝙ omē pecm̄ circa ſingulos eſt ac vniū ſos 7 infra· Quid miꝝ ſi ſalutē negatis alijs· qui veſtrā recuſatis· licet illi nichil a vobis differāt qui a vobis penitētiam petūt·arbitror enim ꝙ et iudas potuiſſet tanta miſeratione dñi non excludi a venia ſi penitentiā non ſolum apud iudeos ſꝫ apud xp̄m geſſiſſet· et paulo poſt·qui agit penitētiā nō

m ¶ Ad cenā·quando ꝯuiuatus fuit a ſimone leproſo·vbi et ipſa martha miniſtrabat·

n IS·adhuc ꝑſequitur ambroſius de hereticis ꝑ ꝑdictos iudeos deſignatis· ꝯſus·loquitur hic ambroſius otra iudeos qui dicebāt

o ¶ Ptātis·ca xp̄m ī beelcebub eijcere demonia · quibus dominꝰ dixit·qui peccat in patrem et filium remittitur ei· qui vero peccat in ſpiritum ſāctum nō remittitur ei·neqꝫ hic neqꝫ in futuro· iſti ergo iudei ſeparabant celeſtem xp̄i poteſtatem ab eccia·qui eum in beelcebub eijcere demonia dicebant·xxi·di·ꝫ·i·quibꝰ dominus loquens vt predixi·complexus eſt omnes hereticos tam hereticos illius temporis quam futuros·

p ¶ Poteſtatem·ſcilicet dimittendi peccata ſoluendi et ligandi·

q ¶ Hereticos·per iudeos qui ſuſcitacōnē lazari non credebant·

r ¶ Negat·dicēs vos in peccato vrō moriemini·iij·Io·viij·7 hꝰ ſi perſiſtant in hereſi·nam ouerſis preſto eſt indulgentia·xxvi·q·vi·ſi preſbiter·

s ¶ Quod·ſcilicet ſeparant ſe ab eccleſie poteſtate·

t ¶ Omne peccatum·id ē magnū peccatū· vel ideō hꝰ dicit qꝛ qui ī hꝰ vno deliquit factus eſt omnium reus·ꝫ·di·v·fratres·

u ¶ Quid miꝝ·ut xlviij·di·ꝫ·neceſſe·et ibi·cōueniet nulli qui ſecum diſſidet ipe·ar·ff·de edil·edic·cum aūt·ꝫ·excipitur·et alibi·qui ſibi n̄ parcit michi vel tibi quōmodo parcet·Alia lrā habet noſtram id eſt a nobis accipere·xxiij·q·v·ſi non licet·

ſolum diluere lacrimis peccatum debet ſꝫ etiam emendacōibꝰ operire et tegere delicta ſuperiora·vt nō imputetur ei pecm̄· ¶ Itē in eodem·

NOnnulli ideo poſcunt pn̄iam vt ſtatī ſibi reddi omunionē velint· Hij nō tam ſoluē ſe cupiunt ꝙ ſacerdotē ligare·ſua enī cōſcientia ſe non tā exuūt ꝙ ſacerdotem induí cupiūt·cui ꝑceptū ē·nolite ſanctum dare canibus neqꝫ miſeritis margaritas veſtras ante porcos · hꝰ eſt immundis ſpiritibus ſacre communionis nō ſunt facile tribuenda conſortia· ¶ Item in eodem

SVnt qui arbitrentur hāc penitentiā eſſe ſi abſtineant a ſacris celeſtibus· Hij ſeueriores ī ſe iudices ſunt·qui penā ꝑſcribūt ſi remedium declinant··quos ob penam cōueniebat dolore quia celeſti fraudarētur gratia·Et paulo poſt· Facilius autem inuenis qui innocentiam ſeruauerit quā qꝛ ogrue egerit penitētiā pecī·vbi acquirende ābicio dignitatis·vbi vini effuſio·vbi ipſius copule cōiugalis vſus·Renunciandū ſeculo ē·et ipi ſomno indulgendū ē minus ꝙ natura poſtulet· Interpellādū ē gemitibꝰ interrupēdū ſuſpirijs ſequeſtrādū orationibꝰ·viuendum ita vt vitali huic moriat vſui ſeipm̄ homo abneget·et totus immutetur·7 infra·Nemo in peccatis poſitus arrogare ſibi debet autoritatem aut vſurpacōē ſacramtoꝝ·qꝛ ſcriptū ē peccaſti quieſce·et paulo poſt· Dicimus ergo agendam penitentiam·et eo tempore agēdā quo

x ¶ Penitentiā· nō ergo licet accipere penitētiam ab heretico ſicut nec eucariſtiā·ut ·xxiiij·q·i·c·ulti·ſꝫ baptiſmum bene in neceſſitate· vt ·xxiiij·q ·i·ſi quē forte·

y ¶ Arbitrō·i·cētus ſū·nā quātuſlibet ſit fetor per penitentiam aboletur·ut·s·e· quātuſlibet·

z ¶ Iudas ꝫ· di· vi·qui vult

a ¶ Geſſiſſꝫ·ſꝫ ipe iuit ad diuiſos ꝫ· di·iij·iudas·ꝟ·lꝫ·

b ¶ Et tegere ꝫ· di·iij·ille rex·

c ¶ Emendacōibus·ergo non ſola ſufficit cordis cōtricō· et ita facit ad ꝑpoſitum gratiam·

d NOnnulli· ligaē·ī ſe onꝰ penitentie ſuſcipiēdo vel in diſcrete ſoluendo ar·l·di· ſi quis ꝑpoſtera·

b ¶ Nolite s·xi· q·iij·nolite·

e ¶ Canibꝰ· prius · Iam enī poſt penitentiā canes non ſunt·i· di·ferrū·et intellige canibꝰ·id ē manifeſtis nā ꝟ occultis ſecus·de con ·di· ·ij· non prohibeat·

f ¶ Ante pocoſ· pecō ſordidatos·

g ¶ Cōſortia·qꝛ ſumma et ima ſociantꝰ·7c·ut de o· di·ij·qd ſit ſangs

h SVnt qui ·remediū ·id ē penitentiam per quam cōſequitur remediū vel oūionem·de con·di·ij·ſi quis intrat diem·ut ꝫ·e·qui ſanctus·

i ¶ Facilius ꝫ·e·di·iij·ꝫ·hꝰ de caritate·c·reperiuntur·

k ¶ Congrue·et ita eſt ar·ꝙ facilius aliquid de nouo acquiritur quā recupetur amiſſum·ut ꝫ·di·iij·reperiuntur·et dicit boetius· facilius ē ad virtutem erigere nouos ꝙ reuocare veteres vel preteritos·ff·de edi·edic·precipiūt ꝯvita ſupple et tūc ogrue ſequitur vbi ·7c·vel

l ¶ Acquirēdū ī hac dic vbi·i·in pn̄ia debent ceſſare que ſequūt·

m ¶ Ambitio·que reprobatur·viij·q·i·in ſcripturis·

n ¶ Effuſio·que reprobatur·xxxv·di·c·i·

o ¶ Coniugalis·qui quādoqꝫ minus licitus eſt·xxxij·q·iiij·origo·

p ¶ Seculo·quo ad ambicōnem dignitatis·xl·di·multi·

q ¶ Quā natura·ar·oꝫ illos qui dormiūt in ſcolis·et ita debemꝰ propriam naturam expūgre licet cōtraria ſit medicina ꝫ·de·o·di·v· cōtrarie ꝯquia maioris pene eſt viuere inter homines·7c·C·de apoſtatis·hij qui ſanctam· ꝯmali non ꝑhibetur·de con· di·ij·quotidie·

r ¶ Vitali:

s ¶ Poſitus·mortalibꝰ·qm̄ tamē ve

culpa deferueſcat luxurie et in peccati captiuitate poſitos· reuerentiores et non vſurpatores eſſe debere ⁊ infra Nam ſi propius moiſi accedere geſtienti· vt cognicõnem miſterij celeſtis hauriret dr̄ ſolue calciamenta pedum tuoꝝ quanto magis anime noſtre pedes exuere· vinculis corporalis et nexu mũdi huius greſſus eius debemus abſoluere et infra Nichil eſt ꝗ tam ſummi doloris ſit quaꝫ ſi vnuſquiſqꝫ poſitus· ſub captiuitate peccati recordetur vnde lapſus ſit atqꝫ vnde deciderit· et quod a corporea et terrena ab illa ſpecioſa ac pulcra diuine conditionis intentione defluxerit· ¶ Itē ciprianus·

Miror autem quoſdã ſic obſtinatos eſſe vt dandã non putēt lapſis penitētiã aut penitētibus exiſtimēt veniam denegandã· Cum ſcriptũ ſit memento vnde cecideris et age penitentiã· et fac priora opa qđ vtiqꝫ ei dicitur quē conſtat cecidiſſe et quē dñs hortatur per opera rurſus reuerti· qꝛ ſcriptũ eſt· Elemoſina a morte liberat· nõ vtiqꝫ ab illa morte quã ſemel xp̄i ſanguis extinxit· et aqua ſalutaris baptiſmi· et redemptoris nr̄i grã liberauit· ſed ab ea que per delicta poſtmodum ſerpit ¶ Item ieronimus·

Importuna in euãgelio mulier tandem meruit audiri· et clauſo hoſtio cum ſeris · media licet nocte ab amico panes amicus accepit deus ipſe qui nullius intra ſe viribus ſuperari pt̄· publicani p̄cibus ſuperat̄· nimiue ciuitas que pc̄co perijt fletibus ſtetit· Quorſuꝫ iſta tã longo repetita principio· videlicet vt paruũ magnus aſpicias· vt diues paſtor morbidam non contemnas ouem· Xp̄us in paradiſuꝫ de cruce etiã latronem tulit· et ne quis aliquando ſeram ↄfeſſionem putaret· fecit homicidij penam martiriuꝫ· Xp̄us inquaꝫ pdigum filiũ reuertentē let⁹ amplectitur· et nonagintanouem pecudibus derelictis vna ouicula que remanſerat humeris boni paſtoris aduehitur· Ubi vero peccator intelligens vulnus ſuum tradet medico ſe curandum ibi non eſt virga neceſſaria· ſed ſpũs lenitatis· ¶ Qđ aũt om̄i peccanti autoritate ambroſij venia pmittatur· falſum videtur Quibuſdã aũt venia ↄnegatur· aut ex magnitudie pc̄ti aut ex gradu officij· ¶ Vñ iohannes in ep̄la·

Eſt pc̄cm ad mortē quis orabit p eo· Alibi quoqꝫ legitur Quis medebit̄ incantatori vulnerato a ſerpente· ¶ Item·

Si ſaccerdos peccauerit quis orabit pro eo· Sꝫ huiuſcemodi int̄rogacõnes· nõ ſp negacõnes inferunt ſed potius difficultatē vel raritatem notãt vt eſt illud euangelij· Quiſputas ē fidelis ſeruus ⁊ prudēs ⁊c̄· ¶ Unde etiã ambroſius·

Deus qui ſimilis erit tibi· Non vtiqꝫ nullus quia imago patris filius eſt· Similiter accipiendũ quis orabit pro eo· Hoc eſt ſingularis vite aliquis orabit pro eo quia peccauit in dñō· Nam quomodo iohãnes diceret nõ orãdũ pro delicto grauiori· qui cũ legiſſet moyſen rogaſſe et impetraſſe vbi erat preuaricatio volũtaria q̃ ſciēt etiã iheremiã rogaſſe· ¶ Poteſt etiã aliter intelligi ſm auguſtinũ illud iohãnis· eſt pc̄cm ad mortē· ⁊c̄· vt nulla ſit eius

a ¶ Quieſce· id eſt abſtine a ſacris auc̄te ſacerdotis· ar· contra pmouēdos q̃ poſt baptiſmũ peccauerũt· xxv· di· p̄mũ· b ¶ Dicimus· hic arguit de tpe agende pñie· q· di· ſi in iuuentute nõ peniteam⁹ ſaltē in ſeneſtute peniteamus· c ¶ Deferueſcat· alias defueſcat· ĩ· di· iij in ſaliciebus· d ¶ Reuerētiores id ē ppter reuerētiã abſtinere ab euchariſtie perceptione· e ¶ Miniſterij· ſed quare rubus ardens non comburebatur in mōte oreb· rubus ē virgo maria· ignis ardens i rubo nec comburens eſt ſpiritus ſanctus in beata maria· qui deſcendens non violauit eam· ⁊ ſcđm hoc qđ ſequitur· ſolue calciamēta ⁊c̄· ſic intelligit̄ calciamentum qđ ſit de mortuis aĩalibus· eſt prauus intellcũs phariſeorum dicentiuꝫ· ſi peperit· ergo cuꝫ viro ↄcubuit· dicitur ergo moyſi ·i· cuilibꝫ xp̄iano ſolue calciamenta ·⁊c̄· i· exue talem intellcm̄ mortuũ·

f ¶ Solue ·i· opa mortua de affectibus tuis· quia nul⁹ digne ↄſpicere vel deum videre poteſt· niſi cũcta terrena et mortalia vicia deponat· vñ veteꝝ ↄſuetudo erat vt ſi ſponſus ſponſaꝫ repudiaret in ſignũ repudij diſcalciari iubebatur· đ ħ di ·viij· q· i· olim · et ideo moyſes diſcalciari iubetur ne ad ecc̄iam que in rubo ſigficat̄ q̃ ſi ſpõſus accedat calciatus ħ enim ſeruandũ eſt xp̄o qui verus ē ſponſus de quo iohēs io· i· ait cuius non ſũ · dign⁹ ſoluere corrigiã calciamētorũ eius· ⁊c̄· đ ↄ· di· iiij · p aquam·

g ¶ Pedes· i· affectiões· vnđ aug· ſuper illũ locũ· in laqueo iſto quem abſcõderũt cõprehenſus eſt pes eorum · dicitur pes anime amor· et ſi eſt ad bonuꝫ dicitur caritas· ſi ad malũ dicitur cupiditas· h ¶ Abſoluere· aliquam ad ſacra accedat· i ¶ Sũmi doloris· ħ idem dicit boetius· infeliciſſimum genus infortunij ē fuiſſe felicē· ⁊c̄· k ¶ Unde· i· a quo ſtatu· l· di· quia tua ſanctitas· ↄ ꝑora· di· l· domino ſancto· m ¶ Elemoſina· ſcilicet

Mior autē· ↄ interior vt ĩ· di· iij· §· ſed verba· vl' exterior liberat a morte· i· a peccato occaſionaliter· qꝛ citius illuſtratur ĩ· e· medicina· quia ſicut ſeta filum introducit· ita timor ſeruilis caritatem· ⁊c̄· ĩ· di· iij· qui vult· xxiij· q· vi· Iam vero· ↄ ĩ· di· iiij· § Item ſecundũ· s· n ¶ Semel· hinc colligite pecã nõ redire· ↄ xxiij· q· iiij· ſi illic·

o ¶ Ab ea· i· a morte actualiũ pcc̄oꝝ· de· ↄ· di· iiij· c· i· et· ij·

Importuna· mulier· caſus· pbat in hoc ca· ꝗ inſtanter bona faciẽnda ſũt· licet q̃s ſit in mortali peccato· ut impetret veniã ſicut cananea· et ſicut amicus ab amico qui tres panes impetrauit· ſ· gratie ſapientie et eloquentie· latro etiam meruit veniam· et alijs exēplis vtitur· q ¶ hoſtio· i· intelligētia ſcripturaꝝ· r ¶ Cũ ſeris· i· cũ taciturnitate predicatoꝝ· s ¶ Licet· i· in pfũdo vicioꝝ poſitus· t ¶ Panes· ·i· fidem trinitatis· u ¶ Precibꝫ illis ſcꝫ deus eſto pꝑicius in peccatori x ¶ Superari· quia regnũ celorum vim patitur· i· q· iij· ſaluator·

y ¶ Perijt· i· perirē meruit· ſilis expoſitio· xxiiij· q· ·iij· ſi q̃s nõ recto·

z ¶ Stetit· i· ñ perijt

a ¶ Martirium· nõ rei veritate fuit martirium ſꝫ ppter ſilitudinē ſci· vel ideo dr̄ pena ↄuerſa in martiriũ· quia p fideꝫ et patientiam q̃ tũc habuit dign⁹ fuit eterno p̄mio ut ſtatiꝫ intraret ad vitam· ſic et illi q̃ patiũtur martirium ĩ· de· cõ· di· iiij· baptiſmi vicē· ↄtra· ibi enim dr̄ ꝗ latro nõ p nomine xp̄i crucifixus eſt· ſed pro meritis facinoꝝ ſuorũ et pena ñ facit martirē ſed cã vt dic̄ aug· q̃re martiriũ nõ fuit· qđ ⁊ verũ ē · eius ergo martiriũ dr̄ rõne eterni p̄mij qđ q̃ſi martir recepit cõfitēdo vel ratione ↄfeſſionis quã in patibulo habuit ſicut etiaꝫ martir ſic et latro int̄ penas xp̄m cõfiteri nõ timuit·

b ¶ Lenitatis ar· iudicē potius debere ſeq̃ miſcđiaꝫ circa penitētes x/xiiij· q· ij· legat̄· s· xlv· di· lꝫ· plerũ qꝫ· ij· q· v· q̃nto· s· di· lxxxvi· odio·

c ¶ Amb· s· e· nemo pt̄· s· e· impor

d ¶ Denegatur· i· videtur denegari·

Eſt pc̄cm· aliter exponit ħ magiſter iſtam auc̄teꝫ quã exponatur ĩ·· § pt̄· ⁊ ex audi auc̄teꝫ iſtã đ pcc̄o in ſpm̄ ſcm̄· ut exponit aug· ĩ· ·e· §· poteſt·

f ¶ Alibi· i libro ihũ filij ſirach· g ¶ Non ſemp· s· xxxij· q· vij· quid in omibꝫ· ff· ↄmo· l· ad eos · ff· de loca· ſed de damno·

Si ſacerdos· in libro regũ· ↄ i ¶ Difficultatē· ħ referas ad đlictũ · raritatē ad interceſſorem ſpãlem· ↄ ⁊ etiã quelibet fidelis anima ĩ· di· px· illa anima· ſed ⁊ hic habet ſimilitudinē dei·

Deus quis· qꝛ imago· ↄ ĩ· e· q· v· hec imago· Triplex eſt ergo imago ſiue ſimilitudo · identitatis ſecundum quã tantum filius dei eſt imago patris· imitacõnis ſcđm quã dr̄ ꝗ magna nauis eſt imago alicuius domus et diſcipulus magiſtri· ſimilitudinis expreſſe ut ſigillum in cera· de prima hic · đ ſecũda· ff· de arbi· qualē· de tercia ex̄· de fi· inſtru· inter dilectos

l ¶ · Rogaſſe· p pc̄cis in ieruſalem· vnde in libro machabeoꝝ legitur ꝗ iudas machabeus cum deberet pugnare cum paucis contra

nicanorē qui erat cū multis ad cōfortacōnem ſuoꝝ retulit ſomniū qđ in ꝑcedenti nocte viderat in hunc modū· viderat obuiū ſacerdotē ad celum manū ꝓtendentem et orantē ꝓ ppl'o iudeoꝝ· et poſtea apparuiſſe aliū viꝝ etate et gloria mirabilem circa illum· et oīa indixiſſe· h̄ eſt amator ppli iſrahel· h̄ eſt qui multū orat ꝓ ppl'o et ciuitate ſācta Jeremias dei ꝓph̄a· et legitur etiā ibi extendiſſe ieremiā dexterā et dediſſe iude gladium aureū dicentē accipe ſcm̄ gladium mun⁹ miſſum a deo quo deicies aduerſarios ppli mei iſrl'· qua viſione cōfortati qui erant cū iuda impetum fecerūt in hoſtes et nicanorē interfecerūt· et triginta milia de

a ¶ Poteſt· ſuiſ ꝓ illo· qꝛ non cōſequit̄ qđ i carne nō ꝓmeruit· s· e· mł'tiplex· v· ſi aūt dico vt ꝓ eo non roget quis poſt mortē et ita exaudi de pccō in ſpm̄ ſanctū qđ eſt finalis ipñia ut hic inuit aug· quo caſu exaudis· s· xiij· q· ij· ꝓ obeūtib' licet· h· illđ intelligat de ſpēalibus orationib'·

b ¶ Poſſunt· ar· qđ nō eſt diffinitū poſſe diffiniri· xxij· q· v· h̄ videt' ar· contra xxxi· q· i· ꝙ ſi dormierit· ij· q· v· c· cōſulu

c ¶ Ad mortem· iſti· vnde alibi aug· tanta labes eſt illius pcc̄i vt humilitatē penitentie ſubire non poſſit· qđ quidem omittit quiſquis ex ſola inuidia q̄ veritatē eccl'iaſticā impugnat et diabolo ſcienter attribuit opa ſpūs ſci vnde nec xp̄us in paſſiōe ꝓ talib' orauit· ſed ꝓ eis qui ignorāter crucifigebāt eū dicēs· Luce· xxiij· et di· viij· cōſuetudo· pater ignoſce illis quia neſciunt quid faciunt·

et ſupioꝝ contrarietas· Ait em̄ eſt pcc̄m ad mortē· non ꝑ illo dico vt roget quis· De quo pccō· qm̄ expſſum nō ē· pñt multa ⁊ diūſa ſentiri· ego aūt dico h̄ pcc̄m eſſe· fidē q̄ ꝑ dilectōēꝫ opatur dēſerē vſqꝫ ad mortē ¶ Hoc ē blaſphemia in ſpm̄ ſcm̄· q̄ꝙ neqꝫ in hoc ſeculo neqꝫ in futuro remittēdā in euangelio dn̄s aſſeruit Siue aūt delectacōne pcc̄i ſiue deſperatione venie vſqꝫ ad mortem quis in pccō pſeueret· iuſtū eſt vt ſine fine puniatur· qui ſine fine peccauit·

V Oluiſſent· ¶ Vnde greg· iniqui ſi potuiſſent ſine fine viuere· vt potuiſſent ſine fine peccare· Oſtendūt qꝛ in pccō ſemper viuere cupiūt· qui nunq̄ꝫ peccare deſiſtunt dū viuūt· Ad magnam ergo iuſticiā iudicātis ptinet· vt nunq̄ꝫ careant ſupplicio qui in hac vita nunq̄ꝫ voluerunt carere peccato·

E X hijs itaqꝫ apparet ꝙ ſine cōfeſſione oris et ſatiſfactione operis pcc̄m non remittitur· Nam ſi neceſſe eſt ut iniquitates noſtras dicamus vt poſtea iuſtificemur· ſi nemo pt̄ iuſtificari a delicto niſi antea fuerit pcc̄m cōfeſſus· ſi cōfeſſio apperit paradiſuꝫ· veniā acq̄rit· ſi illa ſolum cōfeſſio vtilis eſt q̄ fit cū pñia· in quo notat̄ aliud eſſe cōfeſſio· aliud pñia ſiue interior ſiue exterior accipiat̄· ſi ille q̄ ꝓmittit veniā occulte apud deū nō apud eccl'iam pñiam agenti

d ¶ Remittēdam· pcc̄m in ſpm̄ ſanctū dicit̄ gn̄alit̄ oīe pcc̄m mortale· quia qui vnam pſonā offendit et aliam· ſ· e· di· v· fratres· ſpecialit̄ vero peccatuꝫ in ſpm̄ ſanctū eſt qđ ex odio vel malignitate procedit· nam ſpiritus ſanctus eſt amor et benignitas· Secundum alios et melius pcc̄m in ſpm̄ ſanctuꝫ eſt obſtinatio mentis· Eſt autē obſtinatio mētis in peccato obdurata pertinatia quā impñia finalis comitatur· prouenit aūt huiuſmōi obſtinatio interdū ex deſperacōe· puta cū q̄s credit ſuoꝝ magnitudinē delictoꝝ diuinā miſēdiaꝫ exceſſiſſe· et ob hoc de vicijs aſcendat ad vicia iuxta illud qđ ait cayn· maior eſt iniquitas mea· ⁊c̄ ut ſ· · §· deniqꝫ· interdū ex ꝑſumpcōne· puta cū q̄s ſecurus delinquit tanquaꝫ deus ꝓ temporali flagicō non ſit eternū ſuppliciū daturus· In quo peccati genere refert ieronimus ſe origeneꝫ depꝛhendiſſe qui poſt mortem anathematizatus eſt· xxiiij· q· ij· c· vlti· v· Item ſi ad tempora· vel putās in articulo mortis ſufficienter· penitere ut latro· d' quib' apoſtol⁹· Maledict⁹ homo qui peccat in ſpe· ſ· di· vij· c· ij· Itē pcc̄m in ſpm̄ ſanctū ſcđm alios eſt fraterne grē inuidia· puta ſi de gratia a deo collata fratri inuides· ne tibi ꝑferatur ar· s· viij· di· qui contempta· Item ſcđm alios peccare in ſpiritū ſanctū eſt blaſphemia in pſonam ſpiritus ſancti· de talib' haberi videtur· de cō· di· iiij· hij de

ro vere heretici· Itē ſcđm alios pcc̄m in ſpm̄ ſāctū eſt finalis impenitentia· pcc̄m ſcꝫ qđ durat vſqꝫ ad mortem· vt uſqꝫ incluſiuū ſit quod hic potius aug· velle videtur· ſ· di· iij· inter h̄ precū· Solet queri vtꝝ finalis impñia poſſit deſinere eſſe· Rn̄deo· Iſte terminus finalis impenitentia duob' modis accipitur· ineſt enim alicui impenitētia finalis qn̄ non habet ꝓpoſitū penitēdi· h̄ pt̄ deſinere eſſe· qꝛ h̄ ꝓpoſitū pt̄ hrē in hoc inſtanti et cras non· Item eſt etiam finalis impenitentia quedam qualitas vel habitus qui ineſt alicui ex eo ꝙ nunq̄ꝫ penitebit iſta nō pt̄ deſinere eſſe ſubiecto exiſtēte· que ſi ponatur oportet dici ꝙ nūquā eā habuerit·

V Oluiſſēt· nūq̄ꝫ· aſſidue enim peccātū non miſeretur de⁹· vt x· ciij· di· diaconi· et venia impeitēti· ⁊c̄· xxiiij· q· ij· legat̄· et ideo ſp̄ obnoxij pene pſiſtāt vt· ſ· di· vij· in fi·

E X hijs· itaqꝫ· īfert ex ꝑmiſſis autoritatibus vſqꝫ ad· §· deniqꝫ·

g ¶ Si nemo· s· e· di· nō pt̄ quiſqꝫ

h ¶ Paradiſum· s· e· di· ecce nunc

i ¶ Fru· · t ps· ſtrat s· e· di· agite

k ¶ Cōſequi· s· e· di· nll's debite·

l ¶ Si ſolis· s· e· di· verbum·

m ¶ Ligādi· id ē imponēdi ſatiſfactionem vel relaxandi·

n ¶ Ptās· no· ſolis ſacerdotib' poteſtatem ligandi traditam·

o ¶ Supplicationib'· s· e· di· mł'ti·

p Deniqꝫ· plex ab iſto loco vſqꝫ ad ca· q̄obreꝫ· ꝓbat vigititribus autoritatibus ſcilicet non dimitti pcc̄a ſine oris cōfeſſione· auctes veteris teſtamenti inducit vſqꝫ ad· §· in euangelio· ab illo· §· in euangelio vſqꝫ ad· §· ex hijs· īducit auctes noui teſtamēti· ⁊ alias veteris teſ· ⁊ p⁹ ex oīb' cōcludit· ut in· §· ex hijs· et omnes ille auctes intelligūtur cum quis cōfiteri cōtemnit· [illegible]abolus· qui ſerpente vtebatur tanquam organo·

frustrat euangeliū· ⁊ claues datas eccleſie· ꝓmittit etiā qđ deus negat delinquenti ſi nemo pt̄ veniam cōſequi niſi quantulamcūqꝫ et ſi minorē quam debeat pcc̄i ſoluerit penam· ſi ſolis ſacerdotibus ligandi ſoluendiqꝫ ptās a deo tradita eſt· ſi nullus veniaꝫ accepit· niſi eccl'ie ſupplicationibus ipſam impetrare contēdat· Cōcludatur ergo ꝙ nullus ante confeſſionem oris et ſatiſfactionem operis peccati abolet culpā· ¶ Deniqꝫ vt perſpicue apareat neminem ſine cōfeſſione a pccō mundari ab ipſius humani gn̄is principio ſumam⁹ exordium· Peccato tranſgreſſionis primi parentes corrupti a dn̄o ſunt requiſiti de culpa· vt pcc̄m qđ tranſgrediendo cōmiſerāt cōfitēdo delerēt Serpens autem de culpa requiſitus non eſt· quia per confeſſionem nō reuocabitur ad vitā· Caim quoqꝫ cuꝫ ꝑme ꝑuaricacōi fratricidiū addidiſſet ſimiliter a domino de culpa requiſitus eſt dū dicitur ei· Vbi eſt abel frater tuus· ſꝫ qꝛ ſupbus pcc̄m ſuuꝫ confiteri noluit potius mendaciter negando dn̄m fallē conatus eſt dicens· Nunquid cuſtos fratris mei ſum ego· indignus venia iudicatus eſt· Vnde in deſpacōnis ꝓfundum ē merſus dū ait· mea iniquitas maior eſt quam vt veniaꝫ merear· Vagus et ꝓfugus exijt a facie dn̄i ſignificans eos qui peccatū ſuum confiteri

q ¶ Serpens· i· di· vel intellige ad literam·

r ¶ Confeſſionem· et qui in ſeipo inuenit origenem peccati·

s ¶ Nō reuocabatur· qꝛ irremediabile· alias irreuocabile fuit peccatum eius· et impoſſibile eſt eum reuocari ad penitētiam ut ſ· di· ij· §· q aūt reprobi· v· impoſſibile· hominis autem pcc̄m fuit remediabile et h̄ duab' de cauſis· quia totū gen⁹ humanum pierat de peccato ade· ꝫ nō tota angelica natura pccō diaboli· Itē homo incitatorē habuit ad malum quod non habuit angelus· et ideo ꝑ aliū iſte nō debuit iuuari quia ille nec per ſe potuit ſurgere· et ideo peccatum dyaboli fuit irremediabile et non peccatum hominis·

t Reges· pharao rex egipti de quo habetur· s· xxij· q· ij· §· ecce q̄· et abymalech rex gerare· de quo habetur· s· xxxij· q· iiij· nemo dicat· et· s· xxxiij· q· i· ſi ꝑ ſorciarias· u ¶ Paſſiones moꝝ· i· delicta· xv· q· i· c· illa· x ¶ Orationib'· s· xxxiij· q· i· ſi per ſorciarias·

y ¶ Precepit· in leuitico· z ¶ Vt lepra· i· aliqua macula· Sunt autē quatuor gn̄a lepre· in cute· in capillis· in domo· in veſte· In capillis

lepra dicitur alopocia fluentibꝰ ſanie capillis·ſi in caluicio vel in alia parte capitis albus vel rufus colloꝛ inuentus fuerit· plaga lepre eſt· In cute lepra cognoſcitur ſi in ea fuerit alboꝛ·i·pallida albedo vel puſcule et huiuſcemodi·Lepra veſtis erat macula alba vel ruffa·Similiť in domo dicebatᷓ lepra talis macl'a et macule in pariete pallore vel rubore dfoꝛmis ⁊ omnia iſta iudicabātur arbitrio ſacerdotis · ſi eñ in hoīe lepra non eāt pſpicua·reclu debat ſacerdos e um in domo ſua ſeptē diebus· quibus opletis ſi non creuerat lepra iterū recludebat euʒ alijs ſeptē diebꝰ· q̄a ſi nec tūc creuerat mundū euʒ iudicabat·quia ſi ſcabies erat lauabat homo veſtimenta ſua et mūdus erat· Cuʒ vo perſpicuā erat lepra ſeparabatur id eſt iudicabatuꝛ immundus ad arbitriuʒ ſacerdotis et habebat homo veſtimēta ſua diſſuta id ē facilia ad induendū et exuendū·ut ſic ognoſceretur·et caput raſū vt poſſet cognoſci·oſcꝫ veſte otectū·et ne fetorem loquēdo diffunderet·et habitabat ſolus ex̄ caſtra·ita ut a mortuo nichil differre videreť· Itē ſi lepra veſtis erat pſpicua cōburebatur veſtis·ſi dubia recludebatur veſtis ſepteʒ diebus · ſi creuerat macula adiudicabatur lepre·ſi nō creuerat ablueba tur veſtis ⁊ recludebatur alijs ſeptē diebus · poſt quos ſi ſacerdos inueiebat creuiſſe lepā · rūpebat eam·ſimiliter hoſtium domus leproſe claudebatᷓ ſeptē diebꝰ· poſt quos ſi ſacerdos inueniſſʒ creuiſſe lepram · iubebat erui lapides lepro ſos et ꝓici extra ciuitateʒ et domū radi intus et per circuituʒ et puluerem raſure ſpargi extra ciuitatem in loco immundo·et alios lapides ſubſtitui in domo·et luto alio liniri domum·qđ ſi iterū redierit macula ē pſeuerans et lepra deſtruebatur domus et ligna et lapides et puluis extra ciuitatem proiciebātur in locum immundum·

diſſimulāt reſpcū dīne miſeracōnis indignos hri·Reges quoqꝫ q̄ ignorātia ducti in abrahā deliq̄rant non niſi eodeʒ orante ſanari meruerunt· in quo figuratur ꝙ paſſiōes moruʒ non ſanantuꝛ niſi orationibus eccl'ie Moyſi quoqꝫ p̄cepit dn̄s vt lep̄ ſiue in cute ſiue in domo·ſiue in veſte ſiue in crine appareret·ſacerdoti oñderetur·et iuxta eius arbitriū ſepata·eius iudicio otamminaretur vel mundaretur· Saul quoqꝫ cū a ſpū maligno vexaretur·non poterat ad ſane mentis officium redire niſi prius dauid pſalterium arriperet · et coram eo pſalleret·et ita ab eius vexatione ceſſaret dyabolus · In quo miſtice oſtenditur·ꝙ quicūqꝫ dyabolo ꝓpť pcc̄m mancipatur ab eius dominio eripi non valet·niſi dauid id eſt eccleſia pſalterium arripiat·et coram eo pſallat·id eſt ſpūalis gr̄e ip̄m participem faciat·et ſalubriter ammonendo ⁊ pie orando ꝓ eo et exempla boni opis ſibi prebēdo dyabolum ab eius inuiſibili vexacōne compeſcat· Dauid quoqꝫ cū adulteriū ōmiſiſſʒ et homicidiū·nō añ audiuit a ꝓpha tranſtulit dn̄s pcc̄m tuū a te anteq̄ ip̄m pcc̄m cōfiteretur · Prius enim ꝓphe redarguenti ſe peccatum confeſſus ē·et poſtea audiuit tranſtulit dn̄s peccatū tuū a te· Achab quoqꝫ cū d' innocētis ſanguis effuſiōe ſententiam ōminantis dei audiret·induit ſeip̄m cilicio ſatiſfaciens deo ꝑ penitentiam·vn̄ dn̄s ait ad heliaʒ qm̄ achab reueritus eſt faciem meā non inducam malū in diebus eius·Niniuite cum audirent adhuc quadraginta dies et niniue ſubuertetur·ex edicto regis et principū · penitentiam egerūt dicentes·quis ſcit ſi ouertatur et ignoſcat deus·et relinq̄t pꝰ ſe benedictōꝫ· Hac humilitate ſatiſfactione imminentem ſubuerſionem euadere meruerūt· quoꝝ exemplis euidenter oſtenditur ꝙ nullus a deo cōſequiť veniā niſi p̄mū ſatiſfecerit ſibi ꝑ penitētiam· Nabuchodonoſoꝛ quoqꝫ ꝓpť ſupbiā ſuam a racōnabili mentem beſtialem animū cōmutatus atqꝫ a regno ſuo ꝓfugus recedens non ante regnum recepit quaʒ conuerſus deum p̄dicauit · Deniqꝫ plebs iſrahelitica ob culpā ſue tranſgreſſiōis captiuitati tradita·nō añ liberari meruit q̄ꝫ peccata ſua confitēs danielis ⁊ alioꝝ ſanctoꝝ p̄cibꝰ veniam accepit· In euangelio quoqꝫ venietes ad iohānē vt baptizarētur ab eo baptiſmo penitentie·primū ōfitebantur pcc̄a ſua oſtendentes·ꝙ q̄ſqꝫ debꝫ ſua peccata damnādo ōfiteri·et innouationē vite melioris ꝓmittere ſi regeneratiōis gr̄aʒ deſiderat accipe· Xp̄us quoqꝫ alios legiť ſuſcitaſſe a mortuis·alios a lepra mundaſſe·alios illuminaſſe·aliorum menbra paraliſi diſſoluta conſolidaſſe·omniuʒ tn̄ ſanitatē petitio ꝓprie vocis·vel amicoꝝ legitur preceſſiſſe· Luca enim referēte didicimus·ꝙ ꝓ ſocru petri prius rogatꝰ ē·q̄ꝫ eam ſanitati redderet· Leproſus vero ille quem dn̄s deſcendens de monte mundauit prius ꝓclamauit ad eū·dn̄e ſi vis potes me mundare· quē poſtea tangendo mūdauit· Cecus quoqꝫ cū clamaret ad eū miſerere mei fili dauid·interogauit eū ih̄s q̄d vis vt faciā tibi·ait Raboni vt videā lumē Tres quoqꝫ mōtuos audiuit quos alijs orantibus r̄ddidit vite Quartū quoqꝫ diſcipulo nūtiāte audiuit·ſꝫ qꝛ defuerť viui q̄ ꝓ eo p̄carētur·r̄ſuſcitari non meruit quibus nimirū exēplis euidentiſſime datur intelligi ꝙ ille quem macula g̃uioris culpe inficit· niſi confeſſione proprij oris · vel eccleſie interceſſione ſuffragante ſanari non poterit · Hinc penitens ille qui prius tacendo peccata flagellari meruerat·poſtea correptus dicebat · Quoniam tacui inueterauerunt oīa oſſa mea dū clamarē tota die· Hinc xp̄s ex ꝑſona menbrorum ait·non abſoꝛbeat

a ❡ In veſte·nō hꝫ dicit de veſte et de domo ꝙ ei ad lr̄am poſſit lep̄ ineſſe· ſed ſi domus vel veſtis offerretur ab aliquo in miniſteriū deputanda·antea ſacerdoti offerebatur·et ſi aliqua inerat macula qua a miniſterium impediretur·ſacerdotis iudicio relinquebatur·

b ❡ Seperata q̄ ad officiū vel miniſterium·

c ❡ Contaminaretur·domus vel veſtis vel cutis·i· contaminata vel imūda iudicareť·

d ❡ A ꝓpha ſcilicet nathan·

e ❡ Achab ·ꝫ·e· di·iij·§· ecce achab·

f ❡ Innocentis· ſcilicꝫ nabute · xxiij·q·iij·ouenioꝛ·

g ❡ Et relinq̄t· ·i·nobis qui eum ſequimur· et poſt ominacōnem a ſe datam·

h ❡ In beſtialē· ·s· xxvij ·q· iiij · miror·

i ❡ In euāgelio· hic trāſfert ſe ad auctoritates noui teſtamenti·

k ❡ Penitētie·ñ remiſſionis · nam venientibꝰ ad illud requirebatᷓ penitētiā·nō autē in noſtro baptiſmate qđ remiſſionis eſt ut ꝫ·de cō di·iiij·ſine pn̄ia·

l ❡ Vl' amicoꝝ· hꝫ eñi deus amat ut multi regāt ꝫ·e·fleat·

m ❡ Raboni ·id eſt magiſter·

n ❡ Mortuos· id eſt filiū archiſinagogi·filiū vidue et lazarū·ꝫ·e·queꝫ penitet·

o ❡ Quartūʒ·vñ hoc grānus habuit ignoramus niſi dicatur hoc de matheo intelligi·cui cum dominꝰ dicit ſequere me · Rn· domino pr̄ meus mortuus eſt volo eum ſepelire·tunc dominus ait·dimitte mortuos ſepilire mortuos ſuos p ❡ Penitēs·dd· q ❡ Tacui·peccato·

r ❡ Oſſa·virtutes quibus anima ſuſtentatur vt oſſibus corpus·

s ❡ Dum clamarem·iactādo me de meritis meis·non ōfitendo·

a ¶ Non claudis. os nō ↄfitendo nō claudet. i. non ↄſtringet te finalit̄
b ¶ In ꝓfundo vicioꝝ. vnde peccator cū venerit in ꝓfūdum vicioꝝ
cōtempnet. xvij. di. nec licuit.
Penitentia. nō negetur. nā diffidentia etatis ⁊c̄. xxxij. q. ij. ancil-
lam et ꝫ. di.
vij. nemo.
c ¶ Vulnerata. de
lictis.
Non ſuffici t.
quo ad fa/
mam exteriorem.
ſufficit enim quo
ad deū dūmō non
cōtemnatur.
e ¶ Per pn̄ie ꝫ.
. e. di. ſi peccatum
dauid.
Nouit. ſentē
tiam omina
tionis. ↄtra. ut x-
xij. q. iiij. in cōmu
tabilis. et in h̄ ſi/
milis ē p̄tori quo
ad interlocutoriā
. ff. de. re. iudi. q̄ð
iuſſit.
Aliud. s. xi q.
. i. aliud.
h ¶ Repoſcē. q̄ð
licet ut . s. xiij. q.
. i. q̄ð debetur.
i ¶ Propa. ff. de
mino. ſi iudex.
k ¶ Licent h̄ ex/
poſui. s. xi. q. i. ali
l ¶ Expedi- ud
unt. ut debituꝫ re
petere. ut. s. xiiij.
. q. i. c. ꝙ debet̄. ſꝫ
h̄ non expedit cū
ſcandalo . Itē tē/
poralia accipe . i.
. q. i. iudices. Iteꝫ
omnibꝰ cibis i dif
ferenter vti licet
. xi. q. iij. ad men-
ſam. Sed non ex-
pedit. xxviij. q. i.
omnes . Itē vxo-
rem gentilē dere-
linquere licet. xx-
viij. q. i. iaꝫ nunc.
ſed non expedit.
ut. e. q. i. ſic enim
Qui ſanctus.
in paſcha. i.
i tranſitu ð vicijs
ad virtutes. quia
paſcha tranſitus
interp̄tatur. de ↄ.
di. iiij. p aquam.
n ¶ Peccator ē.
ex h̄ videtur ꝙ cō
ſtitutus in morta
li poſſit auctorita
te ſua a ↄmuniōe
ſacramentoꝝ ab
ſtinere. iuxta illð
probet ſe homo ⁊
ſic de pane illo e-
dat. ⁊c̄. de. cō. di.
. ij. qui ſcelerate. ⁊
ideo laudatꝛ mu-
lier que menſtrua patitur ſi ex reuerentia abſtinet. s. v. di. ād eius . et
ar. ꝫ. de ↄ. di. ij. cotidie. Sed cōtra. s. e. di. ſunt qui arbitrantur. et. c. fa
cilius. et. ꝫ. e. in actōne. In cōtrarijs iſtis dicitur ꝙ nemo auctoritate
ſua ſed ſacerdotis debet abſtinere a communione ſacramentorum al
taris. Solutio. abſtinet quis pc̄ci conſcius aliq̄n ꝓpter reuerentiam q̄ð
commendatur. ut hic et cōſimilibus. Aliquando ꝓpter ſatiſfactioneꝫ
delicti putans talem abſtinentiam prodeſſe etiā non iniuncta ei aliqua

in me profundum neqꝫ vrgeat ſup me puteus os ſuum. Qð aug. expoſuit dicens. Puteus ē ꝓfunditas huā-ne iniquitatis in quā ſi cecidēis. nō claudet ſup te puteus os ſuum. ſi tu non claudis os tuum. Confitere er-go ⁊ dic. De profundis clamaui ad te dn̄e ⁊c̄. et euades. claudet ſuper illū qui in profundo contēnit a quo mortuo velut ab eo qui non ē perit cōfeſſio. Hinc idē ꝓpha ait. Intro ite portas eius in cōfeſſione. oſten-dens ad portas miſc̄die. nō niſi p ↄ-feſſionem pc̄ci aliquem poſſe ptingē. Hinc etiam beatus iohannes bap-tiſta et ſaluator noſter exordiū ſue predicationis a penitētia ſumpſeīt dicentes. Penitētiam agite appro-pinquabit em̄ regnū celoꝝ. Oſten dens neminem ad regna celoꝝ poſ-ſe ptingere. niſi p̄mū p penitentiam deo curauerit ſatiſfacē. Hinc etiā in actibus apl̄oꝝ legitur. ꝙ credētes veniebant ad apl̄os ānunciantes a-ctus ſuos. ¶ Ex hijs omībus facile moſtratur ſine ↄfeſſione nullum ve-niā poſſe mereri. ¶ Hinc leo papa

Sufficiat petēti cōfe- ait. ſſio. que p̄mū dn̄o offertur de-inde ſacerdoti qui ꝓdelictis peniten-tium precator accedat. ¶ Item

Penitētia que dilata eſt eſt cū ſtudioſius petita fuerit nō ne-getur vt eo modo ad indulgentie medicinā anima vulnerata perueni at. ¶ Item aug. in ſmone de pn̄ia.

Non ſufficit mores i meliꝰ cō mutare et a p̄teritis malis re cedere. niſi etiam de hijs que facta ſunt ſatiſfiat dn̄o. p penitētie dolo-rem. p humilitatis gemitū. p ↄtriti cordis ſacrificiū coopātibus elemo ſinis et ieiunijs. ¶ Itē ambroſius.

Nouit dn̄s mutare ſententiā. ſi tu noueris ēmdare ðlictuꝫ.

Aliud qui- ¶ Iteꝫ leo papa. dem eſt debita iuſta repoſce-

penitentia a ſacerdote. quod inhibetur in ↄtrarijs . ſed in illo caſu vbi
ob reuerentiam abſtinetur ꝓpter criminis cōſciētiam . diſtinguo. vt ſi
ſcandalum oritur. ex eius abſtinentia compelli poteſt a prelato ſuo
ad ſumendum euchariſtiam vel petendū. ar. ꝫ. de. cō. di. ij. ſi q̄s intrat.
et. c. ſeculares Sꝫ
ſi non eſt ſcanda/
lum bn̄ ſacit ab-
ſtinēdo. ꝫ. de. ↄ. di.
. ij. cotidie . hodie
tn̄ videtur tolli i/
ſta diſtinctio . vt
ex̄ ð pe. et re. oīs.
o ¶ Remoꝛdꝫ. ſe
cundū q̄ð no. s. x-
vi. q. i. monachi.
p ¶ Ecc̄iam. id ē
vnitatem ecc̄ie p
fidem et caritatē.
nec enim intelli-
gi pt̄ de ingreſſu
corporali ecc̄ie. ne
mo namqꝫ ꝓ pec
cato aliquo abſti
nendus eſt ab in
greſſu ecc̄ie niſi
ſit excomunicatꝰ
vel interdictꝰ ex
iuſta cā. ꝫ. e. q. iiij.
vir cū ꝓpria xi. q.
iij. excomuīcatos.
Si agamus.
Ca. dicit ie-
ronimus. ꝙ ſicut
deus propt̄ peni-
tentiam reuocat
ſententiam etiam
ↄtra ↄtumaces la
tam. ita propt̄ pe
nitēdi negligenti
am bona reuocat
que ꝓmiſit . et h̄
probat exemplis
ih̄rlin et ſamarie
nabuchodonoſor.
et ezechie regis.
r ¶ Ruꝛſꝰ vba. g̃.
s ¶ Eūdē. ſ. amos
ð quo locutus fu
erat ieronimus
Quāobrē. ele
moſinis. ele-
moſine namqꝫ a
morte liberāt pec
catorē q̄p delic/
ta ſubierat . ut ꝫ.
. e. di. medicina ꝫ.
. e. diſ. c. miroꝛ.
t ¶ Redime. illð
reponitur priua-
tiue quia ꝓpe non
eſt h̄ redemptio.
ſile. ff . comodati.
ſi ut. § ulti. ff. ð. l.
omiſſo. l . ſuo. ff.
q̄ð vi aut clā. ſi i
rem. § ij.
u ¶ Si forte. s. di.
. lxxxvi. non ſatis.
v. dn̄s non vult.
dubitanter dixit
ꝙ deeſſe pt̄ cōtri-
tio corð ar. s. e. q.
. ij. āmonē. et non
valent elemoſine niſi ex bono fonte. ⁊c̄. ut lxxxvi. di. non ſatis. vel idō
ſub dubietate poſuit. ne ſecuritas negligentiam et negligentia paret
offenſam. ut. ꝫ. e. predixerat. vel ponitur forte aſſertiue. vt in euange-
lio forſitan et patrem meū cognouiſſetis. ⁊c̄. ꝫ. di. iiij. ne forte. ff. de
rei. ven. Item ſi. § i. -git h̄ ſcðm eos ↄtra quos hic loquitur.
x ¶ Non poteſt. id ē non ↄtin- y ¶ Moriturū. ꝓpter pc̄m q̄ð omiſit
q̄n ſupbiuit de victoria quā habuit de inimicis eam ſibi attribuens.

re. aliud ꝓpria perfectōnis amoē cō temnere. Illicitorum veniam poſtu lantem oportet etiā a multis licitis abſtinere. dicente apoſtolo . omnia michi licent ſed non omnia expedi-unt. Vnde ſi penitens habeat cau-ſam quam negligere forte non debe at. melius expectet ecc̄iaſticum q̄p forenſe iudiciū ¶ Item ieronimus in malachia. ¶ De eodem.

Qui ſanctus ſacerdos ē. ⁊ ↄme dit agnū in paſcha dn̄i accingatur balteo caſtitatis. et audiat cum apo ſtolis Sint lumbi veſtri precincti et lucerne ardentes in manibꝰ veſtris. Qui aūt pc̄cor eſt. et quē remordet ꝓpria ↄſcientia. cilicio accingatur ⁊ plangat vel ꝓpria delicta vel populi ingrediatur eccleſiam de qua ꝓpter peccata fuerat egreſſꝰ et cubet vel dormiat in ſacco vt p̄teritas delici-as p quas deū offenderat vite auſte ritate ↄpenſet. ¶ Idē in amos pro-phta. ¶ De eodem.

Si agamus penitentiam ipſuꝫ quoqꝫ ſue penitebit ſentētie. Rurſus iuxta eundem ꝓmittit proſpera ſi pe nitentiam egerimus. ꝙ ſi negligen-tia diſſoluamur . et illum penitebit ſponſionis promiſſaqꝫ reuocabit . Cuius rei exemplum ſamariam et iherusalem habere poſſumus. quoꝝ alij de imminentibus ſupplicijs libera-ti ſunt. alij que patribus promiſſa fuerant perdiderunt. ¶ Idem ſuper danielem. ¶ De eodem.

Quamobrem cōſiliū meū pla-ceat tibi. et pc̄ca tua elemoſinis re-dime et iniquitates tuas in miſeri-cordijs pauperū. ſi forte ignoſcat de us delictis tuis. Si predixit ſenten-tiam que nō poteſt mutari . quomō hortatur ad elemoſinas pauperum. et miſericordiam vt deus ſententiā permutet. q̄ð facile ſoluitur exēplo regis ezechie quem yſaias predixit morituꝝ. et niniuitaꝝ q̄bus dictuꝫ

a ¶ Mutata eſt· nõ iudicij varietate· ſed eoꝝ mutacõne qui ↄuerſi p pñiam meruerũt liberari· ↄ̄ieremie· et ſũt verba ieronimi ſup daniele
b ¶ Aſſerit· dñs loquens· ↄ̄lem c ¶ Alioquin· i· niſi preſtaret in/dulgentiam agenti bona· cur infert mala agenti mala et ħ ſequitur· equum eſt enim ſicut male agentibꝫ infert mala· ſic bene agentibꝫ pã cat· et ↄferat bona· d ¶ Irreuerentiã id ẽ ↄ̃ equitatẽ reuerẽdam vel ad ħ vt oĩes eum eque reuerea mur tantum·
e ¶ Vicijs· s· di· lxxxvi· odio·
f ¶ Quão brez· illud tãgit qd na buchodonoſor in ſomno vidit ar borem in medio terre pertingentẽ vſqꝫ ad celum· et ſub ea habitabãt animalia beſtie· et in ramis volu cres· et ex ea veſcebatur omĩs cã ro· ꝛ ecce vigil fa ctus· ſpũs de celo deſcẽdit et ait· ſuc cendite arborez ꝛ p̃cidite et ramos et fructus eius et fugiunt ex ea be ſtie et volucres· ſed germen eius ĩ terrã ſinite· ꝛ cũ feris ſit ps eius et ab humano con mutetur cor eius et ſeptem tempo ra mittentur ſup eam· qd ſomnium daniel interpreta tus ẽ· ꝛ ait· tu rex es· et arbor ea· q̃ inualuiſti· et pote ſtas tua in termi nis terre· et audi uiſti puigilẽ altiſ ſimi ſententiã ſu per te· et ab homi nibus te eicient et cum feris erit ha bitatio tua· fenũ vt bos cõmedes· ſeptem tempora id eſt ſeptez anni mutabuntur ſup te et relinquetur tibi ſemẽ vel ger men radicis· quia regnũ tuũ reſtitu etur tibi· q̃obrẽ audi cõſiliũ meũ· peccata tua ele moſinis redime forſan ignoſcat ti bi deus poſt an num autem deam bulabat rex in aula ſua· et ſupbe loquebatur dicens· nonne ħ eſt ba bilon quam ego edificaui in robore regni et in glã decoris mei· adhuc erat ſermo in ore eius· et ecce vox de celo dicẽs· tibi dicitur nabucho/donoſor· regnuz tuum tranſit a te· et cum feris habitabis ſeptem tem poribus· donec ſcias q̄ dominetur altiſſimus vniuerſis regnis homi num· et ſtatim ex hominibꝫ abiectus eſt· et vt bos fenum comedit· et rore celi caput eius infectum eſt· donec capilli eius in ſimilitudinem a quilarum creſcerent· et vngues eius quaſi vngues auium·
g ¶ Vſqꝫ ad menſez duodecimũ· vſqꝫ ad annum pccã elemoſinis rede mit· poſt ſuperbiuit· h ¶ Forſitan· verba danielis· i ¶ Dubitet· id ẽ ↄponat ſcdm formam dubietatis· vel dic vt· s· in prin·
k ¶ Audacter· s· viij· q· i· ſi ergo· s· xxxij· q· vi· ſi paulus· ħ aduerbiuz determinat verbũ vel participiũ· ar· ad ħ· xciij· di· diaconi·
l ¶ Vide· o tu auditor l ¶ Miſcentẽ· s· di· xlv· diſciplinam·

fuerat adhuc quadragita dies ſunt et niniue ſubuertetur· et tñ ad p̃ces ezechie et niniue dei ſñia mutata ẽ· Rurſuz bona agẽti ſe aſſerit pollice ri· idulgẽtiã· alioq̃n et in reuerẽtiaz loquitur deus ſe mala minari ſuper gentẽ· et ſi bona fecerit minas cle mentia ↄmutare· Rurſuz aſſerit pol liceri· et ſi mala fecerit· dicit ſuã mu tare ſententiã nõ in homines ſed in opa que mutata ſunt· Neqꝫ eñ de9 hominibus iraſcitur· ſed vicijs que cũ in homie nõ fuerit nequaq̃ punit qd mutatũ eſt· Dicamus quidẽ et a liter· Fecit ergo nabuchodonoſor iu xta danielis conſilium miſcdias in paupes· et idcirco vſqꝫ ad menſem duodecimũ in eo dilata ẽ ſentẽtia· ſꝫ q: poſtea ambulans in aula babilo nis gloriatur ꝛ dicit· Nonne hic eſt babilon magna· quã ego edificaui in domo regis et robore fortitudi nis mee et in gloriam nominis mei· bonũ miſcdie pdidit malo ſuperbie forſitan ignoſcat deus delictis tuis Cuz beatus daniel p̃ſcius futuroꝝ de ſententia dei dubitet· rem temera riam faciũt qui audacter peccanti bus veniã pollicẽtur· Et ſciendũ eſt tamẽ q̄ nabuchodonoſor bona ope ra facienti· venia repromittitur·

Vide benignũ dñm ¶ Idem miſcdiam cũ ſeueritate miſcẽ tẽ· et ipius pene mod iuſta et clemẽ ti moderatione penſantẽ· et ideo nõ in ppetuũ iteritũ tradit delinquẽtes ſed quãto inquit tempe ſeruierunt· chuſarſaton· ħ eſt octo annis· diſce et hoc o tu auditor· quiſquis ille es· qui tibi ↄſcius es alicuius erroris· et

m ¶ Chuſarſaton· q̃ humiliatio eoꝝ interp̃tatur in libro iudicũ· hic eſt diabolus cui humiliande et affligẽde traduntur anime· qui xpi hu militate ↄtẽpta in ſupbiam ſe extollũt· et iſte chuſarſaton fuit rex ſi rie et meſopotamie cui ſeruiuit iſrahel nouem annis eo q̄ p̃uaricatus eſt in p̃ceptis dñi ſeruiendo idolis· mortuo ioſue quem liberauit otho mel frater caleph in quo erat ſpũs dñi· poſtq̃ ꝑplus clamauit ad do minũ tradito chu ſarſathon in ma nus othomelis· in pugna q̃n pu gnauit ↄtra eum vt legit̃ in libro iudicũ· ij· et· iij·
n ¶ Tanto· ſcꝫ ſaltẽ ꝛ ſi non pl9·
o ¶ Nichilomĩ9· ꝭ· di· iij· ꝓductior ↄ̃· ſꝫ ibi d̃ pecca to p̃mi parentis tñ· vel d̃ pena in teriori· hic aũt de exteriori ꝭ· di· iij· iudas· ad ſi· v̇· i·
p ¶ Nõ clamaue runt· s· e· di· ꝭ· ex hijs· v̇· quãtũ q̃z·
q ¶ Suſcitauit ſal uatorẽ· othomelẽ· ſ· filiũ caleph fra trẽ ſeleph minorem· cui caleph a razfiliã ſuã dede rat i vxorẽ· ꝓ eo q̄ ei cepat citatẽ canathabe· i· ciui tatẽ lrãꝝ· hic er go othomel qua ſi ſaluator filijs iſ rahel eſt miſſus· dũ ſup eos ẽ dux ↄſtitutus a domi no· interp̃tat̃ aũt othomel tps mi chi dei· ħ ẽ aliq̃s milicie celeſtis ar changelus· qui ſi bi tpus a deo diſ penſatũ accipiẽs· mittit̃ in adiuto riũ eoꝝ q̃ hedita tẽ capiũt ſalutis·
Ecclesia maculaz he reſis vel mortalis pccĩ· s· di· xxi· c· q̃uis· s· ꝓ· xcã· q· iiij· recurrat·
r ¶ rugã· ſ· ſciſ/matis vl' venialis pccĩ· ↄ̄eccĩa· s·
s ¶ De· xxiij· q· iiij· ſõte ↄ̃· ħ aũt vita ↄ̃· So· eccĩa q̃nqꝫ lãge ſumiẽ· ut granũ et paleã ↄplectatur· ut in ↄtrarijs· s· xxxij· q· iiij· recurrat vel dic aliud eſt eſſe de eccĩa quod hic negatur de malis· aliud eſſe in eccleſia qd in ↄtrarijs ↄcedit̃· vl' diſtig ue· nam ſũt quidam in eccĩa noie et re· vt boni catholici· vt hic· qui dam nec noie nec re· vt p̃ciſi· s· xxiij· q· iiij· ſi q̃s a catholico· q̃daz noie tñ· vt in ↄtrarijs· quidã re tñ· ut ꝭ· de· ↄ· di· iiij· non dubito vnde pro/pheta· in pccĩs dimiſi mirẽm vrãm· vt ꝭ· xxxv· q· i· ꝭ· vlti·
Sup tribꝫ· v̇ba ħ ſũt amos ꝓphe cõmmãtis azabeli regi dama ſci· q̃ decez tribꝫ grauiter afflixerat· q· di· ſi azabel ſemel vel bis tñmõ ꝑplm meum eſſet pſecutus· forſitan pcerẽ illi· ſꝫ quia diu expectaui ad pñiaz vt ↄũfus recipet ſanitatẽ ꝛ ecõ̃ ipe abuſus patiẽtia mea· t'cio et quarto afflixit cogor mutare ſñiam vt plagis corrigã delinquẽtes·
t ¶ Cõuertã· nõ expectabo eũ vt ↄuertat̃· ſꝫ plagis corripiã eum· vel lege interrogatiue· nõ ↄuertã eum· i· nonne ↄuertã eũ ab inſania ſua· flagellãdo ipm· x ¶ Iux̃· v̇ba· iero· y ¶ Tropologiã· i· mortalitatẽ·

quanto tpe erraſſe te noſti· quanto tempore deliquiſti· tanto nichilomi nus tpe humilia te ipm deo· ſatiſfa cito ei in ↄfeſſione penitentie· non ex pectes vt humilitet te chuſarſaton et multo neceſſitas extorqueat peni tentiaz· ſꝫ ipe p̃ueni tortoris iſtius duriciã· q: ſi te ipe emẽdaueris· ſi te ipſum correxeris· pius ẽ dñs et miſe ricors qui vindcãm tempet· ab eo qui illã petẽdo p̃uenerit· Sed et illd̃ cõſideremus quia donec ſeruierunt chuſarſaton illi qui traditi fuerant pro delictis ſuis et non clamauerunt ad dominũ· nemo ſuſcitatus eſt qui ſaluare eos poſſꝫ· Cũ vero clamaue rint ad dominũ tunc ſuſcitauit dñs ſaluatorẽ iſrahel et ſaluauit eos·

Ecclesia xpi eſt non ¶ Idem· habens maculã neqꝫ rugam aut aliquid iſtiuſmodi· Qui ergo peccator eſt aliquo ſorde maculat9 de eccĩa xpi nõ pt apellari· nec criſto ſubiectus dici· Poſſibile autem eſt vt quomodo eccĩa· que prius rugaz habuit ꝛ maculã et imundiciaz po ſtea reſtituta ẽ· ita ꝛ peccator cur rat ad medicum· quia non habent opus ſani medico· ſed male habẽtes vt curet vulnera ipius· et fiat de ec cleſia que eſt corpus xpi· ¶ Idẽ·

Super tribus ſceleribus dama ſci et ſuper quatuor non ↄuer tam eũ· Iuxta tropologiam ħ poſſu mus dicere· Primum pccm eſt co gitaſſe que mala ſunt· ſecundũ cogi tationibus acquieuiſſe puerſis· ter ciũ qd mente d̃creueris opere com pleſſe· quartum poſt pccm non age re penitentiã et ſuo ſibi complacere

de hoc quere·s·di·xxxviij·vino· tribꝰ prioribus peccat·ſi penitet cō
a ¶Delicto·quaſi diceret qui in·= uertit dn̄s ad eū vultū clemētie
fue·ſi vero nō penitet auertit ab eo vultū clementie fue·
Secunda tabula·naufragiū ꝓcellaꝝ huiꝰ mūdi· quia nauiga=
mus tendentes ad patriā· et incurrimus naufragium ex pecca
to primi hominis·quo ſumus morti addicti·Prima tabula eſt baptiſ=
mus vbi purga=
tur vetus homo
et induitur nouꝰ
xxvi·di·c·denide·
Secūda tabula ē
penitentia q̄ poſt
baptiſmum lapſi
ꝑ pn̄iam reſurgi=
mus ſed non per
baptiſmum·h·ad
litterā·ꝑma tabu=
la eſt nauis·ſcd̄a
tabula ē ſcapha ī
qua in naufragio
piculū euaditur
Ne forſitā·fe
ſtiuitatis· ſ·
ſcenophegie in q̄
iudei ſingulis an=
nis habitabant
ſub vmbraculis ī
memoriam·xl·an
nis·quibꝰ ī dſerto
fuerūt ī taberna/
culꝰ quaſi diceret
ad litterā· ſic oliz
vos de egipto li=
beraui et habita=
uiſtis in taberna=
culis·ſic et nūc e=
ducā de eminente
captiuitate pecō
rū ſi ad me reuer
ti volueritis·
d ¶Qd̄ facit ba
ptiſma·non tamē
quodcūqꝫ· ut·ī·d̄
ꝯ·di·iiij·ſine· Vn̄
ſemꝑ iſta duo q̄ꝫ/
uis interdū̄ ge=
nerale ponatur·
excepta intelligū
tur·ex̄ d̄ ſpon·nō
ē nobis· Itē h̄ fa
cit penitentia qd̄
baptiſmꝰ quo ad
vitam eternam·
non quo ad hoc
ut peṙe poſſit q̄s
iurꝭ ſuo diſpenſa=
cōnem acta pn̄ia·
ut·ī·di·vi·c·i·ī fi·
ex̄ d̄ vo·et vo·re·
·c·i·in fi·
Predixerat·
ieremias·in
epl̄a quā dixerat
iudeis ad trāſmi=
grationem babi=
lonis·dicēs cum
impleri ceperint
ſeptuaginta an=
ni viſitabo et re=
ducā vos ad locū
iſtum· =ces·s·xxiiij·q·iiij·obtineri· e ¶Deniqꝫ·alia racōne ꝓbat·
f ¶Pre= q ab oratione non ē ceſſandū· quia ſi deus videt homies
negligentes mutat qd̄ prius ꝓmiſerat· =nebit ſpūs meus in homi=
h ¶Legimus·vbi dicitur q non pma= ne in eternū· quia caro ē fra
gilis·erūt qꝫ dies eius·cxx·anni·quaſi diceret ſpūs meus id eſt indig
natio mea et ira mea non remanebit ī homine in eternū·i·nō erit eter
na·quia non reſeruabo hominē eternis cruciatibꝰ·ſed ipſū h̄ puniam
temporaliter ſcꝫ diluuio·h̄ dicit ꝓpter illos qui in diluuio ſaluati ſūt
et ꝯuerſi ad deum· =etiā iudex poteſt hoc facere poſt datas indu=
i ¶Anteq̄·nūquid= cias·ar·q ſic·ff·de re·iudi·q iuſſit·idem etiaꝫ

Si delicto· ¶Idem·
Secūda poſt naufragiū tabu
la eſt culpam ſimpliciter ꝯfiteri·imi
tati eſtis errantē imitamini ꝛ correc
tū·Errauimꝰ iuuenes·emendemus
ſenes Iūgamus gemitū ꝛ lacrimis
copulemus·Idē q̄ꝛ diuinitatis na=
tura clemēs eſt et pia·magiſqꝫ ad
indulgentiā q̄ ad vindictam pro=
na quia nō vult morteꝫ peccatoris·
ſꝫ vt conuertatur et viuat·Si quis
poſt lapſum peccatoꝝ ad verā peni=
tētiam ſe ꝯuerterit·cito a miſericor
de iudice veniā impetrabit·¶Idē·
Ne forſitan· in malachia
pcc̄i memores tardius reuer=
tantur·Adhuc inquit ſedere vos fa
ciam in tabernaculis ſicut in diebus
feſtiuitatis· ut qd̄ facit baptiſma
h̄ faciat et penitentia·ꝛ habitet ī ta
bernaculis ſaluatoris h̄ ē in ecc̄ia·
Predixerat ieremias·¶Ideꝫ
ſeptuaginta annos deſolatio=
nis tēpli poſt quos rurſum venirent
ppl̄i in iudeam ꝛ edificarent ibi tem
plum et iheruſalem·que res nō facit
danielē negligentē·ſed magis ꝓuo
cat ad rogandū·vt qd̄ deus ꝑ ſuam
promiſit clementiā ꝑ eoꝝ impleat
preces·ne neglientia et ſuꝑbia pa=
riāt offenſam·Deniqꝫ in geneſi le=
gimus centū et viginti ānos penitē
tie ꝯſtitutos an̄ diluuiū·ut q̄ꝛ tanto
tp̄e hoc ē centuꝫ annis noluerunt a=
gere penitētiā·nequaq̄ꝫ expectat vt
et viginti ān̄i aliȷ ꝯpleantur·ſed in=
fert an̄ qd̄ poſtea fuerat ꝯminatus·
Vnde et ieremie dicitur·ob durici=
am cordis ppl̄i iudeoꝝ ne ores pro
ppl̄o h̄· quia non exaudiā te· Et ad
ſamuelem·Vſquequo luges ſuꝑ ſau
lē et ego abieci eū·In cinere igit̄ et
ſacco poſtulat impleri qd̄ ꝓmiſerat

dices in ſententia lata ſub ꝯdicōne ex̄ de ſen ex·a·nobis
k ¶Poſtea·ar·q ſi teneris michi libꝝ ſcribere ad certū terminum
et tantū iam de tempore ē elapſū quod in reſiduo ſcribere nō poſſis·
ſtatim poſſū agere ꝯt̄ te·ar·s·ij·q·vi·appellatore·ff·d̄·v̄·ob·h̄ iure
ar·ꝯt̄·ſi quis cauc̄·ſi eū·§·i·ff·de v̄·ob·nulla ſtipulatio·ꝓpe prin·ti·ꝯt̄·
·ff·e·ſi iſulā·vbi ſoluit̄ h̄ ꝯtrarietas· l ¶Cōminatꝰ·penā ſcꝫ diluuij·
m ¶Abicci·quā
tum ad preſtitiā
Medicina·
pccā·i·peās
debitas ꝓ pecca=
tis·nota in h̄ ca=
pitulo pcc̄a dici
penas peccatoꝝ
que elemoſinis re
dimuntur ꝛ relax
antꝰ·vꝫ elemoſi/
ne redimūt pccā
·i·oſtēdūt eſſe di
miſſa·vel legitur
d̄ miſericordia vꝫ
elemoſina virtu=
te que eſt ſpūalis
medicina anime·
o ¶Redime·s·
xli·di·non cogan=
tur ar·s·di·lxxxij
preſbiter·
p ¶Venūdatus·
·s·xv·q·i·non eſt
elemoſina s·e·di·
·§·aliȷ·c·miroꝛ·
Medicamētū·
·i·elemoſina
ipā· r ¶Efficit·
vbi de ē oportuni
tas alia faciendi·
s ¶Date elemoſi
nā ordiate·ſ·a vo
bis ipſis incipiētes
ut eam vobis pri
mum exhibeatis·
ī·di·iij· qui vult
t ¶Mūda·i·mun
de ꝛ ſine pecō poſ
ſidebitis alia·
Deus·Ca·de
us indiſter
quemlibet pecca=
torē recipit ſi pe=
niteat et ſacerdo
tibus licn̄am relax
andi de pena con
ceſſit·maiora tn̄
peccata pena ma=
iori ſūt puniēda·
x ¶Diffinicōꝫ·i·
diſtinctōem pſona=
rū·i·nullum vere
penitenteꝫ a ſe ex
cludit· ut xxix·q·
ij·c·i·§·i·Vel dif
finicōnem·i·exce=
pcōnem peccato=
rum·
y ¶Qui miſcdiā·
·i·remiſſionē pec
catorū a ſe ꝑ mi=
ſericordiā confe=
rendam··

deus·nō q eſſet incredulus futuro=
rū·ſed ne ſecuritas negligētiā ꝛ ne
gligētia ꝓparet offēſam· ¶Iteꝫ
amb̄·in ſmone dn̄ica de abraham·
Opibus miſericordie non deū emi=
mus ſed noſmetipſos redimimus·
Medicina miſcd̄ie tollit pecca=
ta magna·habemꝰ plura ſub
ſidia quibꝰ pcc̄a nr̄a redimimꝰ Pe
cuniam habes redime pcc̄m tuum·
non venalis dn̄s eſt·ſꝫ tu ipſe venalis
es·Pcc̄is tuis venūdatus es· redi=
me te opibus tuis·rēdime te pecunia
tua·vilis eſt pecunia tua·ſed ꝓcio=
ſa ē miſcd̄ia·elemoſina inq̄t a pecca
to liberat·¶Crimina ergo elemo=
ſinis redimūtur· ¶Itē iohannes
Medicamentū os aureū·
fortius qd̄ maxime opatur in
penitentia hoc eſt elemoſina ſicut in
preceptis medicine medicamentuꝫ
multas quidem herbas accipit·vnā
autem dominatiſſimam·ſic et in peni
tētia iſta herba dn̄antioꝛ et poten=
tior eſt ꝛ vniūſuꝫ ipā efficit·Audi
em̄ q̄d dixit d̄ina ſcriptura Date ele
moſinam ꝛ ecce om̄ia mūda ſunt vo
bis·¶Itē amb̄·in libro de pn̄ia·
Deus diffinicōnem nō facit·q̄
miſcd̄iaꝫ ſuā omibꝰ ꝓmiſit·
et relaxandi licentiā ſac̄dotibꝰ ſuis
ſine vllā exceptione cōceſſit·Sed q̄
culpam exaggerauit·exaggeret pe
nitentiam·Maiora em̄ crimina ma=
ioribꝰ abluūtur fletibꝰ· ¶Item·
Fleat ꝓ te mater ecc̄ia et cul
pam tuam lacrimis lauet·Vi
deat te xp̄us merenteꝫ et dicat bea=
ti eſtis triſtes·quia gaudebitis·a=
mat vt pro vno multi rogent·De=
niqꝫ in euangelio motus lacrimis
vidue·quia plurimi pro ea flebant
filiū eius reſuſcitauit· ¶Idem·

s ¶Omnibꝰ ꝓmiſit vere penitētibꝰ·xxiiij·q·ij legatur·
a ¶Et relaxandi·i·pccā remittendi· =rem vel pcc̄m·quia nul/
b ¶Sine vlla·i·nullū excipiendo vel pecō= lum pcc̄m eſt d̄ quo nō
poſſit quis penitere ut·ī·de·ꝯ·di·iiij·nemo· =ſit doloꝛ de culpa vel ſa
c ¶Exaggeret·i·ſi maioꝛ fuit culpa maioꝛ= tiſfactio pro culpa·
d ¶Maioribꝰ·s xiiij·q·i·non afferamus· =as maifeſte ꝛ fleas·vt ꝓ
Fleat·ſi manifeſtū fuerit crimē dole= te oret mater eccleſia·
f ¶Et culpā·i·penā culpe ſi q̄ dignus ē ꝑ ꝯtricōeꝫ cordis ꝑ la=
crimas et oracōꝫ ex toto doleat· g ¶Multi·h̄ ec̄ faciūt ep̄i cū volunt
ſuis nepotibꝰ bn̄facere et merito·q̄a pſonā xp̄i gerūt·xxi·di·in nouo·

Adam post culpã statim de paradiſo deus eiecit· non diſtulit· ſʒ statim ſeparauit a delicijs vbi stati ageret pñiam· tunica veſtiuit eũ pellicia nõ ſerica· ¶ Itẽ augustinus ad felicianũ·

Tres aũt actiones ſunt penitẽtie quas mecũ veſtra erudicõ recognoſcat· Vna ẽ que nouum hominẽ parturit donec p baptiſma ſalutare omnium p̃teritoꝝ fiat ablutio peccoꝝ. Dñis qui iam voluntatis ſue arbiter conſtitutus eſt· cuʒ accedit ad ſacmentũ fideliuʒ ñ eum peniteat vite veteris· nouã inchoare non pt· ab hac penitentia cum baptizantur ſoli paruuli immunes ſunt· Nõdum eñi vti poſſunt libro ãbitrio· q̃bus tñ ad oſecracõnem remiſſionemq̃ʒ origenalis peccati· ꝓdeſt eoꝝ fides a quibus offeruntur· Altera vero pñia eſt cuius actio per totam vitam iſtam qua in carne degimus mortali ·ꝑpetua ſupplicacõis humilitate ſubeunda eſt Primo quia nemo vitã eternã incõruptibile immortalemq̃ʒ deſiderat· niſi eum vite huius tpalis corruptibilis mortalis peniteat· non eñi ſic quiſq̃ʒ in nouã vitã p ſanctificacõʒ baptiſmi naſcitur vt quemodmodũ ibi deponit omnia pcca preterita ita etiã ſtatim mortalitatẽ carnis· corrupcõnemq̃ʒ vite deponat· Tercia vero ẽ actio penitentie q̃ ꝓ illis peccatis eſt ſubeũda que legis decalogus continet de q̃bus apl'us ait· Si noſmetipos eñi iudicaremus a dño nõ vtiq̃ʒ iudicaremur· et infra· Eſt enim pñia humiliũ ⁊ bonoꝝ fideliuʒ pena cotidiana·i qua cũ pectora noſtra tondimus dicentes· dimitte nobis debita noſtra ·⁊c̃· neq̃ʒ ea dimitti nobis volumus que dimiſſa i baptiſmo nõ dubitamus· ſed illa vtiq̃ʒ que humane fragilitati q̃uis parua tñ crebra ſubrepunt· q̃ ſi collecta cõtra noʒ fuerint et ita nos grauant et opprimunt· ſic vnuʒ grãde pccm· Quid enim intereſt ad naufragiuʒ vtruʒ vno grandi fluctu nauis operiatur et obruatur· an paulatiʒ ſubrepens aqua in ſentinã· et p neglientium culpam derelicta atq̃ʒ contẽpta impleat nauem atq̃ʒ ſubmergat· Propter hec ieiunia elemoſine et orationes inuigilant in quibus cũ dicimus dimitte nobis debita nr̃a ſicut ⁊ nos dimittimus ⁊c̃· manifeſtamus habere nos qd nobis dimittatur atq̃ʒ in hijs verbis humiliantes animas noſtras cotidianam quodãmodo agere penitẽtiam non ceſſamus· ¶ Item gregorius

Si pccm dauid dñs tranſtulit tã deteſtabile· q̃d eſt q̃ poſt omnia que de eodem pcco p ꝓpham ei a domino dicta ſunt· poſtmodũ tãto tolerauit· Sed ꝓcul dubio delictum dñs ſine vlcõne nõ deſerit· aut enim ipſe homo in ſe hoc penitus punit aut deus hoc cum homine vindicãs ꝑcutit nequaq̃ igitur peccato parcitur q2 nullatenus ſine vindcã laxatur Sic enim dauid audire poſt cõfeſſionem meruit· dñs trãſtulit peccatũ tuũ· et tñ multis poſt cruciatibus afflictus· effugiens reatum culpe quam ꝑpetrauerat exſoluit· ſic et nos ſalutis vnda a culpa p̃mi hominis abſoluimur· ſed tñ reatũ eiuſdẽ culpe diluentes abſoluti quoq̃ʒ adhuc carnalit̃ obimus· q2 delicta nr̃a ſiue per nos ſeu p ſemetipm reſecat etiaʒ cũ laxat· ab electis eñi ſuis iniquitatum macl'as ſtudet tpali afflictione tergere· q̃s in eis in ꝑpetuũ non vult videre· ¶ Item auguſtinus·

Sicut primi hoies poſtea iuſte viuendo merito credunt̃ per dñi ſanguinem ab extremo iudicio liberati· non illa tñ vita meruerunt ad paradiſum reuocari· ſic et caro

Adam· ſtatim· ar· q̃ ſententia lata ſtatim execucõni mandanda ſit· ut notaui· s· ij· q· i· ſicut· xj· q· iij· cum apud·

Tres aũt· Ca· tres ſũt modi agendi penitentiam ·Primus quãdo adultus volens baptizari agit penitẽtiam· Secũdus quando aliquis cotidie penitet de leuib9 peccatis· Tercius quando aliquis penitentiam agit de mortalib9 que ꝓhibentur in decalogo· Ab illo autem v̄ſiculo· ẽ eñi penitẽtia· tractat d̃ ſecundo modo· nam ſi quis otemnit venialia· propter otẽptũ eorũ cõſtituitur dign9 morte eterna· ⁊ h̃ ꝓbat quadã ſilitudine·

c ¶ Actões· i· tribus modis agit̃ pñia ſcʒ ante baptiſmũ· ut d̃· o· di· iiij· agunt homines· poſt baptiſmũ de mortalibuſ pccis· et cotidie d̃ venialib9 ĩ· de· o· di· iiij· de cotidianis·

d ¶ Vna ẽ· ms· que ſit ab adulti cum baptizãt̃ vel ante·

e ¶ Pãturit· ꝓpe ponit h̃ verbum parturit· cũ enim homo iam ꝓponit et meditat̃ q̃ baptizari velit agere pñiam incipit· que pñia nouum hoiem parturit· i· de eo vetuſto prius culpe vetuſtatẽ hñteʒ facit nouũ hominẽ · i· grẽ nouitatẽ habẽtẽ· de· o· di· iiij· nõ du

f ¶ Ois· bito· ĩ· d̃· o· di· iiij· ois·

g ¶ Ad oſe: q̃· crationem· i· ſatiſfactõem vel ſanctificationem·

h ¶ Fides ꝓdeſt ·i· ſacmentũ collatum in fide eorũ· vl' ꝓdeſt quia offertur ei·

i ¶ Supplicacõiſ· quia ſp debemus ſupplicare vt ab eo liberemur·

k ¶ Deſiderat cũ effectu·

l ¶ Pccis· ꝓ mõtalibus·

m ¶ Si nos· penitendo affligendo damnando nos d̃ peccato·

n ¶ Iudicaremũ· ·i· puniremur·

o ¶ Eſt etiaʒ penitẽtia· modo redit ad ſecũdũ articulum·

p ¶ Que humane ĩ· di· iij· ꝯ· ſed verba· c· de cotidianis

q ¶ Collecta· ſcdm illud· et q̃ non ꝓſũt ſingula multa iuuãt· ꝓ inde ergo iudicandũ eſt de pluribꝰ minutis· ut de vno grandi et graui delicto cui minora coaceruata equantur· ar· ff· quibuſ· ex ca· ma· necnon ·ꝯ· ſi quis ſepius· et· ff· de pactis· ſi plures· ꝯ cui nullũ· ar· ↄt̃· ff· d̃ iuriſdic· o· iud̃· ꝯ· ſi idẽ· C· de iudi· ſcimus· ꝯ· pnl'· r ¶ Et opprimẽt· illa multa venialia· i· otẽptus eoꝝ et vilipẽſio· q̃ quidem pccm eſt mortale vel ipm veniale peccatũ eſt mortale duʒ placet· xxv· di· ꝯ· nũc aũt· v̄· hinc etiã· alias eñi ipa venialia in purgatorio cõſumentur et ſalui erimus quaſi p ignem· xxv· di· qualis· s ¶ Ieiunia· ſ· leuia· vel ꝓpter h̃ i· oia·

Si pccm· Ca· cum poſt penitẽtiam dauid dñs tranſtulerit· ab eo pccm· queritur q̃re poſt ꝓ eodem pcco multas penas ſuſtulerit· Rñdetur· q̃ licet pccm ſibi eſſʒ dimiſſum tñ pena quã ꝓmeruit debetur· nã ſi per baptiſmum nobis dimittitur origenale pccm· tamen poſt baptiſmum eius pcci penam ·i· penalitates corporales ſuſtinemus·

a ¶ Deli/ m9· ctũ· h̃ dicit pccm inferius idem vocat delictũ· et ita indifferenter vtitur hijs vocabulis· ꝯ· qd ⁊ in cõmuni vſu loquendi ſit· aug· tam in queſtionibꝰ leuitici differentiã notat dicẽs· declinare a bono ẽ delictum· et eſt pccm facere malũ· vnde apparet q̃ peccatũ· mali eſt ꝑpetracõ· nã ⁊ opus ẽ ĩ· di· iij· inter hoc preũ· delictũ autẽ eſt boni dſertio quid ẽ aliud delictũ q̃ derelictũ· vl' delictuʒ appellat̃ ꝓprie qd ignoranter ſit iux̃ illud d̃ licta iuuentutis ⁊ ignorãtias ⁊c̃· peccatũ vo qd ſit ſci

x ¶ Punit· ent̃ ·s· di· e· ꝯ· Itẽ ſic· ·c· porro· ĩ· di· e· ꝯ· quecunq̃ʒ·

y ¶ Cũ hoie· i· p hominẽ tanq̃ per inſtr̃m· ut per hoſtẽ· ar· xxiij· q· v· remittũtur· xv· q· ·i· nec hijs·

z ¶ Vel cuʒ ipo homie· cum homo punit ſe ſufficien

a ¶ Laxat̃· ter· ·s· e· di· ꝯ· alij eceõtra· c· nullus debite·

b ¶ Cruciatibus ĩ· e· di· ꝯ· nõ ſunt et· c· quẽ penitet

c ¶ Obimus· alias luimus· i· ꝓpt̃ · pccm ade morteʒ carnis incurrim9 et alias penalitates ſuſtinemus· Alias obimus· i· necẽtati mortis ſubicimur·

d ¶ Sine per nos· cũ penitẽtiam agimus

e ¶ Seu p ſemetipm ·in baptiſmo ĩ· de o· di· iiij· ſine penitentia·

Sicut· p̃mi· p p̃mos homines et p dauid oſtenditur · q̃ licet per pñiam vel baptiſmum nobis dimittantur pccã · tñ poſtea mors et alie penalitates pro origenali peccato inflicte remanent ad agonem et exercicium· g ¶ Reuocare· eodem modo quo primo fuerant

cum non ſubiacebant morti et alijs penalitatibus ſibi poſtea inflictis
a ¶ Meruit· i· obtinuit· q· di· talis fuit cõfeſſio cui data eſt venia· ſi ſe· viij· di· cõſuetudo· & abſolonem· di· xl viij· §· necẽ· v· item· dauid·
b ¶ A filio· i· per filiũ· c ¶ Et nũc dicitur· i· obicitur a quibuſdã hereticis qui dicebant pcc̃ã in contricõne quantum ad vitam eternam non poſſe dimitti d ¶ Niſi· q· di· ſi queritur niſi· i· ſed quia rectiſſime dicitur· ſi dictũ fuerit· i· ſi queſitũ· Reſpõdetur· vel ẽ ibi· Sic· et tũc ita· Niſi· id ẽ ſed· quia rectiſſime ſi dictũ fuerit· quaſi quia racionabilis ẽ queſtio· ita reſpondetur· & c̃· et q̃ niſi ponatur pro ſed inuenitur· xxxviij· di· ſe·
e ¶ Impe dulo dicetur· nõ ut tẽporalẽ penam euitet· ar· xxiij· q· iiij ſi hijs·
f ¶ Humilitate· iponitur ergo pro pccõ pñia· ut humilitas· exerceatur· et ne diſciplina eccl̃ie deſerat̃· xxiij· q· v· excommunicatorum· & vt ſatiſfiat eccl̃ie q̃ ſcãdalizata ẽ· ʒ· c· pro· Iudicem· & ad cautelã· l· di· preſbiteros· xxxiij· q· ij· in lectum·
g ¶ Exerceret̃· ʒ· di· iij· § h̃ de caritate· c· productior·
h ¶ Ademit· ar· q̃ licet cõſtruat̃ principale remanet acceſſoriũ· ar· ex̃· de cõuer· cõiu· quidã· & h̃· ex̃ de ſpõ· ad audientiam· ff· de cõſtit· pec· Itẽ· § i· C· de pdi· minore· et ſi is· ff· de minori· in cauſe· ar· cõt· ff· de reg· iur· cũ principal· & C· de legi· et cõſti· nõ dubiũ· · C· de vſur· eos·

In actiõe Ca· qñ pcc̃m tm̃ eſt q̃ dignus eſt pccõr priuari corpore xp̃i· debet ſacerdos potius cõſiderare menſuram doloris q̃ tpis· ſed quia dolor ẽ occult9· qñq; ſtatuũtur tẽpa pene ab eo qui vices ſuas gerit· i· xp̃i cui gemitus nõ eſt abſconditus· & ideo quicũq; pro oculto crimie a cõmunione vult abſtinere· faciat hoc ſacerdotis auctoritate·

peccati etiã ſi remiſſis peccatis homo in ea iuſte vixerit· non continuo meretur eã mortẽ nõ perpeti· q̃ traxit de propagine pcc̃i· tale aliquid nobis inſinuatũ eſt de patriarcha dauid in libro regnorum· ad quẽ propheta cum miſſus eſſ&· eiq; propter pcc̃m qd admiſerat euentura mala cõminaret̃· confeſſione pcc̃i veniã meruit· Reſpondente propheta· q̃ illud ei flagiciũ facinuſq; remiſſum ſit· et tamẽ cõſecuta ſũt que deus fuerat comminatus· ut ſic humiliaretur a filio· quare et nũc dicit̃ ſi deus propter pcc̃m fuerat comminat9 cur dimiſſo pccõ· qd ei erat comminatus impleuit· niſi quia rectiſſime ſi dictũ fuerit reſpondetur· remiſſionem illam pcc̃i factam· ne homo a percipienda vita impediretur eterna· ſubſecutum vero illud comminationis exẽplũ· vt pietas hominis etiã in illa humilitate exerceretur atq; probaret̃· Sic et mortẽ corporis deus propter peccatũ homini inflixit et poſt peccatorum remiſſionem propter exercẽdã iuſticiam non ademit· ¶ Idem in omelia de pñia·

Doloris menſura potius q̃ tpis in actiõe pñie cõſideranda eſt·

In actiõe pñie vbi tale cõmiſſũ ẽ· vt is q̃ cõmiſit a xp̃i etiam corpe ſeparetur· non tam cõſideranda eſt menſura tpis q̃ doloris· cor enĩ cõtritũ & humiliatũ deus nõ ſpernit· Verũ quia plerũq; dolor alterius cordis occultus eſt alteri· nec in aliorum noticia niſi per verba vel quecũq; alia ſigna procedit cum ſit coram illo cui dicitur· gemitus meus a te non eſt abſconditus recte conſtituuntur ab hijs qui eccl̃is preſunt tẽpa penitẽtie vt ſatiſfiat etiã eccl̃ie in qua remittũtur ipa pcc̃a· extra eã quippe non remittuntur· ergo cum tãta eſt plaga pcc̃i atq; impetus morbi· ut medicamẽta corporis et ſanguinis dñi differenda ſint· auctoritate antiſtitis debet ſe quiſq; ab altario remouere ad agendam penitentiam et eadem auctoritate reconciliari·

¶ Item in eodem·

Iudicet ſeipm homo voluntate dum pt· et mores cõuertat in melius· ne cũ iam non poterit preter voluntatẽ a dño iudicetur· et cũ in ſe protulerit ſeueriſſime ſentẽciam medicine· ſed tñ vtiliſſime· veniat ad antiſtites per quos illi claues in eccleſia miniſtrantur· tanq̃ bonus iã incipiens eſſe filius maternorum membrorum ordine cuſtodito a prepoſitis ſacramentorum accipiat ſatiſfactõis ſue modum· in offerẽdo ſacrificiõ cõtribulati cordis· deuotus & ſupplex· Id tñ agat· qd non ſolũ ipi proſit ad recipiẽdã ſalutẽ ſed etiã ceteris ad exemplum· vt ſi peccatũ eius nõ ſolũ in graui eius malo· ſed etiã in tãto ſcandalo aliorum eſt· atq; hoc expedire vtilitati eccleſie videtur antiſtiti· in noticiam multorum vel coram totius plebis multitudine agere penitẽtiam non recuſet nec reſiſtat· ne letali et mortifere plage per pudorem addat timorẽ· Multi enĩ corriguntur vt petrus· multi tolerãtur vt iudas et cetera· ¶ Item ieronimus·

Mortificacõ viciorum magis q̃ abſtinẽtia ciborum penitenti eſt neceſſaria·

Menſurã aũt tpis in agenda penitentia idcirco non ſatis aperte preſigunt canões· pro vno quoq; crimine ut de ſingulis dicant· qualiter vnũquodq; emendãdũ ſit· ſed magis in arbitrio ſacerdotis intelligentis

In actione· i· in agenda ſaciſfactõne· ut ʒ· de · cõ· di· iij· de penitentibus·
k ¶ Vbi tale ʒ· de cõ· di· iij· de penitẽtibus l ¶ Mẽſura ʒ· e· menſuram·
m ¶ Eſt alteri· s· xxiiij· q· iij· deus
n ¶ Per verba· s· xxij· q· ij· is aũt· et· q· v· humane· ff· de ſuppl̃· le· l· labeo· § i· et tercio· ex̃· de ſpõ· cũ apud· q ¶ Cõſtituũtur· i· preſiguntur·
o ¶ Ab hijs· s· xxvi· q· vlti· tẽpa· p ¶ ex̃· s· xi· q· iij· Illud plane·
r ¶ Medicamẽta· q̃a per illa augent̃ vtutes et cõfirmantur et cõſeruãt̃
s ¶ Auctoritate· s· e· di· c· ſunt qui arbitrantur· et· c· facilius·
Iudicet· Ca· oſtendit quis ordo ſit ſeruandus in accipiẽda penitencia· Primo· enĩ debet quis cõfiteri deo· s· e· ſufficit Deinde ſe dã-

nare et redarguere et proponere in corde cõfiteri et ſatiſfacere ad arbitriũ eccl̃ie· et poſtea veniat ad ſacerdotẽ et ab eo accipiat penitentiam et ſi crimen eſt publicum vnde ſcandalum ortũ ſit publice recipiat et agat pñiam· u ¶ Seueriſſime· ſepe tulit lapſis ſucus amarus opem·
x ¶ Ad antiſtites· s· vi· q· iij· denique· ar· s· xviij· q· ij· abbas·
y ¶ Claues· qui vult pñiam accipe veniat ad ſuũ ſacerdotẽ qui eũ ligarẽ poterit & abſoluẽ· non ad alienũ ut ex̃· de pen· & · re· oĩs vtriuſq;·
z ¶ Maternorum· · i· filiorum eccl̃ie·
a ¶ ordine· de q̃ ordine habes· s· · e· q· ij· ammonere· xij· q· ij· de viro vel ordie illo quẽ expreſſi in caſu·
b ¶ Appoſitis· id eſt a ſacerdotibus qui preponũtur ſacramẽtis miniſtrãdis·
c ¶ Ceteris· h̃ qñ crimen eſt publicũ pro vt ſequit̃·
d ¶ In tanto· id eſt multo·
e ¶ In noticiã· de enormibus et notorijs pccis intelligitur· ne ſit cõt̃ · ar· s· xxvi· q· vi· · c· vlti·
f ¶ Multi· s· ij· q· · i· multi·
Menſurã· Ca· reddit hieronimus rõnem q̃re in vno quoq; crimine non eſt determinatum tpus penitentie· q̃a apud deũ non tãtũ valet menſura tẽporis quantum doloris· & ideo relinquitur ãbitrio ſacerdotis· q̃ prout viderit expedire ut tempus artet et proroget· i quibuſdam tamẽ criminibus modi et tempora pñie determinata ſunt·
h ¶ pro vno· i· pro gñe cuiuſlibet criminis·
i ¶ In ãbitrio· i· in arbitrio ſacerdotis eſt relictum ſtatuẽ tẽpus penitentie· ar· ff· de iur· delib· l· i· s· xxvi· q· vlti· c· tpa· Arbitrio h̃ tñ cũ pena nõ ẽ expreſſa quia cũ pena ẽ expreſſa illã debet imponẽ· ar· extra de offi· iud· del̃· de cauſis· ʒ· di· v· falſas· ex cauſa tñ aggrauere poteſt & mitigare· ar· l· di· de hijs· In arbitrio· q̃d ſi inique arbitratus eſt· et minorem penam imponit q̃ debeat· ſi ẽ ordinarius iudex ſiue ſacerdos curatus· et diſpẽſandi animo hic faciat· ſufficit illa licet modica ad delendum peccatũ· ſi per errorem et ab iſto penitente credebatur peritus ſufficit illa minor penitentia ad peccatum delendum· et omnem penam alteri9 vite· dũmodo penitens qui eam recipit maiorem ſuſcipe paratus eſſet· ſi ſibi imponeretur· ut ʒ· e· di· quẽ penitet· v· ſepe· Si aũt· credebat eum imperitum in culpa eſt· nec releuabatur hac ſola penitentia· Idem iuris ẽ ſi ad aliũ iuit non ad ſuũ iudicẽ· cũ ſuus ſacerdos eſſet peritus quia eo caſu in culpa fuit· ſi autẽ ſuus ſacerdos non erat peritus· et

ideo iuit ad alium quia hoc ſibi licet ꝫ.di.vi. placuit. et ille male eſt arbitratus. dic vt dixi in ordinario. ꝯnem poſſit ſacerdos perpende= re in homine ꝙ nullam ſatiſfactionem exteriorem ei imponeret.
a ¶ Doloris. vnde ⁊ tantam ꝯtricõ=
b ¶ Abſtinencia ꝫ. de ꝯ.di.v. Jeiuni= um.s.di.lxxxvi.quid ꝓdeſt.
c ¶ Conuerſatõne.s.xi.q.iii.plerumqȝ.
d ¶ Negligentiam.s.l.di.ab his clericis.s.xxv.q.vii.ſacerdos.
e ¶ Culpis. vt in fornicatione ſacerdotis cũ filia ſpũali.xxx.q.i. ſi quis ſacerdos.s.lxxxii.di.preſbiter.et in multis alijs.

Quis aliquando.
Quis alignan= do.et dephenſus in aliquo peccato.
g ¶ humiliauerit id eſt humiliatus apparuerit.
h ¶ Gloriaȝ.i.laudem et famaȝ qua ab hominibꝫ laudabatur.quia credebatꝰ eſſe bonꝰ. et ita habes ex hoc capitulo ꝙ clerici deteriores ſũt laicis.viij.q.i.qualiter. ſic ⁊ monachi deficiẽtes oĩbus ſũt deteriores.xlvij.di.quãtũlibet. et.s.xxiij.q.iij. tranſferũt. vn di/ cit et a ſanctuario meo incipite.s.l.di. ⁊ purgabit.et hoc deſtruit eccleſiã vehementer vt viij.q.i.qualis.
¶ his auctibꝫ.hic ꝯcludit ꝙ non ſola ꝯtritõne cordis peccata dimittũt. et Rñdet auctoritatibꝰ inductis ꝓ alia parte. que aſſerit veritatem.ſ. peccata ſola ꝯtritõne cordis dimitti poſſe.et.§.econtra defendit ſentẽciam illam.ꝙ ſola ꝯtritõe delẽtur.⁊ ita alẽnati incedit nũc ꝓ hac.nũc ꝓ illa allegando.
h ¶ Negationeȝ. vnde quidã dicũt ꝙ negãdo ter peccauit.triplex expiauit amor. et tri/ na confeſſio.vi.q i.imitare.
l ¶ Totum vite.ẽ hic ar. ꝙ intranti monaſteriũ non ẽ imponẽda penitẽcia ꝺ peccato ante commiſſo.quia nec aſtolpho imponitur ſi intrat monaſterium.ar.s.e.q.ij.admonere. et hoc propter ꝯtinuatõnem exercicij penitẽcie et alia que in monachis exiguntur.ar.xvi.q.i. vos. eꝫ de ſen.ex.cũ illoꝝ.et ar.op.eꝫ de vo.et vo.re. ſcripture.
m ¶ Leonis.s.e.di.§.ex his omnibus.et.c. ſufficit. magnum ſaltum facit hic.§.quia tamen deberet inferre auctoritatem amb. ꝺ petro ꝓpoſitam.illaȝ.ſ.petrus.⁊c.s.e di.circa prin.infert auctoritatẽ leonis ꝗm induxit.s.e.§.ex his omnibus et pro alia parte.
n ¶ Sed ei.non dicit verũ.quia non negatur eſſe neceſſaria penitenti exterior ſatiſfactio ſi aſſit facultas. ſed dicit ſufficit confeſſio que fit deo et que fit ſacerdoti ſi abeſt facultas. ſcilicet penitenciam agendi

relinquendũ ſtatuit. quia apud deum nõ tã valet menſura tpis ꝙ doloris. nec abſtinẽtia tm̃ ciboꝝ ꝗntũ mortificatio vicioꝝ. ꝓpter qꝺ tẽpa penitẽtie ꝑ fide et ꝯuerſatione penitẽtiũ abbreuianda ꝑcipiũt.⁊ ꝑ negligẽntia ꝓtelãda exiſtimãt. tamẽ pro quibuſdam culpis modi penitẽtie ſunt impoſiti. ¶ Jtem iohannes criſoſtomus.

Quis aliquando vidit clericum. cito penitenciam agentẽ: Et ſi dephenſus humiliauerit ſe non ideo dolet quia peccauit.ſed ꝯfundiẽ.quia ꝑdidit gl'iã ſuã. ¶ His auctoritatibꝰ aſſeritur neminẽ ſine penitẽtia ⁊ ꝯfeſſione ꝓprie vocis a peccatis poſſe emũdari. Vnde ꝑmiſſe auctoritates quibꝰ videbatur probari ſola contricõe cordis veniã ꝑſtari aliter interpretande ſunt.ꝙ ab eis exponãtur. Negationem namqȝ petri. ſecuta eſt ſatiſfactio lacrimaꝝ. ⁊ trina ꝯfeſſio dñice dilectõnis ꝗ penitꝰ deleuit peccatũ trine negationis. Nõ ergo neceſſaria ſibi erat certa ſatiſfactio peccati cuius totũ vite tps obediẽtie impendebatur ſui ꝯditoris. Jmitabatur eni illud ꝓpheticũ declina a malo et fac bonũ.et illud iſaie derelinquat impius viã ſuã ⁊ vir iniquus cogitacões ſuas. ⁊c.amplius horũ a pecore nichil exigitur. Non ergo illa auctoritate leonis pape. ſatiſfactõ pñie negaẽ eſſe neceſſaria cuilibet delinquenti.ſed ei tm̃ qui beatũ petrũ imitatus huic ſeculo penitus abrenũciat. et cũctoꝝ vicioꝝũ fomitẽ in ſe funditus mortificat Jtem illud iohannis criſoſtomi.lauant lacrime delictũ qꝺ pudor eſt ꝯfiteri.et illud aliud qꝺ ſcribit in epiſtola ad hebreos. Non dico tibi vt

o ¶ Beatũ.nõ videẽ ꝯgrua hic ſolutio magiſtri.ꝯtrarium magis innuitur ꝫ.e.di.§.vlti.
p ¶ Non tibi.nũc primo inducit hanc auctoritatem que videtur facere pro alia parte vt eam ſoluat.
q ¶ Vt te.i.tuum peccatũ ſecretum.
r ¶ Accuſes. te de illo crimine
s ¶ Reuela.lingua cordis non carnis. vnde ſubdit. ante deũ.⁊c.
t ¶ Viam.id eſt peccatum.
u ¶ Confiteri.ſacerdoti vel in memoria ſemper habeas ea poſtꝗm confeſſus es ſacerdoti.i memoria dico ꝗ ad flendum.non quo ad agendum vel delectandum. vnꝺ ſubdit apud.⁊c.

te ꝓdas in publicũ neqȝ apud alios accuſes.ſed obedire te volo ꝓphe dicẽti. Reuela domino viã tuã ante deum. Ergo tua ꝯfitẽre peccata apud verũ iudicẽ. cũ oratione delicta tua ꝓnũcia.nõ lingua ſed ꝯſciencie tue memoria et tũc demũ ſpera te miſericordiã poſſe ꝯſequi. Si habueris in mente peccata tua ꝯtinue. nunꝙ malũ aduerſus ꝓximum in corde tenebis. Nõ ita intelligendum eſt vt ſine ꝯfeſſione oris peccata dicantur poſſe dimitti.ſed ſine publica ſatiſfactõne purgãtur nec eſt neceſſe vt que ſemel ſacerdoti cõfeſſi fuerimꝰ denuo ꝯfiteamur.ſed lingua cordis non carnis. apud verum iudicem ea iugiẽ confiteri debemus ¶ Hinc etiam idem iohannes criſoſtomus

Nunc aũt ſi recorderis peccatorum tuoꝝ et frequenter ea in ꝯſpectu ꝓnuncies dei.et ꝑ eis clemẽtiam eius depceris. citius illa deleb. Si autẽ nũc obliuiſcaris peccatoꝝ tuoꝝ tũc eoꝝ recordaberis nolens qñ in toto mundo publicabuntur. ⁊ in ꝯſpectu ꝓferentur omniũ tã amicorũ ꝙ inimicoꝝ et ſanctoꝝ angeloꝝ celeſtiũqȝ virtutũ. Non eni ad dauid ſolum dicebat tu ſecreto feciſti.ego enim cũctis maifeſtabo.ſed etiam ad omnes nos hic dicet.

Similiter ⁊ illud proſperi intelligitur qui crimen ſuum vltro agnoſcunt et aut ꝓprijs illꝺ ꝯfeſſionibus ꝓdũt. aut neſciẽtibus alijs ꝗles occulte ſunt. ⁊c. alijs neſcientibus id ẽ occulta ꝯfeſſione iſtis peccatũ ſuũ ꝯfitentibus non publice illud manifeſtantibus. ¶ Jtẽ illud ꝓphe. Dixi ꝯfitebor.et tu remiſiſti. id eſt remiſſibilem iudicaſti impietatẽ peccati mei. Jta et illud aug.

x ¶ Non lingua.ſ tantum. vel non lingua ſcꝺm aliaȝ expoſitõnem.ſ. vt intelligatur de iã ꝯfeſſis peccatis ſacerdoti.
y ¶ Cõtinue.s.di lxxxi. valet ꝯtra
z ¶ Peccata.ea.ſ. cũ dolore penitencie ꝯmemorando.
a ¶ Secreta.s.ij. q.i.ſi peccaueit.⁊.s.xv.q.iij.de crimine.
b ¶ Purgantur. duplicẽ innuit ſolutionem. primam ſcilicet de occulto crimine ꝙ ſufficit confiteri ſoli deo per ſacerdotem. nec in publico neceſſe eſt illud confiteri.et hanc po/ nit ibi ſecreta ⁊c. Secundaȝ ꝙ intelligatur ꝺ crimine iam confeſſo ſacerdoti quia illud ſoli deo cõfiteri ſemper debemus non voce ſed corde et hãc ponit ibi. nec eſt. ⁊c.
c ¶ Denuo. i caſibus tamen tenetꝛ pluries idem confiteri.ſ. ꝓpter imperitiam ſacerdotum. quia ſi ſacerdos meus imperitus eſt.teneoꝛ cõ/ feſſionẽ factã ſibi alij diſcretiori ꝓpalare.ꝫ.di.vi.c.i.et.c.placuit. Jtem ꝓ ꝯtẽptu ſatiſfactionis.ꝫ.di.iij. ſi aplꝯus. Jtem ꝑ enormitate delicti. vt ſi ſacerdos audito crimie remittat eũm ad ſuperiorem vt iterũ de crimine expoſito penitenciam ſibi imponat. ar. extra de pñis et re.ſigſicauit.et ar.s.e.q.ij.latorem quartũ etiaȝ aſſignat. ꝗ tñ non eſt expeditus puta ꝓ diminutione confeſſionis. vt cum quis plura habet mortalia et vnũ confitetur. ar. contra ꝫ.di.iij.ſũt plures.

Nunc aũt.ſi recorderis.s.di.lxxxi.valet ꝯtꝫ ꝫ.e.di.iij.§.ſiue autem quis et.c.iudas.
a ¶ Dicebat.ꝑ nathan.in libro regum.
f ¶ Ad omnes.ar.lxi.di.miramur.ꝺ.vbi eſt.
Similiter.ſ.ſine publica ſatiſfactione et publica confeſſione.
b ¶ Qui crimen.s.e.di.facilius. dixi confitebor.
i ¶ Remiſſibilẽ.nõ bene ſoluit.hoc enim erat et ante. vel dicit ꝓpter ſequentem ſatiſfactõnem.poterat enim eſſe ꝙ cõtemneret ſatiſfacere

et tunc non remitteretur. a ¶ Cuncta. s. e. §. hoc idem. b ¶ Remiſſionis. pene temporalis. alias falſum diceret. c ¶ Articulum. id eſt intellectum.
d ¶ Plenaria. quantum ad penam temporalem.
e ¶ Reatu. ſcilicet pena temporali debita pro reatu.
f ¶ Econtra. hꝫ incipit defendere ſentētiā illam que dicit in ſola cordis contritione pccā dimitti. g ¶ Auctoritas. s. e. §. hijs auctoritatibus. c. non tibi dico. et. c. nunc aūt.
h ¶ Proſperi. s. e facilius.
i ¶ Extorta. i. extorte expoſita.
k ¶ Exhortatōis. aliam reſpōſionez ponit ꝗ. vel ſi qua iubendo.

Ratia dei ꝗ. de ꝯ. di. iij. ſine penitentia. p ¶ Quecunqꝫ allegando dicit. q ¶ Auguſtini. s. e. di. §. alij. et. c. nullꝰ r ¶ Penam ſaltem interiorem ſcilicet cordis contritionem et dolorem.
s ¶ Punire ꝗ. e. di. iij. §. hꝫ de caritate. c. penitentia eſt.
t ¶ Nō peccatum. s. e. di. ſi pccm dauid. s. e. di. nullꝰ debite
u ¶ Orta eſt. alias veritas de terra orta eſt. i. xp̄us de maria ꝗ. xxxv. q. x. fraternitatis
x ¶ Ignoſcit. peccatum ſuum.
y ¶ Publica. s. xxij. q. iiij. nemo. s. ij. q. i. ſi peccauerit.
z ¶ Publico. i. ſi tempꝰ ꝯfeſſionis et ſatiſfactōis habuerit.
a ¶ Econtra hic ponit. ḡ. veram ſolutionez ſcilicet ꝙ neceſſaria eſt oris confeſſio vbi facultas eſt confitēdi. et ꝙ penitentia debet agi auctoritate ſacerdotis. et ad hoc probanduz inducit factum domini quādo ſuſcitauit filiaz archiſinagogi

intelligitur. Magna pietas dī ut ad ſolam promiſſionem peccata dimiſerit. id ē r̄miſſibilia indicauerit. Itē votum pro ope deputatur cum deeſt facultas opis. Vnde votum ꝯfeſſionis reputatur pro ope vocis cū deeſt facultas ꝯfeſſionis. Item voluntas remuneratur non opus. ita intelligitur. voluntas facit remunerabile opus non opus voluntatē. Itez illud In quacūqꝫ hora peccator cōuerſus fuerit. ꝯuerti dicit̄ qui omnino vertitur. Omnino vertit̄ cuius opus vox et cogitatio ita mortificationi deſudat peccati. ſicut p̄us ſeruierat iniq̄tati. Ita et illud intelligitur. Conuertimini ad me ⁊c̄. Item ſcindite corda veſtra et nō veſtimēta vr̄a. eis dicitur qui nulla interiori ſatiſfactione precedente. ſola exteriori ſe deum poſſe placare ꝯfidunt. Itē cuncta q̄ de leproſis mundatis. vel ꝺ lazaro reſuſcitato inducuntur. ad contritionem cordis. non ad veniā r̄miſſionis referenda ſunt. Obſtinatio eni animi et ꝯfeſſionis ꝯtemptꝰ mors ē impietatis et lepra ſupbie. a qua quiſqꝫ reuiuiſcit dū ſibi p gr̄am dolor delicti et votum ꝯfeſſionis inſpiratur. Ad hūc etiā articulum ptinent ea q̄ de viuentibus vel in luce ambulantibꝰ vel de dilectōne dei hn̄tibus. vel de habitaculū ſancti ſp̄us factis dicta ſunt. vt hꝫ omnia quiſqꝫ dicat̄ aſſecutus ex cordis ꝯtritione quā habet nō ex plenaria pcc̄i remiſſione quam nō dū inuenit. Sic̄ eni in baptiſmate pcc̄m remittitur. et tamē eius pena reſeruatur. ſic p ꝯtritionē cordis quiſqꝫ a deo reſuſcitari dicit̄. licꝫ adhuc pcc̄i reatu teneat̄. Nō ergo premiſſis auctoritatibꝰ vel argumētis. ſine ꝯfeſſione oris ⁊ ſatiſfactōne operis aliquis pbatur a pcc̄o mundari ¶ Ecōtra auctoritas illa criſoſtomi et pſperi ꝯtra mentem auctoris extorta videtur. Nō eni dicitur. non tibi dico vt te publice accuſes. ſed nō tibi dico vt apud alios te accuſes. ſic ⁊ pſper nō ait. oibus ſed ſimplicit̄ alijs neſcientibꝰ. vn̄ euidētiſſime dat̄ itelligi. ꝙ ſine ꝯfeſſione oris pcc̄a poſſunt deleri. ea vero q̄ adhortationem penitentie et confeſſionis

l ¶ Terciam ꝗ. e. §. hꝫ ergo.
m ¶ Confitemini. s. di. xxv. §. criminis. contra. ſed hꝫ minus bene dicit ḡ. quod corrigit. ꝗ. e. §. econt̄ ea q̄.
n ¶ Omnis. s. e. tres autē ſūt actiones.

dicta ſunt. nō huic ſententie ꝯtrarie videtur. Vel enim ſunt verba exhortationis non iuſſionis. ſicut illꝺ. Cōfitemini alterutrū pcc̄a vr̄a. vel ſi q̄ iubēdo dicta ſunt. nō ad oris ꝯfeſſionem ſed cordis. non ad exteriorez ſatiſfactionem ſed interiorem referenda ſunt. Eſt enim pn̄ia alia interior alia exterior. Interior pn̄ia ē illa de qua ait auguſtinus. Omnis qui ſue voluntatis arbiter eſt ꝯſtitutus. nō p̄t inchoare nouā vitaꝫ niſi peniteat eū vite veteris. Itē de eadē petrus i actibus apoſtolorum dixiſſe legitur Penitentiam agite et baptizetur vnuſquiſqꝫ vr̄m quod ꝺ interiori penitētia nō ꝺ exteriori dictū accipit̄.
¶ De exteriori pn̄ia ambroſius ait ſuper epiſtolam ad romanos.

Ratia dei in baptiſmate nō requirit gemitū vel planctū. non opus aliqꝺ ſed ſolā ꝯfeſſiōꝫ cordis. et omnia gratis condonat. ¶ Quecūqꝫ ergo de pn̄ia iubēdo dicta ſunt. nō ad exteriorē vt diximꝰ ſed ad interiorē referenda ſunt. ſine qua nullꝰ vnq̄ deo reconciliari potuit. Illꝺ aūt aug̊. quo quiſqꝫ negatur veniaz conſequi niſi p̄us quantalācūqꝫ peccati ſoluerit penam. non huic ſententie inuenitur aduerſum. Nullus eni aſſeritur a pcc̄o poſſe mūdari. niſi penam pcc̄i paſſus fuerit. Sꝫ aliud eſt pcc̄m ſacerdoti confiteri et eius arbitrio de pcc̄o ſatiſfacē. atqꝫ aliud deo corde confiteri et ſecreta ſatiſfactione pcc̄m in ſeipſo punire. Eſt eni pn̄ia vt auguſtinꝰ ait. dolor cordis quo quiſqꝫ in ſe punit quod deliq̄t. De hac iterū ſatiſfactione idem ait in pſalmo quinquageſimo exponēs. quoniam iniquitatem meā ego agnoſco tu ne punias. quia ego punio ignoſce. quia ego cognoſco nō diſſimulo. et infra. Sic deus miſericordiam dat vt ſeruet veritatez vt nec peccata eius ſint impunita cui ignoſcit. Ignoſcit enim ſeipſum punienti. miſericordia eſt ꝙ homo liberatur. veritas ꝙ peccatum punitur. Item pſalmo octogeſimo quarto. Veritas de terra orta eſt. Id eſt de homine confeſſio. vt ſe accuſet. et ſic iuſticia de celo pſpexit vt publicanꝰ

b ¶ Leonis. s. e. di. §. alij. et. c. multiplex.
c ¶ Quis neſcit. ar. ff. de acq̊. poſ. poſſideri. §. veratius. et. §. ſcilicet. et. §. ceterum. ff. de contrahen. emp̄. fundi.
d ¶ Item quomodo. s. e. di. §. alij. c. agite. et. c. v̄bum.

D I

a ¶ Proſperum · s · e · di · §· Item ſicut · et · c · Facilius ·
Non ſunt · h̄ que pro parte ꝯtraria dicta ſunt · ſcilicet ꝙ ſine confeſſione oris peccata grauia dimittantur ·

b ¶ Archiſmagogi · ſcilicet principis iari ·

c ¶ Suſcitauit · ī · e · quem penitet · in fi · d ¶ Secreta · ar · eſſe ſecreta q̄ ſiūt ſub preſencia quinqꝫ hominum ·

e ¶ Qui domum · ad euidenciam eius quod h̄ dicitur nota · ꝙ ad litterā ita erat in veteri teſtamēto ꝙ ſi q̄s offerebat domum ſuam vel agrum vel vineam vel aliquid aliud taber/naculo · et poſtea penitebat · ſi vole/bat recupare · addita quinta parte eſtimationis toci/us rei · preciū pſol/uebat tabernacu/lo et rem recupa/bat · et facienda e/rat h̄ ſolutio ad ſi/clū ſāctuarij q̄ ma/ioris ponderis erat q̄ ſiclus vulgaris vł inſtitorū · poſt/q̄ autem conuenit de precio inter ſa/cerdotem et eum qui debebat redi/mere · tenebat ēp/tor agrum · vſqꝫ ad annum iubile/um · quem tūc ple/ne reſtituebat ·

f ¶ Eam · s · xvij · q · iiij · ſunt · g ¶ Niſi ſiclo · ſiclus continet viginti obolos · ar · i · q · i · iudices · tres ſiclos obolus · obolos tres dragma · h̄ octo vncia ſunt dragma duodena · dat vncia libram · ſiclus habet ſeptem dragmas · obolo minus vno ·

h ¶ Supputante · id eſt computante a tempore ſcilicet redemptionis cum quis redimebat · ſecundum ꝙ annus iubileus vicinus vel remotus erat iuxta cō/putatōꝫ ſacerdotis magis vel mi/nus perſoluebat iuxta modum il/lum vt ſi agrum recipiebat ſemia/tum ſementeꝫ · triginta modiorum · ſacerdos petē de/bet quinquaginta ſiclos · vel addebatur quinta pars p̄cij vt dixi ·

confitēs redijt iuſtificatꝰ · Juſticia pſpicit quaſi deus dicat · Parcamꝰ huic · quia non parcit ſibi · Ignoſcamus · quia agnoſcit · de celo ergo iuſticia pſpexit · id eſt a deo data ē iuſtificatio penitenti · Hec ergo ſecreta ſatiſfactio leuiū ſiue occultorum criminum · deo offerēda eſt · nec ſine pena relaxari probantur · que ſic expiari creduntur · Ea vero que de publica ſatiſfactione vel de oris ꝯfeſſione dicuntur · in publicis et manifeſtis criminibꝰ itelligēda ſunt · Peccata nāqꝫ nabuchodonoſor q̄ ꝓpha miſericordijs ⁊ elemoſinis ſuaſit redimi · Pecca quoqꝫ niniuitaꝝ q̄ publica ſatiſfactōe expiata ſunt cūctis nota erāt · et publica noxa vt auguſtinꝰ ait publico eget remedio · Premiſſis itaqꝫ auctoritatibꝰ ꝑ manifeſtis criminibꝰ maifeſta ꝓbaꝛ offerēda ſatiſfactio ⁊ oris ꝯfeſſio · latentia vero pecca nō ꝓbantur ſacerdoti neceſſario confitenda et eius arbitrio expianda · Ecōtra ea que in aſſertione huius ſentētie dicta ſunt ptim veritate nituntur · partim pōdere carent · Sine cōtritione cordis nullum peccatū dimitti poſſe · Occulta vero pecca ſecreta ſatiſfactione · publica quoqꝫ maifeſta penitētia expiari debere · firmiſſima ꝯſtat ratione ſubnixum · Porro ſine confeſſione oris · ſi facultas ꝯfitendi non defuerit aliq̄d graue delictum expiari auctoritati penitus probatur aduerſum · Quomodo enim ſm auctoritatem leonis pape ſine ſupplicationibꝰ ſacerdotuꝫ indulgentia nequit obtineri ſi ſine ꝯfeſſiōe oris a peccato poſſumꝰ emūdari · Quis enim ſupplicabit ꝓ pecco q̄d neſcit · Itē quō ſm aug · fruſtrat claues eccleſie qui ſine arbitrio ſacerdotis pn̄iam agit · ſi ſine oris confeſſione criminis indulgentia impetratur · Item quō ſm ambroſiū ius ligandi ⁊ ſoluendi ſolis ſacerdotibꝰ a domino creditur eſſe promiſſum ſi quiſqꝫ ſuo arbitrio ſeipſum peccando ligat · vel ſecreta penitētia ſm ꝓſperū in ſeipm ſententiam ꝓfert excōmunicatōnis atqꝫ poſt ſatiſfactōnē abſqꝫ ſacerdotali officō ſeipm dō vel altario eius reconciliat ·

Ille itaqꝫ qui non poterat redimere niſi ſiclo ſanctua/rij · ſignat peccatorem qui ſe non p̄t redimere niſi opi/bus penitēcie ſan/cta ſcriptura ſta/tutis et alia miſti/cant i ſequēti lr̄a ·

Non ſunt h̄ p̄miſſis auctoritatibus conſentanea · ſed multoꝝ exemplis ꝓbantur aduerſa · Filiam namqꝫ archiſmagogi turbis eiectis dn̄s reſuſcitauit · non tn̄ niſi p̄ſentibus patre et matre puelle · Petro quoqꝫ iacobo ⁊ iohe p̄ite vite reddita eſt In quo moralit̄ inſtruimur vt ſecreta pecca que p morte puelle intelliguntur · non niſi ſupplicationibus eccleſie que p patrem ⁊ matreꝫ puelle deſignantur · ⁊ ſacerdotū miniſterio · qui p petrū et ceteros intelliguntur a dn̄o exiſtiment̄ dimitti · Item in leuitico · Qui domum ſuam vel agrū dn̄o vouendo conſecrauerit nō p̄t eaꝫ redimere niſi ſiclo ſanctuarij · ſacerdote quoqꝫ ipo nō ſupputāte numeꝝ annoꝝ vſqꝫ ad iubileū · i quo ſimiliter docemur ꝙ quicunqꝫ domū ꝯſcientie vel agrum ꝯuerſationis p pn̄iam dn̄o offerre · atqꝫ precio bonorum opum de vana vite ſue conuerſatōne ſeipm redimere voluerit · nō p̄t hic facere niſi ſiclo ſanctuarij id ē opibꝰ penitētie · ſacra ſcriptura prefixis · Vnde venietibus ad ſe turbis beatus iohannes nō ait ſimpliciter facite pn̄iam vel fructus penitēcie · ſed addidit dignos · vt ꝓ q̄litate videlicet peccoꝝ qualitas offeratur bonoꝝ opum · Non eni par debet eſſe fructus boni opis · eius qui nichil vel parum deliquit atqꝫ eius q̄ grandia ꝯmiſit · Ille tanq̄ nulliꝰ criminis ſibi ꝯſciꝰ vſum ſibi in rebꝰ licitis p̄bet · huic tanq̄ multis g̃uatū · et a licitis tpare oportet · In iubileo plena remiſſio preſtabaꝛ · vnde per eū pfecta peccati remiſſio figuratur · Sacerdos g̃ numerū annoꝝ vſqꝫ ad iubileū ſupputat cum eiꝰ arbitrio penitētie tpa diffiniūꝛ quibꝰ quiſqꝫ plenā peccati remiſſiōꝫ inueniat Nō eni ſicut eficiꝰ ait ſup eūdē locū · ſtatim poſt diffinitā penitētiā quiſqꝫ a peccato plene mundatur · Cū ergo vt ex p̄miſſis colligit̄ tempora penitentie ſacerdotis arbitrio diffiniantur · euidentiſſime apparet ſine confeſſione ꝓprie vocis peccata non dimitti · Quis enim tempa penitentie alicui prefiget niſi primū peccata ſua ſibi manifeſtare curauerit ·

i ¶ Fructus · i · penitentia quia non tanta ei imponenda eſt quanta magis peccanti ·

k ¶ Licitis · s · xi · q · i · aliud · s · e · §· ex hijs omnibus · c · aliud ·

l ¶ Plenam · i · a pena peccati non ſtatim ·

m ¶ A peccato · h̄ colligit̄ ꝙ toto tēpore penitentie remittitur peccatuꝫ ar · ī · e · quem penitet · ſicut ex toto tempore ſtructum eſt · ꝛc · ff · de minoribus · l · iij · § · i · q̄d verum eſt quo ad penaꝫ · quo ad culpam remittitur in primo momento contritionis ·

n ¶ Mundatur · quo ad exterioreꝫ penaꝫ · ſcilicet temporalem · vt · s · e · di · ſi pecc̄m · vt · s · e · di · ſicut · primi ·

o ¶ Cū ergo · confeſſione · vnde boeci · ſi opera medicantis exſpectas oportet vt vulnus detegas ·

a ℂ Item taciturnitas· hec argumentatio de taciturnitate non iuuat gra· nam cum peccator cui iam peccatū eſt dimiſſum tacet et ɔtemnit ɔfiteri· hoc ē iam aliud peccatū ꝙ primū· b ℂ vbi aūt· s· xxiij· q· ij· cū hu militatis·

Q Vem penitet· Ca· hoc capitulū diuiditur in quatuor partes· primo dicit ꝙ quilibet p ſeipſū debet ɔfiteri ſacerdoti· et non p nuncium· vt ita afficiatur maiori verecūdia que partem penitē/tie releuat· Secundo dicit· ꝙ q̄ vult confiteri· diſcretū debet eligē ſacerdotem cui confiteatur· q̄ ſciat ligare et ſoluere· Tercio quod qui copiaʒ ſacerdotis nō habet· confiteatur· proximo· et ex deſiderio ſacerdotis veniam ɔſeq̄tur· Quarto dicit ꝙ occultum peccatum ſufficit ɔfiteri occulte· publicum vero ē publice ɔfitendum·

b ℂ omnino· i· pfecte ɔtereat· d omnibus· i· de omī peccato et eius varietate· ꝗ· di· v· ɔſiteret· et di· vi· qui vult·

e ℂ Oſtendit· per exteriora enim p̄ſumitur de interioribus· vt hoc et· s· di· l· ſi quis diaconus·

f ℂ Per nūciū· et ita non p̄t hoc p aliū qd p̄t p ſe· ff· de ſolutionibꝰ· inē artifices· extra de cleri· nō reſi· quia nonnulli·

g ℂ Per ſcriptū manifeſtanda· s· · xxx· q· v· qualis ɔtra· Sed ibi non dicitur ꝙ ibi accipiatur· ſed ꝙ accepta in ſcripturis redigatur ne detur obliuioni·

h ℂ Munus· ſcilicet hircum· q̄ ſignificat animaʒ penitēteʒ· ꝗ· di· iij· c· inter hoc hircū· § i·

i ℂ Penitentiaʒ· deſignatam p hircum·

k ℂ Ex miſericordia· i· miſericordiaʒ repromittens·

l ℂ Hoc p̄cepit· miſtice vbi dixit vade oſtēde te ſacerdotibus·

m ℂ Timore· i· ꝓpter timorē ſeruilē

n ℂ Offenſem· ſi· ſ· dei quē peccādo offenderat·

o ℂ Criminis· s· · e· di· § alij· c· ſerpens·

p ℂ veniale· i· dignum venia·

q ℂ Vel fit· i· oſtē-

Item taciturnitas peccati ex ſuperbia naſcit̄ cordis· ideo eni pcc̄m ſuum quiſq̄ celare deſiderat ne iniquitas ſua alijs manifeſta fiat· ne talis reputet̄ apud homines foris· qualē ſe dudū exhibuit diuino cōſpectui· qd ex fonte ſupbie naſci nulli dubium eſt· Species eteni ſupbie ē ſe velle iuſtū videri· qui pccoꝛ ē atq̄ ipocrita ɔuincitur· qui ad imitationeʒ p̄moꝝ pentum· vel tergiuerſationem verboꝝ pcc̄a ſua leuigare contendit· vel ſicut cāīn pcc̄m ſuū reticēdo penitꝰ ſupprimere querit· Vbi aūt ſupbia regnat vel ypocriſis· humilitas locū hr̄e non valet· ſine humilitate vero alicui veniā ſperare nō licet· Nec ergo vbi eſt taciturnitas ɔfeſſionis· venia ſperanda ē criminis·

ℂ Probatur hoc idē auctoritate auguſtini qui in libro de pn̄ia ait

Q Vem penitet omnino peniteat et dolorem lacrimis oſtendat· repſentet vitā ſuam deo p ſacerdotem· pueniat iudiciū dei p ɔfeſſioʒ· p̄cepit eni dn̄s mundandis vt oſtēderent oꝛa ſacerdotibus· docēs corporali preſentia ɔfitenda pcc̄a· non p nunciū nō p ſcriptum manifeſtanda· dixit eni oꝛa monſtrate et oīes nō vnus p omnibꝰ· nō aliū ſtatuatis nunciū qui p vobis offerat munus a moyſe ſtatutū· ſed qui per vos peccaſtis p vos erubeſcatis· Erubeſcētia eni ipa p̄tē habet r̄miſſionis· ex miſericordia enim hoc precepit dominꝰ vt nemo peniteret in occulto· In hoc eni ꝙ p ſeipm̄ dicit ſacerdoti et erubeſcentiā vincit timore· offēſi fit venia criminis· fit enim veniale p confeſſionem· quod criminale erat in operatione· Et ſi nō ſtatim purgatur fit tn̄ vitale qd ɔmiſerat mōtale· Multū eni ſatiſfactionis obtulit qui erubeſcentie dominās· nichil hoꝝ q̄ ɔmiſit· nūcio dei denegauit· Deus eni q̄ miſericors et iuſtus eſt ſic ɔſeruat miſericordiaʒ in iuſticia· ita et iuſticiaʒ in miſericordia· opus eni miſericordie ē peccanti pcc̄a dimittere· ſed oportet vt iuſtꝰ miſereat̄ iuſte· Oportet eni vt nō ſolū q̄d ſed in quo doleat ɔſideret· ſi dignus eſt· non dico iuſticia ſed miſericor-

ditur p confeſſionem eſſe veniale· vel ſit vitale ſcd̄m aliam tranſlationem· i· ad vitam non impediens· -tur ꝓpter penā exterioris ſatiſfactionis· que adhuc reſtat· s· e· di· ſi pcc̄m dauid· ꝗ· e· di· vltima· § vlti·

r ℂ Purgatur· i· purgari nō videtur

s ℂ Vitale ē· i· eius penitentia confert et impetrat vitam·

t ℂ Peccanti· diſcrete· et hoc ē quod ſeq̄tur ſed oportet· ꝛc·

u ℂ Miſereatur· ſcilicet puniendo peccata·

dia· Iuſticia enim ſola damnat· ſed dignus eſt miſericordia· qui ſpiritali labore querit grām· laborat enim mens patiendo erubeſcentia· et qm̄ verecundia pena eſt magna· qui erubeſcit pro xp̄o· fit dignus miſericordia· Vnde patet quia quanto pluribus confitetur in ſpe venie turpitudinē criminis· tanto facilius conſequitur grām remiſſionis· Ipſi eniʒ ſacerdotes plus iam poſſunt proficere· plus cōfitentibus parcere quibꝰ enim remittunt· remittit deꝰ· Lazarū eni de monumēto iā ſuſcitatū obtulit diſcipul̄ ſoluēdū· p hoc oſtendēs p̄tātē ſoluēdi ɔceſſaʒ ſacdoti· Dixit quodcūq̄ ſolueritis ſup terram ſolutū erit et in celis· hoc ē· Ego dominus et oīes milicie celeſtis ordines et omnes ſancti i gloria mea laudāt vobiſcū et ɔfirmant quos ligatis et ſoluitis ſup terram· non dixit quos putatis ligare et ſoluere ſed i quos exercetis opus iuſticie aut miſcd̄ie· alia aūt opa v̄ra in peccatores non cognoſco· Quare qui confiteri vult pcc̄a vt inueniat grāʒ querat ſacerdotem ſcientem ligare ⁊ ſoluere· ne cū negligēs circa ſe extiterit· negligatur ab illo· qui eum miſericorditer monet et petit· ne ambo in foueam cadant quā ſtultus euitare noluit· Tanta itaq̄ vis ɔfeſſionis eſt vt ſi deeſt ſacerdos ɔfiteat̄ proximo Sepe enim ɔtingit ꝙ penitens non p̄t verecundari corā ſacerdote· quē deſideranti nec locus nec tempus offert· ſi ille cui ɔfitebit̄ poteſtatē ſoluendi non habeat· fit tn̄ dignus venia ex deſiderio ſacerdotis qui confitetur ſocio turpitudinem criminis· Mūdati eni ſunt leproſi dum ibant ſe oſtendere ſacerdotibus antequaʒ ad eos puenirent· vnde patet deum ad coꝛ reſpicere dum ex neceſſitate phibentur ad ſacerdotes puenire· Sepe quidem eos querūt· ſed ſani ⁊ leti dum querunt· antequā pueniāt moriuntur· Sed miſericordia dei ē vbiq̄ qui et iuſtis nouit parcere· et ſi non tamen cito ſicut ſoluuntur a ſacerdote· Qui ergo omnino confitetur et ſacerdoti meliori q̄m poteſt confiteatur· Si pcc̄m occultum eſt

x ℂ Quid· i· ꝓpt̄ quid· ſ· ꝓpter qd peccatum

y ℂ Sʒ in quo doleat· i· dolorē patiatur· ſ· in pena· Doleat· penitens·

z ℂ Cōſideret· ſacerdos·

a ℂ Iuſticia· ſi eni ſola iuſticia reſpiciatur· nullus ſaluabitur vel conſequetur veniaʒ criminis·

b ℂ Sʒ miſcd̄ia· ſ· vt non puniatur eternaliter·

c ℂ Labore nichil eni carius emitur· ꝙ qd p̄cibus impetratur· vt dicit ſeneca· ar· ad hoc · viij· q· ij· illud·

d ℂ Pluribꝰ· ar· ꝗ· di· vi· placuit· ar· ɔtra· s· di· e· § hijs· ſub illo· § nō ita·

e ℂ Facilꝰ· quia tot ſacerdotes obligat ad orandum ꝓ ſe quot ſacdotibus ɔfitetur· vt ꝗ· e· quamuis·

f ℂ Quibꝰ enim remittūt· ar· pro remiſſionibꝰ que ſiūt ad poteſtates et ad talia·

g ℂ Et ɔfirmāt· eas iuſte ligatas

h ℂ Quos eſſe ligatis· iuſte et miſericorditer·

i ℂ Penis· ꝓ peccatis impoſitis· et eos iuſte eſſe ſolutos·

k ℂ Quos ſolueritis· iuſte et miſericordit̄ a penis

l ℂ Super terram · i· in eccleſia· quia extra eccleſiaʒ nulla vera ſolutio vel ligatio fieri p̄t· s· · i· q· i· remiſſionē· xxiij· q· i· quicūq̄

m ℂ Iuſticie· iuſta pena ligandi·

n ℂ Aut miſcd̄ie· aliq̄d de pena relaxādo vel aliquē ɔmunione ſacramētorum reconcilian

o ℂ Opa v̄ra do· ſ· ꝙ dimittatis p vos peccata·

p ℂ Scientem· ſi enim in eius parrochia non eſt diſcretꝰ ſacerdos eius qui p̄eſt ɔſenſu

talem adeat·vt ꝫ·di·vi·placuit·et ex̄ de pe·et re·omnis·
a Quē deſiderantí·alias quē deſiderāt· b Locus·ff·de exercito·l·i·in prin· c Et ſi ille ꝫ·de cō·di·iiij·in pn· d Ex deſiderio ꝫ·e·q·v·qđ deo· e Et ſi non tam cito·s·di·l·ſi quis diaconus f Soluerentur·quo ad penam tempalē· g A ſacerdote·deus quē non fallit peccati qualitas·nec peccātis affectus·vt·xxiij·q·iij·deus·qui verā de penitente ꝓmi ſit ſētenciaꝫ·Sꝫ pꝫbiter qui videre nō pt et qui talia cōfitētis verba iudicat qualia foris ſonant·indignum abſoluit frequenter·vt·xxiij·q·iij·deus·et·xxij·q·v·humane·alioquin verū non eſſet qđ ħ dicitur·cū apud deū nullas paciatur venire moras peccoris cōuſio·vt·xxvi·q·vi·hijs ꝗ tempore·s·di·e·multiplex·vel hic ad tempalē penaꝫ referat̄·licet enī peccatū dimittat̄ ne homo ab accipienda vita eterna impediatur·vt·s·ſicut primi·nō tamen ſi pecō parcitur pena remittitur·quia nullatenus ſine vindicta relaxat̄·ſic patet in dauid·vt·s·e·di·ſicut peccatum
h Suſcitauerit·quid ſignificent iſti mortui tres habes ꝫ·di·ij·ſicut tribus·
i Sufficē·ad celeriorem et plenā pene tempalis abſolutōnē·vt·s·di·e·multiplex·c·ſufficiat et·c·fleat·ꝫ·et di·v·cōſideret·in fi·xiij·q·ij·tps·
k Meritū·i·auctoritatem qđ vocat meritū·quia de merito caritatis fue haber auctoritatē ligandi et ſoluendi·ar·xl·di·c·i·
Quamuis plenitudo·id eſt pfectio in fide·
m Quia nō omniū·ħ negatio et ſequens equipollꝫ affirmatōni·ff·de v·ſig·duobus·
n Improbabilis·ſm quā occulta i publico ꝯfitebantur ꝯpulſi ad ħ ꝓpter qđ multi pnīam declinabāt

ſufficiat referre· in noticiam ſacerdotis·vt grata ſit oblatio muneris· Nā in reſurrectione filie principis pauci interfuerūt qui viderent·Nō dū enim erat ſepulta nō dū extra ciuitatis portam delata·non dum extra domum i noticiam portata·Intus reſuſcitauit quā intꝰ inuenit relictis ſolis petro ⁊ iohanne et iacobo·et patre ⁊ matre puelle·in quibus figuraliter continentur ſacerdotes eccleſie·Quos aūt extra inueit·animaduertendū eſt quomodo ſuſcitauit·Flebat enim turba poſt filium vidue·flebat maria ⁊ martha ſupplicantes p fratre·flebat ⁊ turba q̄ mariam fuerat ſecuta·lacrimis marie admonita·In quo docemur publice peccantibꝰ nō ꝓpriū·ſed eccīe ſufficere meritū· Item leo papa

Sufficit illa confeſſio que primum deo deinde ſacerdoti offert̄·

Quamuis plenitudo fidei videatur eſſe laudabilis que propt̄ dei timorē apud oīes erubeſcere nō veretur·tamen quia non omniū huiuſmodi ſunt pecca vt ea q̄ penitētiā poſcūt nō timeant publicare·remouebatur improbabilis conſuetudo ne multi a penitētie remedijs arceātur dum aut erubeſcunt·aut timent inimicis ſuis facta ſua reſerare quibus poſſint legum pcelli conſtitutione·Sufficit enim illa ꝯfeſſio·q̄ primū deo offertur tunc etiaꝫ ſacerdoti qui p delictis penitētiū precator accedit·tūc enim plures ad penitentiaꝫ poterūt ꝓuocari·ſi populi auribꝰ non publicetur ꝯſcientia confitētis·
Quibus auctoritatibꝰ vel quibꝰ rationū firmamentis vtraqꝫ ſententia ꝯfeſſionis·⁊ ſatiſfactionis nitat̄·in medium breuiter ꝓpoſuimꝰ·Cui aūt harum potius adherendum ſit·lectoris iuditio reſeruat̄·vtraqꝫ enī fautores habet ſapientes ⁊ religioſos viros ·Vn̄ theodorus cantuarienſis archiepiſcopꝰ· in penitētiali

Quidam deo confiteri ſolūmō debē dicunt pecca· ſuo ait vt greci·quidā vero ſacerdotibꝰ cōfitenda eſſe percenſent vt fere tota ſancta eccīa·Quod vtrumqꝫ non ſine magno fructu intra ſanctā eccleſiā fit·ita dūtaxat vt deo q̄ remiſſor eſt peccatorū pecca noſtra confiteamur·⁊ hoc pfectorum ē·et cū dauid dicamus·Delictū meū cognitū tibi feci ⁊ iniuſticiā meā non abſcōdi Dixi confitebor aduerſum me iniuſticiā meā ⁊ tu remiſiſti impietateꝫ peccati mei·Sed tn̄ apl̄i inſtitutio nobis ſequenda eſt·vt confiteamur alterutrum peccata noſtra·⁊ oremꝰ pro inuiceꝫ vt ſaluemur·Confeſſio itaqꝫ que ſoli deo fit qđ iuſtoꝝ eſt·peccata purgat·ea vero q̄ ſacerdoti fit docet qualit̄ ipſa purgent̄ peccata·Deus namqꝫ ſalutis ⁊ ſanctitatis auctor ⁊ largitor plerumqꝫ prebet hanc ſue penitentie medicinam inuiſibili adminiſtratione plerumqꝫ medicorū operatione·D II

Quia vero de penitentia ſemel cepit ſermo haberi·aliquantulum altius repetendum videtur·Diuerſorum ſententias certis rationibus ⁊ auctoritatibus munitas in medium proponentes·Alij dicunt penitentiaꝫ tantum ſemel eſſe vtilem·vnica enim eſt nec reiterari poteſt·Si vero reiteratur p̄cedēs penitētia nō fuit·et ſi de ſententia iudicis eius merito pecca videntur eſſe remiſſa·apud tamē eius p̄ſentiam cui omnia futura preſentia ſunt nunq̄ꝫ habentur remiſſa·q̄a non ſeruata eſt illa ſententia veri ſacerdotis·Vade et amplius noli peccare·Item·Ecce ſanus iam factus es·noli amplius peccare·ne deterius tibi aliquid contingat·Item ex

auctoritatum que de hac materia loquuntur·
Q Vtraqꝫ·hoc idem ꝓbabit gra·per ſequens capitulūm·
Quidam·tota eccīa·et ideo ei adherendū eſt·q: a pluribus ꝯprobatur·ar·xix·di·in canonicis· x Quod verūqꝫ·ſ·confiteri deo et ſacerdoti·
Perfectorum·quia non habent niſi venialia vnde non indigent oris ꝯfeſſione ſpeciali· z Perfectorum·s·e·di·§·hijs autē
a Docet·i·hoc eſt ſignū ſacerdoti ꝙ dimittatur ꝯfitenti p contritionē·ar·s·e·di·§·ħ idem·c·oīs qui non diligit·ſicut cordis ꝯtritio eſt ſignū peccatori ꝙ gratia dei dimiſit ei peccata·quia nemo·⁊c̄·vt d ꝯ·di·iij·nemo·
b Adminiſtratione·i·ſola ꝯtriti
c Medicorū·i·ſacerdotū·
Di·ij·
Quia de penitentia·ħ intitulat̄ ſecunda diſtinctio·in qua illa queſtio tractatur·an caritas ſemel habita poſſit amitti·⁊ eſt certum ꝙ poteſt i via peregrinationis amitti imo q̄ntumcūqꝫ ſit perfecta·vt ꝫ·e·§·non eſt mirum·qđ probat auctoritatibꝰ et exēplis·in pria aūt vbi pfectiſſime iam habet̄ non amittitur ꝫ·e·caritas·hanc queſtiōꝫ tractat hic ḡ·occaſiōe alterꝰ quaꝫ ipſe in inicio prelibauit·Sed in tercia di·eandē proſequitur·an·ſ·penitētia iterari poſſit ꝓcedit ḡ·gra·in hac di·hoc modo·primo probat ꝙ penitentia nō poſſet iterari vſqꝫ ad·§·Item ſine caritate·vbi latent̄ ingreditur materiā huius diſtinctionis·et probat caritatem ſemel habitam amitti nō poſſe·vſqꝫ ad·§·hic q̄ de caritate·vbi incipit auctoritatibus allegatis Reſpōdere·aſſerēs illas de caritate perfecta eſſe intelligendas·et inde ſūpta occaſione gradus in caritate eſſe ꝓbat vſqꝫ·ad·§·nō ē mirū·vbi latēter aduerſam ptem aſſumit·et ꝙ caritas amitti poſſit exemplis ⁊ auctībus oſtēdit vſqꝫ ad·§·euidēter·vbi oſtēdit ħ verū eſſe nō ſolū de caritatis ope·ſed etiā de ipſa caritate·⁊ ħ vſqꝫ in fi·diſtinctionis ꝓſequit̄·

o Percelli·ſi alie ꝓbationes ſunt que ſufficiant cū huiōi ꝯfeſſione et eſt huic ſimile·xxij·q·v·ħ videtur· ſ·inimicis·non enī p penitēti am tollitur pena ciuilis·ar·xxxiij·q·ij·admonē· q Sufficit·s·di·e·§·ex hijs omnibꝰ·et·c·ſufficiat
p Vel quibus·accuſantibus·
r Quibus auctoritatibus·ꝯfeſſionis·an ſit·ſ·neceſſaria·an non·
s Breuiter·immo prolixe·vel ideo dicit breuiter reſpectu multarū

e Proponentes·abſolutus nominatus ē·
f Pnīa·que valeat ad vitā· g Iudicis·qui penitentiā impoſuit·
h Eius·dei vel ſacerdotis· i Merito·i·ſm iuſticiā ꝫ·di·iiij·§·eoꝝ·

a ¶ Nunq̄ · allegando dicit · b ¶ Peccare · i · eſſe in ꝓpoſito peccandi · tamen aliter inducit allegando · c ¶ Vicio · vel alio quocūq̄ · Si quis · ſemel notatus · i · deprehenſus · e ¶ Primā · vicij cauſam iſte penitus nō extirpat · qui in idem poſtea recidit ·
f ¶ Reconditam · non ideo hoc dicit q̄ ſemp ita ſit · ſed q̄ ita fuerit preſūptio eſt inuidia vel ꝯtentio iterata · g ¶ Curari · xxvi · q · vij · aff cm̄ · ex ꝰ de po · grauiſ · ꝗ · de cō · di · v · legimus ·
h ¶ Adulto ꝗ · de ꝯ · di · iiij · c · quō · c · ſolet ꝗ · e · di · § · ſuſgerat · et · § · romanos · et · c · tolle ·
i ¶ Aliq̄n · hoc allegando dicit vt auctoritatē inducat ·
Caritas · caritas que deſeri poteſt · nunq̄ vera fuit ·
l ¶ Deſeri pt̄ · i · q̄ ꝯtingit deſeri vel de facili ·
m ¶ Et nunq̄ · i · pſeuerans finalis · vel vera · i · ad vitā ducens · i · eternā beatitudinem ·
Radicata · id eſt perfecta ·
o ¶ Securus · ſpei perſeuerantia non rei preſētia · quia quilibet etiā pfectus timere debet ne caritatē amittat · xxxij · q · v · ſi paulus ·
Valida · vba ſalomonis in canticis ·
q ¶ Dilectio · i · caritas perfecta ·
r ¶ Ceperit · i · cō tingit · vel coniunctum itellige · vel de facili ·
s ¶ Occidit · i · remouet a delectatione ſicut mors remouet ab oīn actu terreno · dicit lex · mors oia ſoluit · i autē · de nup · cijs · § · deinceps
Caritas · Caſus · in hoc capitulo · primo commēdat proſper caritatem ex eius effectibus · ⁊ ſūt verba proſperi vſq̄ ad illud · Item beda · Secundo oſtendit q̄ qui caritatē habet facile peccatis reſiſtit · bonis opibꝰ omnibꝰ abūdabit · et mundana ꝯtēnit difficilia facile pficit · ſubdit etiā q̄d ſit deum diligere · et quid ſit peruertere ordinem dilectionis · Tercio oſtendit ad quid corpus noſtrum ſit diligendum · Quarto oſtendit qualiter ſit intelligendum · diliges ꝓximū tuū ſicut teipm̄ · et q̄ ſūt q̄ deū diligūt pluſq̄ ſe ·
u ¶ Caritas · i · ex caritate ꝓcedit recta voluntas · et ē dictū p cauſam vt illud · xxxvi · q · ij · tria · vt exponatur hec dictio eſt · i · facit · alioquin nō eſt verum · cum caritas ſit habitudo mentis que voluntas non eſt · vel

octā · ſinodo Primam vicij cauſam nō penitus extinguit qui in idem poſtea recidit

Si quis ſemel notatus fuerit inuidie vel ꝯtentionis vicio · et rurſum in hocipm̄ inciderit · ſciat ſe primam cauſam ex q̄ inuidia vel ꝯtentio naſcitur in interioribus medullis habere reconditā · Oportet ergo eū p ꝯtraria atq̄ aduerſa curari id eſt p humilitatis exercitiū · Exercicia vero humilitatis ſunt · ſi ſe viliorib9 officijs ſubdat ⁊ miniſterijs indignioribus tradat · Itaq̄ arrogantie et humane glorie vicium curari poterit vt in ꝯſuetudine humilitatis affect9 vltra iā nō incidat in arrogātie et vane glorie delictum · ſed in ſingulis huiuſcemodi vicijs cura ſimul adhibetur ·

¶ Item ſine caritate nulli adulto pcc̄m remittitur · non habet aūt caritatē qui aliquādo peccatur9 ē criminaliter · ¶ Vnde auguſtinus ad iulianum comitem

Caritas que deſeri pt̄ nunq̄ vera fuit ·

¶ Item ſup ep̄la iohannis ·

Radicata ē caritas ſecurus eſto nichil mali procedere poteſt ·

¶ Item gregorius in moralibus ·

Valida eſt vt mors dilectō · virtuti eteni mortis dilectio comparatur · q2 nimirū mētē quā ſemel ceperit a delectatione mundi funditus occidit · ¶ Itē proſper in libro de ꝯtemplatiua vita ·

Caritas eſt vt michi videt̄ recta voluntas ab omnib9 terrenis ac p̄ntibus p̄rſus auerſa · Iūcta vero deo inſepabiliter et ignita igne quodā ſpus ſancti a quo ē · et ad quem refertur incenſa · inquinamenti oīs extranea · corruptionis neſcia · nulli vicio mutabilitatis obnoxia · ſup omnia que carnaliter diligunt̄ excelſa · affectionū omniū potentiſſima · diuine ꝯtemplatōnis auida · in omnibus ſemp inuicta · ſumma actionū bonaꝝ · ſalus moꝝ · finis celeſtium p̄ceptoꝝ · mors criminum · vita virtutuꝫ · virtus pugnantiū · palma victoꝝ · arma ſanctaꝝ mētium · cauſa meritoꝝ bonoꝝ · p̄miū pfectoꝝ · ſine qua null9 deo placuit · cū q̄ nec potuit aliquis peccare nec poterit · fructuoſa in penitentib9 · leta in proficientibus · glorioſa in pſeuerantibus · victorioſa in martiribus · operoſa in omnibus omnino fidelibus · ex qua quicq̄d ē boni opis viuet · Itē · hec ē caritas vera germana · pfecta · quā excellentiorē viā nominat apoſtolus ſanctus · Sicut enim ſine via nullus puenit quo tendit · ita ſine caritate que dicta ē via non ambulare poſſunt homines ſed errare · Iteꝫ ergo ſi caritatē deo exhibeamus et proximo corde puro ⁊ conſciētia bona et fide non ficta peccato facile reſiſtimus · bonis omnibus habundamus ſeculi blandimenta contemnim9 ⁊ oia que difficilia ſunt humane fragilitati vel aſpa etiā cū dilectōe pficimus · ſi tn̄ dn̄i caritate pfecta q̄ nobis ab illo ē ex toto corde · et ex tota anima · et ex totis viribus diligamus · Ex ea eniꝫ parte q̄s peccat ex qua minus diligit deū · Quē ſi ex toto corde diligamus · nichil erit in nobis vnde pcc̄i deſiderijs ſeruiam9 · Et quid eſt deum diligere · niſi eum occupare animo · concipe fruende eius viſionis affectū peccati odiū · mūdi faſtidium · diligere etiam ꝓximū quē in ſe cenſuit diligendum · in ipo amore ſeruare legittimū modū · nec puertere dilectionis ordinem ꝯſtitutum · Ordinem dilectionis illi puertūt · nec modū diligēdi cuſtodiūt q̄ aūt mundum qui ꝯtemnend9 ē diligunt · aut corpora ſua minus diligēda plus diligunt · aut ꝓximos non ſicut ſeipſos · aut deū plus q̄ ſeipſos

motus voluntatis · ſimiliter illud intelligitur auguſtini · caritatem voco motum animi · dicitur ergo caritas voluntas vel motus · quia vt ꝗ · dicitur eſt cauſa meritorum bonorum · ſicut et iniquitas · cum ſit habitudo mentis iniuſte dicitur peccatum · quia ex ea eſt ꝗ · di · iij · ille rex ·
x ¶ Recta · i · rectam vitam et dignam faciens voluntatem ·
y ¶ Terrenis · ſecus eſt de caritate impfecta · quā habens poterit curare tpalia · ar · xij · q · i · habebat ·
z ¶ Inſeparabiliter · i · non de facili ſeparabitur ·
a ¶ Inq̄namenti · ſ · mortalis ·
b ¶ Viciō · i · immutabilitati ·
c ¶ Affectionum · i · bonarum voluntatum ·
d ¶ Sūma · i · pfc̄a
e ¶ Moꝝ · i · ſalutiferos faciēs mo
f ¶ Finis · res · i · conſummatio · vel q2 precepta finaliter docent vt habeantur ·
g ¶ Pugnantiū · cum vicijs ·
h ¶ Vita v̄tutū · ꝗ · e · c · v̄ · itē ꝓinde
i ¶ Cū qua · i · ea pſeurando ·
k ¶ Nec potuit · ecce verbū in quo facit ad ꝓpoſitū ·
l ¶ Peccare · ſ · mortaliter ·
m ¶ Operoſa · i · effectiua bonorum operum
n ¶ Germana · id ē germanos et cōcordes faciens cōiuncta et inſepabiliter adherens · ſalomon · dixi ſapientie ſoror mea es · et prudentiam vocaui amicā meaꝫ ·
o ¶ Excellentiorem · alijs bonis
p ¶ Viam · eundi ad deum ·
q ¶ Nominat · in p̄ma epiſtola ad corintheos ·
r ¶ Que difficilia · ad ſaluteꝫ anime pertinentia ·
s ¶ Ex qua min9 · i · ex qua dei dilectionem poſtponit facilius · ſicut plures ſunt ꝓniores deum offendē fornicādo q̄ furando · ar · l · di · q2 tua · in ſi ·
t ¶ Faſtidiū · ſpe te concipere
u ¶ Oīm in ſe · ſcilicet diligētes ad ſui ſimilitudineꝫ · vt dictū ē · dilige proximum tuum ſicut teipſum · x ¶ Vel in ſe · deo ſcilicet ad eius ſimilitudinem vt dictum eſt ſecundum autem mandatum ſimile eſt huic ·
y ¶ Diligunt plus iuſto · ¶ Diligenda · q̄ animaꝫ · ar · xxij · q · v · ſi q̄s
a ¶ Quia pars · alia ps q̄ ē ho interior · vt de ꝯ · di · iiij · nō coactus · ex quo · non ergo corpus eſt homo quod meludienſes ſomniant · quia nichil eſt id quod ſuipſius ſit pars · ar · ff · de euic · ſi dictum · § · ij ·

forte non diligunt· Item corpꝰ noſtrum qꝛ pars noſtri eſt ad hoc a nobis eſt diligēdum· vt ſaluti eius ac fragilitati naturaliter conſolamus· et agamus quatenus ſpiritui ordinate ſubiectū· ad eternaꝫ ſaluteꝫ accepta immortalitate et incorruptione ꝑueniat· Item· ꝓximos aūt tūc diligimus ſicut nos· ſi non propter aliquas vtilitates noſtras· non propter ſperanda beneficia vel accepta· non propter affinitates vel conſanguinitates· ſed ꝓpter hoc tm̃ ꝙ ſunt nature noſtre participes diligamꝰ· Item· nõ illi tantū ꝓximi noſtri credendi ſunt quos nobis gradus ſanguinis iungit· ſed ꝓximi noſtri credendi ſunt om̃es homies nature noſtre ſicut dixi participeꝫ· Itē· ꝑinde ſicut nos ꝓximos noſtros diligimꝰ· qñ ad mores bonos et ad vitã eternam conſequendaꝫ ſicut nobis eoꝝ ſaluti conſulimꝰ· qñ nos in eoꝝ peccatis ac periculis cogitamus· et ſicut nobis ſubuenire optaremꝰ· ita eis ſubuenimus· aut ſi facultas defuerit voluntatem ſubueniēdi tenemus· Quapropter cariſſime ſatage tota dilectione· vt bonum quod tibi fieri vis vel et proximo· Illi vero plus q̃ ſe diligunt deum qui ꝑ eius amore ſue ad tempus ſaluti non parcunt· ſeipſos in periculis ac tribulationibus tradūt nudari facultatibus proprijs· patrie ſue extorres fieri· parentibꝰ et vxoribus ac filijs renunciare parati ſunt· et vt totū dicam· et ipam mortem corporis non ſolum non refugiūt ſed etiam libenter excipiunt· ambientes a corporis magis ſui vita q̃ a deo qui eſt vita vite ſue diſcedere· ¶ Itē beda ſup iohannem·

Querendū ē in⸗ ¶ De eodem· terea quomõ ſpãle filij dei agnoſcendi ſignum fuerit ꝙ ſup eum deſcenderit et manſerit ſp̃us ſanctꝰ· Quid enim magni eſt filio dei ꝙ in ipſo manere ſp̃us aſtruatur· Notandum quoqꝫ ē ꝙ ſemp i dño mãſerit ſpiritꝰ ſanctꝰ· In ſanctis aūt omnibus q̃ diu mortale corpus geſtauerit partim manet in eternuꝫ partim rediturus ſecedit· Manet quippe apud eos vt bonis inſiſtant actibus voluntariam pauptatem diligant· mãſuetudinem conſequantur· ꝑ eterno deſiderio lugeant· eſuriant et ſitiant iuſticiã miſericordiãqꝫ mūditiam cordis et tranquillitatem pacis amplectantur· Sꝫ ꝑ obſeruatione iuſtitie ꝑſecutionem pati non reuereantur· Elemoſinis· orationibus· ieiunijs· ceteriſqꝫ fructibꝰ ſpiritꝰ ſancti inſiſtere deſiderent· Recedit autē ad tēpus ne ſemper infirmos curandi· mortuos ſuſcitandi· demones eiciendi· vel etiam ꝓphãdi habeant facultatem· Manet ſemp vt poſſint habere virtutes· et ut mirabilit̄ ipſi viuant· Venit ad tēpus vt etiã alijs ꝑ miraculorum ſigna quales ſint intus effulgeant· ¶ Item apoſtolus·

Caritas nunq̃ excidit· ¶ Itē aug· ſup epiſtolã iohannis·

Vnctio inuiſibilis· ¶ De eodē· ſp̃us ſanctus eſt· vnctio inuiſibilis caritas eſt· que in quocūqꝫ fuerit· tanq̃ radix illi erit· q̃uis ardente ſole areſcere non p̃t· nutritur calore ſolis non areſcit· ¶ Item gregorius ſuper ezechielem·

Pennata animalia minime reuertuntur cum incedūt· qꝛ p̃dicatores ſancti ſic a terrenis actibus ad ſp̃ualia trãſeunt· vt ad ea q̃ reliquerãt vlteriꝰ nullatenus reflectantur· Et paulo poſt· Nemo mittens manum ſuã in aratrū· Manum quippe in aratrū mittere ē quaſi per quendã conpūctionis vomerē ad proferendos fructus terram ſui corꝑis apire· Sed retro poſt aratrum aſpicit· qui poſt exordium boni opis ad mala reuertitur que reliquit· qd qꝛ electis dei minime contingit recte nūc ꝑ ꝓphaꝫ dicitur· Nõ reuertebãt cū

---

et peccant qui ponunt corpus genus aĩalis· vt dicit ariſto· li· vi· topi·

a ¶ Naturaliter ꝭ· de cõ· di· v· non· mediocriter· in fi·

b ¶ Spiritui· vt ad vſus exercende v̾tutis ḃeat̄· vt· s· xliiij· di· conuiuia·

c ¶ Subiectū· debemꝰ eñi adhibē iumẽto nr̃o ſaccū· paleã· ⁊ flagellū

d ¶ Saccum· i· opera penitentie· et alia bona opera·

e ¶ Paleam· i· neceſſaria ad vite ſuſtentationem·

f ¶ Flagellū· vt caſtigemus ſi exceſſeit· ac ſi ea pateremur·

g ¶ Vtilitates· tunc eñi non ipos ſed noſmet tantū diligimus· vnde tullius in libro de vera amicicia· ſuis quippe icomodis grauit augeri nõ eſt amicum· ſed ſe ipſum amantis·

h ¶ Nature· s· di· lxxxvi· non ſatis·

i ¶ Participes· ergo iudei et ſarraceni proximi noſtri ſunt et diligēdi a nobis vt nos et verum eſt· verumtamen omnia opera dilectionis impēdere debemꝰ ſedꝫ vniuſcuiuſqꝫ conditionem· lxxxvi di· paſce·

k ¶ Ad eternã· h diligenter aduerte quid ſit proximum ſicut teipſum diligere ſcilicet ſaltem anime ſue ſalutem et ea que ad ſalutē anime pertinẽt· ei optare quaꝫ tibi optas· non obſtante ergo hoc p̃cepto poſſumꝰ delinquētibus penas corporales optare et ꝓcurare· dummodo hoc fiat ſecundū quod iura permit

l ¶ Cogita tūt· mus· ſ· anime et corporis· vt eos liberemus·

m ¶ Vita· i· q̃ eſt in vita anime ſue qua ipſa viuit· vt· s· di· i· ꝭ· hic ideꝫ· v̾· reſuſcitatus· xxiiij· q· i· vbi ſana·

n ¶ Sup iohannem· legitur in iohanne· ꝙ iohannes baptiſta vidit ſpiritum q̃ſi columbam deſcendētem· ⁊ manentem ſup ihesum baptizatum· ꝙ deſcendit ſuper eum· ſignum fuit ne vox illa· hic eſt filiꝰ meus dilectus· ⁊c· putaretur ad iohannem eſſe dicta· ſed ad eum· ꝙ autem ſedit ſup eū ſpeciale fuit ſignum filij dei· ſ· quo ille diſcerneretur ab alijs· querit ergo hic beda· quõ fuit ſignum cognoſcendi filij dei· ſ· ꝙ ſpiritꝰ mãſit ſuper eum· ⁊c· cum maneat et in alijs ſanctis· ſed reſpondetur ꝙ alio modo manet in xp̃o quia ſup eum ſemp eſt quo ad omnia· in ſanctis autem non quo ad omnia· quia ad tempus recedit ab eis ꝓpter peccata· vel ſi quo ad iuſticiam manet in eis nõ tamē ſemp quo ad operandum· puta ad ꝓphetandum vel ad faciendum miracula· vt in helia et heliſeo·

o ¶ Manet· nota hic expoſitõnem illius decreti· xxxij· q· ij· connubia· quia in ope coniugali adeſt preſentia ſp̃us ſancti quo ad meritū vt· ꝭ· e· q· v· ſi dicat· non quo ad miraculuꝫ faciendum vt· ꝭ· e· c· poteſt·

Caritas excidit· ſcꝫ alias hac vita et alias in futuro· ibi eniꝫ fides conuertetur in ſciaꝫ· ſpes in rem· caritas autē augebitur· vnde ꝓpheta viuit deus cuius ignis in ſion· i· in ecc̃ia militante· et caminus in ihrl̃m· i· ardentiſſima caritas ꝭ· d· iij· ꝭ· auctoritas· c· ignis·

Vnctio caritas eſt· ideo ē vocatur

p ¶ Ardente· i· a tribulatione feruente· q ¶ Solis· i· laboris et tribulationis· iuxta illud· in ſole· i· labore poſuit dominus tabernaculuꝫ ſuū· tribulatõ eñi ſecūdum apl̃m pacientiam operatꝛ· ſed ꝙ tribulatio pacientiam nõ tollit· hoc facit caritas·

Pennata· tangit illud ezechielis· ſcilicet ꝙ vidit quatuor animalia pennata de quibus hic dicitur· non reuertebantur cū incederent· ſed vnūquodqꝫ ante faciē ſuã gradiebat̄ s ¶ p ꝓphaꝫ· ezechielē·

a ¶ Incederent·et ita ſancti iſti poſſūt dici habere ferarꝝ naturā ·zc· et ſicut aues que volāt et non reuolant·inſti·de·re·diui·§·pauonum· b ¶ Vnde et paulus in epl'a ad philipenſes· c ¶ Vnum vero·quaſi di‐ceret·non ꝯprehendi·vnum autem de me vobis aſſero·ꝙ ego oblitus ea que zc· d ¶ Que retro·i·terrena q̄ dereliqui· e ¶ In ea·ſcilicet eterna celeſtia· f ¶ Anteriora·ante nos ſunt eterna poſt nos tempo‐ralia·

N On reuerte‐bantur·rede‐ant·finalit̄·ſaltē·
g ¶ Iam minus·id eſt inſufficiens·erit enim tunc de‐us omnia in omni‐bus ſufficiētia om‐nium·
P Oteſt·tāgit illud ezechi‐elis qđ iuxta qua‐tuor animalia q̄ vidit·erant qua‐tuor rote in qui‐bus erat ſpirit⁹ vi‐te·et quocunq̄ i‐bat ſpūs ſequebā‐tur rote·cum ſta‐bat et ſtabāt ro‐te·et ita quādoq̄ ſtabat qn̄q̄ mo‐uebatur·h̄ miſti‐cat hic·
i ¶ Caſtitas·que ſola cū fiducia po‐teſt deo animas p̄‐ſentare·in aut̄·de lenonibus·§·ſan‐ctimus·
k ¶ Miſericordi‐ter·ne inde ſuper‐biat homo·vi·q· ·i·militaris·
F Icta·i·nō fi‐nalis·
m ¶ Ex p̄miſſis· infert caritatē ſe‐mel habitam non amitti·et adicit ꝙ qui caritatē ſe‐mel habuit de ce‐tero nō peccabit· et ex h̄ concludit falſo ꝙ penitenti‐am qui poſtmodū eſt peccaturus nō agit·et ad h̄ indu‐cit·ar·vſq̄ ad·§· h̄ que de caritate
n ¶ Non poterit· ꝯiunctim intelli‐ge·non enim po‐teſt ſimul caritatē habere ⁊ peccare· ·s·di·i·omnis qui non diligit·
o ¶ Vt ad grad‐aꝫ ſcilicet v̓tutem ipſam quā dū quis habet non peccat nec peccare p̄t·vt ꝯiūctim intelligat̄
Q Via radix oi‐um malorꝝ· quo ad genera ſin‐gulorum non q uo ad ſingula gene‐rū·i·non malū a ſi‐cui⁹ generis·ſ·qđ inde ꝓcedere nō poſſit·et ē ſimile xxxv·di·ante oīa·xlvij·di·bonorum
Q ¶ Nō poſſūt·s·xxxij·q·i·cū renūciatur· r ¶ Cū ergo·ex fal‐Aritas·aqua·quia ad modū aque lauat· ſo falſū ꝯcludit

incederent et paulo poſt· Vn̄ et pau‐lus·vnum vero eſt quod retro obli‐tus·in ea que ſunt anteriora exten‐dens me ſequor ad palmam ſuperne vocationis·in anteriora enim exten‐tus eorum que retro ſunt oblit⁹ fu‐erat·quia temporalia deſpiciēs q̄ ſo‐la ſunt eterna requirebat· ¶ Idem
N On reuertebātur in eodem cū incederent· Quia electi qui‐q̄ ſic ad bonum tendunt vt ad mala ꝑpetranda non redeant·qui enim ꝑ‐ſeuerauerit vſq̄ in finem hic ſalu⁹ erit· Et ſicut per ſalomonem dicit̄· Iuſtorꝝ ſemita quaſi lux ſplendens et creſcens vſq̄ ad ꝑfectum diē·in eorꝝ namq̄ animo bonum deſideriū· atq̄ intellectus lucis intime iam ꝑs diei eſt· Sed q꞉ vſq̄ ad finem vite i virtute ꝓficiūt·ad ꝑfectū diē tūc ꝑueniunt qn̄ ad regna celeſtia per‐ducti in ea luce quā deſiderāt·iā mi‐nus aliquid non habebunt· ¶ Idē in eodē omelia quinta·De eodem·
P Oteſt diſcurſus atq̄ eodē mo bilitas ſpūs ſic itelligi· In ſan‐ctorꝝ quippe cordibus iuxta quaſ‐daꝫ virtutes ſemꝑ manet·iuxta q̄ſ‐daꝫ virtutes vero receſſurus venit· et venturus recedit· In fide eni ſpe et caritate et in bonis alijs·ſine qui‐bus ad celeſtem patriam non p̄t ve‐niri·ſicuti eſt humilitas·caſtitas·iu‐ſticia atq̄ miſcdia·ſecunda ꝑfecto‐rum corda nō deſerit· In ꝓphetie ve‐ro virtute·doctrine facundia·mira‐culorꝝ exhibitione electis·aliquādo adeſt aliquādo ſe ſubtrahit·⁊ paulo poſt· In hijs itaq̄ virtutib⁹·ſine q̄‐bus ad vitā minime ꝑueniē̄ ſpiritus ſanct⁹ in electorꝝ cordib⁹ ꝑmanet· Vnde recte ſtabilis dicitur· In his vero ꝑ quas ſanſtitatis virtus oſtē‐ditur·aliqn̄ miſericorditer p̄ſto eſt· aliquando recedit· ¶ Item ambro‐ſius ſup epl'am ſcdaꝫ ad corinthios
F Icta caritas eſt que deſerit in aduerſitate· ¶ Ex premiſ‐ſis itaq̄ apparet ꝙ caritas ſemel ha‐

bita vlterius non amittitur·qui au‐tem ſemel caritatē habuerit·crimi‐naliter vlterius peccare non poterit vt ad gratiam nō ad naturā impoſ‐ſibilitas peccādi referatur· Qđ aūt caritatē habens criminaliter nō poſ‐ſit peccare· ¶ Teſtat̄ aug̓·in ome‐lia octaua dicens·
Q Via radix oim malorꝝ ē cupi‐ditas·et radix omniū bonorꝝ ē caritas·et ſimul ambe eſſe non poſ‐ſunt·niſi vna radicit⁹ euulſa fuerit alia plantari non p̄t·ſine cauſa ali‐quis conatur ramos incidere·ſi ra‐dicē nō contendit euellē· ¶ Cū er‐go qui criminalit̄ peccat caritatē nunq̄ habuiſſe ꝓbat̄·euidenter col‐ligitur·pn̄iaꝫ nō agere qui qn̄q̄ cri‐minaliter peccabit· ¶ Vnde aug̓·
C Aritas eſt aqua·de q̄ domin⁹ in euāgelio·qui biberit ex aq̄ quam ego dabo ei non ſitiet in eter‐num· Reprobus ergo cum eternis mancipatus incendijs in eternū ſiti‐at·quomodo bibet aquā viuā· Aut quomodo potabit aquā ſalientē in vitam eternam· q̄ quaſi plūbeus di‐merſus in ima·penas luit damnacō‐nis eterne· Itē ſine caritate quō ve‐ram cordis ꝯtricōnem quis habere poterit· Quomodo ergo delictorum remiſſionem· Que ſi nō dimiſſa quo‐modo non omnia prorſus ad penam exigenda· Itē dominus· Amē amē dico vobis q̄ credit in me habet vi‐tam eternā· Qui ergo non habet vi‐tam criſtum non credit· In xp̄m ve‐ro credit qui caritatē habet· In cri‐ſtum quippe credere eſt·amando i ip‐ſum tendere·hec eſt fides vt diffinit apoſtolus que per dilectionem ope‐ratur·huic dūtaxat remiſſio delicto‐rum promittitur·ꝙ ſi caritas a fide xp̄ianorꝝ ſe iūgi neq̄t cui ſcilicet ſo‐li venia ꝓmittit̄·quomodo qui cari‐tatem non habuerit fidem xp̄ianorꝝ habuerit id ē i xp̄m crediderit Quo‐modo ergo veniā delictorꝝ accepit· quā ſi nō accepit quomodo nō omia

et delet peccata· t ¶ In eternū·in patria·in via autem beatus eſt qui ſitit iuſticiam·s·e·querendū· u ¶ Mancipatus·i·deſtinatus· x ¶ Plū deus·pondere peccatorꝝ· y ¶ Item ſine·omnia h̄ ſunt verba augu‐ſtini vt dicunt quidam·vſq̄ ad·§·h̄ que de caritate·alij dicunt eſſe·§· ab illo loco reprobus ergo· z ¶ Non credit·a deſtructione ꝯſequētis·
a ¶ Credere·crede deo·credaſq̄ deum·plus credo valere vt credas in eum q̄ ꝙ ei vel eum·
b ¶ Hec ē·ij·d ꝯ· di·ij·vt quid·
c ¶ Fides·infor‐mata caritate·
d ¶ Huic·s·xxiiij ·q·i·ſi petrus·v̓·i fide oīa ſaluantur contra·ſed nec h̄ vel ibi excludun‐tur alie virtutes·
e ¶ Qua ſola·s· ·xxiiij·q·i·ſi petr⁹
f ¶ Hec q̄ de ca‐ritate·p̄miſſas au‐ctoritates ſoluit ⁊ dicit intelligen‐das eſſe de ꝑfecta caritate·et inde ſū‐ꝑta occaſione gra‐dus in virtutibus oſtendit vſq̄ ad ·§·econtrario·Ete‐no·ꝙ perfecta di‐citur caritas quo ad ſufficientiam· et h̄ quelibet ⁊ q̄n‐talibet ſufficit ad vitam eternā ha‐bendam·ar·ꝫ·di· ꝓx·talis eſt et ꝑ‐fecta quo ad effe‐ctū·vt ſcilicet fa‐ciat hominem pa‐ratū mori ꝓ xp̄o· ·s·e·caritas·ij·in ſi·ꝫ·e·ſi quis·tan‐tam·et dicitur per‐fecta quo ad per‐ſeuerantiā finalē· de qua agitur·s· ·e·vnctio·et·c·ca‐ritas·
g ¶ Sunt itaq̄ g̃‐dus·oīs virtus intēditur ⁊ remit‐tit̄·et ideo gradus merito i ea diſtin‐guūtur et q꞉ v̓tus ē mediū duorꝝ vi‐ciorꝝ vt dicit ari‐ſto·et oīati⁹ v̓tus eſt mediū duorꝝ viciorum vtrunq̄ redactum in pun‐cto medio qui eſt inter duo vicia ꝯ‐traria·videtur ꝙ ſūma virtus ꝯſti‐tuta ſit·qui ergo illud medium ſua‐ret ſūme v̓tuoſus haberi debet·ſed in omnibus medi‐um ſeruare vltra hominem eſt·ideo‐q̄ ſumme virtuo‐ſus nemo dicend⁹ eſt· Ex premiſſis ſequitur ꝙ virt⁹ in aſcendendo non in infinitum protenditur·cum vltra medium inten‐tio alias intenſio non progrediatur·ſed quia extremorꝝ viciorum non ſunt termini·videtur ꝙ medium eorum nichil ſit·puta prodigalitas

in infinitū ꝓtendi poteſt·ſimiliter et ſibi ↄtraria a natura·quare videt̄
ꝙ inter iſta duo nichil ſit mediū determinatū·Preterea ex quo grad9
ſit in virtute·videt² ꝙ latitudinem habeat·et ꝙ poſſit decreſcere·ſ3
ꝙ in infinitum poſſit decreſcere non videtur·Nam ſic haberetur ꝙ vir
tus alicuius ita p
ua eſſet ꝙ minoꝛ
ea inuenire nō poſ
ſit·Preterea illd̓
ſciendum eſt·ꝙ li/
cet ita ſit de omni
bus alijs virtuti⸗
bus·ꝙ quelibet in
ter duo vicia con
traria eſt conſtitu
ta h̓ tamen in ca⸗
ritate que forma ē
aliarum virtutū·
·s·e·caritas·non
habet locu3·quia
ei vnum ſolum vi
cium·ſcilicet odi⸗
um opponitur·s·
di·i·omis q̄ nō di⸗
ligit·vnde accidit
ꝙ in infinitū poſ⸗
ſit intendi in via·
in patria aūt pu⸗
to ꝙ maioꝛ cari⸗
tas eſſe non poſſit
ꝙ ſit ſupremi oꝛ⸗
dinis angeloꝝ·
a ¶ Inter v̓tutē·
improprie dicitur
gradus eſſe inter
vnam virtutem ⁊
aliā·cū in eade3 li/
nea intenſionis nō
diſponantur·ſ3 ſic
ideo dicitur·quia
vna v̓tus alia intē
ſioꝛ inuenitur·
Dum ſanctā·
greg·expo⸗
nit verbum illud
ezechielis·et ve⸗
niebat vir ad poꝛ
tam que reſpicie⸗
bat ad oꝛientem ⁊
aſcendit gradus
eius·et dum expo⸗
nit auctoꝛitatem·
introducit dauid·
deus in gradibus
eius dinoſcetur cū
ſuſcipiet eam·in
principio ergo po
nitur expoſitio il⸗
lius verſus·deus
in gradibus eius
et cetera·Secun⸗
do probat ꝙ in v̓/
tutibus gradus in
uenitur per aucto
ritatem iob·ſin⸗
gulos gradus·⁊c̄
et dauid·et ambu
labunt de virtute
in virtutem·⁊c̄·
et per illud·auge
in nobis fidem·et
per ſimilitudinem
euangelij·de ſe⸗
mente primo pro
ducente herbam·
deinde ſpica3·poſt
frumētum·ſemen
eſt cogitatio que
herbam ꝓducit cū incipit opari·cum autem confirmatur ſpicam facit
eum autem perſeuerat frumentum mittit in ſpicam·et eadem ſimilitu⸗
do aptatur in perſona petri·tercio et vltimo illud verbum ezechielis·

opera proꝛſus eternis ſupplicijs feri
enda ſunt· ¶ Item dominus·
Ego ſum panis viuus qui de
celo deſcendi·ſi quis manduca
uerit ex hoc pane viuet in eternum·
Qui ergo nō viuit in eternū·nō mā
ducauit panē viuū·ſed q̄ nō mādu⸗
cauit in eū nō credidit·Hoc ē enim
manducare panem viuū·qd̓ crede⸗
re in xp̄m·id ē amando in ip̄m tende
re·Cū igitur reprobus in eū nō cre
diderit quem nō manducauit·et ita
fidem xp̄ianoꝝ qua ſola peccata re
laxantur non habuerit·quomō ſi vi
uit dn̄s cui omne iudicium dedit pa
ter·iudiciū perpetue dānatōnis effu
giet·omniū non ſolū actualium ſed
oꝛiginaliū·¶ Hec q̄ de caritate di⸗
cunt̄ de pfecta intelligi poſſunt·que
ſemel habita nunq̄ amittitur·exoꝛ⸗
dia vero caritatis enutriunt̄ vt cre⸗
ſcant·⁊ oculcantur vt deficiant·Ne
mo eni repente fit ſumm9·ſed i bona
ouerſatione que ſine caritate nulla
eſt·a minimis quiſq3 inchoat vt ad
magna pueniat·¶ Sunt itaq3 gra
dus non ſolum inter virtutem ⁊ vir
tutem ſed etiam in eadem virtute·
¶ Vnde gregoꝛius ſup ezechielem
Dum ſanctā· ſcribit dicens·
ecc̄ia3 dn̄s ſuſcepit i gradib9
eius dinoſcitur·quia eius gloꝛia per
eius incrementa declaratur·Quan⸗
tum eni ſancta ecc̄ia aſcendendo p⸗
ficit tantum deus hominib9 ex eius
virtute innoteſcit·De hijs quoq3 g̃
dibus beatus iob loquitur dicens·
Per ſingulos gradus meos pronū
tiabo eum·Omipotētem quippe deū
p ſingulos g̃dus pnūciat q̄ p incre
menta virtutum q̄ accepit ei ſemp
laudem pietatis ſue reddit·ſi qui⸗
dem gradus in coꝛdis aſcēſione nō
eſſent·pſalmiſta non diceret ambu⸗
labunt de virtute in virtutem·Nec
mirum·ſi de virtute in virtutē g̃d9
ſunt·quādo ip̄a vnaqueq3 virt9·q̄ſi
quibuſdam gradibus augetur·et
ſic per incrementa meritoꝝ ad ſum
ma pducitur·A lia ſunt namq3 vir⸗
tutis exoꝛdia·aliud pfectus·aliud
pfectio·Si enim et ip̄a fides ad per⸗
fectionem ſuam nō quibuſdam gra
dibus duceretur·ſancti apoſtoli mi⸗
nime dixiſſent·auge nobis fidem·et
quidam venit ad deum qui curari vo
luit filium ſuum·ſed requiſit9 an cre
deret·reſpondit credo domine·adiu⸗
ua incredulitatem meam·Penſate
rogo qd̓ dicitur·ſi credebat cur in⸗
credulitatem dicebat·Si vero in⸗
credulitate3 habere ſe nouerat·quo
modo credebat·ſed q̄a per oculta3
inſpiracionem gr̄e meritoꝝ ſuoꝝ
gradibus fides creſcit·vno eodēq3
tempoꝛe qui nec dum pfecte credide
rat·ſimul·et credebat et incredulus
erat·Hos nimiru3 gradus dn̄s ſub
meſſis nomine deſcribit dicens·Sic
ē regnum dei quēadmodū ſi iactet
homo ſemen in terrā ⁊ doꝛmiat ⁊ ex
ſurgat nocte ac die·et ſemen germi
net et creſcat dum neſcit ille·Vltro
enim terra fructificat primum her⸗
bam·deinde ſpicam·deinde plenū fru
mentum in ſpica·et cū ex ſe pduxe
rit fructum ſtatim mittit falcē quo
niam adeſt tempus meſſis·Semen
homo iactat i terrā·cū coꝛdi ſuo bo
nam intentionem inſerit·et poſtq̄ ſe
men iactauerit in terram doꝛmit qꝛ
in ſpe boni operis quieſcit·Nocte ve
ro ſurgit ac die quia inter adūſa et
pſpera pficit·et ſemen germinat et
creſcit dū neſcit·qꝛ cū adhuc metiri
incrementa ſua non valet·ſemel oce
pta virtus ad pfectum ducitur et
vltro terra fructificat·qꝛ p̄ueniente
ſe gratia·mens hominis ſpontanea
ad fructum boni opis aſſurgit·Sz
hec eadem terra·herbā p̄mum·dein⸗
de ſpicam·deinde plenum frumētū p
ducit in ſpicam·Herbā quippe pdu
cere eſt inchoationis boni adhuc te
neritudinem habere·Ad ſpicā vero
herba venit·cū ſe virtus animo oce⸗
pta ad pfectum boni operis pertra⸗
bit·Plenum vero frumentum in ſpi
ca fructificat·quando iam tātū vir⸗
tus proficit vt eſſe robuſti ⁊ pfecti

exponit·et veniebat·vir·et cetera·
c ¶ Proficit·intenſione virtutum·b ¶ Pietatis·et quanto largioꝛa
⁊c̄·tanto largioꝛa munera deus tribuit·quanto religionis ſue per ea3
dignitatem viderit ampliari·ar·xxiij·q·iiij·ſicut excellentiam·id eſt
lauda deum de ſua
pietate·
e ¶ Virtus·et vi
cium 3̄·e·ſ̄·econ⸗
trario·et·ſ̄·nō eſt
mirum·
f ¶ Quidam·vt
habetur in euāge
lio mathei·
g ¶ Incredulita
tem·id eſt modi⸗
cam credulitate3·
quia q̄ incipit cre
dere parum cre⸗
dit·ar·de ↄ·di·ij·
quia paſſus·et·c·
prima·et ita hec
ꝓpoſitio in dimi⸗
nuit h̓·nō priuat·
h ¶ Deſcribit·in
euangelio·
i ¶ Meſſis huc⸗
uſq3 fuerunt ver⸗
ba euangeliſte·
k ¶ In aduerſa·a
liud in aduerſis et
proſperis·quia in
adūſitate creſcit·
·s·e·vnctio·
l ¶ Herba·ſi her
ba fuit ergo cari⸗
tate3 habuit·ſed
q̄n negauit moꝛ⸗
talit̄ peccauit·er⸗
go caritatem non
habuit·ergo nec herba fuit·Sed h̓ debet referri ad tempus ante ne⸗
gationem·et ita diſtributiue tempoꝛa ⁊c̄·vt·ij·q·i·ſi peccauerit·vnde
verſus·Petro peccante non tunc fuit herba ſed ante·

a ¶ Conculcabatᷓ· cum xp̄m negauit· b ¶ Vir ergo· de ezechiele tractum eſt· et ſunt adhuc verba gregorij ab illo loco cum ſancta ·ꝛc̄· in ezechiele eſt ita· et venit vir ſanctus ad portam que reſpiciebat ad viam orientalem· et aſcendit per gradus eius· expone ·vir· i· criſtus ſtat in porta· quia per eum ad patrē ingredimur· et ſine quo ī ciuitatē intrare nō poſſumꝰ Item qui in porta eſt partim intus eſt et partim ex· partim videtur et partim abſconditur· et xp̄us ꝑ humanitatem eſt viſibilis· per diuinitatē inuiſibilis· vel vir· i· homo venit ad portam· id eſt xp̄m qui dicitᷓ hoſtium· ſ· i· q· i· ordinationes

c ¶ Ad portam· i· ſacram ſcripturā vel fidem· per quarū vtrāqꝫ intratᷓ ad patriam·

d ¶ Perducit· illa membra ſua· ſ· fideles·

Qui vult· Caſi quis habet volūtatem ſuſtinendi omnia ꝓ xp̄o· et tamē ſi imminere ei piculum· in rei veritate nō ſuſtinerē· reuera iſte habet caritatē licet modicā q̄ poſtea augetᷓ quādo cū effectu paratꝰ eſt omnia ſuſtinere· quod ꝓbat exemplo petri· Qui vult quodam motu bono· ſ· affectionis· ſed non effectionis· et ſic non eſt contra· ſ· di· i· votum·

f ¶ Mandata· i· ardua et difficilia vt ponere animā pro xp̄o vel fratribus· vt h in fi· c· habetur·

g ¶ Non poteſt· impediēte ſcilicet carnalitate·

h ¶ Poterit· i· facere mādata dei·

i ¶ Caritatē· id ē opus vel ſignū caritatis maioris·

k ¶ Petrus· ſ· di· i· fidelior·

l ¶ Dicebat dn̄e animam meā ponam ꝓ te· licet hᷓ facere non poſſet

Si quis tantam· naſcitᷓ· ſic etiam notantᷓ gradus in conuerſione pauli· nam ꝓſtratus fuit vt cecaretur· ꝛc̄· vt· xxiij· q· iij· diſplicet·

n ¶ Ad perfectum dei· i· ad perfectionem a deo datam·

o ¶ Quid dicis· tu quicūqꝫ habes talem perfectionem·

opis poſſit· Sed cum ex ſe ꝓduxerit fructum· ſtatim mittit falcem quoniam adeſt meſſis tempus· Omnipotens enim deus ꝓducto fructu falcem mittit et meſſem deſecat· quia cū vnūquemqꝫ ad opera perfecta ꝑduxerit· eius tempalē vitam ꝑ emiſſam ſententiam incidit vt granū ſuum ad celeſtia horrea ꝑducat· Cum igitur deſideria bona concipimus ſemen in terram mittimus· Cū vero operari recta incipimus· herba ſumus· Cum aūt ad ꝓfectū boni operis creſcimus· ad ſpicam ꝑuenimꝰ· Cūqꝫ in eiuſdem operationis ꝑfectione ſolidamur· iam plenum frumentum in ſpica ꝓferimus· Herba etenim petrꝰ fuerat· qui paſſionis tempore ꝑ amorē dn̄m ſequēs hunc cōfiteri ante ancille vocē timebat· Erat enī iam viriditas in mente qua credebat dn̄m redēptorē· ſed valde adhuc flexibilis pede conculcabatur timoris· Jam in ſpicā ſurrexerat· qn̄ eū quem moriturū confiteri timuerat nūciāte angelo in galilea viuentem videbat· ſed ad plenū granū in ſpicam ꝑuenerat· quando veniēte deſup ſpū ſancto et ſuā mentē in illius amore roborante ita ſolidatus ē· vt vires ꝑſequentiū ceſus deſpiceret· et redemptorem ſuū inter flagella libere predicaret· Nullꝰ itaqꝫ qui ad bonum ꝓpoſitū adhuc in mentis teneritudine eſſe cōſpicitur· deſpiciatᷓ· qꝛ frumentum dei ab herba incipit· vt granum fiat· Vir ergo venit ad portam· quia dn̄s ac redemptor noſter membris ſuis intrantibus ꝑducit ad ſe· et aſcendit ꝑ gradus eius qꝛ nobis ꝓficientibꝰ· eo amplius exaltatur quo altius et incōꝑhenſibilis eſſe cognoſcitᷓ· In virtutum quippe noſtrarum ḡdibus· ip̄e aſcēdere dicitur· qꝛ ip̄e tāto ſublimior oſtenditur quanto noſter animus a rebꝰ infimis ſeperatᷓ· ¶ Hinc etiā auguſtinus ait in libro ꝺ gratia et libero arbitrio

Qui vult facē dei· mandata et non poteſt· iā q̄dem habet bonam voluntatem· ſed adhuc paruam et inualidam· poterit autem cū magnā habuerit et robuſtā· Qn̄ enī martires illa mandata magna fecerūt magna vtiqꝫ volūtate id ē magna caritate fecerūt de qua ip̄e dn̄s ait· maiorē caritatē nemo habet· ꝛc̄· et paulo poſt· Jpā caritatem apl̄us petrꝰ nōdum habebat quādo timore ter dn̄m negauit· ꝛ tn̄ ꝗuis parua et imperfecta non deerat ei caritas qn̄ dicebat dn̄e animā meā ꝓ te ponā ¶ Jtē ſup ep̄lā iohannis

Si quis tantā habuerit caritatem vt paratus ſit ꝓ fratribꝰ mori· ꝑfecta ē ī illo caritas· Sꝫ nūq̄d mox vt naſcitᷓ iā ꝓrſus ꝑfecta ē vt ꝑficiatur· Naſcitᷓ cū fuerit nata· nutritur cū fuerit nutrita· roboratur cum fuerit roborata· ꝑficitur cū ꝑfectū venerit· quid dicis michi viuere xp̄us eſt et mori lucrum ¶ Jn eadem·

Ecce nata ē in te caritas· ſed nōdum ꝑfecta· noli deſperare· nutri eā ne forte ſuffocetᷓ· ¶ Jn eadem·

Sicut ſeta itroducᷓ linū· ita timō caritatē· creſcit caritas ꝛ minuitᷓ timor· et ecōūſo· ¶ Jtē ierꝰ·

Caritas ī quibuſdam ē ꝑfecta ī quibuſdā impfecta· ꝑfectiſſima aūt in hac vita haberi non p̄t

Si ſmo meꝰ ¶ Jtē gregoriꝰ

Si ꝰs inuenerit ī cordibus vr̄is aliq̄ꝫ ſcintillā ḡtuiti amoris dei· ip̄ā nutrite· ad hanc augendam vos aduocare ſtudete· et paulo poſt· Flate nutrite in vobis vt cū creuerit ꝛ flāmā digniſſimā fecerit omniū cupiditatū ligna cōſumat· ¶ Ex contrario etiā gradus in virtute eſſe ꝓbātur· quia etiā ip̄iꝰ pc̄ci gradꝰ euidēter apparēt· Sicut enim nemo repente fit ſummus· ita nemo repente p̄ete fit turpis· ¶ Hinc etiā auguſtinus in ſermone habito in monte

Sicut tribꝰ gradibꝰ ad pc̄cm ꝑuenitᷓ· ſuggeſtione· delectatione· cōſenſu· ita ipſius pc̄ci tres ſunt differentie· et in corde et in facto et

p ¶ Viuere· criſtus eſt michi viuere· i· cauſā quarē velim viuere· ad hᷓ enim viuo vt ip̄m magnificem· et ip̄m mori eſt michi lucrū· quia per mortem liberor a miſeria et tranſeo ad felicitatē· vel xp̄us eſt michi viuere· id eſt vita hic et in futuro· hic per fidem et ſpem· in futuro per ſpem· et mori pro xp̄o eſt michi lucrum· quia depo/nam corpus mortale et reſumā immortale·

Sicut ſeta· ſicut enim ſeta introducit filū· nec cū eo remanꝫ· ita timor caritatē· cum ea tamen eſſe non p̄t· ar· xxiij· q· ·vi· § ex hijs· et ·ꝗ· di· vij· nullus· hᷓ ꝺ ſeruili· ē alius initialis qui partim reſpicit premium meriti· partim penā ſupplicij· de tali dicitur ꝙ augetur caritas et minuitur timor ·ꝗ· c· ꝓx· vſqꝫ dum fiat perfecta caritas q̄ foris mittet timorem omnem· ar· ·xxiij· q· vi· ſciſmatici· ¶ Et econūſo· ar· q̄ caritas poſſit decreſcere· non ergo aut proficit aut deficit· tu dic ꝙ caritas creſcit· decreſcit quātum ad intētionē· alias non·

Caritas· perfectiſſima· id eſt qua perfectior non poſſit haberi· vnde dicit auctoritas ſuper epiſtolam ad ephesios· nemo tam perfectus quin poſſit creſcere·

Si ſermo· id eſt predicatio mea·

u ¶ Flate· mortalia pec̄a· ar ·ꝗ· di· ·iij· inter hᷓ hircū·

x ¶ Ex cōtrario· i· per ſuū cōtrarium ſcꝫ peccatū et vicium quod virtuti ē cōtrariū· ar· viij· ·q· i· ſciendum·

y ¶ Ita nemo· vn̄ iuuenalis· nemo repente fit turpiſſimus accipiēt te paulatim qui longa domi ridicula ſumunt·

Sicut tribus· ad peccatū· id eſt actum exteriorem·

z ¶ Suggeſtione· ſ· di· vi· teſtamē tum· in fi· palea ē·

a ¶ Tanꝗ· mens mala· mors intus· malus actus· mors foris vſus tū/ba puella puer lazarus iſta notant· hanc verbo· hunc motu lacrimando ſuſcitat illum criſtus· et in medico naſcitur eger homo· ad

hoc·s·e·di·i·§·ex his·v̄·tres quoqꝫ ·et·§·non ſunt hic·et·c· quem pe
S Ciendum quippe eſt·tribus modis ·aliter aſſignāt mitet·
iſti tres modi in lege·quia delinquitur ꝓpoſito impetu caſu·ff·d
penis ·reſpiciendum·§·delinquunt·
b ¶ Ignorantia·s·xxxij·q·vij·quemadmodū·xxiij·q·i·ſi quis dederit·
·viij·di·conſuetudo·xxxij·q·iiij·nemo·

emplo ade moyſi et aaron· Cumcūqꝫ perfecta ſit in hac vita amitti
¶ Amittitur·immo et quā potest niſi per graciaꝫ eſſet ↄfirmata·
vt fuit in beata virgine et iohanne baptiſta·xxv·di·nunc autem·§·no
Q Vicūqꝫ·originali·i·quam ab origine trahit· mine autem·
homo et cum qua naſcitur· m ¶ Procuretur·i·ad vtilitatem eo/
rum legatur et exponatur· n ¶ Redeunt·operante gracia·

c ¶ Infirmitate· ·s·xxv· di ·§· cri/ minis ·s·xv· q·i· ·§·i·
d ¶ Et grauius· h̄ intelligas p ac/ cumulationeꝫ·ſic magis peccat q̄s ex infirmitate q̄ ex ignorantia · et ſic non eſt contra qđ dicit auctoritas· et q̄ grauiꝰ pec/ cat qui peccat i fi/ lium q̄ qui peccat in patrem ·at con ſtat eum qui pec/ cat per infirmita/ tem peccare p im potentiam · et ita peccat in patreꝫ· cui attribuitꝰ po/ tentia ·qui autem peccat p ignoran/ tiam· peccat in fi/ lium cui attribuit ſapientia· Sꝫ q̄ h̄ dicitur non eſt re ferendum ad pec/ cata que ↄmittun tur in patreꝫ et fi lium et ſpm̄ ſcm̄ Sꝫ ſic dꝫ intelligi aliquis infirmus ē incontinens·et li/ cet ſciat in forni/ catione eſſe mor/ tale pcc̄m· tamen fornicatur tanquā excuſetꝰ propter ſue incontinentie i firmitatem · talis plus peccat qui ex certa ſcientia q̄m qui ex ignoran/ tia· qui ſcilicet ig norat fornicatio/ nem mortale pec/ catum eſſe·alleui/ at enim ignoran/ tia etiam ſi nō om nino·Item ↄtrari um eſt huic loco quod dicit ambro ſius·grauiter pec cas quia ꝓmittis tibi impunitateꝫ· grauius q: ↄtem/ nis ·grauiſſime q: ignoras· ſed illud dicitur ad terro/ rem· vel dic gra/ uiſſime·i· piculo/

in conſuetudine tanq̄ tres mortes Vna quaſi in domo·id eſt cū in cor/ de ↄſentitur libidini· Altera quaſi p lata iam extra portam cū in factum pcedit aſſenſio· Tercia cū vi ↄſue/ tudinis male· tanquā mole terrena premitur animus quaſi in ſepulcro iam putens·que tria genera mortu orū dominū reſuſcitaſſe quiſquis e/ uangeliū legerit agnoſcit· ¶ Iteꝫ

S Ciendū quippe gregorius· eſt q̄ pcc̄m tribus modis ad/ mittitur· Nam aut ignorantia· in/ firmitate·aut ſtudio pꝑetrāt·et g̃/ uius quidem infirmitate q̄ ignoran tia·ſed multo fortius ſtudio q̄ in/ firmitate peccatur· ¶ Idem·

E Nter hec ſciendū eſt aliud eſ ſe quod animus de temptatio ne carnis patitur· aliud vero cū per ↄſenſum delectationibꝰ obligatur· Plerūqꝫ eni cogitatione praua pul ſatur ſed remittitur· plerūqꝫ aūt p uerſuꝫ qđ ↄcipit intra ſemetipm̄ eti am p deſideriū voluit ·et nimirū mē/ tem nequaq̄ cogitatio maligna in/ quinat cū pulſat·ſed cū hāc ſibi p/ delectationē ſubiugat· Hinc eteniꝫ p̄dicator egregius · temptatio vos nō apprehēdat niſi humana Huma na quippe tēptatio eſt qua plerūqꝫ in cogitatione tangimur etiā nolē/ tes·quia vt nonnūq̄ illicita ad ani/ mū veniant· h̄ vtiqꝫ in nob metipſis ex humanitatis corruptibilis pon/ dere habemus· Iam vero demonia/ ca eſt ⁊ non humana tēptatio· cum ad h̄ q̄ carnis corruptibilitas ſug/ gerit·p cōſenſum ſe animus aſtrin/ git· ¶ Itē ieronimus ſup tribꝰ ſce leribus damaſci ⁊c̃· vt ſupra·

N On ē mirū· ſi in virtute g̃dus eſſe dicuntur· quandoquidē et pec/ cati gradus euidēter ita monſtrāt·

H Ec itaqꝫ caritas que in petro ante negatōꝫ herba fuit·et in ſingulis naſcit anteq̄ roboret ante ſui pfectionem amittitur et repara tur· ¶ Vnde auguſtinus in libro de correptione et gratia·

Q Vicunqꝫ ab illa originali dā/ natione·iſta diuine gratie lar g̃tate diſcreti ſunt· nō eſt dubium quin pcuret eis euangeliū ⁊ cū au/ diuit credūt·⁊ in fide que p dilectō nē opatur· vſqꝫ i finē vite pſeuerāt· et ſi qn̄ exorbitēt corepti emendan/ tur·et quidā eoꝝ et ſi ab hominibꝰ non corripiantur·in viam quā reli/ querāt redeūt·⁊c̃ ¶ In eodem·

F Irmū fūdamētū dei ſtat im/ mobile hn̄s ſignaculū h̄· Scit deus qui ſunt eius· hoꝝ fides que p dilectionem opatur ꝓfecto aut om nino nō deficit· aut ſi qui ſunt quoꝝ deficit·reparātur anteq̄ vita finiat iſta·et deleta iniq̄tate q̄ intercurre rat vſqꝫ in finē pſeuerātie deputāt·

N Vllus eoꝝ ex ¶ In eodem bono in malum ↄmutatꝰ finit hanc vitam· ¶ In eodem·

T Alibꝰ dr̄ diligētibꝰ deū oīa coopant̄ i bonū vſqꝫ adeo pr/ ſus oīa vt etiā ſi q̄ eoꝝ deuiāt et ex orbitant·et hocipm̄ faciet eis pfice in bonū· ¶ Itē apl's ad galathas·

C Ircumciſio non eſt aliquid· ne qꝫ p̄pucīū·ſed fides que per di lectionem opatur ·et hec olim in vo/ bis quia currebatis bene p opera ſi dei et ex dilectione· ¶ Item ad he/

N On eſt tā iniuſtus breos· deus vt obliſcatur opis veſtri ⁊c̃· Opis q̄ oīa ſua fecerīt ↄmunia·

F Irmum·im/ mobile ē li/ cet poſſibile ſit eū q̄ p̄deſtinatꝰ ē nō fuiſſe p̄deſtinatū· verba ſunt apl'i in epiſtola ſecunda ad corintheos·
p ¶ Fundamentū ·i· p̄deſtinatio·
q ¶ Immobile·i· illi quos deus ele/ git et immobilit̄ in fide fundauit· pſeuerant·firmi·q̄ aūt perijt nō erat finaliter de funda mento ⁊ de p̄deſti natis ·ꝫ· di·iiij·c·ſi ex bono·v̄· qui q̄/ dem· et ·v̄· ac per hoc·
r ¶ Signaculū·i· h̄ habēs mēti im/ p̄ſſum in ſignū a/ micis et inimicis· amicis ut accedāt inimicis vt territi fugiant·
s ¶ Scit·⁊c̃·etiaꝫ dū ſūt mali· Scit· ·i·defendit · et a/ mat predeſtiatos ſuos etiam dū ma li ſunt· et p hoc q̄ eos cōtinue inunt apparet hoſtibus et amicis q̄ ipſi ſunt ſignacula di vel ſignaculum·i· diſcretioneꝫ inter p̄deſtinatos et nō p̄deſtinatos ·h̄·ſ· q̄ ſequitur ſcit ⁊c̃ hn̄t eni p̄deſtinati etiam dū ſūt mali quendam caracte rem q̄ diſtinguū/ tur a damnandis· vn̄ a tribu iuda · ·xij·milia ſignati· Scit·i·amat·
t ¶ Deficit·ꝫ·di· ·iiij·§·verum·c·ſi ex bono·
T Alibus dici/ tur·diligen/ tibus·ſ· i epiſtola ad romanos
z ¶ Deuiāt·i· pe na quā ſubeūt ꝓ deuiatōe facit eos pficere·q: cū pe/ na affliguntur ſe recognoſcentes etiam humiliantur ·i· humiliores fi/ unt·s·di· ꝓx·c·p̄t fieri·v̄·illuditur·xxxvij·di·qui· proficere

ſiſſime·ſic deterius·i·piculoſius·xlv·di· vera·quia pri̇ia ſpecial' nō agi/ tur de peccato quod ignoratur·et ita hoc dixit ꝓpter difficultatem pe/ mtendi·ar·ꝫ·di·iij·Iudas·v̄· magnum·
E Nter hec·inquinat·p mortale pcc̄m· f ¶ Predicator· paulus in prima epiſtola ad corintheos· g ¶ humana·niſi de hijs ſine qui/ bus vita iſta eſſe non poteſt·ſ·venialibus·xxv·di·qualis·
h ¶ Nolentes·vnde et apoſtolꝰ ago quod nolo·quia primi motus nō ſunt in poteſtate noſtra·di·vi·§·ſed penſandum·palea eſt·
i ¶ Quia vt·vt·s·e·di·i·c·ſup tribꝰ ꝰcta· infert magiſter et re/
H Ec itaqꝫ·ex illo·c·s·e·di·dum ſan/ dit ad ꝓpoſitum principale et ꝓbat adhuc caritatē ſemel habitam amitti poſſe·maxime ex

p ¶ In bonum·et occaſionaliter·q: fortiores reſurgūt·ar·di·iij·c· ner ui·lxiij·di·§·verū· in fi·et di·l·ↄſiderādū·et·c·fidelior·vi·q·i·imutare·
C Ircūciſio·aliquid·quo ad ſalutem·quia non recipitur aliquis cir cumciſus·nec reicitur·aliquis quia prepuciatus que in differen/ tia ſunt·nec hoc capitulum facit ad ꝓpoſitum·ſed ſic p̄t adaptari · ſiue quis circumciſus ſit ſiue non ·poterit p penitentiam recupare carita/ tem quam amiſit peccando·i·non proficit ad ſalutem ſine opibus·
N On eſt tam·ꝫ·e·di·§·oppoñitur·v̄· non eſt iniuſtus·
¶ Communia·ſanctis·ecce opus·

a ¶ Ex dilectione·que informat actum·ecce alacritas·
b ¶ Ad gloriam·ecce recta et pura intentio· c ¶ Triplex·qđ comen/
dat̃ in eis·ſ·opus·alacritas·et recta intẽtõ· d ¶ Olim·quaſi diceret
non nunc·ita facit ad ꝓpoſitum· e ¶ Pro quibꝰ·i·ꝓ quo ꝫ ſimilibus·
f ¶ Benefaciet·eternaliter remunerando vel tp̄aliter abũdãtiꝰ quam
ſi non peniteretis·ſicuti enĩ prima bona p ſequẽtia mala mortua et ir/
rita facta fuerũt·
ita ipſa eadẽ p pe
nitentiam et alia
bona ſequentia re
uiuiſcent·vel quo
ad vitam eternaꝫ
vel ad temporale p̄
miũ·vel ad minꝰ
ſuppliciũ ſubeun/
dum·ꝫ·e·di·iij·mi/
chil·vbi de hoc
g ¶ Romanos·q̃
de operibus·quia
tpe gratie ſeruari
volebant p̄cepta
legalia quod non
licet extra de oſti·
translato·
T Olle·tenet·
quia caritas et o/
diũ contraria ſunt
immediata cĩca ſu
um ſuſceptibile·
ar·s·di·i·omnis
qui non diligit·et
ẽ ar·dyabolũ ante
ruinã habuiſſe ca
ritatem·qꝛ ſi non
haberet caritateꝫ
odium teneret·et
expone odium te/
net·i·p pcc̃m deo
ſit odibilis·
N Emo·ſuire
ar·dẽ·ff·de
ope·lib·l·penul·
k ¶ Adam vero·
verba ſũt gratia/
ni vſqꝫ ad illud·c·
quomodo·
l ¶ In extaſi·ſcili
cet ꝓphetie·
m ¶ Intererat·i·
facta erat ei reue
latõ ⁊ data ſciẽtia
quam angeli ha/
bent et illi q̃ ſunt
in celeſti curia·
n ¶ Vaticinabatᵃ
dicens hoc nũc os
ex oſſibus meis·
⁊c̃·vnde apoſtolꝰ
ſacramentũ mag/
num hoc ẽ in xp̄o
⁊ eccleſia·extra đ
biga·debitum·
o ¶ Habebat·ſed
non ſtatim·in ſui
creatione
p ¶ Itẽ ſi ſine ca
ritate·vite grãnũ
nitẽtem aſſerere·
ꝙ adaꝫ habuit ex
creatõne duplicẽ
virtutem·celebri
or autẽ eſt ſenten
tia ꝙ adam du/
pliceꝫ habuit ſta
tum ante peccatum·in creatione ſola naturalia accepit quibus proſi/
cere vel mereri non poterat·poſt creationem ei addita ſunt gratuita·
vnde dicit auguſtinus habuit adam vnde poſſit ſtare·ſed non vnde
poſſet proficere·et hoc in primo ſtatu·dicit autem auguſtinus et illud
habuit primus homo poſſe quod vellet·ſed non habuit velle qđ poſ/
ſet·quia et ſi habuiſſet non peccaſſet·habuit ergo poſſe quo vellet

et hoc ex dilectione et hoc ad glori
am dei Ecce triplex bonum·quaſi di
ceret·Olim multa opati eſtis·p q̃/
bus ſi penitetis de malis bñfaciet vo
bis deus·¶ Romanos quoqꝫ et ga
lathas dũ apl̃us redargueret meri
to fidei ꝓbat aſſecutos remiſſioneꝫ
pccõꝝ ⁊ ſanctificatõꝫ i ſpũ ſancto·
et iuſticiã bone opatõnis·Que oia
aut ſine caritate nũq̃ȝ vere in eis fue
runt·aut verã caritatẽ habuerũt a
q̃ poſtea lapſi ſunt q̃ de opibꝰ legis
gloriabant̃·¶ Itẽ đ quolibet adul
T Olle to auguſtinus ait·
caritatem odiũ tenet·¶ Itẽ
omnis qui non diligit odit· ¶ Itẽ
N Emo p̄t du/ in euangelio·
obus dñis ſuire·aut enĩ vnuꝫ
odio habebit·et alteꝝ diliget·aut
vnũ ſuſtinebit et alterum cõtemnet
¶ Adã vero cũ in virili etate a dño
creatꝰ ſit anteq̃ȝ a diabolo tẽptare/
tur·dum đ latere eiꝰ vxor formaba
tur·dũ in extaſi raptus angelice cu
rie itererat·dũ euigilãs futura xp̄i
et eccleſie ſacramẽta vaticinabat̃·
aut caritatẽ aut odiũ habebat·Si
aũt odium habebat·nõ fuit diabo/
lꝰ actor nr̃i pc̃i·Itẽ ſi ſine caritate
a deo creatus eſt eius ſimilitudineꝫ
nequaq̃ȝ i ſui creatione accepit Itẽ
ſi ſine caritate a deo creatus eſt iu/
ſtus ⁊ innocens a deo factus nõ eſt·
creatura namqꝫ rationis capax ⁊ li
beri arbitrij iuſticie ⁊ innocẽtie ſine
caritate pticeps eſſe nõ poteſt·Col
ligitur ergo ꝙ adã anteq̃ȝ peccaret
caritatem habuerit·ſine qua iuſtus
et innocens eſſe nõ potuit· ¶ Vnde
auguſtinus in geneſi ad litteram·
H Omõ renouari dicim̃·ſi non
recipimus qđ pdidit primus
homo·hoc plane recipimus quia iu/
ſticiam ex qua p pcc̃m lapſus eſt·et
paulo poſt·Expoliantes veterem ho
minẽ induite nouum qui renouat̃ in

bonum·i·virtutes·in ſecundo ſtatu quando cecidit·vnde dicitur ſpolia
tus gratuitis et vulneratus in naturalibus·habuit ergo in primo ſta/
tu innocentiam ſicut puer·ſed caritatem non·vnde non erat bonus et
ita habuit quo ſtare poſſet·ſed non vnde mereretur cũ caritateꝫ nõ ha
beret·ſine qua nemo proficit nec mouet̃ ad merendum·Sed in ſecũdo
ſtatu habuit caritatem ſcđm quam hec hic dicta intelliguntur·

agnitõne fidei ſm imaginẽ eius qui
creauit eum·hãc imaginẽ i ſpũ mẽ
tis impſſam·pdidit adam p pecca/
tum·Et poſt pauca ſtola illa prima
ipſa iuſticia ẽ·vnde lapſus ẽ adam·
¶ Item in omelia vndecima
P Rinceps vicioꝝ oim dum vi/
dit adã ex limo terre ad ima/
ginẽ dei factũ·pudicicia ornatũ tẽ/
pãtia ꝯpoſitũ·caritate ſplẽdidũ·pri
mos parẽtes illis donis ac tantis bo
nis expoliauit ac pariter pemit·Nã
cum homini abſtuliſſet pudiciciã cõ
tinentiã·ſuo dominio eum ſubiuga/
uit·Et paulo poſt·adam amiſſa tẽ/
perãtia intempans ẽ factꝰ·⁊ pdita
caritate malus inuentus ẽ· ¶ Iteꝫ
Q Vãdo ambroſiꝰ ad ſabinũ·
adam ſolus erat nõ eſt preua
ricatus·qꝛ mens eius adherebat đo
¶ Idem ad eundẽ· P Rimus homo
recens dei opus·confabulator aſſi/
duus qui ſcõꝝ cõplãtatus erat vir
tutibus· ¶ Idem in exameron·
I lla anima a deo pingitur que
habet i ſe virtutũ grãꝫ renitẽ
tem ſplẽdoreq̃ȝ pietatis·Illa anima
bñ picta ẽ·i qua elucet diuine opera
tionis effuzies·Illa anima bene pi
cta eſt·in qua ẽ ſplendor glorie ⁊ pa
terne imago ſubſtacie·ſm hãc ima
ginẽ que refulget pictura p̄cioſa ẽ·
Secđm hanc imaginẽ añ pcc̃m depi
ctus fuit adam ſed vt lapſus ẽ depo
ſuit·¶ Idem de fuga ſeculi· SI/
mile eſſe dei ẽ habere iuſticiaꝫ ſapien
tiã·et in virtute eſſe pfectũ·¶ Idẽ
de beata vita· Sapiens nunquam
inanis eſt ſed ſemp in ſe habens a/
mictum prudẽtie·q̃ p̄t dicere iuſtici
am induebam·veſtiebã iudiciũ mẽ
tis·Nãqꝫ hec ſunt interna velamina
que nemo alius p̄t auferre niſi cum
aliquẽ ſua culpa diſpoliat·deniqꝫ ſic
ſpoliatus adam nudꝰ inuentus eſt·
¶ Idem in libro de iſaac et anima·

Q Vomõ·ex/
poliantes·h̃
habet̃ in epiſtola
ad coloniſenſes
r ¶ Veterẽ·i·ha
bitum pcc̃orum et
vſũ·ac ſupple·i·ut
nec actus pccõꝝ
aliquãdo aſſit·hõ
enim vetus nichil
aliud ẽ q̃ȝ vetꝰ vi
ta que eſt i pecca/
to quod ꝯtraximꝰ
ab adam·
s ¶ Induite·i·ha
bitum virtutum
t ¶ Nouũ hoiem
·i·rationabilem·
mentem·
u ¶ Que renoua/
tur·i·mag̃ ac ma
gis creſcit et acq̃
rit cognitõꝫ eius·
et illa renouatio
fit ſcđm imagineꝫ
eius in ratõne que
eſt imago dei·vn/
de yſaias·non cre
detis niſi intellexe
ritis·
x ¶ In ſpiritu·ſci
licet nouum homi
nem in agnitõneꝫ
ſui·id eſt ad h̃ vt
ipſum deuꝫ agno
ſceret·
y ¶ Stola·alludit
euangelice para/
bole de ꝓdigo fi/
lio·xxxvij·di·§·
P huic etiam·
Rinceps vi
cioꝝ·pemit·i·ne/
ceſſitate moriendi
aſtrinxit·
a ¶ Caritate·s·
·xvi·q·ij·viſis dẽ·
Q Vando ſolus
ar·pro ſoli/
tudine·xxxij·q·i·
nupcie·vij·q·i·il/
lud·contra·extra
de ſtatu mona·c·
·ij·contra·extra đ
offi·dele ga·pru/
dentiã·ꝯtra·lxxxi·
di·in omnibꝫ·con
tra ſolue per capi
tulum·xxviij·q·i·
ſepe·
c ¶ Primus cõfa
bulator·i·per con
templatõnẽ đ illo
cogitando
I Lla anima·
hec verba ſunt a/
poſtoli in epiſtola
ad he breos·

e ¶ Relucet·per imitatõnem·
f ¶ Imaginem·i·imitatõnem ſimilem·
g ¶ Sapiens·hec ſunt·ſcilicet virtutes·
h ¶ Que nemo·s·xxxij·q·v·de pudicicia·
i ¶ Nudus·a virtutibus·
S Ed nec·primus·alias·i·in primo ſtatu ſuo·

a ¶ Opponitur· ɔtra illḋ· ſcilicet ꝙ caritas ſemel habita deſeri nō pt·
b ¶ Omnis· i· nulla negat· nam clamare dicitur exquo non contradicit ar· ff· de vſufru· accreſ· l· i· ꝩ· vlti·
c ¶ Vel omnis· que loquitur de hac materia· ſi· ij· q· ij· omnes leges·
d ¶ Filie pharaonis· ſcilicet cremuch· que moyſen de fiſcella ſcirpea in qua mater illũ expoſuerat ſuſcipiens eum nutrire fecit et tandez eum adoptauit in filium· vt in apologo inuenitur
e ¶ Reliquit· et fugiens p deſertũ ĩ terra madean duxit filiam ietro· ex qua ſuſcepit duos filios·

Sed nec adam primus nudus erat· quē innocētia veſtiebat· ¶ Idem in libro tercio ꝺ paradiſo· Et cognouerũt qꝛ nudi eſſent et ante quidez nudi erant· ſed nō ſine virtutum tegumēto ¶ Opponitur et illud ꝙ omis clamat auctoritas· ſi ſic pmanſiſſet vt erat ante pccm· eſſet tranſlatus in gloriam quā habituri ſunt ſancti· ſed nemo adultus ſine caritate intrat· caritatem ergo habebat· Itez opponit̄ de moyſe· cuius fidez apl'us in epl'a ad hebreos ɔmendans· dignis eius preconijs ei9 merita p̄dicauit· dũ negauit ſe eſſe filium filie pharaonis mallens affligi cũ fratrib9 ꝙ̄ pfrui iocũditate temporalis palacij dũ fratri ɔpatiēs egiptum ſabulo obruit· dũ verit9 animoſitatē regis egiptũ reliquit· dũ diuino vallatus auxilio regis furorē ɔtēpſit· atqꝫ in virtute ſignoꝝ populum de egipto eduxit· Que oīa quib9 laudib9 ſunt efferēda· ſi tũc caritas in eo nō erat· cũ non habeat in ſe aliquid viriditatis ramus boni opis· niſi pcedat ex radice caritatis Quō aũt caritatē nō habebat cui dñs facie ad faciem loquebatur· ſicut homo ſolet loqui amico ſuo· Quō caritatem non habebat q̄ p populo ſupplicās dicebat· aut dimitte ei noxam hanc aut dele me de libro tuo· An non pximuz diligebat qui pro ppl'o ſe obiciēs· illũ ab interitu liberauit· An non dominũ diligebat qui p eo ĩ cultores vituli deſeuiens ipſius vituli caput in puluerē ɔminuit· atqꝫ vt in ſeceſſum piceretur· aque immixtũ iſrahelitis bibendũ dedit· nonnullos ex eius cultoribus gladio feriri precipiens vt populũ cui9 interitus erat maior futurus deo reconciliaret· An non caritatē habebat de cuius ſpũ dñs accepit· et ſup ſeptuaginta ſeniores iſrahelitis poſuit· Qui tñ ad aquam contradictionis de dei potentia ſiue de eius benignitate dubitans· cum cetera certa fide pmiſiſſet pducturus aquā de petra diffidenter excrepuit dicens· Nunquid de petra hac potero vobis aquā eicere· quod nulli leue videatur cũ in penam eius delicti ſibi et aaron a domino dictũ ſit·

i ¶ Videatur· ſcilicet hic iſtud pccm· xxiij· q· iiij· cum ſuperna·
k ¶ Coadiutor· cum moyſes eſſet aliquantulum impedite lingue·
l ¶ Os eius· loquendo pro moyſe·
m ¶ Conſenſum· s· l· di· ꝩ· econtra·

Quia non exaudiſtis vocem meam· vt glorificaretis me corā filijs iſrahel· non introducetis populũ hũc in terrā quā dedi eis· An nō caritatem habebat aaron· quādo fratri coadiutor factus eſt vt eſſet os ei9 ad populũ vt p eũ ſigna in egipto fieret· Qui tamen in cultura vituli poſtea populo ɔſenſuz adhibuit· An nō caritatem habebat· qñ ex omni multitudine filioꝝ iſrahel ſol9 a dño electus eſt· vt pontificatu añ eũ fungeretur· Si caritatē non habebat· bonus non erat· ſi autem bonus non erat cur pre ceteris a domino in pontificem electus eſt· An non caritatem habebat· qñ p populo cum turibulo incendio ſe oppoſuit· et irā domini placauit· et tñ vt p̄miſſuz ē ad aquā ɔtradictionis iram dñi aduerſum ſe poſtea puocauit ¶ Nũquid etiā dauid caritatem nō habuit ſuper quem ſpũs domini a die vnctionis directus eſt· An forte dicetur eſſe directus ſuper eum· vt extũc gratiam ppherandi haberet· non vt ex eo gratiā diuine dilectionis acciperet· qḋ abſurdum plane videtur ſentire de eo de quo dñs ait· Inueni hominem ſm cor meum· Quomodo etiam caritatem non habebat· qui querenti animam ſuam pepcit· et qꝛ horam clamidis eius p̄cidit· poſtea cō ſuum grauiter pcuſſit clamās Quē pſequeris rex iſrahel canez mortuũ· et culicem vnũ· Quomō caritatem non habebat qui mortez inimici ſui tam grauiſſime tulit· Quomō caritatē non habebat· qui aquam de ciſterna bethleem ſuoꝝ piculo ſibi oblatam nō bibit· ſed coram dño libauit· Quomodo nō habebat caritatē qui irriſus a micol filia ſaulis eo ꝙ ante archam domini cytharam et ſpalterium pcutiens ſaltaſſet ait· ludā et vilior fiam in oculis meis· ſi caritatem non habebat· qua conſcientia ſecut9 ſibiipi imp̄cabatur dicēs Si reddidi retribuentib9 michi mala decidam merito ab inimicis meis inanis· Si caritatem non habebat· qua temeritate iuſte iudicari ſe rogabat dicēs· Iudica me deus ſecũdum iuſticiā meā ⁊ ſcḋm innocētiaz meaz ſup me· Item· Iudica me dñe

n ¶ Electus· s· xc· v· di· eſto·
o ¶ Oppoſuit· ſuccenſo core· cũ familia ſua· vij· q· i· denigꝫ·
p ¶ Prophetandi· non eſt ſufficiens pbatio ꝙ caritatem non habuit· Nam et ſaul prophetauit· vt· s· i· q· i· pphauit

f ¶ De libro· ſcilicet vite preſētis· vel dic· vt· s· xlv· di· diſciplina·
g ¶ Septuaginta ſup̄· lxxxiij· di· porro·
h ¶ Seniores· faciendo eos prudētes et peritos ad ſimilitudinē moyſi· non autem aliquid de ſpiritu eius ſubtrahēdo· vt ſcirent regere populum cum moyſes ſolus iam non ſufficeret

q ¶ Precidit· s· ij· q· vij· ꝩ· ḋ hijs·
r ¶ Non bibit· s· di· xli· delicie·
s ¶ Et vilior· id eſt humilior·
t ¶ Secundũ iuſticiam· ergo ſciebat ſe caritatem habere· ⁊ bene poteſt ex reuelatione· aliter non crederem· vnde apl's nichil michi ɔſci9 ſũ ⁊c̄ ĩ· di· iij· c· adhuc· ḋ· non enim·

a ¶ Berſabee. s. l. di. §. econtra. b ¶ A pphã. ſcꝫ nathan. c ¶ Pena. s. i. q. iij. §. Item dauid. d ¶ Populũ. s. xxiij. q. i. non afferamus.
e [E]Vgerat. ſentenciam. i. opinionem que aſſerit. q' qui peccaturus eſt nũq̃ habuit caritatem. et q' caritas amitti nõ poſſit vt i pn. huius diſtinctõis.

f ¶ Renatus. be ne ſoluit mgr̃ in fi.
g ¶ Sed genera tio. id eſt deus re/ generans.
h [S]I enim. pri mo ↄponit iouiniano ducen- do eũ ad inconue- niens. tandeꝫ oſtẽ ſurus qualiter ver ba iohannis ſunt intelligenda p cõ poſitioneꝫ. h. Ca. primo oſtendit ie ronimus q' illa au ctoritas iohannis omnis qui natus eſt ex deo non pec cat. non ita intelli genda eſt q' poſt quã aliquis rece- pit gratiam et ha buit caritatẽ. pec care non poſſit. ſi eni ſic intelligere tur ergo contradi ceret ſibi iohan- nes qui baptiza- tus dicebat bap- tizatis. ſi dixeim9 quia peccatum nõ habemus ipi nos ſeducimus. eſt ſic ergo intelligenda illa auctoritas qui natus eſt ex deo. id eſt qui recipit gratiaꝫ dei nõ pec cat. s. donec perſe/ ueret in ea. Secũ/ do procedit circa ea verba iohãnis et auctoritate io/ hãnis et pauli p bantiũ q' quilibet peccare pt. et idu cit etiã auctorita/ tẽ iacobi. ⁊ pbat etiã q' boni pecca re poſſũt. Vltimo oſtendit illud idẽ exemplo dauid ſa lomonis et ihũ fi/ lij ioſedree q̃ pec cauerũt mortalit. licet primo habe rẽt caitatẽ. qd etiã aꝫ i angel' ↄtingit
i ¶ Pcc̃m. ſalteꝫ veniale ⁊ alibi cũ omnia bona fece- ritis. dicite quia inutiles ſerui fu- mus. et gregori- us. ve iuſto ſi re- mota miſericor- dia a deo iudice/ tur. ar. s. di. i. quẽ penitet.
k ¶ Mẽdacẽ. ipẽ enim dixit omneꝫ hoieꝫ pccõrem cũ dixerit per pphãꝫ

quoniam ego in innocentia mea in-
greſſus ſum. ⁊ tñ poſt tot ⁊ innume
ra alia diuine et ſupne dilectõis in
dicia q̃ grauiter deliquerit nullus
ignorat qui poſt berſabee adulteri-
um et vrie homicidiũ addidit. Cu-
ius pñiam ſi ſine caritate dño obtu-
lit. veram cordis ↄtritõnem non ha
buit. Quõ ergo ſacrificium cordis
cõtriti et ſpũs ↄtribulati dño pmit
tere audebat dicens. ſi voluiſſes ſa-
crificium dediſſem vtiq; olocauſtis
non delectaberis. ſacrificium deo ſpi
ritus contribulatus. ⁊c. Deniq; cũ
falſe pñie nulla a deo pmittatur re-
miſſio. quõ audire a pphã meruit.
dimiſſum ẽ pcc̃m tuũ ſi verã ↄtritõꝫ
cordis non habuit. Euidenter itaq;
apparet eum tũc caritatẽ habuiſſe.
et ex caritate ſacrificiũ cordis ↄtri-
ti. et ſpũs ↄtribulati dño obtuliſſe.
Alioqui temerarie poſtulaſſet auer
te faciẽ tuã a pcc̃is meis. ⁊c. que in
eodẽ pſalmo cõtinentur. niſi odium
mali. et dilectio boni ad humilitatẽ
illũ penitẽtie pvocaſſet. ¶ De quo
ſcũs ãbroſius i libro d abrahã ⁊ iſa

[E]Vgerat ac ſcribit dicens
ſanctus dauid odia regis ſau
lis non relinquens terras. ſed decli-
nans cõtagia regis immitis et ſup
bi qr mẽs ei9 adherebat deo. Cui ſi
ne caritate nullus adultus adherere
poteſt. et tñ q̃ grauiter in pp̃i dinu
meratõne poſtea deliquerit. ipſi9 de
licti pena indicauit. ¶ Itẽ ſm hanc
ſententiam. qui criminaliter deliqt
veraꝫ pccõꝝ remiſſionem in baptiſ
mate ↄſecutus nõ ẽ. ſiue in annis in
fantie. ſiue adultus ad baptiſmum
acceſſit. qr amorẽ dei non habuit. ſi
ne quo nemo vnq̃ inuenit gratiaꝫ.
atq; ita ſm hereſim iouiniani. ſi vere
ex aqua et ſpiritu quis renatus ẽ vl
terius criminaliter peccare non pt.
vel ſi criminaliter peccat. aqua tãtũ
nõ ſpiritu pbatur eſſe renatus. cui9
ſentẽtie illud epl'e iohãnis ↄſentire
videt. ois qui natus eſt ex deo pecca
tum nõ facit. qm̃ ſemẽ ipi9 i eo ma-
net et nõ pt peccare quia ex deo na-
t9 eſt. In h̃ eni maifeſti ſunt filij dei
et filij diaboli. et in fine epl'e. Omis
qui natus eſt ex deo non peccat. ſed
generatio dei ↄſuat eũ et malign9

nõ tangit illum. Verum hec auctas
apl'i quantũ illi ſententie faueat. at
q; illa ſecta erroris. q̃ veritati ſit ad
uerſa. Ieronimus oſtendit ſcribens
contra iouinianum.

[S]I enim inquit omnis q̃ natus
eſt ex deo non peccat. et a dia
bolo tẽptari nõ pt. quõ precipit vt
caueant ne temptẽtur dicens. Filio
li cuſtodite vos a ſimulacris. et i ea-
dem rurſus epiſtola. ſi dixerimus qr
pcc̃m non habemus ipſi nos ſeduci-
mus et veritas in nobis non eſt. Si
ↄfiteamur pcc̃a nr̃a. fidelis eſt et iu-
ſtus vt remittat nobis pcc̃a nr̃a et
emundabit nos ab omni iniquitate
Si dixerimus quia non peccauim9
mendacẽ facim9 eũ. et verbum eius
nõ eſt in nobis. Eſtimo q' beat9 io-
hannes baptizatus. ad baptizatos
ſcripſerit et q' omne pcc̃m ex diabo
lo ſit. Ille peccatorem ſe ↄfitetur. ⁊
ſperat remiſſionem pccõꝝ poſt bap
tiſmum. Iouinianus meus dicit. ne
tãgas me qr mũd9 ego ſum. Quid
igitur. Contraria ſibi loquitur apo
ſtolus. minime. In eodem quippe lo
co vbi dixerat ſtatim edixit. Filioli
mei. Hec ſcribo vobis vt non pecce
tis. et ſi quis peccauerit aduocatũ
habemus apud prẽm ihm xp̃m iu-
ſtum et ipſe eſt ppitiatio p pcc̃is no
ſtris. Non p nr̃is aũt tantũ ſed eti-
am p totius mundi. et in hoc ſcim9
quoniã ↄgnouim9 eũ ſi mãdata ei9
obſeruemus. Qui dicit ſe noſſe deũ
et mandata eius nõ cuſtodiat men
dax eſt. et in eo veritas non eſt. Qui
aũt ſeruat verba eius vere in hoc per
fecta caritas dei ẽ. In h̃ ſcim9. quo
niã i ipo ſum9. q̃ dicit ſe in eo manẽ
debet ſicut ipſe ãbulauit et ipſe ãbu-
lare. Propterea ſcribo vobis filioli
mei ois q̃ nat9 eſt ex deo non peccat
Ideo dico vobis. vt nõ peccetis. et
tam diu vos ſciatis in generatione
dñi pmanere. quã diu nõ peccaueri-
tis. imo q̃ in generatione dñi pſeue
rãt peccare non poſſunt. Que enim
cõmunicatõ luci ac tenebris xp̃o ac
belial. Quõ dies et nox miſceri ne-
queunt. ſic iuſticia et iniquitas. pec
catum et bona opera. xp̃us et anti-
xp̃us. Si ſuſcipimus xp̃m in hoſpi-
cio pectoris noſtri ilico fugiamus

omnis homo mẽdax. et paul9 i epl'a ad romanos eſt autem deus verax
l ¶ Et verbũ eius. i. xp̃us q̃ veritas ẽ. vt. h. e. c. v. q̃ dic. ois hõ mẽdax
m ¶ Babtizatos. ſimilit et de alijs aplis dicendũ q' fuerint baptizati ar. de ↄ. di. iiij. qñ a ieroſolimis. et. c. ſi eos.
n ¶ A diabolo. ſaltẽ p imi/ tatõneꝫ nõ p ſug/ geſtionem. q' ipe. s. ſit actor omnis pcc̃i mortalis. cuꝫ multa interius eo ignorante ↄmittã tur mortalia. vnd auguſti. diabolus non eſt immiſſor malaꝝ cogitatõ num ſed incenſor. xxvi. q. iiij. c. vlti. vel dicitur h̃ ha- bito reſpectu ad i icium primi pcc̃i. qd eo ſuggerẽte factũ eſt. et vnde om̃e pcc̃m ppagi natum eſt. hoc niſi ſic exponeres ↄtra diceret illud pſal miſte. ab occultis meis. ⁊c. et illud incenſa igni et ſuf foſſa. ⁊c. h. e. c. v. quamq̃.
o ¶ Minime. qm̃ in diuina pagina contrarietas vera non inuenitur. xx- iij. q. v. quid ergo. xxxiij. q. i. ſic eniꝫ. s. e. di. periculo/ ſe.
p ¶ Nõ peccetis dicendo nõ pecca/ uimus.
q ¶ Mũdi. etiam infideliũ. quia ec cleſia bñ orat pro infidelibꝫ. ar. s. di. e. c. caritas. v. Itẽ pximos. non tñ p iam mortuis. xiij. q. ij. non eſti/ memus.
r ¶ Cognouim9. i. dileximus
s ¶ Nõ peccetis. mortaliter. aliter contrariuꝫ eſſet ei qd dixit. s. ſi dixe/ rimus quia pecca- tum. ⁊c.
t ¶ Peccaueitis. hactenus fũt ver- ba iohannis. que ſequũtur ſunt ver ba ieronimi.
u ¶ Immo. h̃ a- perit ieronimus qualit̃ verba ſiue dicta iohãnis fũt intelligenda. per oppoſitionem ſcili- cet vt q̃s dũ mo- ratur in ſanctitate pcepta et in gene ratõe dei. q' peccꝫ mortaliter eſt im poſſibile.
x ¶ Nõ pñe. i. nõ ↄtigit eos peccaẽ
y ¶ Iuſticia. s. xxij. q. i. cũ renũci aſ. et. l. di. ↄſiterꝫ.

a ¶ Januam. dicit auguſtinus q̄ ille ſunt porte quibus intrat diabo/lus.ſ.cupiditas et timor.per eaſdem ecõtrario intrat deus.iſti ſunt a/periende illi claudende.ꝫ.di.vij.c.ij.et.iij. b ¶ Unde dauid.iſtud non ꝯtinuatur ꝓximo ſed ſupiori ſi ſuſcepimꝰ.ꝛc. c ¶ Mẽdax. ſaltem ope .xi.q.iij.exiſtimãt .xxij.queſtione.v. d ¶ Via. cauete in exemplo via nõ errans.

e ¶ Veritas.i.ꝓ miſſo veritas non f ¶ Vita. fallẽs in p̄mio vita non moriens.

g ¶ Peccm ẽ.ma/gis q̄ ſi neſciret. nõ ideo tñ excuſa retur.xxiij.q.iiij. ea vindicta.

h ¶ Sic et fides. .s.i.q.i.fertur.i. .q.i.ſi evrgeri.

i ¶ Noſſe.s.xxiiij .q.i.dicimus.cum credẽ bonũ ſit o/pus.et collige ꝯ̃ multoꝝ opinionẽ diabolũ bonũ ope rari.vñ in ep̄la ad corinth.ibi alij di ſcretio ſpirituum. vbi dr̄ q̄ et diabo lꝰ agit bona ſedu ctõnis.s.di.i.pa/

k ¶ Credãt. ter fide. ſed quia non diligit de fide illa non meretur

l ¶ Manere. ſup ple non manet.

m ¶ Peccm.i. ho/ſtiam ꝓ pecco.nã antiqui pecca dice bant ſacrificia ꝓ peccis.vel peccatũ .i.habentẽ ſilitu/dinez carnis peccã. .i.mortalẽ.et ſimi lẽ carni peccatrici vl̄ peccm.i.peccorẽ puniri in pena.

n ¶ Peccm. alias peccm fecit ſe deus .i. pecci penã ptu/lit. vñ illud pecca nr̄a ille portauit.

o ¶ Ep̄laz.i.ſcda ep̄la ad corinth.

p ¶ Nec infãs ꝫ. .e.di.iij.§.adhuc inſtant.

q ¶ Si fuero iu/ſtꝰ.i.ſi dixero me eſſe iuſtum.ſ.ſine peccato

r ¶ Impia.ut eni dicit ſcriptura.p/fectꝰ ẽ vir q̃ in lin gũa non offendit

s ¶ Et ſine crimi ne.i.ſi dixero me ſine crimine ꝛc.

t ¶ Tinxiſti.i.tin gi pmiſiſti

u ¶ Penitẽdo.ſꝫ dicẽ.o tu deus ꝛc.

x ¶ Veſtimentũ. .i.corpus quod ideo dicitur veſtimentum. quia veſtit animam

y ¶ Peccauerit.non excludendo ſe.ſed ſe eis ꝯnumerat. et hoc ẽ quod ſequitur.ſed aduocatum.ꝛc. z ¶ Omnes.s.di.xix.ſi romanorum.

diabolum. Si peccauerimus et per peccati ianuã ingreſſus fuerit dia/bolus ꝓtinus xp̄us recedit. ¶ Vnd̄ et dauid poſt peccm redde m̄ ait leti ciam ſalutaris tui.ſcꝫ quaꝫ peccãdo amiſerat. Qui dicit ſe noſſe deum.ꝛ mandata eiꝰ nõ cuſtodit.mẽdax ẽ. et in eo veritas nõ eſt. Xp̄s veritas appellat̃.imo ẽ. Ego inq̄t ſum via et veritas ꝛ vita. Fruſtra i eo nobis applaudimꝰ cuiꝰ mandata nõ faci/mꝰ. Sciẽti bonũ facẽ et nõ facienti illd̄ peccm ẽ. Quõ eni corpꝰ mortuũ ẽ ſine ſpũ.ſic et fides ſine opibꝰ mõ tua ẽ. Nec grande putemꝰ eſſe vnũ deũ noſſe.cũ et demones credãt.ꝛ ꝯ tremiſcant. q̃ dicit ſe i illo manẽ dꝫ ſicut ille ambulauit et ip̄e ambula/re. Eligat aduerſarius e duobꝰ qd̄ vult.optionẽ damꝰ. manet in xp̄o an non manet. Si manet. ita g̊ am bulet vt xp̄us. Sin aũt temerariũ ẽ ſimilitudinẽ virtutũ deũ polliceri. ſi manet i xp̄o.qꝛ nõ ingredit̃ vt xp̄s. Ille peccm nõ fecit nec dolꝰ inuẽtus eſt in ore eius. Qui cum maledicere tur non maledixit.et tanq̃ agnꝰ co ram tondente ſe ſic nõ aperuit os ſu um. ad quem venit princeps mundi huius ꝛ inuenit in eo nichil. Qui cũ peccm nõ feciſſet ꝓ nob peccm factꝰ eſt. Nos autem iuxta epiſtolã iaco bi multa peccamus om̄es. et nemo mundus a peccis.nec infans ſi vnius diei quidem fuerit vita eius. Quis enim gloriabit̃ caſtũ ſe hr̃e cor aut quis ꝯfidet ſe mundũ a peccis eſſe. te nemurq; rei in ſimilitudinẽ p̄uarica tionis ade. Vnde ꝛ dauid.ecce enim in iniquitatibꝰ ꝯceptꝰ ſum.ꝛ in deli ctis meis ꝯcepit me mater mea. Et beatus iob. Si fuero iuſtus os meũ impia loquetur.et ſi ſine crimine p̄/uus inueniar.et ſi purificatus in ni/ue et lotus mundis manibus ſatis me ſorde tinxiſti. et execratũ ẽ veſti mẽtum meũ. Verũtamẽ ne deſpere/mus penitꝰ arbitrãtes nos poſt pec catũ baptiſmi nõ poſſe ſaluari. Sta/tim hocipm̄ tempat.et ſi quis pecca

a ¶ Vt cribraret.i.vt diuerſis penis affligeret.vt eſſetis palea. id ẽ mali.ſed cribrati eſſetis ſicut triticum.i.purgati.ſicut in area recedit palea et remanet triticum.vnde illud ſcilicet vt ꝯſecutiuũ eſt hic.ſi. .i.q.i.benedictio.et.c.ſequent. b ¶ Deficeret.ſ.finaliter. vel loquit̃ ad petrum in per/ſona ecc̃ie que to/ta ñ p̄t deficẽ. vel nõ dicit petrũ ce/cidiſſe. qꝛ ſtatim ſurrexit.ar.ex̃.de v̄.ſig̃.naꝫ et ego. aliud incõueniens ẽ.ꝛ ſꝫ ꝓbat ſtati

c ¶ Pertinet. ſꝫ dicebãt heretici.

d ¶ Illuminati. p baptiſmũ et fideꝫ.

e ¶ Et guſtaue/rũt.i. remiſſioneꝫ peccoꝝ q̃ſi guſtũ ſuauẽ perceperũt in baptiſmo.

f ¶ Spũs ſãcti. .i.diuerſoꝝ bono rũ ſpũs ſãcti.de q̃/bꝰ exponitur.xxx. .q.i. peruenit.

g ¶ Verbũ.i.euã gelicã doctrinam

h ¶ Virtutes.i. immortalitateꝫ et impaſſibilitatẽ fu turam iam ſpe gu ſtauerunt

i ¶ Prolapſi. gra uiter peccando.

k ¶ Renouari.p baptiſmuꝫ. non p pñiam.negat ite/rationeꝫ baptiſmi ſed non negat pe/nitẽtiaꝫ. qꝛ impoſ ſibile ẽ eos motos ad pñiam qui ſe/mel hoc accepert̃ rurſus renouari. .i.baptizari.reno uari enim eſt no/uũ fieri.nouũ vero facere lauari ẽ.ex̃ de reg̃.iur̃.omnis res. Iterũ renoua ri ad recupandaꝫ iuſticiã dico eos ſi baptizarentur.

l ¶ Ad pñiam.i. nomine penitẽcie. .q.di. nõ p̄t q̃s re baptizari.ut ſic ve rã agat penitẽtiã ꝛ ſi fecerit rurſus crucifigit criſtum quantũ in ip̄o eſt. baptiſmus eni cri ſti paſſionem ſig̃/ficat.ꝫ.de cõ.di.iiij ꝓprie.vel ideo di/cit rurſus crucifi/gentes xp̄m.quia ſicut impoſſibile ẽ q̄ rurſus crucifi/gatur. ita impoſſi bile eſt q̄ rurſus baptizetur in pe/nitentia. vel dic vt in glo. quan/tum et cetera.

uerit aduocatũ habemus apud pa/trem ihm xp̄m iuſtũ.et ipſe ẽ ꝓpicia tio ꝓ peccis noſtris. Non aũt ꝓ no/ſtris tm̄ ſed et ꝓ totius mũdi. Hec ad credentes poſt baptiſmum loqui tur et aduocatum ꝓ delictis eoꝝ de um pollicetur. Nec dicit ſi quid pec caueritis.aduocatũ habetis apd̄ pa trẽ ihm xp̄m.et ip̄e eſt ꝓpiciatio ꝓ peccis nr̃is.et ne eos diceres non ple na fide baptiſmum ꝯſecutos. Sꝫ ad uocatum inquit habemus apud pa trẽ ihm xp̄m et ip̄e eſt ꝓpiciatio ꝓ peccis nr̃is et non ſolũ ꝓ iohannis a lioruq; peccis.ſed etiam ꝓ totiꝰ mũ di. In toto autẽ mũdo et ap̄li ſunt. om̄eſq; credentes. Ex quibus liqui/do ꝯprobatur.poſt baptiſmum poſſe peccare.fruſtra enim habemꝰ aduo catum apud patrẽ ihm xp̄m ſi pec/cari nõ p̄t petrꝰ ap̄lus ad quẽ dictũ fuerat. Qui lotus eſt nõ habet ne/ceſſe vt iterũ lauet.et tu es petrus et ſup hanc petraꝫ edificabo eccleſi am meam. Ab ancilla ꝑterritus ne gat.et ip̄e dñs ſymoni. ſymon ecce inq̄t ſathanas expetiuit vos. vt cri/braret ſicut triticũ. ego autẽ roga ui ꝓ te vt non deficiat fides. Et infra Si nõ peccauimus poſt baptiſmum cur nobis poſcimus dimitti pecca q̄ in baptiſmo iam dimiſſa ſunt. Alid̄ eſt aũt ſi ad cathecuminos hec ora/tio ꝑtinet dimitte nobis debita nr̃a ſic ꝛ nos dimittimꝰ debitoribꝰ nr̃is et non ꝯuenit fidelibꝰ xp̄ianis Pau lus vas electõnis caſtigat corpꝰ ſu um et in ſuitutẽ redigit.ne alijs p̄/dicãs ip̄e reprobꝰ inueniat̃. Ad he breos quoq; ſcribẽs ait. Impoſſibi/le ẽ eni eos q̃ ſemel illuminati ſunt. et guſtauerũt donum celeſte ꝛ ꝑtici pes facti ſpũs ſancti.guſtauerũt ni chilominꝰ dĩ verbũ bonũ virtuteſq; ſeculi futuri.et ꝓlapſi ſunt. iteꝝ re nouari ad pñiam rurſus crucifigen tes filiũ dei ſibimetipſis et oſtentui habentes. Certe eos qui illuminati ſunt et guſtauerunt donum celeſte. ꝛ participes facti ſunt ſpiritꝰ ſancti

m ¶ Sibimet.i.quantũ ad ſeip̄os.quia mors xp̄i vnum baptiſma conſẽ crauit quod ſufficit ad omnia pecca delẽda.ſicut et illa mors ſufficit ad omnia peccata tollenda. qui vero iterat baptiſmum quaſi illa mors

vna non ſufficiat· baptiſma iteratur et mortē xp̄i quantū in ſe eſt· vel iterandā inſinuat· vt ex ea iterata fiat remiſſio peccati· qđ ē impoſſibile· ſicut enim impoſſibile ē xp̄m iterū̄ crucifigi· ita et ſcđo p baptiſmū aliquē mori pcc̄is· a ℂ Rideant· i· derideant nos · b ℂ Loquim̄ · dure ·ſ· terrēdo ⁊ mere pādo· q̄ſi non dixi mus hoc putando vos eſſe tales ſcili cet ſpinis plenos· ſed timentes ne ta les efficiamini ter rerius vos v̄bis · c ℂ Iniuſtus ·q· ·d· ideo ꝯfido d̄ vo bis quia olim bo na multa opati e/ ſtis · ꝓ q̄bus ſi pe nitetis de mal' bn̄ faciet vob̄ de⁹ ·de bc̄is et h̄ dic̄ nō ē· ⁊c̄· vt ·s· e· di· §· h̄ itaq3 ·c· non eſt d ℂ Oſtēdiſtis· i· ex quo prima bo na feciſtis opa ·i· ad honorem dei ·et recte dixi · operis quia et cetera· e ℂ Miniſtratis · h̄ arguit ꝙ de bo nis loquitur poſt peccatum· exhibi/ tis· i· factis· f ℂ Deſperatōis· ·q· di· nolo vos de/ ſperare de venia ſed ita locutus ſū vt metu deſperati onis q̄ plerūq3 re trahit a pcc̄o vos facerē cautiores · g ℂ Iuſtitie· q̄a nō ē tam crudelis de⁹ ⁊c̄ ·s· c· di· nō h ℂ Exhi/ eſt betis· h̄ arguitur ꝙ loquitur de bo nis exhibitis poſt peccatum· i ℂ Necc̄itas ar· ꝙ ſpado non meret̄ ꝯtinendo· nec pau per parce viuen do· cū ex necc̄itate h̄ faciāt· xxxiij ·q· ·v· tunc ſaluabit̄ · ·s· xxiij ·q· iiij· na buchodonoſor · k ℂ Nec corona· ſi deus ad partem nos tātū cogeret vnā tunc nil affer ret gracia vel me ritū· xxxiij· q· v· §· vlti· v̄ſus pn̄· l ℂ Ad calcem· i· p̄miū bonoꝝ ope rū vel ad vitā et nam· vel calcē· i· fi nez quia extrema ps hois eſt calx m ℂ Incentiua · i· ſeminaria · ar· xv· ·q· i· non ē· quia d̄ corde ꝓdiunt ma le cogitatōnes q̄s diabolus ad conſenſum et opus ꝓducit· vt· s· e· inter hec ſciendum· e ·c· ſicut· n ℂ Fenū· venialia· ſ· leuia grauia grauiſſima· vt· xxv· di· §· criminis· o ℂ Incendia· delectationis conſenſus et operis· p ℂ Et ſecura· non enim ē quis ita pfect⁹· quin cauere poſſit· et h̄ eti

guſtaueruntq3 bonum dei verbū negare non poſſumus baptizatos· Si autem baptizati peccare nō poſſunt quō nunc apl'us dicit· ⁊ plapſi ſunt Verum ne montanus et nouacian⁹ hinc rideant· qui ꝯtendunt non poſſe renouari eos p penitentiā qui crucifixerūt ſibimet filiū dei et oſtentui habuerūt· ꝯſequenter hūc ſoluit errorem ⁊ ait· Cōfidim⁹ de vobis aūt dilectiſſimi meliora et viciniora ſaluti· Tn̄ et ſi ita loquimur· non ē tā iniuſtus dn̄s vt obliuiſcatur opis veſtri et dilectionis quā oſtendiſtis in nomine ipſius qui miniſtraſtis ſanctis et nunc miniſtratis · Et reuera grandis iniuſticia dei· ſi tn̄ peccatū puniret et bona opa nō ſuſcipet· Locut⁹ ſum inquit apl'us ita vt vos retraherē a pcc̄is· et deſperatōnis metu facerē cautiores· Ceterū ꝯfido d̄ vobis cariſſimi· meliora et viciniora ſaluti· Neq3 enim iuſticie dei ē vt obliuiſcatur bonoꝝ opum et miniſterij q̄d ꝓpter nomen eius exhibuiſtis et exhibetis in ſanctos· et tn̄ meminerit pcc̄oꝝ · et paulo poſt· Liberi arbitrij nos condidit deus· nec ad virtutē nec ad vicia necc̄itate trahimū · alioquin vbi necc̄itas nec corona ē · ſicut in bonis opibus pfector eſt deus· Nō eſt eni volentis neq3 currētis ſed miſerentis dei et adiuuātis· vt puenire valeamus ad calcē· ſic i mal' atq3 pcc̄is ſemina nr̄a ſunt icētiua ⁊ pfectio diaboli· Cū viderit nos ſup fūdamētū xp̄i edificaſſe fenū ligna ſtipulā· tūc ſupponit incendiū · Edificemus aurū argentum et lapides p̄cioſos· et tēptare nō audebit· quā quā et in hoc n̄ ſit certa ⁊ ſecura poſſeſſio· Sedet quippe leo in inſidijs · i occultis vt interficiat innocentem· et vaſa figuli probat fornax· homines aūt iuſtos tēptatio tribulationis· et in alio loco ſcribitur · Fili accedens ad ſeruitutē dei p̄para te ad tēptationē· Rurſuſ idē iacobus ait· Eſtote factores verbi et non auditores tantum Si quis auditor ē verbi et non factor· iſte ſimilis eſt viro q̄ ꝯſiderat vultum natiuitatis ſue in ſpeculo · Conſiderauit illū et ſtatim recedēs· oblitus ē qualis fuerit· Fruſtra monuit· vt iūgerētur opa fidei ſi poſt baptiſmum peccare non poterant· Qui totam inquit legē ſuauerit ⁊ peccauerit in vno ·factus ē omnium reus· Quis vēm abſq3 peccato eſt· Concluſit deus omnia ſub delicto vt omnib⁹ miſereat̄ · Petrus quoq3 inq̄t· de⁹ nouit pios de tēptatione eripe· ⁊ d̄ falſis doctorib⁹· Hij fontes ſine aqua et nebule turbinibus exagitate quibus caligo tenebraꝝ reſeruatur· Supbia enim vanitatis loquentes pelliciūt in deſiderijs carnis luxurie eos q̄ paululum effugerant ⁊ ad errorem ꝯuerſi ſunt Nonne videt̄ pinxiſſe tibi ſmo apoſtolicus nouam imperitie factionem Aperiunt enim quaſi fontes ſciētie· q2 cū aquā nō habēt doctrinaꝝ promittunt imbrē velut nubes ꝓphetice ad quas pueniat veritas dei· et turbini bus exagitantur demonum atq3 vicioꝝ locūtur grandia et totus eoꝝ ſermo ſuperbia eſt· Immūdus eſt autē apud deum oīs qui exaltat cor ſuū· vt qui paululum refugerāt a pcc̄is ad ſuum reuertantur errorē et ſuadent in luxuria ciboꝝ carniſq3 delicijs · Quis enim non libenter audiat manducemus et bibamus ⁊ in eternum regnabimus· Sapiētes et prudētes prauos vocāt· Eos vero qui i ſmonibus dulces ſunt · pl⁹ audiunt· Johannes apl'us imo i iohāne ſaluator ſcribens angelo ecc̄ie ephesi· ſcio inq̄t opa tua laborē tuū et patiētiā tuā· et q2 ſuſtinuiſti ꝓpt nomē meū· et nō defeciſti · ſed habeo aduerſus te pauca· ꝙ caritatē tuā p̄mā reliquiſti· Memor eſto vnd̄ cecideris· et age penitentiā· ⁊ p̄ma opera fac· Sin aūt venio tibi· et mouebo candelabrū tuum de loco ſuo· niſi penitētiā egeris· Similiter ceteras

am oſtēdit dicens ſetēs· ⁊c̄· q ℂ In occultis· i· in ābiguis· vn̄ non facile intelligitur quid ſit appetendum· vel quid non· r ℂ Fili accedens· extra de renunc̄· niſi· s ℂ Idē iacobus· i eādē ſententiā nō idē nominatiue· ſ· ꝙ poſt baptiſmū poſſit quis peccare vel ꝙ nō· t ℂ Re⁹· h̄ exponetur· q̄· di· v· ſi cō u ℂ Cō ſideret· ſiderauit vultum · nō rem ſ3 vmbraz ſolam videns· x ℂ Abſq3 pcc̄o· ſaltim originali y ℂ Concluſit· id eſt omēs homies · z ℂ De tēptatōe· non ꝙ nō tēptentur ſed ne tempta tōni ſuccūbāt vel ſi ſuccumbāt eos liberat et reuelat a ℂ Hij falſi do b ℂ Fon ctores tes· nō lauantes ſ3 coinq̄nantes ·s· ij· ·q· vij· ſecuti ſūt c ℂ Et nebule· demonū et dicuntur nebule quaſi alios obſcurantes· xxxvij· di · §· vl · d ℂ Supbia· i· ſupba vanitatum· e ℂ Loquētes pelliciunt· i· alliciunt et decipiunt vnde auguſti· ſuper epiſtolam ſcđam petri· pellices dicuntur meretrices a pollutōne · vel a pellis formoſitate · qua incautos alliciunt et decipiunt· pellicient ergo heretici aīas inſtabiles varioꝝ dogmatum erroneis ſectis · quaſi con ſtuprantes luxibus ſubdendo ſiue ſtupris· f ℂ Effugerāt· i· receſſerāt a peccato p penitentiam· g ℂ Pinxiſſe· i· diſtinxiſſe· vel denotaſſe· vel deſcripſiſſe · h ℂ Factionē· id eſt nouam hereticam inuentōnem · i ℂ Ad quas· i· q̄i ad eas k ℂ In turbinib9 ·s· ij ·q· vij· ſecuti· l ℂ Immūd⁹ inpoſitio eſt· et deb3 ſubiūgi· quia grādia loquūtur· ideo qui eum· ⁊c̄· m ℂ Paululū· cauſam reddit quare dixit loquūtur grādia· n ℂ Notant· illi q̄ iſtorum doctrinaz recipiūt· o ℂ Angelo· i· plato· p ℂ Defeciſti· finaliter · alias ꝯ̄ ē qđ ſequit̄· qđ caritatē· ⁊c̄· q ℂ S3 habeo· i· corrigēdo dicēs r ℂ Memor· s· di· l· dño ſancto· s ℂ Et p̄ma· i· ſimilia p̄mis· t ℂ Venio· ad detrimētum tuum· u ℂ Candelabrum· i· cathedram vel ſedem vel dignitatem

a ¶ Coinquinauerūt · i · qui nō peccauerūt · b ¶ Ambulaturi · reſume pauci ſunt c ¶ Cui autem ſuſpenditur oſtructio vſqȝ illuc · vtiqȝ · d ¶ Et ſcio vbi · ſcȝ in peccatis · e ¶ Quia ſolent · falſi doctores heretici f ¶ Sed contra eos · i · falſos doctores · g ¶ Vſqȝ ad iohannem quaſi poſt iohannē non habeat locum · ſed mētiunt̄ quia illd verum eſt in criminalibus

h ¶ Abraham · ecce alia diſpenſatō olim · alia nūc quaſi licet altera diſpenſatio nunc · et altera olim · tamen quantum ad merita hominum bona vel mala et quantum ad poſſe peccare poſt caritatem id fuit olī quod nunc · et ideo exēpla veteris teſtamenti recte inducere poſſum

i ¶ Cui bis · pma vice i gabaon qn do ſacrificium deo obtulit · et de9 obtulit ei donum ſcientie vt habetur in li · regū · alia vice non legitur reuelatus ei ſpecialit̄ n̄ qn̄ oppoſuit cātica cāticoꝝ · xxvi di · § · ecce ·

k ¶ Quia amator · s · xxxi · q · iiij · ſalomon ·

l ¶ Manaſſen · s · i · q · vij · ſi qs omnē iſte eni fuit filius ezechielis

m ¶ Liber dieꝝ · ſ · palipomenon · in quo agitur de oputatione dieꝝ et annoꝝ regū iſ

n ¶ Ab egipto · ſ · pharaone · cū eni pharao vellet ire ɔt̄ regē medoꝝ · pmo aggreſſus eſt regeȝ adremō q̄ regnabat tunc in cartamis · deſcēdit ergo rex ioſias iudee in occurſū ei9 · phibētes ne tranſitū faceret p iudeam · ⁊ miſit pharao ad eū dicēs · quid michi et tibi rex iuda · nō aduerſū te venio · ad eufratē ppero · miſit me deus ad medos ſine me · ne deus q̄ mecū ē interficiat te · nō acquieuit ioſias ſed cū rege adremon oponebat acies ſuas vt dimicaret aduerſus pharaonē · et forſitan dū tranſiret a curru in currū qui ſequebatur euȝ more regio occiſus ē a ſagittariis i campis macedon · o ¶ Rege · id ē pharaone · p ¶ Ioſedech · s · di · l · ihus · q ¶ Diabolus · i · vxor ſua · r ¶ Angelos · quo ad naturam eoꝝ niſi eſſent ɔfirmati p grām · Vnd plato in tymeo · diꝫ deoꝝ quoꝝ opifex pater ego · natura quidē diſſolubiles me autē ſic volente indiſſolubiles · s ¶ Coram deo · i · ɔpatione t ¶ Si ɔtra ſeruos · ſ · moyſen et aaron de q̄bo pmiſit · h · u ¶ domini · h ·

ecc̄ias · ſmirnā pgamū tyatyrā ſardis · filadelfiā · laodiciā ad pn̄iam puocat · et niſi reuertantur ad opera priſtina comminat̄ · et in ſardis paucos habere ſe dicit · qui non coinquinauerunt veſtimenta ſua et ambulaturi ſunt cum eo in albis quia digni ſunt · Cui autem ſcribit · Memento vnde cecideris · et ecce miſſurus eſt diabolus ex vobis in carcerē vt temptemini · et ſcio vbi habitas · vbi ſedes eſt ſathane et in mente habe q̄liter acceperis ⁊ audieris · et ſerua ⁊ age penitentiam · et prima opa fac · Vtiqȝ ei dicit qui crediderit et baptizatus fuerit · et ſtans quondā corruit per delictum · pauliſper de veteri teſtamento exempla diſtuleram · qr ſolent vbicūqȝ contra eos faciūt dicere · Lex et pphe vſqȝ ad iohanneȝ · Ceterū quis ignoret ſub altera diſpenſatione dei omnes retro ſanctos eiuſdē fuiſſe meriti · cuius nūc xpiani ſunt · Quomodo ante abrahā placuit in ɔiugio · ſic nūc virgines placēt in perpetua caſtitate · Seruiuit ille legi et tpi ſuo · ſeruiamus et nos legi ⁊ tpi nr̄o in quos fines ſeculoꝝ deuenerūt · Dauid elect9 ſm cor dn̄i qui omnes eius volūtates fecerat et qui in quodam pſalmo dixerat · Iudica me dn̄e qm̄ ego in innocentia mea ingreſſus ſum · Poſtea tēptat̄ a diabolo · et poſt pcc̄m penitens loquitur · Miſerere mei deus ſm magnam miſericordiā tuaȝ · Magnū peccatū magna vult deleri miſericōdia · Salomon amabil̄ domino · ⁊ cui bis dn̄s fuerat r̄uelatus q̄ amator mulierum fuit · a dei amore diſceſſit · Manaſſen impiiſſimū regē poſt captiuitatē babilonicā · in priſtinā dignitatē liber dieꝝ reſtitutū refert · Et ioſias vir ſanct9 in campo magedō ab egiptio rege confoditur · Ihesus quoqȝ fili9 ioſedech ſacerdos magnus quamq̄ in tipo pceſſerat ſaluatoris qui nr̄a pcc̄a portauit · et alienigenaȝ ſibi ex gentibus copulauit eccleſiam · tamen ſecundū litteram poſt ſacerdotium ſordidat9 inducitur · et ſtat diabol9 a dextris eius · et cādida illi deinceps veſtimenta reddunt̄ · Supfluū eſt de moyſe ⁊ aarō ſcribere qui ad aquā cōtradictionis offenderat deum · ⁊ terrā repromiſſionis nō intrauerūt · cū beat9 iob angelos quoqȝ ⁊ omnē creaturā peccare poſſe commemorat dicens · Quid enim · Nūquid homo corā dn̄o mundus eſt · aut a ſuis opibus ſine macula vir · ſi contra ſeruos non credidit · et aduerſus angelos ſuos prauum quid reperit · quantomagis habitātes in domibus luteis · De quibus enim et nos de eodem luto ſum9 · temptatio eſt vita hominis ſuper terram · et cecidit lucifer qui mittebatur ad vniuerſas nationes · ⁊ ille qui i paradiſo deliciaꝝ inter duodecim nutritus eſt lapides vulneratus a morte domini · ad inferna deſcendit · Vnde et ſaluator in euangelio · Videbam inquit ſathanam quaſi fulgur de celo cadentem · Si altiſſima illa ſublimitas cecidit quis cadere non poſſit · Si in celo ruine · quantomagis in terra · Et tamen cū ceciderit lucifer · immo poſt caſum colub ātiqu9 virtus eius in lumbis eius et poteſtas eius ſup vmbilicum ventris ei9 · obumbrantur in eo arbores magne et dormit iuxta iuncum et calamum et caricem · Ipſe eſt rex omniū q̄ in aquis ſunt · vbi ſcilicet voluptas et luxuria · et ppago ⁊ irrigatio nuptiarum · et infra · Trāſimus ad ſecundam partitioneȝ in qua negat eos qui tota fide baptiſmum conſecuti ſunt · deinde poſſe peccare et docuim9 q̄ excepto dō oīs creatura ſub viciō ſit · nō q̄ vniuerſi peccauerint · ſed q̄

x ¶ Quanto · s · viij · q · i · ſi ergo · y ¶ De quibus · i · de numero quoꝝ · z ¶ Temptatio · i · dū viuit homo tēptatur · a ¶ Qui mittebat · i · miſſurus erat minores angelos · ſi ſtetiſſet ſic modo faciūt angeli boni · b · b ¶ Inter duodecim · iuxta illd omis lapis pcioſus opimentū tuū · i · e · pncipiū · ibi tamē nō habetur niſi de nouem lapidibus ·

c ¶ A morte dn̄i · i · p mortem dn̄i q̄ dyabolo mūdi poteſtatem ademit vel amore dei quē amiſit ·

d ¶ Ad inferna · h dic̄ q̄ morte xpi diabolus eſt religatus in inferno et erit ibi ligatus vſqȝ ad tps antixpi et tūc ſoluitur non a penis ſed a vinculis vt exerceat vires ſuas i malos ·

e ¶ Sublimitas · i · lucifer ·

f ¶ In lūbis ei9 · quo ad tēptatōnē virorum in quib9 vt dicitur ſedes luxurie eſt in lumbis

g ¶ Vmbilicū · quo ad tēptationē feminaꝝ in quaꝝ vmbilico dicitur eſſe ſedes luxurie · vnde auguſtin9 ſup eundem locum · ſemen coitus viris ineſſe lūbis · feminis in vmbilico perhibetur · quia ergo diabolus vtriqȝ ſexui p luxuriam domina tur · ad viros loquens conuenienē dixit · virtus eius in lumbis · ⁊c̄ · propheta etiā ſub ſpecie femine petulantiam iudee increpans ait · in die ortus tui non eſt preciſus vmbilicus tuus ·

h ¶ Obumbrat9 · p xpm ·

i ¶ Arbores · id ē qui magni videntur · vt ſunt ypocrite ·

k ¶ Iuxta iūcuȝ · id eſt ypocritas · q̄ merito deſignatur per iſta cum exterius aliquid videantur · interius ſint vani vt illa · Iuxta iuncum · qui eſt ſine nodo exterius · interius autem ſubſtantia caret · ypocrite deſignantur per calamum exterius ſplendentem et fragilem deſignātur ſeculares mundare glorie dediti · et eius ſplendori que cito tranſeunt per caritatem creſcenteȝ in locis paluſtribus · et manum tangentis vulnerantem curioſitas tpalium deſignatur que in affluentia nutritur et creſcit et animum pungit ·

l ¶ Que in aquis ſunt · i · in fluxu rerum labentium ·

m ¶ Nupciaꝝ · ſaturande cauſa libidinis ɔtractaꝝ · ſecus cauſa plis · xxxiij · q · iiij · vir cum ppria vxore · n ¶ Ex precepto · i · ſcd̄m preceptū ·

·i·auctē diuine ſcripture·alij corrigunt hoc et dicūt excepto deo·

a ¶ Stātiū·i·ſtantes timeant·ne·ſ· ſimili cadant ruina·

b ¶ Sit·i·debeat eſſe·

c ¶ Euidenter·ex ꝓli-ꝯxe allegatis ꝯcludit·g̃·caritatez ſemel ha-tam amitti poſſe· qđ non ſolum de opib9 caritatis ſed de ipſa caritate verum oſtendit eſſe· adiciens hoc non ſolum circa predeſtinatos· ſed etiam circa preſcitos poſſe contingere·ad qđ auctoritatez inducit vſq3 ad illū locum· Item illud euangelij· vbi in contrarium auctoritates īducit·duas videlicet·ꝙ reprobi non habeāt caritatem·ſed eas de ypocritis intelligendas eſſe probat auctoritate g̃gorij·

d ¶ Prodeſſe·ad regnū celoꝝ obtinendū·vt·di·iij·§·penulti·c· ſi q̄s autem·

e Apoſtolus·mox·in epiſtola ad romanos vbi dicit᷑ ſcimus autem qm̄ diligētibus deum omnia cooperantur in bonum hijs qui ſecūdum propoſitum vocati ſunt ſancti·s·e·talibus·

f ¶ Addidit·ſcilicet poſtquā dixerat·ſcimus· quaſi diceret·deum·ꝛc̄·

g ¶ Accepi· pſeuerantiam in caritate·et in bonis operibus·

h ¶ Secreti·id ē propter ſecretam hanc diſpoſitionē dei que vtilis eſt· alias enim eſt ꝯ· vtilitatem·

i ¶ Similia·dicit in eodem idem auguſtinus·

k ¶ In euāgelio·ſuꝑple ſumit idem auguſtinus iſta exempla illud euangelij·

l ¶ Qui incipit·quia hec auctoritas euangelij ꝛ ſequens gregorij videtur innuere· ꝙ reprobi futuri caritatem non habeant·eas ponit·g̃·et poſtea ſoluit

m Vlti·hijs dicit ꝑt cepiſti melius ꝙ̃ deſinis vltima primis cedūt diſſimiles hic vir et ille puer·

peccare poſſint·et ſimiliū ruina·ſtantium metus ſit· ¶ Euidenter itaq3 ex p̄miſſis apparet nōnullos caritatem habere quā poſtea criminaliter delinquēdo amittūt· Vñ ſi quis ꝯtē dat nō de virtute ſed ꝺ virtutis ope debere intelligi deliberet quid reſpō deat de innocentia ade·ꝺ iuſticia moiſi et dauid·et ceteroꝝ q̇ plena fide ad baptiſmum accedentes·licet poſtea ꝓlapſuri ſunt· tm̄ celeſtia dona deguſtant·et ſpūs ſancti ſiūt participes·vt nō ſolū āte humanos·verū etiam ante dei oculos ex aqua et ſpiritu ſancto inueniant̄ renati· q̇ ſi caritatē non haberent ante dei oculos aqua tm̄ regenerarent̄ n̄ ſpū· Opera enim ſeu ſacramentoꝝ ꝑticipatō niſi ex caritate ꝓcedāt·apud deū nec iuſticiā nec innocentiam p̄ſtant· Si enī inquit apl'us habuero omnem fidem ita vt mōtes trāſferam·et ſi diſtribuero omnē facultatē in cibos paupum·et ſi tradidero corpus meū vt ardeā caritatē aūt nō habeā nichil m̄ ꝓdeſt· Sz q2 ꝺ p̄deſtinatis ad vitā a nōnullis ꝯcedit̄ ꝙ caritatem amittant·et amiſſam recupēt· de reprobis etiā videndū ē· an ipi caritatem habeant qua amiſſa poſtea dānentur· ¶ Auguſtinus de hijs ita ſcribit in libro de correptione ꝛ gr̄a

Apl'us ſciēs nōnullos diligere deū·et in eo mō vſq3 in finem nō pſeuerare·mox addidit hijs qui ſm̄ ꝓpoſitū vocati ſunt ſancti·ꝛc̄· In eodē· ¶ An adhuc et iſte nolēs corripi ꝑt dicere· Quid ego feci quod non accepi·quē conſtat accepiſſe et ſua culpa qđ accepat amiſiſſe· Poſſum inquit poſſum oino· qm̄ me arguis dicē·qđ ex bona vita i malam meā volūtatē relapſus ſum· adhuc quid ego feci qđ nō accepi· accepi enī fidē q̄ p dilectionē opatur·ſed in illa vſq3 in finē pſeuerātiam non accepi· In eodē· In bono illos volebā ꝓculdubio manē· Erāt vtiq3 illi in bono ſed in eodē non pmanſerūt· In eodē· ¶ Propt̄ huiōi humilita

n ¶ Quia ſeduci·ꝯ eſt rota precurrens·g̃· vult enī determinare capitulū gregorij·qđ ſtatim ſequitur ꝭ·e·citius ad ꝯ·

o ¶ Vt leuiathan·quaſi diceret·ſiue per ꝓpriam ſuggeſtionem· ſiue per malum hominem et damnatum quem diabolus repleuit malicia·ſiue per ſuggeſtionis miniſtrum·

p ¶ Replet·triſticia· q ¶ Aurum·pro ſapientia ponitur aurum ꝭ·e·di·principium·et ita aliter ꝙ̃ hic ſumitur·

tē ſecreti credendū ē quoſdā ꝺ filijs pditionis non accepto dono pſeuerādi vſq3 in finem·in fide que p dilectionem opatur incipe viuere et poſtea cadere ꝛc̄· Multa ſimilia de reprobis de euangelio etiam·qui pſeuerauerit vſq3 i finē ꝯ ſalu9 erit· et iteꝝ·homo iſte icepit·ꝛc̄· Itē in eodē· ¶ Mirādū ē q̄re de9 det q̇bu ſ dā filijs pditionis fidem opantem p dilectionem·nec det in ea pſeuerantiam· ¶ Itē illud euāgelij

Non qui cepit ſed qui pſeuerauerit vſq3 i finē ꝯ ſaluus erit· Multi bene incipiūt ¶ Itē g̃g· qui in malo finiūt vitā· ¶ Non aūt bene incipit qui nūq̄ ex caritate operatur· Vñ ſi aliqn̄ ex caritate aliquid agit·et caritatē in ipo neceſſe eſt eſſe· Illud aūt gregorij· qui ſeduci qn̄q3 non reuerſuri pn̄t ꝛc̄·non de oib9 generalit̄ reprobis·ſed de ypocritis ſpecialit̄ intelligendū ē ·qđ ex verbis eiuſdē euidenter datur intelligi Cū enim queſtionē ꝓponeret cur miſericors deus iſta fieri pmittat vt leuiatan·ſeu nūc p ſuggeſtiones callidas·ſiue p damnatū illum quem replet hominē· vel ſolis ſibi radios id ē doctos quoſq3 ſapienteſq3 ſubiciat vel aurū ꝯ ē viros ſanctitatis claritate fulgētes q̄i lutū ſibi viciis commiq̄nādo ſubſternat· mox i eiuſdē ſolutōz q̄onis ſuppoſuit dicēs·

Ocius ad ꝯ reſpondem9 q2 aurū qđ prauis eius pſuaſionib9 q̄i lutū ſterni potuerit·aurū ante dei oculos nunq̄ fuit·qui enī ſeduci qn̄q3 non reuerſuri pn̄t· q̄ſi habitā ſanctitatē ante oculos hoim videntur amittere·ſed eā ante dei oculos nūq̄ habuerunt· Sepe namq3 homo multis occulte pcc̄is inuoluitur et i vna aliqua virtute magn9 videtur·que ipa quoq3 virt9 maneſcēs deficit·q2 dū inoteſcit homib9 ꝓculdubio laudatur·eiuſq3 fauor inhianter appetit̄·vñ fit vt et ipſa virtus ante dei oculos virtus nō ſit· dum abſcōdit quod diſplicet·ꝓdit quod placet·

r Itī9· Ca·exponit gregori9 in canone iſto illa verba iob ſuper illo· ſub ipſo erunt radij ſolis ꝛ ſternet ſibi auruz quaſi lutum· Primo ergo dicit ꝙ p aurū deſignant᷑ ipocrite·qui quaſi deaurati ſunt cū in ſuperficie videant᷑ habere virtutes nec habeant· Secūdo dicit ꝙ huiuſmodi ypocriſis detegitur in hac vita·quandoq3 ante finem quandoq3 in fine·quandoq3 nunquam·ꝛ cū detegitur·tūc aurum quaſi lutum ſternitur· Vltimo dicit quam vtilitatem conſequātur p̄deſtinati ſiue huiuſmodi ypocrite faciunt bona ſiue publice cadant in peccatum· nam p bonam opationez inuitant perſeueraturos ad bonum operandum·p caſu reddunt bonos cautiores·

s ¶ Amittere·ꝯ de ipocritis intelligenda ſunt qui videntur deaurati et fulgidi et habere virtutes i ſuperficie cum nec ſunt nec habent·et qui caret vna caret omnibus·di·v·c·ſi·

t ¶ Innoteſcit·id eſt virtus videtur·vnde virtus putatiua appetitur ab alijs·

a ¶ Et ante homines.i.in ɔſpectu hominū. b ¶ Curauit.s.e.di.i.§.penul.etiam ſcđm auguſtinū. c ¶ Per aliqđ.i.quātū ad aliqđ.ſ.ad bona opa. d ¶ Ope precium.i.vtile credimꝰ ſi apiamꝰ quō de iſtis diſponit ad vtilitatē alioꝝ.⁊ hō ē ſepe caſu ⁊c. e ¶ Ordinis.i.intellectus tropologici. f ¶ Anguſtā. āta enī eſt via q̄ ducit ad vitā.vn̄ ṽgiliꝰ.facil'eſt deſcēſꝰ auīni.ſʒ ruocare gradū.ſuperaſq; euadē ad auras.hō opus hō labō ē paucis q̄s eq̄ꝰ amauit Jupiter ⁊ ardens euexit ad etheraꝰ vtꝰ.xij.q.i.ōis etas. g ¶ Exēplo. hij ſūt q̄ ad ſēpitnaʒ vitā ꝓximos mēdatō ſuo opitulante deducunt.ut.xxij.q.ij.ꝑmuʒ ex hō §.collige ex q̄ ſēſu illud accipiat. h ¶ Articlō.id ē ipedimēto i ¶ Lapſuʒ. Felix quē faciūt aliena pericula cautū.s.xxvij.q.i.c.i.ij.§ cō.di.i. hij duo.⁊ dicit ſeneca ruina ꝑcedētiū ſolet eſſe doctrina ſequētiū. Facit ad hō.s.e.ſi eniʒ in fi. k ¶ Qđ ergo. Soluit grānus auctoritatem inductam.s.e.di.§.cum ergo.c.caritas.ad hoc q̄ caritas amitti non poſſit.et hac occaſione diabolum in caritate creatum eſſe oſtendit.et de luciferi excellētia multa ſubiungit. l ¶ Negantur.s.e.§.cum ergo.et.§.ego ſum.et.c.caritas

Que itaq; eſſe merita apud deuʒ poſſunt q̄n do et mala occulta ſunt et bona publica. Plerumq; enim ſicut diximus latet ſuperbia et caſtitas innoteſcit. atq; ideo oſtenſa diu caſtitas.circa finem vite perditur q̄ɿ cooperta ſuperbia vſq; in finem incorrepta retinetur. Alius elemoſinis vacat.propria diſtribuit.ſed tn̄ multis iniuſticijs ſeruit vł fortaſſe linguam in detractionibꝰ exercet. et ſit plerūq; ut is qui miſericors fuerat.iuxta vite ſue terminum rapacitatis et crudelitatis ſtimulis inardeſcat. Quod valde dei iudicio iuſto agitur ut perdat et ante homines.vnde hominibus placuit.qui hoc vnde deo diſplicuit corrigere nūq̄ curauit. Aliꝰ pacientie ſtudet.ſed inuidere alijs ⁊ ſeruare maliciam in corde nō cauet.ſit q̄nq; impatiens quia diu latuit dolens. Hij itaq; ⁊ p aliquid aurum ſunt.et p aliqđ lutū ſunt.atq; hō aurū quaſi lutū ſternitur q̄n occultis peccatis exigentibꝰ.virtꝰ etiā q̄ publice claru erat diſſipatur.ſed opeprecium credimus ſi in hijs virtutē ſupni ordinis ſubtiliꝰ perpēdamus. Sepe enī omnipotēs deus occulta eoꝝ mala diu tolerat.et apta eoꝝ bona electoꝝ ſuoꝝ vſibus profutura diſpenſat. Nā nonnulli mundū nequaq̄ funditus deſerentes non pſeueraturi.anguſtū iter arripiunt.ſed ad querendā anguſtā viā exēplo ſuo eos qui pſeueraturi ſunt accēdunt. Vn̄ plerumq; ɔtingit.ut hocipm̄ qđ bene videntur viuere non ſibi ſed pociꝰ ſolis electis viuant.dum exemplis ſuis ad bene viuendi ſtudia pſeueraturos alios non pſeueraturi ꝓuocant. Sepe enim quoſdam videmꝰ ad viam ingredi ad locum ꝓpoſitū feſtinare. quos alij q̄ɿ euntes ɔſpiciunt ſequūt.eūdēq; pariter locū petūt. Sed ſit plerūq; ut irruente aliquo implicationis articulo.poſt ſe redeant qui preibant.et hij ad locū pueniant qui ſequebātur. Ita nimirū ſunt q̄ non pſeuerāt.⁊ viā ſanctitatis arripiūt. Idcirco enī virtutis iter nō pueturi ichoāt.ut eis q̄ pueturi ſunt viā q̄ gradiant oſtēdāt.quorū etiam caſus utilitate nō modica electorū puectibꝰ ſeruit.q̄ɿ illoꝝ lapſum dū ɔſpiciunt de ſuo ſtatu ɔtremiſcunt.et ruina que illos damnat.iſtos humiliat.diſcunt enī in ſupni adiutorij ꝓtectione ɔfidere. dum pleroſq; ɔſpiciunt de ſuis viribus cecidiſſe. q̄n ergo bn̄ agere vident reprobi. quaſi planū iter electis ſequentibus monſtrant. q̄n vero in lapſū nequicie corruūt electis poſt ſe pergētibꝰ q̄ſi cauendā ſupbie foueaʒ oſtēdūt.

¶ Qđ ergo reprobi negātur ɔmedere panem qui de celo deſcendit vel bibere aquam viuā.nō ſic accipiendū ē vt a caritate penitus credantur alieni.ſed vt in caritate radicē figere nō intelligant. aliud ē enī bibere vel manducare.atq; aliud deguſtare. Vnde in euāgelio de xp̄o dicitur.⁊ cū guſtaſſʒ noluit bibere. Bibit ergo aquam viuā.mā ducat panem qui de celo deſcendit.qui i caritate radicē figit.deguſtat qui ea aliquantꝰ ɔmunicat.a qua poſtea delinquēdo recedit. De qualibet apl's ait. Impoſſibile ē eos qui ſemel illuminati ſunt et guſtauerūt celeſte donū et poſt hec omnia ꝓlapſi ſunt. rurſus renouari ad penitentiam. Hinc etiaʒ diabolus in veritate ſtetiſſe.nō in ea creatꝰ eſſe negatur. Fuit enim in veritate ɔditus. ſed dum de ſe ſupbiendo p̄ſumpſit.ab ea alienus factus eſt. in veritate aūt quō creatus p̄hibetur.ſi ſine dilectione ſui ɔditoris probatur eſſe creatus. Aut quō bonus a deo ɔditus aſſeritur.ſi nichil diuine dilectōnis in ſui creatione accepit. Quō ante ſupbie motū ſine vicio extitit ſi ɔditorem ſuū nullatenus dilexit. Aut quō par ſiue excellentior ceteris creatus dicitur.ſi nonnullis i dei amore conditis.hic ab eius dilectione vacuus factus eſt. Vnde autem hec diſtancia inter bonos angelos et malos proceſſit.ſi ex creāte iniuſtus videt̄ deus.q̄ āte pcc̄m infert penā.vel qui hoc punit quod creādo infudit. Si aūt non ex creāte cū non ex traduce cōſtat.reſtat ut ex proprie libertatis arbitrio viciū ſupbie i angelicā naturā proceſſerit. bona ergo condita ē.q̄ ſuo vicio a bono in malū ɔmutata eſt. Sʒ quō eſſe bona potuit.ſi dilectione penitus caruit. Neq; eniʒ angelus ſimilis nobis factus eſt.quos vſq; ad certum tēpus etatis infirmitas ḡuat vt neq; virtus neq; vicium locū vllum in nob̄ obtinebat. Accepit ergo dilectionē in ſui creatione ſic et ceteri de quibꝰ dicitur. angelice virtutes que in dei amore pſtiterūt. Nō ait q̄ deū diligere ceperūt.ſed q̄ i eius amore pſtiterūt.quē ex creatione diligē cepant. vt principiū diuine dilectionis oīibꝰ credat̄ eſſe ɔīe.pſeuerātia vero eoꝝ tm̄mō intelligatur.qui in retributione hoc accipere meruerunt.vt confirmati vlterius cadere non poſſent.et hoc de ſe certiſſime ſcirent. Vn̄ bn̄

m ¶ Vn̄ in euāgelio mat. n ¶ Donū.id eſt doctrinā euāglicā o ¶ Ad pn̄iaʒ.p baptiſmū.hoc ē expoſitū.s.e.ſi enī. p ¶ In veritate.s.xvi.q.ij.viſis. q ¶ Qua in veritate.i.in caritate. r ¶ Diſtācia.hō dicit allegādo differētiam q̄ alij ſūt boni et alij mali s ¶ Penā etnā.qđ nūq̄ fac.ar.s.xi.q.iij.illud plane. t ¶ Extra duce.q̄ɿ angeli nō fuerūt extra duce.i.ex preiacēte materia.ſic nec aīa.s.xxij.q.ij.moyſes. u ¶ Qđ creando.nō enim debet punire qđ ipſe approbauit.vt.xxiij.q.iiij.nabuchodonoſor.ff.ad.l.iul.de adul.ſi vxor.in fi. x ¶ Suo vicio.Sʒ vnđ fuit ꝑmꝰ motꝰ angeli ad maluʒ.hec ē difficilima q̄ſtio y ¶ Similis.cum angelus ſtatim poſt creationem fuit capax rationis.ſed homo non donec ſit adultus.

a ¶ Moiſen·in geñ·circa pñ· b ¶ Vacuū·s·xvi·q·ij·viſis·cōtra·vbi dicit·q̄ caritatem habere nequiuit in celo·ſed forte dicit nō habuiſſe quia non pſeuerauit·q̄ nō dr factum niſi duret factū·vt·s·e·di·i·§·cogitatio·l·di·diuorcium·ſed forte nūq̄ habuit caritatē·vt dr in contrario·vnde magiſter h̄ dicit allegando·et ſcdm hoc omīa otraria intelliguntur non de caritate quā habuit·ſed quā habitur⁹ eſſet ſi ſtetiſſet cipue·xl·di·homo xp̄ianus·&·e·di·v·oſideret·s·e·di·i·§·ex hijs itaq̄·s·xxiij·q·iiij·c·q̄ peccat ar· k ¶ Signaculū·dr ſignaculū ꝓpter virtutes expreſſas·quas recipit a dño· l ¶ Plenus·i·plenā ſcientiam hñs et pfectionem decoris et caritatis· m ¶ Primo verbo·h̄·ſ·ſignaculū· n ¶ Vt quo·i·quātū· o ¶ Subtilior eſt natura·i·diuine nature capacior ratione et itellectu· p ¶ Eo·i·i tantū· q ¶ Silitudo dei·i·grā ⁊ dilectio que erat deo ſimilis·

PRinci
piū·i·
precipuu m
opus inter
prima opa
dei·vel pri/
mo⁹ ⁊ digni
or inter il=
los āgelos·
quorum mi
ſterio pa=
tet via ad
deum·
b ¶ Bee=
moth·Ca·
mēdit gre
gorius in h̄
ca·multū o
mēdare lu=
ciferū oſtē=
dēdo eius p
fectionē et
excellentiā
quā in cari/
tate habu=
it·⁊ in alijs
bonis gra=
tuitis vl' na
turalib⁹ an
te lapſum·
et h̄ facien
do inducit
auctes iob
⁊ ezechiel'
e ¶ Viarū·
·i·opm·ſic
in via conti
netur veſti/
giū itinerā/
tis ſic i qua
libet crea=
tura ē via q̄
q̄s ducitur
ad itelligē
dam poten
tiā dei·Bee
moth inter
pretat aial
immundū·
quia diabo
l⁹ propt ſu
perbiam a
celeſti bea=
titudine tā
q̄ immūdū
aial factus
eſt alienus·
f ¶ Primū
·i·pcipuū·
nō eni pri⁹
creauit hūc
q̄ alios·ali
as in ſalo/
mone otra·
ſbi q̄ viuit
in eternum
creauit om
nia ſimul

apud moiſen prius celū·deinde firmamentum
factum eſſe dicitur·Quia nimirū an
gelica natura prius equaliter ſubtilis in
ſupioribus eſt odita·poſtea in pſiſtētib⁹
in amore ſui oditoris mirabiliter eſt oſir=
mata·¶ Hinc etiā gregorius in morali
bus multa de pfectione angelice creatio=
nis replicans caritate repletū negat·non
ea penitus vacuū aſſerit·q̄ ſi penitus caru
iſſet·nunq̄ ea que de eius excellētia dicū
tur ouenienter de eo intelligi poſſent·
PRincipiū enī inquit beat⁹ gregori
us viarū dei beemoth dicitur·quia
nimirū cū cūcta creās ageret·hunc pmū
odidit·quē reliquis angelis eminentiorē
fecit·huius pmatus eminētiā oſpicit p=
pheta cum dicit·Cedri non fuerūt altio=
res illo i paradiſo dei·abietes nō adequa
uerūt ſummitatē ei⁹·platani nō fuerunt
equales frondibus illius·omē lignū p̄cio
ſum paradiſi dei·nō ē aſſimilatū illi ⁊ pul
critudini eius·qm̄ ſpecioſum fecit eum in
multis odenſis frondib⁹·Quid nāq̄ acci
pi in cedris platanis et abietib⁹ p̄t·niſi il
la virtutū celeſtiū ꝓcere celſitudinis ag=
mina i eterne celſitudinis viriditate plan
tata·Que q̄uis excelſa ſint cōdita·huic
tñ nec plata ſunt nec eq̄ta q̄ ſpecioſus fa=
ct⁹ in multis odēſiſq̄ frondib⁹ dicit·q̄ p̄
latum ceteris legionib⁹ tanta illū ſpecies
pulcriorē reddidit·quāta et ſuppoſita an
gelorū multitudo decorauit·Iſta arbor in
paradiſo dei tot quaſi condenſas frondes
habuit quot ſub ſe poſitas ſupnorū ſpiri=
tuū legiones attēdit·q̄ et idcirco peccās
ſine venia damnatus eſt·q̄ ſine opatione
magnus fuerat creat⁹·Hinc ei rurſum p
eundem ꝓpham dicitur·Tu ſignaculū ſi
militudinis plen⁹ ſapientia et pfectus de
core i delicijs paradiſi di fuiſti·Multa enī
de eius magnitudine locuturus·pmo ver
bo cūcta oplexus ē·Quid nāq̄ boni non
habuit qui ſignaculū ſimilitudinis dei fu
it·De ſigillo quippe annuli talis ſimilitu
do imaginaliter exprimit qualis in ſigillo
eodē eſſencialiter habetur·Et licet homo
ad ſimilitudinem dei creat⁹ ſit angelo tñ
quaſi maius aliquid tribuēs nō eū ad ſi=
militudinē dei oditū ſed ipm ſignaculum
dei ſimilitudinis dicit·vt quo ſubtilior eſt
natura eo in illū ſimilitudo dei plen⁹ cre=
dat expſſa·Hinc ē q̄ pmat⁹ ei⁹ potenti=
am adhuc inſinuans idem ꝓpha ſubiun=
git·omnis lapis p̄cioſus opimentum tuū
ſardius·topaſius et iaſpis·criſolitus·et
onix·⁊ berillus·ſaphir⁹·carbūcul⁹ ⁊ ſma
ragdus·Nouē dixit genera lapidū·q̄ ni
mirū nouē ſunt ordines angelorū·Nā cū
p ſacra eloquia angeli·archāgeli·troni·
dominationes·virtutes·pncipat⁹·pote=
ſtates·cherubin atq̄ ſeraphin·apta nar
ratione memorāt·ſupnorū ciuiū q̄nte ſint
diſtinctiones oſtendit·quib⁹ tñ beemoth
iſte optus fuiſſe deſcribitur·q̄ eos quaſi
veſtem ad ornamentū ſuū habuit·quorū
dū claritatē tranſcēderet·ex eorū opatio
ne clarior fuit·De cuius adhuc deſcripti
one ſubiungit·aurū opus decoris tui·⁊ fo
ramina tua in die qua oditus es·p̄para=
ta ſunt Aurum op⁹ extitit decoris ei⁹·q̄
ſapiētie claritate cāduit quā bñ creatus
accepit·Foramina vero idcirco in lapidi
bus fiunt vt vinculati auro in o rnamenti
opoſitione iungantur·et nequaq̄ a ſe diſ
ſideant·quos int fuſū aurū·repletis fora
minib⁹ ligat·Huius ergo lapidis in die
oditionis ſue foramina p̄parata ſunt·q̄
videlicet capax caritatis ē cōditus quaſi
repleri voluiſſet ſtantibus angelis tanq̄
poſitis in regis ornamento lapidib⁹ potu
iſſet inherere·Si enim caritatis auro ſeſe
penetrabilē p̄buiſſet·ſanctis angelis ſoci
at⁹ in ornamēto regio vt diximus lapis
fixus maneret·Habuit ergo iſte lapis fo
ramina·ſed ſupbie vicio caritatis auro nō
ſunt repleta·Nāq̄ idcirco ligātur auro
ne cadant·idcirco iſte cecidit·q̄ etiā per
forat⁹ manu artificis·amoris vinculis li
gari otēpſit·Nūc aūt ceteri lapides q̄ h̄
ſimiliter fuerāt pforati penetrantes ſe in
uicē caritate ligati ſunt·atq̄ h̄ munē iſto
cadēte meruerūt vt neq̄quā iā d ornamto
regio cadendo ſoluantur·Huius princi=
patus celſitudinē adhuc idē ꝓpha intuēs

lectio que e
rat deo ſimi
lis·
r ¶ ꝓpha·
·i·ezechiel·
s ¶ Lapis·
·i·ois alius
angelus
t ¶ Precõ
ſ⁹·i·pulcer
decore vir/
tutū fuit
u ¶ Operi=
mētū eius·
·i·iferior eo
ſicut veſti=
mētum eſt
inferius et
indignī⁹ ſe
induēte·vl'
ornabat eū
ſicut veſti=
mentum or
nat aliquē·
x ¶ Sardi
us·hos etiā
lapides enu
merat lex·
et·ff·d pb·
⁊ vec·inter
dum·§·ſpe/
cies·quali=
ter aūt hij
lapides ve=
niant in con
tributione·
dicit lex·ff·
ad·l·ro·di·
·l·ij·§·cum
in eadem
y ¶ Diſtin/
ctiones·s·
di·lxxix·
ad hec·
z ¶ Auro·
vñ dicit lex
q̄ ſi auro
gemma·iū/
gatur·non
cedit auro
ſed ecōuer/
ſo aurū ce
dit gēme·
·ff·de aur·
et ar·le·l·
ſi non ſunt·
·§·peruenie
nius·
a ¶ Vicio·
·i·p vicium
ſuperbie nō
ſunt reple=
ta·
b ¶ Super
bie·no·per
canoñ·iſtū
ius incoe=
piſſe a ru=

g ¶ Quid·v̄ba grego·exponentis predictam auctoritatē ezechielis· h ¶ Habuit·lucifer· i ¶ Venia·cū enī plus poteſtatis et pulcritudinis ei omiſſum fuit·ideo magis diligi preſumebat·ar·s·ij·q·v·quanto·et q̄·di·iij·§·q̄ autem·et·c·ſepties·ideoq̄ tanto magis obſequi tenebatur·et plus puniri debuit·cū non fuerit obſecutus·ar·C·de oduct·et ꝓcur·oductores·in ſi·li·xi·et grauiora facit delicta·&c·vs·xi·q·iij·p/ina angelorū·bonū enim iuſtū et equū fuit·vt ꝓpter ſupbiā lucifer puniret· c ¶ Caritas·ar·q̄ diabolus caritatē nō habuit·vt·xvi·q·ij·viſis·ſed cū eſſet rationis capax·innocentie princeps·ſine caritate eſſe non potuit·ar·s·e·di·§·Item ſine caritate·q̄ ergo caritate replet⁹ negatur opatione ſtantium et oſirmatorū dicitur·vel ad pfectōs vel pſeuerantiam refertur· d ¶ Lapides·i·ordines angelorū·

a ¶ Q illic in ꝓpha·ſ·ezechiele· b ¶ Hic·in iob· c ¶ Voce·i·voce dñi loquentis ipi iob· d ¶ Inſinuat·iob vel ꝓpha· e ¶ Caritas aūt·ſoluit auctoritatē apli allegatā·ſ·i prin·di·duobꝫ modis·qꝛ prima dicitꝰ caritas que et deſerit· non vera reſpectu permanentis·vl
f ¶ Ficta·i·fragilis ⁊ nō vera vl nō vera reſpectu caritatis diuine ad qd ſiia quedā inducit·in fine ꝯcludit verā caritatē deſeri poſſe·

tentia ſepe iterat·poſt inſerit q̄ ſit vera et que ſit falſa penitentia· q̄ occaſione ſubiungit·ān penitentia ſit danda vel neganda ei qui vult agere penitentiam de vno peccato et remanere in aliȷs·
¶ Vera penitentia·hoc falſū ē·qꝛ ſi ex caritate penituit vera fuit·⁊ ſaluerer·ſi tunc decederet dū ſic penitebat· Auctoritates aūt que contrarie inducūtur non ad diuerſa tpa ſed ad idem ſunt referēda·ut·ī·e·

g ¶ Poſſe aūt· ex q̄ eīm reſiſtere viciȷs ē verū poſſe· ḡ nō reſiſtere eſt non poſſe· ſed nō reſiſtē ē peccare ⁊ ita poſſe peccare ē nō poſſe reſiſtē·et ita ē·ar·a cōtrariȷs·ar·xxxiȷ·q·iiȷ·ſicut ſatius ē·et·q·v· ſicut enim·
h ¶ Et aſtra·i·an
i ¶ Eccia gelꝰ ſtes· in ſalomōe· Di·iiȷ·

Nec de caritate· cōtinuat ſeipſum·ḡ· in ſecunda enim diſtictione hanc queſtionem quam hic tractat preliba uit·ſed huius gracia aliam p̄miſit an·ſ· caritas ſel habita amitti poſſit·quā in p̄cedenti diſtinctōe tctauit·nūc aūt ad ꝓpoſitū ſuū reuertitur ⁊ dicit·h ⁊c· hic incipit tercia diſtinctō i qua ea queſtio tractatur an pñia ſit iteranda·an nō·et ꝙ ſit iterāda mltis auctoritatibꝫ ⁊ exemplis probatur·dicimus ergo ꝙ iteranda eſt·i· iteꝝ puniendus eſt ſi denuo peccet·ī·e· ſepties· vbi autē dicitꝰ ꝙ pñia non eſt iteranda·dicimus ꝙ de ſolēni ē intelligendū· q̄ cū ſit ſacr̄m nō dꝫ iterari·ar·i·q·i·ꝙ quidā·ſcdm ꝯſuetudinē maxie q̄rūdā eccīaꝝ·⁊ h ſup eodē crimie· ſup diuerſis autē credit grānus ſolemnē iterari poſſe·ar·ī· e·quāuis hanc queſtionem ſic tractat ḡ· primo ponit opinionem illoꝝ q̄ dicunt ꝙ penitētia non ē iteranda qꝛ eam non ſequitꝰ mortale peccatū· ſi enim eā ſequitur mortale peccatū·illa penitētia vera non fuit· nec veniam obtinuit· et ad hoc multas auctoritates inducit vſqꝫ ad·§·ſed verba·⁊ incipit ibi ſoluere predictas auctoritates·poſtea ab illo·§·ꝙ aūt ꝓbat auctoritatibꝫ et exemplis·ꝙ penitentia ſepe iterat·poſt inſerit...

adiungit· Tu cherub extentus ⁊ ꝓtegens in monte ſancto dei·i medio lapidum ignitoꝝ pfectꝰ ambulaſti Cherub quippe plenitudo ſcientie interp̄tat· Et ideo iſte cherub dicitur·qꝛ trāſcēdiſſe cūctos ſciētia nō dubitatur q̄ in medio ignitoꝝ lapidū pfectus ambulauit·qꝛ inter angeloꝝ corda caritatis igne ſuccenſa clarus gloria ꝯdicōis extitit·quē bñ extentū ac ꝓtegētem dic· Dñe enī ꝙ extente ꝓtegimus obumbramus q̄a cōpacōe claritatis ſue obumbraſſe ceterorū claritatē creditur· Ipe fuiſſe extētus ⁊ ꝓtegēs reperitur·Reliquos enī quaſi obumbrando operuit·qui eoꝝ magnitudinē excellentia maiore tranſcendit· Q ergo illic ſpecioſus i multis frōdibus qd illic ſigulū ſimilitudinis· qd illic cherub·qd illic ꝓtegēs dicitur· hoc hic voce dñica beemoth iſte viaꝝ dei pricipiū vocat· d quo idcirco tam mira in quibꝰ fuit·et q̄ amiſit inſinuat·vt homini oſtendat quid ipe ſi ſupbiat de elationis ſue culpa paſſurus ſit·ſi feriendo illi pācere noluit·quē creādo in gloria tāte claritatis eleuauit· Cōſideret ergo homo elatus quid in terra mereatur ſi prelatus angelus in celo de celo in terra ꝓſternitur ¶ Caritas aūt que in aduerſitate deſeritur ficta·id ē fictilis et fragilis eſſe phibet· ſicut fides ex qua caritas ꝓcedit ficta id ē fragilis apd apl̄m eſſe negatur· Similiter caritas que i aduerſitate deſeri pt·dicitur nunq̄ꝫ vera fuiſſe· Sicut em̄ ieronimus cōtra iouinianū ſcribit· ¶ Omīs creatura ſub vicio eſt·non ꝙ omīs peccauerit·ſed quia nulla eſt q̄ peccare non poſſit· Poſſe aūt peccare ut auguſtinus ait nō ē aliquid poſſe immo non poſſe· Vñ ille ſolus vocatur omīpotens qui hoc non pt·qꝛ omīa pt que poſſe eſt aliquid poſſe· Sicut ergo eius ꝯpatione qui mutabilitatē neſcit omīs creatura vicioſa dicitur·quia mutabilitatis eſt capax·iuxta illd· Nō iuſtificabitur in ꝯſpectu tuo omīs viuēs·et aſtra nō ſunt mūda i ꝯſpectu eius·ſic ꝯpatione eius creature que mutationem nō recepit omīs creatura q̄ pmutatur nō vera ſꝫ vana eſſe ꝓbatur· Vñ omīs homo mendax dicitur· et vanitati filiꝰ factus· Hinc etiā eccleſiaſtes cūcta que ſub ſole ſunt id ē q̄ tēporū viciſſitudinē recipiūt nō tātūmō vanitas q̄ omī creatuē racōne mutabilitatis ieſt·ſꝫ vanitas vanitatū varietate pmutacōis quam recipiūt eſſe dicūtur· Sic ergo cōparacōne dīne caritatis nulla virtꝰ ꝓbatur vera·aut ꝯpatione eius que non deſeritur·illa que amittitur vera eſſe negatur· Sicut autē omnis creatura ſuo modo bona et vera eſſe dicitur ſic caritas que deſeritur ſuo modo vera eſſe monſtratur·alioq̄n a nullo deſereret ſi nullo mō in eo eēt Qd enim nullo modo vere eſt nullo modo deſeri p̄t· Qd ſi aliquo modo vere deſeritur· et aliquo modo id vere eſſe oportet

D III

Hec de caritate breuiter ſcripſimus propter eos qui penitentiam negant reiterari poſſe·aſſerentes ꝙ ſicut caritas ſemel habita nunquam amittitur· ita pñia ſemel vere celebrata nulla ſequenti culpa maculatur· Si vero culpa criminalis aliq̄n illam ſequatur·vera penitētia non fuit· nec·veniam a dño impetrauit· qd ex diffinicōne ipius penitētie et multorum auctoritatibꝰ ꝓbare contendunt·
¶ Vt ait ambroſius in quodam ſermone quadrageſime·

Penitentia eſt mala preterita plangere et plangenda iterum non cōmittē· ¶ Idem in libro de unica

Reperiūtur qui penitentia· ſepius penitentiam agendam putāt qui luxuriātur in criſto· Naꝫ ſi vere in xpo penitētiā agerēt iterādā poſtea non putarent· quia ſicut

·§·ſed v̄ba·ut ſcilicet eo tempore quo penitet habeat ꝓpoſitū nō cōmittendi d cetero·

Penitentia ē·id eſt gratia que vere penitenti infuſa eſt· facit eū preterita plāgere·et munit eū ut caueat ne committat que fleuit et qd hic traditꝰ potius ē effectus penitentie q̄ diffinitio·

¶ Non omittere·i· nō cōmittendi propoſitum habere·

Reperiuntur· penitentiā· ſolemneꝫ· vel qd h itelligas de penitētia exteriori· id ē ſatiſfactione· nam quidam putant ſufficere ad deletioꝫ peccati ſi quotiēs peccant· penitentiā ſibi iniunctaꝫ ſiue ſatiſfactioneꝫ agant· licet in voluntate peccandi pſiſtant ī·e· ſane cauēdū· et hoc innuit illd verbum iterandā

q ¶ Qui luxuriāt ·i·fornicātur ſpāliter ſepāto a xpo·
r ¶ poſtea nō putarēt·i·non preſumerent illud agere· vnde oportet eos deinceps penitere et ſecundū hunc intellectum ſic intelligendum eſt illud qd ſequitur· ſic vnū baptiſma ·⁊c·i· ſicut vnum baptiſma ſufficit ad deletionem peccati·ſic et vna penitentia· huic tamē intellectui repugnat ī·glo·h·ſcilicet ſemper·ī·e·
s ¶ Ita·s·di·l··§·pt et aliter·ī·e·di·§·ſiue aūt·et·c·in ſalicibꝫ

a ¶ Vna .i. reiterabilis. b ¶ Semp debz .i. ſp vere penitere dz. ſʒ d mor
talib9 raro ꝯtingit. vñ addit at ego ⁊c̄. q. d. ita de fcō ꝯtingit ſepe. ſ.
ꝙ quis habet penitentiaz de minorib9 et ꝯpunctionem. ſʒ de maioribus
non. vel meli9 qꝛ innuit hʒ diſtinctionez. vt. ſ. pñia ꝓ leuiorib9 mortali
bus tm̄ pctis iniuncta poſſit iterari. qꝛ non iniungit̄ ſolemnis pñia niſi
ꝓ grauiſſimis. xxvi. q. vi. c. vlti. c ¶ Delictorum tamen mortalium
d ¶ At ego. s. di
.i. §. alij ecōtra. c.
ſunt q̄ arbitrantur
e ¶ Facilius. mi ꝝ
eſt q̄re hʒ dicat. cū
multi inueniantur
in fine penitentes
reſplēduiſſe ⁊c̄. s.
.i. q. vij. ſi q̄s oēz.
et pauci inueniañ
tur ante finez ſine
mortali pcto. ar.
.s. l. di. quia tua ſʒ
qđ dꝛ hic intelligi
tur de integritate
carnis. ſ. virgini
tate. q̄ſi diceret fa
cilius inuenio qui
ſuet v̄ginitatē q̄
qui ſuet poſt cor
ruptionem carnis
ꝯtinētiā. nā tūc fa
cilius cadet vt. s.
di. i. §. alij ecōtra.
c. ſūt q̄ arbitrant᷑
vñ ⁊ ſacro qñz ⁊c̄
et vt. xxxv. q. vi.
ab iſto. vel hʒ pt̄
intelligi de pñia p
fectiſſima q̄ nō ſo
lū delet pcta. ſed
etiā peccādi affec
tionem quaz nunc
hr̄e difficilimū ē.
f ¶ Cōgrue. nam
penitētē opteꝛ vi
tā mutare. qđ ſū
me difficile eſt. qꝛ
dicit lex. ꝙ nō fa
cilis ē mutatio vi
te. ſed cū magno
aī ſit labore. vt in
aut̄. de mona. §.
hinc autē nob eſt
ar. ī. e. ſane cauēd.
g SAtiſfactio.
pñie. ī. e. di.
§. illđ aūt. gg. v.
ſatiſfactio.
h ¶ Cauſas .i. vi
cioꝝ radicez. non
enī ſufficit ramos
incidē. vt. s. di. ij.
§. ex pmiſſis. Vel
cāſ .i. occaſiones.
vel oportunitates
peccādi vt. lxxxi.
di. valet.

vnuz baptiſma ita ē vna penitentia
Veꝝ preteriti debet nos ſemper pe
nitere pcti. Sed hec delictoꝝ leuioꝝ
at ego facilius inueni, qui recte ſer
uauerit innocentiam. quam qui ꝯgrue
egerit penitentiaz. ¶ Itē auguſti.
SAtiſfactio penitentie eſt pec
catoꝝ cauſas excidere. nec ea
rum ſuggeſtionib9 aditū indulge
re. ¶ Item in libro de penitentia.
PEnitentia eſt quedam dolen
tis vindicta puniens in ſe qđ
dolet ꝯmiſiſſe. Et infra. Cōtinue do
lendum eſt de peccato. qđ declarat
ipſa dilectionis virt9. Penitentie e
nim eſt penā tenere vt ſemp puniat
in ſe vlciſcendo qđ ꝯmiſit peccando.
Pena enim ꝓprie dicit̄ leſio que pu
nit ⁊ vindicat quod quiſqȝ commiſit
Ille penaz tenet q̄ ſemper vindicat
qđ ꝯmiſiſſe dolet Penitentia itaqȝ ē
vindicta ſemper puniens in ſe quod
dolet commiſiſſe. ¶ In eodem.
SI apoſtolus etiam peccata p
baptiſmum dimiſſa continue
plorat nobis ſuper fundamentum a
poſtoloꝝ poſitis. qđ preter plorare
reſtat. Quid niſi ſemper dolere in vi
ta. Vbi enim dolor finitur. deficit ⁊
penitentia. Si autez penitentia fini
tur quid relinquitur de venia. Tam
diu enim gaudeat ⁊ ſperet de gratia
q̄ diu ſuſtentatur a penitentia. Di
cit enim dominus. Vade ⁊ amplius
noli peccare. non dicit ne pecces
ſed nec in te voluntas peccandi ori
atur. quod quomodo ſeruabitur ni
ſi dolor in penitentia continue cuſto
diatur. Hic ſemper doleat. et de do

i PEnitentia ē. vindicā. hʒ eſt quedam aſſignatio illius pñie que dici
tur operis ſatiſfactio. ⁊ intelligitur de pfcā pñia. vt. ī. e. §. hac au
k ¶ Puniēs i ſe. ar. expſſuz ꝙ q̄s nō pt̄ ieiunare p alium. lʒ ꝯtoritate
ꝯtrarium dixerit. h. s. lxxxij. di. pſbiter. Sed quicquid ſit de alijs videt᷑
ꝙ per filium bñ poſſit quis ieiunare quia eadez perſona cenſet̄. vt. xxx.
v. q. iij. §. hac auct̄e. et mag̃ tenentur pr̄es in filijs q̄ in ſeipis. ff. qđ
metus cā. iſta quidem. §. vlti. l ¶ Virtus .i. ſignificacō et interpretatio
m ¶ Tenē. alludit ethimologie vocabuli. vñ bernhardus clareuallis
dixit ſuper illuz locū geñ. penitet me feciſſe hoīez ſup terrā. id eſt ac ſi
diceret pena tenebit me ꝓ pctis hominum. tenebit inquam me cum
veneō ſup terrā. ꝯnon actu. ar. s. di. xxi. ſi laicus. ar. ꝯtra. ī. c. prox.
n ¶ Punit. habitu ſi apſtus. s. xxxij. q. v. ſi paulus.
SI apſtus. etiā pcta. originalia. ꝯrat. quia non eſt fcā plena inno
p ¶ dimiſſa. ſi dimiſſa q̄re plo uatio. de. ꝯ. di. iiij. c. ij. ⁊ ideo timz
rare. et indignū ē eū q̄ nondum ſtabilem. ⁊c̄. C. de teſta. mili. l. vlti.
q ¶ Plorat. ar. ꝯtra. ī. de. cō. di. iiij. ſine pñia. ar. ꝯt̄. s. di. i. tres ſunt ac

tiones. ſed illa non ꝓhibet quin dolendum ſit ſuper pctis iam dimiſſi
ſed ꝙ iam pro illis non eſt penitencia iniungēda. r ¶ Sup fundamen
tū .i. fidē. s ¶ Finitur .i. deficit. qđ tunc ſit cū memoria peccati habetur
et de pcto non doletur. t ¶ Pñia que pceſſit. v ¶ Deficit .i. inutilis eſt
vel efficitur inutilis .i. per ipſam penitens ad vitaz non perducit᷑. ex q9
enim non laborat fructum non debet percipere. xvi. q. i. generaliter.
x ¶ De venia .i. d
vite mundicia et
ſpe eterne btitudi
nis quaz cū venia
aſſecutus fuerat.
q. d. ita reus ꝯſti
tuitur p oñs pctm
ſic erat pus. ſic ex
ponit g̃. ī. e. §. hac
auctoritate.
y ¶ De venia. nō
tm̄ ꝙ pcca redeāt
pus dimiſſa. ſʒ q̄a
ita intrabit iehen
nā ac ſi nullū pec
catū eſſet dimiſſū
hʒ ſcđm quoſdā. ſe
cundū alios q̄ di
cūt pcca iā dimiſ
ſa redire vt hʒ tra
duntur. ī. e. §. hac
auctoritate.
z ¶ De grā. facte
ꝓmiſſionis
a ¶ Oriatur. ſed ſi
pcepit nōne ſic p
cepit impoſſibile.
quia quod non e
rat in eius poteſ
tate. ar. s. di. ij.
§. ecōtrario. ⁊ c.
ſciendū. ſʒ expone
voluntas in te nō
orietur .i. in te or
ta ad effcm̄ nō p
ducatur.
b ¶ Si ꝯtigerit. s
xvij. q. iiij. ſunt q̄
opes. s. xv. q. viij
hij qui. ī. e. di. §. ſi
ue autem. c.
FEm ſalicibus.
Feſtiuū .i. i
omelia q̄ ſic incip
d ¶ Pñiam plan
gere .i. plangēdo
de pteritis malis
dolē vel ſatiſfacē
ſcđm pceptum ec
e ¶ Nō cō clēſie
mittere .i. in nullo
mortali pſeuerare
vel ꝓpoſitum per
petrādi nō habere
f ¶ Cōmittat. ꝓ
poſitū cōmittendi
habeat.
g ¶ Diſſimulat .i.

lore gaudeat. ⁊ de doloris peniten
tia ſi contigerit ſemper doleat. et
non ſit ſatis ꝙ doleat ſed ex fide do
leat ⁊ non ſemper doluiſſe doleat.
¶ Item gregori9.
FEſtiuum tempus penitenti
am agere quippe digne non poſſu
mus niſi modum eiuſdem peniten
cie cognoſcam9 Penitentiaz q̄ppe
agere ē ⁊ perpetrata mala plangē
⁊ plangenda non perpetrare. Naz
q̄ ſic alia deplorat vt iteꝝ alia ꝯmit
tat. adhuc penitentiam agere aut
ignorat aut diſſimulat. Quid enim
ꝓdeſt ſi peccata quis luxurie defle
at ⁊ tamen adhuc auaritie eſtibus
anhelat. ¶ Idem
SVnt qui dicunt pauci tempo
ris penitentiam ꝯtra peccatum de
bere recte ſufficere. vt iterum liceat
ad peccatum redire. recte hos pa
ſtoris pmi ſententia percutit. q̄ ait.
Canis reuerſus ad vomitum. ⁊ ſuſ
lota in volutabro luti. Magna eſt e
nim ꝯtra peccatū virt9 penitentie.
ſed ſi quis in eadez penitentia perſe
ueret. Penitentiaz agē vere ē ꝯmiſ
ſa plangere. ⁊ iteꝝ plangenda de
clinare. ¶ Idem.
PRoductior eſt pena q̄ culpa
ne parua putaretur culpa ſi cum illa
finiretur ⁊ pena. ac per hʒ vel ad de
monſtrationez debite miſerie. vel ad
emendationem labilis vite. vel ad
exercitationem neceſſarie pacientie
tpaliter homines detinet pena quez
iaz ad damnationē ſempiternaz re
um non detinet culpa. Ira dei nō ē
vt hominis id ē ꝑturbatio concitati

non vere penitet. h ¶ Quid enim ꝓdeſt. q̄ ad vitam eternam. vt. ī. e
di. ſunt plures. nam alias bñ valz occaſionaliter. ī. e. di. piū. ī. e. di. nl.
SVnt qui dicunt. qui ait. ī. e. ſepties. s. di. l. hij qui. k ¶ Virtus
affectus vel effectus pñie. ꝯmonachus. ar. s. e. di. i. vide benig
PRoductior. s. di. xc. ſi quis nū. ꝯtra. ibi enī innuitur ꝙ q̄ diu
vidꝫ durare pccm̄. durare dz pñia. ſed dic ꝙ nō dicit̄ ibi penitētia
non debeat eſſe ꝓductior pcco. ſed innuitur ibi ꝙ ſi longa fuerit cul
pa longa debet eſſe et pñia. nō enī equū erit vt ꝓ vni9 hore fornicacō
ne non maior iniungeretur ei penitentia. quod hʒ dicitur retorquetur
ad interiorem penitentiaz quia qñcunqȝ reduco peccatuz ad memori
am. debeo inde dolere. ī. e. iudas. et hoc intellige de pena ſiue de pena
litate quam ſuſtinemus ꝓ pcco pmi hominis. quia illa eſt productior
ar. s. di. i. ſicut pmi. m ¶ Ad demōſtrationē .i. ad cuſtodiā humilitatis.
vt in paulo. xxiij. q. iiij. diſplicet. n ¶ Miſerie. in quaz venit ex pcco.
.s. di. v. ad eius. dſus ſi. o ¶ Emēdationez .i. ad purgationem delicti.
vt in palitico. p ¶ Exercitacōez. s. e. di. i. ſicut primi. r ¶ Necerie ad

vitā. g ¶ Detinz. alias ad dānacōz. et melius est ¶ t ¶ Pena. ad gloriam
dei manifestādaz. ut i ceco nato. s. di. i. § ex hijs. et ad iudicium futu-
re dānacōis. ut in herode. s. xxiij. q. iiij. nabuchodonosor. et ad cautelā
sui et aliorum. ut in paulo. et ut studiosius illa vita queratur que erit
ab omnibus penis aliena. et ut sit fideli certādi materia et occasio vin
cendi qui non vin
ceret si nō pugna
ret. s. di. vi. sed pē
sandum.

c ¶ Ira dei. s. xi.
q. iij. § si ēgo iniu-
b ¶ Pertur- ste
batio. ecce quid
sit ira hominis. et
quid ira dei.

Perfecta pe-
nitentia. co-
git omnia iniūcta
a sacerdote.

Penitētes. cū
cathena. s. di
. i. agite ar. contra
di. ij. facilius.

g ¶ Cathena. i. i
cathena. i. ad man
datū ecclie. scilicet
secūdum qd ecclesia
vos ligauit. et est
simile. i. q. i. iudi-
h ¶ Impo- cef.
sturam. i. ei falsum
imponere. quod scili
cet iniuste legeris
ab ipso. deus enim
neminem iniuste
ligat. xi. q. iij. § si
ēgo iniuste. impo
sitor autez dicitur
qui falso aliquid
alicui imponit. ff.
de edil. edic. l. que
vicia. § i.

i ¶ Agis. actu ul'
volūtate.

Irrisor. sub-
sannaē. i. na-
so torto deridere.

k ¶ Incōstātia.
nota incōstantiaz
reprobari. ff. de pro
cur. in cause. ff.
de offi. psidis. ob
seruādum. ar. cō.
. ff. de coll'. bo. nō
nunquam.

m ¶ Usu. cū pue
niūtur a tempta-
tione. ꝗ. di. v. c. i.

n ¶ Ea. i. similia

o ¶ Isaias. adhuc
ē de capl'o isidori.
qd sequitur.

Lauami. ba-
ptismo vel
penitētia.

q ¶ Mundus. in-
terius

r ¶ Lauaē. exteri9

s ¶ Lauatur. id ē
illa mundicia non
est ei ad salutem.
quia est momenta
nea. nō pseuerans.
vel non ē immun-
dus ex toto. sed ad
tēpus vel i parte.

animi sz trāquilla iusti supplicij con-
stitutio. ¶ Itez iohānes os aureū.
Perfecta pn̄ia cogit peccatorē
oīa libēter sufferre. Et infra
In corde eius ɔtricō. in ore cōfessio.
i ope tota huilitas. hc est fructifera
pn̄ia. ¶ Item smaragd9.
Ille pn̄iam digne agit. qui sic p
terita mala deplorat. ut futura ite-
rū non omittat. Nā qui plangit pec
catū suū. et iterū admittit pctm quā-
si quis lauet laterē crudū quē quan
tomagis abluit. tantomagis lutū fa-
cit. ¶ Item augustinus.
Penitentes si tn̄ estis penitētes
et non estis irridentes. mutate vi-
tā recōciliamini deo. et vos eū cathe
na pascetis. Qua inqs cathena que
ligaueris in terra. ligata erunt et in
celo. Audis ligaturā. et deo putas
facere imposturā. Penitētiaz agis.
genua figis et rides. subsannas pa-
cientiā dei. Si penitentiā agis peni-
tes. si nō penitet te. penitens non es
Si ergo penites cur facis que male
fecisti. Si fecisse penitet. noli facere
Si adhuc facis. certe non es peni-
tēs. ¶ Item isido. de summo bono.
Irrisor ē nō penitēs. q adhuc a
git qd penitet nec videt deū po
scere subditus. et subsannaē supbus.
Canis reuersus ad vomitū. et peni-
tens ad pctm. multi enim lacrimas
indesinenter fundūt et peccare nō de
sinunt. Quosdā accipe lacrimas ad
penitentiā cerno et affectū pn̄ie non
habere. quia incōstātia mentis nunc
recordacōe pcti lacrimas fundunt.
nunc vero reuiuiscente usu ea q fle-
uerūt iterando omittūt. ¶ Isaias
de peccatorib9 dicit.
Lauamini mūdi estote. Lauaē
et mundus est. qui pterea plangit.
et flenda iterū nō admittit lauatur
et nō ē mūdus qui plangit que ges-
sit nec dserit. et post lacrimas ea que
fleuerat repetit. ¶ Item in libro so
liloquiorum augustinus.
Inanis ē pn̄ia quā sequens cul

pa coinqnat. vulnus iteratū tardi-
us sanatur. frequēter peccans et lu
gēs veniā vix mētur. nichil psunt la
menta si replicantur pcca. nichil ve-
niam valet a malis poscere et mala
denuo iterare. Persiste ergo in cō-
fessione. esto in pnia fortiter confir-
matus. bonā vitā quā cepisti tene-
re non deseras. ppositū bone vite cō
serua iugiē. ¶ Itē gg. i pastorali.
Qui admissa plangunt nec tn̄
deserunt. ɔsiderare sollicite sci-
ant. quia flendo inaniter se mūdant.
qui viuendo se nequiter inquinant.
cū idcirco se lacrimis lauant ut mun
di ad sordes redeāt. Itē qui admis-
sa plangit nec tn̄ deserit. pene gra-
uiori se subicit. quia ipaz quā flēdo
impetrare potuit veniā contempsit.
Item lauamini mūdi estote. Post
lauacrū enim mundus esse negligit
quisquis post lacrimas vite innocen
tiam non custodit. Lauantur ergo
nec mundi sunt qui cōmissa flere nō
desinunt. sed rursus flendo omittūt
Baptizātur quippe a mor- ¶ Itē
tuo q mūdāt se fletib9 a pcto
sed post baptisma mortuū tangunt.
qui culpas post lacrimas repetunt.
Idem de moralibus.
Incassū quippe bonū agiē si an
vite terminū dserat. qz et frustra ve
lociter currit q prius quam ad metas ve-
niat deficit. ¶ Sz verba diffinicōis
nō ad diuersa tpa. sz ad idē tempus
referuntur. videlicet ut tpe quo de-
flet mala que omisit non omittat. et
q adhuc eū flere oporteat. quod ex sbse
quentibus verbis eiusdē auctorita-
tis datur intelligi dū dicitur. nam q
sic alia deplorat ut tamē alia omit-
tat. adhuc penitentiā agere aut ig-
norat aut dissimulat. ¶ Hinc augu
stinus in enchiridion.
Sane cauendū est ne quisquaz
existimet et nefanda illa crimia qua
lia qui agunt regnum dei non possi-
debunt. cotidie perpetranda. et ele-
mosinis quotidie redimenda. in

gehenne et adeptio glorie. achilleo que quondam fecerat hosti vul
x ¶ Tardius. ar. cō. vulnus- neris auxiliū peleas hasta tulit.
Q y ¶ Frequēter. s. di. xciiij. diaconi fuit. cōtra. sed hic adūbium vix
Qui admissa. deserūt. peccare vel quia redeūt soluit cōtrietatē.
ad illa vel ad alia a ¶ Ad sordes. cū hic inde seqtur. et ita ut tenet ɔse-
cutie. ut. i. q. i. pre
sbiter. in fi.

Baptizātur. hic
verba q hic
ponit. gg. inueni-
untur in libro ihu
filij syrach.

c ¶ Babtizanē. i.
abluunē et mūdāē
ꝗ. de. ɔ. di. iiij. nec
quenquam.

b ¶ A mortuo. i. a
cōtactu mortui. tā
git qd fiebat i ve
teri testamēto. quod si
quis tangebat ossa
vel corpus mortui
hois. erat immun-
d9. vij. diebus post
ea aspergebatur a
qua aspersiōis die
tercio et septimo
aspersionis. et sic
mūdabaē. sic et hic
tangitur et exponi
tur. de. con. di. iiij.
nec quenquam.

Incassum. de
seratur. fina-
liter. ar. ꝗ. di. iiij.
. § filijs.

f ¶ Frustra. quia
inicēs ē prius sol
uere. ꝛc. ex de re-
nūc. lras. ar. ɔtra
. C. de hijs ut qbus
in dig. l. fi. et testa
mētuz impfectum
nullaz ē. insti. qbus
mo. testa. infir. §.
penul'.

g ¶ Sz vba hic inci
pit soluere auctori
tates q videnē di-
cere illā pn̄iaz nō
fuisse verā quā se-
quiē mortalis cul-
pa. et respicit hic
primo illud. c. pe-
nitenciam quippe
agere.

h ¶ Cōmittat. i.
non omittendi p
positū habeat. q
ergo a mal' sic mē
tez reuocat ut cō
missa plangat et
plangenda con-
mittere non velit
nec satisfacere ne
gligat. vere peni
tet licz postea for-
te casu vel infirmi
tate peccet nō ex
pposito.

t ¶ Qui fleuerat. s. xv. q. viij. hiiqui. e ¶ Soliloquiorū. i. psalmorū
qui sunt excellentiora de xpo eloquia.
Inanis. i. insufficiens ad vitam eternā obtinendā. vel carens fru
ctu illius pn̄ie quā non sequitur culpa. cuius fructus est vitatio

k ¶ Cōmittat. opere vel voluntate
i ¶ Enchiridiō. i. in libro manuali. et dr ab en qd ē i. et chiros qd est
manus. i. liber manualis.
Sane. ppiciandus. i. placandus.

a ¶ Emendus·i·non demus ei elimoſinas in p̄cium vt maneamus licite in peccato·al's dicit·c· redime peccata tua·s·di·i·medicina ꝭ·e·§· adhuc inſtant·s·i·q·vij·exigunt· remiſſio eñ peccati non dat licentiā delinquēdi ·pc̄ta etiā publice rei puniri intereſt·ex̄ de collu·c·ij· Sed tñ non debemus temere ad penas ꝓſilire ar·C·de penis ſi operis·

ſter in quibus non eſt mortale aliquid·

n ¶ Peccata delet· non ꝙ pc̄ta mortalia primo omiſſa ea omnino dimittat·ſed quia penitentiam ꝓ mortali iniunctam releuat·delet ergo mortalia·quo ad penam non q̄ ad eſſentiam·ſed venialia q̄ ad vtrumqꝫ·ſic et aqua benedicta·de·ↄ·di·iij·aquam ſale ↄſperſam·

Q Si vult ōdi· a ſeipo·s·xxiij·q·v·ſi nō licet· ·C·de ſeruit'·p̄ſeſ nec tenet' aliqua actione · qui propter ſuas conſeruādas alienas merces proicit · ff· de preſcrip·v̄·q̄ ſeruandarum·

c ¶ Incipe·vt habeat cor ↄtritū·et dimittat ei a quo leſus eſt·

d ¶ Elimoſina dicitur ab ely ·qd̄ ē deus ·et moy qd̄ ē aqua·quia ita extinguit pc̄m ſic aq̄ extinguit ignem ·di·xlv·tria

e ¶ Dictum eſt in libro ihesu filij ſirach a ſalomone

f ¶ Placens deo· non ergo ſe fallāt qui per largas elimoſinas fructuū vel pecunie ſe exiſtimant impunitatem emere · quia qui diligit iniquitatem odit animā ſuā· et q̄ odit aiaꝫ ſuaꝫ non eſt ei miſericors· ſed crudelis·Si igit' vult ei dare elimoſinaꝫ p quam ſit munda odiat eaꝫ ſcd̄m ſeculum ꝛ diligat eam ſcd̄m deū hac elimoſina quam ſibi homo primum debꝫ mundant' interiora · ergo elimoſina pecunie ꝙ quis facit manēs in mortali peccato·nō proprie dicitur elimoſina qꝛ inordinate fit duꝫ a ſe non incipit· et dum ſibi crudelis exiſtit non placet deo·h·

D E quotidianis breuibꝰ· ratione tēporis vocat breuia·nam ſi durant tranſeunt immortalia ·xxv· di·§·criminis·

h ¶ Quotidiana· ·s·e·di·i·tres ſūt actiones·

i ¶ Oratio·s·e·di iij·qui vult·

k ¶ Satiſfac̄ ꝭ·de cō·di·iij · aquam·

melius quippe vita eſt mutanda ꝛ per elimoſinas de pc̄tis ꝓteritis ē ꝓpiciandꝰ deus·non adhoc emendus quodammodo· vt ea ſemper liceat impune omittē·Nemini enim dedit laxamentū peccādi q̄uis miſerādo deleat iaꝫ facta pc̄ta·ſi non ſatiſfactio ↄgrua negligat'· ¶ Idem·

Q Vi vult ordinate dare elimoſinaꝫ a ſeipo debet incipe ꝛ eā ſibi primum dare·Eſt enim elimoſina opus miſc̄die veriſſime·de q̄ dictum eſt·miſerere anime tue placēs deo·ꝓpter h̄ renaſcimur vt deo placeamus·¶ Itē iohānes criſoſto·

D E quotidianis breuibus leuibuſqꝫ pc̄tis·ſine quibus h̄ vita non ducit' ·quotidiana oratio fideliū ſatiſfac̄·Eoꝝ enim ē dicē·Pater noſter qui es in celis·qui iam patri taliter regnāti ſunt ex aq̄ ꝛ ſpū ſancto delet omino hec oratio minima quotidiana pc̄ta·delet ꝛ illa a q̄bus vita fideliū etiā ſcelerate geſta ſed penitendo in melius mutata diſcedit·ſic quemadmodum veraciter dicitur · dimitte nobis debita noſtra qm̄ non d̄ſunt que dimittantur ita veraciter dicat'·ſic ꝛ nos dimittimꝰ debitoribꝰ nr̄is id ē fiat qd̄ dꝛ qꝛ ꝛ ipa elimoſina ē veniam petentibus omino ignoſcere· ¶ Item pius papa

N Ichil ꝓdeſt homini ieiunaē ꝛ orare ꝛ alia religionis opa agere·niſi mēs ab iniquitate reuocetur· ¶ Ex pſona huiuſcemodi penitentis · ꝛ illud ſmaragdi intelligit'·Ille pn̄iaꝫ digne agit·ꝛc̄·Et illud auguſtini· penitentes·ꝛc̄·Et illud iſidori· Irriſor ē nō penitens·Et illud iſaie Lauami mūdi eſtote·Itē illd̄ ſoliloquioꝝ·Inanis eſt pn̄ia · Sic̄ illud gregorij · Qui admiſſa plangunt ꝛ baptizantur a mortuo·Illud autē ambroſij Reperiuntur·ꝛc̄·non ſcd̄m generalē ſꝫ ſm ſpālem ↄſuetudinē eccleſie de ſolemni penitentia dictum intelligitur·que apud quoſdam ſemel celebrata non iteratur· ¶ Vnde auguſtinꝰ ſcribit ad macedonium

Q Vamuis caute ꝛ ſalubriter ꝓuiſum ſit · vt locus illius humilime penitentie ſemel in eccleſia ↄcedat' · ne medicina vilis ꝛ minus vtilis eſſet egrotis que tanto magis ſalubris eſt quanto minꝰ ↄtemptibilis fuerit·Quis tñ audeat deo dicē q̄re huic homini qui poſt primam penitentiam rurſus ſe laqueis iniquitatis obſtringit adhuc iterum parcis ¶ Hac auctoritate ꝛ illud ambro· determinatur ꝛ iteꝝ peccaturo poſt primam pn̄iam veniā dari monſtratur·alioquin nequaq̄ iteꝝ parceret deus qui necdum peperciſſet·Satiſfactio quoqꝫ penitētie ē·vade ꝛ amplꝰ noli peccare· eundeꝫ cū diffinitione intellectū habent Illud auteꝫ qd̄ in libro de pn̄ia dicitur de pfecta intelligendū ē·Sicut enim caritas alia incipiens·alia ē pficiens ·alia ē perfecta·ſic ꝛ penitentia·alia eſt incipietiū · alia ē pficientiū·alia pfectoꝝ·Sic̄ auteꝫ caritati licet nondū perfecte in baptiſmo dat' venia peccatoꝝ ut q̄uis poſtea grauiter aliquis ſit peccaturꝰ tamen intelligatur eſſe renatꝰ·non aq̄ tm̄ ſicut iouinianus tradidit·ſed aqua ꝛ ſpiritu ſancto ſicut ieronimus contra eum ſcribit·ſic ꝛ incipientium penitentie venia nō negat'· que quadaꝫ ratiōe pfecta pt̄ dici qꝛ toto corde gemit ꝛ dolet·licet alia ratione pt̄ dici impfecta·qꝛ non vſqꝫ in finem duratura eſt·Scd̄m ꝓmuꝫ modū pfectiōis intelligitur illud iohannis os aurei pfecta penitentia ·ꝛc̄· Iuxta ſecundū modū pfectiōis·illud auguſtini intelligit' penitētia ē vidicta ſemp puniens in ſe qd̄ dolet ↄmiſiſſe·Illd̄ aūt ſi pn̄ia finitur nichil de venia relinquit' dupliciter intelligi pt̄·Si enim iuxta quorūdaꝫ ſententiaꝫ peccata dimiſſa redeunt·Facile eſt intelligere nichil d̄ venia relinquit' quoniam pc̄ta que prius erant dimiſſa

o ¶ Dimitte·C·d̄ nup̄c·imperial'·v̄ſus princi·

p ¶ Nō dicitur·ſ· dimittimus·ar·de ↄ·di·ij·reuēa·i·ſi· ·s·di·xxij· pſalmiſta·et di·lvi· dn̄s

N Ichil ꝭ·d̄ ·ↄ di·v· nichil et ·c· non mediocriter ·s·di·lxxxiiij·quid ꝓdeſt·

r ¶ Prodeſt·ad vitaꝫ eternā· ꝓdeſt tamē ad minꝰ ſupplicium ſubeundū ꝭ·e· di·ſi quis autem non habens vnde et penitentia non eſt denegāda ſup vno peccato dū quis remanet in alijs · extra de penitē·et re·ꝙ quidam Item ad tpalia ↄſequenda ·xxij·q·ij·ſi quilibet · Item ad maiorem gr̄e appoſitionem·i·di·v·falſas·

s ¶ Ex pſona huiuſcemodi· de q̄ loquitur capl̄m il·

t ¶ Penitentis · ſcilicet d̄ vno ꝛ nō de alio · vel aliud omittentis · tunc vel poſtea ·

Q Vamuis·s· di·l·q̄uis ·

v ¶ vilis·i·ſi habet' vilis qd̄ ↄtingeret ex iteratiōe eiuſdem· oīne eñ raꝝ ·ꝛc̄· xciij·di· legimus·

z ¶ Deo vel pape

a ¶ Hac auctoritate·ſ·quamuis ·

b ¶ Et illud·s·e · reperiuntur·

c ¶ Determinat' ·ſ·ꝙ d̄ ſolemni intelligatur·

d ¶ Iterū ſic deñ eſt·s·e·ꝓx·q̄uis in ſi·

e ¶ Parceret·qꝛ ſi p̄us hōi non pepciſſet non ei iteꝝ parcere diceretur ar·s·e·di·penitē/tia eſt quedaꝫ dolentis·

f ¶ Satiſfactio · materialiter tenetur·

g ¶ Intellectu·ſ· vt ad tempus idē referatur non ad diuerſa·

h ¶ In libro·s·e·di·§·i·pn̄ia eſt quedam·

l ¶ Pater noſter·quia non imponitur maioꝛ pn̄ia ꝓ veniali ꝙ vt dicat pater noſter·vnde dicit capituluꝫ·ꝙ ſufficit perfecta confeſſio cordis·ↄ·di·i·c·vlti·

m ¶ Taliter·ꝙ ſint filij dei· et ita veraciter poſſunt dicere pater noſ

i ¶ De perfecta pn̄ia·i·pfectoꝝ·vel ſufficiens ad ſalutem vel duratura vſqꝫ in finem

k ¶ Proficiens·i·ad ſalutem ſufficiens·

l ¶ Perfecta·qꝛ gradus ſunt in ea·vt·s·di·ij·dū ſancta·ꝛ pcedēti·§·

iterum replicantur. Sicut enim ille qui ex iuſta ſeruitute in libertatem manumittitur interim vere liber eſt quãuis ob ingratitudinē in ſeruitutem poſtea reuocetur. ſic et penitēti pcta vere remittūtur. q̃uis ob igratitudinez venie eiſdem poſtea ſit implicandus. Si aūt pcta dimiſſa nō redeūt. dicitur nichil relinqui de venia. quia nichil ſibi relinquitur de vite mundicia. et ſpe eterne beatitudinis quā cū venia aſſecutus ē. Sicut em̄ argento pfecte purgato nichil ſui decoris relinquitur ſi ſequēti erugine fedatur. nō tñ pma ſed ſub ſequenti ſordidatur. ſic expiato per penitentiam. nichil de venia dicitur relinqui. cum tñ iaz nō deletis ſed adhuc expiandis coinquinetur. ¶ Nō aūt p pñiaz non ſemel tm̄ ſed ſepiſſime pcta remittantur. multoꝝ auctoritate ꝓbatur. ¶ Ait enim ieronimus ad ruſticum de penitencia.

Septies cadit in die iuſtꝰ et reſurgit. Si cadit quō iuſtus. ſi iuſtꝰ quō cadit. Sz iuſti vocabuluz non amittit qui p pñiam ſemper reſurgit. et nō ſolū ſepties. ſed ſeptuagies ſepties delinquenti ſi conuertatur ad pñiam pcca donantur. cui plus donatur. plus diligit. ¶ Dauit quoqz p pñiam adulterij ſil ⁊ homicidij veniam impetrauit. de cuius penitentia in libro ieronimus ſcribit eodem.

Totam penitentiam pccoris oſtēdit pſalmus quinquageſimꝰ. qñ ingreſſus eſt dauid ad vxorem vrie. et a nathā propheta cōreptus. dauid reſpondit dicens peccaui. Statimqz meruit audire. et dñs tranſtulit a te pctm. Adulterio enim iunxerat homicidiuz. et tamē ꝯuerſus ad lacrimas. miſerere inquit mei deus ſcdm magnam miſericordiā tuā. Magnū em̄ peccatum magna indiget miſcdia. Unde ſubiūgit et dicit Multū laua me ab iniquitate mea. et a pcto meo munda me. Qm̄ iniq̃tatē meā ego cognoſco. et pectm meū coraz me eſt ſp. Tibi ſoli peccaui. Rex enim erat et aliuz nō timebat. et malū corā te feci vt iuſtificeris in ſermonibꝰ tuis et vincas cū iudicaris. Cōcluſit em̄ deus omīa ſub peccato. vt omnibꝰ miſereatur. tantūqz ꝓfecit vt dudū pctor et penitens tranſiret in magiſtrū. Docebo iniquos vias tuas. et impij ad te ꝯuertent. Cōfeſſio enim et pulcritudo coram eo. vt qui fuerit ſua pcta ꝯfeſſus. et dixerit corrupte ſūt et cōputruerūt cicatrices mee. feditatē vulneꝝ i ſanitatis decorē ꝯmutet ¶ Itez ambroſius in apologia dauid

Ille rex tantꝰ ac potēs. nec exiguo q̃dez momēto manenere penes ſe delicti paſſus eſt conſcientiam. ſed p̄matura confeſſione atqz immēſo dolore reddidit pctm ſuum dño. et infra. Deniqz dñm dolor intimi mouet affectus. vbi nathā diceret qm̄ penituit te. et dñs tranſtulit pctm tuum. maturitas itaqz venie ꝓfundam in rege penitentiā declarauit que tanti erroris offenſam tranſduxit. Et infra. Sancti qui cōſumare certamen piū geſtiūt et currere curſū ſalutis. ſicubi fōte. vt homines corruūt nature magis fragilitate q̃ꝫ peccandi libidine acriores ad currendum reſurgunt. ſtimulo pudoris maiora reparantes certamina. vt non ſolum nullum attuliſſe eſtimetur lapſus impedimentuz. ſed etiam velocitatis incentiua cumulaſſe. Ergo ſi currentiū nō ſoluitur curſus. cū aliqui forte ceciderīt.

a ¶ Perfecta. id eſt ad ſalutem ſufficiens. b ¶ Duratura. hic datur intelligi ꝙ quedā dicitur perfecta vſqz ad finez duratura. c ¶ Modū ꝙ d: pfecta. i. ad ſalutē ſufficiēs. vt cū q̃s toto corde dolet et gemit. d ¶ Perfectionis. q: dicitur perfecta. i. vſqz ad finem duratura. e ¶ Illud autē. s. e. ſi apl'us. f ¶ Reuocetur. quia ex leui cauſa fieri p̄t. C. de lib. et eoꝝ li. l. ij. ar. xv. q. vij. ca. i. dum tamē lege ſit ꝯpbēſa g ¶ Nō autem. inductis auctoritatibꝰ quas inducunt q̃ penitentiā non eſſe iterandā dicunt. et ꝙ penitentia poſtq̃z peccatur non obtinet veniā. incipit ꝓbaē p multas auctoritates et exempla. ꝙ penitentia ſepius iteratur. ⁊ ꝙ ſepius per penitentiam remittūtur peccata.

h Septies. verbū ſalomonis qd̄ exponit ieronimus. i ¶ Cadit. i. affligitur. k ¶ Septuagies ꝓ vniūſitate ponitur. i. omnibus modis ⁊ gñibus flagicioꝝ et tribulationum. l ¶ Reſurgit. i. nō perit ſꝫ ꝓficit. m ¶ Cadit. ſi intelligas h' de caſu q̃ fit p pcēm mortale. exaudi ꝙ dicit i die. ſ. vite ſue et tūc eſt caſus a caritate. ſi vero intelligas de caſu q̃ fit p veiale. p qd̄ cadit a quadaz innocentia. non a caritate. tūc exaudi de die naturali. n ¶ Vocabulū. ſimiliter dicit lex. ꝙ qui poſſeſſionē vi adeptaz in ipſo cōgreſſu recupat in priſtinā cauſaz videtur potius reuerti q̃ꝫ vi poſſidere. ff. de. vi. ⁊. vi. ar. qui poſſeſſioꝫ. ar. s. di. ij. §. h ita/qz. c. firmum. o ¶ Septuageſies. i. qñcūqz. finitū ꝓ infinito ponitē. ꝫ. e. di. adhuc v. medicoꝝ. xvi. q. ij. viſis. v. habz enim p ¶ Cui plꝰ. hic fuit Rñſio petri. cū dñs eū interrogauit de feneratore qui debitoribꝰ debita inequalia dimiſit.

Votā. tranſtulit. q̃ ad culpā. non quo ad penaz ꝫ. e. illud. et. s. di. i. ſicut primi. vel quō ad penaz eternam. non quo ad tpale ꝫ. di. iiij. §. filijs. h. r ¶ Conuerſus. s. di. i. §. eccia exemplis. s ¶ Indiget miſericordia. i. magno effcū miſericordie. nā miſcdia dei eq̄ magna ē ſp. t ¶ Rex. de facto. ar. di. lxxxiij. nemo. ex̄. qui ſi. ſūt. le. p venerabilē. u ¶ Non timebat. hic habes vnam expoſitionez huius auctoritatis. aliam habes. s. di. i. ⁊ venit. vel dic ꝙ aliū nō timebat. qui ſcilicet iuſte poſſet eum punire. cum ipſe ſolus ſine pcco ſit. s. iij. q. vij. iudicet.

x ¶ Omīa. i. iudeos. et gentiles. y ¶ Iuſtificeris. quia cōtinuo penituit. vt. s. di. i. et venit. z ¶ Concluſit. i. pmiſit. vt omībꝰ q̃ ad ſufficientiam. non quo ad efficaciā. s. e. di. ij. citius. a ¶ Cicatrices id eſt plage pccoꝝ p baptiſmū ꝓut exponitur ꝫ. di. iiij. c. vlti. vel aliud remediū ſanare. b ¶ Conputruerīt. cū pcco itez ꝯſentitur. c ¶ Decorem. dū ad actū ducitur. d ¶ In apologia dd̄. lib. excuſatoriꝰ de dd̄.

Ille rex. Ca. i h' caplo excuſat multis modis pcēm dauid adulterij. ſ. et homicidij. primo q̃a diu noluit manere in pcco. Secundo quia g̃uiter in corde doluit qd̄ inde patet. quia ſtatim dimiſſum fuit ei pcēm. Tercio quia ſi qñqz ſancti peccant. credendū eſt hoc eis cōtingere potiꝰ fragilitate nature q̃ꝫ peccandi libidie. vnde fōtius reſurgunt adeo vt nō videant' cecidiſſe. In ſcda pte ponit drām inter peccatum et iniquitatē. Pcēm em̄ ē opus iniquitatis. iniquitas eſt q̄litas mētis. vnde qui vult cauere a peccato. extirpet radicem ipſam peccati. ſci/licet iniquitatez. f ¶ Nec exiguo. poſtq̃ꝫ redargutus eſt a nathan. g ¶ Conſcientiā. ar. ꝙ non dicit' q̃s inōderi peccati cōſcientia. ex quo iaz de eo penituit. vñ ſubire ſecure potuit ſacr̄m artal/di. viij. q. iij. artaldus. licet ar. ꝯtra ſit. s. xxv. di. primū. Sz nota ꝙ cōſcientia dupliciter accipitur. quandoqz enim dicit' ꝯſcientia dlicti vt ibi qñqz dicitur morſus pcti vt hic. et ſcdm ꝙ dicit oratius. Nil ꝯſciri ſibi nulla palleſcere culpa. h ¶ Trãſtulit. i. deleuerat. quo ad penam eternam. alias temporaliter punitus fuit. s. di. i. ſicut p̃mi. i ¶ Sancti qui p h' intēdit ꝓbare ꝙ vtilis eſt penitentia. licet ſequatur offenſa. quadā. ſ. humana ſimilitudine currentium in brauio vel agone. nam licet in curſu labantur ſi poſtea viriliter inſiſtant. lapſus preteritꝰ nullatenus eis imputatur ſic et ſpiritualis agoniſta dum currit ad brauium vocationis eterne lz aliqñ labat' in via. ſi poſt reſurgit lapſus nō obeſt. qm̄ etiaz ſtimulo incitatꝰ pudoris. ad ꝯſūmacōez curſus ampliꝰ inardeſcit. l. di. fidelior k ¶ Cōruūt. s. xx. q. iij. ꝓcliuioꝝ. ꝫ. e. inter hircū. i aut'. de mo. §. hinc l ¶ Cumulaſſe. i. incentiuū. ad bñ opandū augmītaſſe. m ¶ Currēciū. i. bene opantium. vel intelligit' ad litteraꝫ. n ¶ Soluitur. s. e. di. i.

·§·alij econtra·et·c·venit inq̄t· a ❡ Luctantiū·vt fiat ꝯtencō ſi illi poſtea obtinuerūt· ꝯ di·l·fidelior· c ❡ Conſeri·i·dampnari· e ❡ Conditi/ b ❡ Maiores·s·ꝯ oīs humane· e ❡ Virtutis·i·e·interiꝰ hircum· f ❡ Delet̄·s·di·i·hijs poteſtatis· ꝯ ꝙ nullo iure cogente ꝯcedit̄· ar· g ❡ Donatur·i·donari q̄dez dicit̄ꝯ ·s·di·ij·nullꝰ eoꝝ·ff·de re·iure·donari·vñ cū p̄imam gratiam nemo poſſit mereri·pꝫ ꝙ gratis fit remiſſio pc̄oꝝ·R·

h ❡ donatur·do/nat̄ pc̄m quando ita remittit̄ vt ꝓ eo nulla pena exigat̄ vt in bap̄o·

i ❡ Delet̄· cū interior macula abſtergitur·cum ad penā eternaꝫ minime reſeruatur·

k ❡ Deletur·per ſanguinē i paſſione·i·ꝑ fidem quaꝫ quis habet ꝺ paſſione criſti·

l ❡ Opatrix culpe innuitur ex hac ſerie·ꝙ iniquitas nō eſt pc̄m·⁊ vice ꝟſa quod aliquibꝰ videtur abſurdū ſꝫ non eſt ſi vocabuli acceptio multipliciter attendatur·dicit̄ enī peccatuꝫ large ⁊ ſtricte·q̄cquid vtiqꝫ a deo nō eſt·large pc̄i appellōe ꝯtinet̄·vt pc̄m originale ·⁊ viciuꝫ animi qđ dicit̄ habitudo mentis iniuſte· Si enī deus omnipotens dicitur quia omnia poteſt et facit preter peccatum·recte quicquid ab eo non ē·pc̄m dici poteſt·cū eē poſſe peccare non ſit aliquid poſſe·vt ·s·di·ij·§·caritas aūt·ſtricte vero ⁊ ꝓprie dicitur peccatū peccātis actō et ita hꝯ accipitur ſꝫm illud auguſtini·pc̄m eſt dictū vel factū vel concupitū qđ fit contra legē dei·et ſꝫm hꝯ iniquitas non ē peccatum·ſi enim iniquitas eſt habitudo mentis iniuſte·et habitudo ē qualitas·et nulla qualitas eſt actio ergo nec peccatū·vnde et hꝯ ambro·ait·peccatum eſt opus iniquitatis quia ex iniquitate vt ex cauſa procedit·ſic econtrario bona merita ex caritate prouenire dicunt̄·vt·s·di·ij·caritas eſt·vt michi videtur·h·

nō luctantiū ꝯtencō·ſꝫ i offenſa manent certamia· Quietiā pleriqꝫ poſt vnū vel alteꝝ lapſuꝫ·gr̄a maiore vicer̄t quantomagis agonē pietatis ingreſſi nō debēt vnius ꝓlapſionis offenſione cenſeri·cū beatus ſit q̄ ſe potuit reparare poſt lapſum Et infra·ꝙ peccauit ꝯdicō corruptionis ē ꝙ ſupplicauit correctōis·lapſus ē omunis ſꝫ ſpālis ꝯfeſſio·Culpā itaq̄ꝫ icidiſſe nature ē·diluiſſe virtutis Et infra·Pc̄m ā donat̄ aut deletur ā tegit̄·donat̄ ꝑ gr̄aꝫ·delet̄ per ſanguinem crucis·tegit̄ ꝑ caritateꝫ· Similiter ⁊ iniquitas que extimat̄ habitudo mentis iniuſte·Licꝫ·Jo·in epiſtola eū q̄ fecit pc̄m·⁊ iniq̄tatē feciſſe dixerit Pc̄m ē iniq̄tas q̄ꝛ in pc̄o ipo iniq̄tas ē·tn̄ vt nobis videtur·pc̄m opꝰ eſt iniq̄tatis·iniq̄tas aūt opatrix culpe atqꝫ delicti·ꝓ̄pius eſt ǵ vt ipa iniquitas deleat̄ excidat̄ radix ⁊ ſeminarium peccatorum·Itaqꝫ quemadmodum intrās in aīaꝫ ſapientis diſciplina imprudētiā tollit·⁊ ſcientia ignorantiaꝫ·ſic ꝑfecta virtꝰ iīq̄tateꝫ ⁊ remiſſio peccatoꝝ ꝺlet oīe pc̄m ❡ Itē i eodē

Illud vero q̄ꝙ admirabile eſt ꝙ āgelo ferieti plebē ſe obtulit dicēs·grex iſte q̄d fecit·fiat manꝰ tua in me ⁊ in domū pr̄is mei· Quo facto ſtati ſacrificō dignꝰ iudicatus ē q̄ abſolucōe eſtimabat̄ indignus· Nec miꝝ ſi tali ſua oblatione populo pc̄i ſui adeptꝰ eſt veniaꝫ·cū moyſes offerendo ſe domino ꝓ plebis errore pc̄a diluerit Texit ergo peccata ſua an non·Si quis enim hꝯ neget cum ipſe docuerit ꝓpha ꝙ remittat̄ iniq̄tas·tegantur ⁊ pc̄a nō imputent̄ a dño· Delictum meum ego agnoſco ⁊ iniuſticiā meā nō operui·Dixi ꝓnūciabo aduerſuꝫ me iniuſticiā meam dño·⁊ tu remiſiſti ini

m ❡ Delet̄·per ſanguineꝫ·ſiquideꝫ in baptiſmo deletur originale ne obſit nō vt nō ſit·i·de·ꝯ·di·iiij·c·ij et alludit̄ hꝯ nature ſanguinis·humida enim naturā hn̄t abluendi·ſicut·io·in apocalipſi ait de martiribꝰ lauerunt ſtolas ſuas in ſanguine agni·⁊ apoſtolus delet̄ cyrographus per mortem criſti quo diabolo tenebamur obnoxij·lxxvi·di·c·ſcire debet·ꝟ·Item in apologia dauid·deleta ſcriptura carta manet·ſimiliter

deleta culpa originali in baptiſmo·remanet ipſa iniq̄tas·id eſt fomes peccati·ad penam tantum non ad culpam·R·

n ❡ Tegit̄ per caritateꝫ·id eſt ꝑ bona opa·ſicut enim vnum corpꝰ regit̄ per oppoſitionem alterius·ſic peccatū tegitur per bona opera contraria·vt·i·e·illud·ꝟ·atqꝫ opuit pc̄a et texit opibꝰ bonis·vel referas hꝯ ad diuerſa peccata·vt peccatuꝫ qđ eſt tm̄ in volūtate·dicat̄ donari originale aūt deleri·actuale cogi·vnde pſalmiſta·beati quoꝝ remiſſe ſūt iniquitates

o ❡ Iniqui·ꝯ tc̄·tas·ſupple aut donatur aut deletur aut tegitur·

p ❡ Iniq̄tatē·ſic omnis q̄ facit peccatum ⁊ iniquitate fac̄·quia pc̄m eſt iniquitas·tc̄·

q ❡ Iniq̄tas·id ē ex iīquitate ꝓcedit pc̄m·

r ❡ Operatrix culpe·ſic caritas bonoꝝ meritoꝝ·ut ·s·di·ij·caritas·

s ❡ Delet·s·xi·q·iij·eſtimāt·s·xxij·q·i·cū renūciatur·

quitatem peccati mei· Si dixit pronunciabo ⁊ veniam meruit anteq̄ꝫ ꝓnunciaret·quantomagis vbi de ſe ꝓnūciauit dicēs· Iniq̄tatē meaꝫ ego agnoſco ⁊ delictū meū corā me ē ſꝑ·remiſſum eſt ei oīe pc̄m·licet ſpecialiter de hꝯ nathan ꝓpha rn̄dit ⁊ dn̄s trāſtulit pc̄m tuū·ergo ⁊ remiſſionem meruit iniq̄tatis ⁊ texit caritate·atqꝫ opuit pc̄a ſua·⁊ texit opibꝰ bonis·nec imputatuꝫ eſt ei pc̄m·q̄ꝛ nō fuit in eo dolꝰ malicie ſꝫ lapſus erroris· Deniqꝫ nō fuit improbitatis eſtꝰ ſed vmbra miſterij·⁊ tn̄ ꝯfeſſus ē ꝺlictū ſuū agnouit iniq̄tatē vidit lauacꝝ·⁊ vidit ⁊ credidit·Dilexit multum vt nimia caritate tegere quemuis poſſet errorē· ❡ Ecce cuius pn̄ia hꝯ ꝯmendatur cui etiā venia ꝑ ꝓphaꝫ data mōſtrat̄ quā ǵuit poſtea deliquerit populi multitudo proſtrata oſtendit Achab quoqꝫ vt Jeronimꝰ ad iouinianū ſcribit·rex impijſſimꝰ·vt ſētētā dei ſēter fugeret ⁊ eūſio domꝰ eiꝰ differret̄ in poſteros ieiunio impetrauit ⁊ ſacco· ❡ De quo ad ruſticum ſcribit ideꝫ·Jeronimꝰ dicēs

Achab rex impijſſimus vineā nabuthe cruore poſſedit·⁊ cū iezabel non tā ꝯiugio ſibi quam crudelitate ꝯiuncta·Elye increpatione corripitur·hoc dicit dn̄s occidiſti ⁊ poſſediſti·⁊ iteruꝫ in loco in quo linxerunt canes ſanguinem nabuthe·ibi lingent ſanguinem tuum·⁊ iezabel canes ꝯmedēt an̄ muros iezrahel Qđ cū audiſſꝫ achab ſcidit veſtimēta ſua ⁊ poſuit ſaccū ſup carnem ſuā·ieiunauitqꝫ ⁊ dormiuit i cilicio· Factuſqꝫ ē ſꝫmo dn̄i ad elyā dicēs· qm̄ reueritus ē achab faciē meam nō inducā malū in diebꝰ eius·vnū ſcelus achab et iezabel cōmiſerūt·et tn̄ cōuerſo achab ad penitentiā

Illud vero·C·adhuc perſiſtit ābro·in excuſacōne dauid·cōmēdat eū ꝙ morti ſe obtulit ꝓ plebe·et veniā adeptus ē·ſicut ⁊ moyſes impetrauerat veniam ꝓplō·ꝓ̄terea dauid pc̄m ſuum non excuſauit ſꝫ hūiliter cōfeſſus eſt·preterea nō fecit hꝯ dolo ſed errore·non peccandi libidine ſed cauſa miniſterij·

v ❡ Grex iſte·s·i·q·iiij·§·Itē pec

x ❡ Moy· cato·ſes·s·di·xlv·diſciplina·

❡ Meruit·i·obtinuit·

a ❡ Et quāto·ar·votum de pn̄ti magis obligat̄ q̄ꝫ votum de futuro·ar·contra extra qui clerici·vel vo·rurſus·vbi dicitur ꝙ ſimplex nō minus obligat q̄ꝫ ſolēne·

b ❡ De hoc·i·de pc̄o homicidij·et adulterij·

c ❡ Sꝫ vmbra·s·xxxi·q·i·§·ſꝫ obicitur·

d ❡ Ecce deliquerit·populi numeratiōe·i·q·iiij·§·Itē pc̄o·ꝟ·Itē do·

e ❡ Multitudo·s·i·q·iiij·§·Item peccato·

Achab·xxiij·q·viij·conuenior·

f ❡ Que in loco·i·in eadeꝫ regione·nō eſt veꝝ in eodē loco ſingulari

g ❡ Iezrabel ciuitas eſt· h ❡ Vnū·i·ſimile· i ❡ Iezabel·et ita medicamentum fuit vni ad interitum tc̄ vt·xxiij·q·iiij·nabuchodonoſor·

k ❡ Condemnatur·cū iehu ꝑcepit eunuchis ꝙ eū ꝑcipitarēt ꝺ turri·q̄ꝛ dixerat nūq̄ꝫ pax erit zābri q̄ interfecit dn̄m ſuū·ſ·filium meū zaran·

pena differtur in poſteros· ⁊ iezabel
in ſcelere perſeuerās pn̄ti cōdemnat̄
iudicō· ¶ Jo·criſ·d̄ repacōe lapſi
Talis michi crede· talis ē er=
ga hoīes pietas dei· talis nū=
q̄ ſpernit pn̄iam ſi ei ſincere et ſim=
pliciter offeratur· et ſi ad ſūmū q̄s
pueniat maloꝝ· et inde tn̄ velit re=
uerti ad virtutis viā· ſuſcipit ⁊ libē
ter amplectitur· facit omnia quate
nus ad p̄orē reuocet ſtatū quodq̄
ē adhuc p̄ſtantius ⁊ eminentius eti
am ſi non poterit quis explē omnem
ſatiſfaciendi ordinē· quātulācunq̄
tn̄· ⁊ quālibꝫ breui tp̄e geſtā· nō re
ſpuit pn̄iam· Suſcipit etiam ipam·
nec patitur q̄uis exigue ɔuerſionis
p̄dere mercedē· Hoc eīn michi indi=
cat iſaias· vbi de populo iudeoꝝ ta
lia quedaꝫ dicit· ꝓpter peccatū mo
dice ɔturbaui eū· ⁊ pcuſſi eum ⁊ au=
ti faciē meaꝫ ab eo· ɔtriſtatuſq̄ ē ⁊
ambulauit triſtis· ⁊ ſanaui eū· ⁊ ɔſo
latus ſum euꝫ· Euidentiꝰ aūt nobis
teſtimoniū dabit etiā rex ille impiſſ
ſimꝰ q̄ cupiditatis quidem ſue pre=
dam vxoris nequitia queſiuit· ſed p
turbatꝰ ipſius ſceleris immanitate
penituit· ⁊ cilicio circūdatꝰ facinus
ſuū fleuit· atq̄ ita erga ſe dei miſeri
cordiā ꝓuocauit vt a cunctis eū ab
ſolueret pct̄is· Sic eīn ait deꝰ ad he
lyam· Vidiſti quō ɔpunctus eſt ach
ab a facie mea· ⁊ quia fleuit in con=
ſpectu meo· nō inducā mala in die=
bus eius· ¶ Jtē ḡg· in omelia· x· ſu
per ezechielem·
Sic achab rex iniquus a ꝓpha
rep̄henſus· cum ɔtra ſe dn̄aꝫ ſenten
tiā audiſſet ptimuit· et i magno me
rore dep̄henſus eſt· ita vt ꝓphe ſuo
dominus diceret· Nonne vidiſti hu
miliatum achab corā me· q̄r ḡ hu=
miliatus eſt mei cauſa· nō inducaꝫ
malū in diebꝰ eius· in quibꝰ verbis
dn̄i penſandum eſt quō ei in electis
ſuis meroꝛ amaritudinis conplace=
at· q̄ amittere timēt deū· ſi ſic ei ⁊ in

Talis michi· ſpernit· s· xxvi· q· vi· ɔgnouimus·
b ¶ Perueniat maloꝝ· pt̄ ḡ aliquis eſſe ſūme malus ſed non re
pente· vt· s· di· ij· §· ex ɔtrario· ſed certe ſumme bonus non pt̄ q̄s eſſe
nec ſumme malus intenſione malicie vel bonicie quin alius poſſit eſſe
melioꝛ vel deterioꝛ· Nam dicit auctoritas· ſupbia eoꝝ q̄ te oderunt
aſcendit ſp· ſed vniūſitate maloꝝ pt̄ quis eſſe malꝰ· vt referas h̄ ad
ſeptē vicia princi
palia· Nā illa ſep
tem bn̄ pt̄ q̄s con
mittē· vel dic illū
pueniſſe ad ſūmū
maloꝝ cuius de/
ſperabilis eſt cor=
rectio· ita eſt de=
ſperatus q̄ putat
plus deum offen=
diſſe q̄ poſſit ſibi
remittere· ſic ca/
in· xc· di· neq̄
a ¶ Suſcipit de/
us eum·
b ¶ Reſpuit· ſcꝫ
ſatiſfactionem·
e ¶ Patitur· di=
ligit eīn deus bo=
num q̄d in peccan
te plantauit· ꝯ· e·
pium
f ¶ Sanaui p pei
tentiam·
g ¶ Conſolatus·
poliſintiton id eſt
p̄lalitas ɔiunctio/
num·
h ¶ A cūctis· ſed
quō abſoluit eum
ab oīmbꝫ pecca/
tis cum eius peni
tētia vera nō eſſet
nō eīn penitebat
n̄ vt euitaret ma
la tp̄alia· vt dicit
capl̄m ſeqn̄s· Sed
dic q̄ abſoluit eū
prout h̄ ſequitur
nō inducam mala
in diebus eiꝰ· vn̄
expone peccatis· i·
penis· vel abſol=
uit euꝫ ab oīmbꝫ
pct̄is· ſ· ab illo ꝓ
cedētibꝫ· quia cū
per falſos teſtes e
um condēnari fe/
cerit piuria ſunt
inde ſecuta· ar· ex
tra de teſti· ſicut·
Et nota q̄ eſt tri
plex peccatorum
venia· Prima cō=
ſiſtit in pene dila=
tione· Secunda in
culpe abolicōe q̄
ſit p penitentiā·
Tercia in culpe ⁊
pene dimiſſiōe q̄d
fit per baptiſmū·
de conſe· di· iiij· ſi/
ne de prima h̄· de
ſecūda· di· ij· ſi q̄s
i ¶ Mala omnia
ta· alias eīn bene
induxit in diebus
eius· g·
Sic achab·
mei cā· timoris· et
ita videtur q̄ ſolo timore ſine amore poſſit quis veniā conſequi ſcd̄m
q̄ ſonare videtur illa auctoritas· ſeruite domino in timore· Sed con=
tra· nonne talis eſt malus· ergo nichil boni meretur· ar· s· l· di· vt con/
ſtitueretur· vbi dicit q̄ qui animo recuperandi honoreꝫ ſuperbie agit

reprobo pn̄ia placuit q̄ timebat per
dere pn̄s ſeculum· aut quomodo ei
grata ſit ſpontanea afflictio ꝓ cul=
pis in eis qui placent ſi hec ad tp̄us
placuit· ⁊ i illo q̄ diſplicebat ¶ Ni
niuite quoq̄ quos in euāgelio dn̄s
commendat· penitentiaꝫ egerunt in
predicatione ione· ⁊ ex miſc̄dia dn̄i
indulgentiam ɔſecuti· ſubuerſionis
interitum ſubterfugere meruerūt·
¶ Sed qualis poſt acceptaꝫ veni
am achab vixerit· textus libri regū
declarat· De quo etiam ſcribit am=
broſius q̄ iezabel vxor eius· cuiꝰ in
flammabatur arbitrio· cor eius cō=
uertit· ⁊ nimijs ſacrilegijs execrabi
lē fecit· ⁊ hūc penitētie eiꝰ effectum
reuocauit ¶ De niniuitis at̄ ſc̄bit
Hieronimus in principio ione·
Sicut enim ait herodotus· nini
ue a rege medoꝝ ſb̄uſa ē· regnante
apud hebreos ioſia· vn̄ patet illā p̄
dicante iona· ex pn̄ia veniā meruiſ=
ſe· ſed q̄r poſt ad vomitum redijt· ex
ira dei ſubūſaꝫ fuiſſe· ¶ Jtē in p̄nci
Naum ꝓpham an̄ pio naum
aduentum regis aſſirioꝝ q̄ po
pulū iſrahel captiuum in ſuas regio
nes tranſtulerat fuiſſe hebreoꝝ tra
ditio ɔfirmat· Siquideꝫ in fine hu=
ius lectionis p̄dicti regis aduentuꝫ
et idē ꝓpha annuntiare monſtrat̄· ſꝫ
cum habitatores niniue Jona ciui=
tatis interitum predicante ne dn̄a
ira denunciatuꝫ interitū ſuſtinerent
peccatoꝝ et impietatis pn̄iaꝫ egiſ=
ſent· accepta dei miſc̄dia grauiori=
bus criminibus ſe implicuerēt· Qua
de cauſa memoratus ꝓpha ſpū ſāc=
to plenus iudiciū dei annuntiās· ita
eſt elocutus· Deus zelās ⁊ vlciſcēs
dn̄s· ¶ Jtē q̄ frequentē penitēti ve
nia p̄ſtetur teſtatur aug· in libro de
pn̄ia ſcribens circa quoſdaꝫ hēticos
q̄ peccantibus poſt baptiſma ſemel
tm̄ dicebāt vtilem eſſe penitentiam
contra quos auguſtinus ſcri=
Adhuc inſtant bit dicens·

penitentiam· ⁊c· Jtem vera non eſt penitentia que non fit ex fide per di
lectionem operante vt· s· e ſi aplꝰs· iam rn̄ſum eſt ad h̄ in glo· ſꝫ quō·
l ¶ Niniuite· ſed qualis· oſtenſo qualiter achab ⁊ niniuite verā ege
runt pn̄iam· oñdit qualiter poſtea peccauerunt mortaliter·
m Sicut ait· herodotus· hyſtoriog̃phus q̄daꝫ· n ¶ Subūſa· a medis
Naum· verba ieronimi· o ¶ Regis· ſcꝫ ſalmanaſar
p ¶ aſſiriorū· me
tropol' erat nini/
q ¶ Tradicō ue
ſic ɔſtrue· tradicō
hebreoꝝ ɔfirmat
naū fuiſſe ꝓpham
ante ⁊c·
r ¶ Judiciuꝫ· q̄
ſcilicꝫ captiuaren
tur a medis·
s ¶ Locutus· ſci
licet naum q̄ de ni
niue ꝓphauit· ſic
et ionas·
t ¶ zelans· id eſt
ex actō caſtitatis
q̄ ſi violat̄ immit
tit penā vt ſic re=
uocetur ad caſti=
tatē vn̄ ſequitꝰ vl
ciſcēs· ⁊c·
v ¶ Vlciſcēs· vox
prophete deū lau/
dantis· q̄ de aſſi=
rijs vltus eſt iniu
riam populi ſui·
quia captiuati ſūt
a medis·
Adhuc inſtā
ncia· dicebāt
quidam heretici·
q̄ deus poſt bap/
tiſmum ſemel dat
veniam peccati·
vnde ſi quis egit
penitentiaꝫ ⁊ illā
voluerit iterare·
inutilis erit· et er
rorē ſuū confirma
bant duabus ra/
tionibus· Prima·
quia ſi deꝰ tociēs
peccatum dimit/
teret quotiēs ho=
mo peccat· vide/
retur peccata dili
gere Secunda q̄r
nō legitur in euā
gelio q̄ xp̄s bis il
luminauerit aliq̄ꝫ
cecum· vel bis ſu
ſcitauerit aliqueꝫ
mortuum· ex quo
colligitur q̄ bis
eidem homini pec
cata non dimittit
Jllū ergo erroreꝫ
reprobat h̄· oſtē=
dens q̄ quotiens
homo penitet· to
tiens dn̄s peccata
dimittit· et q̄d p̄=
mo loco inducūt
heretici· dicit non
valere· i eo nāq̄
q̄ deus ē paratus
pct̄a deſtruē· ap=
paret eū odire· et
nō diligē peccata
Jtē lꝫ xp̄s nō bis
illuminauerit aliquē· vel bis non ſuſcitauerit· tn̄ qn̄q̄ xp̄s vno tempore
mundauit leproſū· alio tp̄e illuminauit cecū exq̄ colligit̄· q̄ eidꝫ hoī
bis pct̄a dimittit· ſi enim xp̄s q̄ dicit ſe medicum ſepius non curaret
egrotum medico tp̄ali qui ſepius nouit egrotum curare minoꝛ eſſet·

a ¶ Perfidi · heretici b ¶ Sapiunt · i · inquirunt c ¶ Oportea(t) · ille dicitur plꝰ ſapere q̄ oportet ſapere · qui diuinum ↄſilium nimis alte ꝛc · vt ex de heret · cum ex iniuncto · xliij · di · ſit rector ·
d ¶ Penitentia · s · di · xxiij · qui epiſcopus ·
e ¶ Sepe · s · e · di · iij · § ſed verba · c · ſane · s · xxiij · q · iiij · eſt iniuſta ·
f ¶ Gratia · id eſt per gratiam ·

nec vtiq̄ liberatur qui non plene · liberatur ꝭ · e · ſunt plures · ff · de intero · act · de etate · § · nichil · s · di · i · diuorcium · contra ·
q ¶ Excludit · s · xix · di · ſi romanorum · ar · s · xxviij · q · i · idolatria ·
r ¶ Confitebor · vocando eum ad regnum venite benedicti patris · ꝛc ·
s ¶ Fecit · quia contradixit ante forte domino ·
t ¶ Omnem · per dilectionem ei adherentem ·

g ¶ Soluatur · id eſt p mortale peccatum · ex hoc colige mala non eſſe creata · iuxta illud deus creauit omnia preter peccatum · vt dixi · s · e · ille rex tantus ·
h ¶ Nō aūt multos · licet proceſſus auguſti · non videatur efficax · poteſt tamen lege confirmari · nā dicit lex q̄ id qd̄ i duabus perſonis recipitur · hoc etiam in eadem perſona recipiendum eſt · ff · ſi · cer · pe · l · ſingularia · ar · v · iij · q · i · in ſcripturis · quia ibi ex pſona yſaie et ieremie oſtenditur q̄ vnaqueq̄ perſona que eligitur debeat facere hic tamen de vna probat · quia qui prius leproſum mundauit poſt cecum illuminauit ·
i ¶ Peccans · id ē peccator ·
k ¶ Sanatum · de eadem infirmitate · plene enim curauit de ea de qua curauit · vt ꝭ · e · ſūt plures · ſed hic primo curauit leproſum · poſtea cecum factum curauit
l ¶ Quod vilius · ar · s · di · xxxviij · ſedulo · s · xxiiij · q · i · j · ſi habes ·
m ¶ Diſſimilius · nam corpus ſola eſſentia eſt ſimile deo · anima vero in pluribus · quia in eſſentia et rationabilitate · ar · s · e · di ſanctione · ij · prin ·
n ¶ Redē · capiū ptam · ſanguine criſti
o ¶ Oportunum · id eſt vtilem ·
p ¶ Centies · id ē artis poſſibilitate · alias nūq̄ centies ꝑ eodem ſalario ſi centies recidiuauerit · vl' antotiens conſtituenda ſunt ſalaria quotiens ſiunt curationes · nec enim vnam penam bis indulget · imo ſingulas indulgentias ſingule preueniunt pene · vt ꝭ · e · quippe · ſufficit ſemel infirmum curaſſe · ar · ff · de ſoluc · qui res · § · aream · ar · contrarium · s · di · ij · quia radix ·

pfidi qm̄ ſapiunt plus q̄ oporteat
nō ſobrij ſed excedētes mēſurā · di-
cūt em̄ ꝛ ſi ſemel peccātibꝰ poſt ba-
ptiſmū valeat pn̄ia nō tn̄ ſepe pec-
cātibꝰ ꝓderit itata · alioq̄n remiſſio
ad pcc̄m eſſz incitacō · dicūt em̄ q̄s
nō ſp peccaret ſi redire ſp poſſz · di-
cūt em̄ deū incitatorē mali ſi ſp pe-
nitētibꝰ ſbuenit · et etiā ei pcc̄a pla
cere quibꝰ ſp p̄ſto ē grā · errāt aūt
imo ↄſtat multū ei pcc̄a diſplicē · q̄
ſemp p̄ſto eſt ea deſtruē · Si em̄ ea
amaret nō ita ſemp deſtruēt ſz ſer-
uaēt · atq̄ vt ſua munera fouēt · ſem
per deſtruit pcc̄a que inuenit · ne ſol
uaē qd̄ creauit · ne corrumpatur qd̄
amauit · Sumūt occaſionē ipocrite
iſti ex factis dn̄i · quē enim bis illu-
minauit · quē leproſuz mūdauit bis
Quē mortuū bis ſuſcitauit · Nō la-
zarū quē dilexit · nō filiū vidue quē
miſertus matri reddidit · nō filium
diſſipatorē legit bis ſuſcepiſſe · non
filiā abrahe bis a demonio liberaſ-
ſe · in nulla pſona iterauit fem̄ docēſ
vt aiūt · non ſepe a dn̄o fieri reme-
diū · dixit mulieri vade ꝛ āplius no-
li peccare · ne deterius tibi aliquid
ↄtingat · ꝓmittens penā non āplius
veniā · Nō aūt multos cecos et i di
uerſo tpe illuminauit · et multos de-
biles ↄfortauit oñdit in diūſis illis
ei dē ſepe pcc̄a dimitti · vt quē prius
ſanauit leproſuz alio tpe illumina-
uēit cecū · Ideo em̄ tot ſanauit fe-
bricitātes ſepe languidos ſepe clau-
dos ꝛ cecos ꝛ aridos · Ne deſpet ſe-
pe peccator · ideo nō deſcribitur ali-
quē niſi ſemel ſanatū ut quiſq̄ time
at iūgi pcc̄o · videmus adhuc quo-
tidie i ecc̄ia ſepe febricitātes ſepe lā
gīdos ſepe paſſionibꝰ captos ſepe li-
berari · vt appareat totiēs opus mi-
ſerētis quotiēs ↄfeſſio fit pnitentis ·
Nūo em̄ corpꝰ qd̄ vilius ē ab ipſo
diſſimiliꝰ ſepe ſanaēt · ꝛ aiaz digorē
et redēptā totiēs nō liberaret · Me-
dicū ſe vocat et nō ſanis ſz male ha
bētibꝰ oportunū · Sz qualis h̄ me-
dicus qui malū iteratū neſciret cu-
rare · medicoꝶ em̄ ē cēties infirmū
curare q̄ cētis minor eſſz ſi alijs poſ
ſibilia ignoraēt · Memor ē ſui q̄ ꝓ-
miſit · nolo mortē pcc̄oris ſz ut cōu
tatur ꝛ viuat · Quē em̄ peccatorem
excludit qui oibꝰ ꝓmiſit indulgē-
tiā · Alijs ꝓmiſſionibꝰ declarat qui
me ↄfeſſus fuēit corā hoibꝰ · id ē ois
quātūcūq̄ et quotiēſcūq̄ pcc̄or cu
iuſcūq̄ ordis etiā ſi fuēit ſacerdos
cōfidebor ꝛ ego eū corā patre meo ·
Nā quicūq̄ inuocauerit nomē dn̄i
id ē hm q̄ noiatur dn̄s · id ē q̄ voca
uerit eū ad ſe huiēdo ꝛ nō ↄtradicē
do ut forſitan ſepe fecit ois id ē q̄cū
q̄ ſit ille pcc̄or ſaluus erit · oēm em̄
aiam iſte ꝓmiſſor ſaturauit bonis ·
etiā ſedētē in tenebris ꝛ vmbra mō
tis nullā excipiēs aiaz · Huc mgr̄m
intellexit diſcipulus ille qui corin-
thios per epl'as ſuas voluit corrige
re · et vt ipe teſtatur ter in lr̄is eos
correxit · optebat em̄ ut quotiēs vi
debat eos cadē totiēs iuuaēt ſur-
gē · Memor em̄ eāt illius q̄ dixerat
quoꝶ remiſeritis pcc̄a remittūtur
eis · Scimus q̄ et p̄mus patres et
in om̄i tpe ecc̄iaz dei ſp vſq̄ i ſeptu
ageſies ſepties q̄ ē ſp pcc̄a remit-
tere · quā ptātē ipi ab ecc̄ia auferre
conant · Optet em̄ ecc̄ia dei ſic cre-
dē q̄ ↄfiteē ſe peccare · negāt em̄ ve
ritatē ſeducti q̄ ſe abſq̄ pcc̄o audēt
iactaē · In multis em̄ offendimus
om̄es · nec infans viniꝰ diei ſine pec
cato ſup terrā eſſe pt̄ · Qua ꝓpter e
liminādus ē ab ecc̄ia qui unq̄ peni
tētibꝰ negat indulgētiā · Nō em̄ i
q̄rit q̄d apl's ſenſerit q̄ dixit · Nich
il michi ↄſciꝰ ſum · ſz nō i h̄ iuſtifica
tus ſuz · ſciēs em̄ iuſtis pcc̄a ſolē cō
tingere nō ſe ↄfirmabat abſq̄ pec
cato q̄ ſe ↄgnouit indiſſolubili vin
culo caritatis cōiūctū xp̄o · niſi em̄
ſciēt iuſtus ſepe venire ad veniam
quō dubitaret ſe peccare qui ſe ſci-
ebat ſpm̄ dei habere et intētiōe mū
diſſima ei ſeruire · Cur dn̄s pedes

v ¶ Sedentē · ꝑus
x ¶ In tenebris · i · peccatis ·
y ¶ Nullaz · s · xix · di · ſi romanorum · s · e · di · i · § · alij · c · nemo poteſt ·
z ¶ Per epiſtolas ſcilicet primam
a ¶ Teſtaē in ſecūda epiſtola ad corintheos vbi dixit p̄dixi · n · et p̄dico · vt preſēs bis et nunc ter abſēs ·
b ¶ Semper · ſeptenarius · em̄ numerus vniuerſitatis ·
c ¶ Iactare · ē cum ſit ſcriptum ſi dixerimꝰ q̄ peccatum non hēmus noſipſos ſeducimus · s · e · di · ij · ſi
d ¶ Seducti eaz · s · di · ij · § · opponitur · c · ſi em̄ ingt · eo enim q̄ peccatores nos eſſe nō credimus deteriꝰ peccamus · s · xlv · di · licet plerumq̄ et · c · vera iuſticia · s · di · xxv · § · nunc aūt ꝭ · de · ↄ · di · iiij · firmiſſime ·
e ¶ Eſſe pt̄ ꝭ · d · ↄ · di · iiij · a puulo · ꝯē nam ibi dicitur q̄ pcc̄o oritur baptizatus q̄ non ē in eo Sed dic · eſſe nō pt̄ · i · nō poteſt incipe eſſe · ar · de · ↄ · di · iiij · firmiſſime · eſt tamen ſupficiale · ar · qd̄ h̄ inducit · nec infans vnius diei ꝛc cum agatur tn̄ h̄ d̄ actuali peccato
f ¶ Conſciꝰ ſum · i · nulliꝰ pcc̄i mortalis ↄſcientiā habeo · ipe em̄ dicebat · ago qd̄ nolo · s · e · di · inter h̄ · s · xi · q · iij · ſenti · inē vba · ↄē ſo · h̄ dic i pſona pfcoꝶ · ibi de imperfectis vel dic non in h̄ iuſtificatꝰ ſū · q̄ pt̄ ſb repe veniale · i · nō ex h̄ · vt ꝭ · e · ſi q̄s autē hn̄s ꝭ · di · vij · nullus exſpectet · vel dic nichil in ↄſcius ſū q̄ ad mortale non tm̄ in h̄ · ꝛc
g ¶ Dubitaret · non tamen dubitauit · Sz ideo h̄ dixit ne daret alijs dubitandi occaſionem · s · di · i · q̄ obrez
h ¶ Sciebat · et ita pt̄ ſcire ſe aliquos habere caritatē · s · i · q · i · teneamus ꝭ · di · iiij · ſi ex bono ·

I ntantū oriri·in ſplendore gr̄e ſue·b ¶ Eis·i·taliter peccantibꝫ· c ¶ In ecc̄ia · vbi ē talis ɔſuetudo vt ſolemnis pn̄ia nō iteret᷑· d ¶ Humilime·i·ſolēnis· e ¶ Paciētie·i·ſue miſericordie · lȝ ſemel iā ſuſcepta fuerit· /huc reprobat ſn̄iaȝ dicentiū· poſt baptiſmuȝ ſemel f ¶ Siue aūt· Ad· ·tm̄ pn̄iaȝ eē vtilē·ſiue dicant de pa ſiue d' vltia· Sic em̄ et ipi heˀtici diuerſi fūt inter ſe·q̄daȝ em̄ illoꝝ dicūt·poſt baptiſmum nullā eſſe penitētiā vtilē· niſi p̄mā· Alij nullā eſſe vtilē niſi vltimam·quoꝝ vtiqȝ obuiat auctoritas q̄ ſepiſſime veniā petēti ꝓmittit· ꝛ inde ſumpta occaſione oſtendit auctoritatibus ada/mācij ꝛ eſicij·que ſit v̄a pn̄ia·ꝛ que g ¶ Ada/ ſtā·p mancius·i· origenes · erat em̄ ei et h̄ nomē·vt i eccīaſtica hiſtoria repi h ¶ Sup le- tur uiticū·Legitur in leuitico ꝙ aaron ꝓ pc̄tis ꝑp̄li offerēs· mactauī hircū· et ptēȝ dn̄i poſuit ſup altare·et ecce ignis egreſſus a dn̄o deuorauit holocauſtum et adipes q̄ erant ſup altare·arreptis autēȝ nadab ꝛ abiuth filijs aaron turibulis ſuis poſuerūt ignem·et incenſū deſup offerentes coraȝ domino ignem alienū q̄d eis p̄ceptuȝ n̄ eāt · egreſſuſqȝ a dn̄o deuorauit eos et mortui ſunt corā dn̄o· iuſſitqȝ moyſes miſael et helſaphā filios e/zechiel patrui aaron portare cada/uera eoꝝ extra caſtra et ɔgruo honore ſepelire·Dixitqȝ etiā moyſes ad aarō ꝛ filijs eiꝰ vt tollerent ptes ſuas de hoſtijs ſalutaribꝫ et oblatis ꝓ pc̄to quoꝝ ſanguis non erat allatus in tabernaculum et ɔmederent eas · et cum quereret hircum oblatū ꝓ pc̄to p̄ncipis·inuentus eſt exuſtus·cumqȝ ſuper hoc iratus moyſes increpauit aaron ꝛ filios eiꝰ·excuſauit ſe aaron dicens michi accidit q̄d vides quaſi ex perturbatione animi factum eſt hoc·locutus eſt autem moiſes ad aaron et eleazar et ithamar filios eius qui reſidui erant·tollite ſacrificiū quod remanſit de oblatione dn̄i et ɔmedetis illud abſqȝ fermento ſcilicet extranee doctrine q̄ ſancta ſctoꝝ ē comedetis eum in loco ſancto q̄d datū eſt tibi et filijs tuis de oblationibus dn̄i ſicut eſt preceptū michi· inter h̄ hircum q̄ oblatꝰ fuerat pro peccato principis·cum quereret moyſes exuſtū repit· iratuſqȝ ɔtra eleazar ꝛ ythamar filios aaron qui remanſerunt ait· Cur non comediſtis hoſtiam pro peccato in loco ſancto que ſancta ſanctorum eſt·ꝛ data vobis·quaſi diceret·cur non feciſtis celebrem pn̄iam peccati commiſſi in loco ſancto·i·in ecc̄ia vt portaretis multitudineȝ iniquitatum et rogaretis ꝓ ea in conſpectu domini· preſertim cū de ſanguine illiꝰ non ſit illatū intra ſancta ſanctoꝝ·ꝛ ɔmedē debetis ea in ſanctuario ſicut p̄ceptū ē michi·Reſpōdit aarō· Oblata ē hodie victima ꝓ peccato·et holocauſtum coram domino·michi autem accidit quod vides q̄ſi ex turbatione animi factum eſt hoc · quomodo potui cōmedere coram dn̄o menti lugubri in cerimonijs·q̄d cū audiſſet moyſes recepit ſatiſfactioneȝ· I nter hoc hircū·C·in h̄·c·miſticat adamantius et eſitius· in ſequenti caplo̅ hiſtoriam illam leuitici de hirco oblato · q̄a p moiſen intellige xp̄m·et p aaron et filios eius ſacerdotes· p hircū penitentiā ſiue animā·per ignē alienū vicia·p non alienū virtutes· vel gr̄am ſp̄us ſancti·Primo g̊ ponit materiā loquendi de penitentia ſcȝ v̄ba leuitici·Sc̄do oſtēdit ꝙ raro peniter q̄s digne q̄a obſtat verecundia et amor reꝝ pn̄tium et q: natura ꝓna ē ad malū· ſic impetus peccandi ſuperat rationē·Tercio alludēdo hiſtorie dicit· ꝙ ſacerdotes peccata p penitentiaȝ debent d'lere· que tn̄ ficte penitēti nō ē iniungēda Quarto dicit ·ꝙ q̄ offert ignē alienū·i ·vitia exuritur ab illo·qui autē mundari deſiderat· offerat igneȝ ſp̄us ſancti·

petri lauaſſ ꝛ ecc̄iaȝ h̄ idem docuiſſ niſi q̄m quotidiana eſt offenſio·opōtet vt quotidiana ſit remiſſio · Cur docuiſſet orantes dicere · Dimitte nobis debita nr̄a ·niſi ipe nobis miſericors pſeueraret qui nos ab hac peticōe non vult deficere· ¶ Item augustinus ad macedonium·

I ntantū hoīm iniquitas aliq̄n progreditur vt etiā poſt actā penitentiaȝ poſt altaris reconciliationeȝ vel ſimilia vel g̃uiora ɔmittant· ꝛ tn̄ facit deꝰ ſuper tales oriri ſolem ſuuȝ nec minus tribuit q̄ antea tribuerat largiſſima munera vite ac ſalutis·ꝛ q̄uis eis in ecc̄ia locus humilime pn̄ie nō concedatur deꝰ tn̄ ſuper eos ſue pacientie non obliuiſcitur ex quoꝝ numero quis nobis dicat Dicite michi vtꝝ aliq̄d ꝓſit ad vitam futurā·ſi in iſta vita illecebroſiſſime voluptatis blandimēta ɔtempſero· ſi me penitēdo vehementius q̄ prius excruciauero·ſi miſerabilius ingemuero ·ſi fleuero vberius· ſi vixero melius·ſi pauperes ſuſtentauero largius·ſi caritate que operit multitudinem peccatorum flagrauero ardētius Quis nr̄m ita deſipit vt huic homini dicat nichil tibi iſta in poſteꝝ proderunt·vade ſalteȝ vite huiꝰ ſuauitate fruere·auertat deus tam inanem ſacrilegāqȝ ſententiā· ¶ Siue aūt quis dicat primā tm̄ penitentiā poſt baptiſmū vtilē eſſe nō ſequentem·ſiue q̄s ɔtendat vltime tn̄ veniam dari nō precedēti·ſemper tn̄ auctoritati adu'ſat᷑ q̄ ſepiſſime penitēti repromittit veniā· q̄ aūt ſit vera penitentia cui nunq̄ venia negatur·et que ſit falſa cui nunq̄ indulgentia promittitur· ¶ Adamantius ꝛ eſicius ſup leuiticum teſtantur·

I nter hoc hircum qui oblatus fuerat ꝛc̄· A damantius·Nō peccare ſolius dei ē emēdare ſapientis· ſȝ raro inuenies qui ſe corrigat· ꝛ rara ɔfeſſio pc̄ti rara pn̄ia repugnat natura ꝛ verecūdia·q: obnoxia ē culpe om̄is caro·ꝛ quiſqȝ erubeſcit cōfiteri pc̄tm dū magis pn̄cia cogitat q̄ futura·Vult etiam moyſes peccati animam repire vacuā vt exuuias erroris deponat ꝛ culpe nuda ſine pudore ſui diſcedat·ſed vbi irrationabilis impetꝰ p̄uenit ꝛ flamma celerrimi motus animaȝ depaſcit exurit eiꝰ innocentiā · p̄ponderant em̄ futuris preſētia· ſeueris iocunda· ꝛ leta triſtibꝰ ꝛ prepropa tardioribꝰ·velox ē enim iniq̄tas que ad nocendū occaſionē ſuggerit· lenta virtus et cunctatrix ante iudicat q̄ incipiat· quid decoꝝ q̄d honeſtum iniquitas om̄ia p̄cipitat·Pigra ergo ꝛ verecunda eſt pn̄ia q: pn̄tium pudore p̄mitur· Solū em̄ intēdit futuris quorū ſpes ſera tardior fructus interim

i ¶ Inter h̄ hircū·i·dū deferuntᵃ extra caſtra ſepeliēnda·ſ·nadab· et abyuth quos precepat moyſes honore ɔgruo ſepe k ¶ Hircū· liri ·i·pc̄tor ē·vel oblacōnē penitētie· l ¶ Exuſtuȝ ·viceris·q: nō bn̄ penituit·i·non vere· m ¶ Fueāt·q̄n penitētia fuit iniūcta n ¶ Fuerat·moyſes exuſtuȝ repit ſupple· alij habēt hircꝰ et tūc ſupple exuſtꝰ reptus eſt a moyſe· o ¶ Nō peccare· d'e exuſtio h̄ci ſuffocacōneȝ penitētie p aduenienteȝ culpaȝ ſignat·nā nō peccare ꝛc̄· et ſic ɔtinuat᷑· p ¶ Natura·i·diciuȝ q̄d ꝓ natura inoleuit vl' natura ipa·ꝫ·c·ſācti·alias ē·d'·c·ille rex· ·ſ·xij·q·i·c·i· b ¶ Futura·om̄e futuruȝ deſpicitᵃ· ꝛc̄· vt dixi·xl vij · di·omnes- r ¶ Moyſes·i·xp̄s·alludit ad id q̄d cum moyſes quereret hircū oblatū inuenit eū exuſtū·i·animā pc̄to ſuffocatā·vel penitenciā s ¶ Vacuam·a peccato· t ¶ Exuuias·i·indumēta· v ¶ Nuda·id eſt denudata p confeſſionem alias nūda· x ¶ Diſcedat·de hac vita· y ¶ Impetꝰ vitiorum·deſignatus p ignem impetuoſe miſſum· ȝ ¶ Innocentiam·s·di·l·ponderet· a ¶ Velox·vtpote ſine diſcretione agens· b ¶ Suggerit ei·ſcȝ q̄ cū diſcretione vult agere· c ¶ Iudicat·i·deliberat· d ¶ Pigra·quaſi diceret piger ē hō ꝛ verecūdus ad penitendum· e ¶ Pudore quia pudor ē ea amittere· f ¶ Premitur·i·reprimitur g ¶ Intēdit·i·intēdē debet ·vel intendit q̄ſi ɔferens ſecum ꝙ ea que ꝓmittunt᷑ incerta ſunt·et ita ſpes illorum ſera·aut nulla·xl vij· di·oēs h ¶ Interim ·dū ſic ē pig᷑·et dū cogitat de futuris· i ¶ Itē ſuper leuiticū·die octaua erecti tabernaculi ceperunt offerre aaron et filij eius·moyſes enim ſeptem diebꝫ ɔtinuis officium ſacerdotis ɔpleuerat·et tunc ceſſauit·eodēȝ die miſſus ē ignis celitus qui ſacrificia ɔſumpſit·quiqȝ iugiter ē obſeruatus vſqȝ ad tranſmigracōeȝ babilonis·nec licebat aliū ignē a p̄ponē·eo die cū alijs hoſtijs quas acceperat a ꝑp̄lo aaron· ·obtulit etiaȝ hircū de quo hic habetur mentio qui totus erat ſacerdotibus deputatꝰ · et ab eis tm̄ in loco ſancto deputatus ad comedendum·intulerunt g̊ nadab ꝛ abiuth ignē alienuȝ·

Moyſes tñ p̃mis ſeptem diebus igne terreno vſus fuit· Sꝫ dominus p̃cepit ei amouere terrenum· quia eo die apparet ignis celitus miſſus·
a Impudentia· ad mala facienda· b Affectus penitendi·
c Exuritur ſicut hircus ab igne· d Lex·i·miniſter legis·ſ·moyſes· vel q̈libet alius p̃lat⁹ in eo ſignificatus· vel xp̄us· vt ꝫ·e·di· inf
e Eā·ſ·pñiaꝫ per hircū ſignificatā· et alludit ad ſem hircum· moyſi bar·
f Iraſcitur· alludit ei q̄ dixit moyſes cur nō comediſtis hoſtiam ⁊c̃· Iraſcit̃ negligentib⁹ prelatis·
g Deuorādā· id eſt celebrandam
h Pñiam·i·hoſtiā ꝓ pcc̄o·ſ·hircū p quē pñia deſig
i In ſcā ſā-ctorꝫ·i·in eccleſia
k Sacerdotes·i·eleazar et ythamar filios aaron·
l Rñdit· hō rñdiſſe intelligit̃ cū dixerit michi accidit qđ vides ⁊c̃
m Aarō· p̄lat⁹
n Prouidū·i·iniungenda pñia
o Iudiciū· xliij di·c·vlti·
p Nec male· volenti confiteri·
q Facile· donec ferueſcat·s·di·i·didicimus· alias ē·v·c·ſunt qui arbitrantur
r Id muneris· penitentia·ſ·
s Muneris· tūc eñ melius eſt quieſcere q̄ exercere ꝫ·e·in ſalicibus·
t Fiat error· p ↄtemptū pñie iiūc
v Vaſe·vñ· te oratus ſinceꝝ mi/ſi vas quodcunqꝫ infundis acceſſit ⁊c̃· et dic lex q̄ ſi cōmodaſti michi vas corruptū ſciēter· et vinū acuit teneris cōmodati ſecus ſi ignorant̃ Secus eſt in locatore vel venditore· q̄ ille tenetur· ſiue ſcienter ſiue ignoranter locet vel vendat vas corruptꝫ· vt·ff·cōmodati in rebus·§·vl·ff·locati· ſꝫ adhet·§·i·ff·de acc̃·empt̃·tenetur·§·ſi vas· Itēꝫ non idem in ſuo locato q̄ in vaſe·ff·locati·ſi domum·§·i·et·l·cū in plures·§·ſeruum·
x Oleum pietatis y Vel vinū· diſtrictōnis

p̃currit· impudētia ⁊ ſpe p̃ſentiū penitentia excluditur ⁊ affectus eius exuritur ⁊ aboletur· Querit eaꝫ lex et nō inuenit· cōbuſta ē eñ feruore et fumo iniquitatis· inde iraſcit̃ et dicit deuorādā fuiſſe pñiam· in ſcis ſanctorum ſacerdotes quaſi ſegnes increpat· rñdit aaron· Prouidum debē eſſe ſacerdotale iudicium nec male ſane ↄſciencie facile eſſe credēdū id muneīs ne fiat error deťior p̄ore· vaſe eñ fetido vel oleum vel vinū facile corrūpitur· Quō aūt poterat vbi ignis alien⁹ erat pcc̄m exuri· Et in ↄſpectu dñi cui cūcta ſunt apta quaſi dicat nō placet deo qui iniuſticiam corde concluſam tenet et ſe pñiam agē p̄hibet· Ignis alienus libido auaricia ⁊ oīs p̄ua cupiditas hic ignis exurit non mundat· In quib⁹ eñ ē ſi offerāt in ↄſpectu dei ignis eos celeſtis abſumit ſicut nadab et abiut cum hijs q̄ pro pcc̄o fuerāt oblata· Oni ergo vult mundari ignē alienū remoueat et illi igni ſe offerat qui culpā exurit nō hominē· hic ignis ſiccauit emoroiſſe ſanguinē ꝓfluētē· hic ignis ſiccauit culpā latronis· Ignis eñ ↄſumens ē qui ſanat ſimpl̃r ⁊ pure ↄfitētes· Iudas inquit· peccaui tradens ſaguinē iuſtū· ſꝫ in pectore habuit ignē alienū· quo inflāmāte cucurrit ad laqueū· indignus aūt re-

a Alienus· tangit q̄ nadab et abiud impoſuerūt ignē alienum b Peccatū exuri·i· ꝓ peccato dolendo pñiam fieri c Pcc̄m·i·hircus·ſ·eſt d Enim· ſcilicet ignis alienus qui alienat a dō e Ignis·i·vindcā f Celitus· miſſa
g Alienum·s·i·q·i·ſicut eunuchus·
h Nec in eo· quaſi diceret ↄmedendus erat hircus ille a ſacerdotibus intra ſancta· Nō eñ illatū eſt de ſanguine eius intra ſācta ſcōruꝫ· ſi enim holocauſtum eſſet et cremaret̃ cū pelle et fimo· ſicut fiebat de vitula rufa tñ ſemel in anno· Et eſt ſenſus ad pñiam hominibus imponendā· vult eñ vti miniſterio ſacerdotū· vt·ſ· pcc̄a pp̄li ↄmedat· ipſe enim per ſe abſtulit pcc̄a mundi in ſanguine ſuo· vñ aplūs· xp̄us pontifex futuroꝝ bonoꝝ ⁊c̃· p ꝓpium ſanguinēꝫ introiuit in ſancta ſcōꝝ· ſemel ⁊c̃· R
Inter hoc hircū· C·in pñ·c· oſtendit efici⁹ q̄ idcirco lator legiſ mortem eoꝝ exp̃mit· q̄ ignē alienum acceperūt vt illud pcc̄m vitetur· et illud pcc̄m deſignat hereſim· Scđo oſtendit qđ ſignificet illud q̄ moyſes precepit aaron et filijs eius· vt portiones oblationis ↄmederent in ſancta ſanctorum· illud ſcilicet· q̄ q̄ vult agere pñiaꝫ agē dꝫ illā ad p̃ceptum ſacerdotum q̄ ſunt in eccīa· et q̄ oblacō corporis xp̄i non dꝫ recipi niſi in eccīa· Tercio oſtendit quid nocet illud v̄bum hiſtorie· Moyſes hircū exuſtū repit· q̄ ſic p⁹ morteꝫ filioꝝ aaron qui aſſumpſert igneꝫ alienū nō remanſit hoſtia que ſignificat ſpiritū ſcm· ſed eſt ↄſumpta· ita poſt morteꝫ eoꝝ q̄ peccāt i ſpm ſanctuꝫ et decedunt in finali impñia non relinquetur hoſtia ꝓ pcc̄o eorum quia nullum eccleſie ſacramentum eis ꝓdeſt·

medio fuit q̄ nō pura mente penituit· Culpā ergo eius nō auferunt ſacerdotes qui doloſe ſe offert nec in eo poſſunt epulari quoꝝ cibus ē pcc̄oꝝ remiſſio· Vñ verus ſacerdos ait· Meus cib⁹ ē ut faciā volūtateꝫ patris mei qui i celis ē· id ē ut peccatores ↄuerſi et penitētes ſaluent̃ Non eſt acceptū deo ſacrificiuꝫ niſi verum et ſincerum· Itē eſitius
Inter hō hircū q̄ oblatus fuerat· ⁊c̃· q̄ oīe pcc̄m p pñiaꝫ deletur et qui p̄dictū pcc̄m alteri⁹ doctrine et plaſphemie ↄmiſerūt ſaluati non ſunt· Cauſam mortis eoꝝ legiſlator exponit· Inter hoc hircū qui oblatus fuerat· ⁊c̃· q̄ ſcilicꝫ nō ↄmederunt filij aaron qđ p peccato erat in loco ſancto· id ē pñiaꝫ ↄmiſſi pcc̄i in eccīa pagi nō fecerīt· q̄b⁹ hō p̃ceptum ē quos xp̄s i eccīa ſua vicarios ↄſtituit· Ipe aūt oblacōis ſue ſanguinē q̄ p nr̄o ſanguīe oblata ē in ſcm id ē in celū in ↄſpectu patris obtulit· debet aūt comedi hō ſacrificiū vel ſumi in loco ſcō ſcilicet in eccīa in ꝓpiciacōneꝫ pcc̄oꝝ· Vñ addit queadmodū p̃ceptū eſt michi ſic p̃cepi· Moiſes ergo gerit pſonā xp̄i· exuſtū repit q̄ in ſpiritū ſanctū peccauerant ab intelligibili igne ſpūs ſancti oblacō ꝓ penitentia ablata ē· volūtarie peccantibus nō relinquitur hoſtia pro peccato·

k Quia oē· ita continua· recte ꝓ pcc̄o offertur hircus per quē penitētia deſignatur· q̄a omne peccatuꝫ ⁊c̃
l Et q̄·ſ·nadab et abiud· ſignant hij hereticos q̄ alienuꝫ ignē· ſcilicꝫ cupiditatis ⁊ praue doctrine in eccleſia accendūt· ⁊ qui ſcripturā ſanctam male interp̃tantur et praue· ⁊ ſic i ipm ſpm ſanctum peccāt· cū aliter eaꝫ interp̄tant̃ q̄ ſpūs ſanct⁹ flagitet· tales pſeudo ap̄ſe dicuntur xxxvij·di·vino
m Predcm· q̄a ſupple·
n Doctrine· hereſeos·
o Pcīm·i·p p̄dictum vicium deſignatum·
p Blaſphemie· q̄ accipiendo ignem alienuꝫ blaſphemabant ⁊ faciebant ↄt̃ doctrinā legis· ⁊ ideo ↄſupti ſunt·
q Nō ſunt· ſꝫ igne ↄſumpti·
r Mortis· tpal̃
s Lator expo/nit moyſes· ſꝫ miſticuꝫ intellectum auctoritates exponit dicens ad aaron· vt hētur in leuitico· hō eſt qđ locutus eſt dñs ſanctificabor in hijs q̄ appropinquant mi ⁊ in cōſpectu omnis populi glorificabor· q̄a per eos datum eſt exemplum ceteris quo timeant· vt exponit aug̃·ꝫ·de·ↄ·di·ij et dixit· ⁊c̃· Et dic ſanctificabor·i·ſanctus apparebo etiam in hijs qui miniſtrant michi vleiſcendo delicta eorum et nō parcendo· et glorificabor·i·laudabor et manifeſtabor iuſtus t In loco· hoc verbum miſticat· v Vicarios· ſacerdotes etiam ſimplices vicarios·s·i·q·i·ſicut eunuchus· x Ipe aūt· Ita ↄtinua· aaron obtulit hircum ꝓ peccato pp̄li· ipe aūt·ſ·xp̄us· ⁊c̃·
y Sanguine·i·pcc̄o ſm illud· libera me de ſanguinibus·i·peccatis Et alibi· ſanguinē ſāguis tangit·i·peccatū peccato additur· vt·s·e·q·ij· admonere· v· ſanguis tuus·i· peccatū tuum ſup caput tuum·b· z Sacrificium· corpis xp̄i· a Vnde addit· moyſes b Ab intelligibili· quia ſpūs ſanctus intelligibiliter et miſtice dr̄ ignis ↄſumēs· c Volūtarie·i· in voluntario pcc̄o vſqꝫ in finē durantib⁹ ꝫ·e·c· Iudas· d Peccantib⁹· ſcilicet nadab et abiud·
e Non relinquitur· cū enim eos ſubito ignis celeſtis ↄſumpſerit· nō poterunt purgari p hoſtiā· cū et quedā crimina eſſent que nullis ſacrificijs mundabant̃· vt xxxij·q·i· q̄ aūt quale forſan et iſtud erat vel poteſt iſtud exponi de quolibet ſic peccante·i·i peccato pſeuerāte vſqꝫ in finem· bar· Scđa·ſ·quia ſemel tantū xp̄m oportuit pati· nec relinquitur ſcđs baptiſmus relinquitur autem ſecunda penitentia· et tercia ⁊ ſic deinceps·
f Hoſtia· tur xp̄us q̄ eſt hoſtia ꝓ peccatis· vel ſic·i·non
g Volūtarie eñ peccantib⁹·i· in peccato vſqꝫ in finē pſeuerantib⁹ non relinquitur
h hoſtia ꝓ peccato·i·non iteꝝ immola

relinquitur locus ſecunde hoſtie ſicut in veteri lege dictum eſt· ſepius hoſtias ꝓ peccato immolari· vel relinquitur hoſtia ꝓ pcc̄o·i·non pro deſt xp̄us q̄ eſt hoſtia ꝓ peccatis iam·ſ·in h̄ preſenti ſecl̄o ·per qd̄ cō
a ℭ Perſeuerare·s·e·di·i·§·poteſt ... ſtat q̄ nec in futuro
IVdas·eſau·de pcc̄o forte p̄mogeniture vendite·vij·q·i·§ peri/culoſum eſt· c ℭ Magis correctiuum· d ℭ Neq̄ȝ· vterq̄ȝ ſcilicet

tiſfactione pñie tibi iniuncte a ſacerdote·ſ· tāq̄ bene peniteti q̄ exerce re oſtendo·ſi queras opa pñie tibi iniungi a ſacerdote·ſ· tanq̄ bn̄ peni teti·videas ne in ipa pñia ſimulata facias q̄ poſtea indigeat penitētia vt·xvij·q·iiij·ſunt qui opes· ꝯpata·i·nō vere recepta·ſ· p pcc̄i deſer
o ℭ Que ſi ſcl'· fuerit vſur- tionem ꝯdent petē tales vt eis iterum
p ℭ Aufert vſū poſterioris·q̄ non ſo- iniungatur ſatiſfactio ꝓ illis

Nā ſic vera pñia veniā ꝓmeret̄ ita ſimulata deū irritat· q̄ ſpūs ſanctus diſcipline effugiet fictū· h̄ aūt ſancti p̄tes irremiſſibile pcc̄m ⁊ blaſphemiam in ſpm̄ ſanctum dixer̄ in ſceleribꝰ vſq̄ȝ in fineȝ vite pſeuerare· de ſalute ſua deſperare ꝯ potentia ⁊ miſericordia dei ⁊ redemptoris diffidere· ℭ Itē iohes· os aureum in epiſtola ad hebreos·

IVdas penituit ſȝ male· laqueo nanq̄ȝ ſe ſuſpendit· Penituit etiā eſau· magis iſte· neq̄ȝ penituit· lacrime q̄ppe non erant pñie ſȝ animi violenti ⁊ indignacōis in terne q̄ eius operibus apit̄· Non igit̄ negemus pcc̄a nr̄a· neq̄ȝ nos in pudentia duros efficiat· ſponte noſtra puniamus ne pendamus· non ſponte ſupplicia audiuit caim· a deo· vbi eſt abel frater tuus ⁊ dixit neſcio Nunq̄d cuſtos fratris mei ſum ego· vides quō ex hoc pcc̄o ampliꝰ opatꝰ eſt· Nonne ⁊ p̄t eius ſimilit̄· Audiens enim ipſe adam vbi es dixit audiui voceȝ tuaȝ dn̄e et timui q̄a nudꝰ ſum ⁊ abſcondi me· magnū ē vt q̄s pcc̄a ſua agnoſcat ⁊ memoriam eoꝝ perſeuerant̄ retineat· Nullū inuenit̄ dlictoꝝ tale remediū ſic eoꝝ ꝯtinuata memoria·

ℭ Iteȝ ambroſiꝰ in libro de pñia·

IN ſalicibꝰ inq̄t in medio eiꝰ ſuſpendimꝰ organa nr̄a Quō cātabimꝰ cāticū dn̄i i terra aliena· Si eñ caro mēti repugnat nec ſubdita eſt animi gubernaculo ⁊ mētis imperio· aliena ē terra q̄ non domat̄ exercitio cultoris· Fructus eñ nō p̄t caritatis pñie ⁊ pacis afferre· Melius eſt ꝗ tunc quieſcere q̄ exercere· Nō queras opa pñie ne in ipa penitētia fiat qd̄ poſtea indigeat penitētia que ſi ſemel fuerit vſurpata nec iurecelebrata· nec pōris fructū obtinet ⁊ aufert vſuȝ poſterioris· Sane ⁊ cū caro repugnat mēs ad deuȝ debet eſſe intēta ⁊ ſi opa nō ſequuntur fides non deſerat̄· ⁊ ſi carnis impugnant illecebre vl' ꝑtates aduſarie· maneat mēs deo dedita· Tunc enim maxime vrget̄ cum caro non cedit· Et ſunt q̄ vehementer incumbunt miſere anime querentes om̄e auferre preſidiū· Vn̄ illud ē exinanite exinanite vſq̄ȝ ad fundam̄tum in ea· Quā miſeratus dauid ait Filia babilonis miſera· vtiq̄ȝ babilonis filia ē q̄ filia dei eſſe deſijt· cui tn̄ medicū inuitat dicens· beatus q̄ tenebit ⁊ allidet· ⁊c̄· h̄ eſt q̄ infirmas et lubricas cogitacōes habet illidat ad petrā id ē ad xp̄m q̄ oēs irrationabiles motus ſui reuerentia ⁊ diſcretione comminuat· ℭ Item ieronimus ſuper matheum·

NIchil iude ꝓfuit egiſſe pñiaȝ p quā ſcelus corrigē nō potuit· Sȝ qn̄ frater ſic peccat in fratrē vt valeat eñ dare q̄ peccauit· p̄t ei diuinitus dimitti· ſin autē pmanēt opa fruſtra voce aſſumit̄ pñia· h̄ eſt qd̄ de eo dicit̄ ⁊ orō eius fiat in peccatū· vt nō ſolū emendare nequiuerit ꝓdicōis nephas· ſȝ ꝓprij homicidij ſcelus addiderit· ℭ Iteȝ leo papa in ſermone q̄ ſic incipit· inter om̄ia·

SCeleratior oibus o iuda ⁊ infelitioꝛ extitiſti· q̄ȝ nō pñia reuocauit ad dn̄m· ſed deſperatio traxit ad laqueū· exſpectaſſes ꝯſumma cōem criminis tui· ⁊ donec ſanguis xp̄i p pcc̄oribus funderet̄ informis leti ſuſpendium diſtuliſſes· ℭ His auctoritatibus q̄ ſit vera vel que falſa oñditur pñia· ⁊ falſe nulla indulgentia dari ꝓbatur in quo illorum ſententia deſtruit̄· qua euȝ q̄ pluribus irretitus fuerit pcc̄is aſſeritur vnius delicti pñia eiuſdem veniaȝ a domino cōſequi ſine alterius crīmis penitentia· Qd etiā multoꝝ auctoritatibus ꝓbare conant̄· q̄ꝝ pma ē

ℭ Apitur· ar· ex ſequentibꝰ ꝯplen di p̄cedentia· ar· l· di· ſi quis diaconꝰ ar· s· di· xviij· per/uenit· ar· xxiij· q· iiij· quid crudele· ar· xxxiiij· q· i· cuȝ per bellicam·
f ℭ Ex h̄ peccato mendacij· q̄a poſt homicidiū ſecutuȝ eſt mendaciuȝ· qd̄ maius fuit· vt· s· di· i· §· alij econtra ·c· ſerpens·
g ℭ Memoriā· s· di· i· his auctoritatibꝰ· ꝟ· Iteȝ illud iohānis· et h̄ ideȝ · s· di· lxxxi· vȝ ꝯt̄· ſoluitur ibi·
h ℭ Memoria ad ꝯtractionē non ad delectationem·
IN ſalicibus C· dic̄ dauid quō cantabimꝰ cāticuȝ nouuȝ in ter/ra aliena· quod exponens ambroſi-us ait· terra aliena caro eſt que imperio mentis non ſubiacet· ſi iſta terra domari non p̄t non accipe pñiam dȝ· nā ſi accepit ⁊ defecerit ipſa erit inutilis· et aufert vſum poſterioris et h̄ eſt qd̄ dicit i ſalicibꝰ· i· a ſalici-bus p quas deſig/nantur mali in medio eius qui ſunt i ꝓfundo vitioꝝ·
i ℭ Suſpendimꝰ· · i· ſubtraximus et diſtulimus·
k ℭ Organa· i· orō nes nr̄as vel confeſſiones q̄ inutiles ſunt duȝ ſumꝰ in pcc̄is· peccatuȝ eñ cōpatur ſalici ꝓpter infructuoſitatē· i· q· i· ſi fuerit et organuȝ oratio ni ꝓpter dulcedi/neȝ· xlv· di· cū bea/tus· xlvi· di· h̄ dȝ·
l ℭ Nam quō cātabimus· i· opera fructuoſā facie-
m ℭ Cul- mus toris· anime·

licet inutilem egerint pñiam· imo nec dȝ· ar· ꝯ· e· §· il/lud aūt ꝗꝗ· in· ſi· et· c· pium·
q ℭ Incumbant· ſcilicet demones·
r ℭ Exinanite· h̄ dictuȝ ē in templi deſtructione a ſi-rijs· h· i· euacuate aiaȝ ꝟtutibꝰ·
s ℭ Vſq̄ȝ ad fundam in ea· i· vſq̄ȝ q̄ aliqd̄ edificium ꝟtutū non remane/at i ea· et vſq̄ȝ ad fundam̄tuȝ· ⁊ ſunt ꝟba demonum exhortāciū ſe ad cō-cupiſcentias car-
NIchil· nis valeat· ⁊ velit· i· ꝯtingat ipm emendare deteſtādo et abhominando et deo digne ſatiſfaciendo· nō · n· intelligit̄ h̄ emdacō rei ablate recōpenſatio vel reſtitucō delicti· ſed deteſtacō delicti ⁊ ſatiſfactio · vel ſi peccat in fratrem vt per illū dolorē et p illā pñiaȝ va/leat emēdare deo · i· corrigē ⁊ dolē·
SCelera- io· tioꝛ· diſtuliſ-ſes· hic innuitur iudam morte pre/ueniſſe xp̄m· ſed innuit ꝯtra ieronimum ſuper marcū cum iniq̄s deputatus ē dn̄s· i· cū in-iquis veritas deputata· iniquum reliquit· i· ſiniſtꝝ· alteꝝ aſſumpſit ſcilicet dexterum· ſic faciet in die iu/dicij· ex ſiti crimi/ne diſſimile ſtipendiū ſortiuntur alter precedit xp̄m in paradiſū· alter iudā in infernum· et ita videtur q̄ mors xp̄i mortem iude p̄uenerit· Ho· magis in h̄ credēdum eſt ieronimo q̄ leoni· vel forte mors iude ſecuta eſt morteȝ latronis p̄uenit tn̄ morteȝ xp̄i· xp̄us enim prius q̄ latro eſt mortuus· vnde non fregerunt eius crura· vel et ſi morteȝ nō p̄ceſſit· p̄uenit tn̄ vulnus xp̄i lancea infixum ex quo ꝓceſſerunt ſacr̄a noſtre redemptionis· et ita mors xp̄i preceſſit· de hoc extra de baptiſmo maio/res· xxiij· di· qui ep̄us· ab illo auteȝ· §· ſiue aūt· oſtenſum eſt que vera

n ℭ Nec prioris· i· ſui ipſius· quia poſtea non agit̄ ſcd̄m ꝯſuetudinem quarundaȝ eccl̄iaꝝ· ꝯ· e· §· vlti· s· e· q̄uis h̄· n· de ſolēni ibi intelligit· h ſȝ de alia intelligi p̄t· nam loquitur ambro· de illo qui adhuc delectatur in pcc̄o· nec ꝓponit id deſerere· iſte meliꝰ faceret q̄ q̄eſceret a ꝯfeſſione et faceret bona q̄ p̄t· vt deꝰ illuſtret cor eius· vt ꝯ· e· di· v falſas· Si enim ſuperficialeȝ talis agat penitentiaȝ potius ꝗuabit̄ q̄ iuuabit̄· vt · s· e· q̄ admiſſa ſecunduȝ hunc intellectū ꝓcede ſic· meliꝰ ē abſtinē a ſa

t ℭ His auctoritatibꝰ· ⁊c· et que falſa ſit penitentia· hic latenter ſubintrat aliam queſtioneȝ· ſ· an pluribꝰ irretitus criminibꝰ poſſet de vno

optinere veniā pmanendo ī alijs· et pmo ꝓbat tribus auctoritatibꝰ et vna racōe vnum pcc̄m ſine alio remitti poſſe· uſqꝫ ad ·§·ſed quod igitur· ibi allegat ꝓ pte aduerſa q̄ſi qōem terminādo p auctoritatem auguſt· Tercio loco determinat auctoritates īductas ꝓ pte illa ī·§· auctoritas fidelis· Eſt ergo determinacō magiſtri ꝙ nullus poteſt conſequi veniā de vno nec quo ad culpā nec quo ad penā· niſi de oībꝰ ſatiſfaciat· quod ſic oſtenditur· qui dolet de vno aut ex caritate aut non ſi ex caritate ergo deum diligit·ḡ et q̄ nouit deū diligē diligit et odit q̄ ſibi contraria ſūt· ergo quodlibet mortale odit· qḋ falſum eſt· ſi non ex caritate· ḡ ille dolor eſt informis cū nō ſit caritate informatus· ḡ nō eſt opus alicuius v̓tutis· ergo non ē vite meritorius ſꝫ indifferens· forte dices per hanc inductōnem non haberi ꝓpoſitū· qꝛ nō querebatur an retentis ceteris poſſit mereri q̄s vitā eternaꝫ· ſed an retentis ceteris poſſit de vno veniam mereri· Reſpōdeo imo idē oīno ē· qꝛ ſi q̄s dolēdo nō ex caritate poſſet de vno veniā mereri ergo ꝛ eadē rōe de omnibꝰ alijs· ḡ aliquis ē vel eſſe pt ſine merito vite et̄ne et ſine merito mortis· ꝛ ita nec bonus nec malus qḋ nō ē verū· ſic ḡ probato ꝙ peccatū nō dimittit̄ quo ad culpā ꝓbatū intelligit̄ ꝙ nec quo ad penā· naꝫ rōne culpe et pena datur· bn̄ tn̄ concedo ꝙ tali petēti pn̄ia nō eſt deneganda· ex̄ de pe· et remiſ· ꝙ q̄dā· q̄ tn̄ donec peniteat de oībꝰ inutilis ē quo ad vitā eternam· ſꝫ cuꝫ penitet de omnibꝰ fiet vtilis· nec alia ſatiſfactio ei imponetur ab eccl̄ia ꝓ illo peccato

a ❡ Idipm̄· quaſi diceret pcc̄m ſufficienter punitum ī hac vita non punietur in alia· vel non bis in idipſuꝫ ſꝫ ſeꝫ per miniſtrū quia eccleſia pro eodeꝫ peccato bis non punit· vel potius hec auc̄tas intelligitur de hijs tm̄ qui inter ipa flagella ꝯmutantur in bonū et corrigunt̄ et ad caritatē redeūt ꝓfecto tales iterū nō puniuntur ꝓ hijs pcc̄is· ſed ſi quid inde remanſit delebitur in purgatorio·ī·e·§·auctoritas·v̓·intelligit̄

b Pluit· relinquid· auctoritatē hāc exponit·g·ī·e·§ illud

c ❡ Corrigit· tribꝰ modis quis ſe corrigit a vicijs· ꝛ ea reſecat ·ſ· cū ceſſat ab actibꝰ eoꝝ· ſed nō confitetur ea· Secundo cuꝫ ceſſat ab actibus eorum et ea deteſtatur ita ꝙ confitetur ea ſed non ex caritate nec cum caritate cum occultet aliqḋ mortale pcc̄m· alias de hijs duobus intelligitur qḋ dr̄ ī ea ·§·§· Tercio cū q̄s deteſtat̄ peccata ꝛ errata oīa ex deuotōe ꝛ caritate ꝯfitet̄· ꝛ ꝓ eis ſatiſfacit· de hꝭ·s·e·pfcā

d ❡ Octonario· nota ꝙ a bt̄i immaculati vſqꝫ ad dn̄m cū tribularer ē vnus pſalmus· et habet ·xxij· diſtinctiones· et q̄libet diſtinctō continet octo v̓ſus· et ita ꝯtinet ·xxij· octonarios· Nam· viij· verſus faciunt octonariū vnū· et hoc eſt ꝙ dixit in decimooctauo octonario·

illa naū ꝓphe Nō iudicabit de9 bis in idipm̄· ſꝫ quē ſacerdos iudicat deus iudicat cuius pſonā in eccl̄ia gerit· Qui ergo a ſacerdote ſemel ꝓ pcc̄o punitur nō iterū ꝓ eodē peccato a deo iudicabit̄· ❡ Itē grego·

Pluit dn̄s ſup ezechielē ſup vnā ciuitatem et ſup alteram nō pluit· et eādē ciuitatē ex parte ꝯpluit ex pte aridā reliq̄t· cū ille qui ꝓximū odit ab alijs vicijs ſe corrigit· vna eadēqꝫ ciuitas ex parte cōpluitur et ex pte arida manet Quia ſunt qui cū quedā vicia reſecāt ī alijs grauiter pdurāt ❡ Iteꝫ ambroſius in octauodecimo octonario·

Prima ꝯſolatio eſt quia nō obliuiſcitur miſereri de9· Secunda ꝑ punitōnem· vbi et ſi fides deſit· pena ſatiſfacit et releuat· ❡ Itē opponitur de ieronimo q̄ ſuper naum ſentire videtur· ꝙ ſi infidelis adulterando interficeretur de adulterio nō ampli9 a deo puniretur·

Si illa ſatiſfactio nō ❡ Iteꝫ fuit quā in adulterio viuens ꝓ homicidio obtulit cum adulterij eum penituerit utriuſqꝫ pn̄ia ei imponēda erit· qḋ a ratōne alienum eccleſiaſtica ꝓbatur ꝯſuetudine· que ꝓ eodē pcc̄o niſi iteratū fuerit nulli bis penitentiam imponit ❡ Sꝫ ꝙ ei qui crimē ſibi reſeruat de alio venia non preſtetur nō ſolū pmiſſis ꝓbatur auctoritatibus eſicij adamācij· ſmaragdi· iſidori· gregorij· auguſtini ❡ Verum etiaꝫ alia auctoritate eiuſdem auguſtini in libro de

penitentia· ait enim

Sunt plures quos penitet peccaſſe· ſed nō oīno· reſeruātes ſibi quedam in quibus delectentur· non aduertentes dn̄m ſimul mutū ꝛ ſurdū a demonio liberaſſe· per hoc docet nos nūq̄ niſi de omnibus ſanari Si eni peccata vellet ex parte reſeruari habentem demonia ſeptem pficere potuit ſex expulſis· Expulit autem ſeptem vt crimina omnia ſimul̄ eicienda doceret· legionem autē ab alio eiciens neminem reliq̄t de oībus qui liberatum poſſideret oſtendens· ꝙ ſi etiaꝫ pcc̄a ſint mille oportē de omnibus penitere· Laudād9 eſt enim domin9 qm̄ eiecto demonio locutus eſt mutus· Nunq̄ aliquem ſanauit quem oīno non liberauit· Totū enim hominē ſanauit in ſabbato quia ꝛ corpus ab infirmitate et animam ab oī ꝯtagione· Indicans penitentē oportere ſimul dolere de omni crimine orto in anima ꝛ corpore· Scio enim dominū inimicū omni crimīnoſo· Quomodo ergo q̄ crimen reſeruat de alio recipiet veniam· Sine amore dei conſequeretur veniam ſine quo nemo vnquam inuenit gratiaꝫ· hoſtis eni dei ē dū offendit perſeueranter· quedaꝫ em̄ impietas infidelitatis eſt· ab illo q̄ iuſtus et iuſticia eſt dimidiam ſperare veniam· Nam ſine vera penitentia inueniret gratiam· penitētia enim vera ad baptiſmi puritatem confitentem conatur ducere Recte enim penitētes ſi quicq̄ ſordis poſt

e Prima et ſi fides· i· ꝯſciētia pcc̄i alicui9 f ❡ Deſit· i· nō occurrit g ❡ Pena· ꝛc̄· ſ· ꝑ pacientiaꝫ ꝛ humilitatē que hēt̄ur ī ipa pena inter ipſa flagella et pcc̄a que ad memoriā nō occurrūt dimittuntur hanc expoſicionem habes ·ī·e·§· illud· v̓· Item illud ambroſij

h ❡ Nō amplius· pt ḡ aliquis non penitēs de mortali euadē debitam ꝓ eo dānatōeꝫ· ſꝫ q° ſenſu hꝭ dixerat Iero· ſup eūdeꝫ locū oñdit dicens queret hꝭ aliquis· vt·ī·e·di·q̄rat·

i ❡ Potius· hꝭ oñdit· ꝙ qui ꝑ tēporale ſuppliciū vel flagellū ñ corrigunt̄ poſtea eternaliter puniūt̄ agēs de deph̄ēſo ī adult̄io decollato

k ❡ Puniēt̄· Si vero contereretur· ar· ·xxiij·q·v· q̄d ḡ·

Si illa· verba magiſtri ·g· quidaꝫ dicunt ꝙ ſūt v̓ba iero· vſqꝫ illuc· ꝙ a rōne· ꝛc̄· et loq̄tur non ſm gn̄alē eccl̄ie ꝯſuetudinē· ſꝫ pticularē alicuius loci· ſꝫ ꝙ ſint magr̄i· patet·ī·e·§ auctoritas· circa ſi·

m ❡ Si illa· i· pena q̄ ei īflicta pro peccato fuit·

n ❡ Imponit q̄ſi diſpenſando·

o ❡ Nō pſtet̄·s· ·xxiij·q·v· q̄d ḡ· ·s·di·e· ille pn̄iaꝫ ·s·di·e·§· irriſor· et·c· qui admiſſa· ·s·e·di· pn̄iaꝫ agite·s·e·di· pcitētes

Sunt plures ·C· qui penitet oīno penitere· qꝛ xp̄us nulluꝫ curauit queꝫ oīno nō liberaret· ſicut apparet in exemplis in l̄ra poſitis· in ſi· ſupponit ꝙ non vider̄ vere penitē qui penitendo nō ꝓrūpit ī lacrimas cū ꝓ tēpali dāno pronus ſit ad plangēdum

q ❡ Delectēt̄· hꝭ ē falſa pn̄ia· vt·ī· di·v· falſas

r ❡ Nos nūq̄·s· ·e·di·§· dauid ·et ·c· ille rex tantus ·s·di·i·§· alij econtra·et·c· nō pt q̄s

s ❡ Niſi d̓ oībꝰ ſicut nec liberatur pign9 lꝫ de pte debiti creditori ſit ſatiſfactū· C· de diſtract· pi· quādiu et dicit lex ꝙ qui aliquid facē tenetur faciēdo ꝓ pte non liberatur· ff· de·v̓·ob· in executōne obligatōnis·§·pe· et ſententia non dꝫ ꝓ pte teneri et ꝓ pte non· ff· fam· herc· ī hꝭ iudicō· ff· de edē·l·i·§· pnl̄· ꝛ ē ar· ad qōnem an ex pluribus excōicatus diuerſis de cauſis poſſit ab vno abſolui ſine alijs· nō diuerſis ꝯfiteri·ī·di·v·c·i· circa ſi· ar· ff· de ar·

t ❡ Sanari· ꝛ vni· Itē ſi vnus·§· Itē ſi plures· et·l· q̄d tn̄·ꝛ·l· labeo

u ❡ Potuit·ſ· ſanare·

x ❡ Septē· nō ſucceſſiue ſꝫ ſimul̄· y ❡ Simul̄· eicienda· ff· d̓ ſ· ruſt· pdi· ꝑ fundū·

z ❡ Mille· ſed nunq̄d ꝓ vno q̄qꝫ mōꝯtali pcc̄o ſeptēnis penitentia eſt imponēda· ar·s·e·q·ij· hꝭ ipſuꝫ ſcd̄m hꝭ ergo nō ſufficiet vita hōis ad explendam hm̄oi ſatiſfactionem Reſ̄· ſine dubio cuilibꝫ mortali penitētia ſeptennis debet̄ ſꝫ tn̄ qꝛ arbitrarie ſunt hm̄oi penitentie· artabit iudex eas infra tempus congruū

penitendi · s · xxvi · q · vij · tempora penitudinis
a ¶ Omnino · s · e · di · · § · Item ꝙ frequenter · et · c · adhuc · ꝯtra · ſed non tunc cecus cum leproſus eſſet · ideo de hoc non poteſt ſanari · s · di · ij · · § · ſi · in fine ·

b ¶ Corpore · i · in anima miniſterio corpis · nullū enī pctm ē i corpore tantum · eſt tamē et aliquod volun tatis tantum ·
c ¶ Criminoſo · cū autem ei qui in v no deliquit ſit ini micus · patet ꝙ talis ſit criminoſus ·
d ¶ Puritatem · vt · ſ · purificet ſi cut baptiſmus ·
e ¶ Declarare · ſe cus dicit lex in iu dice · C · ad · l · cor · de fal · vbi · ff · de offi · pſi · obſeruā duz · s · xxiij · q · iiij · eſt iniuſta ·
f ¶ Vnq̄ · i · alñ ·
g ¶ Amore · vnde iuuenalis · plora tur lacrimis amiſſa pecunia veris · Et alibi · Minore tumultu plangū tur non nunq̄ fu nera ·

purificacõez ꝯtraxerint · Oportz vt abluant ſaltez lacrimis mentis · ſed ſatis durus eſt cuius mentis dolorez oculi carnis nequeunt declarare · ſz ſciat ſe culpabiliter durum qui de flet damna temporis vel mortem a mici ⁊ dolorez peccati non oſtendit lacrimis · non itaqz eſt vt quis excu ſet ſe nō habere fontem lacrimaꝝ q̄ vnq̄ lacrimis oſtendit dolorē amo re tpalium · quez ḡ penitet omīno pe niteat ⁊c̄ · ¶ Auctoritas illa naum ꝓphe · Non iudicabit de9 bis ⁊c̄ · nō oſtendit oīa q̄ tpaliter puniuntur non vlteri9 a deo punienda · quanq̄ enim ſodomitas egiptios · iſraheli tas in heremo ſuper eundem locuz di cat Jeroni · temporaliter a deo pu nitos · ne ineternuz punirentur · non tamen de oīb9 generaliter hͦ intel ligenduz eſt · alioq̄n cuiqz ſceleroſo optanduz eſſz vt celeſti fulmine per cuſſus aut aquis immerſus · aut a ſ pentib9 vulnerat9 pro peccatis ſuis diuinitus interiret · vt eternos cru tiat9 breuis ⁊ momētanea pena ter minaret · Illd etiā apoſtoli falſuz eſ ſet ꝙ de ꝓſtratis in deſerto in epl̄a ad hebreos ſcribens ait · ꝙ ꝓpter in credulitatem ſuam non intrauert̄ in terrā ꝓmiſſiōis · vbi ꝓbat̄ ꝙ ſic me rito ſue infidelitatis reqez illaz ami ſert ita ꝓpter eandē infidelitatez ve ram reqem beatitudinis eterne nul lo modo intrauert̄ · Intelligit̄ ḡ illd Jero · de hijs tantum q̄ inter illa fla gella ſua pn̄iaz egert̄ quam ⁊ ſi bre uem ⁊ momētaneā tamē nō reſpuit deus · ſic ⁊ illd ꝓphe · Non iudicabit de9 bis inidipm · de hijs tm̄ intelligi oportet quos pn̄tia ſupplicia cōmu tant · ſuper quos non ꝯſurgit duplex tribulatio · Qui autem inter flagel la duriores ⁊ deteriores fiunt · ſicut pharao q̄ flagellatus a domino du rior factus eſt pn̄tibus eterna ꝯnec tūt vt tpale ſuppliciuz ſit eis eterne dānacōis iniciū · ¶ Vn̄ aug · in cāti co deutronomij · Ignis ſuccenſus ē · ⁊c̄ · hec ē vindicā hic incipit ⁊ ardebit vſqz ad extre

h ¶ Peniteat · s · di · i · § · non ſunt · c quem penitet ·
i ¶ Auctoritas · ſoluit auctorita tes inductas ad ꝓbandum ꝙ q̄s agendo penitenti am de vno pecca to · et non de alio · ꝯſequitur veniaz de illo ⁊ nō d̄ alio qd̄ nō poteſt eſſe
k ¶ Breuis · s · e · di · § · ecce cuius · · c · talis michi · io ·
l ¶ Cōmutant · in bonum ⁊ caritatē ad veram pn̄iam ·
m ¶ In cantico moiſi · ſ · audite celi que loquar · ⁊c̄ · cuius cantici eſt verſus ille · Ignis ſuccenſus eſt in furore meo · et ardebit vſqz ad in ferni nouiſſima ·

n Gnis · magna vero · ſcilicet que tpaliter · non puniuntur ſufficienter
o Querat · s · xxiij · q · v · quid ergo · Aliquem pro aliquo peccato
p ¶ Deus bis · id eſt non punit a iterum ꝓ quo ſufficient' eū puniuit ·
q ¶ Fruſtrentur · i · euitent
r ¶ Menſuras · id eſt ſcire quibus et quantis flagel lis quelibet pcta ſunt punienda ·
s ¶ Dehinc · id ē poſt hanc vitam ·
t ¶ Lui · i · puniri ·
u ¶ Culpa leuis · et tn̄ mortalis · oīs enim culpa dicit' leuis que tempo raliter punitur re ſpectu illius que eternaliter · ſicut quelibet pena tē poralis d̄r leuis re ſpectu eterne · ſ · e · di · vij · § · vlti ·

mam damnacōez ¶ Hoc ꝯtra illos notanduz eſt q̄ dicunt · Non iudica bit deus bis · ⁊c̄ · ad omnia ptinē fla gella · qr q̄daz flagellis hͦ emendan tur · alij hic ⁊ ineternuz puniunt̄ · ſic anthiochus ⁊ herodes · Qd autem ſup eundez locuz de adulterio infide li · Jeronimus ſentire videt̄ ⁊ ex e iuſdem verbis falſum eſſe probatur Exemplo enim illius qui iſrahelitis maledixerat ⁊ qui ligna in ſabbato collegerat · oſtendit parua peccata breuibus ⁊ temporalibus ſupplicijs purgari · magna vero diuturnis ⁊ e ternis ſupplicijs reſeruari · ¶ Ait Querat hic aliquis ſi enim infidelis deprehenſus in adulte rio decollet̄ · quid de eo poſtea fiet · aut enim punietur ⁊ falſum eſt hoc qd̄ dicit̄ · non iudicabit deus bis in idipſum in tribulatione · aut nō pu niet̄ ⁊ optanduz eſt adulteris · vt in preſentiaruz breui pena puniant̄ vt fruſtrent̄ cruciatus eternos ad qd̄ rn̄demus deū vt omniū reꝝ · ita ſup pliciorꝝ quoqz ſcire mēſuras ⁊ nō p uenire ſententia iudicis · nec illi i pec catorē exercēde de hinc pene aufer ri poteſtatez ⁊ magnuz pctm mag nis diuturniſqz lui cruciatibus · ſi q̄s aūt punitus ſit vt ille in lege q̄ iſra helite maledixerat ⁊ q̄ in ſabbato ligna collegerat · tales poſtea nō pu niri qr culpa leuis pn̄ti ſupplicio cō penſata ſit · ¶ Illud aūt gregorij · Pluit dn̄s ſup vnā ciuitatē ⁊c̄ non ad criminis veniā ſz ad eius deteſta tionē referendū ē · vt ideo ps ciuita tis videat̄ eſſe cōpluta quia crimen qd̄ dilexerat deteſtari incepit nō ꝙ eius veniaz ꝯſequat̄ · criminis autez deteſtacō pluuia vocat̄ · qr ex fonte d̄ine gr̄e cordi nr̄o inſtillat̄ vt vel ſic quiſqz ad veram penitentiam perue niat · aut eo minus a deo puniat̄ ꝙ diuturniori d̄lectatione pcti · maius ſibi ſuppliciuz accumulaſſz · Si vero ad indulgentiaz criminis pluuia re ferat̄ euāgelice ſententie ꝯtraire vi debit̄ ſi eīn ꝓpter odium fraternuz etiā q̄ dimiſſa ſunt replicāt̄ ad penā

x ¶ Compenſata hic aperte innuit ieronim9 grauia pcta de quib9 pe nitentia non agi tur inter flagella et hͦ puniri graui ſupplitio et in fu turo punienda e ternaliter · Leuia vero que hͦ puni untur ſufficienter ꝓ leui pena com penſationem vite eterne recipe qd̄ in bonis fieri non ambigimus · et in malis forte ita ſit ſed non credo ꝙ iam remitteretur pctm quo ad penaz ꝯfitenti de vno et non de alio ꝙ negauimus · s · e · di · in illo · § · hijs auctoritatib9
y ¶ Illud autem arbiter · ſ · de · ꝯ · di · iiij · omnis qui ·

a ¶ Et ſi fides·s·i·q·i·fertur·s·xxviij·q·i·§·ex hijs·l·
b ¶ Obicitur·hic patet illa fuiſſe verba magiſtri·ſi illa·ꝛc·
c ¶ Satiſfactio·s·e·di·ſatiſfactõ· d ¶ Non percipitur ecce plane vi-
detur velle ꝙ par
ticularis cõfeſſio
fcã·ſ·d vno pc̃o
adueniente carita
te incipiat viuere
et valere ad vitaꝫ
eternam et ꝙ ſic i
telligat patet per
exẽplũ qd̕ inducit
baptizato ſcd̕ꝫ ꝙ
d̕z de omnibus bo-
nis que fiũt ſine ca
ritate·ſ·ꝙ incipi-
ant viuẽ qd̕ tamẽ
nõ credo· imo tan
tũ illa bona q̃ fiũt
cũ caritate·ꝛ ſi po
ſtea fiũt mortifica-
ta·iteꝝ adueniẽn
te caritate reuiui
ſcũt·ſi non aduene
rit caritas idẽ ẽ ꝙ
ꝛ de eis q̃ fiũt ſine
caritate quia nec
iſta nec illa valẽt
niſi ad bonũ tpale
vel ad illuſtrandũ
vel ad incõmodũ
vitandum vel ad
minoreꝫ penã ſub
eundam·ad excu-
ſand̕ ꝗ magr̃m di
cimus ꝙ intellexit
eam ad hoc vale-
re ꝙ vlteriꝯ ei ꝓ
illo peccato nõ in-
iungetꝰ a ſacerdo
te ſatiſfactio alia
vt·s·e·§·Iteꝫ ap-
ponitur·v·ſi illa
ſatiſfactio·ſic bap
tizatus licet ficte
non rebaptizatur
de c·di·iiij·ſolet·
quod tamẽ R· ne
gat·l· Sed melius
diſtinguitur ſic bo
na opera cum cari
tate fcã·et poſtea
mortificata p pec-
catum reuiuiſcũt
iterũ per caritateꝫ
ad vitam eternaꝫ
conſequendaꝫ· ſic
facta olim ſine ca
ritate reuiuiſcũt·
et valẽt tm̃ ad tẽ
porale p̃miũ vel
ad minus ſupplici
um ſubeũdum·ad
idẽ valẽt bona fa-
cta cũ caritate· et
poſtea per pecca-
tum mortificata·ſi
hõ nũq̃ ad carita
tem redeat·ſcd̕m p̃
mũ membrũ intel
liguntur ille due
auctoritates ꝫ·e·
piũ·ꝛc·Si qñ·ꝛc·
ꝛ intellige ꝙ in a
lio tpe fecerũt bo
na·ſ· cũ erãt boni
et i alio tpe mala cũ erãt mali·Vel ſi dicatꝰ ꝙ in eod̕ tpe intelligũtur
ille auctoritates iuxta ſcd̕m membꝝ·quem duplicem intellectũ magi
ſter innuit ſupponendo aliam ſolucionem ibi·quanq̃ ꝛc·ſcd̕m tercium
membrum loquitur ezechiel dicẽs·ſi auerterit·ꝛc· et gregorius in·c·

multomagis que nondum ſunt di-
miſſa ad vindictã reſeruari proban
tur·Iteꝫ ſi ſcd̕m auguſtinum arbiter
ſue voluntatis non poteſt inchoare
nouã vitam niſi peniteat eũ veteris
vite quõ ad nouitatis indulgẽtiaꝫ
perueniet qui odij vetuſtatẽ nõ de
poſuit·Ad deteſtacõem ergo crimi
nis vt dcm̃ eſt nõ ad eius indulgẽ
tiam pluuia illa ptinẽ ꝓbatur·Itẽ
illud Ambroſij·Et ſi fides deſit pe-
na ſatiſfacit·Non de ea fide intelli-
gitur de qua dicitur fides ſine operi
bus mortua eſt·ſed de ea de q̃ apo-
ſtolus dicit·Omne quod nõ eſt ex fi
de id ẽ omne qd̕ contra conſcientiam
fit pccm̃ ẽ·Deeſt ergo fides cũ non
ſubeſt conſciẽtia pcc̃i·Sꝫ qꝛ delicta
omnia nullꝯ intelligit·ẽ aliqñ in ho-
mine pccm̃ cuiꝯ nõ habꝫ ꝯſcientiã·
Vñ aplꝰs·Nichil michi ꝯſcius ſuꝫ
ſꝫ nõ in h̕ iuſtificatus ſũ·Cuiꝯ ergo
pcc̃i deeſt ꝯſciẽtia illius pena ſi paci
enter feratur ſatiſfacit et releuatꝰ g̃
uatũ·Qd̕ aũt in fine obicitur·ſi ſa-
tiſfactio illa fuit veniã impetrauit·
Si aũt veniã nõ impetrauit ſatiſfa
ctio nõ fuit·Si aũt ſatiſfactio non
fuit adhuc pena ſibi iponẽda ẽ·non
ꝓcedit argumẽtatio·Satiſfactio
nãqꝫ eſt dũ illius pcc̃i cauſa excidit̃
et eius ſuggeſtionibus aditꝯ nõ in
dulgetur·ſed eius fructus non ꝑci
pitur·impeditur pcc̃o qd̕ nondũ de
ſeritur·ꝑcipietur aũt cum eius peni
tẽtia fuerit ſubſecuta·ſicut ad laua
cruꝫ ficte accedens regeneracionis
ſacrm̃ accipit nõ tm̃ in xp̃o renaſcit̃
Renaſcit̃ aũt ꝟtute ſacri qd̕ ꝑcepe-
at cũ fictõ illa de corde eiꝯ receſſerit
veraci pñia ¶ Hic etiã auguſtinꝯ
P in libro de penitẽtia ſcribit
Iũ eſt credẽ et nr̃a fides h̕ ex
poſtulat·ut cũ gr̃a xp̃i in homine d̕
ſtruxerit mala·ꝑ̃ora etiã remunerꝫ
bona·et cũ deſtruxerit ꝙ ſuũ nõ in-
uenit·amat et diligit bonum qd̕ in
peccãte plãtauit ¶ Ex hoc etiã ſen
S ſu illud Iero·dcm̃ videtur·
I qñ videris inter multa opa

hoc nobis maxime·ꝛc·ꝫ·iiij·di·§·finis huius·Bona igitur ſine carita-
te facta et bona in caritate facta que comitatur mortalis culpa quam
non delet ſequens penitentia·ad ſenſum temporalis commodi vel mi-
noris pene ꝓfici-
unt·nõ ad vite et-
ne fructuꝫ ad quẽ
ꝓficiũt facta cũ
caritate et morti-
ficata per peccatũ
ſi poſtea redit ad
caritatem hanc di
ſtinctionem magi
ſter innuit·ꝫ·di·iiij·
·§·finis Alij dicũt
ꝙ nũq̃ reuiuiſcũt
quo ad vitaꝫ eter
nam·ſicut nec ma
la ad penam eter
nam·ſecũdũ quos
ponit hic magi-
ſter tres opinio-
nes·in hac opini-
one ẽ·R·g·ꝛ·h·
P Ium eſt·re-
muneret·ꝑ-
mio eterno·et ſcd̕m
hoc aliud ẽ in bo-
nis aliud in malis
que non reuiuiſ-
unt·vel de tẽpo-
rali bono intelligi
tur vel de minori
pena in alia vita
has tres opiniões
magiſter ponit·l·
f ¶ Bonum·poſt
aliud bonum
S I quando·ꝙ
q̃·aliaꝫ ſcd̕o
Q Auẽdum·i·
vitandum
i ¶ Diues iſte·de
q̃ hic agitur·l·
k ¶ In pñti·tm̃·
Q Vid ẽgo·C·
ſi videamus
malos ꝓſperari·
et bonos aduerſi-
tatem pati·non d̕
bemus turbari qꝛ
non eſt vera retri
bucio boni vl̕ ma
li·Nam ſepe puni
tur hic innocens
et extollitur qui
non meruit·Sed
hic oſtenditur ꝙ
in futuro erunt p̃
mia·et pone ꝙ q̃-
dam nõ concedũt
et preterea in bo-
nis fiũt aliqua ma
la digna puniri·ꝛ
in malis aliqua bo
na digna remune
rari·vltimo dicit
ꝙ cum malus hic
remuneratur ma-
lo capitis ſui fit·
quia in futuro pu
nietꝰ·nec pena eiꝯ
mitigabitur·
Malignos·
m nam vt dicit clau
dianꝯ tolluntur in
altũ·vt lapſu grauiore ruãt·l· n ¶ ¶ Qui reſurrectionẽ·negãtes·ſ·re
tribucõꝫ eoꝝ q̃ quilib, i corpe geſſit·l· o ¶ Nõ turbemĩ·in alia vita
p ¶ bonus·C·de ve·ur̃·enu·l·i·§·hijs colligitur
S I quis aũt non hñs culpanda·s·i·q·i·teneamus·

peccoꝝ facẽ queq̃ aliqua que iuſta
ſunt·non eſt tam iniuſtus deus vt
ꝓpter mlta mala obliuiſcatur pau-
coꝝ bonoꝝ ¶ Quãq̃ memoria bo
noꝝ ad pñtem remuneracõem poſ-
ſit referri·ſicut gregorius in ome-
Q lia de diuite et lazaro ſcribit·
Auendũ nobis eſt vt ſi forte
aliqd̕ bonum agimus in pñti ſeculo
remuneracõneꝫ nõ accipiamus ne
forte dicatur de nobis·Receperunt
mercedem ſuã·niſi eñ diues iſte ali
quid boni egiſſet vñ in pñti ſeculo
remuneracõeꝫ accepiſſꝫ·nequaq̃ a
brahaꝫ ei dicẽt·recepiſti bona in vi
ta tua· ¶ Itẽ iohãnes criſoſtomꝯ
Q Vid ergo turbamĩ·nemo vi-
dẽs malignos ꝓſperitateꝫ ha
bere turbetur·Non ẽ hic retributio
malignitatis neqꝫ ꝟtutis·at ſi ali-
quo modo ꝯtingit vt aliqua ſit retri
butio vel malicie vel ꝟtutis non tm̃
ſcd̕m ꝙ dignũ ẽ ſꝫ ſimplicit̃ veluti q̃-
dam guſtus iuſticie vel iudicij·vt q̃
reſurrectionem non credunt talibꝯ
doceantur·Quando itaqꝫ videmus
malignũ diteſcere·non ſubruamur
et qñ videmus bonũ mala pati non
turbemur·Illic corona·Illic ſuppli
cia·Eſt ꝛ alia racõ qꝛ nõ poteſt ma
lus in omnibꝯ malus eſſe ſꝫ habꝫ aliq̃
bona·Nec bonus in omnibꝯ bonus
eſſe ſed habet aliqua pcc̃a·Quando
ergo ꝓſperitatẽ hꝫ homo malꝯ ma
lo capitis ſui ẽ·Cũ ergo ꝓ illis bo
nis paucis hic retributionem acci-
pit illic iaꝫ plenius punietur ¶ Po
teſt etiã referri memoria bonorum
ad minorẽ penã habendaꝫ·vt bona
q̃ inter mlta mala fiũt non ꝓficiãt
ad pñtis vite vel future p̃miũ opti
nendũ·ſed ad tolerabilius extremi
iudicij ſuppliciũ ſubeundũ·ſicut de fi
de ꝛ ceteris que ſine caritate habẽ-
tur·Auguſtinus ſcribit·in libro de
S penitentia dicens·
I quis autẽ nõ habẽs carita
tem que ptinet ad vnitatẽ ſpũs et
vinculũ pacis·quo catholica eccĩa
congregata conuertitur in aliquo

a ¶ Fortaſſis. nota ē aſſertionis. s. xxiij. q. ij. temp9. s. xc. di. neq3 ad ca
im. s. i. q. i. vite otra. ſed ibi de hijs qui arroganter h' faciunt. hoc de
hijs qui m faciando zelum dei hñt et ſi non ſcdm oſcientiam diuinam.
b ¶ Sine qua. s. di. ij. §. opponit². c. fugerat. vel q° ad vitam eter
c ¶ Pñia. vtilis eſt quo ad penā eternā vitandā. nam optinendā.
ſed vtilis ē q̄ ad penam temporalem. q2 eccia itez ei non apponet ſatiſ
factionem ꝓ illo
pc̄to. nec ille tene
tur amplius cōfi
teri eccie h' pc̄m
ſi tñ digne peni-
tuerit omniũ pc̄to
rũ. dz illd pc̄m o
fiteri eccie. ſ. pec-
catũ ſimulacōnis
quo decepit eccia3
Et nota ꝙ illd p̄-
miu3 pc̄m de quo
ſatiſfecit ſine cari
tate non remittit
añq̄ incipiat hr̄e
caritatē. tūc enim
ſtatim delet̄. s. e.
. §. illd aũt. v. ſi. l.
Di. iiij.

Q Via ve-
ro. hic in
cipit quarta di-
ſtinctio i qua trac
tatur an peccata
ſemel dimiſſa re-
deant. et quida3
ſimpliciter dicunt
ꝙ redeant. non ſo
lum quo ad reatũ
ſ3 etiam quo ad eſ
ſentia3 et penā. in
h' vidr̄ dclinaē. g
.ī. e. di. §. vl. ſicut
ꝛ actio ſemel pem
pta reſtituit². ff.
ſi ex nox. ca. l. ſ3 a-
lio iur. i. ſi. ꝑterea
ſic bonũ reuiuiſcit
p gr̄a3 ſeq̄nte3 qd
prius mortificat²
p culpā. ita mala
mortificata p gra
tiā ruiuiſcunt per
culpā ītatā. s. di.
ꝑx. c. piu3 ꝛ. c. ſi
qñ. Alij dicũt ꝙ ñ
redeũt illa. ſ3 alia
eiuſdē gñis. cũ e-
ni fōte ſilē omitti
mus. redire dicũt
quada3 ſilitudine
ſicut flores rede-
unt in vere. Ter-
cij dicũt pc̄ta re-
dire tñ ꝑpt̄ aliqd
q̄tuor iſtoꝝ crimi
nũ. ſ. ꝑpter odium
fraternũ. vt i euā
gelio. ſue neq̄ ꝛc̄
Itē ꝑpter crimen
apoſtaſie .ī. e. qui-
cũq3. Itē ꝑpt̄ pe
nitētiā pñie. s. xx-
vij. q. iiij. ſũt q̄ o-
pes. Itē ꝑpter cō
temptũ pñie. s. di. iij. ſi aplus. Alij dicunt ꝙ nullo mō redeunt. ar. xxiij
q. iiij. ſi illic. l. di. miror. nec eſt ita i malis vt redeant ſicut in bonis. ar.
de. o. di. iiij. queris. ꝛ h' credo catholice dici. dicunt² tamē redire q2 re
miſſionis bñficiñ ſequēti culpa amittim9 ob ingratitudinem. s. di. ꝑx.
. §. auctē. v. pnl'. nā pinde p̄uat² glā q̄s ꝑpter ſequēs delictũ. ac ſi nul-
la pc̄ta eſſet dimiſſa. vt .ī. di. v. frēs. Pñia enī duo facit. penam tollit
et gloriam acq̄rit. vt. s. di. i. §. alij. otra. c. ecce. auctēs aũt q̄ videntur
dicere ꝙ redeant h' ſonant ꝙ ita puniur ꝓ ſequentib9. ac ſi nūq̄ ei di
miſſa fuiſſent. ꝓcedit aũt. g. in hunc modum. Primo inducit auctē3

ſciſmate oſtitut9. ne xp̄m neget pa-
titur tribulacōes anguſtias. famē.
ſiti nuditatē. pſecucōes. picula car
ceres vincula tormenta. gladiũ vel
flammas vel beſtias vel ipa3 crucem
timore iehēnaꝝ vl' eterni ignis nul
lo modo iſta culpanda ſunt imo ve-
ro ꝛ h' laudanda patientia eſt. Non
enim dicere poterim9 melius ei fuiſ
ſe vt xp̄m negādo michil eoꝝ pate
retur que paſſus ē ofitendo. ſ3 eſti-
mandũ ē forte tolerabilius ei futu
rũ iudiciũ q̄ ſi xp̄m negando michil
eoꝝ pateret̄. vt illud qd ait ap̄lus
Si tradidero corpus meũ ita vt ar
deam. caritatē aũt nō habea3. mich
il michi ꝓdeſt. michil ꝓdeſſe intelli-
gatur ad regnu3 celoꝝ optinendũ
non ad extremi iudicij tolerabilius
ſuppliciũ ſubeũdũ ꝛ iſta h' ꝑpter ca
ritatē dicta ſunt ſine qua i nobis nō
poteſt eſſe pñia vera Quī in bonis ca
ritas dei eſt q̄ tolerat oīa. ¶ Peni
tentia ergo vt ex premiſſis apparet
nulli in pc̄to pſeuerāti vtilis ē. non
tñ alicui denegāda ē. q2 ſentiet fruc
tum eius cũ alterius criminis peni-
tentiam egerit. Sic itaq3 pñie diffi
nitio ꝛ cetere auctoritates ſibi oſo-
nātes negāt eũ agē pñia3 q̄ pſeue-
rat in crimine vtilem videlicet ſibi ꝛ
fructuoſam. Illud aũt ambroſij pe
nitentia ſemel vſurpata nec vere ce
lebrata ꝛ fructum prioris aufert ꝛ
vſum ſequentis amittit. de ſolemni
intelligitur. que cum non vere cele-
brata fuerit ꝛ fructũ p̄oris id ē ſui-
ipi9 aufert ſecutuꝝ ꝛ p̄cedētis amit
tit q2 veniā quam impetrare potuit
otempſit ꝛ vſum ſeq̄ntis aufert ſm
oſuetudinē q̄rundā ecciaꝝ apd q̄s
pñie ſolemnitas non iteratur. De
hac eade3 penitentia etia3 intelligi
tur nō eſt ſecundus locus penitētie.

ꝙ pc̄ta dimiſſa redeant vſq3 ad. §. eoꝝ. Scdo notat circa peccati di-
miſſionem duas opiniones eoꝝ q̄ dicunt pc̄ta redire. Tercio allegat
ꝓ aduerſa parte ꝙ non redeant. et ſic determinat diſtinctionem. l.
S Erue. dimiſi tibi. qm̄ rogaſti me. nonne g° optuit ꝛ te miſereri cō
ſerui tui. ſic et ego miſertus tui. et iratus dn̄s tradidit eũ. tortori
bus quoadu ſq3 redderet vniũſu3 debitũ. ſic et pr̄ meus celeſtis faciet
vobis. i. repetet a
vobis dimiſſa. et
in h' facit ad pro-
poſitum. l.

Q Via ve- D IIII
ro multorum auctoritati-
bus ſupra monſtratum eſt
penitentia3 vere celebrari ꝛ peccata
vere dimitti etiam ei qui aliquando
in crimen recaſurus eſt. queritur an
peccata dimiſſa redeāt. Huius que-
ſtionis varia diuerſoꝝ eſt ſentētia.
alijs aſſerentib9. alijs econtra negā
tib9 pc̄ta ſemel dimiſſa vlterius re-
plicari ad penam. ¶ Qd aũt pc̄ta
dimiſſa redeāt multoꝝ ꝓbat̄ aucto
ritatibus q̄ꝝ prima eſt ꝓphe.
I N memoriā redeat iniquitas pa
trum ei9 ꝛc̄. Scda ē illa euāgelij.
S Erue neq̄ omne debitu3 dimiſi
tibi ꝛc̄. ¶ Deide auguſtin9 i
libro pſalmoꝝ ait
S I iudas tenuiſſ3 illd ad qd vo
cat9 ē nullomodo ad eum vel
ſua preterita vel parentũ iniquitas
pueniret. Quia ergo non tenuit ad
optione3 in familia dei ſ3 iniq̄tatem
vetuſti gñis potius elegit. redijt ini
q̄tas pr̄m in cōſpectu domini vt in
eo etiā ipa puniret̄ Itē raban9. tra
didit eũ tortoribus. ꝛc̄. ¶ Cōſide-
rādũ ē ꝙ dicit vniũſu3 debitũ. q2 ñ
ſolũ pc̄ta que homo egit poſt baptiſ
mum reputabunt̄ ei ad penam. veꝝ
etia3 peccata originalia que in bap
tiſmo ei dimiſſa ſunt. ¶ Itē greg.
C ex dictis euangelij.
C Onſtat quia ſi in nos quod d
linquitur ex corde non dimittimus
ꝛ illud rurſus exigitur. quod ia3 no
bis p pñiam dimiſſum fuiſſe gaude-
bamus. ¶ Itē aug. in omelia p̄ma
Dicit dominus. Dimitte ꝛ dimitte
tur tibi. Si g° prius dimiſi dimitte
vel poſtea. nam ſi non dimiſeris reuo
cabo te ꝛ q̄cq̄d dimiſeram replica-
bo tibi. ¶ Item q̄ diuini beneficij
oblitus ſuas vult vindicare iiurias

S I iudas ini-
quitas. commiſſa
ab eo imitando e-
os. alias iniq̄tas
pr̄is nō reſpicit fi
liu3 niſi vt dixi ſit
ſceleris p̄ini imita
tor. i. q. vi. ēnē. l.
g ¶ Ad eũ vel ſua
otrari9 ſenſus fa-
cit ad ꝓpoſitũ. g.
h ¶ Parentũ. cō
miſſa a ſe imitan-
do parentes.
i ¶ S3 iniquitatē
. i. auariciā quā p̄
mi parentes eius
egerunt vel origi
nalia pc̄ta. l.
C Onſiderādu3
ē. originalia.
pc̄m originale i-
ta dicitur reputa
ri. q2 ita punitur
ꝓ ſequētib9 ac ſi
dimiſſum nō eſſet
ar. .ī. e. q̄ recedit ꝛ
ita de alijs dic. ſ3
quare dicit̄ plura
liter originalia cũ
vnũ ſolũ ſit origi-
nale. Rñdeo. po-
nit p̄lale ꝓ ſingu
lari. ar. ff. d orig.
iur. l. ij. §. exactis
deinde regib9. i. re
ge exacto. vel ꝓ
pter diuſos effec
tus quos habet in
hominib9 origia-
le. quoſdā enī fa-
cit iracos quoſdā
luxurioſos. quoſ-
dā auaros. ꝛc̄ Itē
ſic ocupiſcentia fa
cit pueꝝ cōcupi-
ſcibile3 et adultu3
ocupiſcentē. ſic ꝛ
ſupbia fac̄ pueꝝ
ſupbilē et adultũ
ſupbientē. vl' p̄la-
liter poīt ꝑpt̄ va-
rias appellacōes
q̄s h3. dr̄ enim lex
membroꝝ. ſtimu
lus carnis. ange-
lus ſathane. lang
uor nature. fomes
peccati. et cetera
facit. s. di. vi. i pa
lea. ſed penſand.
m ¶ Sũt dimiſſa. ſi penitet eum ſuſcepiſſe bap̄m. vel ita punietur ſuf-
ficienter ac ſi non eſſet baptizatus. -us deus dimittit pc̄ta q̄ dimit-
C Onſtat dimiſi. h' vidr̄ ꝙ p̄- tat hō pc̄m. ſ3 ex hoc ſequitur im-
poſſibile. ſ. ꝙ ſil' eſſet iuſtus et iniuſtus. bonus et malus. ſ3 dic ꝙ
tpe ſil' ſit ab hoie dimiſſio pc̄i. et a deo remiſſio pc̄i. precedit tñ grā
vtrũq3. q̄ qñ vult et ꝓut vult in hoie opat̄. expone g° h' prius dimiſi
. i. poſt dimiſſuꝝ ꝓmiſi. vel q̄ntũ in me ē. q2 bñfacere de9 pat9 ē vel
ad originale pc̄m refertur h' ꝙ ſine merito hominis a deo remittitur
vel ad parabola3 euangelica3 de ſeruo cui domin9 decēmilia talenta

priuſq̃ȝ ille conſeruo. a ¶ Dimitte. i. abilem te oſtende. ad ſuſcipien/
b ¶ Replicabunt. expone hoc. vt. s. hoc eſt ita dãnabit daȝ gr̃iam
R ac ſi nõ eſſet dimiſſa. et ita expone oẽs has auctes. ⁊. de. ꝯ. di. iiij.
Euertar. hĩ ſũt ṽba ſathane d ¶ Nõ exponend9 eſt. quomõ. l.
Q xxvij. q. i. de viduis. l. e ¶ Vacantes. bonis operibus.
Vemcũqȝ. omnium. etiã ꝓus dimiſſorũ. g ¶ Redditur. i. puniẽ
h ¶ Eorũ. q̃ dicut pc̄ta rediẽ dimiſſa. duas ponit. g. opiniones que potius in ṽbis differũt q̄ in ſenſu. q̃daȝ eñ dicũt peccata dimiſſa redire. dimiſſa in quã ſm iuſticiaȝ non ſȝ pſcientiaȝ Alij dicũt redire pc̄ta dimiſſa pure et plene ſiue p bapm ſiue p pñiam. vt ḡ iſta intelligantur et qualiter hee opiniones ꝯueniãt notandũ. q̄ pdeſtinationis ſiue preſcientie quia ſb nomine etiaȝ pſcientie includitur pdeſtinatio. duplex ẽ effectus. ſ. in tempore iuſtificare. ⁊ eternaliter gloriã tribuẽ. Quo ad p̃mũ eſt eñ ſpatur de9 q̃ncũqȝ in hac vita pc̄ta dimittit. et hõ ẽ ſm iuſticiã pc̄ta dimittẽ. Quo ad ſcdm qñ ſic pc̄ta dimittit ne finaliter ad peccatũ redire patiatur vt ad beatitudinẽ pducat. ⁊ hõ ẽ ſm pſcientiã pc̄ta dimittẽ. Qui ḡ finaliter ad pc̄ta reuertiẽ. nõ ſm pſcientiã ſȝ ſm iuſticiaȝ remiſſionẽ pctorũ ꝯſecut9 ẽ. ⁊ hõ ẽ q̄ tangit. g. ⁊. e. ſ. finis. patet duas pdictas ſñias nõ eſſe ꝯrias. q̃a cui pc̄ta dimittũtur ſȝ iuſticiã plene ⁊ pure ei dimittũt. vt. ⁊. e. ſ. vl. l.
i ¶ Alij. hãc drãȝ opinionũ non ponit magiſter niſi vt tractet de pdeſtinatione. non q̄ ſibi in aliquo contradicimt. hoc alij reſpicit illud alij qđ inuenitur ⁊. e. ſ. finis.
S I quis. Iuſticiã. pñtez que eis ꝯfertur quibus pc̄ta dimittunt. h
l ¶ Preſcientiaȝ. ab eterno enim pſciuit de9 taleȝ dimiſſionẽ nõ valẽ. eis ad vitaȝ eternaȝ. nec durarẽ in finẽ. h. ſe iudicaturos cum dño. et
m ¶ Mille caſuri. i. paucõres q̃ credunt decem milia. i. plures qui crediderunt ſe ſeſſuros ad dextram dei in eterna beatitudine. plures eñ ſunt q̃ credunt ſe ſaluandos q̄ qui credunt ſe iudicaturos cum dño. et
S ideo illi deſignantur maiori nũo iſti minori. domino. et ſi ali
Ed nõ. in pluribꝰ. plures illorũ nõ placuerũt qui eorum.
S n ¶ Verũ. ⁊c. o ¶ Accedentibus. s. i. q. i. ſicut ficti. h.
i ex bono. C. huius capĩ colligi vidi ex hijs duobus ⁊. de. cõ. di.

non ſolum de futuris peccatis veniã non merebitur ſed etiam preterita q̃ iaȝ ſibi dimiſſa credebat ad vindictam ei replicabuntur ¶ Item de

R Euertar in da ſuper lucã domũ meã. Timend9 eſt iſte verſiculus non exponendus ne culpa quaȝ in nobis extinctaȝ credebamus per incuriaȝ nos vacantes op

Q Vemcũqȝ ¶ Item primat. eũ poſt baptiſma ſiue prauitas heretica ſiue mũdana cupiditas arripuerit mox omniũ pſternet in ima viciorũ. ¶ Item auguſtin9 in libro queſtionũ deutronomij.

P Eccatuȝ qđ ex adã trahitur temporaliter reddit. q2 omnes propter hoc moriunt. Non autem in eternum eis q̃ fuerint p grãȝ regenerati ſi in ea vſqȝ in finẽ pmanſerint. ¶ Eorũ vero q̃ hanc ſequunt ſententiam. alij dicũt q̄ pc̄ta reditura dimittuntur ſm iuſticiaȝ ſed non ſcdm pſcientiã ſicut nomina diſcipulorũ qui retro abierunt erant ſcripta in libro vite propter iuſticiã cui deſeruiebãt nõ ſecundũ pſcientiã que in numero ſaluandorũ eos nõ habebat. ſic a latere dei dicuntur mille caſuri ⁊ decem milia a dextris eius. quos tamen diuina pſcietia nunq̃ ſuis annumerauerat. ¶ Hinc etiaȝ ait domin9 moiſi

S I quis peccauerit ante me delebo eũ de libro vite. vt ſm iuſticiã iudicis ille peccãdo dicatur deleri q̃ ſm preſcientiam nunq̃ fuerat aſcriptus ¶ Hinc auguſtinus in epiſtola ad corintheos.

S Ed non in pluribus eorũ bene placitũ eſt deo ⁊ ſi in aliquibus oĩa omibus ſunt oĩa ſacrã ſȝ nõ omnis gratia. ita ⁊ nũc baptiſmus cõmunis eſt. ſed non virtus baptiſmi

¶ Verũ hõ de ficte accedentib9 vel de hijs q̃ extra eccleſiam baptizantur intelligitur qui ſacramenti integritatẽ accipiunt virtutẽ vero eius minime aſſequunt. Paruulis vero vel adultis plena fide accedentibus omnia peccata remittuntur. ⁊ ſi aliquando a bono receſſuri i malo ſunt vitam finituri. ¶ Unde auguſtin9 in libro de correctione ⁊ gratia.

S I ex bono in malũ deficiẽtes bona voluntate moriuntur. reſpondeant ſi poſſunt cur illos de9 cuȝ fideliter ⁊ pie viuerent non tunc de vite huius periculis rapuit ne malitia mutaret intellectum illorum. et ne fictio deciperet animas eorum. vtrum hoc in poteſtate non habuerit an eorum mala futura neſciuit. Nẽpe nichil horum niſi peruerſiſſime atq̄ inſaniſſime dicitur. cur ergo non fecit reſpondeant qui nos irrident quando in talibus rebus exclamamus q̄ inſcrutabilia ſunt iudicia ei9 ⁊ inueſtigabiles vie eius. Neqȝ eñ hoc non donat deus quibus voluerit aut vero ſcriptura illa mentitur que de morte velut immatura hominis iuſti ait. Raptus eſt ne malicia mutaret intellectum eius et ne fictio deciperet animam eius. Cur ergo hoc tam magnum beneficium alijs dat. alijs non dat deus apud quem non eſt iniquitas nec acceptio perſonarũ ⁊ in cuius poteſtate eſt q̄diu quiſqȝ in hac vita maneat. que temptatio dicta ẽ ſup terrã Sicut ḡ cogunt fateri donum eſſe dei vt finiat homo vitam iſtam anteq̄ ex bono mutetur in malum. Cur autem id alijs donetur alijs non donetur ignoratur Id tamen donum dei eſſe in bono perſeuerantiam ſm ſcripturas de

. iiij. c. vl. et. xxiiij. q. iij. quidam. ṽ. pelagiani. nam illi pelagiani dicebãt q̄ ſine grã dei p liberũ arbitriũ ſcilicet poſſit q̃s operari bonũ. vnde ſic obiciebãt auguſtino. dicis o auguſtine q2 nõ pt̃ q̃s cũ ad adultã etatẽ puenerit bene opari ſine grã diuina. ſȝ illaȝ nemo pt̃ mereri. ergo deo non apponente grãȝ ex neceſſitate peccabunt iſti. ḡ per liberũ arbitriũ nõ dȝ eis tale pc̄tm imputari. ad quã obiectionem et ꝯſiles cum auguſtinus nõ rñderet ſȝ exclamaret. O altitudo diuitiarũ ſapientie et ſcientie dei q̄ incõphenſibilia ſunt iudicia dei. et inueſtigabiles vie eius. deridebãt euȝ. hijs ita pmiſſis. diuiditur capĩm in tres partes. In pma parte ponit auguſtinus caſum. in quo et ipſi exclamare ꝯpelluntur propter rõis defcm̃. ſ. cur de9 bonos q̃s ſcit a bono receſſuros et in malo morituros. non pus tollit de medio q̄ malicia mutentur. et quare quibuſdam pſeuerantiã dat in bono. alijs nõ. cũ apud eũ nõ ſit iniquitas nec perſoãrum acceptio. ex. de iudi. nouit. In ſecũda diſtinguit inter filios dei nũcupacõe ſola ⁊ veros filios. cuius occaſione exponit Illud io. ex nobis exierũt. ⁊c. In tercia dicit. q̄ perſeuerantiaȝ in bono dat deus ſolis predeſtinatis. et huius occaſione interſerit q̄ diſcipuli xp̄i quidaȝ ſunt veri quidam nuncupatiui tm̃.
t ¶ Moriuntur hõ eſt dicere deficientes a bono mori
p ¶ Ex bono. i. ex bona voluntate. vel bonũ refertur ad bonuȝ exteri9 ſimiliter ⁊ malum in voluntate ad interi9 ⁊ tũc ſubauditur moriuntur. h.
q ¶ Poteſtate. vt impet. h.
r ¶ Horũ. imo pſeuerantia in bono donum dei eſt
s ¶ Rñdeãt. s. xxiij. q. iiij. de tirijs
t ¶ Neqȝ hic non donat. id ẽ donat. ar. ff. de. ṽ. ſi. duobꝰ donat dico hic ſcilicet mori vel rapi. et ẽ ſenſus huius littere. hoc dat quibus voluerit. aut ſcriptura mentitur. ſed hoc nephas eſt dicere. vt. xxiij. q. v. quid ergo. l.
v ¶ Raptus eſt. s. xxiij. q. iiij. ea vindicta. h.
x ¶ Dicta eſt. a iob. s. di. ij. ſ. Iteȝ ſm hãc. ⁊. c. ſi enim inq̄t. ṽ. q̃d. n. l.
y ¶ Sicut ḡ. ſuſpenditur iſtud ſicut vſqȝ ad illuȝ ṽſiculuȝ cum alijs. l.
z ¶ Poſui. in alia parte capituli. que non eſt hic.
a ¶ Ignorare. ar. ff. de legibus. non omnium.

a ¶ Suis · per preſentem iuſticiam ·
b ¶ Vt ita ſit · ſ · quod non dat · i · ſubtrahat perſeuerantiam · l ·
c ¶ Nam iſti · quibus deus non dat perſeuerantiã vel predeſtinacõem · l ·
d ¶ Filij dei ſecundum preſentem iuſticiam
e ¶ Filios dei · ſm
predeſtinacõnem · l ·
f ¶ Nobis · ſm o=
pinionẽ nr̃am ·
g ¶ Ait iohãnes
in euangelio · ſ · in
verbis que ſequun=
tur · l ·
h ¶ Deo · predeſtia
cõne ·
i ¶ In vnũ · i · i ve=
ritate fidei · ·
k ¶ Futuri · i · fi=
lij dei per grãm · l ·
l ¶ In nobis · i · in
ter nos · l ·

quibus teſtimonia multa iam poſui
fateantur nobiſum · et cur alijs detur
alijs non detur ſine murmure aduer
ſus deum dignentur ignorare nobi
ſcum · Nec nos moueat quod filijs ſuis
quibuſdã non dat deus iſtã perſe=
uerantiã · abſit enim hoc vt ita ſit ſi
de illis predeſtinatis eſſent · et ſi ſm pro
ſitũ vocatis ſanctis qui vere ſunt filij
promiſſionis · Nã iſti qui cum pie viuũt
dicunt filij dei · ſed quia victuri ſunt im
pie et in eadem impietate morituri ·
non eos dicit filios dei · preſcientia e
nim ſunt filij dei qui nondum ſunt no=
bis et ſunt iam deo · de quibus euangeli
ſta ait iohannes · Quia ihesus erat
moriturus pro gente · et non tm̃ pro gen
te ſed etiã vt filios dei diſperſos congre
garet in vnum · Qui vtiqȝ credendo
erant futuri per euangelij predicatiõem
et tñ añ quam eſſet factum iam filij dei
erant · In memoria enim patris ſui in
concuſſa ſtabilitate conſcripti ſũt · Et
ſunt rurſus quidã qui filij dei propter ſu=
ſceptã vel temporaliter grãm dicunt a no
bis · nec ſunt tamen filij dei · de quibus
idem · Johannes ait · Ex nobis exie=
rũt ſed non erant ex nobis Qui ſi fuiſ
ſent ex nobis manſiſſent vtiqȝ nobiſ
cum · Non ait · ex nobis non exierũt
ſed quia nõ manſerũt nobiſcum · iam non
ſunt ex nobis · verum ait · ex nobis exie
runt ſed non erant ex nobis · hoc eſt et
quando videbantur in nobis nõ erant
ex nobis · et tanquam diceretur ei · vnde id
oſtendis · quod ſi fuiſſent inquit ex nobis
permanſiſſent vtiqȝ nobiſcum · filiorum
dei vox e Johannis loquitur in filijs dei lo
co precipuo conſtitutus · Cum ergo filij dei
dicunt de hijs qui perſeuerantiam nõ
habuerũt ex nobis exierũt · ſed non e=
rant ex nobis Et addit quoniam ſi fuiſſẽt
ex nobis permanſiſſent vtiqȝ nobiſcũ ·
quid aliud dicit niſi non erant filij dei
etiã quando erant in profeſſione et nomine
filiorum dei · nõ quia iuſtitiam ſimulaue
runt · ſed quia in ea non permanſerũt · Ne
qȝ enim ait · nam ſi fuiſſent ex nobis ·
verã non fictã iuſticiã tenuiſſent vti
qȝ nobiſcũ · Sed ſi fuiſſent inquit ex no
bis permãſiſſent vtiqȝ nobiſcũ · In bo
no volebat illos procul dubio permane
re · Erãt itaqȝ in bono · ſed quia in eo nõ
permanſerũt id eſt non vſqȝ in finem per
ſeuerauerũt · non erant inquit ex nobis

m ¶ De hijs · illi ·
· ſ · qui nõ de hijs · i ·
de iſtorum nume=
ro qui · etc ·
n ¶ Sed nõ erant ·
· i · uſqȝ in finẽ non
perſeuerauerũt · vñ
ouidius · ſed ultia ſemper
expectanda dies
homini eſt dici=
qȝ beatus · ante
obitũ nemo ſupre=
maqȝ funera debet
ãgue proceſſe mo
dicũ quod deſinit eẽ
quod nõ durabit cõ
moda pua dabit
Et nota quẽ non

debere dici permanentem vel perſeuerantẽ qui uſqȝ in finem non perſeuera=
uerit · licet longo tẽpore in operibus caritatis exiſtat · h ·
n ¶ Conformes · puritate vite modo · et poſtea beatitudine · l ·
o ¶ Filij dei · i · filij qui ẽ imago patris uſquequaqȝ eadẽ cũ patre ·

etiã quando erant nobiſcum · hoc ẽ nõ
erãt ex numero filiorum etiã quando erant
in fide filiorum · quoniam qui vere filij dei ſunt
preſciti et predeſtinati ſunt conformes ima
ginis filij dei · et ſecundum propoſitum voca
ti ſunt ſancti vt electi eſſent · Nõ enim
perit filius promiſſionis ſed filius perdi
tionis · Fuerũt ergo iſti ex multitudine
vocatorum ſed ex electorum paucitate non
fuerũt · Non ergo filijs ſuis predeſtina=
tis deus perſeuerantiã non dedit · ha=
berẽt enim eam ſi in eo filiorum numero
eſſent et quod haberent quod non acce=
piſſent · et ſm apoſtolicã verãqȝ ſentẽ
tiam · ac per hoc tales filij filio xp̃o dati
eſſent · Quemadmodũ dicit ipſe ad
patrem vt omne quod dediſti michi nõ pe
reat ſed habeat vitam eternam · Hij
ergo intelliguntur dati xp̃o qui ordi
nati ſunt in vitam eternã Ipſi ſunt
illi predeſtinati et ſm propoſitum vocati
ſancti quorum nullus perit · ac per hoc
nullus eorum ex bono in malum muta
tus ſinit hanc vitam · Quoniam ſic ẽ ordi
natus et ideo xp̃o datus vt nõ pereat ·
ſed habeat vitã eternã · Et rurſus
quos diximus inimicos eius vel par=
uulos filios inimicorum eius quoſcũ=
qȝ eorum ſic regnaturus eſt vt in ea fi
de que per dilectiõem operatur hac vitã fi=
niant · iam etiam antequam hoc fiat in illa
predeſtinatione filij ſunt eius et dati
ſunt criſto filio eius vt non pereant
ſed habeant vitam eternã Deniqȝ
ipſe ſaluator ait · Si manſeritis in=
quit in verbo meo vere diſcipuli mei
eritis · Nunquid in hijs cõputandi
ſunt illi de quibus euangelium ſic loq
tur vbi cum dñs commendaſſet mãdu
candam carnem ſuã et bibendũ ſang
uinem ſuum ait euangeliſta · hec di=
xit in ſynagogis docens in caphar=
naum · Multi ergo audientes ex diſci=
pulis eius dixerunt · durus eſt hic ſer=
mo quis poteſt eum audire · ſciens au=
tem ihesus apud ſemetipſum quia mur=
murabãt de hoc diſcipuli eius dix=
it eis · hoc uos ſcãdalizat · ergo ſi vi=
deritis filiũ hominis aſcendẽtẽ ubi erat
prius ſpiritus eſt qui viuificat caro
aũt non prodeſt quicquam · Verba que
ego locutus ſum vobis ſpũs et vi=
ta ſunt · ſed ſunt quidã ex vobis qui
nõ credũt · ſciebat enim ihesus ab ini=
tio qui eſſent credentes et quis eſſet

p ¶ Nõ ergo · ſic
ordina · ergo filijs
ſuis nõ predeſtina=
tis deus perſeueran
tiã non dedit · l ·
q ¶ Numero · ſm
preſcientiam ·
r ¶ Aplicaz · que
dic quod habes quod
non accepiſti · et
iacobus · omne da
tum optimum et
omne donũ perfectũ
deſurſum eſt · vn=
de verſus · Ex ope
celeſti ſit ſi quid
habetur honeſti ·
Et venit a ſupis
vel agas bene vel
mediteris · Item
quicquid habes
meriti preuentis
gratia donat · Nil
deus in nobis preter
ſua dona coronet
· i · q · ij · quod pio ·

s ¶ Precedãt · tẽ
pore ·
t ¶ Tales · ſm pre
ſentem iuſticiã · l ·
v ¶ Dati eſſent ·
ſi haberent perſe
uerantiam ·
x ¶ Hoc dixit · ver
ba euãgeliſte uſ=
qȝ ibi · nũquid nõ
et cetera ·
y ¶ Vbi prius erat
apoſiopoſis quaſi
tũc intelligetis quod
dico · ut dicitur contra · di · ij ·
prima · h ·
z ¶ Spiritus vero
eſt · id eſt ſpiritua
lis intellectus ·

a ❡ Finis · vbi eſt dictuꝫ qͦ appellam⁹ filios dei ꝓpter preſenteꝫ iuſtici
am · q̃ tamen ſm p̃ſcientiaꝫ nõ fuit · h b ❡ Alij vero · h̃ alij reſpicit illud
alij qd̃ poſuit · s e · di · ꝗ · eoꝝ in · pri · l · c ❡ Omnino · i · ſine determinacõe
aliqua · xxxi · q · i · qͦ ſi dormierit d ❡ Proponat · ſ · auguſtinus ·
e ❡ Scribi · quadrimembreꝫ diuiſioneꝫ innuit · g̃ · quam ordinate ꝓſe
quitur vſqꝫ ad lo
cũ illum · ſic itaqꝫ
pctã · vnumquod-
qꝫ membruꝫ diffi-
niens · et diffinicõ
nes ſuas auctori-
tate ɔfirmans ·
Benedict⁹ ·
qui bñdixit ·
· i · bñdicet · i · exal
tabit vos omĩ mõ
in aĩa et corpe · xx ·
iij · di · c · qui epus ·
g ❡ Bñdictione ·
· i · exaltatione que
erit ſpũalis etiã in
corpib⁹ · q̃ tũc ha-
bebũt ꝓprietatem
ſpũs · quia erunt a
gilia · et cibis nõ e
gẽtia · hãc auctori
tatem exponit · ꝫ · e
di · ꝗ · ſic itaqꝫ
i ❡ Elegit · p̃deſti
nado · h · dicit h̃ g̃
tis faciet ·
k ❡ Cõſtõnẽ · aut
p ip̃m · i · xp̃m ante
ɔſtõneꝫ eccleſie v̇
bum · h ·
l ❡ Sancti · v̇tuti-
m ❡ In bus · h ·
ɔſpectu · nõ homi-
nũ · i · intus vbi de-
us videt non ex̃ v
bi homines · xxij ·
· q · v · humane au-
res · vel in ɔſpectu
· i · in preſenti vita
n ❡ Predeſtina-
uit · ad bona q̃ fi-
lij dituri ſunt · h
o ❡ p ih̃m · nõ me
ritis nr̃is ſꝫ coope-
rante criſto ·
p ❡ Criſtũ · i · ip̃m
ſm ꝓpoſitũ volun
tatis ſue in glorie
laudem et gratie
ſue in qua glorifi-
cauit nos in dilec
to filio ſuo · et to-
tum ẽ de auctẽ · ꝗ ·
q ❡ Ab itaqꝫ
eterno · quo ad dei
preſcientiam
r ❡ Qui nõ credit
iudicatus eſt · i · iu
dicari p̃ſcitus eſt ·
Nouit · ſeduci
tur · finaliter
ſ ❡ Porro · ⁊c̃
v ❡ Scribendi · in
libro vite quo ad
dei preſcientiam ⁊
ſcd̃m iuſticiam ·
x ❡ Si quo min⁹
· i · ſi aliquo modo
minus · i · non · qua
ſi diceret ſi non eſ
ſent ibi parate in
predeſtinatione ·
y ❡ Dixiſſem vo-
bis · i · non celaſſeꝫ
vobis · imo dixiſſe

traditurus eũ ⁊ dicebat ꝓpterea di
xi vobis q̃a nemo venit ad me · niſi
fuerit ei datũ a prẽ meo ex h̃ multi
diſcipuloꝝ eius abierunt retro ⁊ iã
cum illo non ambulabãt Nunqd nõ
⁊ iſti diſcipuli appellati ſunt loquẽ-
te euangelio ⁊ tamẽ non erant vere
diſcipuli q: non mãſerunt in verbo e
ius ſm id quod ait · ſi manſeritis in
verbo meo vere diſcipuli mei eritis ·
Qui g̃ non manſerũt non habuerũt p
ſeuerantiaꝫ ſicut non vere criſti di-
ſcipuli ita nec vere filij dei fuerũt etiã
quando eſſe videbanẽ ⁊ ita vocaban
tur · Appellam⁹ ergo hos ⁊ electos
⁊ xp̃i diſcipulos ⁊ dei filios q: appel
landi ſunt quos regeneratos pie vi
uere decernimus · Sꝫ tunc vere ſunt
qd appellanẽ ſi manſerint in eo ꝓpẽ
quod ſic appellantur · Sed cum per
ſeuerantiam non habent id eſt in eo
qͦ inceperũt eſſe non manent non ve-
re appellantur · propter qd appellan
tur · ⁊ nõ ſunt · apd eũ eni h̃ nõ ſunt
cui notũ ẽ · qd futuri ſunt · id ẽ ex bo
nis mali · ❡ Finis vero huius auc-
toritatis eoꝝ ſentẽtie ɔcordat qui
pctã dicũt dimitti ſm iuſticiã ⁊ nõ
ſm p̃ſcientiã · Alij vero q̃uis fateã-
tur pctã redire · tamẽ p p̃niaꝫ ſeu p
baptiſma aſſerũt omnino peccata di-
mitti ⁊ plena fide accedentem ad la
uacꝝ renaſci · non aqua tñ ſed etiã
ſpiritu ſancto · ⁊ ſi poſtea peccatur⁹
ſit deinde penitentem · ⁊ ſi aliquando
recaſurus ſit tamen tempore ſue pe
nitentie ita pfecte expiatum affir-
mant · vt ſi tũc moreref ſalutem in
ueniret ſempiternaꝫ Quoꝝ ſenten-
cie eiuſdem auctoritatis principiuꝫ
conſentit · Cum eni ꝓponat eis que
ſtionem quare preſcitos ad morteꝫ
cum fideliter ⁊ pie viuerent nõ tunc
de iure hui⁹ periculi deus rapuit ne
malitia mutaret intellectum eoꝝ ⁊
ne fictio deciperet aĩas eoꝝ cum de
immatura morte p̃deſtinati ſcriptu
ra dicat · Raptus eſt ne malitia mu
taret intellectũ ei⁹ · ⁊ ne fictio decipe
ret animam illius · euidenter oſten-
dit illos tales fuiſſe qui ſi fatali ne-
ceſſitate huius vite ſubducti eſſent
periculis pfecto vitam ɔſecuti eſſet
eternam · vtergo finis principio cõ

ueniat ⁊ ne ſibi ipſi videantur cõtra
ire diffiniendum eſt quid ſit ſcribi i
libro vite vel de eodem deleri ſecun-
dum iuſticiam · quid ſecundum pre-
ſcientiam · Secundum preſcientiaꝫ
ſcribi eſt ad vitam pordinari qd ab
eterno factum eſt · ❡ Vnde apl's in
epiſtola ad epheſios
Benedict⁹ de⁹ ⁊ pater dñi nr̃i
ihesu xp̃i q̃ benedixit nos in omni be
nedictione ſpirituali in celeſtib⁹ in
criſto ihesu ſicut elegit nos in ipſo
añ ɔſtõneꝫ mũdi vt eſſem⁹ ſancti ⁊
immaculati in conſpectu eius in ca-
ritate qui predeſtinauit nos in ad-
opcõneꝫ filioꝝ per ih̃m xp̃m · Simi
liter ſcd̃m preſcientiaꝫ deleri eſt ad
mortẽ non ad vitaꝫ preſciri · qd et
ipſum ab eterno factũ eſt · Vñ dñs
in euangelio · Qui credit in me ha-
bet vitaꝫ eternaꝫ · Qui autẽ non cre
dit iaꝫ iudicatus eſt · ❡ Vnde etiã
Auguſtinus ait ·
Nouit dñs q̃ ſunt eius · ex hijs
nemo ſeducitur · Nondum apparuit
iudiciũ · ſꝫ iaꝫ factuꝫ eſt ❡ · Porro
ſcd̃m iuſticiã ſcribi eſt deo auctore
ea opari quorum merito ſit dignus
eterna ſalute · Vnde duplicẽ moduꝫ
ſcribẽdi i euangelio dñs aſſignauit
dicẽs diſcipulis · In domo prĩs mei
multe mãſiones ſunt · Si quomin⁹
dixiſſem vobis quia vado parare vo
bis locum et ſi abiero et pparaue-
ro vobis locũ iterũ venio ⁊ accipiã
vos ad meip̃m · ut vbi ego ſuꝫ ⁊ voſ
ſitis · ❡ Dicẽs in domo prĩs · ⁊c̃ · Si
quo minus dixiſſem vobis q: vado
parare vobis locum oſtndit eos q̃-
bus loquebatur ſcriptos in libro
vite p̃deſtinacione · ſubijciens ſi ab
iero et pparauero vobis locum ⁊c̃ ·
oſtendit illos et adhuc ſcribẽdos
eſſe opacõne · ❡ Vnde etiaꝫ aug' in
eiuſdẽ loci explanacõne ait ·
In domo prĩs mei · ⁊c̃ · Dom⁹
dei tẽplũ dei regnũ celoꝝ · ſunt ho-
mines iuſti · in q̃bus ſunt mul te dif
ferentie et hee ſunt mãſiones ipſius
domus · Hee aũt iam ſunt parate in
p̃deſtinacõne ſic ait aplus · qui ele-
git vos ante ɔſtitucõem mundi p̃-
deſtinando · Parãde aũt in opacõ
ne · vnde quos predeſtinauit hos et

quia non ſunt ibi et vere parate ſunt in p̃deſtinatione · quia vado pa
rare vobis locum in opacõe · parate q̃deꝫ erant manſiones predeſtina-
tione · ſꝫ tamen adhuc parande ipſorum opatione · vel ſc̃ꝫ vna diſtinc
tione vt ſit ꝓbatio p impoſſibile · h̃ mõ i domo patris mei manſiones
multe ſunt · et merito multe ſunt parate vobis in predeſtinatione · q:
ſi non eſſent para
te in predeſtina-
cõne ego dicerem
vobis vado para-
re eas · i · vado eaſ
vobis predeſtina-
re · hoc nũc eſt im-
poſſibile vt incipi
at aliquid prede-
ſtinare · cõſtat er-
go manſiones il-
las paratas eſſe ⁊
hoc eſt ſi non eſſet
ibi dixiſſeꝫ vobis
quia vado parare
· i · p̃deſtinare · h
z ❡ Quo min⁹ · i ·
aliquo minus · i ·
non · quaſi diceret
ſi nõ eſſẽt ibi mul-
te manſiões dixiſ-
ſem vobis quia nõ
ſunt ita ſed quia
vado parare eas
in operatione · et-
cetera · vel id eſt ſi
multe non eſſent
ibi manſiones ⁊ ve
re ſunt ibi · quia
vado parare eas i
operatione ·
a ❡ Scriptos · nõ
h̃ · ar · ɔtra excep-
tionem · gra · in illo
· ꝗ · xxvij · q · ij · ꝗ · ec-
ce impoſſibilitas ·
quia hic ex nega-
tione ſequitur af-
firmatio ·
In domo · iu-
ſti · xxiiij · q · i ·
omnibus · l ·
c ❡ Predeſtina-
uit · ab eterno ·
d ❡ Et vocauit ·
in memoriam per
gr̃e collacõnem ⁊
interiori vocacõe
e ❡ Que fecũr⁹ · i ·
que ſe factuꝝ pre
ordinauit ·
f ❡ Cõfirmat eſ-
ſe · manſiones pa-
ratas · p ar · a con-
trario ſenſu aſſũp
tum illius v̇bi ſi q̃
minus · et hoc eſt
quod ſequitur l ·
g ❡ Et ſi abiero ·
vnde eoipo qͦ abi
it manſiones illas
parauit · in opere
id ẽ ipos ad pre-
parandum excita
uit · Accẽdit enim
eos amplius ad d
ſiderandum · ſe q̃n
to enim amplius
res deſiderata ſub
trahitur tanto am
plius deſideratur ·
et eoipo qͦ ſe ſub
trahit aſpectibus
eoꝝ · meretur fi-
des i eis augmẽtari

vocauit ſm ꝙ dicitur· Fecit de⁹ que futura ſunt· id eſt que factur⁹ erat et infra· Si quo minus cōfirmat eſſe· q: ſi non eſſent dixiſſꝫ ibo et parabo id ē pdeſtinabo· Sꝫ q: ibi ſūt nō ē opus aliq̄ parare· q: vero nōdum ſunt i opacōe· addit et ſi abiero ⁊ p parauero vobis abiēs ſꝫ nō derelinquēs parat q: ſb̄tbit ſe ⁊ latet vt ſi fides q̄ nō ē de re viſa· ⁊ inde ē meritū fidei· Ex hac viuit iuſt⁹ et mundatur ei cor dū peregrinat̄ ⁊ in ea d ſiderat̄ qd nondū habet̄· hec ē preparatio manſionis quia ſic parat nos ſibi ⁊ ſe nobis vt maneat in nobis ⁊ nos in eo· quantū quiſqꝫ erit particeps eius plus vel minus ꝑ diuerſitate meritorum· ⁊ hec eſt multitudo manſionum· ¶ Itē ſm iuſticiā deletur q̄ gratia ſubtracta ea opari permittit̄ q̄b⁹ eternaꝫ dānacōeꝫ meretur· hic ꝓpħa loquens ex pſona xp̄i ait· Deleant̄ d libro viuentiū· hoc ē ſubtrahat̄ eis gratia· qua ſubtracta hic in pfundum viciorum· deinde in eternaꝫ dānacōeꝫ pcipitent̄ ⁊ cū iuſtis non ſcribant̄· id eſt non apponatur eis gr̄a qua fiant digni eterna ſalute· ¶ Sic itaqꝫ peccata ſm pſcientiā remittunt̄ cū ab eterno gr̄tia preparat̄ qua vocat⁹ iuſtificet̄· iuſtificat⁹ tandem eternaliter glorificet̄· Scdm iuſticiā vero peccata remittuntur cum vel baptiſma plena fide accipitur· vel pn̄ia toto corde celebratur que remiſſio ⁊ ipa ſm preſcientiā non inconuenienter dicitur fieri· Vt eni ex pmiſſa auctoritate apoſtoli dat̄ itelligi due ſūt pordinationes· Vna qua quiſqꝫ h pordinat̄ ad iuſticiam ⁊ remiſſionem peccatorū pcipiendā· altera qua q̄s pdeſtinatur ad vitā eternam in futuro optinendā· haꝝ effcūs ſunt pn̄s iuſtificacō ⁊ futura glorificacō que oīa i pmiſſa auctoritate conuenienter diſtinguuntur Prima eni pdeſtinatio qua preordinant̄ ad pn̄teꝫ iuſticiaꝫ

deſignat̄· cū d: ſicut elegit nos in ipſo ante mūdi ↄſtōnem· ⁊c̄· Eius effectus infra ſupponitur In qua gratificauit nos in dilecto filio ſuo ⁊c̄· Secunda pordinatio ibi oſtendit̄· qui predeſtinauit nos in adoptioneꝫ filiorum ⁊c̄· eius effectus premittitur· dum dicitur Qui benedixit nos in omi bn̄dixiōe ſpūali· ⁊c̄· Hee due pordinationes et earū effectus ita ſe habent vt pma ⁊ ei⁹ effectus natura pcedant ⁊ tpe· lege ↄſequendi inferantur· Si eni eſt aliq̄s preordinatus ad vitā· ↄſequēter infert̄ ergo predeſtinatus eſt ad iuſticiā· ⁊ ſi ↄſequit̄ vitā eternā· ergo eſt ↄſecutus iuſticiam ſed non ↄuertit̄· vnde multi ſunt participes pme pordinationis ⁊ eius effectus ad quos ſecūda vel eius effectus minime pertinē pbātur· Iuxta hāc diſtinctionē intelligenda ē illa auctoritas· Iohānis· ex nobis exierūt ſed nō erāt ex nobis· nam ſi fuiſſent ex nobis manſiſſent utiqꝫ nobiſcum· Ex nobis inquit exierūt· id ē a nr̄a ſocietate receſſerunt· quia pme pordinacōis et eius effectus nobiſcū pticipes erāt· ſed nō erāt ex nobis· id ē ſecūde pordinacōis et ei⁹ effectus ſocietatē nobiſcū non inierāt qd ex eo videri pt· q: ſi fuiſſent ex nobis· id ē ſi illius pordiacōis nobiſcū pticipes eſſent māſiſſnet utiqꝫ nobiſcū· id eſt a ſocietate effectus eius pordinationis quā nobiſcū ↄtraxerāt nō receſſiſſent· Si eni ad ſecūdā pordinacōnem utrūqꝫ referretur· nō ↄuenienter illud inferretur manſiſſent imo incepiſſent utiqꝫ eſſe nobiſcū· Si vero ad pmā falſa eſt ꝓpoſicō· ſi fuiſſent ex nobis ⁊c̄· multi enim pn̄tis iuſticie et ſanctitatis participes fiunt qui tamē in ea non pſeuerāt· Vnde dn̄s in euangelio ait· Non q̄ inceperit ſed qui pſeuerauerit uſqꝫ in finem hic ſaluus erit· ¶ Hanc ſocietatem ſi quis ſolo nomine et

fides eni ē de re non viſa· et hoc eſt abiens a ſuis ad tempus·
a ¶ Sed non relinquens· q: cū eis eſt ſemp· s· di· ij· querendū· Meritūꝫ eni ita diuinū ē· vt ait auguſtin⁹· ſi de ea re ſit quā credē ad religionē ptinet· nō eni de omi re que non videt̄ ꝙ h dicit̄ accipiendū eſt· l·
b ¶ Parat· loquit̄ hic ac ſi aliquis poſſet incipere pdeſtinari· qd nō ē
c ¶ De viſa re· h innuit illud· fides nō habet meritū cui hūana veꝝ racō pbet expimētū· de· ↄ· di· iiij· ve
d ¶ Et inde nit eſt· ipe deus· ſ· h·
e ¶ Meritū· hinc et h illud fides nō hꝫ meritū· ar· i· de cō· di· iiij· venit·
f ¶ Deſiderat̄ i ea· ſ· fide· ⁊c̄· h·
g ¶ Habet̄· Futura gloria· h·
h ¶ ꝓpħa· ad id reſpic̄ ꝙ dixit qd ſit deleri ſm pſciētiam non ad ꝓximum· cū multi ſaluādi deleant̄ ⁊ ſm iuſticiaꝫ et opant̄ dānacōe dig̃· h·
i ¶ Deleantur· iſ vbū reſpicit deletionē ſm pſciam·
k ¶ Sic itaqꝫ· reuertit̄ g̃· ad materiā hui⁹ diſtinctionis· et q: in illo· §· eoꝝ opinionē poſuerat dicentiū ꝙ pc̄ta receſſuris a iuſticia remittunt̄ ſm iuſticiā nō ſm pſcientiam· hic oſtendit quid ſit pc̄m dimitti ſm iuſticiā· qd ↄuenienter pt̄ dici fieri eē ſm pſcientiā· et ide ſup ta occaſione duas dicit eſſe dei pordinacōes· et eaꝝ ſimilit̄ duos eſſe effect⁹· qd totum āguit ex diuerſis verbis auctoritatis apl̄i· ſubiūgit etiā qualiter lege ↄſequēdi ſe habeant iſte preordinacōnes et eaꝝ effect⁹· et adicit ꝙ auctōitas· euāgelij· ſi fuiſſēt ex nobis· ⁊c̄· etiam ſm hāc diſtinctioneꝫ ē intelligenda· et in quē moduꝫ optinet demonſtrat et hoc vſqꝫ ad· §· hāc ſocietatem· l·
l ¶ Scdm preſcientiam· preſentis iuſtificacōis· l·
m ¶ Auctoritate· s· e· di· bn̄dcūs· l
n ¶ Preordinacōnes· i· pdeſtinacōnes plures· pluraliter dicit propter duos effcūs pordinacōis· quoꝝ vnū implet deus hic propter iuſtificationem· alteꝝ in futuro dando beatitudinem· vna eſt enim dei preordinacō· i· de⁹ pordinans· vnus et pdeſtinans· vnus eſt ſed eius duo ſunt effect⁹· ſ· iuſticia et iuſtificacō in pn̄ti· et eterna btitudo in futuro

o ¶ Prima eni pdeſtinacō· pm⁹ modus predeſtinationis· l·
p ¶ Gratificauit· i· gratos fecit·
q ¶ In dilecto· i· ꝓpter vel ꝑ·
r ¶ Dilecto· q: ꝓpter dilectū ſuū filiū nos diligit· et illis quos diligit et quibꝫ vult fili⁹ diuina dona largitur· ↄ pordinacō ad iuſticiaꝫ· et ipa iuſticia· i· appoſitio gr̄cie precedit pordinacōem ad vitam eternam· ſed lege ſequendi duo prima ſequuntur duo vltima vt ſequentia oſtendūt
s ¶ Nature· i· tempore· naturaliter eni ipa
t ¶ Cōſeqn̄di· i· ↄſeqn̄tie ipotericarū vl' ↄdicōnaliū·
u ¶ Exierunt q̄a nō pt eſſe ꝙ nobiſcū fuiſſēt q̄ ad ſecundā pordinationē· ſ· ꝙ eēnt pordinati· ſ· ad vitā eternā· et tn̄ nō manſiſſent nobiſcū· intelligas ↄtinue· vnde ſubiūgitur immo incepiſſēt eſſe nobiſcū· h
x ¶ Secunde preordinationis· qd notatur p h ꝙ dicitur fuerūt ex no
y ¶ Si illi· bis· l· ius pordinacōnis· · i· pme veri⁹ ſcde
z ¶ ſocietate· ſ· effcūs pe ad ſcdam
¶ Quā· ſ· pmā
a ¶ Vtrumqꝫ· i· ſi fuiſſēt ex nob̄ māſiſſēt vtiqꝫ nobiſcū· ita· ſ· vt antecedens referat̄ ad ipaꝫ pordinationem ſecundam· et ↄſequens ad eius effectum·
b ¶ Nō ↄuenienter· hoc forte ideo dic̄ q̄a adhuc iſti nō hēbant effectū ſecūde preordinationis· ſed habituri erant· ⁊ ideo nō conuenienter ſubiungeretur·
c ¶ Manſiſſēt· cū iſti adhuc ibi manerent· i· in mūdo qd innuitur ex vi locutionis· h·
d ¶ Hāc· ſ· pdeſtinatoꝝ vl' pſcitorū d q̄bꝫ fit mēcō in auc̄te jo· exierūt ⁊c̄· s· §· prox· et c· ſi ex bono· quaſi diceret· in eadem q̄litate in qua erāt futuri apparebūt tunc in preſentia
e ¶ Societatē· ſcilicet ꝙ dānādi verā iuſticiā habere poſſunt· ⁊ ſcdm pſcientiam· et nō ſolo noīe iuſti cenſeri debeant· oſtendit auctoritatibꝫ et rōnibꝫ vſqꝫ ad illū locū· ꝙ autēꝫ· ibi diuerſos modos huius vocabuli filij dei aſſignat et qualiter filij dei appellentur· etiam et qui futuri ſunt mali· vt oſtendat tandem ex hōc qualiter peccata dimiſſa redeant· et h vſqꝫ ad· §· qui autem· et h nota ꝙ h vult infringere opinionē quam· s· e· poſuit

·ꝫ·eorum ·que dicit damnatos ſolo nōie iuſtos eſſe nō ſm preſcientiā
a Auctoritatis ·que auctoritas poſita eſt·s·e·ſi·ex bono ·l·
Ec nos·que in eadem·s·e·di·ꝫ·verum·c·ſi ex bono·b·
c Vt qualitate ordo·vt eſſent filij ire·i·q̄ preſcientie·i·pn̄tis
malicie et pc̄i preſentis eſſent tales dico non ſpecie tm̄· ꝫ ante dei ocu
los ·i·non ſolum viderentur tales ſed eſſent·

tantum·maior ſi nos creaſſet et gubernaſſe·ſed maxima quando cum
hijs nos de ſanguine proprio redemit·
Odo creatura·nulla prerogatiua ſup alias creaturas predita·
q Sicut hij·q̄ mali ſunt adhuc ꝫ futuri ſunt boni q̄a p̄deſtinati
r Eterne·ſicut qui boni ſi nt ⁊ finaliter boni permanſuri·l·
s Nobiſcum ·i·adhuc modicum fidei habetis·

d Preſentie·q̄·
ſi diceret in ea q̄/
litate in qua erant
futuri apparebūt
in preſentia·vt·s
·e·nouit dn̄s·
e Quib·ſ·qui
preſentez habent
iuſticiā·ꝫ ſunt eaz
amiſſuri · de qui/
bus·s·prelibauit
·ꝫ·eorum·l·
f veraciter·ar·
ff·d auro ⁊ argē·
le·ſi ita·l·
g Duob·i·ſm
q̄ ſunt i patria iā
et h q̄ adhuc ſūt
i preſenti vita · q̄
tripharia diuidi/
tur ſicut iam ma/
giſter dicet·h·
h Exſpectacō ·
·i·creatura exſpe-
ctans·ſ·homo·
i Reuelacōem
filioꝝ dei· ex qua
·ſ· apparet qualis
eſt · vel futurus ē
homo·dicit̄ h cre
atura quia hic vi
det̄ creatura eſſe
tm̄ ꝫ i alia vita ap
parebit q̄ eſt fi-
lius dei· q̄ in hac
q̄ mdez vita plene
non apparet·h·
k Corruptiōis·
·i·penalitatis ·vel
a cura querendi vi
ctum ⁊ veſtituz ⁊
alia quibus indi-
get noſtra morta-
lita s·h·
l In libertatez
·i·in glorioſam li
bertatez quam ha
bebunt filij dei·h·

m Intra nos ·i·
in anima et ratio-
ne dolemus ·
n Adoptionez·
perfectam ſcilicet
ex omni parte vt
ſimus filij dei ſm a
nimam ⁊ ſcd̄m cō
pus quantum ad
gaudium anime ·
et ſtolaz immorta
litatis in corpore·
o Vel filiorum
dei · venientes ad
iudicium ⁊ maxia
racōe·magna fuiſ
ſet ſi nos creaſſet

pfeſſione nō aūt rei veritate a dam
nādis dicat ɔtrahi·eiuſdem auctori
tatis teſtimonio ɔuincitur· de hijs
enim qui p̄me non ſecunde p̄ordina
tionis ſunt participes· Auguſti
Ec nos moueat q̄ nus ait·
filijs ſuis quibuſdaz non dat
de9 iſtā pſeuerantiā·abſit em̄ vt ita
ſit ſi p̄deſtinati eſſent·⁊c̄· que in ea-
dem auc̄te ſup̄ ɔtinentur· Oues nā
qꝫ d quib9 dn̄s in euangelio ait Et
alias oues habeo que non ſunt ex h
ouili ⁊ filij dei· de quib9 ·Johannes
ait ·vt filios dei q̄ erāt diſpſi ɔgre-
garet in vnū·ita pſciētia erāt oues
⁊ filij·vt q̄litate preſcientie non ſpē
tm̄·ſꝫ etiā ante oculos dei eſſent filij
ire ⁊ pdicōnis eterne· Vn̄ apl̄s ait
Non videbamur eſſe ſed eramus in
quit ⁊ nos natura filij ire · Nec ait
reputabami ab hominib9 ſꝫ fuiſtis
aliqn̄ tenebre nunc autez lux in do-
mino· De ſe quoqꝫ ſcribens ad thi-
motheum nō ait videbā ſꝫ fui pſecu
tor ⁊ blaſphem9 ⁊ ɔtumelioſ9·nunc
aūt ſum miſcdiā ɔſecut9 Dēs quo
qꝫ q̄ i xp̄o naſcūt̄ ⁊ q̄ ei9 ſanguine a
diabolo redimūt̄·p̄us ex adā pc̄to-
res naſcunt̄ ⁊ diabolice ſuitutis ob
noxij· Sicut ergo iſti q̄uis ſint fu-
turi dei filij tn̄ p̄us ſunt filij diaboli
ſic hij de quibus ſmo habetur q̄uis
recedendo a iuſticia ſint futuri filij p
dicōis eterne·tn̄ cū pie ⁊ fidelit̄ vi-
uūt vere ſunt filij dei ⁊ iuſti ⁊ eterna
btitudine digni· Vn̄ auc̄tas nō ait
cū viderent̄ pie ⁊ fideliter viuere ve
re ſunt filij dī ⁊ iuſti ⁊ eterna beati-
tudīe digni· ſꝫ cū pie ⁊ fidelit̄ viue-
rent·nec veraciter a bono in malum
ɔmutarentur q̄ nunq̄ veraciter boni
fuer̄t· Dn̄s quoqꝫ non ait p ezechie
lem · Si auerterit ſe iuſt9 a iuſticia
ſua quaz videbatur hr̄e ſꝫ ſua quaz
ſcilicet veraciter habebat· Qd aūt i
eadē auc̄te ſequit̄ non erant i nume
ro filioꝝ quando erant in pfeſſiōe fi
lioꝝ ita intelligendū ē·Filij dei du-
obus modis appellant̄· Dicuntur fi
lij dei participacōe hereditatis eter
ne ·ſicut·Johannes ait in euange-
lio quotquot crediderūt in eū dedit
eis ptatē filios dei fieri·Et apl̄s in
piſtola ad romanos · Exſpectatio

creature reuelacōez filioꝝ dei expec
tat ·⁊ infra Ipſa creatura liberabi
tur a ſeruitute corruptionis in liber
tatē glorie filioꝝ dei·⁊ infra Ipi in
tra nos gemim9 adopcōez filiorum
dei exſpectantes · Hinc etiam au
guſti·eadē v̄ba apl̄i exponens ait ·
Odo tm̄ creatura ē nondū fi-
lioꝝ forma pfecta· h ꝫ modo
nō ſunt filij dei niſi participes beati-
tudinis eterne In pn̄ti etiā dicūt̄ fi
lij tribus modis · vel predeſtinacōe
tantū ſicut hij de quib9 iohānes ait
vt filios dei q̄ diſperſi erant ⁊c̄· Vel
p̄deſtinacōe ⁊ ſpe eterne beatitudis
ſicut illi quibus dn̄s ait · Filioli ad
huc modicū vobiſcū ſū· Vel merito
fidei ⁊ pn̄tis iuſticie·nō aūt predeſti
natione claritatis eterne· ſicut hij d
quibus dn̄s ait · Si dereliquerint fi
lij ei9 legez meaz ⁊ in iuſticijs meis
non ambulauerint ·⁊c̄· Hij ergo de
quib9 in preſenti agit̄ filij ſunt me
rito fidei ⁊ pn̄tis iuſticie·non autem
ſūt filij adopcōis eterne· Qui ꝫ pec
cata dimiſſa redire fatet̄ ſm iuſtici
az ⁊ nō ſm pſciētiā·ea dimitti nec̄e
eſt vt ɔfiteant̄·ſicut ſaluandis pc̄ta
ſm iuſtitiā ad eternā damnationez
imputant̄ nō ſm preſcientiaz Quia
⁊ illis a bono in malū deficientibus
ſingula replicabunt̄ ad ſupplicium·
⁊ hijs vſqꝫ in finem in bono perſeue-
rantib9 nulla imputabunt̄ ad penā
eternā Qui aūt dicūt q̄ pc̄ta di
miſſa non redeant auctoritate gre-
gorij ⁊ pſpi ſentētiā ſuaz affirmare
conantur Ait em̄ greḡ·in mora
libus libro vigeſimoquinto
Vid eſt qd dicit̄· Qui reddis
iniq̄tatem filijs ac nepotib9 · pc̄tm
ſcz originale a pr̄ib9 trahimus ⁊ ni
ſi p gr̄am baptiſmi ſoluamur etiam
parentū portam9 culpam·q2 vnum
cum illis ſum9· Reddet iniquitatem
patꝝ filijs dū p culpa parentis ex
originali pc̄to anima plis polluitur
Et rurſus· Non reddet iniquitatez
patꝝ filijs·q2 cū ab originali culpa
p baptiſmū liberam̄ nō iam paren-
tū culpas ſꝫ q̄s ipi ɔmittim9 hēmus
O I tē i reſponſionib9 pſpi·
Vi recedit a chriſto et alie-
nus a gr̄a finit hāc vitaz·q̄d niſi in

t Qui ergo·in
fert ex ꝓximo dic
tis per ar·a ſili· et
reuertitur hic ad
principalem mate
riam huius·di ·
v Non ſm pſci/
entiaz·ea tam ſm
pſcientiaz dimitti
ſicut dixit gra·s·
· e·ꝫ· ſic itaqꝫ ·v·
que remiſſio· Sed
hic alter ſumit no
mē preſcientie q̄
ibi·l·
x q̄ aūt ab hic
vſqꝫ ad·ꝫ·verum·
probat ſententiaz
aliā·ſ·pc̄ta dimiſ
ſa non redire·

Q Vid eſt qd
dicitur·ſ·p
moiſen·p hanc au
ctoritatem non ꝓ
bat ꝓpoſitum ſed
per ſequentem op
time·l·
3 Filijs· non pt
intelligi niſi de ori
ginali pc̄to ·alias
enim ɔtradiceret
et auctoritas illa
filius non por·⁊c̄·
·i·q·iiij·iudei ·
a Pc̄tm ·ſolū·l
b Habemus·vn̄
patet q̄ origina/
le pc̄tm dimiſſum
nō redit ·et ita pec
cata dimiſſa nō re
deunt·
Q Vi recedit ·
ꝫ nō in id qd
·s·xxiij·q·iiij·ſi il/
lic·s·l·di·c·miror
⁊·c·tres autez·h·

a ❡ Recedit. h' expreſſē dicit q' peccata non redeant. S₃ ſi volueris te
nere contrariū expones ſic. nō recidit omnino vel in eadem quantitate i
q̄ prius ē b ❡ Que ei. i. qualis mors eterna. ſ. ſi ſic exponatur nō con
tradicit ſibi c ❡ nec in originali. ſi ſic exponatur cōtradicit
d ❡ Morte. i. ſilī pena eterna =ſter vocat pn̄cipiū vbi dicit. ſ₃ non in
e ❡ Finis ⁊c̄. pn̄cipio. magi= id ⁊c̄. finē vero vbi dixit. qui tñ ea ⁊c̄.
.s. ꝓx. q̄ recedit. Sed illud ea facit ſimplicē ⁊ noīalez relatōnem. nō nu=meralē. ſic ibi mu/lier q̄ dānauit ſal/uauit.

f ❡ Quā penam. verū dicēt ſi ꝓ eodem pcc̄o pena exciperet.

g ❡ Determināt. .g. aliť intelligit in ſequenti. ſ.

h ❡ Aſſertores. ⁊ illi q̄ dicūt q' pcc̄a nō redeūt dimiſſa

i ❡ Extitit. vl'. l. potius. qr ita dam nabitur ibi q̄s ꝓ ſeqn̄ti pcc̄o ſicut dānaretur ſi p̄ma pcc̄a nō eſſent di=miſſa. ſ. eternali=ter. ſed nō tm̄ pu/nietur. h.

k ❡ Verꝫ. ab hoc loco vſq₃ ad finē nititur. g. cōflare huiūoi ar. q' bona p̄ora per mala ſe=quentia mortifica=ta reuiuiſcūt ſi po ſtea bona fiant. g' a ſilī cuꝫ mala per pn̄iam mortificen tur ſi iterū quis i malū incideret re uiuiſcūt. ⁊ ita pec cata redeunt. S₃ h' argumētacō vt p̄ dixi in pn̄cipio hu ius di. nō ꝓcedit qr aliud in via eſt aliud in inuio. id eſt aliud ē i bono aliud in malo. qr bona cōuicātur nō mala. ar. d cō. di. iiij. q̄ris. ar. ff. de ſerui. expor. hu⁹. et ꝓbat p̄mū vſ=q₃ ad illū locū. h' ſic. ſcdm autem ꝓ bat abinde vſq₃ ad illū locū. porro ex ide ꝓbat q' ea dem ratō eſt in bo/nis et i malis quo ad hoc. Tandē cō cludit in. ſ. ſ₃ hijs. .v. ſic igiť bona. l.

l ❡ Non recorda būtur. g' idē ē ac ſi nūq̄ habuiſſet ali qđ bonum ꝓpter qđ pcc̄m fuit ſibi

pditōem vadit ſed non in id quod remiſſum eſt recidit nec in origina li peccato damnabiť qui tñ ea mor te afficitur que ei ꝓpter dimiſſa pec cata debebatur ❡ Finis huius au=ctoritatis principio cōtrarie videť. neq₃ eni aliud ē peccata dimiſſa re=dire vel in originali pcc̄o dānari q̄ penā pcc̄o debitā poſt eiuſdeꝫ remiſſi onem excipe. Auctoritates vero ſi=bi cōtrarias aſſertores hui⁹ ſenten=tie ita determināt. pcc̄a dimiſſa re=dire dicunť quia quiſq₃ poſt accep tā remiſſionē ad vomitū redierit tā to grauius punieť quātomagis de nignitate dei abuſus ſingulorū re=miſſionis accepte ingratus extitit ❡ Verū illa ſentētia fauorabilior videtur quia pluribus roborať au=ctoritatibus et euidentiori ratione firmať ut dn̄s ait p ezechielē ❡ Si auerterit ſe iuſtus a iuſticia ſua. et fecerit iniq̄tatē. ſm oēs abhomina tiones quas opari ſolet impius nū quid viuet. om̄es iuſticie eius quas fecerat non recordabunť. In pcc̄o ſuo morietur ⁊ non erūt i memoria iuſticie quas fecit ❡ Item grego=rius in eiuſdē loci explanatione.

HOc nobis maxime cōſiderandū eſt qr cū mala cōmittim⁹ ſine cauſa nr̄a bona tranſacta reuo camus. qm̄ i perpetratōe malorum nll'a d₃ ee fiducia bonoꝝ p̄teritorū

DE ptuſo quippe ſac= ❡ Idem culo aliūde exit qđ aliūde mit titur. qr indiſcrete mentes mercedē quā ex bono ope acquirūt nō aſpici unt quō ex malo ope pdāt ❡ Itē petrus in epiſtola ſecunda

SI refugientes coinquinatio nē mūdi cognitōe dn̄i nr̄i ⁊ ſaluato ris ihū xp̄i. hijs rurſus implicati ſu perabūtur facta ſunt eis poſteriora deteriora priorib⁹. Melius eni erat

dimiſſū. et ita idem eſt ac ſi nūq̄ fuiſſent ſibi pcc̄a dimiſſa. et ſic omnia peccata taliter dimiſſa redeūt. ⁊ dicūtur redire per ſeqn̄s pcc̄m. ſic p̄o ra bona mortificata p pcc̄m dicūť ꝓpter pn̄iam reuiuiſcē. l. et ita ar= gumētať. g. ex hijs auctoritatib₉ a ſilī p cōtrariū =na q̄ ad vitā eter

HOc nobis. reuocamus. in defenſionem a pe= nam. h.

n ❡ Bonoꝝ. qm̄ ꝓ malis puniatur. mitius tñ punietur. quo ad vitā eternā cōſeqn̄dā nō d₃ hr̄i fiducia. de h'. s. di. iij. ſ. Itē illđ nō. l₃ q̄ ad minorē penā ſubeūdā poſſit hr̄i fiducia. h.

DE ptuſo. h' continetur in aggeo. ꝓpha. l. o ❡ Intermittētes. i. dimittētes. q̄ſi nō h' tm̄ cōtēti ſ₃ cū h' habito ad vlteriora ꝓcedentes. h. p ❡ Inchoationis. i. in quo= ſter vocat pn̄cipiū...

DE ptuſo. h' continetur in aggeo. ꝓpha. l. oribꝰ. ⁊c̄. ecce v̄bū ꝓ q° inducitur. c.

Intermittētes. i. dimittētes. q̄ſi nō h' tm̄ cōtēti ſ₃ cū h' habito ad vlteriora ꝓcedentes. h. =xp̄us inchoat eſſe in nobis p fideꝫ. ſ.

s ❡ Inchoationis. i. in quo= qui ſmo eſt de inicō fidei quo rudes ca=thezizantur. vt eſt ſimbolum et dn̄ica orō. x. q. i. placuit

SI refugiētes pri

q ❡ Meli⁹. i. min⁹ malū

illis non cognoſcere viaꝫ iuſticie q̄ poſt cognitōem retrorſū cōuerti ab eo qđ illis traditū ē ſcō mandato. ❡ Paulus quoq₃ ſcribēs ait ad he breos

INtermittētes ſmo= nē ichoacōis xp̄i ferām ad ei us pfectōem nō rurſus iaciētes fū damentū pn̄ie ab opibus mortuis. ❡ Dicens opa mortua p̄ora bona ſignat apl's que p ſeqn̄s pcc̄m erāt mortua. Quia hij peccando priora bona irrita fecerūt. hec ſicut peccan do ſiūt irrita ita p pn̄iaꝫ reuiuiſcūt et ad meritum eterne beatitudinis ſingula prodeſſe incipiunt. etiam il la que peccatis inueniuntur admix ta ❡ Unde auguſtinus

PIum eſt credere ⁊c̄. ⁊ ieroni=mus. Non eſt iniuſtus deus ⁊c̄. apo ſtolus etiaꝫ ſcribens ad hebreos cū fidem et dilectionem et bona opera eorum breuiter cōmemoraſſet. ho=rum omnium mercedem quā peccan do amiſerant poſt penitentiam a do=mino eos recepturos oſtendit. ❡ Porro qui p ezechielē dixit. Si auerterit ſe iuſtus a iuſticia. ⁊c̄. ip=ſe per eūdem ꝓphetaꝫ pmiſit dicēs

SI impius egerit penitentiaꝫ ab omnibus peccatis ſuis q̄ operatus eſt et cuſtodierit vniuer ſa pcepta mea et fecerit iudiciū et iuſticiam vita viuet et non morieť. omniū iniquitatū eius quas opat⁹ ē nō recordabor in iuſticia ſua quaꝫ operatus eſt viuet ❡ Filijs quoq₃ iſrahel p aſſirios captiuandis vete=ris ydolatrie peccata p oſee domin⁹ improperat vt peccatum qđ moiſe ſupplicāte patribus fuerat dimiſſū hoc in filijs reuixiſſe oſtēdat dicēs.

VE eis qui receſſerūt a me qm̄ vaſtabūtur qr p̄uaricati ſunt in me. ego tamen redemi eos et ip=ſi locuti ſūt cōtra me mendacia et

r ❡ Feramur. ſm in telligētiā ſcriptu re. et bonā opati.

u ❡ Iaciē/ cōnē. tes. feramur inq̄ vos dico iaciētes fundamentū pn̄ie qđ prius dixit ſer/monem inchoatō=nis h' appellauit fundamētū. qr ad religionē xp̄ianaꝫ venētib₉ p̄us ꝓ ponitur. et ſup h' qđ pfcōis ē edifi catur. dicit g' vos dico iaci. fun. pe. .i. pn̄iam quaſi la/pidē in fundamen to. qđ eſt pena de pcc̄is. vel de h' q' q̄s p̄ora bona mor tificauit p pcc̄m. Iacientes dico id ē nō ſicut oli. ſ. nō ita negligenter ſi cut oli vt ſicut p̄/us cecidim⁹ ſic ite rum cadamus. vel nō rurſū. i. nō am=plius ſi mō. i. ita mō iaciam⁹ vt am plius iacere nō ſit opus. h.

y ❡ Et ad meri=tū. licet magiſter ad h' iſtđ allegat nō tñ p cōtrariū ē itelligēdū. vt idē ſit in malis. magi ſter tñ ad hoc. s. tres poſuit opiō/nes

z ❡ Vn̄ aug'. et cetera

PIū eſt. s. di. iij. ſ. illđ autez. c. pium eſt

a ❡ Ieronimus. .s. di. ij. ſ. h' itaq₃ .c. non eſt

b ❡ Receptos. g' a ſilī intelligať p cōtrariū. i. eſſe i ma lis q' ſi⁹ hoꝝ ſētē tiā reuiuiſceret.

c ❡ Porro. h' por/ro copulatiue te=netur nō aduerſa=tiue. et inducit ſe quēs. c. ad ꝓbādū q' bona mortifica ta reuiuiſcūt. ⁊ al legat ꝓ alia ſn̄ia .ſ. q' pcc̄a nō rede ant vel ſi ꝓ alia ſn̄ia intelligatur ſic adaptatᷣ lr̄a. q' nō ſolū p auctētem illā ſi aūterit. ⁊c̄. peccata redeāt. ſ₃ etiā p auctoritatē aliā eiuſdē ꝓphe

d ❡ Filijs. p quos omnem ꝓpl'm miſtice intelligas colētem idola

VE eis. receſſerūt. xlv. di. diſciplia. p idolatriā vel pcc̄m immane.

f ❡ Vaſtabūtur. ab hoſtib⁹ ⁊ miſeri erūt =meū p̄ceptum de q̄

g ❡ Preuaricati. adorādo vitulū ⁊ trāſgrediēdo= dixi nō facietis vob̄ deos alienos. l

h ❡ Redemi. ab egiptiaca ſuitute

i ❡ Mēdacia

dicentes·hij ſunt dij tui iſrahel a ¶ vlulabant luxurie vacantes· b ¶ Receſſerūt·dando ſe diabolo c ¶ Erudiui ꝑ moyſen ⁊ alios ſi d ¶ Confortaui·i·dedi eis fortitudinē bellādi in tpe ioſue deles e ¶ Ruminabant·i·non ſicut hoīes comederūt ſed quaſi iumenta ru‑ minabāt·i·abundātiā rez quā hēbāt ſepius ad voluptatē q̄ſi ad fau ces reuocabāt·vt inde delectabilꝰ paſcerētꝰ·nichil niſi cibos et luxu rias q̄rentes

f ¶ Eoꝝ·q̄ vi‑ tulos auſi ſunt vo care deos·
g ¶ Cogitaue‑ rūt·q̄ rāta eis feci
h ¶ Maliciā·cū nō poſſēt nocē co gitatōe ſola potē tiam meaz ad ido‑ la trāſtulerunt·h·
i ¶ Reuerſi·ad id qđ fuerūt anq̄ꝫ eos reuocarē ꝑ a‑ brahā ⁊ moiſen
k ¶ Vt abſqꝫ iu go·legis et noti‑ cia dei ferrētur in ꝑceps·h·
l ¶ Cadēt·prīci pes gladio mate‑ riali vel ſpūali·h·
m ¶ Doloſus·de us incenderat eos ↄtra aduerſarios· ipi vero ↄtra deū nitūtur·et ſagit‑ tas blaſphemie cō tra deū iniciunt
n ¶ Pcc̄a paren tū·ſ· ꝙ nō puniat filios ꝓ pcc̄a pa‑ rētū·ſꝫ potiꝰ ꝓ ſu is·et hꝰ incidenter interſerit h·g·⁊ i terſerit quedam q̄ contra opinionem quā illaturus ē·
I Eronimꝰ·ſu per ꝑdcāꝫ li terā oſee·ſ·ne·for te·et cetera·
p ¶ Idē·ſup eun dē locū·l·⁊c̄
I Tem gelaſi us redire·s·i·q·ii ij·iā itaqꝫ·s·xxiij· ·q·iiij·ſi illic·l·
r ¶ Si hijs aucto ritatibꝫ ⁊c̄·s·ꝓx· relatis ab illo ·§· antiq̄· et illis ſupi oribꝫ caplīs·ꝙ eſt q̄ recedit·q̄ videt̄ dicere·ꝙ pcc̄a di miſſa nō redeāt·l·
s ¶ Quia eoꝝ· ⁊ ſic n̄ oſtēdūt ꝙ pcc̄a nō redeāt·l·
t ¶ Si iudas·s·i pn̄·huius·di·
u ¶ Quid ē·s·e· di·§·q̄ aūt·h·

nō clamauerūt ad me in toto corde ſuo·Sed vlulabant in cubilibus ſu is·Super triticū et vinū rumiabāt et receſſerunt a me·et ego erudiui eos ⁊ ↄfortaui brachia eoꝝ et i me cogitauerūt maliciā·reuerſi ſūt vt eſſent abſqꝫ iugo facti ſunt q̄ſi ar‑ cus doloſus·cadent in gladio prin‑ cipes eoꝝ a furore ligue ſue ¶ An tiqua peccata parētū filijs impro‑ perat ſmo diuinus ⁊ ꝓpterea prin cipes eoꝝ caſuros i gladio ꝑdicit· ſed ꝑ eūdē ꝓpham contra ſe dn̄s fa cere oſtendit dicēs·Ne forte dicāt in cordibus ſuis om̄em maliciaz eo rum me recordatum·nūc circumde derūt eos adinuentiones ſue coram facie mea facte ſūt ¶ Itez Jero·

C Vm itaqꝫ puniāt ne cogitēt ꝙ ꝓ veteribꝰ pcc̄is·patrū pu niā eos q̄ꝛ nūc id eſt in pn̄ti ꝓ mali cijs ſuis q̄s inuenerūt circūdati ſūt pena et mala eoꝝ ſicut putant non pn̄t me latere·ſꝫ potius ipſe adinuē tiones ſue apte ſūt corā facie mea·

N que om̄ia clare videt ¶ Idē Eretici nō pn̄t ꝓpter vetera peccata ↄtra deū cauſari cū antiq̄s opibus nouam addāt impietatē et ſuis ligentur pcc̄is et cū dn̄o ſe ce lare putant oculos eius vitare non poſſunt q̄ꝛ vultus dn̄i ſup facientes

D mala ¶ Item gelaſius· Iuina clementia dimiſſa pec cata in vltōnem vlterius redire nō patitur ¶ Sꝫ hijs auctoritatibus docent̄ filij ab originali pcc̄o expia ti·nō ideo puniēdi q̄ꝛ patres pecca uerūt·ſed ideo pcc̄a patrum in eos redire q̄ꝛ eoꝝ culpā ſequūtur·ſic ⁊ bona que pcc̄is moriūtur non ꝓfici unt ad ꝑmiū q̄ꝛ facta ſunt ſed quia

x ¶ Traxerunt i ipa origine carnis y ¶ Amaritu‑ dinē·i·cā amara pcc̄i vel cā amari pcc̄i z ¶ Sicut·ecce q̄liter induxit ſupiores auctoritates a ſi·l· ‑ginale pccm tenem̄ ↄfiteri qđ tn̄ non a ¶ Ecce ↄceptus·ar·ꝙ ori‑ ē verū·q̄ꝛ tm̄ omiſſa tenem̄ ↄfiteri·at illud nō ē omiſſū ſꝫ ↄtractū·credo tn̄ ↄtritōez exigi·q̄ eni notabiliter fu erit ⁊c̄·vt·ff·de iniur̄·l·Itē apđ labeonē·§·ſi edictū·l· Di·v·

I N penitētia·i hac di·et in alijs duabꝫ ſequētibꝫ diligēter agi tur tā de illa pte pnīe que dr̄ oris cōfeſſio ⁊ opis ſatiſfactio q̄ꝫ de alijs·et ideo ē vidēdū·qn̄ oris ↄfeſſio fuerit inſtituta vtruꝫ neceſſaria ſit vel tm̄ volūtaria·qualiter ſit facienda·cui et qn̄·Dicunt quidam inſtitutaꝫ fuiſſe i paradiſo ſtatim poſt peccatū·dicēte dn̄o ad Adā·Adam vbi es·ideo eni queſiuit·vt ipo ↄfitente pcc̄m daretꝰ for‑

ma alijs in poſterū ↄfitendi·ſꝫ q̄ꝛ in illa interrogatōe dn̄s minus exp̄ſ‑ ſe videbatur ad cōfitendum monuiſſe·ideo poſt expreſſius exquiſiuit a Caim fratricida·Vbi eſt abel frater tuus·Alij dicūt ꝙ ſub lege fue rit ꝑmo inſtituta·ſ·qn̄ ioſue ꝑcepit achor crimē ſuū cōfiteri et lapida tus eſt·xlv·di·c·ſed et illud Alij dicūt ꝙ in nouo teſtamēto a Jacobo dicente·Confitemini alterutrum peccata vr̄a ⁊c̄·Sed melius dr̄ eā inſti tutam a quadam vniūſalis eccleſie traditōe potius q̄ꝫ ex noui vel vete‑ ris teſtamenti au ctoritate·⁊ tradi‑ tio eccl̄ie obliga‑ toria ē vt ꝑceptū ar·xi·di·in hijs re bus g̃ necc̄ia ē ↄfeſ ſio i mortalibꝫ a‑ pud nos apđ gre‑ cos nō·q̄ꝛ nō ema nauit apud illos tradicō tal̄·ſic nec ↄficiūt in azimis ſꝫ in fermentis·đ cō· di·ij·c·ij·illud er go iacobi ↄfitemi ni alterutrū pecca ta vr̄a ⁊c̄ fuit ↄſi‑ lij ꝑmo·alioquin ligaret et grecos non obſtāte eoꝝ ↄſuetudīe·Eſt au tē faciēda taliter ꝙ nō ſolū de pcc̄o ſed ⁊ de om̄ibꝫ cir cūſtantijs ī·e·c·i· eſt autē facienda ſacerdoti ſi adeſt vel ꝓximo i necc̄i‑ tate·s·di·i·quē pe nitet·eſt aūt faciē da cum quis pec‑ cat ſtatim·q̄a nec ꝑ momētū·⁊c̄·vt ·s·di·iij·Ille rex· et hoc ſi ē manife ſtū·ſi aūt ē occul‑ tū ⁊ oteritur·non credo eū peccaē ſi differt oīs ↄfeſſi‑ onem vſqꝫ ad tps pnīe deputatuꝫ·ꝑ ·c·omnis vtriuſqꝫ Sꝫ qui differt cuꝫ hꝫ copiā ſacerdo‑ tis·nūq̄d i quolibꝫ īſtāti peccat mor‑ taliter·nō·q̄ꝛ oēs in ore ille ē ca vnū et ideꝫ tps ſunt·ſꝫ augetur illđ ex di uturnitate·ff·de furtis·cū q̄·⁊ ex đ ſy·nō ſat·⁊ pecca ret q̄deꝫ mortalit̄·

p penitentiam reuiuiſcunt·Tale eſt illud auguſtini in libro pſalmorum ſi iu das tenet adoptionē ⁊c̄·ſic etiaꝫ et illud gregorij i moralibus itelligit̄ Quid eſt ꝙ dicitur·reddis iniq̄ta‑ tem patrum in filios ⁊c̄·Illis nāqꝫ patrū iniquitas redditur qui ꝓpte rea puniunt̄ q̄ꝛ in radice traxerunt amaritudinē pcc̄i·Illis autez non redditᷣ i q̄bus merito ſue iniq̄tatis nō reuiuiſcūt pcc̄a parētis·Sicut ergo bona q̄ pcc̄o moriūtur reuiui ſcūt ꝑ pn̄iam ad ꝑmiū·ſic mala q̄ ꝑ pn̄iam delent̄ reuiuiſcūt ad ſupplici um·Vn̄ ꝓpha ex ꝑſona penitētis de plorat dicēs·Putruerūt ⁊ corrup te ⁊c̄·id eſt plage ꝑ baptiſmū ſana te·Hinc etiam idem ꝓpha·Quāuis fide et ſacramento circūciſionis ab originali pcc̄o ſe mundatū cogno ſceret·tamē adulterio ⁊ homicidio quod cōmiſerat illud reuixiſſe intel ligēs nō ſine cauſa iter cetera ipm ↄfitetur et dicit·Ecce eni in iniq̄ta tibus ↄceptus ſum·⁊c̄ D V

I N penitētia aūt q̄ pcc̄orē conſiderare oporteat Au‑ guſtinus in libro đ pn̄ia do

C cet dicēs· Onſideret qualitatem crimi‑ nis in loco in tempore in ꝑſeuerātia in varietate ꝑſone·⁊ quali hoc fece rit temptatōe·et in ipius vicij mul tiplici executōne·Oportet eni peni tere fornicantem ſcđm excellētiam ſui ſtatꝰ aut officij·aut ſm modum meretricis·et in mō opis ſui·⁊ qua liter turpitudinē egerit ſuā·ſi in lo co ſacro·aut cui debuerit excellen‑ tiam fidei vt ſunt domꝰ dn̄oꝝ ⁊ ali orū multoꝝ·Si in tēpore orationi ↄſtituto vt feſtiuitates ſanctorum

C Onſideret·i loco·s·di·i· aut facta
b ¶ Varietate·a gentis et eius cum q̄ agitur·s·di·i·aut facta·quedam eni res in cleri cis reprehenſioni ſubiacent q̄ nō in laicis·vt·xxxi·di·c·i·puta nubere·
e ¶ Et quali·ex̄·de homic̄·ſicut dignū·
f ¶ Temptatōe·an ab ea ꝑuentus an eam ꝑueniendo vt ī·ſequitur·
g ¶ Oportet·ideo hmōi cirſtātias tenemur ↄfiteri·q̄ꝛ ꝑſumitur augē pcc̄m vel minuere·ſi tn̄ eas ſubticuerit ꝑ obliuionem·non dico ipſum teneri vt iterū ei ↄfiteatur circumſtātias·niſi tales circūſtantie eſſent ꝙ alterius gn̄is peccatū facerent·vt locꝰ ſacer facit ſacrilegiū·vt·s· di·i·aut facta·l· ‑q·iij·excellentiſſimus et·c·precipue·ff·de re·mili·
h ¶ Statꝰ·s·xi ‑·l·ij·ex̄ de clari·vena·epm·ↄtra·ff·ad·l·cor·de ſic· ·l·penl̄·ↄtra·Sꝫ hic in epo eſt maior pena ſuſpēdi tribus mēſibus a cō munione q̄ꝫ ab officio deponi·i·q·i·quiſquis·

a ¶ Meretricis·an·ſ·fuit pulcra vel deformis· an ſoluta vel obnoxia viro vel voto·ar·xxvij·di·c·vlti·l·
b ¶ Et in modo·quo ea abuſus ē=vtrum ordinarie an extraordinarie·nam vterqꝫ damnabil' eſt ·xxxij·q·iiij·meretrices·xxxv· q·iij· extra ordinaria·ar·xxvij·di·c·vl·
c ¶ Si in loco·s·xxvij·q·iiij·quiſquis·ff·de ince·qui edes·h·
d ¶ Dominoꝝ·ar·s·xxij·q·v·de forma·h·
e ¶ Cōſtituto·q° etiā a ꝯiugibꝰ eſt abſtinendū·ꝫ·e·q·ij·i·c·i·et·ij·et fe/re per totū·l·
f ¶ Perſeuerauerit·nā pſeuerantia auget delictuꝫ xxiiij·q·i·ſciſma·ff·de furt'·ſficiant·ꝫ·inſās·ecōtra mora ꝛ pſeuerātia q̄nqꝫ excuſat delictuꝫ·xxxv·q·viij·c·i·ff·de penis di utino·et·ff· de ritu nupē·qui in ꝓuinciam
g ¶ Perſeuerāter iteratō eni aggrauat·xxxv·q·i·ita
h ¶ Quā= noſ ta·i·reſiſtētia·h·
i ¶ Nō peccātis·vt ſi iuniorē ſe nō peccātē viderit doleat· q2 abſtinere non potuit a pecō queadmodū et iunior ſe abſtinuērit
k ¶ Dolendum·Ca· inſtruit aug· penitētē tam in interiori q̄ in exteriori pniā·In exteriori eni debet dolē in trib·ſ·d' malis admiſſis·ꝛ h' oſtēdit vſqꝫ illuc· defleat·ꝛc·· Itez de bonis amiſſis·ſ·virtutibus que oſtenduntur amiſſe· qm̄ qui deliquit i vno ꝛc·et h' ab illo loco·d'fleat·uſqꝫ ad illū animaduertere etiam a q̄ loco vſqꝫ ad illū· i omnibus·oſtendit q̄ dolere dꝫ de malo exemplo q̄ dedit ꝓximo peccando·ab illo aūt loco·i omnibus ꝛc· vſqꝫ ad illū·qui g· inſtruit penitentem in exteriori pniā q̄ conſiſtit·in faciendo·vt ſeculū relinquere ꝛ ſilia·ab illo q̄ ergo·ꝛc·vſqꝫ i fi·inſtruit in interiori·que conſiſtit in abſtinendo·l·
l ¶ Sꝫ q̄ ſe·s·di·i·ꝫ·alij ecōtra·c·ſunt qui arbitrantur·l·
m ¶ Breuiſſimū ē·s·xxiij·q·iiij·ipſā pietas=factus eſt reꝰ pecōrum oim·ſ·quo ad vitam eternam·ita eni pro illo dānabit'
n ¶ In vno·ſ·mortali pecō= ac ſi eſſet omnibus inuolutus·licꝫ nō tm̄ puniat'·vt·ꝫ·e·di·fratres·vl' q̄ offendit in vno·ſ·mortali peccato·factꝰ ē reus oim v'tutum·i·ex eo q̄ per vnū peccatum in ſe mortificat omes v'tutes·vel qui offēdit in vno·ſ·in caritate·factus ē omniū reꝰ·i·igratus oim bonoꝝ acceptoꝝ·l·
o ¶ Ideo eni adam·quō peccaſſet ſi tanta bona nō habuiſſet·et ē ar· q̄ pfectus i eodem genere delicti plus peccet q̄ impfectus·h' tn̄ attēdendum eſt ſm cōtemptum·xxxij·q·i·cū renūciatur·s·di· ij·ꝫ· Itē ſm hanc·c·ſi enim inq̄t·s·i·q·i·multe aūt opatōnes·xxiiij·q·iij·i deus·h·

et tpa ieiunij cōſideret quantū pſeuarauerit·et defleat q̄ pſeueranter peccauit·et quanta victus fuerit in pugnatōne· Sūt qui nō ſolum non vincūt ſꝫ vltro ſe peccato offerunt nec expectāt temptatōem ſed pueniunt voluptatem et ptrctāt ſecum quā multiplici actōe vicij delectabiliter peccauerūt· Omnis varietas oſtēdenda et cōfitēda eſt ꝛ deflenda·vt cum cognouerit q̄ pcēm eſt multū cito iueniat deū ꝓpicium In cognoſcēdo augmentū peccati inueniat ſe cuiꝰ etatis fuerit cuiꝰ ſapiētie ꝛ ordinis ꝛ ſtatū omnē alterius nō peccātis· In ſingulis iſtis immoretur ꝛ ſentiat modū criminis· purgans lacrimis omnē qualitatē vicij·defleat virtute qua iterim caruit· Dolendū eſt eni ꝛ dolore eſt purgandū nō ſolū q2 peccauit·ſed q̄ ſe v'tute priuauit· Nam licet ſperet ſe cōſecutuꝝ venia·dolē tamen poteſt q2 nō ꝓmeruit vn̄ remunerari confidat·anxietur ꝛ doleat q̄ nō effugiens d' p̄teritis penā miſer tn̄ inde nō expectat gloriā· Cuius omne opus et tēpus qm̄ breuiſſimū eſt debuit decertauiſſe ad ꝯſeqn̄dū p̄miū· Defleat etiā qm̄ offendēs in vno factꝰ ē oim reꝰ· Ingratꝰ eni extitit q̄ plenus v'tutibus deū nō oino timuit· In hoc eni quiſqꝫ peccator fit culpabilior quo ē d'o acceptior· Ideo eni adam plus peccauit q2 omni bono abūdauit·etiā alio modo offendens in vno reus eſt omniū·q2 omis virtus patitur detrimentū ab vnico vicio· Nā ſi quis in auariciā cadit largitatē deſtruit·et etiam caſtitatem minorauit· Amore enim pecunie vl' violaret caſtitatē vel ſaltē minꝰ amaret· Si eni tanta ꝓpter deum adhuc caſtitas ineſt vt nolit eandē ꝑdere tn̄ ſaltē minori gaudio minori affectōne tueretur eaꝫ·vbi videret ꝓcedē in dānū pecunie· Sic qꝫ ē in alijs que et ſi non expellantur tamē ꝑceptōe vnius vicij vel ſatis vel parū minuūtur vel intentione deteriorātur· vnde omis v'tus cuiuſcunqꝫ criminis eſt deflenda et de omibus indulgētia eſt petenda· Animaduertere etiaꝫ oportet et animaduertendo deflē animā ꝓximi quā fornicator deo eripuit vel ereptaꝫ in malo ꝯfirmauit·et iā q̄ exēpluꝫ extitit mali in opatōe ſui criminis cui magis ꝓfuiſſet ſi alijs cauſa fuiſſꝫ ꝯuerſionis· Demat itaqꝫ alioꝝ vitaꝫ in ſua corruptā vel incorruptā nō conſeruataꝫ et comodum ꝓximi qd' deſiſſet exemplo boni· De triſticia doleat quā bonis peccando intulit· et de leticia quā eis nō adhibuit·ꝛ nō ſolū cogitet quid et qualiter fecērit ſꝫ q̄ iniuſte deū vt diximus peccādo offenderit·et timeat illam veritatis ſententiam· non poteſtis duobus dn̄is ſuire· Timeat ergo ne omnia bona que fecit dū in vno pecō pſeuerauerit excōmunicatōe mali ꝑdiderit·ut qui ſeruiunt diabolo ꝑ crimē deo quas obtulit amiſerit v'tutes· Piū eſt tn̄ credē ut recepta dei gr̄a que i eo deſtruxit oia mala·etiā p̄ora remuneret bona·ut cū deſtruxerit qd' ſuū nō inuenit·amet ꝛ diligat bonū qd' i peccāte plātauit· In oibꝰ dolēs·aut ſeculū reliquat aut ſaltē illa q̄ ſine āmixtōe mali nō ſūt admīſtrata·ut ē mercatura et malicia ꝛ alia que vtētibꝰ ſūt nociua ut āmiſtratōes ſeculariū poteſtatū in ſi hijs vtat' ex obedientie licētia·ponat ſe omnino in ptāte iudicis·in iudicio ſacerdotis nichil ſibi reſeruās ſui·ut omnia eo iubente paratus ſit facere pro recuperanda vita anime quecunqꝫ faceret pro euitanda corporis morte·et hoc cum deſiderio q2 vitam recuperat infinitam ut deus Cum gaudio eni facē debet immortalis futurꝰ q̄ facēt pro differenda morte moriturꝰ·ſemꝑ depc̄etur deū certus d' venia qui modis omnibus

p ¶ Reꝰ eſt oim·q̄ ad vitā eternaꝫ ita eni dānabitur ꝓ illo ac ſi eſſet omnibus iuolutus·has duas expoſitiones innuit hic et ·s·e·di·ij·ꝫ· ſi aūt bene·h·
q ¶ Detrimētuꝫ ·i·defectū·vt·xxij ·q·i·cū renunciat' vel hoc quo ad opera exteriora nō quo ad eſſentiam q2 ſi vnam habet omes·l·
r ¶ Que ꝛ ſi non expellāt'· quātuꝫ ad opa exteriora ſ̄poribus ſimilia
s ¶ Expellātur· reuera quo ad eſſentiam ſui
t ¶ Crimini id ē ēminoſo· alias hꝫ cuiuſcūqꝫ ēminiſ· et eſt ſenſus omis virtus ·i· efficacia vel efectus cuiuſcūqꝫ criminis eſt deflēdus· quaſi diceret omne crimē cum ſuo effectu ē deflēdum·vn̄ ꝛ ſequitur ꝛ de omibꝰ quaſi ſit expoſicio p̄cedentis·h·
u ¶ Qd' exēplū·s· xlv·di·c·ſed illd'·
x ¶ Nō ꝯſer ·h· uatā·i·ꝯfirmataꝫ· i malo per ſuū efſectum
y ¶ Peccādo·i· de pecō ſuo bonis triſticiā pmiſſe· de qua dolēdū eſt· vt cōtriſtāti ꝓſit ad vitā·vel nō eſt abſurduꝫ ſi ꝓprie de triſticia doleat q2 ꝛ apl̄i d' paſſione dn̄i doluerūt·ꝛ nos de penis martirū contriſtamur ·ff· de incen· ru· nau·quo naufragium·ff·del'·i·etiaꝫ ſi partis·ff·de bonis libertorum· in ſuitute·ff·ad ſill' ſi quis i grau·ꝫ· ſiquidem·ff·de·v· ob·l·aīnpnl'·l·
z ¶ Piū·s·e· di· iij·ꝫ·illd' aūt·c· pium eſt·h·
a ¶ Ex obedientie·s· xxiij· q·iij· miles·h·
b ¶ Reſeruans ſui·i·ſuorum pecoꝝ·
c ¶ Vt deus·vita eſt infinita·vel habet vitā infinitam·
d ¶ Moriturus·vt corpus redimas ferrū patieris et igneꝫ·arida nec ſitiens ora lauabis aqua·fortius vt valeas quicq̄d tolerare negabis·

ac p̄ciuſ pars h̄ corpore maius haber·xlviij·di·c·om̄es·xxxvij·di·
omnes·xij·q·i·p̄cipimus a ¶ A multis·s·xi·q·i·aliud·h·
b ¶ Offerat·ex quo mentem obtulit·h·
c ¶ Ad munera·s·iij·q·viij·in grauibus
d ¶ Non cogno
uit·i·nō approba
uit vt in euange
lio·neſcio vos·id
ē nō approbo·h·
e ¶ Larga vl' lā
gita·
f ¶ Cōfeſſionē·
nota cōfeſſionem
peccatorum nō de
bere diuidi ꝑ plu
res ſacerdotes nā
qui diuidit veni
am non conſequi
tur·ar·ff·de ſui·
ruſti·p̄·per fundū
vt·ꝭ·e·fratres
g ¶ Apud ſe·ar·
ꝗ non debet fieri
diuiſio cauſe·ar·ꝭ·
de cōſe·di·ij·opi
mus·C·de iudic̄·
nulla·ꝭ·e·fratres
Nā veniam nō cō
ſequūtur diuiden
tes ꝯfeſſionem·ff·
d̄ ſerui·ruſti·pre·
p fundum·l·
h ¶ Corpꝰ·ꝭ·d̄ ꝯ
ſe·di·ij·q̄tidie·h·
i ¶ Bona·ergo
a ꝯtrario ſeuſu ſi
malā habuerit cō
ſcientiam ſepara
bit ſe a corpe cri
ſti·ad h̄ cōtinuat̄
quod ſequitur·
k ¶ Cogitet·q̄a
ſic ꝓ delictis ſepa
tur q̄s a corpe xp̄i
·i·dn̄i in hac vita·
ita niſi reſipiſcat
ꝓ eiſdē in futo in
deo ſepabit̄ i ignē
eternum cum edi
ſeparabuntur ab
agnis·i·peccato
res a iuſtis·xi·q·
·iij·nolite·h·
l ¶ Iudicium·ſci
licet vltimum
m ¶ Vbi·i·q̄ iudi
n ¶ Terribi cō
liꝰ·ſ·iudiciū·ſcili
cet dānatō maior
⁊ terribilior ꝗ ſit
ſepatio a corpore
xp̄i q̄ ē quaſi q̄daz
damnatō·vt de ꝯ
ſe·di·ij·quotidie·
o ¶ Terribilius·
iudiciū·ſcilicz dā
natō·h·
p ¶ Digni ſcilicz
prediti·
q ¶ Filia dina ia
cob·illud tangit
q̄d legitur in ge
neſi·ſ·ꝗ cū iacob
veniret in terram
ſichimitarū·dina
filia eius ē egreſ
ſa vt videret mulieres eiuſdem regionis·quam videns ſichem filiꝰ re
gis illius terre adamauit et rapuit·et vi oppreſſit eam·h·
r ¶ Experimento·vnde ouidius·Qui ſemel eſt captus fallaci piſcis

et ſine tedio dubius rogaret pote
ſtatē terrenā·abſtineat a multis li
citis qui in libertate arbitrij cōmi
ſit illicita·ſemꝑ offerat deo mentez
⁊ cordis ꝯtricōem·deinde et q̄d p̄t
de poſſeſſione tūc q̄d offert ſecurus
offerat·reſpexit eni deus ad abel et
ad munera eius·ſed prius dixit ad
abel ꝗ ad munera eius·Sumēs eni
mentē quā cognouit humilē ⁊ pu
rā remunerauit eius largitatis mu
nera·ad caim vero non reſpexit ne
q; ad munera eius·mentē eius quā
uiderat qm̄ nō cognouit eius mune
ra nō recepit·In iudicio itaq;·cor
dis ꝯſiderāda ē elimoſina tribuētis
nec iam ꝯſiderandū ē quantum·ſed
qua mente qua affectōe dat quod
p̄t·Vidua eni duobꝰ q̄ habuit mi
nutis largita plus omnibus poſuit·
Qui g̊ pcc̄a ſua redimē vult tēpora
lium oblatōes caueat p̄us offerat
mētē Cautꝰ ſit penitēs ne verecun
dia ductus diuidat apd̄ ſe ꝯfeſſionē
vt diuerſa diuerſis ſacerdotibus ve
lit manifeſtare·Quedā eni vni ce
lant que alij manifeſtanda ꝯſeruāt
q̄d ē ſe laudare et ad ypocriſim ten
dere et ſemꝑ venia carere ad quā ꝑ
fruſta totaz putat ꝑuenire·Paue
at preterea quez vera delectat pn̄ia
vt non p̄us ad dn̄i corpus accedat
ꝗ ꝯfortet illū bona ꝯſciētia·ſz i hac
ſeparatōne tremendū iudiciū cogi
tet·vbi maius ⁊ terribilius impeni
tentes ſeparabit in ignē·doleat ꝗ
nondū audet ſumere quē multū de
ſiderat cibū ſaluatorem·Iſti ſunt
digni fructus pn̄ie animam capti
uam elaqueātes et in libertate ſuā
tes·Cohibeat preterea ſe a ludis a
ſpectaculis ſeculi q̄ ꝑfectā vult cō
ſequi grām remiſſionis·Nā dina fi
lia iacob ſi ſe cohibuiſſz·ſi inter ſu
os remanſiſſz ab extraneo raptore
corrupta nō eſſz·Tanto itaq; ma
gis ſibi caueat ⁊ cohibeat ſe anima
q̄ ſepe vel ſemel ē rapta vel corrup
ta timeat iam docta expimento q̄d
ignorauit·Ergo·eligat quē imitet̄

ab hamo·Omnibus vnca cibis·era ſubeſſe putat·l·
s ¶ Impetrat·s·di·i·quem penitet·in fi·et h̄·
Qualitas·⁊c̄·negociantem·s·di·lxxxviij·fornicari·
u ¶ Vtilius·quia inhoneſtus queſtus arguit penitentem

Nō ſequatur quē animus ſuus dā
nat·Se enim iudicat qui pn̄ie fru
ctus non habentē a ſe non elongat
laudet eni et amet quod digne fru
ctificare non ignorat·q̄rat dignos
fructus et ſi nō dignos pn̄ie·Sunt
eni digni fructus ꝯtutū fructus q̄
non ſufficiūt penitētibꝰ·Pn̄ia eni
grauiores expoſtulat·vt ſic placet̄
eccleſia·vt placata dolore ⁊ gemi
tibꝰ mortuis impetret vitā ¶ Leo
papa· **Penitētes lucra negociaci**
onis abiciant
Qualitas lucri·
negociantez aut accuſat aut
arguit·q2 ē et honeſtus q̄ſtus ⁊ tur
pis·verūtamē penitēti vtiliꝰ eſt di
ſpēdia pati ꝗ ꝑiculis negociatōis
aſtringi·q2 difficile ē inter emētis
vendentiſq; ꝯmerciū non interuenire
pcc̄m ¶ Idē **Poſt pn̄iam ad ſecu**
larē miliciā redire nō licet
Contrariū omnino eſt ecc̄iaſti
cis regulis poſt pn̄ie actionē redire
ad miliciā ſecularē·cū apoſtolꝰ di
cat·nemo militans deo im·ſe·⁊c̄·vn̄
nō eſt liber a laqueis diaboli qui ſe
milicie mundane voluērit implicare
¶ Item ex niceno concilio·
Decenio peniteāt q̄ poſt penitēciā
ad maliciam redeunt ſecularem
Si qui vero ꝑ dei grām voca
ti·p̄mo quidē oſtenderūt fidez
ſuaz depoſita milicie cingulo·poſt h̄
aūt ad ꝓpriū vomitū reuerſi ſunt vt
et pecunias darent et ambirēt rur
ſus ad miliciā·iſti decē annis ſint in
ter penitentes·poſt p̄mū triēnium
quo fuerint inter audientes·ab om
nibus vero illud p̄cipue obſeruetur
vt animus eorū et fructus peniten
tie ꝑobſeruet̄ vel p̄cipue attendat̄·
quicūq; eni cū omni timore et lacri
mis ꝑſeuerantibus ⁊ opibꝰ bonis ⁊
conuerſationē ſuā nō verbis ſolis ſz
opere et veritate demōſtrāt·cū tp̄s
ſtatutū fuerit ab hijs impletum·et
orationibus iā ceperint ꝯicare li
cebit ep̄o etiā hūaniꝰ circa eos ali
q̄d cogitare·q̄ vero indifferētē ha
buerit lapſū ⁊ ſufficē ſibi ꝗ ecc̄iam

x ¶ Interuenire
nam ꝯtrahentibus
naturale eſt ſeſe i
uicē decipe·ff·lo
cati·Itē ſi p̄cio et
·ff·de minoribus in
cāe·ij·§·idē pomp·
Contrarium·
ad miliciaz·
h̄ ē verū cū eſt ei
iniūctū·⁊c̄·vel de
linquit in ipſa mi
licia·s·di·l·ſi quis
poſt·s·e·q·ij·lato
rē·s·xxvi·q·vij·
·c·iij·et·c·h̄ ſit·⁊
·c·penitētibus·nā
cū h̄ eſt ei iniūctū
noīe pn̄ie·ne ad
ſecularia negocia
vnq̄ reuertat̄·tūc
obſeruare tenet̄·
alias excōicatur·
·ꝭ·e·de hijs·ſed ſi
eſt ei iniūctū·ſiue
p̄uatā ſiue ſolem
nē egerit pn̄iam d̄
cetero redire non
p̄t ad ſecularia ne
gocia q2 quaſi ꝑ
ſona eccleſiaſtica
ē·vt·s·di·i·c·ali
ud·ꝭ·e·de hijs niſi
ſit negocium q̄d ſi
ne pcc̄o expedit̄·ꝭ·
·e·negocium
Si qui·C·ſi q̄
ſolēnem pe
nitētiam egerunt
poſt ad miliciaz ſe
cularē ſunt reuer
ſi·decē annos pe
niteāt·ſz ſi de hac
pn̄ia tres ānos ex
egerūt·cōmunio
ni eccleſie reſtitui
debent·et ſi penitē
tes vere extiterit
ep̄us poterit de pe
nitentia impoſita
relaxare·ſi aūt ne
gligentes exple
re debent prorſus
tēpora conſtituta
·xxvij·q·i·deuotā
a ¶ Darē·ad vſu
rā vel negociatio
nē·h·lxxxviij·di·
fornicam
b ¶ Decē·s·xx
vij·q·i·deuotā·h·
c ¶ Trienniū·id
eſt primū tempus
triennij·
d ¶ Quo triēnio
·s·e·q·ij·latorem
de ꝯſe·di·iiij·eos
quos·h·
e ¶ Fuerint·ext̄
eccleſiam exiſten
tes·et audiētes of
ficiū ſupple intrēt
eccleſiam·vel poſt primum annū intrēt eccleſiam·ſz vſq; ad trienniū
ſunt inter audientes non tamen ꝯmunicātes·vt·s·e·q·ij·latorē·h·
f ¶ Attendatur·h̄ clauſula non pertinet ad p̄cedentia·ſed h̄ poteſt

legi clausula supi
oꝛ post p̄mum· l·
a ¶ Lapsū· nō cu
rādo q̄ lapsi fuit· l·
b ¶ Et tempora·
· s· xxvij· q· i· deuo
tam· h·
D E hijs· qui
suscepta· ⁊c̄· s· di·
· l· c· vlti· h·
F Alsas· ⁊c̄·
¶ Aucto/
ritatē· nō cōsidera
tis circumstantijs
vł' vbi certa pena
statuitur· si minoꝛ
imponitur falsa ē·
nisi ex causa tem=
peretur · i· q· vij·
· §· nisi· l·
f ¶ Non possit·
difficultas vocat᷑
non impossibilitas
· s· e· qualitas· l·
g ¶ Restituat·
xiiij· q· vi· si res·
h ¶ Pro defendē=
do· s· xxiij· q· v· ex
cōicato· h· s· e· q·
· ij· latorem
i ¶ Nō tn̄ despe=
ret· licet predicta
nō faciat· l·
N Egociū· non
fuit· ⁊c̄· alij
nō hn̄t nō· et tūc
cōcordat· c· istud
cū duobꝫ p̄cedēti/
bus· c· q꞉ pcc̄m ē
si exerceat p̄dcās
negociatōnes· ȝ si
sic dicat᷑· nō bonū
ē q꞉ non ē pcc̄m si
excolat agros su=
os et vineas cog
noscat vxorem su
am cā ꝓlis· imo si
cut sine pcc̄o pri⁹
ḣ faciebat ita et
F nūc facē pt·
Rēs· ⁊c̄· s· e·
di· iij· §· item op=
ponitur ibi · si illa
m ¶ Reus· · h·
· s· e· di· cōsideret
· lxxxvi· di· pasce
fame· h· ar· contra
testes ⁊ instr̄a· s·
· lxxxvi · di· c· iij·
ar· ꝯtra· C· de trāsac· si ex falsis·
n ¶ Nō intrabit·
nō tamen tantum
punietur· h·
o ¶ pcc̄is· s· xxv
di· q̄lis· D· vi·
Q Vi autem·
hic intitu=
latur · vi·
distinctō vbi que
ritur cui sit confes
sio faciēda· ⁊ qua
li· et quidem faci=
enda est sacerdoti
si hr̄i potest ⁊ suo
si tamen fuerit in=
tra ecclesiam qui
sciat soluere et li=
gare· alias eni ex
iusta causa cuicū=

introierint arbitretur· isti omnimō
tempora statuta ꝯplebunt ¶ Item
ex ꝯcilio aurelian̄· A ꝯ̄uione suspē
dat̄ q̄ p⁹ pn̄iaȝ ad secłaria redeunt

De hijs qui suscepta pn̄ia reli
gionem sue ꝓfessionis obliti
ad secularia relabūtur· placuit eos
et a ꝯ̄uione suspendi et ab omnium
catholicoꝝ ꝯuiuijs separi· Quod si
post interdcm̄ cū eis quisq̄ p̄sūpse=
rit mādu care ⁊ ipe ꝯ̄uione priuetur
¶ Itē greg· Que sit falsa pn̄ia

Falsas pn̄ias dicimus que non
fm̄ auctem sanctoꝝ patrū ꝓ
qualitate criminis imponūtur· Jde
oq̄ miles vel negociator vel alicui
officiō deditus qđ sine pcc̄o exerce=
ri non possit si culpis grauiorib⁹ ir=
retitus ad pn̄iam venit vł' qui bona
alterius iniuste detinet· vel q̄ odiuȝ
in corde gerit recognoscat se veraȝ
pn̄iam non posse pagere p quaȝ ad
vitā eternā puenire valeat nisi ne=
gociū relinquat vel officiū deserat·
et odiū ex corde dimittat· bona qui
dem que iniuste abstulit restituat·
arma deponat· vlteriusq̄ non ferat
nisi ꝯsilio religiosoꝝ epoꝝ ꝓ defen
denda iusticia· nec tn̄ desperet et in=
terim quicquid boni fecerit vel face
re poterit hortam̄ vt faciat· vt omi
potēs deus cor illi⁹ illustret ad peni
tētiaȝ ¶ Jtē greg· in omeł· xxiiij·
Post ꝯuersione ad negociū nō lice
at redire qđ sine pcc̄o agi nō potest

Negociū qđ ante ꝯuersionē si
ne pcc̄o extitit· ḣ etiā post cō
uersionē repetē culpa non fuit· sunt
eni pleraq̄ negocia que sine pcc̄is
exhiberi aut vix aut nullaten⁹ pn̄t
Que ergo ad pcc̄m implicant ad ḣ
necesse est ut post conuersionem ani
mus non recurrat ¶ Item papa in
nocentius secundus ¶ De eodem

Fratres nr̄os epos ⁊ p̄sbiteros
ammonem⁹ ne falsis pn̄ijs la
icoꝝ animas decipi et in infernū per
trahi patiatur· Falsam autē pn̄iam
esse cōstat· cū spretis plꝰibus d vno
solo agit penitētia· aut cū sic agi
tur de vno vt nō discedat ab alio·
vn̄ scriptū ē· qui totaȝ legeȝ obser=
uerit ⁊ offendat in vno fc̄us ē oim
reus· scȝ quātū ad vitā eternā· Sic
eni si pcc̄is oib⁹ esset inuolutus· ita
si in vno tm̄ maneat eterne vite ia=
nuā nō intrabit· Falsa est etiā peni
tētia· cū penitēs ab officio vel curi=
ali vł' negociali non recedit qđ sine
pcc̄is agi nullaten⁹ valet· aut si o=
diuȝ in corde gesserit· aut si offenso
cuilibet nō satisfecerit· aut si offen=
denti offensus non indulgeat· vel si
arma quis contra instrumentum
gerat·

Qui autem de= D VI
beat fieri confessio vel qua
lē oportet illum esse qui ali
orum crimin iaudicat· ex eodem li
bro de pn̄ia docetur cum dicitur

Qui vult ꝯfiteri pcc̄a sua vt i=
ueniat gratiam· querat sacer
dotem scientem ligare et soluere· ne
cum negligens circa se extiterit· ne
gligatur ab illo qui eum misericor
dit' monet et petit ne ambo in foue
am cadant quaȝ stultus euitare no
luit· et ifra· Tanta itaq̄ est vis cō
fessionis· vt si deest sacerdos confi=
teatur pximo· Sepe enim ꝯtingit
q̄ penitēs nō potest verecūdari co
ram sacerdote quem desideranti nec
temp⁹ nec loc⁹ offert· Et si ille cui
confitebitur potestatem soluēdi nō
habeat· fit tamē dign⁹ venia ex de
siderio sacerdotis qui socio confite=
tur turpitudinem criminis· munda
ti eni leprosi sunt dum ibant osten=
dere se sacerdotibus anteq̄ ad eos
puenirent· vnde patet dn̄m ad cor
respicere· dum ex necessitate prohi
bentur ad sacerdotes peruenire· Se
pe quidem eos querunt· sed sani et
leti dum querunt anteq̄ pueniant
ad eos moriunt̄· Sed in hijs miseri
cordia dei est vbiq̄ ⁊ iustis nouit
parcere et si non tam cito sicut sol=
uerentur a sacerdote· Qui ergo con
fitetur omnino cōfiteatur· et sacer
doti meliori quā pt ꝯfiteat̄· Si pec=
catū occultū ē sufficiat referre i no
titiā sacerdotis ut grata sit oblatio
muneris· ⁊ infra· laboret itaq̄ peni
tēs in ecclesia esse et ad ecc̄ie vnita
tem tēdere· nisi eni vnitas ecc̄ie suc
currat nisi quod deest peccatori sua
opatōe cōpleat de manib⁹ inimici
nō eripiet̄ anima mortui· Credēdū
ē eni ⁊ pietas fidei expostulat crede
re· q̄ omnes elimosine totius eccle=
sie ⁊ orones ⁊ opacō iusticie ⁊ mise
ricordie succurrant recognoscenti
mortem suā ad conuersionem· Jdo
q̄ digne nemo penitere pt quē nō
sustineat vnitas ecc̄ie· Jdeoq̄ non
petat sacdotes p aliquā culpam ab
vnitate ecc̄ie diuisos· Judas eni q̄
penitēs iuit ad phariseos reliquēs
apostulos nichil inuenit auxilij nisi
augmentum desperatōis· dixerūt
eni qđ ad nos tu vidēis si peccasti
tibi sit· nō tibi succurrim⁹· nō pcc̄a

q̄ȝ est faciēda· eti/
am laico si vrge=
at necessitas ꝫ̄· e·
· c· i· et· c· placuit·
· s· di· i· queȝ peni
tet· ⁊ ita hēs ⁊ cui
et quali quia dis=
creto et a crimie
mūdato ꝫ̄· e· c· i· l·
q ¶ Cū dicit᷑· s·
di· i· quē penitet
Q Vi vult· a lo
co isto vsq̄ȝ
ad uerbū laboret
ita q̄ȝ ⁊c̄· habetur
· s· di· i· quē penitꝫ
et ibi expositū est
laurentius
s ¶ Querat· hoc
pt intelligi quan=
do ecc̄ia plures sa
cerdotes hēt· tūc
enim ad meliores
debet accedere vł'
hoc qn̄ prius cōfes
sus ē suo sacerdo/
ti· postea vadat
ad aliū si suus ig=
noret fm̄ quātita
tē delicti ei pn̄iam
imponere · ar· ꝫ̄· e·
placuit· quia quā/
to pluribꝰ cōfitet̄
tanto citius veni=
am cōsequitur· s·
di· i· queȝ penitet·
lȝ gra· aliter intel
ligat· ꝫ̄· e· §· qđ au=
tem· laurenti⁹·
t ¶ Sepe ꝫ̄· ꝺ ꝯ·
di· iiij· sciñ· ꝫ̄· xxvi·
· q· vi· si aliq̄s fue
rit· h·
u ¶ Ex desiderio·
ꝫ̄· e· q· v· qđ deo ·
x ¶ Si nō tā cito
soluantur quantū
ad purgatorij pe/
nam· l·
y ¶ Opacōe· s· vt
sit de sua vnitate
et mea eaȝ cōple=
ctatur· h·
z ¶ Opatōne · s·
et alijs bonis opi=
bus· s· e· di· i· §· alij
· c· multiplex· xxvi
· q· vij· c· i· ar· xiij·
· q· ij· anime
a ¶ Nō excipiet̄
si cōtempsit ecc̄ie
suffragia· l·

b ¶ Vnitas· quia
extra nemo salua/
bitur· vt· xxiiij· q·
· i· quicūq̄ȝ
c ¶ Ab vnitatē·
etiā necessitate· x
xxij· di· §· veȝ· l·
d ¶ Diuiso· s· ab
vnitate ecclesie· s·
ꝯ̄ phariseos qui
d uisi interpretan
tur· h·
e ¶ Judas· s· e·
di· i· §· alij ecōtra
· c· hijs ptāis · h·
f ¶ Jstȝ ad fr̄es
· i· ire debuisſȝ· h·

a ❡ Anꝗ̄· iij· q ·
·vij· iudicetur· et
·c· qui ſum
b ❡ Judicādus ·
peccāt ergo in cri
mine dū ſūt ſacer
dotes iniungendo
pniam· et verū ē ·
vt· s· iij ·q ·vij· §·
Jtē ex euāgelio ·
quid ḡ ſi ī neceſſi
tate ſuus prochi=
anus petat ab eo
Penitētiā· R· con
terat⁹ ⁊ ſtatim in
iūgē poterit· lxx=
vi· di· ſi qui ſūt· x=
xij· di· in ſumā· h·
c ❡ Dānoſū· id ē
dampnabile· l·
d ❡ Sine pecca=
to mortali· h·
e ❡ Semp remit
tebātur· xij· q· ij·
gloria ꝗ̄· de· cō· di·
·iij· aquā· h· ar· ꝙ
veniale ſine mor=
tali remittitur qđ
non credo· hic er/
go venialia dicun
tur quedā q̄ reue/
ra mortalia fuerūt
ſed tn̄ venialia di
cebantur q꞉ legis
cerimonijs remit
tebant̄ quo ad pe
nā legis euitādā·
quo ad deū autē
non remitteban=
tur· l·
f ❡ Criminale· h
criminale d꞉ qđ ce/
rimonijs legis nō
remittebatur vt·
ad vlteriū· ar· xx=
xij· q· i· qđ aūt · l·
g ❡ Qđ timuert·
ſacdotes iudeoꝝ·
h ❡ Quod illis· ſ·
ꝙ debēt alios iu=
dicare· l·
i ❡ Quiſqꝫ· ſ· ē nē
iudicādū iudicare
k ❡ Qui· ſ· ꝙ l·
in h̄ · ꝙ iudicādus
iudicat· l·
l ❡ Sciat· ar· ꝙ
iudex ignarus iur̄
nō oꝫ eē niſi habe
at pitiā ⁊ expimē
ta cāꝝ p cōſuetu=
dinē· in aut̄· de iu
di· i prin· coll̄· vi·
ar· ex̄ de cōſan· ex
m ❡ Cog/ lris· l·
noſcere· s· xxxviij·
di· nulli ſacerdotū
omnes· h·
n ❡ Inueſtigator
ar· ꝙ in penitēte
ſpālit̄ querendū
ē an h̄ vel illđ cō
miſerit· ar· s· xliij·
di· ſit· rector· đ·
q꞉ increpando· ff·
đ q̄ſti· l· i· §· qm̄· ex̄
de pe· ⁊ re· omnis
o ❡ exigere· s· e·
di· v· ꝯſideret· h·
p ❡ Cōſolando· ſ·

tua caritatiue ſuſcipimus· nō ꝯpor
tāda ꝓmittimꝰ· nec q̄liter deponas
onus docemus· quid eni nobis ⁊ mi
ſericordie qui nec opa ſequimur iu
ſticie· iſſet ad fratres iſſet ad illos
q̄ orauerāt ꝓ ſocru petri febricitā
te· q̄ cananeā improbā miſcdie ob=
tulerant· interrogaſſꝫ petrū ꝓ ſe ef
fundentē lacrimas non fugiſſet ma
riam ⁊ mattham q̄ vitā lazaro im=
petrauerāt· nō turbā plorantē que
vnicū filiū acquiſierat vidue· iuit
ad diuiſos ⁊ diuiſus perijt· et infra
Sacerdos itaqꝫ cui omnis offertur
pccor ante quem ſtatuitur omis lā
guor in nullo eoꝝ ſit diiudicandus
que in alio ē iudicare ꝓmptus · Ju
dicans eni aliū q̄ eſt iudicādus con
demnat ſeipm̄· Cognoſcat ergo ſe
⁊ purget in ſe qđ alios videt ſibi of
ferre· Caueat vt a ſe ꝓiecēit q̄cq̄d
in alio damnoſum reperit· aīaduer
tat quidem qđ dicitur qui ſine pec=
cato ē vr̄m prius in illam mittat la
pidem· Jdeo eni liberauit peccatri=
cē q꞉ nō erant qui iuſte ꝓiceret la=
pidem· quō lapidaret q̄ ſe lapidan=
dū ꝯgnoſceret· nullus eni erat ſine
pcc̄o· in quo intelligitur omes reos
fuiſſe· Nam venialia omnia ſemp re
mittebantur p cerimonias· Si qđ
ergo ī eis pcc̄m erat criminale erat
Deteriores itaqꝫ in hoc ſacerdotes
ſunt ſe prius nō edificantes illis q̄
dominū obſeruabant inſidijs· Jn h̄
itaqꝫ patentiſſimū eſt crimen ſacer
dotū ⁊ vltra modū deteſtabile· qui
non ꝑus ſe iudicāt ⁊ alios alligāt ·
debent eni timere crimen qđ timue
runt ⁊ deteſtabile eſſe cenſerunt· hij
qui a deo erant ceci ꝙ ſummā ſapi=
entiā ſperabant cape ſuis inſidijs·
qđ illis patuit· qđ tūc q̄ſqꝫ vitauit
vitet ſacerdos qui in hoc peior illis
iudeis extiterit· Caueat ſpūalis iu
dex et ſicut non cōmiſit crimē nequi
cie ita non careat munere ſcientie ·
Oportet vt ſciat cognoſcere quic=
quid debet iudicare· Judiciaria eni
ptās hoc expoſtulat· vt qđ debet iu=
dicare diſcernat Diligens igitur i
quiſitor ſubtilis inueſtigator ſapi=
enter et q̄ſi aſtute interroget a pec
catore qđ forſitā ignoret vl̄ verecū
dia velit occultare · Cognito itaqꝫ
crimine varietates eius nō dubitet
inueſtigare· et locū et tempus ⁊ ce
tera que ſupra diximus in exponen
da eorum qualitate· quibus cogni
tis aſſit beniuolus· paratus erigere
et ſecū onus portare habeat dulce

dinem in affectōne· pietatem in al=
terius crimine· diſcretionem in va=
rietate· adiuuet confitentem oran=
do elimoſinas faciendo· et cetera bo
na opera pro eo faciēdo· ſemp eum
iuuet leniendo et conſolando· ſpem
ꝓmittendo· et cum opus fuerit etiā
increpando· Doleat loquendo· iſtru
at operādo· ſit particeps laboris q̄
particeps vult fieri gaudij· doceat
perſeuerantiam· caueat ne corruat
ne iuſte perdat ptātem iudiciariā ·
Et ſi eni pnia poſſit ei adquirē gra=
tiam non tamen mox reſtituat i po=
teſtatem primā· Et ſi eni petrꝰ poſt
lapſum reſtitutus fuerit· et ſepe la=
pſis ſacerdotibus reddita dignita=
tis ſit ptās· non tamen ē nccē vt h̄
omnibus ꝯcedatur quaſi ex hac au
ctoritate· Jnuenitur enim auctori=
tas que ꝯcedit et quaſi imperat· in
uenitur alia que minime ꝯcedit ſed
vetat que ſcripture nō repugnāt ſꝫ
ꝯcordāt ſi tps ⁊ locus et modus pe
nitēcie pacē adhibeant· Cū eni tot
ſunt qui labūtur vt priſtinā digni=
tatē ex auctoritate defendāt ⁊ qua
ſi vſum ſibi peccandi faciant reſcin
denda eſt ſpes iſta· Si vero locus ē
vbi iſta nō concurrant reſtitui poſ
ſunt qui peccant Jtaqꝫ pontifex iu
ſtus atqꝫ diſcretus non cogitur ſu=
os ſacerdotes ſemp abicē nec mox
reſtituere· niſi ſtatutū fuēit a roma
no pontifice ❡ Caueat etiā ſacer
dos ne peccata penitētium alijs ma
nifeſtet· quod ſi fecerit deponatur
❡ Vnde greg· Deponat̄ ſacerdos
q̄ pcc̄a penitētis publicare p̄ſumit

Sacerdos ante omnia caueat
ne de hijs qui ei cōfitētur pec
cata ſua alicui recitet ꝙ ea ꝯfeſſus
ē· nō ꝓpinquis nō amicis nō ex̄neis
neqꝫ qđ abſit ꝓ aliquo ſcādalo· nā
ſi hoc fecerit deponatur et omnibus
diebus vite ſue ignomioſus pegri=
nādo pgat ❡ Qđ aūt dicit̄ vt peni
tens eligat ſacerdotem ſcientem li=
gare et ſoluere· videtur eſſe contra
riū ei quod in canonibus inuenitur
vt nemo videlicet alterius parroch
ianū iudicare p̄ſumat· Sed aliud ē
fauore vel odio ꝓprium ſacerdotem
ꝯtemnere· quod ſacris canonibꝰ ꝓ
hibetur· aliud cecū vitare· qđ hac
auctoritate quiſqꝫ facere monetur
ne ſi cecus ceco ducatum prebeat
ambo in foueā cadant ❡ Vnde vr
banus ſecundus Cuilibet ſacerdo=
ti omiſſū niſi ꝑ eiꝰ ignorātia alter
ſacerdos ad penitētiā non ſuſcipiat

ꝓ ipſo orando ꝓ
vt ſequitur
q ❡ Doleat· id ē
dolorem ꝓ ipſius
peccato oſtēdat ·
r ❡ Perdat· per
negligentiam· lx=
xxi· di· dictum· l·
s ❡ Mox ·i· ſtati
ar· l· di· abſit· l·
t ❡ Mox· i· indif
ferenter· quidam
eni non reſtituunt̄
vt dixi· l· di· miror
❡ Reſcindenda
·l· di· vt conſtitue
ret⁹ cōtra· ſꝫ h̄ cū
pcc̄m ſuū defendē
volūt ex auctē vt
·s· lxxxij· di· pluri/
mos· vel hoc cum
non ē ſcādalū mul
titudinē puniri· l·
x ❡ Reſtitui· ni=
ſi ī ēnōmibꝫ vt· l·
di· miror·
Acerdos· ⁊ē
recitet· pone
ꝙ ſacerdoti confi=
teret⁹ aliquis ali=
qđ· crimen· ⁊ excō
municat eps oēs
huiꝰ criminis con
ſcios· niſi reuela=
uerint· ē in q̄ſtio=
ne an p̄ſbit̄ ei re=
uelare teneat⁹· vi=
det⁹ ꝙ nō· ⁊ ar· ex̄
de of· ordi· ſi ſacer
dos ⁊ ex̄ đ adulte
rijs· ſigficaſti· etiā
p̄terea h̄ ꝓbare
non p̄t· p̄ſbr ḡ di
cere n̄ debꝫ· vi· q ·
·ij· placuit ·s· ij·
·q· i· ſi peccauerit
⁊· q· vij· pleriqꝫ· p̄
terea nonne ſecre
tum fuit· ergo ce
lare debuit ·xxij ·
·q· v· de forma·
Jtē iſte nō debet
dici ſciēs· xv· q· v ·
p̄ſbr· Jn cōtrariū
fac̄ q꞉ h̄ pena ma=
ior eſt in eccl̄ia· ḡ
magis vitari de=
bet et formidari ·
xi· q· iij· nl· Jtē in
excōmunicatōe nō
eſt tātū anime de
trimentū ſꝫ et cor=
poris · xi· q· iij· epi
ſcopus· dicūt qui
dam ꝙ poſſit epi=
ſcopo reuelare vt
pote qui ꝓdeſſe
poſſit· et non obeſ
ſe· xxij· q· v· h̄ vi=
det⁹· alij cōtra vl̄
dic ibi ſciuit vt ho
mo· h vt deus· q꞉
dicit h̄ recitet· et
p̄terea q꞉ iſte non
cōſcius nec ſciens
dici debet
s ❡ Peregrinan
do et ita aget pu/
blicā penitētiā et
etiam ſolemnem ·

ſi non habetur ſpes de eius reſtitutione· vt· l· di· illud ergo· et· §· hanc autem penitentiam· vi· q· ij· placuit· contra· ſed illa pena non excludit hanc · vel aliter · ibi dixit epiſcopus eum omiſiſſe peccatum in genere non deſcendendo ad ſpecies· ſed hꝫ ſpecificat· vel ibi facta fuit confeſſio epiſcopo vt ſocio non vt deo· s· vi· q· ij· c· i· et· c· ij·

Placuit · ꝛc̄ cui ſe ꝑus· x vi· q· i· §· ecce in hꝫ

b Prius· nota ꝙ prius debet cō/ fiteri ſuo ſacerdo/ ti licet alteri poſt modū ꝯfiteatur· l·

c Commiſit· i· cuius prochianus eſt· nā ab alio non poteſt ligari vel abſolui · extra de pe· et· re· qd autē·

d Cōmiſit· vel· q: non vult peni= tentiam dare vel ꝓ alia iuſta cā· l·

e Per ignorā/ tiam· ergo ꝓ ig= norantia eius auc toritate huius ca/ nonis poteris ire ad alium ſine licen tia hominis · ſcili= cet preſbiteri illi= us impiti · ſufficit hꝫ a iure concedi· ar· ff· de· con· inſti que ſub · §· vlti · ꝫ nunquid credet il le extraneus ſacer dos ſimplici ver/ bo eius penitentis qui dicit ſuum ſa= cerdotem imperi= tum · ſic· q̄a non ē veriſile ꝙ cuꝫ mē datio veiat ad pe nitentiam · i· q· i · ſanctiſſimus · Sed nunquid vtilis eſt talis cōfeſſio quā quis accipit a nō ſuo iudice contra hanc cōſtitucōnē· naꝫ ordinat⁹ a nō ſuo epiſcopo reci= pit veritatem or/ dinis· vij· q· i· epi/ ſcopus· ſed dico e am mutilem· ve er go ſcolaribus qui vadunt ad inclu= ſos pro penitentia et non vbi audiūt diuina· quia et ibi decimas perſona/ les debent dare et confiteri· extra de dec̄· nouum·

Di· · vij·

Tempus ve ro· hꝫ intitu latur vij· di · qua queritur · vſqꝫ ad quod tempus pec cator ſit recipien= dus ad penitenti= am · et an vtilis ſit penitentia que in= iungitur in arti= culo mortis · ꝛ vi

Placuit ut deinceps nulli ſa= cerdotū liceat quemlibet cō= miſſuꝫ alteri ſacerdoti ad pn̄iam ſuſ cipere ſine eius conſenſu cui ſe ꝑus omiſit · niſi ꝑ ignorātia illius cui pe nitens ꝑus ꝯfeſſus ē qui vero cōtra hec ſtatuta facere tēptauerit gra= dus ſui periculo ſbiacebit·

Tempus vero D VII pnie ē vſqꝫ in vltimū arti= culū vite ¶ Vnd leo papa

Nemo eſt deſperā= dus dū i hoc corpore ꝯſtitut⁹ ē· quia nōnūq̄ quod diffidētia eta= tis differtur ꝯſilio maturiore pficit̄ ¶ Quāq̄ de differētibus pn̄iaꝫ au guſtinus ſcribat

Si quis poſitus i vltima neceſ ſitate ſue egritudinis voluerit acci= pere pn̄iaꝫ et accipit· et mox recon= ciliabitur et hinc vadit· Fateor vo · bis nō illi negamus qd petit· ſed nō pſumimus ꝙ bn̄ hinc exeat· ſꝫ ſi ſe= curus hinc exierit ego neſcio· peni= tenciam dare poſſumus · ſecuritateꝫ aūt dare nō poſſumus· nūquid dico damnabitur· ſed nec dico liberabi= tur· vis a dubio liberari· vis quod i certum eſt euadē· age pn̄iam dū ſa nus es· ſi ſic agis dico tibi· quia ſe= curus es quia pn̄iam egiſti eo tem= pore quo peccare potuiſti· ſi aūt vis agere pn̄iaꝫ qn̄ iam peccare non po tes· pcc̄a dimiſerūt te non tu pcc̄a·

Qui egerit veraciter ¶ Idem pn̄iam ꝛ ſolutus fuerit a liga mento quo erat obſtrictus et a xp̄i corpe ſepatus ꝛ bn̄ poſt pn̄iam vix erit ſicut ante pn̄iam viuere debu= it· Poſt reconciliatōeꝫ qn̄cunqꝫ de= functus fuerit ad deum vadit· ꝛ ad requiem vadit· regno dei nō priua bitur· et a populo diaboli ſeperabit·

Si q̄s aūt ꝛc̄· et infra ¶ Si dē baptizatus ad horaꝫ ſecur⁹ hinc exit fidelis bn̄ viuens· ſecurus hinc exit agens pn̄iam ꝛ reconcilia tus cuꝫ ſanus ē et poſtea bn̄ viuens ſecurus hinc exit agens pn̄iam ad vltimū ꝛ recōciliatus ſi: ſecur⁹ hic exit· ego nō ſum ſecurus· vnde ſecu rus ſum dico ꝛ do ſecuritatē· vn̄ ſe= curus non ſum· pn̄iaꝫ dare poſſum· ſecuritatē dare non poſſum· et poſt pauca· ſed vnde ſcis inquit ne for= te deus dimittat michi verū dicis il lud ſcio hꝫ neſcio· nam ideo do tibi pe nitenciaꝫ q: neſcio · nā ſi ſcirē nichil tibi ꝓ deſſe non darē tibi· Itē ſi ſcirē tibi ꝑ deſſe non te āmonerē non te terrerē Due ſūt res· aut ignoſcitur tibi aut non ignoſcitur· quid ho= rū tibi futuruꝫ ſit neſcio· ergo tene certum ꝛ dimitte i certum· ¶ Hoc aūt quare auguſtinus dixerit· cipri anus oſtendit dicens· Idcirco fra= tres cariſſimi pn̄iaꝫ nō agentes nec in dolore delictorum ſuorū toto cor de manifeſtam lamentatōis ſue ꝓ= feſſionem teſtantes prohibēdos om nino cēſuimus a ſpe ꝯīonis et pa= cis· et ſi in infirmitate ꝛ i ꝑiculo ce perint deꝑcari· quia rogare illos nō delicti pn̄ia ſed vrgentis ammoni= tio mortis cōpellit · nec dignus eſt in morte accipe ſolaciū qui ſe nō co gitauit moriturꝫ ¶ Itē aug̃· in li= bro de pn̄ia·

Nullus expe= ctet qn̄ peccare nō p̄t arbitrij enī libertateꝫ querat ut delere poſſit omiſſa nō neceſſitatē· Qui prius ita qꝫ a pcc̄is reliquit̄ q̄ ipſe ea relinq̄t nō libere ſed quaſi ncc̄itate ꝯdēnat· Licet enī latro veniam meruiſſꝫ etiā in fine de omni crimine· non tn̄ dedit baptizatis peccādi et pſeuerādi au ctoritatē· Tunc enī in fide baptiza tus ē q: tūc ꝑmū in cruce xp̄m con feſſus eſt· Pn̄ia enim ſi in extremo hiatu vite aduenerit ſanat et libe= rat in ablutōe baptiſmi· ita ꝙ nec purgatoriū ſentiūt qui in fine bap tizantur· ſed potius ipſi ditati boniſ ſcē mrīs ecc̄ie recepturi ſunt multi plex bonum i eterna beatitudine · il li aūt qui cū potuerūt nūq̄ cōuerti voluerūt· ꝯfitentes cū iam peccare nequeūt nec ſic facile acquirunt qd volūt· oportet enim vt fructificet ve ra penitentia vt vitam mortuo im petret· ſcriptum eſt enī · ſine carita te neminē ſaluū eſſe· nō itaqꝫ i ſolo timore viuit hō· Quē ergo penitet ſero· optꝫ· nō ſolū timē deū iudicē · ſꝫ iuſtū diligē· nō tm̄ penaꝫ timeat ſꝫ anxiet̄ pro gloria· dꝫ enī dolere de crimine et de omī eius ꝑdicta vari= etate ¶ Quod qm̄ vix licet· d eius ſalute aug̃· potuit dubitare · Credo quidem illi qui dixit quacunqꝫ hora

detur · auguſti · in hoc dubitare · nec vult vt videtur preciſe · Re= ſpondere · ar· ꝫ· e· ſi quis poſitus · et forte ideo dubitauit· ideo q: ꝯſide rauit qd de fcō contingit· q: vix aliq̄s poteſt penitere digne in mortis articulo conſtitutus· dum mundum ꝯſiderat dū reſpicit et filios et vx= orem ꝫ· e· §· vlti vl' dubitare ſe oſten dit nō ꝙ dubitet quid in hꝫ caſu te nendum ſit· ſed q: talibꝫ verbis ter= rere vult nos vt i ſanitate agamus penitentiam · pre ciſe autem eſt hꝫn dendū ad hanc q̄ ſtionem euāgelij q: in quacūqꝫ ho= ra pctōr ingemue rit· ꝛc̄· s· di· i· §· hꝫ item ꝓcedit g̃ hꝫ modo· g̃· ꝑmo· ꝓ bat vno· c· ꝙ peni tēti nūq̄ ē pn̄ia de neganda · poſtea inducit in ꝯtrari= um duo capl̄a vſ= qꝫ ad· §· hꝫ aūt con traria capitula ꝑ alias auctoritates auguſti· ſoluit

Nemo· matu riore· xxxij· q· ij· ancillaꝫ· cui⁹ hꝫ pars eſt· l·

Si quis· et ac cipit· notifi= catam non autem impoſitā· q: in ta/ li articulo nō im= ponitur· vt· xxvi· q· vij· c· i· et· q· vi· pſbiter· et· c· cog/ nouimus· l·

i Reconciliabi/ tur · q̄a forte erat excōmunicat⁹ vel abſolutus per offi ciū ſacerdotis a pe nitentia que ei im poni debebat· l·

k Dimiſerunt · i· videntur dimi= ſiſſe te non tu illa· more humano lo= quitur · ſemp enī preſumitur cōtra iſtum ꝙ non ve= re peniteat niſi e= uidens ſignum ap pareat· ar· lvij· di ſi quis in egritu= dine· h·

Qui egerit · ad requieꝫ · · i· recta via· ꝙ nec purgatorium ſen tiat pro illis pec= catis· pro quibus penituit· l·

Si quis · hoc habes · s· di · ij· §· penul· c· ſi q̄s autem· h·

n Prodeſſe· C· de ꝓbac̄· ad ꝓba tionem ·

o Non tibi da rem· s· xcv· di· il= lud ar· h·

Quod autem · omiſit magiſter queſtionem Cō·iij·
poſitam in themete tanq̄ nichil dubitatōis habentem quia
quocunq; tempore exactus ſemper tenetur debitum reddere ·
xxvij·q·ij·ſi tu·ꝫ·prox·q·c·i·et ponit aliam ſatis affinem · an liceat tem
pore oratōis va/
care cōiugali ope
ri in exigendo et
ſup h̄ nota diuer
ſas opiniones naz
quidam inheren=
tes iſtis capitulis
dicunt ꝙ tempo=
re oratōis nō de/
bet quis cognoſce
re vxorem ſuam·
alij vero itelligūt
ea de conſilio· tu
mediam viam te/
neas· maior enim
medijs gr̄a rebꝰ ī
eſt·dic g° ꝙ qñq;
ē preceptū nō cog
ſcere eā·qñq; con
ſiliū·p̄ceptū eſt ꝙ
in hijs diebus nō
cognoſcat eā cau
ſa exſaturande li=
bidinis· nam cum
aliter peccar ve=
nalit·maxime ta/
mē cauſa incōtinē
tie ſcd̄z nos ſic eā
cognoſcēdo ī hijs
diebꝰ peccar mor
taliter· conſilium
vero eſt vbi vult
cognoſcere eaz cā
ſobolis vel vitan=
de fornicationis·
hec autē omnia in
telligas in exigen
te· naz vt premiſi
ſemper exactus te
netur reddere li=
cet exigēs hoc tē/
pore peccet ·ar·ꝫ·
·e·q·v·voluit·di=
cunt tamē quidaz
ꝙ ſi ei cōſtaret ꝙ
vxor peteret debi
tū cauſa libidinis
explēde nō ei red/
deret

Sciatis·deſcē
dit· qualit
deſcēdit·habes de
cō·di·ij·ſicut eſt
verus·

e ℭ Cōplexibus ·
et cā libidinis ex=
plēde ·⁊ ſm̄ q̄ſdaz

f ℭ Nō p̄t· ꝓpter
reuerētiam ſacra=
menti·vel intelli=
ge cū cauſa ſatu=
rande libidinis cō
miſcetur ei·vel cō
ſiliū eſt alias cum
ex nc̄citate tene=
tur reddere vt ꝫ·
·q·ꝓx·c·i· quare
puniretur cū tan/
tū pro mortali ab
ſtinendū ſit a cor=
pore xp̄i·ꝫ·decon·
di ·ij·quotidie· et
·c·ſi non ſunt

g ℭ Debeamus ·
quātū ī nobꝭ ē alē

ingemuerit peccator·⁊ conuerſus
fuerit vita viuet ⁊ nō morietꝛ·dixit
cōuerſum nō tm̄ verſum viuē·verſuz
q̄dē viuere puto qui dolet de crimi=
ne cōuerſum q̄ dolet de om̄i eius quā
expoſuimus varietate·Ↄ̄ttitur a pec
cato q̄ iaz vult dimittere pc̄cm cō
uertitur q̄ totus ⁊ om̄ino vertitur
q̄ iam nō penas tm̄ timet·ſed ad bo
nū deū feſtinat tendere· que conuer
ſio ſi ↄtigerit alicui etiam in fine de
ſperandū non eſt de eius remiſſione
ſ; qm̄ vix vel raro ē tam iuſta ↄuer
ſio timendū ē de penitēte ſero· Quē
enī morbꝰ vrget ⁊ pena terret vix
ad verā ſatiſfactōez pueniet maxie
cum filij quos illicite dilexerit ſint
p̄ſentes vxor et mūdus ad ſe vocet
multos ſolet ſerotina pnīa decipe=
re·ſ; qm̄ deꝰ ſemp potēs ē ſemp etiā
ī morte iuuare valet quibꝰ placet
Cū itaq; opus ſit nō hoīs ſ; dei fru=
ctifera pnīa inſpirare eaz p̄t quādo
cūq; vult ſua miſericordia ⁊ remu=
nerare ex miſ̄cdia quos ↄdēnare p̄t
ex iuſticia Sꝫ quoniā multa ſunt q̄
impediūt ⁊ laguentem retrahūt pe
riculoſiſſimū eſt ⁊ interitui vicinum
ad mortē ꝓtrahē pnīe remediū ſed
magnū eſt cui deus tūc inſpirat ve
rā pniam qui exſpectat dei clementi
am maiorem ſentiēs dei bonitatem
ſua nequicia·ſ; ſi etiā ſic ↄuerſus fu
erit vita viuet et non morietꝛ· nō ꝓ
mittimus ꝙ euadat om̄em penam
nam priꝰ purgandus eſt igne pur
gatōis qui in aliud ſeculū diſtulit
fructū ↄuerſionis·hic aūt ignis ⁊ ſi
eternus non ſit miro tn̄ modo ē gra
uis excellit enī om̄em penā quā vn
q̄ paſſus eſt ī hac vita aliquis· nū
q̄ in carne tāta inuenta eſt pena li
cet mirabilia mātires paſſi ſūt tor
menta et m̄lti nequiter quāta ſepe
ſuſtinuerint ſupplicia·ſtudeat ergo
q̄ſq; ſic delicta corrigē vt poſt mor
tem non oporteat eū penaz tolera=
re·Quedaz enī pc̄ca ſunt mortalia
que in pnīa ſunt vitalia·nō tn̄ ſta=
tim ſanantꝛ·Sepe enī ſunt q̄ more=
rētur niſi medicarentꝛ·nō ſtatim ſa
nātur·languet victurꝰ·q̄ p̄us erat
moriturus·qui aūt impenitēs mo=
ritur om̄ino moritꝛ et eternalitꝛ cru
ciatur· Qui enī impenitens finitur

ſi ſemp viueret ſemp peccaret·At
dei ē miſerentis ꝙ opatꝛ ſine peccā
di·ob hoc etiam ſine fine torque=
tur q᷑ nunq̄ virtute dicatꝛ·ſemper
plenus iniquitate·ſemp ſine carita
te torq̄tꝛ ſiue ſine Q IIII

Quod autem orōis tempo
re coniugali opi alicui va
care nō liceat·Beatꝰ· Je
ronimus in quodā ſermone ſcribit
ita dicens Tēpore quo vxori debi
tū redditꝛ a carnibꝰ agni ab
Sciatis fratres ſtinē oportet
cariſſimi·quoniā quicūq; vxori de=
bitum reddit vacare nō p̄t orōni ·
nec de carnibus agni cōmedē debꝫ
Jtez ſi panes ꝓpoſitōis ab hijs q̄
vxores ſuas tetigerāt comedi non
poterāt·quātomagis panis ille q̄
de celo deſcēdit n̄ p̄t ab hijs q̄ pau
lo ante cōiugalibus heſere cōplexi
bus violari atq; ↄtingi·non ꝙ nu=
ptias ↄdemnemꝰ ſed ꝙ eo tp̄e quo
carnes agni māducaturi ſumꝰ va
care a carnalibꝰ opibꝰ debeamus·
ℭ Jtē auguſtinꝰ A ↄiugali ↄcu
bitū ī ſcōꝝ ſolēnitatibꝰ ē abſtinēd

Quotienſcunq; aut dies nata
lis dn̄i aut relique feſtiuita=
tes aduenerint non ſolum ab infide
liū ↄcubinaꝝ ↄſortio ſ; etiā a ꝓp̄is
vxoribus abſtinē debemꝰ ℭ Jtem
ambroſius ī ſermone de aduentu do
mini Diebꝰ ieiunioꝝ etiā a ꝓprijs
vxoribus abſtinere oportet

Fratres non ſolum debetis ab
om̄i immundicia abſtinē· ſed
etiam ab vxoribꝰ ꝓprijs ſtudioſiſſi
me contineatis·nullus omnino vxo
ri ſue iūgatur ℭ Jtem ſup ep̄ſam
p̄mam ad corinthios· De eodem

Si cauſa ꝓcreādoꝝ filioꝝ du
citur vxor non multū tempꝰ
conceſſum vidꝛ ad ipſū vſum quia
⁊ dies feſti et dies ꝓceſſionis ⁊ ip̄a
ratio ↄceptus ⁊ partus iuxta legē
ceſſare vſum carnis hijs debere tē=
poribꝰ demonſtrāt ℭ Jtem augꝰ
in li· qōnū veteris ⁊ noui teſtemēti
vxoris vſꝰ certis diebꝰ ceſſarē vidꝛ

Criſtiano cum vxore ſua cō=
uenire aliqn̄ licꝫ aliquādo nō
licet·ꝓpter ꝓceſſionis enim dies et
ieiuniorum aliqn̄ nō licet ↄuenire·
quia etiā a licitis abſtinendum eſt

tn̄ peccat exigēdo h̄ reliquus nō peccat reddendo·naz et ſi peccat qui
precipit non tamen peccat qui obedit·xxiij·q·i·quid culpatur

Quotienſcūq;·feſtiuitates· de quibus inuenio hijs capitulis·et ꝫ·
de ↄ·di·iij·c·i·b·

g ℭ Ab infideliū ·
infideles eos vo=
cat q̄ peccāt mor
taliter·ar·xxiij·q·
·iiij·fōte vl' quia
non ſeruant fidez
amicis ſuis· vel ad
differentiam fide=
lis·xxxiiij·di·cri=
ſtiano lium eſt

h ℭ Fratres ·cōſi

Si cauſa· con
ceſſum·⁊ ita
videtꝛ ꝙ aliquod
tempus ſit prohi
bitum ·in quo de/
bet vxorem ſuam
cognoſcere cauſa
ſobolis procrean=
de·et ita non ē cō
ſilium· h̄ fac vim
in eo quod dicit ·
videtur·non enim
dixit non eſt ·vel
intelligas in caſu
in quo loquitur
capitulum·quādo
ſcilicet cognoſcat
eaz cauſa ſobolis ·
q᷑ forte in eo caſu
non debꝫ ad eā ac
cedere· ſecus ſi cā
incōtinentie

k ℭ Proceſſiōis·
id eſt rogatōnum
vt·ꝫ·de ↄſe·di·iij ·
ꝓnunciandum

l ℭ Conceptus ·
ex quo ſcilicꝫ par
tus incipit moue=
ri h̄ etiā ↄſiliū eſt
ſm̄ nos ſicut etiaz
de menſtruata·di·
·v·ad eius vero ↄ
cubitum·licet·h·
cōtradicat

m ℭ Legē·ſ·di ·
·v·§·i·io·

Criſtiano·xx
viij ·q·i· ſic
enim·

o ℭ Nō licet·id ē
nō expedit· et ita
licitum dupliciter
dicitur·

p ℭ A licitis ꝓp̄t
hoc et illꝰ ꝫ·e·nec
vxorem·dic omīa
h̄ de conſilio intel
ligenda·

q ℭ Ex conſenſu·
h̄ nō eſt in ap̄lo ·
ſed eſt ibi ſenſus
vnde eſt ar · ꝙ po
tius ſit ſenſus at=
tendendus q̄ ver
ba extra de ·v̄·ſi·
preterea·

r ℭ Oratōne· ſed
dicit auctoritas
non deſinit orare
qui bene facit·ſed
quilibet reddendo
debituz bene facit
ergo orat quare

ergo ceſſabit vt orationi vacet. Rn̄deo orare h̄ ſtricte ſumitur. ſcd̄m q̄ oracō fieri dʒ in ecc̄ia. vel h̄ de exigente. illud in reddente. extra de conu. ↄiu. quidam Jtem nonne quotidie eſt orandum. videt̄ ḡ q̄ iugis cōtinentia indicenda ſit ↄiugatis. h̄ nonne orationis h̄ tempus deputatum ieiunijs quibus ſic frequentius intēt oratio intelligitur. vt temp⁹ quadrageſimale et q̄tuor tempoꝝ et vigilie ſanctorum. extra de obſ. ieiu. cōſilium.

a ¶ Nam et ſm legem. forenſem. i. romanaʒ. vt. C. de ferijs quadragin/ta. vel moſaicam vbi d̄r ecce ad lites ꝛ ad ↄtencōes ieiunatis et pcutitis pugno impie xviij. di. impieta/tis. vel canonicam xv. q. iiij. placita.

Q Vi caſtigati one. ſ. flagellorum.

c ¶ Victus. i. cōuictus et ↄpunct⁹ vel melius victus genitiui caſus q̄ſi in abſtinentia ꝛ p citate. ſ. ieiunādo et ieiuniſſe caſtigando.

d ¶ Niſi egrediatur. q̄ntū in ſe ē. ſ. ſi vxor ↄſentiat

V Ir cū ꝓpria ↄiuge. C. in prima pte agitur de eo qui cauſa incontinentie ad vxorem accedit. tali ↄſulit ab ingreſſu ecc̄ie abſtinere vſq̄ ad veſpaʒ Jn ſecūda de eo q̄ cā ꝓlis eā cōgnoſcit iſte talis ſi vult nō ſolū intrar̄ ecc̄iam ſʒ etiā corpus xp̄i accipe pmittatur Jn tercia de eo q̄ cā libidinis explē/de. huic in iſto. c. pn̄ia non imponit̄ dicitur tamen de eo q̄ grauius de/linquat.

vt facilius impetrari poſſit quod poſtulatur. Vnde apoſtolus ex conſenſu ait abſtinendum eſt ad tempus vt expeditius vacetis oracōni. naʒ et ſcd̄m legem in ieiunio ced̄e ꝛ iurgari nō licet p⁹ vero licet ¶ Jtem Jo. criſ. Non vere penitētiam agit qui continentiam non ſeruat

Q Vi in caſtigatōe victus ſe dicit agere penitētiam fruſtra h̄ ſermone pmittit niſi egrediatur de cubili ſuo et ieiunio continentiā addat ¶ Jtem gregorius Ab ingreſſu eccleſie vir tēperare ſe debet cum propria dormiens vxore

V Ir cum ꝓpria ↄiuge dormiens niſi lotus aqua eccleſiaʒ intrare non debet. q̄uis diuerſe hominū nationes de hac re diuerſa ſentiant atq̄ alia cuſtodire videātur. romanoꝝ tamen ſemp ab antiquioribꝰ vſus fuit poſt āmixtionē ꝓprie coniugis ꝛ lauacri purificacōnem querere et ab ingreſſu ecc̄ie paululum tēperare. nec h̄ dicentes culpādum putamus eſſe ↄiugiū. ſed quia ip̄a licita admixtio ↄiugis ſine voluptate carnis fieri non poteſt ideo a ſacri loci ingreſſu eſt abſtinendū. q̄ voluptas ip̄a ſine culpa nullatenus eſſe poteſt. non enim de adulterio vel fornicatione ſed de legitimo matrimoīo ſuſceptus erat qui dicebat ecce enim iniquitatibus conceptus ſum. oportet itaq̄ legitimā eſſe cārnis copulā ut cauſa ꝓlis ſit non voluptatis. et carnis cōmixtio procreandorum liberorū ſit gracia non ſatiſfactio viciorum Si quis enim ſua coniuge non cupidine voluptatis raptus ſed ſolūmodo creandoꝝ liberorum gratia vtitur iſte profecto ſiue de ingreſſu eccleſie ſeu de ſumendo corporis et ſanguinis dominici miſterio ſuo eſt iudicio relinquēdus. q̄ a nobis ꝓhiberi nō debet accipere qui in igne poſitus. neſcit ardere cum vero non amor ꝓ creande ſobolis ſed voluptas dominatur in opere ↄmixtionis. habent ↄiuges etiam de ↄmixtione ſua q̄d defleant. tunc autem vir qui poſt āmixtionē cōiugis lotus aqua fuerit etiam ſacre valet ↄmunionis miſteria accipere cum ei ſecundum p̄finitam ſentēciam eccleſiam licuerit intrare.

¶ Hic eē indiebus abſtinentie nupcie celebrari ꝓhibēt vn̄ i laod. cō. Jndiebus quadrageſime nupcias non oportet celebrar̄ nō licet

N On oportet in quadrageſima vel nuptias vel quelibet natalicia celebrari.

N ¶ Jtē ex ↄcil. mātini p̄pe. de On licet in. xl. natales eode

plex⁹ ſm. h. inter veniale q̄d ſurgit ex primis motibus. et mortale. nā de primis motibus dicit apoſtolus. ago q̄d nolo et ſurgunt in nobis ꝛ ſine nobis de pe. di. ij. inter h̄ ſciendum. p. manducator dixit contra. vt no xiij. di. neru. Jtem ex hoc ſequeretur q̄ faceret bene et male quia reputatur ei ad ſanctitatem ſi reddit debitum vt. ī. e. q. ꝓx. c. i.

i ¶ Non poteſt de facili et ideo quia dubium eſt aqua aſpergetur.

k ¶ Jniq̄tatibꝰ. i. voluptatibus. iniquitas enim ꝓprie deſignat crimen. de. pe. di. iij. §. q̄d autē. c. ille rex. vel dic iniquitatibus. i. originali pc̄to ſiue fomite. vnde theologi colligunt ex h̄ q̄ plura ſunt origialia hmōi ꝛ tūc dic iniquitatibꝰ. i. cū īiquitatibus

l ¶ Vicioꝝ. ſ. improprie. ar. di. xiij neruí.

m ¶ Probiberi. i. diſſuaderi

n ¶ qui ī igne. i. ī ardore ↄcupiſcen/tie. i. in amplexibꝰ vxoris igneis.

o ¶ Neſcit. i. neſcit ↄſentire libidini vxoris ſue ſed reddit debituʒ vxori exigenti.

p ¶ Sʒ voluptas. exercende libidi=

q ¶ Q̄d de= nis fleant. eſt em̄ coitus tunc mortale pc̄m ſm. h. vt xxij. q. iiij. origo. ſi cā incontinentie veniale. vt. di. xxv. §. alias ea. xxx. ij. q. ij. quicquid. §. hijs itaq̄ʒ. imo ſm nos nec h̄ caſu ē mortale. ſed veniale. ꝛ h̄ indicat cum dicit q̄ defleant.

r ¶ Tunc autem hoc reſpicit principiū huius. c.

f ¶ Jntrare. ḡ videtur q̄ multo fortius quis prohibendus ſit ab ingreſſu ecc̄ie ꝓ mortali cū h̄ impediatur ꝓ veniali. et ita qui eſt in mortali non dʒ ecc̄iam ingredi q̄d quidam admittunt. vt. xxi. di. cleros. in ſi. et. xi. q. iij. nullus ſacerdotum. et de pe. di. i. qui ſanctus ſacerdos eſt. q̄d non eſt veꝝ. niſi ſint excōicati. xi. q. iij. excōicatos. et. c. cū excōicato. vel interdicti. ex̄ de offi. delega. ſane de illis ↄſtat. vel niſi ſint con/tumaces. xi. q. iij. qui iubente. vel penitentes ſolemniter. l. di. i capite. et quidaʒ ſacrilegi. vt. lxxxi. di. ſi qui. v. q. ij. p̄niti. et. xij. q. ij. d viro. alias quilibet pt̄ ingredi. vt de. ↄ. di. i. ep̄us nulluʒ. i. q. i. q̄ ſtudet. vbi dicitur q̄ dn̄s admiſit om̄es pc̄tores intrare ecc̄iam p̄ter ſimoniacos. potius enim frequentabit ecc̄iaʒ q̄ eſt in mortali vt domin⁹ eum ↄuertat per v̄ba ſacerdotis. vt de pe. di. v. falſas. in ſi. quod ergo h̄ dicitur dc̄m eſt ꝓpt̄ reuerenciā ſacri loci et ꝓpter corporaleʒ viri inquinatio/nem magis q̄ ꝓpter pc̄m. ↄromane ecc̄ie ſeruanda. et veꝝ eſt cum

g ¶ Vſus. ar. ꝓ ↄſuetudine ↄ h̄ docet. xi. di. nolite.

h ¶ Voluptate. et ita coitus nō pt̄ fieri ſine peccato. h̄ applaudit ſibi. h. et ſumit opinioneʒ q̄ nunq̄ op⁹ ↄiugale ſine pc̄o pt̄ exerceri. vnde etiaʒ q̄ debituʒ reddit peccat venialiter. q̄ ſemp eſt quidam pruritus et voluptas in emiſſione ſpermatis. et ideo xp̄s noluit naſci ex coitu q̄ non pt̄ fieri ſine pc̄o. ꝛc̄. xxvi. q. ij. omne. ad fineʒ. vid̄ ergo q̄ teneatur aliquis peccare. q̄ tenet̄ reddere debitum. vt. xxvij. q. ij. ſi tu. et. ī. q. ꝓx. c. i. nec pt̄ reddere niſi peccet ergo tenetur peccare. Sed h̄ ar. non valet. Jnſtat. h. p̄ſbiter tenetur cantare miſſam nec pt̄ cantare niſi habeat linguam ergo tenetur linguam habere. et ſecundū hugo. peccat homo ex neceſſitate in primis motibus. et ita erit quis per

s ¶ Hic. etiaʒ hic agit de illo impedimento. q̄d dicitur tempus feriarum. de quo dicunt quidam q̄ impedit contrahendum et dirimit iam contractum. q̄a ↄtrahitur ↄtra ↄſtitucōem ecc̄ie. ī. e non oportet. et ex̄ de matri. contracto. contra interdc̄m ec. videtur. alij meli⁹ dicunt q̄ licet impediat non tamen dirimit. ar. ex̄ de mr̄i. ↄtrac. ↄtra interdictum eccleſie. c. i. Alij melius dicunt licet impediat non tamen dirimit. ar. ex̄ de matri. contrac. cōtra inter. c. vlti. in ſi. et. c. penul. et extra de temp. or. ſane. vn̄ mr̄imoniū i quadrageſima nō prohibet̄ ↄtrahi. ſed prohibetur nuptialia conuiuia et multiplices et ſolemnes traductiones et carnis commixtio. Poteſt ergo matrimonium ↄtrahi ī quadrageſima. ſed illa tn̄ nō debet duci. ſicut ſm leges pt̄ tempore luctus viro alij deſponſari. ſed nō traduci. vt. ff. de hijs qui no. infa. ſolent. §. qui virum et hoc eſt expreſſum. extra de feri. c. capellanus. ar. ad hoc. ff. de ritu nup. ſi quis officium. naʒ cum ſolo ↄſenſu ↄtrahitur cur nō ↄtraheret̄ hoc tpe. C. de tranſac. non minorem. Jo. et ex̄. de mr̄i. ↄtrac. ↄtra interdc̄m eccleſie. cū ſis p̄ditus. ↄnatalitia. non martiruʒ ſed hominum. vel ad literam intelligas.

N On oportet ↄ

On licet. in quadrageſima. hoc de honeſtate dicunt quidam. ff. de ritu nupti. ſemper. in coniunctionibus

t ¶ Natales. pt̄ dici h̄ eſſe abrogatum. nam hodie celebrantur bene in quadrageſima. vel intellige q̄ non debent celebrari vt fiant ibi conuiuia et interſint hiſtriones et mimi turpia. ꝛc̄. ꝛ huic intellectui conſonat quod ſequitur. ſed tantum in ſabbato. ꝛc̄. ī. e. nec vxorem. natales vocantur martirum paſſionum dies. quia in eis naſcuntur ad vitam et moriuntur mundo. de conſuetudine eſt in eccleſia mediolanenſi q̄ in

quadrageſima non celebrant· de hijs natalibꝯ habes· C· de probatōni
Nbus· neqꝫ natales· et virgilius· meus eſt natalis
Non oportet· ebdomadis· ſed nūquid iſte tres ebdomade ſunt im
mediate ante feſtū ſancti iohannis· ſubaudi nō· ſed cū interuallo inter
eas et feſtum· vt extra· de ferijs· capellanus· et has ponit duas opini-
ones· approbat tñ ꝙ cum interuallo accipiende ſūt· et incipiunt a die-
bus rogatōnum·

b ℂ Seperentur· ad tps· ex̄ de mři· ɔtrac· cōtra inter-dictū eccie· lr̄e· nō eſt ɔtra· ex̄· e· t· ex lr̄is· in ſi· q: ibi lo-quitur de interdi-cto eccie non de tē pore feriato· vel ibi ꝓhibetur ꝑpe tua ſeparatō· hꝰ ꝑ mittitur ad tps

APoſtolꝰ· ɔ-ratōni· ꝑuaſ-te vel priuato vo to qđ facē ꝛ icipē velit· ſed ſolemni oratōni et tēpori ꝛ officio a canoni bus et vniuerſali ecc̄ie iudicio vaca re lꝫ ꝛ dꝫ ꝛ p̄t· vt de ɔſe· di· ij· omis homo· s· e· q· ij· q̄s deus· s· di· v· c· iij·

c ℂ Niſi ex ɔſēſu niſi pro ſuccurſu terre ſancte· ex̄ d̄ vo· ꝛ vo· redēp· ex multa· d̄· in tanta·

ℂ Fraudari· ſed q̄d ſi i eccia velit vxor debitū exige re a viro nūq̄d dꝫ ei reddere· g· dic̄ ꝙ ſic· tu cōtra· ar· ff· de ſol· qđ di-cimus· ſed quid ſi a ſacerdote tē po-re canonis petitur debitū idē dico· ꝙ nō tenetur reddē tūc· ar· xxix· di· c·

PEnitē- ·ij· tiā· publicā· ſ· ꝛ ſolēnē· ſ· ꝑ q̄ ſuis alteriꝰ ledit·

Queſtio· v·

QVod autē ſine con-ſenſu· hec qō· v· negatiē ſol uitur· quia non po teſt continentiam vouere ſine cō ſen-ſu expreſſo vxoris vel tacito· niſi ſit ſponſa nondū co-gnita· ex̄· d̄ ɔuer· ɔiu· ex publico· et in caſu fornicatō-nis· ut· xxxvij· q· ij· agathoſa

h ℂ Ait eni ſup pſalmo· Laudate dn̄m qm̄ bonus ē·

martirū celebrare· ſed tm̄ in ſabba to et dn̄ica ꝓ cōmemoratōne eoꝝ oblatōnes offerre ſed nec natalicia nec nuptias licet in quadrageſima celebrare ℂ Itē ex cōcilio ilerdēſi

NOn oportet De eodem a ſeptuageſima vſqꝫ in octa-uas paſce et tribus ebdomadis añ feſtiuitatem ſancti iohannis· et ab aduentu dn̄i vſqꝫ poſt epiphaniam nuptias celebrare· ꝙ ſi factum fue-rit ſeparentur ℂ Itē nicolaus ad

Nɔſulta bulgaroꝝ De eodem· NEc vxorē ducere nec cōuiuia facere in quadrageſimali tpe cōue nire poſſe vllo mō arbitror ℂ Hec autem ſeruāda ſunt ſi vxor ɔſēſum adhibere voluerit· Ceterū ſine eius cōſenſu nec cauſa orationis ɔtinen tia ſeruari debꝫ ℂ Vnde aug· in li-bro de adulterinis ɔiugijs Niſi ex conſenſu cōmuni orationi cōiuges

APoſtolus vacare nō poſſunt nec ad tēpus vt vacare orō-ni niſi ex cōſenſu ɔūi voluit cōiuges nec carnali inuicē fraudari debito· ℂ Hinc etiā in ſcđo ɔcilio arelatē ſi legitur· Niſi ex ɔſenſu ɔūi ɔiuga

PEnitētiā tis penitētia ñ dēt· ɔiugatis nō niſi ex ɔſenſu cō muni dādā eſſe p̄cipimus Q V

QVod autem ſine conſenſu vxoris vir continētiam vo uere non poſſit multorum auctoritatibus probat̄· Ait enim aug· ſuper pſalmum· cxlvij· Non poteſt vir cōtinētiam vuare niſi vx

SI dicat oris teneat aſſenſuꝫ vir ɔtinere iam volo nolo iaꝫ vxorem· non p̄t· qđ enim tu vis illa non vult· nūquid ꝓ ɔtinentiā tuā d̄ bet fieri illa fornicaria ſi alij nupſe-rit· te viuo adultera erit· non vult tali lucro deus tale damnū ɔpenſari redde debitū et ſi non exigis redde ꝓ ſanctificatōe ꝑfecta· deus tibi cō

SI dicat· illa nō vult· xiiij· di· qđ ait i ℂ Fōnicaria· xxvij· q· ij· ſi
tu· k ℂ Pro ſanctificatōe· q: reddē debitū meritorium ē ꝫ· e· ſm
xxxij· q· ij· ɔnubia· ɔtra· ſed ibi ſoluitur· Io- ɔtijs alicui facto debitis
NOtificaſti· ſine abbate· idē ſi cū abbate non intelligitur illud eſ
n ℂ Cū oi· ar· ꝙ p̄termiſſis circūſtā- ſe factum· s· xxx· q· v· ali
ter di· xxiij· quorundam· s· xvij· q· ij· cōſaldus· ar· contra extra de re· et

putabit ſi non qđ tibi debitū eſt ex-igis ſed reddis qđ debetur vxori ℂ Itē alexāder ſecundꝰ lādulpho i corſica Nō debꝫ extorq̄ri mlieris ɔſenſus ad ɔtinētiā deo vouendam

NOtificaſti te morte tenꝰ infir matū· et pccoꝝ tuoꝝ recor-datōe et terrore valde paueſcēn an xie queſiſſe monachū fieri· et a tua vxore minis et terroribus eam occi dēdi ad hoc licētiam extorſiſſe· et ſic te monaſticā veſtē ſine abbate ſum pſiſſe et monaſterium petiſſe· poſtea vero cū ſanus factus eſſes tue uxo-ris reclamationibus eiuſqꝫ ululati-bus ꝛ plāctibꝰ· tueqꝫ familie diſꝑſi onibus deuictus· vtpote penitēs do mum remeaſſe· et poſt multos dies quorundaꝫ ſapientium de ɔſilio ad iam dicte mulieris rediſſe cubile· Nūc aūt ſi tua vxore vti liceat no-ſtꝝ req̄ris ɔſiliū· ſi ita deniqꝫ ē ut tu us nuncius· narrat· non videtur no bis ratōnabiliter nec iuſte factum qm̄ cum om̄i homini ad mōſticā vi tam tēdēti legaliter ꝛ iuſte ꝛ ſancte ſit pagēdum· tu ɔtra leges minaci ter et violenter a tua vxore partim terrore mortis· partim tue infirmi tatis doloribꝰ ex animatus deuia ſe cutus nulla vt dicit̄ licētia accep-ta receſſiſti et monaſterium petiſti· Nō eni ex violētia ſꝫ ex pari volun tate ꝛ ɔſenſu ſicut ſancti p̄res dicūt hꝰ fieri dꝫ neqꝫ vir monaſteriū elige re aut ꝑfeſſa ɔtinētia habitū cū fe ſtinatōe debet mutare ℂ Item ex cōcilio apud ɔpendium Vir poteſt abnuere vota cōtinētie que ſine eiꝰ conſenſu mulier deo promiſit·

MVlier ſi ſine licentia mariti ſui velum in caput miſerit ſi viro placuerit recipiet eam iteꝝ ad con iugum ℂ Itē auguſti· ad ediciaꝫ Non p̄t vir ɔtinētie vota reſcidē q̄ ſine eius aſſenſu mulier deo ꝓmiſit

tranſ· ad reli· c· ad apſicam· q: tenet ibi monachatō omiſſa ꝓbatōne·
o ℂ Minis· ar· ꝙ cōfeſſio vel ɔſenſus ab aliquo cōtra ipſum extortus
nō p̄iudicat illi· ar· xxxi· q· ij· lotharius· ꝛ· xv· q· vi· auctoritatem
p ℂ Licētia· ar· a cōtrario ſenſu ꝙ non p̄t de monaſterio exire qui cū
vxoris intrauit licentia Item· ar· ꝙ coacta licentia vel voluntas nulla
eſt· non quia hec nō fuerit licentia· vt in principio di· ſed quia coacta

ideo hec nulla di-citur· ſed videtur ɔtra· xv· q· i· meri to· vbi dicitur ꝙ coacta voluntas· voluntas eſt· ſꝫ· ſecus ē h̄ et in ma trimonijs· vbi ex igitur volūtas di recta vel ſponta-nea· ex̄ de ſponſa· cū locū et i hitus aſſumptōne· ex̄ ꝙ metus· cā· c· i· ſecꝰ eſt in iuramento vbi nulla excuſat neccitas q: ip̄m ne-ceſſitatis ſemp ē xxij· q· i· ita g̃· cō-ſulitur tamē iſtis vt no· xv· q· vi· au ctoritatem

q ℂ Cū feſtinati-one· ſed nūquid te netur vir iſte con tinere poſt mortē vxoris· ſic· nec exi-gē poteſt· ad mo-naſteriū tñ nō co-git̄ redire extra de cōuer· ɔiu· quī-dā ex̄· e· ti· placet Sꝫ contra dicit ex̄ · e· ti· ex pte· vbi compellitur redi-re ad monaſteriū Sꝫ dic ꝙ ibi vxor dederat licentiaꝫ· et ipſe ſolemniter profeſſus erat vel ibi verbū ɔpellas non extenditur ni ſi ad verbū dimit tat· qđ poſt ſeq̄t eſt ɔſiliū· nec ob· ex̄· e· ti· ɔſuluit· q: ibi non fuit reuo-catus ab vxore ea viua· et q̄a iam in monaſterio fuēat plus q̄ per annuꝫ et quia poſt mor-tē vxoris fuit per aliquātulū tēpus i monaſterio· vtrū aūt vir qui ſine li centia vxoris itra-uit monaſterium auctoritate ſua exire poſſit· dubi-tari poſſet· et vi-det̄ ex hꝰ· c· ꝙ poſ ſit· et ꝫ· e· vna·

MVlier· placu erit· in opti one viri g̃ ponit̄ ſi velit eam reuo
care ſicut in optione p̄relati eſt· an velit rem vacante ſede alienatam
a capitulo repetere vel p̄ciū retinere· xij· q· ij· ſi qua de rebus· vtrū aūt
vir teneatur eam reuocare· vel pariter cōuerti· vel continentiam vo-
uere· dictū ē· xxvij· q· ij· agathoſa· nam ſi nolit eam reuocare epiſco-
pus debet eam ſua auctoritate extrahere· ar· ex̄ de cōuer· cōiu· c· i· nam
bonus iudex debet talia corrigere· ex̄ de of· or· c· i· ff· de offi· p̄ſi· p̄ſes·

a ❡ Cōiugium. sed pone ꝙ mulier sine licētia viri intret religionem imo viro contradicente post vir cōsentit. sed ipa ꝯtradicit. nunquid pt ipa exire. vid: ꝙ non q: vltimus ꝯsensus firmat ꝑcedentes. ff. de serui tu. rust. predi. ꝑ fundum. ar. cōtra. ff. ꝯūia ꝑdi. receptū. vbi dicitur ꝙ ꝑo: ꝯsensus debet durare. Quidā dicūt ꝙ exire pt. Sȝ ꝯtra eos ē ex̄ de eo qui duxit in mr̄i. c. i. per quod dico ꝙ exire non pt. sed vsqueq̄ ha= bebit maritus li/ centiam reuocan= di eam. dicūt qui daȝ ꝙ 𝔦. annū. ar. . xx. q. ij. puella. bar. dicebat ꝙ 𝔦. trienniū. xvij. q. ij. si quis incogitus. alij dicūt ꝙ tunc potest reuocare. cū pmo copiā ha buit post n̄. vt. i. . q. i. constat. ego dico quandocūq; pt. vt. 𝔦. c. ꝓx.

Quod deo. in fine. vite

c ❡ ꝓposito. voti emissi

b ❡ Instātissime. ar. ꝙ fides est ser= uāda ei q̄ ꝯ̄ fidem venit. xxij. q. iiij. innocēs. ar. cōtra . xcv. di. esto. ex̄ ꝰ iureiur. ꝑuenit

e ❡ Perseuera. ȝ quid si alter forni cetur postea. nun quid reliquus pt ipm repetē. ar. h̄ ꝙ nō. ar. cōtra ex̄ de iureiur. tua di/ cunt quidā ꝙ au= ctoritate epi resti tuetur ei. ut ex̄ de diuor. ex lr̄is.

f ❡ Numerꝰ. ar. ꝯ̄ ꝑscriptōeȝ tem poris defendit qđ ab inicō ꝰ iur̄ ꝯūi non pt sortiri effe ctū vt di. xciij. illđ aūt di. c. ꝯ̄ morē . s. i. q. i. nullꝰ eps ar. ꝯtra ex̄ q̄ mr̄i. accus. pos. ꝯsuluit et extra. c. ꝑ tuas

g ❡ Sanctiora. ab inicō tn̄ cū cōtra= hūt ꝯtrariā debēt hr̄e volūtatē. s. de sobole suscipienda . xxvij. q. ij. omnis itaq;.

h ❡ Nichil. ex h̄ vid: ꝙ vxor non possit facē elimo= sinā sine lnīa viri. ȝ istđ itelligas de rebus dotalibus. Naȝ dn̄iū reȝ do taliū ē penes mu= lierē de iure natu rali. de iure ciuili ē penes maritum. . C. de rei ven. doc̄. et de hijs intelligas h̄. c. vel si vis intelligē de pa rafernalibus ꝯsiliū ē h̄. Nā cui cōmisit corpus honestū ē vt res cōmit tat. C. ꝰ pac. ꝯuē. hac lege. ꝛ ex̄ de dote post diuorci. c. pnl̄. Sȝ quero cum isti votā emiserūt q̄re vestes mutare nō pn̄t. ad hoc dicas ꝙ vir duplicē hȝ seruitutē in vxore vnā quo ad debitū reddendū. aliaȝ quo ad misteriū sibi exhibēdū in veste ꝯiugali. vn̄ licet vnā relaxauerit nō tamē aliā. ff. de serui. vr. ꝑdi. si domus. et ex̄ de ꝯuer. ꝯiu. quidam

i ❡ Magis. quasi cū pduxisti eū ad scandalū dissensionis potius ma= lū fecisti viro nō obediendo ꝙ bonū feceris abstinendo

k ❡ Anna. i. vidua. i. q. ij. in pn̄. i. ℞

l ❡ Susanna. i. vxorata

Secūdū verba. in quibus d: de debito reddendo ꝯgere non stat

m ❡ Imputaret. ar. ꝙ ꝓ ꝯpleto hētur qđ ꝑ volētē a= ne fiat ar. s. ꝓx. cā. q. v. ꝓposi

o ❡ Quis= do q̄s. tāgit illa tria ꝟba apl̄i. q̄ habēt vxores sint tanꝙ nō hn̄tes. et q̄ ven dunt sint tāꝙ nō vendentes. et qui emūt sint tāꝙ nō ementes. xxvi. di. lex ꝯtinentie.

p ❡ Nō facēt. s. n̄ faciēdo elimosinā.

q ❡ Quia trāsit. . i. trāsitorium est

r ❡ Presumit. su pbiendo cum eis

s ❡ Securus. hec clausula repetitur cum qualibet ꝑce denti ab illo loco quisquis ꝛc̄.

Una sola. cor rigēda. si. s. . xxij. q. iiij. diffini cō. et ē h̄. ar. ꝙ si alter sine lnīa alte rius intret religi onē ꝙ sua auctori tate potest exire

u ❡ Ex alieno. h̄ verum ē si eo ani= mo vouit vt aufe rat illi cuius ē ali as licitū alicui rē alienaȝ legare vt insti. de lega. §. nō solū licet secus sit sm̄ canones. vt ex tra de testa. c. di= lectus. filius

Tunc saluabi tur. exponit ieronimꝰ illđ apo stoli ad thimothe= um. saluabitꝛ mu/ lier ꝑ filioꝝ gn̄a tione si permanse/ rit in fide ꝛ dilecti one et sanctitate

p ❡ Saluabitꝛ. i. merebitꝛ saluari.

z ❡ Virgines. i. i tegri fide.

a ❡ Si qđ ipsa. s. virginitatem cor poris. ꝛ ē simplex relatio

b ❡ Radicis. scili cet suipius.

c ❡ et carnē. i. cō ruptionē sue car= nis.

d ❡ Com= pensset. quantū in ipsa est

e ❡ Pomis. i. filij q̄ dicuntur flos et pomā sicut mater radix

f ❡ Virginitas. s. carnis.

g ❡ Virginitate. s. mentis

h ❡ Castitate. saltem in affectu seruata

i ❡ Impfecta. quo ad vitam ꝓmerendā

Qui sitit. verba ponit hic euangelij et loquitur de siti conti nentie.

k ❡ Nolitis. ar. ad ea q̄ pfectionis sūt neminē esse cogendū. ȝ ꝑ suadendum. Nam talia consilij sunt et non precepti. ar. xi. q. i. aliud

Quod deo pari consensu voue= ratis perseueranter vsq; in fi nem reddere debuistis. a quo ꝓposi to si ille lapsus est tu saltem instan tissime pseuera. qđ te nō exhortarer nisi quia tibi ad hoc ipse consensit. Nam si nūꝙ tenuisset eius assensuȝ numerus nullus te defendisset anno rū. et post pauca. non q; pariter tē ꝑabatis a cōmixtiōe carnali. ideo tuus maritus esse destiterat imo ve ro tanto sanctius inter vos ꝯiuges manebatis quanto sanctiora ꝯcor= diter placita seruabatis. Nichil er go ꝰ tua veste. nichil de auro. et ni chil argento vel quacūq; pecunia. vel de rebus vllis terrenis tuis sine arbitrio eius facere debuisti. et in= fra Est quidam ꝓ modulo persone habitꝰ matronalis a viduali veste distinctus. qui pt fidelibꝰ ꝯiugatis salua religionis causa vel obseruan tia ꝯuenire. hunc te maritus si depo nere voluit ne te velut viduā illo vi uente iactares. puta q; non fuerat in hac re vsq; ad dissensionis scan= dalū pducendus magis in obedien tie malo ꝙ illius abstinentie bono. Quid enim est absurdius ꝙ mulie rem de humili veste superbiē. cui te potius expediret obtempare candi dis moribus ꝙ nigellis vestibꝰ re= pugnare. q; ꝛ si te indumētum mo nache delectabat etiā hꝰ gratiꝰ pos= sit marito obsuato exoratoq; sumi ꝙ illo incōsulto contēptoq; psumi Qđ si omino nō sineret quid tuo ꝓ posito deperiret. absit vt hinc displi ceres deo ꝙ coniuge tuo nondū de functo non viduereris sicut anna sȝ sicut susanna ❡ Idem

Cōtinētie meritū hȝ q̄ ꝓ incōtinentia vxoris debitū sibi reddē cogit.

Secūdum verba aplica etiam si vir ꝯtinere voluisset ꝛ tu noluisses debitum tibi reddere cogere tur. ꝛ illi deus imputaret ad ꝯtinē= tiam et si non sui sed tue cederet in= firmitati ne in adulterium caderes Quisquis ergo compatiens infir= mitati vxoris reddit et non exigit debitū. aut si ꝓpter infirmitatē pro priam ducit vxorem. plangens po tius quia sine vxore esse non potuit ꝙ gaudens. q; duxit. quisquis ven= didit qđ nouit. q; et si maneret. bea tū nō faceret. quisquis emit qđ no uit quia transiet. et de hijs non pre sumit et fecit ex eo misericordiā cū nō habētibus. securus exspectat di em nouissimū ❡ Itē ad armētariū ꝛ ripariū ꝛ paulinā.

Vota ꝯtinētie sine vxoris consensu reddi non pūt.

Una sola causa esse potest qua te ad id quod vouisti non so= lum non hortaremur. Verū etiaȝ ꝓ hibēmus implere si forte tua con= iunx hoc tecū suscipe animi seu car= nis infirmitate recusaret. Naȝ ꝛ vo uenda talia nō sunt a cōiugatis ni= si ex consensu et voluntate cōmuni. et si ꝑpropere factum fuerit magis est corrigenda temeritas ꝙ persol= uenda promissio. neq; enim deus ex igit si quis ex alieno aliquid voue= rit. sed potiꝰ vsurpare vetat alienū. ❡ Item Ieronimus.

Absq; ceteris opibus nec sola virgitas saluat nec cetera absq; ꝟginitate pficiūt

Tunc saluabitur mlier si illos genuerit filios qui permansu ri sunt virgines si quod ipsa perdi= dit acquirat in liberis et dannū ra dicis et carnem in flore compenset et pomis ❡ Itē Ieronimus Hoc solū nūc dico ꝙ quomodo absq; ce teris opibꝰ ꝟgitas sola nō saluat sic oīa opera absq; virginitatis pu ritate continentia castitate imper= fecta sunt ❡ Item

Qui sitit veniat ꝛ bibat qui pt capē capiat. nō dicit nolitis. velitis

et·xxxij·q·i·integritas a ¶ Imꝑatum·s·ꝓx·q·i·integritas quātū
ad corporalem ſed de mentali ꝓceptum eſt =mo in neccitate liberalis
b ¶ Maioris ſic·xxviij·q·i·iā nūc·Nā ne= exiſtit·ff·de adim·lega·
rem legatam· =dit·s·xxviij·q·i·ſic eni·otra·ſed verū ē ꝙ non expe
c ¶ Non expe= dit ꝓpter onera mrīmonij·vt·s·ꝓx·q·vij·oēs ſed
expedit ꝓpter fornicatōem vitandā· d ¶ Noluerunt·i·noluerunt ex
ercere id ad quod nati ſūt·ſ·vti co= pula carnali·⁊ ita ſm hꝰ ē ar·ꝓ co= pula carnali ꝙ nullus ē naturalitˀ fri/ gidus·s·e·q·i·re quiſiſti·alia lr̃a hꝫ voluerunt eſſe qđ nati ſunt·i·v̓gines
e ¶ Celoꝝ·ſup ple inquit merce/ dem recipient re= gnū celorum
f ¶ Si caſtrati· ar·ꝙ de vno ꝯce= ditur ⁊c̃·vt·di·xlv·diſciplina·et xxiij·q·iiij·forte a libi dicitˀ quod d̓ vno negatˀ de alio ꝯceditur·vt·xxv·di·qualis·
g ¶ Finis·quia· ꝓmiſſa·c·ſ·tūc ſal uabitur·et·c·hoc ſolū·et c·qui ſitit equiuoce vtūtur hꝰ nomine v̓gini= tas·qñqꝫ ꝓ v̓gi/ nitate mētis·qñqꝫ carnis·ideo deter= minat vbi ſic vel ſic accipiatur·
h ¶ Et due·ſ·tūc ſaluabitˀ ⁊ illa·ſ· hꝰ ſolū ibi abſqꝫ v̓ ginitate
i ¶ De virgini= tatis·i·q̄ ē i mēte
k ¶ Pincipiū·ſ· illius·c·qui ſitit·
Qui vxorem ſuā ꝫ·ꝯuerta tur·intrando mo/ naſteriū ſi iuuenis· eſt·vel ſi ē ſenex ꝯtineat in ſeculo ex̄ d̓ ꝯuer·ꝯiu·cū ſis·et dicit·b·ꝙ eo ipo ꝙ dat vxo ri licentiam intel= ligitur vouere·et ſi non exp̄mat et compellēdus ē ire ad religionē·vt no·s·xxvij·q·ij·a/ gatho la·et ſuffi= cit tacita licentia cuꝫ·ſ·ꝑmittit·vt hꝰ·et ar·ex̄·de ꝯū· ꝯiu·ꝯſuluit·alij dicunt·ꝙ qui dat licentiam niſi ex= ꝓſſe voueat conti/ nere non tenetur· nec monaſterium ingredi·imo po=

bibendum vobis eſt atqꝫ currenduʒ ſed qui voluerit qui potuerit curre= re atqꝫ potare ille vincit·ille ſatiabi tur ab eo·et ideo plus amat virgi= nes xp̄s quia xp̄o ſp̄ote tribuūt qđ ſibi nō fuerat imꝑatū·maiorisqꝫ g̃ tie eſt offerre quod non debeas ꝙ̃ reddere qđ exigeris·Apoſtoli enim vxoris onere ꝯtēplato ſi talis inq= unt cauſa hoīs ē cū vxore nō expe= dit nubere·quorū dñs ſentētiam ꝓ bās ait·recte quidem ſentitis quod non expediat homini ad regna ce= lorū tendenti accipe vxorē·ſed dif ficilis res ē et non oēs capiūt ver bū iſtud·verū quibus datuʒ eſt ali os hoīes eunuchos natura facit alios vis hominum·michi illi eunu chi placent quos caſtrauit non ne= ceſſitas ſed voluntas·libenter eos i meo recipio ſinu qui ſe caſtrauerūt ꝓpter regnū celoruʒ·et ob meū cul tū noluerūt eſſe qđ nati ſūt ſimulqꝫ hec tractanda ſententia eſt qui ſe i quit caſtrauerūt ꝓpter regnū celo rū ſi caſtrati habent mercedem re= gna celoꝝ·ergo ꝗ ſe nō caſtrauerīt locum non pn̄t accipe caſtratoꝝ·

¶ Finis huius auctoritatis ⁊ due ꝓcedentes de v̓ginitatis affectu in telliguntur qui non in voluntate ſo lū ſꝫ in neceſſitate eſt qꝛ aliter dam naremur·Principiū vero d̓ affectu intelligitˀ qui non in neccitate añ vo tū·ſed in volūtate eſt·nec exigitur niſi repromittatur ¶ Item ex ꝯci lio remenſi·

Non liceat illi vxorem ducere qui ſuam velare permiſit

Qui vxoreʒ ſuam velare ꝑmiſe rit aliam non accipiat ſed ſi= militer ꝯuertatur ¶ Itē auguſti· in q̄ſtionibus numeri

Vota abſti nētie q̄ mlier ꝑmittēte viro ꝓmiſit illo ꝓhibēte ſ̓uare nō cogitˀ·

Manifeſtum ē ita legē voluiſ= ſe feminam ſub viro eſſe ut nulla ei us vota que abſtinentie cauſa voue

teſt eā reuocare de monaſterio·ex̄ de ꝯuer·ꝯiu·c·i·et ꝙ dicit hꝰ ſimili ter ꝯuertatur·dicunt niſi malit eaꝫ reuocare·ſicut enim ſcđm iſtos ex preſſus ꝯſenſus exigitˀ in contrahendo ita in ſeparando mrīmonio·ar· ex̄ de regu·iuris·oīs res·alij diſtinguūt ꝙ ſi mulier ſciuit ius q̄ de= dit ſn̄iam viro tūc etiā intelligitur vouere·ſecus ſi ignorauit ꝗ·
Manifeſtum eſt·vota·que ſcandalizauit virum ꝓx·c·q·ij·§·vlt·

vt iacere in camiſia·vel ieiunare cum ipſe pranderet
n ¶ Niſi auctor·mulier ergo non ꝑt facere votū abſtinētie ſine volun tate viri·ſꝫ nūquid vir poteſt abſtinere ſine vxoris ꝯſēſu·ſic·ī·e·cū ca put·licet ergo ꝯiuges ſint pares quantum ad votum ꝯtinentie non tamen quantū ad votū abſtinentie·et hꝰ intelligo de quolibet voto i ꝗ non ſit vxori ꝑiudicium quo ad carnale debitum ꝙuis ex illo voto ori/ atur ſcandalū mu lieri·vt in hoc ſit dia iter viꝝ ⁊ vx orem·ſilˀr ⁊ de mu liere dici ꝑt ꝙ vo uere poſſit dūmō ꝑ illud votū muli eris non fiat viro ꝑiudiciū·vel ſi nō exoriatur ſcanda/ lū viro·vt ſi vouꝫ iacē in camiſia cū eo·vel ſingulˀ no ctibus ire ad ma= tudinas·vñ de ta/ li voto intelligo iſtud·c·alias tene tur mulier adim= plere etiam viro inuito·vt ſi vouit ꝙ daret denariuꝫ amore dei vel ali= qđ tale hꝰ dicit·h· canon tñ iſte indi= ſtincte loquitur· Itē videtur ꝙ mu lier iſta peccet q̄a magis obediendū eſt deo ꝙ̃ homini· nam ſcriptum eſt vouete et reddite ⁊c̃·xvij·q·i·i ꝓn· ſed dic ꝙ mulier iſta nō obedit vi= ro otra dñm quia dñs hoc vult ꝗ·e· noluit·eo aūt ipo qđ hꝰ viro ꝯcedit̃ reuocare votū ab ſtinentie prohibe tur de voto conti= nentie imo nec hꝰ viro ꝯceditur re uocare votum ab ſtinentie imo pec= cat vir reuocando ſed precipitur vx ori ut obediat·ſi· ex̄ de iureiur·debi tores·et·xxiij·q· ·i·q̄d culpatˀ·in ſi·
o ¶ Promiſſa·ſ· continentia·
p ¶ Mulier·s·x= xxij·q·i·ſi quis vx orem
Eſt ordo·na= turalis·i·a natiui= tate et ortu ꝓue niens·naꝫ femina de corpore viri ē· et alia ratio ē que in velamine corpo ris eius perpēdit̃·
q ¶ Seruiāt·hoc adeo verū ē ꝙ pa tronus ꝯſentien= do liberte vt otra

rit reddantur ab ea·niſi fuerit vir auctor ꝑmittendo·nam cum ad pec catum eiuſdeꝫ viri ꝑtinere voluerit lex ſi ꝑmiſerit prius et poſtea ꝓhi= buerit·hꝰ tñ non dixit vt faciat mu lier qđ vouerat·qꝛ ꝑmiſſa iam priꝰ a viro fuerat·viri dixit eſſe peccatū qꝛ abnuit qđ prius ꝯceſſerat·nō tñ mulieri ex hꝰ iuſſum dedit vt cū priꝰ vir ꝯceſſerat poſtea ſi ꝓhibuerit cō temnatur ¶ Ex ꝑmiſſis auctorita tibus apparet ꝙ ꝯtinentie vota nec mulier ſine viri ꝯſenſu·nec vir ſine ꝯſenſu mulieris deo reddē ꝑt·ſi au= tē ꝯſenſu alterius eoꝝ ab altero ꝓ miſſa fuerit·et ſi poſtmodū in irritū deducere voluerit qui permiſit non tñ valet·qꝛ in debito ꝯiugij eqꝫ mu lier habꝫ ꝑtātēʒ viri ſicut ⁊ vir mu lieris·atqꝫ ideo ſic quilibet eorū al= terū a ſuo iure abſoluerit ad ꝓteri= tam ſeruitutē ipm reuocare nō po terit·Quia vero in ceteris vir ē ca put mulieris·et mulier corpus viri ita uota abſtinentie viro permittē te mulier ꝑt ꝓmittere·vt tamē eo dem prohibente rem promiſſam nō valeat implē·⁊ hꝰ vt diximus ꝓpter ꝯditōem ſ̓uitutis qꝛ viro in omni= bus debꝫ ſubeſſe ¶ Vnde auguſti= nus ait in libro queſtionū geneſis

Mulieres viris ſuis debēt ſubeſſe

Eſt ordo naturalis in hoībus ut ſeruiant femine viris et fi lij parētibus·qꝛ i illis hec iuſticia ē vt maiori ſeruiat minor ¶ Item i queſtionibus veteris et noui teſta= mēti

Vir ē caput mulieris

Hec imago dei ē in homine fa cta vt vnus factꝰ ſit dñs ex quo ce teri oriantur·habens imperium dei quaſi vicarius eius·qꝛ vnius dei hꝫ imaginē·Ideoqꝫ mulier non ē fcā ad imaginē d̓i·ſic etenī dic̃ ſcripta et fecit deus hominē ad imaginē ⁊ ſimilitudineʒ dei fecit illū·hic etiā aplus·vir quidē ait non debꝫ velare

bat amittit in ea ꝯpas cū in officio viri debeat eſſe·vt·ff·de ope·lib· ſicut patronus· r ¶ Maior·dignitate·ſ·filius ſeruiat minori id ē patri qui non eſt i dignitate·interdum maior etate ſeruit minori de ꝓcepto dñi vt eſau iacob·et ꝙ dicit hic nulla iuſticia ē verū ē ſm ve tus teſtamentū ſed ſcđm nouū·qui maior ē ſit ſicut miniſter ⁊c̃·xciij· di·diaconi·ſed melior lr̃a eſt·vt minor ſeruiat maiori

N Ec imago .i. in hoc dicitur habere ſimilitudinem dei homo
b ¶ In hoie .q2 ſicut proceſſerunt a deo omnia ſic ab adã proceſſe-
runt omnia. hic accipit tantum hoc nomen homo in maſculino genere
alias cõis generis ẽ .ut .ff. de verbo .ſig. hominis =q2 ſicut aqua proflu-
c ¶ Vt vnus .i. q2 imago domini dr ipe homo= xit ex latere domini
ſic eua ex latere ade. Itẽ in hoc habet imaginem q2 habet rõnez 7 i
tellectũ ſicut deus
b ¶ Imaginez .i.
ſimilitudinez. de pe.
di .ij. illa anima.
e ¶ Quia imago.
et ideo non debet
celari.
f ¶ Mulier. non
tñ quelibet. quia
non v̓gines de cõ
ſuetudie. ꝟ fac vi
in eo quod dicit.
g ¶ Gloria .i. de9
non gloriatur per
ipam ſicut p virũ
nam p eã pma p̄=
uaricatõ eſt indu-
cta .ꝗ. e. mulier
S Atis. et pe=
ne. non tñ q̓
immoderate v̓be=
ret² .C. d repu. cõ
ſenſu. et .s. e .q .ij.
placuit.
i ¶ Teſtimoni=
um. id eſt accuſa
tionem.
k ¶ Lapidaret².
7 ita vidr q̓ in ve
teri lege nũq̄ vir
obligabat² taliõi
ſed tu dic. cũ .h.
q̓ hoc locũ tm̄ ha/
bebat i actõne ad
ulterij i pmo coi=
tu puta cum nõ in
ueniebat eã v̓gi=
nẽ. vel dicebat ſe
nõ inueniſſe 7 ipã
cõtrariũ probabat
p aſpectũ linthia
minis i hoc cãu non
puniebatur vir ta
liõis pena ꝟ cẽm .c.
ſiclos aureorum da
bat patri puelle.
l ¶ Demõſtrare=
tur .p aſpetuz lin/
theamis ſangui=
nolẽti. ſed nec ho
die cũ agit vir ad
ſepatõnem ſuſti=
net talionẽ. ſecus
ſi agat ad penam
adulterij crimina
liter. ex̄ de procur.
.c. tue. ideo aut n̄
puniẽ vir pena ta-
lionis q2 iam alia
via oſequeret². id
qd̓ optauit qd̓ eſ
ſe non dz .ff. p ſo
cio. idemq3 .ff. de
cõ. inſt. q̄ ſub cõ.
.§. eſt ſi quis
m ¶ Caſtigaẽ id ẽ
verberatur
n ¶ Qui teſtimo
nio .i. accuſatõe calũnioſa .hoc ideo ita expone. nã teſtis nõ obligaẽ ad
talionẽ. ꝟ alio modo puniẽ a iudice. ſi varie rñdet .ut .C. de teſti. nullũ
.h. tñ dicit q̓ ſic .iij .q .ix. nichilomin9 maxie ſm veterẽ legẽ ar. ex̄ de
cri. fal. c. falſ9. de hoc dictũ ẽ .ij .q .iij. in ſũma. =xxij .q .v. de forma .s. di
C Vm caput criminis .s. ix .q .iij .c .i .s. = .xcv. eſt o. ar. eandem odi-
tõnem inferiorum ad media que eſt mediorum ad extrema

caput ſuũ q2 imago 7 gloria dei ẽ.
mulier ideo velet quia non eſt glo=
ria aut imago dei ¶ Item i eodez
S Atis hinc apparet quemad=
modũ viris femias ſubditas
et pene famulas lex eſſe voluit vxo
res. dũ oſtituit vt diceret aduerſ9
vxorẽ vir teſtimoniũ. vnde lapida
retur illa ſi hoc verũ eſſe mõſtrareẽ
ipe tñ non viciſſim lapidatur ſi fal
ſum hoc eſſe cõſtiterit ſed tm̄modo
caſtigatur 7 dãnificatur. eiq3 perpe
tuo iubetur adherẽ qua carere vo=
luerat. In alijs aũt cauſis eũ qui te
ſtimonio falſo cuiq̄ nocuerit qd̓ ſi
probareẽ iuſſit occidi. eadẽ iubz ple-
cti pena qua fuerat ſi verum eſſet ipe
plectendus ¶ Itẽ Iero. ſup epl̄az
ad titũ. ¶ De eodem
C Vm caput mulieris vir ſit. ca
put aũt viri xp̄s. quecũq3 vxor nõ
ſubiciẽ viro ſuo hoc ẽ capiti ſuo eiuſ=
dem criminis ẽ rea cuius 7 vir ſi nõ
ſubiciaẽ capiti ſuo. Verbũ aũt do=
mini blaſphematur vel cũ otẽnitur
dei pma ſententia 7 p nichilo duci
tur. vel cũ xp̄i infamatur euãgeliũ
dũ otra fidẽ legẽq3 nature ea q xp̄i
ana ẽ 7 ex lege dei ſubiecta viro im
pare deſiderat cum 7 gentiles femi
ne viris ſuis ſeruiant cõmuni lege
nature ¶ Itẽ Aug. in qõ. numeri

Arbitriũ viri mlierẽ ſeq optz i oĩbus

N Oluit itaq3 lex mulierẽ
aliqd voueẽ deo aduerſus ani
mã ſuã vt nõ in aliq rerum licitarum at
q3 oceſſarum abſtinẽtia i eiſdẽ votis fe
mine valeat auctas ſed virilis. ita
vt ſi adhuc innupte oceſſerat pr̄ vo
ta pſoluere ſi anq̄ pſoluerit nupſe=
rit 7 viro eius hoc cognitũ nõ pla=
cuerit non pſoluat et hoc omnino ſi=
ne pccõ q2 deus mundauit eã ſicut
dicit lex id ẽ mũdã iudicauit Nec
hoc cõtra deũ fieri putãdũ ẽ cũ ipe d
us hoc pcepit hoc voluerit ¶ Itẽ am=
broſius in li. qõnũ veteris 7 noui te

p q Blaſphematur. tractabat eni iero. illud verbũ apli ad titum. ad
mone adoleſcẽtulas eſſe ſubditas viris ſuis. vt nõ blaſphemetur verbũ
dei .i. euãgeliũ verbũ dei in paradiſo q̄ten9 viris ſubditi eſſent
q ¶ Dei. q2 dixit mlieres eſſe ſbditas viris. oũſatio tua erit ad virum 7
ipe dñabit² tui =tat. ar. q̓ abbas poſſit reuocare votũ monachi
N Oluit cõceſſe= qd̓ etiã emiſit añ monachatũ .ar. xx .q .iiij. mo=
nacho. pl9 eni eſt
monach9 ſub ab
bate q̄ feia ſb vi=
ro. vt .xij .q .i. non
dicatis

ſtamẽti. **Nulla ẽ mulieris ptãs ſed in omnibus viri ſubſit dominio**

M Vlierem ſubiectam oſtat do=
minio viri ſui eſſe et nullã au
ctoritatẽ hr̄e. nec docẽ pt nec teſtis
eẽ. nec fidẽ dare nec iudicaẽ ¶ Idẽ
in examerõ in tractatu diei quarti
A Dam p euã deceptus eſt nõ
eua p adã quẽ vocauit ad cul
pã mulier. Iuſtũ ẽ vt eaz in guber
natõez aſſumat ne iterum feminea fa
cilitate labatur. ¶ Itẽ ſuper pri=
M mã epiſtolam ad corinthios
Vlier debet velare caput quia
nõ eſt imago dei. ſed vt oſtẽdatur
ſubiecta viro. et q2 p̄uaricatio p il
lam inchoata ẽ hoc ſignum debet hr̄e
in eccia propter reuerentiaz ep̄alem.
non habeat caput liberũ ſed velami
ne tectum. non habeat ptãtẽ loquẽ
di quia ep̄us pſonã habet xp̄i quaſi
ergo ante iudicẽ xp̄m ita ante epi=
ſcopũ ſit quia vicarius ẽ dei. propter
pccm originale ſubiecta debet vide
N ri ¶ Itẽ in libro de padiſo
Ec illud ocioſum ẽ qd̓ non d
eadẽ terra de qua plaſmatus ẽ adã
ſed de ipius ade coſta facta ſit muli
er. vt ſciremus vnã in viro 7 mulie
re corporis eſſe naturã. vnũ fontez
generis humani. ideo nõ ſunt duo
a principio facti vir et mulier neq3
duo viri neq3 due mulieres ſz pmũ
vir deinde ex eo mulier. vnam enim
naturam volẽs hoim oſtituere deus
ab vno principio creature hoc inci
piẽs multarum 7 diſpariũm naturarum
eripuit facultatẽ ¶ Euidentiſſime
itaq3 apparet ita virum eẽ caput mu
lieris vt nlla vota abſtinẽtie vel reli
gioſe oũſatõnis liceat ſibi ſine eius
lĩia deo offerre. et ſi viro pmittẽte
repromiſſa fuerint nõ lz ei votũ cõ
plẽ ope cũ vir voluerit reuocare p
miſſũ. vota vero otinẽtie ita alter9
pmiſſu ab alto valẽt offerri q̓ poſt
pmiſſiõez nõ valẽt in irritũ deduci.

o ¶ Otra deũ. ſi .x
iiij .q .v. dixit .s. ij.
.q .i. ſi pccm. 7 .xx
.iij .q .iiij. q pccat
.s. di .xxvi. deinde
M Vlierez. au
ctoritatẽ. vi
rilia .n. officia mu
lieribꝫ ſũt adẽpta
.iij .q .vij. §. tria.
.ff. ad vell' .l. ij.
a ¶ Nec docẽ. in
eccl̄ia maſclos p̄t
.s. di .xxiij. mlier.
d o. di .iiij. mulier
s ¶ Nec teſtis. in
cã criminali n̄ in ilt̓
caſibꝫ i quibꝫ infa
mes admittũtur.
nec in teſtõ. inſti.
de teſta. §. teſtes.
nec ot̄ clicos in cã
criminali q2 non p̄t
eẽ qd̓ ipi ſũt .s. ij.
q .vij. ipi apli. nec
etiaz ot̄ laicos .ut
no. xv .q .iij. d cri/
y ¶ Nec ſi mme
dẽ. obligat² tñ ſi
doloſe ſidiubebat
vt creditorẽ deci
piat. et tenet². vt
.ff. ad vell' .ſi deci
piẽdi. Itẽ 7 ſi pui
legio velleiani re
nũciauerit obliga
tur 7 teneẽ .ff. ad
vell' .l. vlti.
z ¶ Nec iudicaẽ.
n̄ in caſibꝫ vt dixi.
.xv .q .iij. d crimi
ne.
A Dã. gubna
tõez. p hoc vi
detur q̓ vir poti9
dz eſſe curator vx
oris q̄ extraneus qd̓
negat lex .C. qui
dari tu .l. ij.
M Vlier. ꝟ vt
oſtẽdaẽ n̄ ſo
lũ ppẽ hoc ꝟ etiã 7c
c ¶ Propter re=
uerẽtiã .i. ppẽ re=
uerentiã ſacerdo=
tũ. ar. liiij. di. ſi ſ=
u9 ſciente. 7 ſic an
iudicez dñi ita an
vicariũ eius ſacdo
tẽ ſit ſubiecta vi=
ro vel propter reue
rẽtiã ſacdotũ .i. ne
ſacdotes i faciẽ ei9
intuẽtes inuitẽẽ ad libidinẽ b ¶ pſonã. 7 quilibz ſacdos de pe. di. iij.
inẽ hoc hcũ .ij. e ¶ Origiale .i. q̓ originẽ habuẽit ab ipa q° ad homies
N Ec illd̓. ocioſũ eſt .i. ſine cauſa 7 miniſterio fem f ¶ Coſte. non
de pede ne oino videẽtur famula. non de capite ne oino videretur
dña. ꝟ de coſta vt collateralis videretur h ¶ Multarum. q° ad numerũ
vel multarum quo ad gen9 humanum i ¶ Et diſpariũ. quo ad ſexuz

vel diſpariū quo ad ſpēm· et reſpicit ad p̄mam creatōem hominis

Quidam vir in captiuitatē ductus eſt· Cauſa·xxxiiij·

Q quia in precedenti cauſa dixerat matrimonium ſeparari ꝓpter frigiditatem et viro viuēte ſaparatam poſſe alij copulari·ne idem videretur faciendum propter hoſtilem calamitatem vel captiuitatem·ideo ſubdit cauſam iſtam in qua oſtendit·quid iuris ſit·ſi quis tenetur in captiuitate et vxor eius interim nubat·vt hoc autem ⁊c· et nota ꝙ hic tractat de illo impedimento quod dicitur ligatio· Ligatō eſt cum quis ligatur alteri vinculo matrimonij et quodlibet impedimentum matrimonij dici poteſt ligatō

¶ Queſtio·i·⁊·ij·

Vtraqȝ queſtio· ſi mulier credit ſuum maritū mortuū et habꝫ iuſtam cām credendi licite p̄t cōtrahere·ſi autē dubitat de morte viri et cōtraxerit licet non debeat cōtrahere tenetur tam̄ reddē debitum petenti ſed ipſa non p̄t exigē· extra de ſecū·nupē· domiꝰ noſter·et in tali caſu vir poteſt eam remouere ꝓpter adulteriū cū non habuerit probabilem cauſā mōtis ſue·ſed ſi audiuit eum mortuum licet per falſū rumorem·et tūc nupſit vir non p̄t eā de adulterio accuſare niſi illa ꝓcurauerit illū rumorem vt·ff·d adul·miles·§·mulier· ſꝫ pone ꝙ mlier credit eū viuere et ē mortuus et cōtrahit·nūquid ē matrimoniū ibi·ſic·ipſa ē tamen adultera reatu licet adulterium non committat·Naȝ dicit lex ꝙ teneť quis actōe furti licꝫ ſb tilitate iuris furtū nō ōmittat·C·de furt·ſi quis ſeruo· minor tam̄ pena ei imponetur·

C Vm p belli cā·crederet·ſꝫ ratō friuola eſt et ideo non curat ei rn̄dere

b ¶ Sollicitudine·incōtinentie vel paupertatis

e ¶ Hoſtilitas·ſic·ſ·xvi·q·iij·prima·

f ¶ Qui pſonam·ſ·ij·q·i·in primis·naȝ ſimilitudo attenditur iter illum qui ſuccedit inuaſori·vt ibi·et iſtum de quo hic loquitur·

g ¶ In cōiugiorū·ar· ꝙ ecclia clerico debeat reſtitui de captiuitate redeunti p quantūcūqȝ tp̄is detētus fuerit ſi ꝓbat iuſtū impedimētū

Incipit cauſa tricesimaquarta

Q Vidā vir i captiuitatē duct9 ē poſtea vxor ei9 audiēs illū mortuū nupſit alij· Deinđ ille d captiuitate rdiēs repetit vxorē ſuā·illa poſterioris amore capta aſpernat̄ thoꝝ p̄oris viri ¶ Nunc p̄mū q̄riť· an ſit iſta rea adulterij que viuēte viro ſuo alteri nupſit ¶ Secūdo an redeūte p̄mo ſit cogenda recedē a ſecūdo et redire ad primum

Q I

Vtraqȝ queſtio termiať aucte leonis pape q̄ ſcribēs nicete aquilieñ epo ait·Que alij nupſit putās viꝝ ſuum mortuū eſſe illo redeunte ad priorem redire cogatur

C Vm per bellicā cladē et p grauiſſimos hoſtilitatis incurſus ita quedā dicatis eſſe diuiſa coniugia vt abductis i captiuitatē viris femine eoꝝ remāſerūt deſtitute q̄ viros ꝓprios interēptos putarent·aut ab iniqua dn̄atōne nunꝙ̄ crederent liberandos·et in alioꝝ cōiugium ſollicitudine cogente trāſierūt· Cūqȝ ſtatu reꝝ auxiliāte dn̄o i meliora cōuerſo nōnulli eoꝝ qui putabantur piſſe remearunt Merito caritas tua uidetur ambigere·q̄d de mulieribus que alijs ſunt cōiūcte viris a nobis debeat ordinari·Sed q2 nouimus ſcriptū a domino ꝙ iungitur viro mulier·et iterum agnouimus p̄ceptū vt qđ deus iūxit homo nō ſepet· Neceſſe eſt vt legitimaꝝ federa nuptiaꝝ reintegrāda credamus·et remotis hijs q̄ hoſtilitas intulit· vnicuiqȝ id quod legitime intulit reformeť· Ideoqȝ ſtudio ſe pcurādū ē ut recipiat vnuſquiſqȝ qđ ꝓprium eſt·nec tn̄ culpabilis iudicetur·et non tanꝙ̄ alieni iuris puaſor habeatur qui pſonā eius mariti qui iam nō eſſe eſtimabatur aſſumpſit· Sic eni multa que ad eos qui in captiuitatē ducti ſūt ptinebāt in ius alienū trāſire potuerūt· et tn̄ plene iuſticie eſt vt eiſdem reuerſis ꝓpria reformēť·ꝙ ſi i mācipijs vel i agris vel etiam in domibus ac poſſeſſionibus recte ſeruatur quantomagis i coniugiorum reintegratōne faciendum ē·vt quod clade bellica turbatum eſt pacis remedio reformetur ⁊ ideo ſi viri poſt longam captiuitatē reuerſi ita in dilectōne ſuaꝝ ꝯiugum pſeuerāt vt eas cupiant redire in ſuum cōſortiū obmittendū eſt et in culpabili iudicādum eſt quod nccitas intulit·et reſtituēdū eſt qđ fides poſcit·Et infra· Si autē aliq̄ mlieres ita poſtēioꝝ viroꝝ amorē ſint capte vt maluerint hijs cohērē ꝙ̄ ad legitia trāſire ꝯſortia merito ſūt notāde ita vt eccleſiaſtica ꝯiōne priueť·q̄ de re excuſabili cōtaminatōnē criminis elegerūt oſtendētes ſibimet ꝓ ſua incōtinentia placuiſſe qđ iuſta remiſſio potuit expiare·Redeant ergo in ſuū ſtatum voluntaria reintegratione coniugia neqȝ vllo modo ad opprobriū male voluntatis trahatur quod ꝯdicōne neceſſitatis extorſit· q2 ſicut hee mulieres que ad viros ſuos reuerti noluerūt impie ſunt habēde· ita ille q̄

cum eccleſia ſit vxor clerici·vij·q·i·ſicut·et dixi·vij·q·i·paſtoralis·

h ¶ Perſeuerant·et ita videtur ꝙ ipſi nō cōpellantur ad eos redire·ſi noluerint·ſed ſupplent hic quidam maxime·alij intelligūt hoc de illis mulieribus que viros nō credebant mortuos·et tamen ꝯtraxerūt qđ notatur in p̄m·c·ſed ꝯtra·ſ·di·xxxij·q·v·puto·in p̄m·ſed illud quando maritus vel vxor ſciť adhuc viuere·iſtud qn̄ certis indicijs putať mortuus eſſe·

i ¶ Oſtēdentes·ar·ex cōſequentia·opis qđ quādoqȝ ex facto preſenti preſumitur circā preteritū· vt hic·⁊·xxxiij·q·i·requiſiſti·⁊·ſ·xxij·q·ij·quod ait·et·C· de adult·ſi qui·quādoqȝ p̄ſumitur ex p̄cedenti actu circa p̄ſens·vt·ij·q·i·in primis·in ſi·et·q·vij· non poteſt·qn̄qȝ ex p̄ſenti circa pn̄s·vt di·xi·l·di·ſi quis diaconus·qn̄qȝ ex eo qđ debet fieri p̄ſumitur et timetur i futurū·vt·iij·q·v·accuſatores·quandoqȝ ex p̄terito circa futurum·C·d cōdi·furť·l·vlti·quandoqȝ ex futuro circa p̄teritū·ff·de ꝯdi·i de·ſi non forte in·§·ſi decē aut ſtichum·

k ¶ Remiſſio·i·dimiſſio ſedoꝝ vi

l ¶ Nō cō roꝝ ditō· nccitas cogit nō ē imputandū·xxij·q·iiij·iter cetera·vij·q·i·pōtifices·⁊·de ꝯſe·di·v·diſcipulos·

Q Vm in captiuitate cōmiſiſſe· pcēm notat interueniſſe in cōtrahendo ſi ſciēter contraxit · Sed ſi ignoranter cōtraxiſſet quāuis nō eſt matrimonium ſecundū ·tamen filij inde nati habenť ꝓ legitimis· quo ad ſucceſſionem·ſimiliter vbi per cōſāgnitatē ſit diuōciū qđ veꝝ ē vbi ignoranter ꝯiūcti ſūt·ar·ex̄ q̄ ſi·ſint le·cū iter·ſi aūt ſcienter quo ad ſcientem legitimi non ſunt·ar·xxxij·q·ij·ſolet·ar·C·ſoluto mr̄i· ſi ignorās·⁊·C·d inceſt·nupti·⁊ inuti·q̄ cōtra·ſed licet·h·et·l·ita diſtinguant falſa tamen eſt diſtinctio·ſufficit enim alterius ignorantia vt ſint legitimi·vt ex̄ qui ſi·ſint legi·ex tenore·abſurdū ē vt aliqs ptim ſit illegitim9 ⁊ ptim legitim9·ff·de lib·cā·duobꝯ·ſꝫ ſi ambo parētes ſciūt impedimentū vel affectant ignorare q2 nō contrahūt p̄miſſa denūtiatōne trina coram eccleſia licet ꝓ legitio habitū fuerit tn̄ filij nō ſūt legitimi·vt extra d clāde·deſpō· cū inhibitō